

INSTRUCTIONS FOR BINDER.

The Preliminary title page issued with Fascicle I should be removed and replaced by the definite title pages issued with Fasc. VI.

The Preface, Contents and Errata should be bound in front of the Volume, before the Preliminary Note which must be retained.

INSTRUCTIONS FOR BINDER.

THE Preliminary title page issued with Fascicle I should be removed and replaced by the definite title pages issued with Fasc. VI.

The Preface, Contents and Errata should be bound in front of the Volume, before the Preliminary Note which must be retained.

शिवपरिणयः ।

ŚIVA-PARINAYAH

A POEM IN THE KĀSHMĪRĪ LANGUAGE

BY

KRSNA RĀJĀNAKA (RĀZDĀN)

WITH A

OHĀYĀ OR GLOSS IN SANSKRIT

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA MUKUNDARĀMA ŚĀSTRĪ

EDITED BY

SIR GEORGE A. GRIERSON, K.C.I.E., Ph.D., D.Litt., LL.D.,
F.B.A.,

Honorary Fellow of the Asiatic Society of Bengal.

Correspondent étranger de l'Institut de France; Honorary Member:

Nāgarī Pracūrīnī Sabhā (Benares), American Oriental Society,

Société Finno-Ougrienne, l'Association Phonétique Interna-

tionale, Bihar and Orissa Research Society, Modern

Language Association; Honorary Fellow: Royal

Danish Academy of Sciences, Bombay Branch of

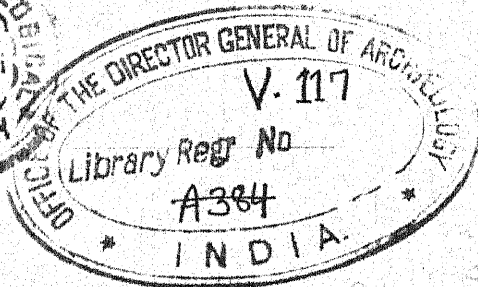
the Royal Asiatic Society; Foreign Associate

Member: Société Asiatique de Paris;

Corresponding Member: Königliche

Gesellschaft der Wissenschaften

zu Göttingen.

891-4-91

Krs/M.G.

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS.
PUBLISHED BY THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

Ref. Sa'z Bh
Krs/M.G.

CALCUTTA.

1924.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI

Inv. No. 14449

Date 10.5.1961

Call No. 891.497 / Krs 10. G.

PREFACE.

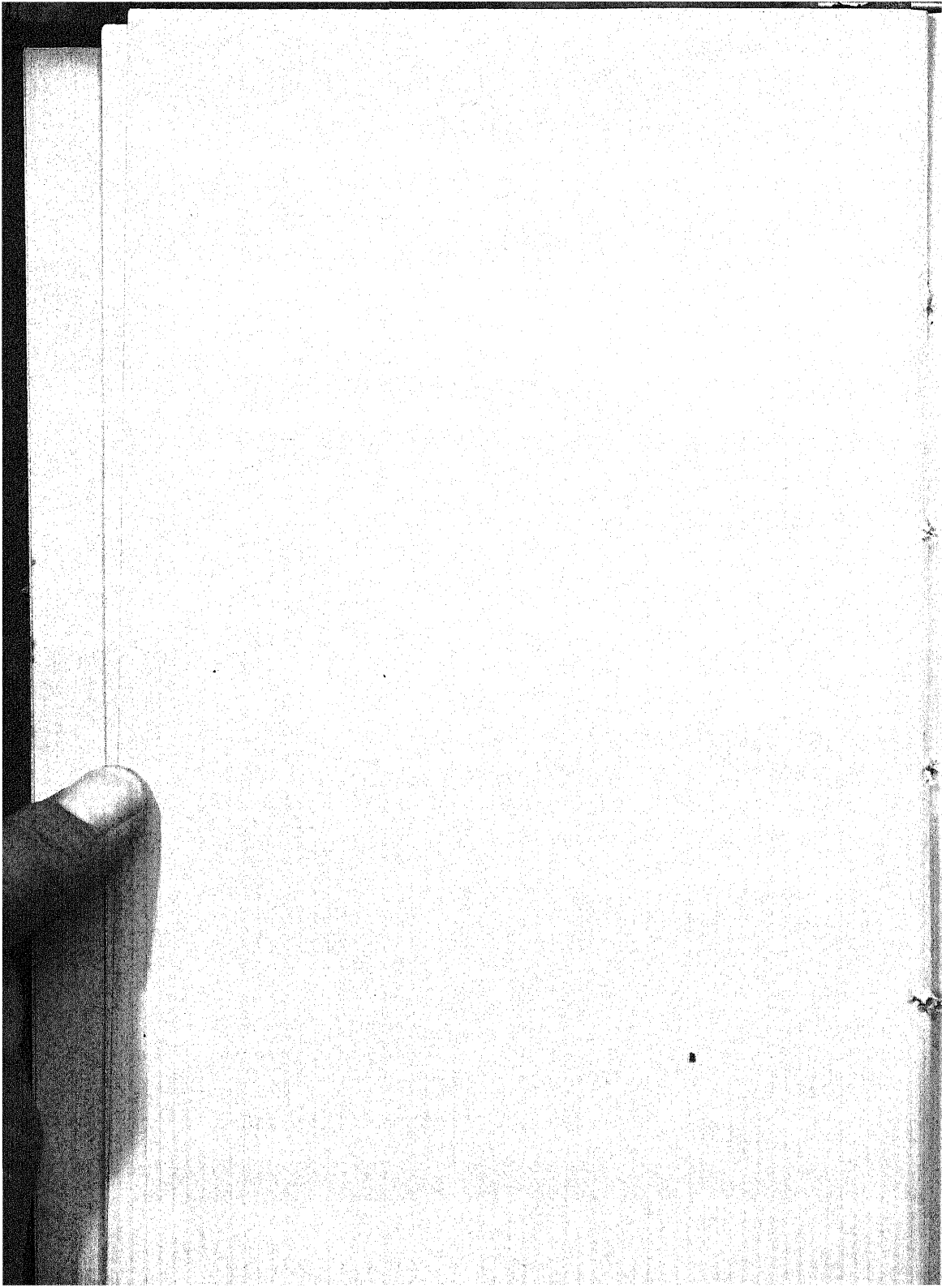
WITH much regret, I record the death of that excellent scholar Mahāmahôpādhyāya Mukundarāma Śāstrī, which occurred in the year 1921, while this work was passing through the press. His knowledge of the Kāshmirī language, ancient and modern, was, I believe, unique. I owe much to his teaching and to the help he gave me in the preparation of the *chāyā* printed in the following pages and of the notes which formed the basis of the Kāshmirī dictionary now being published by the Society.

In regard to other points I have nothing to add to the *ad interim* Preliminary Note issued with the first fasciculus of this work, except to express my regret that in the earlier pages, a great many Kāshmirī types have broken off in the course of printing. These, so far as I have noted them, are entered in the List of Errata and explain its length. In the later pages, the printers have overcome this difficulty with some success. The spelling of certain Kāshmirī words is doubtful, and till I had worked several times through the text, I did not always succeed in producing uniformity in this respect. On this account, after the List of Errata, I add a list of preferable spellings of certain words which escaped my eyes when correcting the proofs. None of these are of importance, but, in the interests of uniformity, I give them for the benefit of students of the language.

I must also offer my thanks to Professor Jules Bloch, who was kind enough to read through the proofs of the earlier fasciculi. The outbreak of the War called him forth to the defence of his country, and prohibited me from troubling him further with my doubts or difficulties; but I cannot refrain from putting on record my gratitude for his valuable help.

G. A. GRIERSON.

CAMBERLEY,
23rd June, 1924.

ERRATA.

- Preliminary Note, p. iii, last line. *Read करिथ्.*
- Page 2, line 10, *read लूरपारयो.*
- „ 4, page heading. *For 2, read 1.*
- Page 6, page heading. *For 1, read 2.*
- Page 9, line 2, *read उन्नोच्छे .*
- „ 11, „ 11, „ *प्रस्फुल्लैव .*
- „ 16, „ „ „ *पननिय् .*
- „ „ 12, „ *सार्थनय् .*
- „ 22, „ 11, „ *हृदयुक् .*
- „ 23, „ 15, „ *संख्यख-
र्षेन .*
- „ 26, „ 5, „ *मुचरोव-
नस् .*
- „ 27, „ 2, „ *मनसा० .*
- „ 29, „ 6, „ *कर्तृन् .*
- „ 30, „ 15, „ *शिवजी .*
- „ „ last line, „ *काल् .*
- „ 33, line 16, transfer the comma to after नदि .
- Page 34, line 2, *read मशरोवु-
यन् .*
- „ 36, „ 3, „ *रूपस् .*
- „ 37, „ 8, „ *सदस्थिति-
मती .*
- „ 38, „ 3, „ *सूर्ये .*
- „ „ „ 13, „ *व्यपदोव .*
- „ 42, page heading, and also in heading of Chapter 9, *read शिवा.*
- Page 43, line 2, *read तस्त्रे .*
- Page 44, line 1, *read स्वम्बरा-
विम् .*
- „ „ „ 3, „ *कृती .*
- „ „ heading of Chapter 10, *read शिवा.*
- Page 44, line 3, from bottom, *read औसु .*
- Page 46, line 3, *read सांपन् .*
- „ „ „ 6, „ *आसय् .*
- „ „ „ 15, „ *हे-क्षमा-
करवनि .*
- „ 48, „ 3, „ *शिवा.*
- „ „ lines 6, 10, 14, 18, 22, *read पननिय् .*
- Page 48, line 8, *read अग्रस् .*
- „ „ „ 17, „ *सूर्ये .*
- „ 49, „ 13, „ *सूक्त .*
- „ 50, *insert 11, before page heading.*
- Page 50, lines 4, 8, 12, 16, 20, *read पननिय् .*
- Page 50, line 6, *read चिचिनय् .*
- „ 52, „ 21, „ *दान .*
- „ 54, „ 9, „ *सूर्ये .*
- „ 56, „ 20, „ *नारायण् .*
- „ 57, „ 9, *insert hy-
phen after प्रत्यं .*
- Page 60, „ 4, *read सूर्ये .*
- „ 64, „ 23, „ *दिदुर्षे .*
- „ 66, head of Chapter 18, *read शिवा.*
- Page 68, line 3, *read जगदीश्वर .*
- „ 70, „ 12, „ *सूर्ये .*

Page 72, line 1, read वैकांठ .
 ,, 74, ,, 9, ,, चिथित-
 नय .
 ,, 77, ,, 3, transfer
 (वीजयन्तौ) to the end of line
 5.

Page 82, last line but one.
 For खदि वोझ, compare note
 to verse 1876.

Page 88, line 16, read, बखचुख .
 ,, 90, ,, 6, ,, तपकिय .
 ,, 95, ,, 5, from bottom,
 read संभूतिख .

Page 97, line 3, ,, ,,
 read भवेन्ने खित् .

Page 98, first line of text of
 Chapter 30, read हृदय .

Page 102, line 9, from bottom,
 read सॉपनुन् .

Page 104, line 9, read बखचुस् .
 ,, 106, ,, 7, ,, ल्वकटुय् .
 ,, 108, ,, 6, ,, पाजिस् .
 ,, ,, ,, 11, ,, सुबहस् .
 ,, 109, ,, 2, from bottom,
 read अत्यर्थ .

Page 110, line 9, ,, ,,
 read वुथिलय्य .

Page 110, last line, read नव-
 द्वाट् .

Page 114, line 2, read स्वर्य .
 ,, ,, ,, 5, ,, आत्मस्वर्यु-
 कुय् .
 ,, ,, ,, 13, ,, स्वर्य .
 ,, ,, ,, 3, from bottom,
 read स्वर्य .

Page 116, lines 2, 6, 10, read
 स्वर्य .

Page ,, line 11, read श्रवा .
 ,, 118, ,, 4, from bottom,
 read हुनुसत् .

Page 120, line 6, read पनुनुय् .
 ,, ,, ,, 9, ,, निरंजन
 ,, 122, ,, 3, ,, चिग्वन-
 मेव .
 ,, ,, ,, 7, ,, खल् .
 ,, 123, ,, 4, ,, कल्पा-
 रक्षा .
 ,, ,, ,, 13, ,, वग .
 ,, 124, ,, 10, ,, यज्ञस् .
 ,, ,, ,, 5, from bottom,
 read खलुंजय .

Page 128, line 3, of text of
 Chapter 37, read यज्ञस् .

Page 129, line 7, of text of
 Chapter 37, read राजा .

Page 129, line 9, of text of
 Chapter 37, insert comma,
 after देवाः .

Page 130, line 7, read जा-के .
 ,, ,, ,, 2, from bottom,
 read रूप .

Page 131, ,, 7, read समीप .
 ,, 132, ,, 16, ,, बूञ्चूस् .
 ,, 136, ,, 9, ,, तननय .
 ,, ,, ,, 16, ,, वननय .
 ,, ,, ,, 17, ,, ग्वननय .
 ,, ,, ,, 19, ,, थिथित-
 नय .
 ,, 140, ,, 3, ,, तिक्कय् .
 ,, 141, ,, 3, ,, अपया-
 यात् .

Page 142, ,, 8, from bottom,
 read माञ् .

Page 143, line 6, read धर्मय .

- Page 144, line 11, *read* सूर्ये .
 ,, 148, ,, 3, from bottom,
read सत्-ग्वन .
- Page 154, line 3, *read* सूर्य .
 ,, 156, ,, 5, ,, सूर्य .
 ,, 160, ,, 7, ,, लगान् .
 ,, ,, 15, ,, मन्दहान् .
 ,, 162, ,, 7, from bottom,
read स्वदूर्यर् .
- Page 162, line 4, ,, ,,
read कस्तूर्यनाफ् .
- Page 170, lines 1 and 5 *read*
 सूर्यन् सूर्ये, respectively.
- Page 170, line 3, *read* चुवशू .
 ,, 172, ,, 5, ,, लोलुकुय् .
 ,, 175, last line, ,, पुष्यं .
 ,, 176, line 5, ,, कासहास् .
 ,, ,, 2, from bottom,
read सूर्ये .
- Page 178, line 6, *read* GLORIOUS
 ,, ,, 1, of text of
 Chapter 12, *read* सुफारिय् .
- Page 178, line 4, of text of
 Chapter 12, *read* पनुनुय् .
- Page 178, line 11, of text of
 Chapter 12, *read* सूर्ये .
- Page 181, line 11, *insert* प्रति
after त्वां .
- Page 183, line 9, *read* निरर्थ .
 ,, ,, 10, ,, गर्त .
 ,, ,, last line, ,, परिमल-
 नस्य० .
- Page 184, line 1, ,, वनुय्
 कथ् for कथ्य् वनुय् .
- Page 184, line 11, ,, वनवास् .
 ,, 191, ,, 3, from bottom,
read योजयेयमात्मानं .
- Page 192, line 4, from bottom,
read महादेवन् .
- Page 197, line 13, *read* आसीत्-न
 स्वस्वरूपेण .
- Page 197, ,, 17, ,, करणं for
 चरणं .
- Page 202, ,, 5, from bottom,
read महादेवस् .
- Page 208, last line *read* कलस्-
 प्यत् इय्य् .
 ,, 216, line 9, *read* हिमाल .
 ,, 218, ,, 13, ,, यावनस् .
 for योवनस् .
- Page 226, ,, 5, ,, भव्योमन्त् .
 ,, 228, ,, 6, ,, कुस्य् .
 ,, 230, ,, 2, from bottom,
read कस्खाव .
- Page 232, line 3, *read* गंडिय् .
 ,, 240, ,, 1, ,, नाविस्य् .
 ,, 241, ,, 18, *insert* प्रतीतिः
 before आगमिष्यति .
- Page 257, line 11, *read* द्रष्टुं .
 ,, 261, ,, 2, ,, द्रष्टुं .
 ,, 267, ,, 4, from bottom,
read ग्रन्थकर्तुः .
- Page 274, line 3, ,, ,,
read नधि .
- Page 276, line 11, *read* ब्यूठु .
 ,, 276 and 277, line 12, *add*,
 in each case ९६५ ॥ at end of
 line.
- Page 278 and 279, line 10, *add*,
 in each case ९७० ॥ at end of
 line.
- Page 278, line 13, *read* व्वञ् .
 ,, 280, ,, 2, ,, वननात् .
 ,, ,, 2, from bottom
 of text, *read* द्विय् .

Page 285, line 2, *read* प्राणात्मना,
and omit marks of paren-
thesis before भर्ग and after च .

Page 290, line 7, *read* फेरव् .

„ 292, „ 4, from bottom,
read यं वृद्धं जलन् .

Page 294, line 2, *read* गर .

„ 304, „ 1, „ चन्द्रसूड .

„ 308, „ 5, „ गेरि .

„ 315, „ 2, from bottom,
read प्रापयिष्यति .

Page 318, in page heading, *for*
9, *read* 49

Page 320, line 4, from bottom,
read लंग्गन्स् .

Page 346, line 4, *read* उमाधर-
स्य् .

Page 354, „ 11, „ खद्राह् .

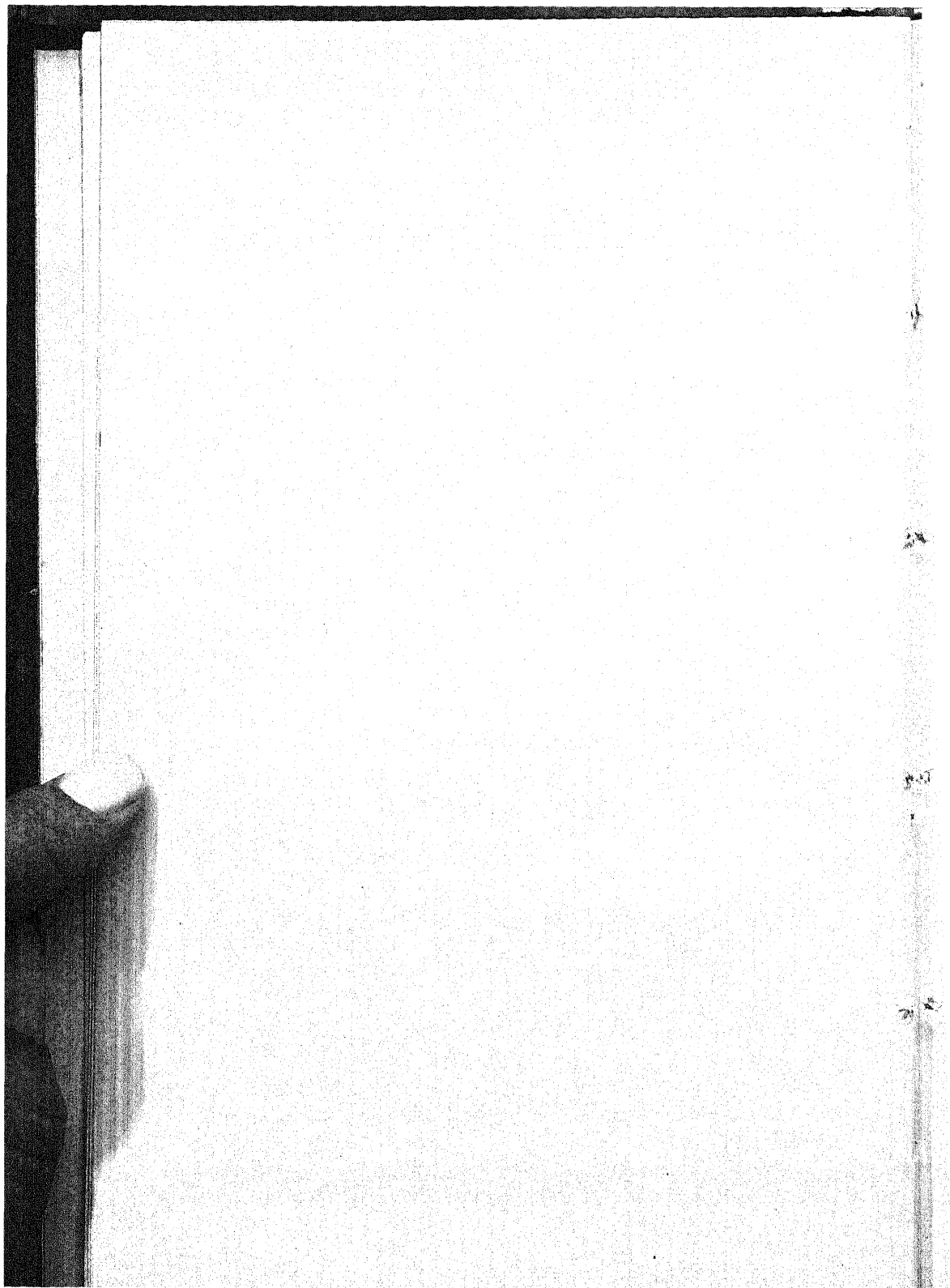
„ „ „ 2, from bottom,
read ह्यसोन् .

Page 456, line 8, *read* स्वस् .

PREFERABLE SPELLINGS OF KĀSHMIRI WORDS.

Page 4, line 9, <i>read</i> सार्धनिय्.	Page 70, line 13, <i>read</i> ग्वसाज्ञ .
„ „ „ 11, „ वौद् .	„ 80, „ 5, „ प्रौम .
„ „ „ 17, „ वसुत्र् .	„ 88, „ 7, „ च्यथ् .
„ „ „ 21, „ शक्ति .	„ 90, „ 16, „ क्रूद् .
„ 12, „ 2, „ सथ्-च्यथ्	„ 92, „ 19, „ वौद् .
„ 14, „ 19, „ क्वमारौ .	„ 114, „ 3, „ तीञ्ज .
„ 20, „ 3, „ वौद् .	„ 118, „ 9, „ साख्याथ् .
„ 22, „ 1, „ ग्वलावस् .	„ 132, „ 12, „ सामवौ- दकि .
„ „ „ 10, „ निश्कल .	„ 136, „ 3, „ राज्ञक्व- मारौ .
„ „ „ 13, „ वसुत्र् .	„ 160, last line, „ प्रौम .
„ „ „ 14, „ निश्का- सथ् .	„ 166, lines 7 and 6 from bottom, <i>read</i> पान्जन् and पान्ज respectively.
„ 28, „ 14, „ सार्धनिय्.	Page 166, line 3 from bottom, <i>read</i> क्वमारजिथ्.
„ 30, „ 20, „ गाँगल् .	Page 178, line 2 of text of Chapter 12, <i>read</i> क्वमारिथ्, and so in the 4th line of each verse on pp. 178, 180, 182.
„ 34, „ 11, „ शर्मन्द .	Page 180, line 12, <i>read</i> ह्यतकार .
„ 42, „ 5, „ वानौ .	„ 228, „ 15, „ म्वकुटा .
„ „ „ 6, „ वौद् .	„ „ „ 17, „ व्वदासी .
„ 46, „ 2, „ ब्वनन् .	„ 296, „ 8, „ व्वथोग .
„ „ „ 18, „ ह्यतकार .	
„ 52, „ 10, „ करुनाव- तार .	
„ „ „ 19, „ शडच्चर .	
„ 56, „ 1, „ ब्वनन् .	
„ 62, „ 18, „ प्राख्	
„ 64, „ 16, „ सथ्-च्यथ्.	
„ 68, „ 17, „ प्रौम .	

In several places the word स्वर्य has wrongly appeared as स्वर्य, and the word रूप् (रूप, रूपस्, etc.) as रूप् (रूप, रूपस्, etc.). I believe that I have entered all instances of this in the Errata, but, if any have escaped my notice, they should be corrected accordingly.

CONTENTS.

	Page
Preface	v
Errata	vii
Preferable Spellings of Kāshmirī words.	xi
Preliminary Note (ad interim)	iii
Sanskrit Preface	v
PART I.	
1. Invocation to Gaṇeśa	2
2. Invocation to the Guru	6
3. The creation of the universe, and birth of Umā. Her marriage to Śiva.	12
4. Dakṣa, rejoicing over Umā's marriage with Śiva, addresses his relations	16
5. The wedding-journey of Śiva and Umā to Kailāsa	20
6. Dakṣa visits Śiva and the gods in Kailāsa, and is not received by Śiva with the respect which he considers to be his due. Dakṣa's wrath. He determines to invite all the gods except Śiva to his sacrifice	24
7. The gods come to Dakṣa's sacrifice. Dēvī goes to it without invitation and asks why Śiva is not invited. Dakṣa gives an insulting reply. She casts herself into the sacrificial fire	30
8. Praise of Dēvī under the form of Jwālā	36
9. Praise of Dēvī, as one with Śiva	42
10. Nandin goes to Kailāsa and tells Śiva that Dēvī has become Satī. Creation of Virabhadra	44
11. Virabhadra arrives at Dakṣa's sacrifice. He slays Dakṣa. He routs and slays the gods present. The gods, in order to pacify Śiva, sing his praises	48
12. Kṛṣṇa's hymn in honour of Śiva. <i>The 12th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 133-143)</i>	52
13. Brahmā's hymn in honour of Śiva	52
14. Dharmarāja's (Yama's) hymn in honour of Śiva	52
15. Indra's hymn in honour of Śiva. <i>The 15th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 172-177)</i>	64
16. Varuṇa's hymn in honour of Śiva	64
17. Citragupta's hymn in honour of Śiva. <i>The 17th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 183-186)</i>	66
18. The Gandharvas' hymn in honour of Śiva	66
19. The Sun-god's hymn in honour of Śiva	68
20. The Moon-god's hymn in honour of Śiva. <i>The 20th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 216-223)</i>	76
21. The joint hymn of Lakṣmī and Sarasvatī in honour of Śiva	76
22. Hymn of the planet Mars in honour of Śiva	80
23. Hymn of the planet Mercury in honour of Śiva	82

	<i>Page</i>
24. Hymn of the planet Jupiter in honour of Śiva	84
25. Hymn of the planet Venus in honour of Śiva	88
26. Hymn of the planet Saturn in honour of Śiva. <i>The 26th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 258-265)</i> ..	90
27. Nārada's hymn in honour of Śiva	90
28. Hymn sung jointly by all the gods in honour of Śiva. <i>The 28th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 288-299)</i> ..	98
29. Śiva acknowledges the preceding hymn. He is pacified, and expresses himself as pleased with their devotion (<i>Bhakti</i>). He cares not for eating or drinking and has no pleasure in sacrifices. He longs for <i>Bhakti</i> and for nothing else. <i>Chapter 29 is in Hindī, and is here omitted (vv. 300-304)</i> ..	98
30. The author's praise of Śiva. Account of the gods' intercession on behalf of Dakṣa.	98
31. Dakṣa is brought to life. His head having been reduced to ashes, he is given a goat's head	102
32. Dakṣa's hymn describing how he has become freed from worldly desires	106
33. Another hymn of Dakṣa on the same subject	108
34. Dakṣa's self-abasement	114
35. Dakṣa sings a hymn in praise of Śiva, and asks pardon. This is granted	116
36. Another hymn of Dakṣa	118
37. Having finished his praises of Śiva, Dakṣa again commences his sacrifice. Having pacified Śiva the gods obtain permission to depart, and repair to their respective abodes ..	128
38. The sacrifice being completed, Nārada commences a triumph-song in praise of Śiva as the latter departs for Kaiṣāsa ..	132
39. Nārada's triumph-song. <i>The 39th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 397-407)</i>	134
40. Another triumph-song of Nārada. He prophesies the marriage with Pārvatī	134
41. Epilogue of the author in praise of Śiva, as an introduction to the second part	138
 PART II.	
1. Birth of Pārvatī. Her youth and upbringing. Her desire for Śiva as her husband. She wanders in the forest calling for him	142
2. Pārvatī has memories of her former birth as Satī, and utters praises of Śiva	146
3. Remembering Śiva's comely appearance and his lovable disposition, Pārvatī laments her absence from him and addresses him in prayer. <i>The 3rd chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 453-465)</i>	152
4. Continuation of the foregoing. She claims identity with Śiva..	152
5. Description of Pārvatī in the forest. The beauty of the forest blessed by her presence. She enters a lake and, standing in the water, invokes Śiva	160

	Page
6. Pārvatī sings a hymn of praise to Śiva, alluding to each day of the lunar fortnight	164
7. Śiva disguises himself as an ascetic, and comes to Pārvatī to test her. He urges her to worship Rāma, not Śiva	170
8. Continuation of the foregoing. Śiva, in his character of an ascetic, advises Pārvatī to devote herself to Rāma, Laksmī, and Kṛṣṇa. <i>The 8th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 545-552)</i>	174
9. Pārvatī's reply. She tells the disguised ascetic to go to the Daṇḍaka forest, where he will find that Śiva alone is to be worshipped	174
10. Pārvatī continues her advice to the ascetic to go to the Daṇḍaka forest. He will there find that Śiva is all in all, that he alone exists, that he is Brahmā, Bhagavat, all the gods, and all creation, and that there is no duality. <i>The 10th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 560-570)</i>	176
11. Śiva's reply. He praises Pārvatī's beauty, and argues that so lovely a person as she, should not undertake such ascetic practices	176
12. Continuation of the foregoing. He advises her to go home. Śiva is not a householder. He is not so glorious as the Sun, so gracious as Viṣṇu, or so righteous as Brahmā. She should worship them	178
13. Pārvatī angrily reproaches the disguised Śiva, and assures him that he is attempting an impossible task in appealing to her	182
14. Continuation of Pārvatī's speech. She threatens him and proclaims Śiva as the one object of worship	182
15. Śiva, pleased with Pārvatī's constancy reveals himself in his proper form, and praises the virtues of constancy and devotion	186
16. Description of the glorious appearance of Śiva as he revealed himself to Pārvatī. <i>The 16th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 607-617)</i>	188
17. Pārvatī sees Śiva in his proper form, and begins to sing his praises	188
18. Pārvatī's hymn in praise and awe of Śiva. She entreats him to take her for his spouse. He promises to grant her petition, and tells her to go home and wait for Nārada	188
19. Śiva comforts the awe-stricken Pārvatī. He promises to marry her in her father's house, and return to Kailāsa	192
20. Pārvatī leaves the forest of her austerities, and returns home. Her reception by her people	196
21. Himālaya and Mēnakā praise Pārvatī	198
22. Prayer and praise addressed to Pārvatī by the whole universe	200
23. The legend of the Asura Tāraka. He oppresses the gods. Śiva tells how Brahmā has explained to them that he can only be conquered by Śiva's son, and sends Arundhatī and the seven Ṛṣis and others to Himālaya to ask him and his wife to give their daughter to Śiva in marriage. They consent. Arundhatī, etc., return to Benares and inform Śiva. He is pleased, and directs Nārada to summon Brahmā, Viṣṇu, and the other gods.	202

	<i>Page</i>
24. Nārada goes to Viṣṇu, and, after praising him, informs him of Śiva's intended marriage	208
25. Viṣṇu, pleased, dispatches Nārada to call Brahmā and the other gods. They all approach Śiva. Śiva dispatches Nārada to warn Himālaya, who notifies the approaching wedding. Nārada informs Śiva of this. The wedding procession is formed and starts. Viṣṇu leads the other gods	214
26. The Gandharvas praise Viṣṇu	218
27. The author explains that he cannot describe the glory of Śiva's wedding, which even the gods are unable to praise	222
28. The author again expresses his inability and unworthiness	222
29. The rejoicing in the home of Himālaya at the approaching arrival of Śiva. Nārada identifies to Mēnakā the members of the procession, as from a high tower she watches the approach. Her lamentations on Śiva, in his ascetic form, being pointed out to her. She refuses to be comforted. Pārvatī, on the other hand, is enraptured, and consoles her mother	230
30. Pārvatī describes Śiva's virtues to her mother	242
31. Mēnakā scolds Pārvatī for thus speaking well of the horrible bridegroom. Pārvatī justifies herself. Nārada reports the state of affairs to Śiva	250
32. Nārada praises Śiva, and asks him to abandon his horrible form	252
33. Śiva takes a beautiful and adorned form. Mēnakā's wonder	258
34. Mēnakā, seeing Śiva in a form of unearthly beauty, praises him	262
35. Mēnakā's satisfaction	268
36. Mēnakā calls upon the bridesmaids to sing in honour of Śiva	268
37. The bridesmaids sing praises of Viṣṇu, who leads the procession	270
38. The women assemble to watch the bridegroom	274
39. They sing the wedding song	274
40. The bridesmaids praise Śiva in a song accompanied by drums	280
41. A song in praise of Viṣṇu	286
42. A prayer of the author, under the form of a song of the bridesmaids	294
43. A prayer of the author, under the form of a song sung by Mēnakā	300
44. A hymn by the author in his own name, under the form of a song sung by the women	304
45. Another hymn of praise by the author, under the form of the women addressing Pārvatī as a Śārīkā bird	308
46. Parable of the means of salvation in the form of a hymn in praise of the Rāsa-līla	310
47. Praise by the author under the form of a parable sung by those desirous of salvation	314
48. The assembling and feasting of the wedding party. They then commence the worship of the deity of the house-door	316
49. The song of the women of the wedding party at this worship	318
50. The arrival of Mahādēva himself. The wedding dinner	322

	<i>Page</i>
51. A further description of the wedding dinner	322
52. The joyful song of Mēnakā	326
53. The gods and Brāhmins recite vedic hymns	330
54. Song for the Puṣpa-pūjā, describing the various forms under which Pārvaṭī chose Śiva	332
55. Song in praise of Śiva sung at the Puṣpa-pūjā	338
56. Praise of Śiva at the Puṣpa-pūjā, including a list of holy places	342
57. The procedure at the Puṣpa-pūjā	352
58. A rapturous song of the faithful at the Puṣpa-pūjā in honour of Śiva	352
59. Song on putting on the wedding garland	358
60. The women complain that the bride has no ornaments. Śiva creates gold, and it is showered like snow upon the bride ..	366
61. Song of praise to Śiva, on account of the shower of golden snow	368
62. The guests decide to climb on to the roofs of the houses ..	372
63. The people shovel the golden snow from the roofs, and find that the roads are blocked up with it. They lament the inconvenience of the universal wealth and Indra recommends them to ask Śiva to stop the fall	372
64. The Earth finds the weight of the gold inconvenient ..	374
65. The Earth implores Śiva, to stop the fall of gold	374
66. The gods, distracted by the immense mass of the golden snow, praise Śiva, and confess that they have more than they require	378
67. The people pray to Śiva for the cessation of the shower of gold	382
68. Mahādēva asks them why they are frightened. They reply that the earth is covered with gold and will not produce fruit. Moreover, there will be no longer any distinction of rich and poor. He directs the wind-god to collect the gold in a heap. This is done and the world is restored to its former condition	386
69. The author praises Śiva the omnipotent	390
70. Himālaya's joy and gratitude to Viṣṇu for being Śiva's best man	392
71. Himālaya praises Viṣṇu for his mercy and for his incarnations, especially that of Kṛṣṇa	394
72. Viṣṇu is pleased. Led by Nārada, all unite in praising him ..	398
73. Himālaya again praises Nārāyaṇa	400
74. Śiva gives religious instruction to Nārada, recommending inward asceticism while living outwardly a wordly life ..	402
75. The guests prepare to depart. Gratitude of all, including Viṣṇu for this instruction	406
76. Mēnakā's song of gratitude	406
77. The author praises Viṣṇu, who stands as father of the bridegroom	408
78. Another song of Mēnakā in praise of Viṣṇu, detailing the exploits of the youthful Kṛṣṇa	414

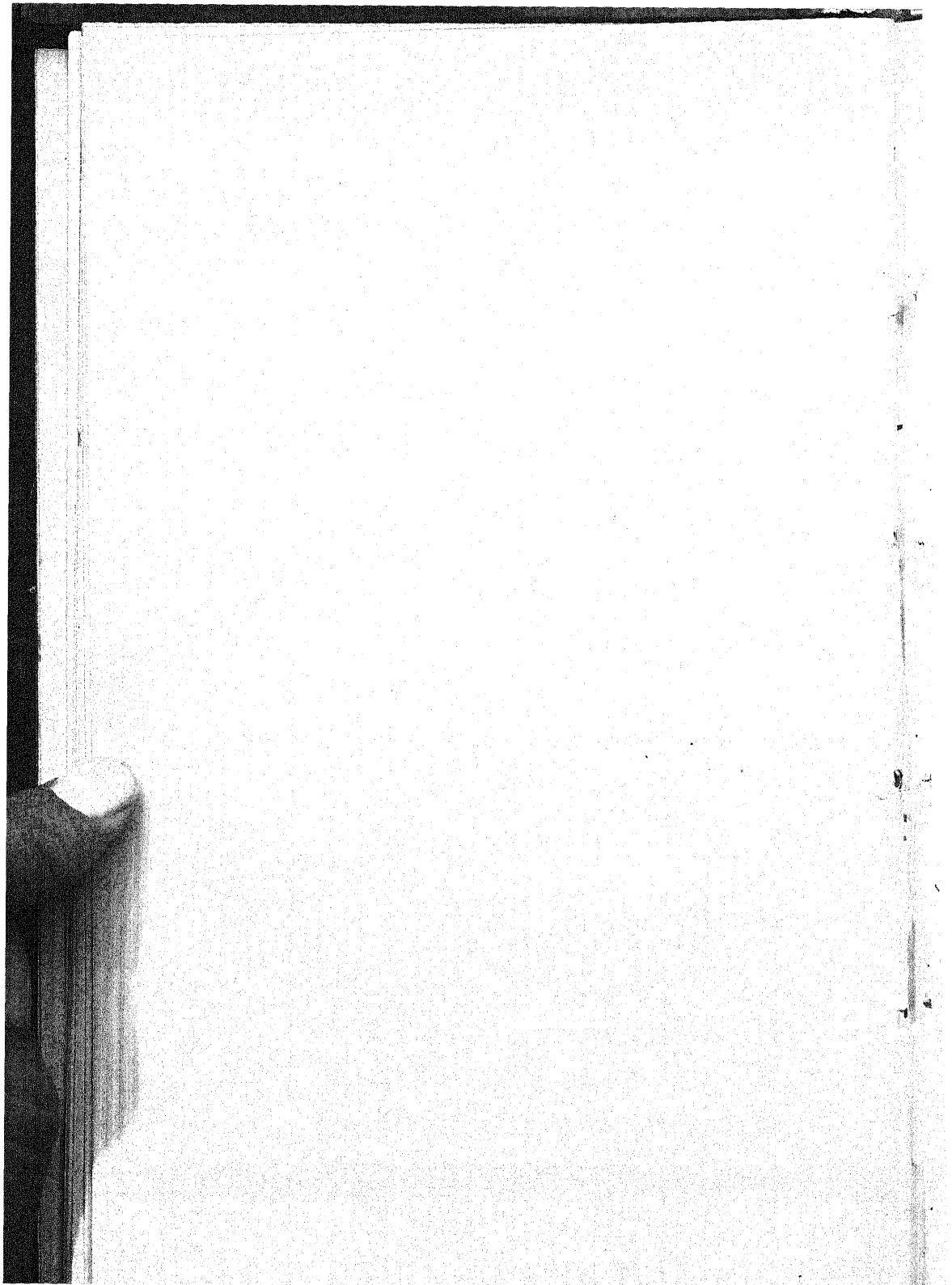

	<i>Page</i>
79. The author taking as his text the parting embrace between Viṣṇu and Śiva, explains that Viṣṇu and Śiva are one ..	422
80. The author addresses praises to Śiva and Viṣṇu as one ..	422
81. Praise of the Antaryāmin Nārāyaṇa as one with Śiva ..	426
82. Himālaya praises Kṛṣṇa.... ..	432
83. The women-folk dance the Rāsa dance as Gōpīs, and praise Kṛṣṇa	438
84. A metaphorical prayer to Kṛṣṇa under the form of a song sung at the Rāsa dance	448
85. The salutation of Pārvatī as she mounted the wedding car ..	456
86. Praise of Pārvatī as Śārikā	458
87. Praise of Pārvatī as Mahārājñī	464
88. A prayer of the author to Śiva	470
89. Praise of Viṣṇu as one with Śiva	474
90. Hymn in praise of the Śiva-rātri festival	476
91. Hymn in honour of Śiva	478
92. Praise of Viṣṇu as one with Śiva	484
93. Prayer and praise directed to Śiva	486
94. Prayer and praise directed to Śiva	490
95. Prayer and praise directed to Śiva	492
96. Impossibility of describing Śiva	496
97. Praise of Śiva on his departure for the forest	496
98. The author and Mēnakā proclaim devotion on Śiva's departure	496
99. What Mēnakā and the people said to each other when Śiva departed.. ..	500
100. Lamentation of Mēnakā on Śiva's departure	502
101. Praise of and prayer to Hari-hara	506
102. Praise of and prayer to Hari-hara	510
103. Exhortation by the author to attain salvation by means of Yōga practices	514
104. The women, as Gōpīs, sing Kṛṣṇa's praises	516
105. The author calls upon his hearers to worship Kṛṣṇa	518
106. Song of a woman seeking for Śiva	522
107. The chorus of Himālaya's relations on the departure of Śiva	530
108. Warning given by the author. He praises the Kali-Yuga ..	530
109. The author praises Śiva, using words of Saraswatī	538
110. Praise of one who has taken refuge with Śiva	544
111. Prayer and praise by the same	546
112. Prayer for guidance and praise of the mystic syllable ॐ ..	552
113. Praise of the syllable ॐ	560
114. Praise of the good way	566
115. The same, united with praise to Rāma.. ..	568
116. The poet explains the source of his own power	570
117. Exhortation as to the unreality of the world	578
118. The poet describes his own condition	592

CONTENTS.

xix

	<i>Page</i>
119. He eloquently praises Śiva for his gift of knowledge of the means of salvation	596
120. The author's devotion	600
121. Prayer for increase in knowledge of God	604
122. Prayer for acceptance, as Abhinavagupta was accepted	608
123. Prayer for the three great blessings	612
124. The Power of Śiva's name	614

PRELIMINARY NOTE (AD INTERIM).

With the few exceptions noted below, the Kāshmirī portion of this work follows the system of spelling employed by Īśvara Kaula in his *Kāśmīra-śabdāmṛta*, and by me in my *Essays on Kāçmīrī Grammar*.

Attention may be called to the extremely frequent use by the author of the emphatic suffix *y*, often employed pleonastically *metri causa*. In the first four chapters this *y* is regularly represented in the Sanskrit *chāyā* by the word *eva*; but from the 5th Chapter on, I have exercised my discretion as editor, in omitting the *eva*, when the suffix is merely pleonastic. By that time the reader will be accustomed to its appearance in this otiose character, and will not be tempted to confuse it with other forms.

According to the *Kāśmīra-śabdāmṛta* (II, iii, 21; cf. *Essays*, p. 92), when this *y* is added to a word ending in a consonant, *ū-mātrā* is used as a junction vowel. Thus करानूय् *karān^ūy* (*karān* + *y*), doing indeed. In the present work *a* is often used instead of *ū-mātrā*, as in *karānāy* (करानाय्). This is hardly more than a variation of spelling. We may also note that the author frequently employs present participles ending in *-an* instead of the *-ān* prescribed by the grammars. Thus in verse 418 we have गालन् *gālan* instead of *gālān* गालान्. With emphatic *y*, we have वननय् *wanānāy* instead of वनानूय् *wanān^ūy* in verse 408, and so on. The conjunctive participle of verbs whose roots contain the letter *a*, according to the *Essays*, takes the form करिथ् *karith*. Here, however, the author generally writes करिथ् *karⁱth*. Thus, he writes वरिथ् in v. 24. He similarly

writes the accusative-dative of the second declension with *i-mātrā*. Thus न्यथननिस् *nēthanani's*, instead of न्यथननिस् *nēthanani's*, in v. 88. He often, *metri causa*, changes a final *i* to *ē*, as in गरके *garakē* for गरकि *garaki* (v. 22) and करने *karane* for करनि *karani* (v. 126). In other respects the grammar closely follows the system of Īvara Kaula, as explained in my *Essays*.

The Sanskrit *chāyā* is an extremely literal, word for word, translation, prepared under my supervision by Mahāmahopādhyāya Mukundarāma Śāstrī. In editing it for the press, I have freely relaxed the usual rules of *Sandhi*. In this I have not studied consistency, my sole aim being to assist the reader in disentangling the corresponding Kāshmirī words from the suffixes with which they are encumbered. As originally prepared, the *chāyā* was inter-linear, each Sanskrit word being written under the corresponding Kāshmirī word. Practical considerations of typography have led me, against the intention of its author, to print it separately on the page facing the corresponding text. I fully admit that, from the point of view of the Sanskrit scholar, in this condition it strongly resembles *mūrkhā-jalpana*. It is, however, printed solely with the object of assisting students of Kāshmirī, and not as a specimen of elegant Sanskrit.

G. A. G.

शिवपरिणयचरितकाव्यम्

काश्मीरभाषापद्यात्मकम् ।

श्रीं नमः शंकराय शंभवे ॥

भूमिका ॥

श्रीं नमो विघ्नेश्वरं यस्यातुग्रहावामुद्धयः ।

प्रौढबुद्धिषु शोभन्ते बालिशा मादृशा अपि ॥ १ ॥

हर्षदिम्भोजजन्मप्रभृतिदिविषदां संसदि प्रीतिमत्या

श्चत्वा मौलौ पुरारेर्दुहिदृवपरिणये सात्ततं चुम्ब्यमाने ।

तद्वक्तं मौलिवक्त्रे मिलितमिति भृशं वीक्ष्य चन्द्रः सहासो

दृष्ट्वा तद्वृत्तमाशु स्मितसुभगमुखः पातु नः पञ्चवक्त्रः ॥ २ ॥

नानाविधदेशप्रचलितानां नानाविधभाषाणां नदीनदनागकुल्यादि-
जन्यार्णःस्तोमस्य देशदेशान्तरप्रचारमनु स्वकारणभूतो महार्णव इव शब्द-
ब्रह्मैव गम्यस्थानमन्ततः । तासु च श्रीशारदाक्षेत्रापरपर्याय - काश्मीर -
(सतीसरो)भाषा विस्तीर्णा गम्भीरात्यास्त्रादवती मुख्यापि तज्जलस्तोम
हवानन्यत्रप्रचारा भूमि काले तत्रैव कृतस्थितिरासीत् । अधुना त्वनति-
कालाद्बहिःप्रचाराभिमुख्यं क्रमशः संजायते । यद्विषयाश्च व्याकरणकोशादि-
ग्रन्था बहुभिर्विद्वद्भिः प्राय इङ्लिशभाषानुवादसंवलितानि बह्वी विरचिता
अप्यसमस्ताऽसामञ्जस्यादिसत्तया संतोषानावहा* एव संभवन्ति स्म ।

अथ चाशेषदेशभाषाभिज्ञानधुरंधरैस्तत्तद्भाषाविषयव्याकरणकोशादि-
निर्माणेन तदुज्जीवनवद्धपरिकरैः श्रीमच्छ्री जी० ए० त्रियर्सन पी० एच्०
डी० सी० ऐ० ई० इत्यादिसत्त्वदाभूषितप्रशस्ताभिख्यमहोदयवर्यैः काश्मी-
रिकापण्डित - ईश्वरकौल - निर्मितं संस्कृतभाषासंवलितमुद्दिष्ट (काश्मीर)
भाषाव्याकरणं संस्कारानुवादमुद्रापणाद्यनेकप्रयत्नवृत्तरोज्जीवितं प्रख्यापितं

* सम्यग्भ्यस्यतां चाभीष्टभाषाभिज्ञानात्मफलोद्भवाप्रयोजकाः ।

चास्ति । तदेव समञ्जसं संपूर्णं निर्दोषमुचितरीतियुक्तियुक्तं सर्वथा संतोषावहं च समुपलक्ष्यते, आस्तां च प्रसिद्धमहनीयगुणव्रातानां ग्रन्थग्रन्थकृद्ग्रन्थ-प्रकाशकानां गुणानुवादेन ॥

सन्ति हि “हिन्दी”प्रभृतिभाषाणामनेकविधान्यनन्तसंख्यानि ज्ञान-कर्मापासनाभक्तिस्तुतिकीर्तिवृत्तादिविषयकाणि पद्यबद्धकाव्यपुस्तकानि प्रसि-द्धानि ; तादृशान्येव पुस्तकानि काश्मीरभाषायाश्च प्रयत्नेन संग्रहीतव्यानि संस्कृताद्यर्थेन च विवरणीयानीत्येवंविधामुद्दिष्टमहोदय(साहिब)वराज्ञां तत्प्रादोत्साहं चावलम्ब्य तादृशानि पुस्तकानि संश्लुता इयं शिवपरिचय-चरिताख्यो ग्रन्थः समासादितो मया ॥

आसंज्ञास्याध्यायाः खण्डशः खण्डशो बहुभिर्गीतभक्त्यादिरसिकैर्यथा-रुचि यथाज्ञानं च शारदाक्षरलिप्या, पारिसेकाक्षरलिप्या, कण्ठेकरणादिना च विभज्य ख्यापिता रक्षिताश्च ; येनायं ग्रन्थो व्यस्तप्रायो ऽक्रमो ऽसमस्तो ऽप्यासीत् । ज्ञात्वा चास्य पदलालित्य-दृत्तलालित्यालंकारलालित्य-भक्तिरस-लालित्याद्यनुत्तरोत्कृष्टगुणान् यथावन्निष्पत्तौ महोत्सुकौभूय महान्प्रयत्नो यावद्ग्रन्थकर्तृसमागमं मया व्यधायि ; तत्पार्श्वतश्च परिपूर्णा साहास्यसंपत्ति-समिधगत्य यथाकरुणं विदस्य ग्रन्थस्य सत्यकसंपूर्णता समपादि ॥

आस्ति चास्य ग्रन्थस्य कर्ता राजानकजात्यङ्कितः कृष्णाभिधानः, अनन्त-नागाख्य-काश्मीरशाखापुरोपकण्ठवर्ति-वनपोष- (वनपुह्)-ग्रामवास्तवस्य (बहुग्रामाग्रहाराधिपति-भूतपूर्वाष्टब्राह्मणसत्तमस्य) राजानक-गणेशाभि-धानस्य तनूजन्मा, राजकीयकार्यसेवोपयोगिपारिसेकविद्याध्ययनाद्यलभ-चित्ततया पितृतोऽवाप्ररोषावमानो बाल्य एव वैराग्यवृत्तिमाससाद । ततश्चानतिदूरप्रदेशवर्तिनन्दिकेश्वराभिष्य-श्रीमहादेवक्षेत्रे समाश्रितशरणस्थान-न्यानभिज्ञं समनुष्ठितानेकदिवसोपवासव्रतचर्यस्य यस्य “सञ्चरितं कीर्तय तेनेष्टमवाप्सवसि” इति स्वप्ने समधिगतमहादेवप्रसादानुशासनस्य द्वादश-वत्सरप्रायवयोदेशस्य देवतासमावेशेनैवैतादृश्यः सूक्तयो गिरिप्रखण्ड-वन्निर्गला अकस्मात्प्रादुर्बभूवुः ॥

सन्ति चास्मिन्ग्रन्थे बहवः काण्डाः ; येषु प्रथमं मङ्गलाचारमनु संक्षेपेण सृष्टिनिर्णयोत्तरं लौकिकाचारवृत्तायणीविवाहादिव्यवहारकीर्तनम् । ततो दक्षयज्ञध्वंसनं तत्संयोगिवृत्तानुवर्तिवैराग्यभयानकहास्यवीभक्तसकण्ठादि-रसव्यञ्जनपूर्वकमनुत्तरैश्वर्यप्रस्थापनम् । ततश्च पार्वतीतपश्चर्याद्यत्तरतत्परिणयो-

पयोगिविभूतिप्रदर्शनपुरःसरं मणिस्वर्णादिवृष्टिदत्तकीर्तनं, तदनुगुणगीति-
गाथास्तुत्यादिविधानं, कैलासशिखरं प्रति शिवयोः प्रस्थानादिकीर्तनं च ।
अनन्तरं त्रिष्णुशिवयोः स्तुतिप्रस्तावनद्वारा तयोर्भेदरूपप्रदर्शनपूर्वकमद्वैत-
ज्ञाननिदर्शनम् । ततोऽवशिष्टा बहवः काण्डा भक्त्युपासनायोगधारणासुक्ति-
फलावाच्यादिविषयका वर्तन्ते ॥

सोऽयमेतादृशो ग्रन्थः “लिखितं मया पठिष्यतीश्वरः” इति - न्याय-
प्रसिद्धानुवृत्त्या काश्मीरिकभाषालिपिरीतिं शुद्धतया अज्ञानानैः सर्वैरेव
खण्डशः खण्डशोऽप्यशुद्धरीत्या लिखितोऽभूत्,* मया तु पूर्वीद्विष्टव्याकरणानु-
सारिनियमेन शुद्धस्वष्टुपदरीत्या लिखित्वा काश्मीरदेशभाषानभिज्ञैरपि
शब्दतोऽर्थतश्च निरर्गलमर्थतुं बोद्धुं च सुशक्यो यथा भवेत् प्रतिपदं संस्कृतानु-
वादात्मकसंक्षिप्तवृत्तियुक्तः समस्कार्यन्ववादि च ॥

अथायं ग्रन्थः पूर्ववर्णितश्रीमच्छ्री जी० २० ग्रियर्सन-सहोदय-
वरोत्साहेन मुद्रितः प्रकाशितश्च संभवेत्, अनुग्रहीष्यन्ति च गुणग्राहकाः
सहृदयसज्जना एतस्य सुस्पष्टगुणस्तोमरसास्वादनचमत्करणसमीक्षणस्वीकरणा-
दिना, सर्वथा संजातसत्फलो भविष्यत्ययमेतादृङ्मत्परिभ्रमः इति ॥

काश्मीरिकः पण्डित-सुकुन्दराम-शास्त्री ।

* यथा लेखकस्यापि स्वलिखितमध्येतुमद्युगसमासीत् ।

ERRATA LIST FOR FASC. 1 OF SIVA PARINAYAH.

CORRECTIONS.

Page	3,	line	18,	<i>read</i>	अवसर्दः
,,	7,	,,	5,	,,	भूतानां
,,	9,	,,	2,	,,	लन्धो च्ये
,,	11,	,,	11,	,,	प्रस्फुटैव
,,	16,	,,	11,	,,	पननिय्
,,	22,	,,	1,	,,	गवलावस्
,,	23,	,,	15,	,,	संख्यस्वर्णन
,,	30,	,,	20,	,,	गांगल्
,,	33,	,,	16,	transfer the comma to after	नहि
,,	37,	,,	8,	<i>read</i>	सहस्त्रिनिमती
,,	44,	,,	13,	,,	ŚIVA.
,,	44,	,,	18,	,,	ओस्
,,	46,	,,	2,	,,	व्ववनन्
,,	48,	,,	8,	,,	अग्रस्
,,	49,	,,	13,	,,	दत्त
,,	52,	,,	21,	,,	द्यान
,,	56,	,,	1,	,,	व्ववनन्
,,	57,	,,	9,	,,	प्रत्यं-सं
,,	64,	,,	last,	,,	दिदुर्थ
,,	70,	,,	12,	,,	भवसाज

॥ ॐ ॥

॥ ॐ श्रीगणेशाय विघ्नहर्त्रे नमः ॥

॥ ॐ नमो ब्रह्मणे विष्णवे महादेवाय नमः ॥

अथ

शिवपरिणयः प्रारभ्यते ॥

PART I.

I. INVOCATION TO GAṆĒŚA.

सिद्धिदाता कुख् विघ्नहर्तारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥ १ ॥
नालि अय् लाल-माल नागिन्द्रहारो
विनायकवल प्रारयो ।
रुद्र-गणनय-हन्दि सरदारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
इन्द्रराजस् व्यलि खंतु अन्दकारो
ज्ञोरन्-ति गोस् लूर-पारयो ।
म्वकलोवुथन् कुख् च्ह वख्चन्-हारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
हे लम्बोदर हे सर्वव्वपकारो
म्वकलाव् इमि संसारयो ।
लम्बोदरिथ करुथ् आहारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥
विष्णान् करुनय् न नमस्कारो
ख्दूरस् करुथ् वथवारयो ।
गज्जम्बख व्वय्यनय् जै-जै-कारो
महागणपत द्यान् दारयो ॥ ५ ॥

पूर्वार्धम् ॥ १ ॥

निष्प्रत्यूहसिद्धये श्रीगणेशं स्तौति ॥ १ ॥

सिद्धिदाता अस्मि हे-विघ्नहर्तः

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥ १ ॥

गले सन्ति-ते मणि-मालाः हे-नागराजहार

विनायकबलिनाम्नि-भवत्क्षेत्रे प्रतीक्षिष्ये-त्वां-भोः ।

प्रमथाख्यरुद्रगणानां हे-अधिपते

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥

इन्द्रस्य-राजः यदा आरूढः अन्धकारः

बलानामपि संपन्नस्तस्य विनाशः ।

उन्मोचितस्त्वया-सः, अस्मि त्वं क्षमाशीलः

हे-महागणपते ॥

हे लम्बोदर हे विश्वोपकारकर्तः

उन्मोचय-नः अस्मात् संसारात् ।

लम्बोदरीनद्याः कृतस्त्वया आहारः

हे-महागणपते ॥

विष्णुना कृतस्तेन-ते न नमस्कारः

समुद्रस्य कृतस्त्वया अवसदः ।

हे-गजमुख भूयस्ते जय-जय-कारः

हे-महागणपते ॥ ५ ॥

विष्णु-भगवानस् ब्रुजुथ् ज्ञार-पारो
 कृष्णपिङ्गल ओथ् आरथो ।
 वक्रतुण्ड बल् कुथ् महाविचारो
 महागणपत द्यान् दारथो ॥
 आद्यमहाशक्ति-हन्दि आद्यकारो
 एकदन्त पत-पत लारथो ।
 शिवजी-सन्दि टाठि विघ्ननिवारो
 महागणपत द्यान् दारथो ॥
 सारिनिथ् ब्रौठ् छथ् भ्वड् अन्वारो
 जप-यज्ञ-स्वाहाकारथो ।
 विकट-रूप कुख् वेद-ओकारो
 महागणपत द्यान् दारथो ॥
 परमा श्रुत्-हन्दि सेवाकारो
 इच्छाप्रच विस्तारथो ।
 बालचन्द्र जगतुकु कुख् व्यवहारो
 महागणपत द्यान् दारथो ॥
 वसुत्र् नालि छिय् रंगि गुल्नारो
 चतुर्भुज बडि-सरकारथो ।
 च्यानि दरवारथ् लव दरवारो
 महागणपत द्यान् दारथो ॥ १० ॥
 मन्त्र-नाथक शकृति-अवतारो
 पूज्जाथ् गणपथ्यारथो ।

विष्णु-भगवतः श्रुतस्त्वया सान्त्वप्रणयः

हे-कृष्णपिङ्गल संभूता-ते कसया ।

हे-वक्रतुण्ड बलं अस्ति-ते महाविज्ञानरूपम्

हे-महागणपते ॥

आद्यायाः-महाशक्तः प्रथमक्रियारूप

हे-एकदन्त अनुधाविष्यामि (सरिष्यामि)-त्वां-भोः ।

शिवस्य वत्सल विघ्नहर्तः

हे-महागणपते ॥

सर्वेषामेव प्रथमं अस्ति-ते प्रथमः (पूजा-)क्रमः

जप-यज्ञ-स्वाहाकारैः ।

महारूपेण असि वेदानासौंकाररूपः

हे-महागणपते ॥

परमायाः शक्तः उपासक

इष्टपुत्र विस्तारयिष्यामि-तद-भोः (त्वदुपासनाम्) ।

चन्द्रमुकुट जगतः असि व्यवहारः

हे-महागणपते ॥

वस्त्राणि आच्छादितानि सन्ति-ते शमेण अतिरक्तानि

हे-चतुर्भुज महा-सद्माट् ।

त्वदीयेन समाश्रयेणैव लप्स्यामि अधिकारिपदम्

हे-महागणपते ॥ १० ॥

हे-मन्तुनायक शक्ति-स्वरूप

पूजयेयं-त्वां गणपतियामनाग्नि-तीर्थ ।

कपर्दिन् कर्तं ब्रह्म सौनुय् चारो
 महागणपत द्यान् दारयो ॥
 वल्लभा सूत्य् अय् खखरूपदारो
 अथन्-कथ् चोर् हृथिहारयो ।
 बूतन् त राचसन् करान् संहारो
 महागणपत द्यान् दारयो ॥
 अविद्याय साञ्ज दन्द-सूत्य् मारो
 मक-सूत्य् पाफ् गाल् वारयो ।
 हल्ल त सुसल-सूत्य् क्रूद् द्वख् न्यवारो
 महागणपत द्यान् दारयो ॥
 सिंहयुगवाहन ज़ोरावारो
 धूसवर्ण संसार-सारयो ।
 इमि बवसर दित बक्त्यन् तारो
 महागणपत द्यान् दारयो ॥

2. INVOCATION OF THE GURU.

शिवनाथ आनन्द-अमृत्य् आवत्तम्
 सद्-ग्वर हावत्तम् गटि-मञ्ज गाश् ॥ १५ ॥
 इति कुख् क्कारथ् कथ् ब्वह् मकानस्
 गोमंतु कुस् अज्ञानस्-मञ्ज ।
 अन् कुस् ज्ञान्-हञ्ज वथ् बुक्कनावत्तम्
 सद्-ग्वर हावत्तम् गटि-मञ्ज गाश् ॥

जटाजूटधारिन् कुरु-नाम अतःपरं अस्माकमेव रक्षोपायम्

हे-महागणपते० ॥

वसुभा (शक्तिः) सहचारिणी अस्ति-ते स्व(भवत्)स्वरूपधारिणी

हस्तेषु चत्वारि आयुधानि ।

भुतानां च राजसानां कुर्वन् संहारम्

हे-महागणपते० ॥

अज्ञानानि अस्माकं दन्तेन घातय

परशुना पापानि घातय समाधानेन ।

हलेन च सुसलेन क्रोधं दुःखं निवारय

हे-महागणपते० ॥

हे-सिंहयुग्मवाहन अतिपराक्रम

धूम्रवर्ण संसारसारभूत ।

अस्मात् भवसरसः देहि-नाम भक्तानां पारगतिम्

हे-महागणपते० ॥ १ ॥

स्वाभिमतनिष्पत्तये सद्गुरुं स्तौति ॥ २ ॥

हे-शिवनाथ आनन्दरूपममृतं पापय-नास-साम्

हे-सद्गुरो (शिवात्मन्) प्रदर्शय-नाम-मे मोहतमो-सध्यात् प्रकाशम् ॥१५॥

इहैव अस्मि अन्वेषिष्यामि-त्वां कस्मिन् अहं वेप्रमनि

गतोऽस्मि अज्ञानस्य-सथम् ।

अन्वोऽस्मि प्रक्षमः मार्गं प्रज्ञापयस्व-नास-साम्

हे सद्गुरो० ॥

वलुनस् संसारच माघाय
 स्वकलय् च्यानिव् व्यपाय-सूत्य् ।
 दयाय-हृज्ज्य नज़राह् चाव्तम्
 सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मञ्ज गाग्र् ॥
 कुय् काम क्रूद लूब मुह अन्दकारय्
 ममताय-सूत्य् विस्तारय् म्योनु ।
 समताय-सूत्य् दमि-मञ्ज स्वकलाव्तम्
 सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मञ्ज गाग्र् ॥
 संतोश विचार सत्सङ्ग दर्मय्
 खटनय् आयवम् ककर्मय्-सूत्य् ।
 अनिच्छाय परम-गय् प्रावनाव्तम्
 सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मञ्ज गाग्र् ॥
 सञ्जन-प्ररग् यिम् असि प्रकृति-पर्
 चिरकालि प्रोवुख् ईश्वर-स्थान् ।
 तिमनय् मञ्ज-वाग् आसन् म्य दाव्तम्
 सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मञ्ज गाग्र् ॥ २० ॥
 अन्दरय् युस् कुम् आनन्द-मन्दिरय्
 तथि-मञ्ज करयो योग-पूजा ।
 उपनिशदन्-हृन्दि सिर् म्यति वाव्तम्
 सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मञ्ज गाग्र् ॥
 ल्वकचार् अन्दि गोम् गरके-जूवय्
 ज्ववान् कुस् रक्तम् लूवय्-निग् ।

आवृतस्तया-अहं संसारस्य सायया

उन्मोष्ये-ते तवैव (अनुग्रह-) उपायेन ।

दयायाः-एव दृष्टिं विसर्जय-नाम-सयि

हे सद्गुरो ॥

अस्ति-एव कामेन क्रोधेन लोभेन मोहेन अन्धकारेण

समतया विस्तृतिः मम ।

समतया (अद्वैतज्ञानेन) अस्मात् (कामादितः) उन्मोचय-नाम-साम्

हे सद्गुरो ॥

हे-संतोष, हे-विचार, हे-सत्सङ्ग, हे-धर्म

तिरोहिताः संपन्नाः-पूर्य-मे कुकर्मणा-एव ।

आकाशिकत्वेन परमां गतिं प्रापय-नाम-साम्

हे-सद्गुरो ॥

सच्चरित्रपुरुषाः ये आसन् प्रकृतिपराः (प्रकृतिपुरुषविवेकासक्ताः)

चिरकालेन प्राप्तं-तैः ईश्वर-पदम् ।

तेषामेव मध्ये स्थितिं मे दापय-नाम-मे

हे सद्गुरो ॥ २० ॥

अन्तरेव यत् अस्ति-मे आनन्दाख्यं-मन्दिरम्

तस्यैव-मध्ये कुर्यां-ते योगेन-पूजासु ।

उपनिषदां सारान् ममापि प्रकटय-नाम-मे

हे सद्गुरो ॥

बाल्यं बहिः (निरर्थं) गतं-मे गृहस्थ-लोभेन

युवा अस्ति रक्त-नाम-मां लोभात् ।

बुज्यर् कुह् नजिदीख् मत मन्दकाव्तम्

सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मङ्ग गाश् ॥

व्वपदीश-सूतिन् बुक्किथ् चाव्तम्

सूत्य् मा आस्यम् कुनि कँह् लीफ् ।

ब्रह्मानन्दस्य-प्यठ वार थाव्तम्

सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मङ्ग गाश् ॥

द्यानचू नदियाह् निर्मल करिथ्य्

योग-पाञ्जि-सूतिन् वरिथ्य् छह् ।

व्वथ् तन् नाव्य् च्य् मननाव्तम्

सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मङ्ग गाश् ॥

दन्द्रिय् थिम् आसि द्राथिम् फटिथ्य्

ह्यम् ह्यथ् रटिथ्य् खटिथ्य्-पाठि ।

सारि खम्ब्राव्तम् कुनुय् बनाव्तम्

सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मङ्ग गाश् ॥ २५ ॥

ज्ञानकि निथ्र्य् वार सुचराव्तम्

पंपोश् जन् फल्लनाव्तम् मन् ।

अद्वैत-बाव-सूत्य् पानस् क्हाव्तम्

सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मङ्ग गाश् ॥

मूल-तल ओसुस् निर्मल पोञ्जुथ्

व्यवहार-प्रकृत् कर्नम् थख् ।

निर्नय-गर्मिथ-सूत्य् व्यगलाव्तम्

सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मङ्ग गाश् ॥

वृद्धत्वम् अस्ति अदूरं मा-नाम लज्जय-नाम-मास्

हे-सद्गुरो० ॥

उपदेशेन उपलक्ष्यैव विसर्जय-नाम-मास्

सह मा-स्वित् स्यात्-मे कुतोऽपि कश्चित् लेपः ।

ब्रह्मानन्दे-एव सुष्ठु स्थापय-नाम-मास्

हे-सद्गुरो० ॥

ध्याननिष्ठारूपां नदीं निर्मलां कृत्वा-एव

योगात्म-जलेन आपूर्णा अस्ति-या ।

(तस्यां) अहमेव तत्र स्थापयेयम् त्वं सान्त्वय-नाम-मास्

हे सद्गुरो० ॥

इन्द्रियाणि यानि आसन् निर्गतानि-मे प्रस्फुटैरिव (विषयेषु)

चेतनं शृहीत्वा प्रशृङ्ख्यैव गूढ-प्रकारेण ।

सर्वाणि संगमयस्व-नाम-मे, एकरूपं संपादयस्व-नाम-मास्

हे-सद्गुरो० ॥ २५ ॥

ज्ञानस्य लोचने-एव सुष्ठु उन्मोचय-नाम-मे

पद्मम् इव विक्रासय-नाम-मे मनः ।

अद्वैत-भावेन स्वात्मनि उपभुङ्क्ष्व-नाम-मास् (सायुज्यं देहि)

हे-सद्गुरो० ॥

वस्तुतः आसं निर्मल-जल-रूपः

व्यवहारात्म-प्रकृत्या कृतं-तया-मे शीतस्थानत्वम् ।

विचारात्मना-ओष्ण्येन विगालय-नाम-मास्

हे-सद्गुरो० ॥

नाव् कुम् कृष्ण् क्षम् च्याज्ञय् आग्रय्
 हाव्तम् सत्चित्-आकाग्रय् ।
 संसारस्-मङ्ग पुत्र मत पाव्तम्
 सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मङ्ग गाग्र् ॥ २ ॥

3. THE CREATION OF THE UNIVERSE, AND BIRTH OF UMĀ.
 HER MARRIAGE TO ŚIVA.

ओंकार-रूपस् शरने आय
 ओं नमः शिवाय कर् ॥ १९ ॥
 परमात्मा युस् कुह् परमानन्दय्
 तमिसय् कुह् स्वच्छन्दय् नाव् ।
 स्वच्छन्दम् निग्र माया द्राय
 ओं नमः शिवाय कर् ॥ २० ॥
 माया ईश्वर-इच्छा ज्ञानय्
 तमि-मङ्ग विष्णु भगवानय् द्राव् ।
 ब्रह्मा व्यपदोव् विष्णु-माथाय
 ओं नमः शिवाय कर् ॥
 लक्ष्म-वदि खग-सान् नगर-काण्डय्
 सोर् संसार ब्रह्माण्डय् ह्यय् ।
 पैद-करि ब्रह्मा-सङ्ग इच्छाय
 ओं नमः शिवाय कर् ॥

नाम अस्ति-मे कृष्ण-इति, अस्ति-मे तवैव आशा-

प्रदर्शय-नाम-मे सच्चिदाकाशस्वरूपम् ।

संसारस्य-मध्ये अपर्याप्ततां (हीनतां) मा-नाम आपातय-नाम-मे

हे सद्गुरो ॥ २ ॥

श्री-उमायाः प्रादुर्भावं विवक्षुस्तावज्जगदुत्पत्तिं

संक्षेपेण विवृणोति ॥ ३ ॥

श्रींकारात्मानं (परमशिवं) शरणम् आगताः-वयम्

श्रीं नमः शिवायेति कुरु (नित्यसुखारयेत्यर्थः) ॥ २९ ॥

परमात्मा यः अस्ति परमानन्दरूपः

तस्यैव अस्ति स्वच्छन्दात्मेति नाम ।

स्वच्छन्दस्य सकाशात् माया निर्गता

श्रीं नमः ० ॥ ३० ॥

मायासु ईश्वरेच्छां जानीहि

तन्-मथात् श्रीविष्णुः भगवानेव निर्गतः ।

ब्रह्मा उत्पादितः विष्णु-मायया

श्रीं नमः ० ॥

लक्ष्मणः पुनैः-सह नगर-(भुवन-)समूहाः (भूरादिचतुर्दशभुवनानि)

सर्वः संसारः ब्रह्माख्यानं पृथीत्वा (तैः सह) ।

उत्पादिताः ब्रह्मणः इच्छया

श्रीं नमः ० ॥

दक्ष-प्रजापत्यं भवडं वृषदोषुन्

जगतुकु ह्योषुन् तस् व्यवहार ।

वारयाह् ज्ञायैय तस् कन्याय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

तिमनयं मङ्ग अस् कोराह् ज्ञायस्

भगवत्य-माया गर चायस् ।

नाव-किनि जन्म ह्यतु माज्य उमाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

तस् माज्य मालिस् कुह् जय-जय-कारय

तस् हिङ्ग न वक्तावारय काँह ।

यमि-सन्दि गरि इक्क कन्या ज्ञाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥ ३५ ॥

ब्रह्म-क्षुषु देवलुकुकु सरदारय

तप-क्षुषु बडि आदिकारय सान् ।

यस् इक्क दया करु दयाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

त्रैलोक्यनाथस् त्रिवुवनसारस्

परमशिवस् गङ्गादरस् ।

सय कुमारी वागनि आथ

ओं नमः शिवाय कर् ॥

सतोषुह् कोर्य तस् पय-कुन् आसस्

विवाह् करुनय चन्द्रमस् सृत्य

दक्षप्रजापतिः प्रथमसु उत्पादितस्त्वेन

जगतः प्रदर्शितस्त्वेन तस्मै व्यवहारः ।

अनेकाः जाताः तस्य कन्याः

ओं नमः० ॥

ताषामेव मध्यात् एका कन्या जाता-तस्य

(या) भगवन्माया गृहं प्रविष्टा-तस्य ।

(अर्थतः) नाम्ना जन्म गृहीतं मात्रा उमया

ओं नमः० ॥

तस्याः सातुः पितुः अस्ति जघजय-कारः

तस्य सदृशः न भाग्यशाली कश्चित् ।

यस्य गृहे ईदृशी कन्या जाता

ओं नमः० ॥ ३५ ॥

ब्रह्मर्षिः देवलोकस्य नायकः

तपिषिषु महता अधिकारेणैव संयुक्तः ।

यस्य ईदृशी दया कृता महासायया

ओं नमः० ॥

त्रैलोक्यनाथाय त्रिभुवनसाराय

परमशिवाय गङ्गाधराय ।

सैव कन्या विवाहे समागता

ओं नमः० ॥

सप्तविंशतिः (अन्याः) कन्याः तस्य अवशिष्टाः आसंस्तस्य

विवाहः कृतस्त्वेन-तासां चन्द्रमसा सह ।

साय् नच्चञ् छय् तिम ताराय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

उमा-रुद्रस् कुह् नमस्कारय्

शिव-शक्ति-रूप युस् कुह् सर्व-व्वपकार् ।

विवाह् कर्हस् लोल त माय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

प्रज्ञापय् गौव् मन सावदानय्

य्यलि शिवजी सनिदानय् आस्

दपुनस् कन् थव् म्याञ् लीलाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥ ४० ॥

पननिय् द्वख् स्वख् पनन्यन् वायन्

वननिय् सार्थनय् लाङ्गिम् छिय् ।

तमि तिह् वोङ्गनाविय् पननि हंसाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

व्वद् म्याञ् वातिय् योरय् योरय्

तोरय् तोरय् सोरय् च्चय् ।

इति योर् कृष्णस् म्य कर् व्वपाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

4. DAKṢA, REJOICING OVER UMĀ'S MARRIAGE WITH ŚIVA,
ADDRESSES HIS RELATIONS.

सावदान मन कुम् परमानन्द्

शिवनाथ् सापनुम् वान्दव् त वन्द् ॥ ४२ ॥

सुहृत्-रूपाः नक्षत्राणि (च) सन्ति-हि ताः ताराः (अश्विन्याद्याः)

ओं नमः० ॥

उमाशक्तगभिन्नसदाय अस्ति नमस्कारः

शिव-शक्ति-रूपेण यः अस्ति सर्वोपकारकः ।

विवाहः कृतस्तैस्तस्याः भक्त्या च प्रेम्णा

ओं नमः० ॥

दक्ष-प्रजापतिः संपन्नः मनसा आनन्दपूर्णः

यदा श्रीशिवः संनिधिं आगतश्च-तश्च ।

कथितं-तेन-तस्मै कर्णे निधेहि मदीयां (मत्कृतां) स्तुतिम्

ओं नमः० ॥ ४० ॥

स्वकीयानि दुःखानि सुखानि (च) स्वकीयेभ्यः आवृभ्यः (बन्धुभ्यः)

कथनीयानि सर्वेषामेव आवश्यकः सन्ति-हि ।

तेन तद्दत्तं संप्राविताः स्वकीयाः सहस्यितयः

ओं नमः० ॥

बुद्धिः मदीया प्राप्स्यति यत्र यत्रैव

तत्र तत्रैव सर्वमेव त्वमेव ।

अतः परं कृष्णस्य मे कुरु रक्षोपायम्

ओं नमः० ॥ ३ ॥

दक्षस्योक्तिः स्वसंबन्धिनः प्रति ॥ ४ ॥

समाहितेन मनसा अस्ति-मे परमानन्दः

श्रीशिवः संपन्नः-मे वाम्भवः च बन्धुः ॥ ४३ ॥

सरं जन्मं फलमनु कुम्पं पोशं
 ल्वकच्यारस् कुम्पं आमंतु बोशं ।
 तोशान् तोशान् कुम्पं व्वह् प्रसन्दं
 शिवनाथ् सांपंतुम् वान्दव् त वन्द ॥
 अमि श्रीगङ्गादरन् गवसाञ्जि
 स्वयंवर वरून् कन्या म्याञ्जि ।
 आपरस् प्रीम-सूत्य् दद-वत-कन्दं
 शिवनाथ् सांपंतुम् वान्दव् त वन्द ॥ ४५ ॥
 तस्य मायाय व्वद् वातिय् न साञ्जि
 नय् सय् ब्रह्मा विष्णान् जाञ्जि ।
 नय् कुम्पं ग्वड् तय् नय् कुम्पं अन्दं
 शिवनाथ् सांपंतुम् वान्दव् त वन्द ॥
 अय् कर्पूर गौरम तने
 मुखौचू कीर्तना कुम्पं सन वने ।
 धिवान् कैचाह् छय् सौगन्दं
 शिवनाथ् सांपंतुम् वान्दव् त वन्द ॥
 सुय् ब्रह्मा त विष्णु मानुन्
 जगतुकु द्वैश्वर् सुय् ज्ञानुन् ।
 सुय् अगूर् त सुय् स्वच्छन्दं
 शिवनाथ् सांपंतुम् वान्दव् त वन्द ॥
 अवीद वक्थ् छय् तस्यै ज्ञान्
 सुय् कुय् मन त सुय् कुय् प्रान् ।

सरसः इव प्रफुल्लः अस्ति पद्मः

बाल्यस्य (बाल्यावस्थावत्) अस्ति-मे आगतः अत्यादरः ।

संतुष्यन् संतुष्यन् अस्ति अहं प्रसन्नः

श्रीशिवः ० ॥

अनेन श्रीगङ्गाधरेण योसेन्द्रेण

स्वयंवरेण वृता-तेन (यत्) कन्या मम ।

हस्तेन-भोजयिष्यामि-असुं अतिभक्त्या दधियुक्तान्नं फाणितम्

श्रीशिवः ० ॥ ४५ ॥

तस्य मायायां बुद्धिः प्राप्स्यति न अस्माकम्

नैव सा ब्रह्मणा विष्णुना (च) ज्ञाता ।

नैव अस्ति-तस्याः आदिः च नैव अस्ति-तस्याः अन्तः

श्रीशिवः ० ॥

अस्याः कर्पूरवत् गौररूपायाः तन्वाः

सुगन्धस्य वर्णनां कः नाम कथयिष्यति ।

संपद्यमाना क्रियती अस्यस्याः सुगन्धततिः

श्रीशिवः ० ॥

स-एव ब्रह्मा च विष्णुः मन्तव्यः

जगतः ईश्वरः स-एव ज्ञातव्यः ।

स-एव अघोरेश्वरः च स-एव स्वच्छन्दः

श्रीशिवः ० ॥

भेदरहिता भक्तिः अस्ति-हि तस्यैव ज्ञानम्

स-एव अस्ति-हि मनः च स-एव अस्ति-हि प्राणः ।

सुय् नैरि श्रोशद् शास्त्र् मन्द्
 शिवनाथ् सांपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥
 सुय् कुय् शास्त्र् वेद-सागर्
 सुय् कुय् आसवुनु विद्यादर ।
 सुय् कुय् सार् ओं-कारुकु व्यन्द्
 शिवनाथ् सांपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥ ५० ॥
 लक्ष्म-वदि लोल त प्रियम-सूत्य्
 जप तप यज्ञ दर्म कर्म-सूत्य् ।
 पोश-पूज् करिथ्य् जुव् तस् वन्द्
 शिवनाथ् सांपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥
 कृष्ण फिर म कारुय् कर म ताह्य्
 तिथ-पाठि पूजाय दाह्य् कर ।
 यिथ घृण्पदन्तन् लागिनस् दन्द्
 शिवनाथ् सांपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥ ४ ॥

5. THE WEDDING-JOURNEY OF SIVA AND UMĀ TO KAILĀSA.

राजन् खान्दर् यत्ति म्बकलीवुय्
 परम-शख्चू गौव् लक्ष्मनोवुय् ह्यथ् ॥ ५२ ॥
 पम्योशकि-पाठि क्लृप् संसारथ्
 जगतस् नवु वहारथ् आव् जान् ।
 अरिज-पोशस् गौव् ह्यथ् न्योवुय्
 परम-शख्चू गौव् लक्ष्मनोवुय् ह्यथ् ॥

स-एव निर्गमिष्यति औषधरूपः शास्त्राणि मथ्यन्तां (सारभूतः)

श्रीशिवः० ॥

स-एव अस्ति-हि शास्त्रं वेदविद्या-समुद्रः

स-एव अस्ति-हि संभवन् विद्याधरः ।

स-एव अस्ति-हि सारः प्रणवस्य बिन्दुरूपः

श्रीशिवः० ॥ ५० ॥

लक्ष्वारं भक्त्या च प्रेम्णा

जपेन तपसा यज्ञेन धर्मेण कर्मणा ।

पुष्पादिपूजां कृत्वा स्वात्मानं तस्मै उपहारी-कुरु

श्रीशिवः० ॥

(स्वात्मानं प्रत्यालापः) हे-कृष्ण पर्यावर्तय मा ग्रीवाम्, कुरु मा
[विलम्बम्

तथैव पूजायां धैर्यं कुरु ।

यथा पुष्पदन्तेन समर्पिताः (पुष्पार्थं) दन्ताः

श्रीशिवः० ॥ ४ ॥

अथ श्रीशिवस्योमया सह कैलासं प्रति प्रस्थितिं विवृणोति ॥ ५ ॥

राज्ञा (दक्षेण) उत्सवः यदा समाप्तः

परमशक्तिं गतः लक्ष्मणान्तेनामा शृहीत्वा ॥ ५३ ॥

पद्मवत् विकासमागतः संसारः (सर्वलोकः)

जगति नवः वसन्तसमयः (इव) आगतः शोभनः ।

(अरिञ्ज) पुष्पविशेषं गतः शृहीत्वा स्थलपद्मः

परम० ॥

गुलाबस् तय् आरवलि न्युलु गौव्
 दिल् गौव् मीलिथ् रुदुख् न ब्यन् ।
 यम्बुजलि-हन्दु रङ्ग खम्बलन् प्रोवुय्
 परम-शख्चू गौव् लच्छनोवुय् ह्यथ् ॥ ५५ ॥
 हृद्वरि गरि सुय् वारय्-कारय्
 परमाकन-व्यवहारय् मान् ।
 हग्नि ह्यहरस् ह्यथ् तख्सथ् द्रोवुय्
 परम-शख्चू गौव् लच्छनोवुय् ह्यथ् ॥
 उमा-हृद् कुख् अस्य न्यथ् बासन्
 निष्कल मन् कर्त आसनदार ।
 हृदयकु पम्पोश् अस्य वथरोवुय्
 परम-शख्चू गौव् लच्छनोवुय् ह्यथ् ॥
 तस् निश क्वाह् कुय् वस्त्र् त जामथ्
 विरकथ् कुय् निष्कामथ्-सृत्य ।
 निदान्-अवदन्-हन्दु स्वन-सोवुय्
 परम-शख्चू गौव् लच्छनोवुय् ह्यथ् ॥
 तस् निश क्वाह् गय लक्ष्मी त ह्यारय्
 युस् आसि लूब-अन्दकारय्-रस्तु ।
 ब्रह्मा विष्णय् यमि व्वपदोवुय्
 परम-शख्चू गौव् लच्छनोवुय् ह्यथ् ॥
 तस् निश क्वाह् कुय् गण्डुनु त क्वावुनु
 थस्-निश द्राय महामाया ।

पुष्पविशेषस्य च पुष्पविशेषेण संगसः जातः

मनः गतं संसेलनं, अथविष्टस्तयोः न भेदः ।

पुष्पविशेषस्य रागः पुष्पविशेषेण प्राप्तः

परम० ॥ ५५ ॥

अशुरसंबन्धिनि गृहे सः प्रसन्नतया

द्विरागमनव्यवहारेण संयुक्तः ।

अश्वाः अशुरात् गृहीत्वा गमनाच्चां निर्गतः

परम० ॥

उमासद्वः अस्ति अस्माकं नित्यं भासमानः

निर्वासनं मनः कुरु-नाम (नः) आधारयुक्तम् ।

हृदयस्य पद्मं अस्माभिः आस्तृतम्

परम० ॥

तस्य निकटे किं-नाम अस्ति वस्त्रं च चोलः

विरागी अस्ति गतस्पृहत्वेन ।

अ संख्यावृद्धपरार्धसंख्य स्वर्णन-आक्यः

परम० ॥

तस्य समीपे किं-नाम भवन्ति धनानि च द्रव्याणि

यः स्यात् लोभात्प्रकारेण-रहितः ।

ब्रह्मा विष्णुः (च) येन उत्पादितः

परम० ॥

तस्य समीपे किं-नाम अस्ति आभूषणं च तदुपभोगः

यस्मात् निर्गता महामाया ।

त्रैलोक्यं यमि ईश्वरि व्वपुदोवुय्
 परम-शख्च गौव् लक्ष्मिनोवुय् ह्यथ् ॥ ६० ॥
 ज्ञान्-हृद्य लय्यं ह्यथ् सासवन्न हेरथ्
 कृष्णस् म्य फोरथ्-निश भ्वकलाव् ।
 ह्यर् खारुम् कुम् ग्वडनुकु पोवुय्
 परम-शख्च गौव् लक्ष्मिनोवुय् ह्यथ् ॥ ५ ॥

6. DAKṢA VISITS ŚIVA AND THE GODS IN KAILĀSA, AND IS NOT RECEIVED BY ŚIVA WITH THE RESPECT WHICH HE CONSIDERS TO BE HIS DUE. DAKṢA'S WRATH. HE DETERMINES TO INVITE ALL THE GODS EXCEPT ŚIVA TO HIS SACRIFICE.

उमासुद्रस् त्रिवुवनसारम्
 मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥ ६२ ॥
 कैलासस् प्यठ् चमा-करवुनु
 उमा-देविय ह्यथ् व्यलि गौव् ।
 वैकुण्ठ् सांपनु तथ् कृह-सारम्
 मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥
 दह अकि आसिय् च्चगवय् कारन्
 वीद् व्यस्तारन् दीवता ह्यथ् ।
 समेमति आसिय् मञ्जु स्वर्गद्वारम्
 मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥
 दक्ष-प्रज्ञापथ् मनकामनाय
 तनु वीतु दर्म-सवाय मञ्जु ।

त्रैलोक्यं येन परमेश्वरेण उत्पादितम्

परम० ॥ ६० ॥

ज्ञानरूपायाः शालायाः सन्ति सहस्रशः अधिरोहिण्यः

कृष्णं मां विपर्ययात् उन्मोचय ।

ऊर्ध्व-धाम आरोपय-माम्, अस्ति-मे (इदं) प्रथमं सोपानमेव

परम० ॥ ५ ॥

नाकलोके देवानां सभाविधानकथनपुरःसरं दक्षं प्रति

क्रोधाविर्भावं शिवस्य प्रकामति ॥ ६ ॥

उमामहेश्वरस्य त्रिभुवनसारस्य

मनसा (निर्विकल्पेन) धारणया धारयिष्यामि-तस्य ध्यानम् ॥ ६२ ॥

कैलासपर्वतं प्रति क्षमाशीलः

उमा-देवीं गृहीत्वा यदा गतः ।

(शोभया) वैकुण्ठधाम-इव संपन्नं तस्मिन् पर्वतराजे

मनसा० ॥

दिवसे एकस्मिन् आसन् त्रय-एव कारणात्मानः (ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः)

वेदं वितन्वन्तः देवताभिः सह ।

समवेताः आसन् मध्ये स्वर्गलोकस्य

मनसा० ॥

दक्षप्रजापतिः स्वाभीष्टाय

तत्र प्राप्तः धर्मसभायाः मध्ये ।

सार्थि व्यथि तस् जै-जै-कारस्

मन-किनि दारनाथ दारस् दान् ॥ ६५ ॥

गोमत्तु मञ्जु ओसु मोह-अन्दकारस्

शिवनाथन् तोर कहनस् न कथ् ।

बुठ् सुचरोवनस् न नमस्कारस्

मन-किनि दारनाथ दारस् दान् ॥

कहनु ओसु पानथ् श्रीनिराकारस्

अद कुननोवनस् मायाजाल् ।

व्वडनोवुन् मञ्जु मोह-अन्दकारस्

मन-किनि दारनाथ दारस् दान् ॥

व्वज्जुलुथ् बुधु गोस् थियु आसि नारस्

जिनि-अम्बारस् ह्यचनस् र्यह्

कूद-स्वस् गोस् थियु कालसंहारस्

मन-किनि दारनाथ दारस् दान् ॥

वननि लंगु पानस्-सूत्य् ओसु गोदथ्

मोदथ् वोलुनस् दीवन् मञ्जु ।

इति-थोर् लग व्वञ्ज् अमिकिस् चारस्

मन-किनि दारनाथ दारस् दान् ॥

वार-पाठि यज्ञाह् व्वञ्ज् व्वह् वनावथ्

इच्छाय प्रथम वावनाथ सान् ।

पथ्-कुन् नावाह् थव संसारस्

मन-किनि दारनाथ दारस् दान् ॥ ७० ॥

सर्वे-एव उल्लिखिताः तस्मै जयजय-कारोक्तौ (अभ्युत्थानाय)

मनसा ॥ ६५ ॥

गतः मध्ये आसीत् मोहात्म्यकारण

श्रीशिवेन (स्वयं) प्रत्युत्तरेण कृतस्नेन-तस्मै न वृत्तादिप्रभालापः ।

(प्रथममेव दक्षेण कृतेऽपि नमस्कारे) श्रोष्टुौ उद्घाटितौ-तेन-तस्मै न नमस्काराय

मनसा० ॥

कर्तव्यं आसीत् स्वयमेव निराकारस्य (तस्य)

अतः निपातितं-तेन-तस्मै सायाजालम् ।

निमज्जितः-सः मध्ये मोहात्म्यकारण

मनसा० ॥

प्रक्वलं मुखं संपन्नं-तस्य (दक्षस्य) यथा स्यात् अग्नेः

काष्ठकूटस्य (इव) समुद्रता-तेन-तस्य हेतिः ।

क्रोधाविष्टं-मुखं संपन्नं-तस्य यथा कालसंहारस्य

मनसा० ॥

कथयितुं प्रवृत्तः आत्मना-सह (स्वगतं) आसीत् मोहमत्तः

मानात् भ्रंशितो-ऽनेनाहं देवानां मध्ये ।

इतः-परं प्रवर्तयिष्यामि अतः अस्य प्रत्युपायम् (प्रतिक्रियाम्)

मनसा० ॥

शोभनतया यज्ञमेकम् अतः अहं संपादयिष्यामि

अभीष्टेन प्रेम्णा भावनया सह ।

पुरस्तात् नामधेयं (कौर्त्ति) स्थापयिष्यामि संसारे

मनसा० ॥ ७० ॥

ब्रह्मा विष्णुस् दीवौ सानय्

सनिदानय् कर आवाहन् ।

फकय् करन गङ्गादारस्

मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥

इति-योर् पथ-कुन् व्वञ् थिम् आसन्

तिम् तस् वासन् यज्ञस् मञ्ज् ।

अननसन् जप-यज्ञकिस् व्यवहारस्

मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥

व्वति मन्दहोवुनस् सुति मन्दहावन्

ठठ-पाठि कथ् पावनावन् थाद् ।

अद् गङ् पननिस् कारस् त वारस्

मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥

इय् गङ्गरोवुन् ज्यग् सपदोवुन्

सारिनिय् वननोवुन् सालस् ।

दपुनस् दपिञ्जिन वस्मादारस्

मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥

कृष्ण थिय-तिथ गरि गरि शिव शिव कर्

अनुवव-वाव-किनि एव तोठिय् ।

अरन् गङ्गुन् गङ्गि चन्द्रकलादारस्

मन-किनि दारनाथ दारस् द्यान् ॥ ७५ ॥ ६ ॥

ब्रह्मणो विष्णोश्च देवैः सह

सान्निध्येन करिष्यामि आह्वानम् ।

केवलं करिष्यामि-न गङ्गाधरस्य

मनसा० ॥

इतः-परं पुरःकाले अतः ये भवेयुः

ते तस्य (शिवस्य) दृष्टिगोचरा-न-भवेयुः यज्ञस्य मध्ये (यज्ञकतनुं न
[द्रक्ष्यति) ।

आनयिष्यन्ति-तं-न जपस्य-यज्ञस्य व्यवहारे

मनसा० ॥

अहमपि ह्येपितस्तेनाहं, तमपि ह्येपयिष्यामि-तस्मै

उपहासपूर्वं वृत्तं स्मारयिष्यामि-तस्मै ।

ततः गमिष्यामि स्वकीयस्य कार्यस्य च व्यवहारस्य (करणार्थम्)

मनसा० ॥

इदमेव संकलितं-तेन, यज्ञः संपादितस्तेन

सर्वे-एव आकारिताः निमन्त्रणाय (निमन्त्रिताः) ।

कथितं-तेन-तेभ्यः (दूतेभ्यः) वक्तव्यं-न (निमन्त्रणं) भस्मधारिणे

मनसा० ॥

(स्वं-प्रत्यालापः ग्रन्थकर्तुः) हे-कृष्ण-नामधेय यथा-तथा प्रतिक्षणं शिव-शिवेति
[कुरु

अनुभव-भावेन कदाचित् तोच्यति-त्वाम् ।

शरणं गन्तव्यं चन्द्रकलाधरस्मै

मनसा० ॥ ७५ ॥ ६ ॥

7. THE GODS COME TO DAKṢA'S SACRIFICE. DEVI GOES TO IT WITHOUT INVITATION AND ASKS WHY ŚIVA IS NOT INVITED. DAKṢA GIVES AN INSULTING REPLY. SHE CASTS HERSELF INTO THE SACRIFICIAL FIRE.

दक्ष-प्रजापतनिस् चञ्जस् तथ्
 देवता आय् पोश-दक्षय् ह्यथ् ॥ ७६ ॥
 आवाहन् गौव् ब्रह्मलोकस् तथ्
 ब्रह्मा विष्णुभगवान् ह्यथ् आव् ।
 सत-ऋषि तति आसि वीद् परनस् तथ्
 देवता आय् पोश-दक्षय् ह्यथ् ॥
 अन्दि-अन्दि तिम् व्यलि वीठि चञ्जस् तथ्
 दक्ष-प्रजापतनय् दपुनख् ।
 आवाहन् करिजिन शिवस् तथ्
 देवता आय् पोश-दक्षय् ह्यथ् ॥
 शिव्जी ओषु थठ् कैलासस् तथ्
 माज्य-भवाञ्ज-कुन् लङ्ग वनने ।
 दपनि कोन आव् अस्य काँह् सालस् तथ्
 देवता आय् पोश-दक्षय् ह्यथ् ॥
 माज्य-भवाञ्ज फीरिथ् दपुनस् तथ्
 आस्यख् व्यवहारन् गाङ्गल् ।
 पननि छिख् पत निन् आस्यखन् ह्यस् तथ्
 देवता आय् पोश-दक्षय् ह्यथ् ॥ ८० ॥
 देविय इमि-रङ्ग व्यलि वनूनस् तथ्
 कूप कर्ह् ईश्वरन् गौव् यन् काल ।

दक्षस्य यज्ञं प्रति देवानामावाहनं श्रीशिवस्यानाहृत्या-
त्मानादरवृत्तं विवृणोति ॥ ७ ॥

दक्षप्रजापतेः यज्ञे नाम

देवाः आगताः पुष्पवृन्तानि शृङ्गीत्वा ॥ ७६ ॥

आह्वानं गतं (संभृतं) ब्रह्मलोकस्य नाम

ब्रह्मा विष्णुभगवन्तं सहकृत्वा आगतः ।

समर्षयः तत्र आसन् वेदं अधीयानाः नाम

देवाः ० ॥

परितः ते यदा निविष्टाः यज्ञस्य नाम

दक्ष-प्रजापतिनैव कथितं-तेन-तेभ्यः ।

आह्वानं कुर्यान्न श्रीशिवस्य नाम

देवाः ० ॥

श्रीशिवः आसीत् पृष्ठे कैलासस्य नाम

जगन्मातरं-भवानीं-प्रति प्रवृत्तः वक्तुम् ।

कथयितुं कुतो-न आगतः आवयोः कश्चित् निमन्त्रणं नाम

देवाः ० ॥

जगन्मात्रा-भवान्या प्रत्युत्तरं कथितं-तया-तस्मै नाम

स्यात्तेषां व्यवहारस्य व्याकुलता ।

स्वकीयाः स्मः-तेषां, पश्चात् नयिष्यन्ति (नः) स्यात्तेषां-न समाधानं नाम

देवाः ० ॥ ८० ॥

देव्या यदादृक्प्रकारेण यदा कथितं-तया-तस्मै नाम

मौनं कृतं ईश्वरेण, व्यतीतः अतिकालः ।

तोर काँह् दपनि आख्न् आषि तिम् मस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

अद दपु देविथ शिवनाथस् तय्

ग्वर-गर माख्युनु दपन रस्तुय् ।

गकनुय् वनुव लह्य मङ्ग वीदस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

व्वति गक् ऐव क्याह् कुम् गकनस् तय्

पनुनुय् गर लोल-माख्युनु कुम् ।

वनिथय् गय हख्सय् ह्यय् तस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

मायाय-ह्न्दिस्य् जम्पानस् तय्

खचू खत्य् ओसुस् नन्दिकेश्वर् ।

कहरौ-कनि शक्तिय् आसस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

खख-सान् वाचू व्यलि तय् धानस् तय्

ब्रौठ काँह् द्रास् नत वोजन-आस् ।

क्याह्-ताञ् गोस कुख् सोनु व्वन्दस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥ ८५ ॥

खदुय् गय खचू प्यठ् होमस् तय्

वननि लज् प्रजापतस्य् कुन् ।

च्यानि साल रस्तुय् पान आयस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

तेभ्यः (सकाशात्) कश्चित् वक्तुं आगतस्तेभ्यः-न, आसन् ते मोहमत्ताः नाम
देवाः० ॥

ततः कथितं देव्या श्रीशिवाय नाम

गुसृष्टं पितृष्टं आद्धानं विनैव ।

गन्तव्यमेव कथितं (अनुशिष्टं)-गुप्साभिः गुप्साभिः मध्ये वेदस्य नाम
देवाः० ॥

अहमपि गमिष्यामि, दोषः किंविधः अस्ति-मे गमने नाम

स्वकीयमेव गृहं प्रेमपात्रभूतं-पितृष्टं अस्ति-मे ।

कथयित्वा गता गमनाज्ञां गृहीत्वा तस्मात् नाम

देवाः० ॥

मायात्मिकां (अनर्घरत्नभरितां वा) शिविकां नाम

आरूढा सहयाता आसीत् नन्दिकेश्वरः ।

वाहकरूपाः शक्तयः आसन्-तस्याः नाम

देवाः० ॥

सुखोपेता प्राप्ता यदा तत् स्थानं नाम

पुरः (प्रत्यभ्युत्थानाय, कश्चित् निर्गतः नदि अनुमितं-(ब)-तया ।

कश्चिद्नाम व्यलीकः अस्ति-अमीघां अस्माकं, मनसि इति

देवाः० ॥ ८५ ॥

निरर्गलं गता, आरूढा प्रति होमं (यज्ञसभायां) नाम

वक्तुं प्रवृत्ता दक्षप्रजापतिं प्रति ।

त्वदीयेन निमःतृण्येन विनैव स्वयं आगताहं नाम

देवाः० ॥

द्वै-है क्वाजि गोख् मङ्ग-मोहस् तय्
 मंग्रोवथन् च्च जगदीश्वर् ।
 आवाहन् इति कोन कस्वस् तय्
 देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
 प्रजापतनय् तोर दपुनस् तय्
 कस् सूरमत्तिसय् संन्यासस् ।
 न्यथननिसय् कल-माल नालि क्यस् तय्
 देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
 मालम् अनहान् राज-रङ्गस् तय्
 मन्दहाविहेम् म्यति मार्यनय् मङ्ग ।
 गर्मन्द करिहेम् मङ्ग मारकस् तय्
 देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
 सर्पगवसाज्जिस् कालकण्ठस् तय्
 व्यहन्-ज्याय् क्यस् शिमशानन् प्यठ् ।
 ठण्डायाह् च्यथ् आसान् कुह् मस् तय्
 देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥ ८० ॥
 देविद्य दपुनस् वनान्-कुख् कस् तय्
 सुय् कुय् आसवुनु त्रिवुवन-मार ।
 अमि कथि नाग् व्वज् पज्जिय् वननस् तय्
 देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
 इह् वुज्जिय् ताज् गय् मङ्ग क्रूदस् तय्
 अश्वद पद-सूत्य् ह्यचुनस् र्यह् ।

महाच्छोकः, कुतः गतस्त्वं मोहमर्थं नाम

(यतः) विस्मारितस्त्वया-सः त्वया जगदीश्वरः-शिवः ।

आवाहनं इह कुतो-न कृतं-युष्माभिस्तस्य नाम

देवाः ० ॥

प्रजापतिना प्रत्युत्तरं कथितं-तेन-तस्यै नाम

कस्य भस्ममलिनाङ्गस्य संन्यासिनः ? ।

नग्नस्य (यस्य) कपालमालाः कण्ठे सन्ति-तस्य नाम

देवाः ० ॥

निमन्तुष्ये आनयिष्यामि-तं (चेत्) राज-मण्डपे नाम

अलज्जयिष्यद्वां मामपि सर्वेषामेव मध्ये ।

लज्जितं अकरिष्यद्वां मध्ये सत्संसदि नाम

देवाः ० ॥

बालग्राहिरूपिणः कालकण्ठस्य नाम

निवास-स्थानं अस्ति-यस्य प्रमथानानां पृष्ठे ।

भङ्गारसं पीत्वा वर्तमानः अस्ति प्रमत्तः नाम

देवाः ० ॥ ९० ॥

महादेव्या प्रत्युक्तं-तया-तस्मै, कथयन्-असि कस्य नाम

स-एव अस्ति भवन् त्रिभुवन-सार-रूपः ।

अनेन कथनेन विनाशः अतोऽनन्तरं योग्योऽस्ति-ते भवितुं नाम

देवाः ० ॥

एतत् (पूर्वीक्तं दक्षस्य) श्रुत्वा तावत् गता मर्थे क्रोधस्य नाम

रुक्त-पद-वाकीन उद्गतेव-तस्याः ज्वाला ।

जै व्वय्यनस् ज्वालयख-रूपस् तय्
 देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥
 ज्वालाय-रूपस् पूज् करहस् तय्
 कृष्ण् वनि लीला बोज्यस् सय् ।
 ख्रिवि ह्यय् आसवञ्ज् रकान् जगतस् तय्
 देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥
 शर्वाथस् दख-शमनायस् तय्
 शक्ति-रूप् दारिण् सूत्य्-सूत्य् ह्यय् ।
 शरने थिम नम थम पायस् तय्
 देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥ ७ ॥

8. PRAISE OF DĒVĪ UNDER THE FORM OF JWĀLĀ

ख्रिव् खस पोश-पूज् कर ज्वालाय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥ ८५ ॥
 महाविद्याय जगन्माताय
 महालक्ष्मिय शिवप्रियाय ।
 विष्णुमायाय सर्वसिद्धिदाय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 समयह् अख् ओसु क्वाडनि द्राय्
 ज्वालाय-रूपम् विष्णु-ब्रह्मा ।

जयकारः धूयात्तस्याः ज्वालामुखी-रूपायाः नाम

देवाः० ॥

ज्वाला-रूपायाः पूजां कुर्यां तस्याः नाम

कृष्णः* कथयिष्यति वृत्तस्त्वतीः श्रोष्यति-ताः सैव ।

खिव्-नाम्नि-क्षेत्रे (यास्ति) वर्तमाना पालयन्ती-सा जगत् नाम

देवाः० ॥

अर्थाय-इति-नाम-चिन्त्याय हुःखशमनायेति-भक्तकीर्तनीयनाम्ने नाम

(या) शक्ति-रूपं धृत्वा सहस्रित्यतिमती अस्ति (यस्य) ।

शरणं आगमिष्यामि नंस्यामि पतिष्यामि रक्षास्मृतौ नाम

देवाः० ॥ ७ ॥

अतःपरं श्रीदेव्या ज्वालारूपायाः स्तुतिरिथम् ॥ ८ ॥

खिवाख्य-प्रदेशं (गमिष्यामि) आरौच्यामि (तत्पर्वतं) पुष्पपूजां करिष्यामि
[ज्वालायाः
(तस्या) महामायात्मिकायाः जयकारो (-ऽस्तु) ॥ ९५ ॥

महाविद्यात्मिकायाः जगन्मातुः

महालक्ष्म्याः शिवप्रियायाः ।

विष्णुमायायाः सर्वसिद्धिदायाः

महामायायाः० ॥

समयः एकः (पूर्वकालिकः) आसीत्, अन्वेष्टुं निर्गतौ

ज्वाला-रूपस्य (यस्य) विष्णुर्ब्रह्मा (-च) ।

अन्द् कुनि लवुहस् न फौरिथ् आय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

सूर्य-हिहि कननय् क्किस् कनवाल्लिथ्
व्वज्जालिथ् ज्याम् क्किस् नाल्लिथ् ।

इन्द्राची-रूप श्रीचन्द्रकलाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

वक्तिय वापथ् जगथ् व्वपदोवुन्
सार्यनय् होवुन् ज्वालाम्बख-रूप् ।

त्रिवुवन् त अकारन् तस् निश द्राय
माज्य ज्वालाय जै-जै-कार् ॥

शिवशक्ति-रूप् अथ् चतुर्बुज् दारिथ्
साज्ज् पालना व्यस्तारिथ् ब्रौंठ् ।

प्रारब्द व्वपदोव् तसज्ज् इच्छाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०० ॥

पापन् चय् कर् माजि-भगवती
अथ् पार्वती सती-रूप् ।

दर्शन-वापथ् लारान् आय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

सज्जन-धरशौ प्रसन् सपदावूख्
तमि सूत्त् प्रवूख् परम-गथ् ।

आनन्द-गन् करि तसज्ज् सेवाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

अन्तः कुत्रापि लब्धस्ताभ्यां-तस्य न प्रत्यावृत्त्य आगतौ (तौ)

महासायायाः० ॥

सूर्यसदृशे कर्णयोः क्लृप्ताः कुण्डले

रक्तवर्णानि वसनानि सन्ति-तस्याः वसितानि ।

(तस्याः) इन्द्राक्षीरूपायाः श्रीचन्द्रकलात्मिकायाः

महासायायाः० ॥

स्वभक्तेः करणाय जगत् उत्पादितं-यथा

सर्वेभ्य-एव प्रदर्शितं-तथा ज्वालामुखी-रूपम् ।

त्रिभुवनं च त्रिकारणदेवाः तस्याः सकाशात् निर्गताः

मातुः ज्वालामुख्याः जयकारी (-ऽस्तु) ॥

शिवशक्ति-रूपा (या) अस्ति भुजचतुष्टयं धृत्वा

अस्माकं पालनां विस्तार्य पुरा ।

(तस्मादेव) प्रारब्धकर्म उत्पादितं तस्याः इच्छया

महासायायाः० ॥ १०० ॥

पापानां नाशं कुरु हे-मातर्भगवति

असि (त्वं) पार्वती सती-रूपा ।

भवद्दर्शनार्थं धावित्वा आगता-वयम्

महासायायाः० ॥

सत्जन-पुरुषैः प्रसन्ना संपादिता-त्वं-तैः

तेन हेतुना प्राप्ता-तैः परमा-गतिः ।

आनन्द-घनाः कृताः तस्याः सेवया

महासायायाः० ॥

दद्या-रूप दित वक्तवन् मुक्तिम्
 परम-शक्तिम् साङ्गं वक्तुं वोङ् ।
 नमनि अस्मि अद्य प्रथमं त माय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 हृदयस् मङ्गुं ह्यस् ज्योती-रूप् आसवङ्गुं
 अङ्गपा वासवङ्गुं यिवान् न द्रैट् ।
 गट काम् वलिमतिं हिह् लुवच क्वाय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 चराचर-जगि ह्यस् व्यापस् आसवङ्गुं
 सानि खटि कर्म कासवङ्गुं सय् ।
 पाप् जालि इव् गालि तस्यै दयाय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०५ ॥
 प्रजापतस्य् यलि खतु क्रुदय्
 च्यानि स्मरन-निश रुदय् दूर ।
 वीरभद्रन् मोर् यज्ञच ज्यय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 दान-राय् च्याङ्गुय् कीर्तना करहा
 च्यानि खर्-दिन-सूत्य् खरहाय् दान् ।
 मोक्ष-बङ्गु च्यानिम् मन-साङ्ग वाय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥

दया-रूपेण देहि-नाम भक्तानां मुक्तिम्

हे-परम-शक्ते अस्माकं भक्तिं शृणु ।

नञ्जीभावाय त्वयं आगतास्ते प्रेम्णा च हार्दन

महासायायाः० ॥

हृदयस्य मध्ये असि ज्योती-रूपा भवन्ती

अज्ञपात्मिका भासमाना आगच्छन्ती न दृष्टिम् ।

तामिदं विनाशय, संवलिताः स्मः लोभस्य क्लायया

महासायायाः० ॥

चराचरात्म-जगतः अस्ति व्याप्तुवन्ती वर्तमाना

अस्माकं निन्द्यानि कर्माणि विनाशयन्ती सेव ।

पापानि विनाशितानि, दुःखानि अपाकृतानि, तस्याः दयया

महासायायाः० ॥ १०५ ॥

दक्षप्रजापतेः यदा आरूढः क्रोधः

त्वदीयात् स्मरणत् स्थितः (सः) क्रूरे ।

(तदा) वीरभद्रेण हतः* (सः) यज्ञस्य भूमौ

महासायायाः० ॥

अहोरात्रं तत्रैव कीर्तनां कुर्यात्

त्वदीयेन स्मृतिदानेन स्मरेयं-ते ध्यानम् ।

मोक्षद-स्मरभङ्गीः त्वत्कीर्तिविघ्नयाः मनो-रूपेण वाद्येन धमास्यामि

महासायायाः० ॥

* यज्ञकाले चण्डालानताय्यादिपाप्यपि न हन्यते । यत्स दक्षः समस्तदेवानां समुल्लेऽपि हतः, तस्माच्छ्रीशिवानादररुदानताय्यादितोऽपि गुरुतरः । सर्वदेवताभ्योऽप्युत्कृष्टतरसामर्थ्यः शिवोऽस्तीत्यपि सूचतेऽनेन ॥

शैलाचक्रस् स्वप्रकाश-रूपस्
 आलवस् द्फ् तय रत्नदीप् ।
 खारस् वृजन् मन-कामनाय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 पान अख् वाणी माजि-भवानी
 परमज्ञानी वेद-सागर् ।
 सद्ग्वर् अख् वय् हाव् विद्याय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 कृष्ण-जी वल्लुमंतु कुय् ममताय
 स्वकलिय् च्यानिष् व्वपाय-सूत्य् ।
 द्यन् वाति नज्दीख् वन् समताय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥ ११० ॥ ८ ॥

9. PRAISE OF DEVĪ, AS ONE WITH SIVA.

शिवनावस् प्यठ् सपञ्जख् सती
 श्रीपार्वती व्वय्यनय् जय् ॥ १११ ॥
 पूजाय पोष् लाग्हाय् लवहती
 अकिन्गामि आसवज्ज् अख् शिवा ।
 रक्तबीज् मारिष् अख् पान तती
 श्रीपार्वती व्वय्यनय् जय् ॥

शिखाचक्रात्मनः (प्रद्युम्नपीठस्य) स्वप्रकाश-स्वरूपस्य

ऊर्ध्व-आमयिष्यामि-तस्य धूपं तथा रत्नदीपम् ।

निवेदयिष्यामि-तस्य भोजनपदार्थं हार्दाभीप्सितेन

महासायायाः० ॥

स्वयं अस्मि वाणी-रूपा हे-मातर्भवानि

परमज्ञानिनी वेदाब्धिः ।

सद्गुरुः अस्मि मार्गं प्रदर्शय विद्यायाः

महासायायाः० ॥

कृष्णानामा (= अहं) आवृतः अस्ति समतया

मोक्ष्यते-नाम तवैव उपायेन-हेतुना ।

दिवसानि प्राणानि (तस्य) सासीष्यं आन्नापय समतां (नाम स्वशक्तिम्*)

महासायायाः ॥ ११० ॥ ८ ॥

शिवरूपे लयोक्तिपूर्वकं शिवाभिन्नतां निरूपयति देव्याः ॥ ६ ॥

शिवनामां प्रति संपन्ना-त्वं सती

(हे) श्रीपार्वति भूयास्ते जयः ॥ १११ ॥

पूजायां पुष्पाणि समर्पयेयं-ते हिमजलकणपूरुषानि

अकिन्गोमु-इत्याख्यग्रामक्षेत्रे वर्तमाना अस्मि शिवाख्यदेवतारूपेण ।

रक्तबीजं हत्वा अस्मि स्वयं तत्रैव

श्रीपार्वति० ॥

* अग्निशक्तिः समता नाम प्रसिद्धास्ति ॥

† साक्षात्कृत्येवेयं स्तुतिः ॥

पोशु स्वम्वराविम् व्वज्जलि नीलि क्तित्य

पूजा करहाय् दृष्टदेवी ।

जार-पार वार बोज् क्तिय् आर-कृती

श्रीपार्वती व्वय्यनय् जय् ॥

अमरनाथ-कैलासकिय् सूरमतिय्

वहनख् त कहनख् अर्दशरीर् ।

न्यय् क्तय् आमवज्ज तस् सूत्य् सती

श्रीपार्वती व्वय्यनय् जय् ॥

अष्टखज् सूत्य् क्तय् त्रुठि तय् पतिय्

शिव-शक्ति-रूप क्तय् सर्वव्यापख् ।

दृष्यम् तोठ् क्तय् बोजान् इतिय्

श्रीपार्वती व्वय्यनय् जय् ॥ ११५ ॥

10. NANDIN GOES TO KAILĀSA AND TELLS SIVA THAT DEVĪ HAS
BECOME SATĪ. CREATION OF VIRABHADRA.

श्रीशिवजी ओसु प्यठ् कैलासम्

नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ ११६ ॥

योर-तोर देविय-हन्दु संवाद्

दज्जतुकु यिह् केकाह् ओसु तस् थाद् ।

वक्कसर् मोरुय् कूस वनुनस्

नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥

पुष्पाणि संचितानि-मया रक्तानि हरितानि शुक्लानि

पूजां कुर्यां-ते द्वे-इष्टदेवि ।

विज्ञप्तिविनयान् समाधानेन शृणु वयं-स्मः आर्ति-कान्ताः

श्रीपार्वति० ॥

अमरनाथ-कैलासवास्तव्येन भस्मलिप्यगात्रेण

वृता-तेन-त्वं पुनः संपादिता-तेन-त्वं अर्धशरीररूपा ।

नित्यं अस्मि वर्तमाना तेन संयुक्ता सती-रूपा

श्रीपार्वति० ॥

अणिमाद्यष्टसिद्धयः सहस्रयः सन्ति-ते पुरस्तात् च पश्चात्

शिव-शक्ति रूपेण अस्मि विश्वव्यापिनी ।

कृष्णस्य (से) प्रसन्ना-भव अस्मि शृण्वती इहैव

श्रीपार्वति० ॥ ११५ ॥ ९ ॥

अतः परं नन्दिनः कैलासं प्रति गमनम्, तत्र च सतीदाहादिवृत्तस्य

शिवं प्रति कथनानन्तरं वीरभद्रोत्पादनवृत्तं कथयति ॥ १० ॥

श्रीमहादेवः आसीत् (निवसन्) उपरि कैलासस्य

नन्दिकेश्वरः गतः वत्सुं* तस्मै ॥ ११६ ॥

अत्रत्यं-तत्रत्यां देव्याः (दक्षेण सह) संवादरूपम्

दाहस्य यत् किञ्चित् आसीत् तस्य स्मृतिविषयम् ।

अन्ततः सर्वमेव वृत्तं कथितं-तेन-तस्मै

नन्दिकेश्वरः० ॥

* वक्तुमिति । भूतवृत्तान्तम् सतीदाहादिसंबन्धिनमिति शेषः ॥

† अत्रत्यं-तत्रत्यामिति । कैलासाभिर्गमनमारभ्य सतीशरीरदाहान्तमिति शेषः ॥

क्रूदस् मङ्गु गौव् कालसंहार
 तियुष् यिथु अन् नुवनन् ह्यधि नार् ।
 वीरभद्र् साम्नु तथि क्रूदस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
 वननि लङ्गु वीरभद्रस् शिवजी
 ब्वति आसथ् छथ् च् म्यात्रथ् द्विथ् ।
 तिय् करुख् थिह् करव् कल्पान्तस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
 थिम् तति आसन् देव् कारन्
 अन्द् ह्यज्यख् मारन् मारन् स्य् ।
 वथवार् करिज्यख् बडिस् थज्ञस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ १२० ॥
 वीरभद्र् ब्रौट् द्राव् पत शिवजी
 करनि लङ्गु थिथ् दध्योनस् तमि तिय् ।
 हे-चमाकरवनि वस् कर् वस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
 क्रूदस्वख-मिश्र रक्कि कालसंहार
 हितकार-पुष्क करि छत नरक-नार् ।
 व्यह-मङ्गु ग्रहव्यार् दिथि कृष्णस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ १० ॥

क्रोधस्य मध्यं गतः कालसंहारः (सद्रः)

तथैव यथा त्रयाणां भुवनानां उद्गच्छेत् अग्निः (दाहाय) ।

वीरभद्रः उत्पन्नः तस्मादेव क्रोधात्

नन्दिकेश्वरः ० ॥

वक्तुं प्रवृत्तः वीरभद्राय महादेवः

अहमपि आगतः अस्मि-ते तव समैव शपथः ।

तदेव कुरु-तेषां यत् करिष्यामः कल्यान्ते

नन्दिकेश्वरः ० ॥

ये तत्र स्युः देवाः कारणानि (च)

अनुक्रमं निगृह्णीयास्तान् हत्वा हत्वा त्वमेव ।

विनाशं कुर्यास्तेषां महतः यज्ञस्य

नन्दिकेश्वरः ० ॥ १२० ॥

वीरभद्रः अग्ने निर्गतः पश्चात् महादेवः

कर्तुं प्रवृत्तः यदेव कथितमासीत्तेन-तस्मै तेन तदेव ।

(अकथयंश्च ते यथा) हे-क्षमाशील अलं कुरु अलम्*

नन्दिकेश्वरः ० ॥

क्रोधमुख-सकाशात् पालयिष्यति कालसंहारः

हितकारणाय करिष्यति शान्तं नरकानलम् ।

कालकूटादेर्विघात् शीतलत्वं दास्यति कृष्णाख्यग्रन्यकृतः

नन्दिकेश्वरः ॥ १० ॥

- II. VIRABHADRA ARRIVES AT DAKṢA'S SACRIFICE. HE SLAYS
 DAKṢA. HE ROUTS AND SLAYS THE GODS PRESENT.
 THE GODS, IN ORDER TO PACIFY SIVA,
 SING HIS PRAISES.

वीरभद्रन् देव ऋषिप दिवनाविन्
 सार्धनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर ॥ १२३ ॥
 ग्वडञ्जथ् दक्ष-प्रजापथ् रटिथ्य
 कल चटिथ्य् कुनुनस् अग्रस् ।
 ऋगि-लट्य् कडि कडि देव मन्दकाविन्
 सार्धनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर ॥
 कँह् कँह् गालिन् कँह् कँह् जालिन्
 कँह् कँह् वालिन् अहङ्कार-निग् ।
 कल चटि चटि पृथिविय-ष्यठ् चाविन्
 सार्धनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर ॥ १२५ ॥
 ब्रह्मा रुद्रमन्त्र् परनोवुन्
 ज्ञाननोवुन् गुहि-व्वनिस्य् मज् ।
 सूर्य-देवताहस् दन्द् फुटराविन्
 सार्धनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर ॥
 विष्णुभगवान् लंगु शिव-शिव करने
 अनुग्रह अनुग्रह लंगु परने ।
 सारि देवता हर-हर करनाविन्
 सार्धनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर ॥

वीरभद्रस्य यज्ञं प्रत्यागमनं देवैः सह दक्षदण्डकरणं
च निरूपयति ॥ ११ ॥

वीरभद्रेण देवाः शूढापक्रम-संचारान् दापिताः(स्वीकारिताः)-तेन

सर्वेभ्यः प्रदर्शितानि-तेन स्वानि-एव बलानि ॥ १२३ ॥

प्रथममेव दक्ष-प्रजापतिं गृहीत्वा

शिरः कृत्वा प्रक्षिप्तं-तेन-तस्य अग्नौ ।

शिक्षा-कोशवेणीः उद्धृत्य उद्धृत्य देवाः द्विपितास्तेन

सर्वेभ्यः ० ॥

केचित् केचित् विनाशितास्तेन केचित् केचित् दग्धास्तेन

केचित् केचित् अवरोपितास्तेन अहंकारात् ।

शिरः भित्त्वा भित्त्वा पृथिव्यां पातितास्तेन

सर्वेभ्यः ० ॥ १२५ ॥

ब्रह्मा सद्रमन्त्राख्यां (वैदिकसुक्तस्तुतिं) अथापितस्तेन

प्रवेशितस्तेन गोमयकूटस्य मथ्यसु ।

सूर्य-देवस्य दन्ताः विभेदितास्तेन

सर्वेभ्यः ० ॥

विष्णुभगवान् प्रवृत्तः शिव-शिवेति कर्तुंसु

अनुग्रहाय अनुग्रहाण्येति प्रवृत्तः पठितुंसु ।

सर्वे देवाः हर-हरेति कारितास्तेन

सर्वेभ्यः ० ॥

सफेद्-बुधिस् चन्द्रम-देवस्
 कण्डु-मण्डुलु कर्नस् त हृदुस् न दाहू ।
 वीम-सूतिन् तस् कल क्खराविन्
 सार्थनय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥
 च्यार केह् ज़ोनुख् न गय् अवारय्
 वस्मादारय् यिचिनय् आर् ।
 कम् कम् लीलाय तिम वननाविन्
 सार्थनय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥
 धिम तति आसिय् त्रैलोक्य-देवता
 डाङ्गौ-सूतिन् ह्यतुनख् ज्यान् ।
 चाहि माम् चाहि माम् बारव् दाविन्
 सार्थनय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥ १३० ॥
 ग्वडज़य् विष्णन् वज़्जुनस् लीला
 तमि-पत ब्रह्मन् अद देवौ ।
 शिवनाय्-जी अस्य व्वज्ज् स्वकलाविन्
 सार्थनय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥
 वावना-पोश् फ़लि मनच वार्थ
 क्खण्णी दारनाय दारे द्यान् ।
 धिम पोश् फ़लि तिम ईश्वरन् क्खविन्
 सार्थनय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥ ११ ॥

शुक्लवर्णमुखस्य चन्द्रदेवस्य,

पङ्ककलङ्कविशेषकं कृतं-तेन-तस्मै, अर्वाख्यतं-तस्य च न धैर्यम् ।

विभीषिकाभिः तस्य कलाशिरांसि शोषितानि-तेन

सर्वभ्यः० ॥

उपायः कश्चित् ज्ञातस्त्रैः न, संपन्नाः अनिष्टव्याप्ताः (अकथयंश्च)

हे भस्माङ्गराग उद्भवतु-ते करुणा ।

कानि कानि (विविधविचित्राणि) स्तुतिजालानि ते प्रवादितानि

सर्वभ्यः० ॥

ये तत्र अभवन् त्रैलोक्यदेवाः

मुसलादिघातेन निश्चहीतं(निष्कासितं)-तेन-तेषां जीवनं (प्राणः) ।

त्राहि मां त्राहि माम् (इति) करुणाक्रन्दोच्चारणानि विज्ञापिताः (स्वीकारिताः)
[-तेन

सर्वभ्यः० ॥ १३० ॥

प्रथममेव विष्णुना कथिता-तेन-तस्य स्तुतिः

तत्पश्चात् ब्रह्मणा, ततः देवैः ।

श्रीमहादेवः अस्मान् अतः (लोकात्) मोचयतु

सर्वभ्यः० ॥

(अन्यकृतः स्वं समुद्दिश्योक्तिः) भक्तिपुष्पाणि विकसितानि मनोवाटिकायाम्

कृष्णाख्याः धारणया धारयिष्यति ध्यानम् ।

यानि पुष्पाणि फुल्लाणि तानि ईश्वरेण उपभुक्तानि-तेन (तस्मै समर्पितानि)

सर्वभ्यः० ॥ ११ ॥

12. KRṢṢA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 12th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 133—143).

13. BRAHMĀ'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The first eight verses (144—151) of this chapter, which consist merely of a string of Sanskrit titles of Śiva, are here omitted. After these titles, which are all in the Sanskrit vocative case, the text proceeds as follows.

कालसंहार भुजगेन्द्रहार

इमि संसार म्वकलावतम् ।

महारुद्र करुणावतार

कर् म्योनु च्यार कुम् आसर ॥ १५२ ॥

हे-सिद्ध-साद्य कालाग्निरुद्र

जटादार त्रिनेत्र

हे-विश्वनाथ दिगम्बर

खरुह् च्योनु कुह् आस्र ॥

सूरमति उमापति

ज्ञान-वति षठ् अन् ।

कृष्ण् चिद्यु करि शिव-शिव

मन्तूर् जपि षड्चर ॥ १३ ॥

14. DHARMA-RĀJA'S (YAMA'S) HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

चरनन्-हन्दि द्यान्-खरन

इमि बव-सर तर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥ १५५ ॥

सर्व-व्यापक संसार-सार

दारनाथ च्योनु दार द्यान् ।

श्रीकृष्णस्तुतिः हिन्दी-भाषया शिवं प्रति प्रथममेव ॥ १२ ॥

ब्रह्मस्तुतिः शिवं प्रति ॥ १३ ॥

हे-महाकालनाशक हे-नागेन्द्रहार

अस्मात् संसारात् मोक्षय-नाम-साम् ।

महासद् दयार्थि-धृतावतार

कुम्भ मम उपायं अस्ति-मे आश्रयः (ते) ॥ १५२ ॥

हे-सिद्धमेव-साधनं-यस्य-तादृश, हे-कालाग्निस्वरूप

जटाधर सूर्यचन्द्रान्यात्मनेत्रत्रय ।

हे-जगन्नाथ दिगम्बर

स्वरूपं तव अस्ति आश्चर्यदायि ॥

भस्मोद्धूलितदेह उभापते

ज्ञानसार्गं प्रत्येव प्रापय (अस्मान्) ।

(ग्रन्थकृत्) कृष्णः यथा करिष्यति शिव-शिवेत्युच्चारम्

मन्त्रं जपिष्यति षडक्षरम् (श्रीं नमः शिवाय इति) ॥ १३ ॥

धर्मराजकृता स्तुतिः ॥ १४ ॥

(तव) चरणयोः ध्यानस्मरणेन

अस्मात् संसार-सरसः तरिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप गङ्गाधर, कल्याणरूप, कल्याणकर, कल्याणप्रभव ॥१५५॥

सर्वव्यापिन्, संसारे-सारभूत

धारणया तव धारयिष्यामि ध्यानम् ।

परमानन्द श्वव-चरनन्

चान्यन् वन्दथो पान् ।

नम च्य् कुन् दम-दम प्रम

रिन्द-पांठि जिन्द मर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

हे अविनाश चित्तकाश

साञ्ज शूरि-बाश वार बोञ् ।

गाश-रख्यन् अञ्जगटि-मञ्ज

सूर्य-प्रकाश सुव सोञ् ।

परमेश्वर कर् च्ह पूर्यर्

कथ दूर्यर् ज़र व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

वासनाथ कायाथ

मायाथ मञ्ज व्वह् गोस् ।

देह् गालवुनु ज्यानवाराह्

काल-जालस् मञ्ज व्वह् प्योस् ।

हे दयावान बडि भगवान

जगतस् क्याह् कर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

विष्णु-ब्रह्मा कुख् च्ह पान्य्

कुख् च्ह दयालु बडु द्य् ।

हे-परमानन्दस्वरूप शुभदचरणयोः

तव उपहारीकुर्यां स्वात्मानम् ।

नंश्यामि त्वां प्रत्येव क्षणे-क्षणे शान्तो-भविष्यामि

प्रागल्भ्येन जीवन्निव सरिष्यामीव अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे अविनाश चैतन्यप्रकाश

अस्माकं बालभाषणानि सम्यक् शृणु ।

निष्प्रकाशानां तामिस्र-मर्थे

सूर्यप्रकाशं प्रत्युप प्रेषय ।

हे-परमेश्वर कुरु त्वं पूर्तिमभीष्टस्य

कथं (नाम) दूरतां सोढासि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

दुर्वासनायाः, शरीरस्य

मायायाः मर्थं अहं गतः ।

देहं विनाशयन् पक्षिरूपः

कालात्मजालस्य मर्थं अहं पतितोऽस्मि ।

हे दयालो महामहेश भगवन्

जगत्यां किं करिष्यामि अहम् ।

हे-चराचररूप० ॥

विष्णुः ब्रह्मा (च) असि त्वं स्वयमेव

असि त्वं दयालुः महान् ईश्वरः ।

अन् वुवबन्-हन्दि स्वामियो

सोनु व्वयिनय् जै-जै ।

वार निश्चय् लव त्यलि व्यलि

शिव-शास्त्र् पर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

हंसासन गरुडासन

वृशबासन वन क्याह् ।

हनि हनि मज्ज कुख् च्ह पानय्

फेरवनि मनवुनु क्याह् ।

इय् अर्मान् कुम् राय्-द्यन्

अय् सूतिन् वर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१६॥

नरक-मज्जय् म्बकलावत्तम्

गय् पनञ्जय् हावत्तम् ।

कट-संकट बस्मादर

हर हर वननावत्तम् ।

हृदयस् मज्ज हे केवल

द्यान् च्योनुय् दर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

श्री-नरायण् कुख् च्ह पानय्

सार्थनय् जीवन् मज्ज ।

परमात्मा अद् निर्मल

सार्थनय् देवन् मज्ज ।

(हे) त्रयाणां भुवनानां स्वामिन्

अस्मदीयः भूयान्ते जयजयकारः ।

सम्यक् निश्चयं प्राप्स्यामि तदा यदा

शिव-शास्त्राणि पठिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हंसासनब्रह्मन्, गरुडासनविष्णो

वृषभासनशिवं वक्ष्यामि किं-नाम ।

अंशे अंशे मध्यगतः असि त्वं स्वयमेव

हे-प्रत्यंशं संचरणशीलं (भवतः) सान्त्वनं किं-नाम ।

इदमेव अत्योत्सुकं अस्ति-मे, रात्रिन्दिवम्

त्वयैव सह निर्वाहयेयं अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६० ॥

नरकमध्यादेव उन्मोचय-नाम-मासु

गतिं स्वकीयां प्रदर्शय-नाम-मे ।

संकट-भेदिन् भस्माङ्गराग

हर हरेति वाचय-नाम-मासु ।

हृदयस्य मध्ये हे कैवल्यस्वरूप

थ्यानं तवैव धारयिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

नारायणः असि त्वं स्वयमेव

सर्वेषामेव जीवानां मध्यंगतः ।

परमात्मस्वरूपः शुद्धः निर्मलश्च

सर्वेषामेव देवानां मध्ये ।

सर कर्हमख् जगथ्-ईश्वर

च्याञ्ज सुमरन् फिर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

प्रथ् प्रवातन् सुलि व्वथहा

च्याञ्ज पूजा करहा ।

कन् दारिथ् मन् लागिथ्

च्याञ्ज लीला परहा ।

नालि कुनहाय् लाल-माल

विय म्वक्त-लर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

तिथ् स्वरहाय् यिथ् म्य मेख्यम्

मन् त प्रान् चय् सूत्य् ।

नत क्याह् अथ् वव-सरसय्

आय् कैत्याह् गथ् कूत्य् ।

मन् मेलन वेह्यम् गक्

नाफहमन् खर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

हे महाकाल कालच जाल

च्यानि नाल-सूत्य् चलनम् ।

वासनायन् संकल्पन्-

ह्न्दि मूल्य् गलनम् ।

उपलक्षणीकृतो-मया-त्वं हे-जगदीश्वर

तव स्मृतिसालां (जपसमाधिं) प्रवर्तयिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

प्रतिप्रभातं सुबेलसुहूर्ते उद्वेग्यं (निद्रातः)

तव पूजां कुर्यां-नाम ।

कर्मो धृत्वा मनः संगमय्य

तव लीलास्तुतिं पठेयम् ।

कच्छे पातयेयं-ते मणिमालाः

पुनः सुक्तादामानि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

तथा स्मरेयं-त्वां यथा मम संगंशते-मे

मनः च प्राणः त्वयैव सह ।

अन्यथा किं-नाम अस्मिन् भवसरसि

आगताः कति (असंख्याः) गताः चासंख्याः ।

मनसः संयोगेन निःसंज्ञः (इव) संभविष्यामि

(यथा) भूर्वाणां द्वेषो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे महाकालरूप, अन्तकात् भीतयः (ज्वरा इव)

तव आक्रान्तसमावेशेन अपयास्यन्ति-मे ।

दुर्वासनानां संकल्पानां

संश्लेषीनि मूलानि विनश्यन्ति-मे ।

द्यान्-अथ खर कालि-कालस्य
थरि पोश् जन् हर ब्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१६५॥

हत सूर्य-खत तीज् कुथ्
गङ्ग-चम् अथ नालिथ् ।

चन्द्रम कुथ् अक-पटि-किनि
गट-पक्क-निश खालिथ् ।

लोल च्याने शोल-दौवन्
जून् जन् लग दर ब्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

दर्शनके शबन्म-सूत्य्
अलहा जन् पयोश् ।

दर्शन च्यानि अमृतके
वर्शन थिथि अस्य बोश् ।

फलरस्त्रिस् अहंकारकिस्
कुलिमथ् वाल अर ब्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

अकि-मुचरज् चोन् दह् तथ्
अकि-वटज् च्याज् राथ् ।

आर् थिथिनथ् कास लोला
कुख् च्थ् भोला-नाथ् ।

साफ् तन् नथ् च्याज् डेगन्
हिथ् जन् गक् वर ब्वह् ।

ध्यानं-यदि स्मरिष्यामि कदाचिदेव

लतायाः पुष्पाणि इव (दुर्वासनाभ्यः) क्षीणो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६५ ॥

अतश्चः (असंख्येभ्यः) सूर्यभ्योऽधिकं तेजः अस्ति-ते

हस्तिचर्म अस्ति-ते परीथानम् ।

चन्द्रमाः अस्ति-ते ललाटे (अवतंसरूपः)

कृष्णपक्षेण विनाभूतः (नित्यमविगलत्स्वरूपः) ।

प्रेम्णा तव प्रकाशस्वभावः (दिदीप्यमानः)

ज्योत्स्ना इव संगंक्षे निरोधं अहं (समाधिहीनो भवेयम्) ।

हे चराचररूप० ॥

भवद्दर्शनरूपेण तुषारकणपुञ्जापातेन

विकसेयं पद्म इव ।

दर्शनेन तव असृतस्य (इव)

वर्षेण संभविष्यति अस्माकं महार्थता ।

(येन हेतुना) निष्फलस्य अहङ्कारात्मनः

वृक्षस्य अवतारयिष्यामि क्रकचच्छेदनानि अहम्

हे चराचररूप० ॥

अच्युन्मेषः तव दिवसकालः नाम

अक्षिनिमेषः तव रात्रिकालः ।

दया समुद्रच्छतु-ते अपवारयिष्यामि (दर्शनलाभेन) तदद्युत्काण्डाम्

असि त्वमेव साधुसेव्यः-स्वामी ।

निर्मलां मूर्तिं न-चेत् तव द्रव्यामि

मालतीपुष्पं इव संपतिष्यामि जीणः-सुप्रसन्न अहम् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

परमात्मन् नीलकण्ठा

नास्ति हृदि वासुख् कुय् ।

अर्पन् गच्छ चरनन् दन्

सूत्य्-बाजि सूत्य् ह्यथ् व्वय् ।

यथ् ज्याय पाद् थावख्

खन-कनि अस्ति जर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

गच्छि करुनाथ च्यात्र सूतिन्

सार्थनय् पापन् नाश् ।

दर्मरूप सेनाथ-सूत्य्

ज्ञेन शहरे अविनाश् ।

संतोष-सूत्य् क्रूद् गालिथ्

मोह-राजस् फर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१७०॥

हे सदाशिव म्य-ति कृष्णस्

चेतनाथ कुन् वास्तम् ।

प्राक्-जन्मकि खटि कर्मय्

कास्तम् खश् आस्तम् ।

संभाराह् द्वख-वर्त्मत्

नत कथ-पाठि दर व्वह् ।

हे-चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१४॥

हे चराचररूप० ॥

हे-परमात्मस्वरूप नीलकण्ठ

प्रालम्बभूतः कण्ठे वासुकिनागः श्रुति-ते ।

उपायनं भविष्यामि (तव) चरणयोः द्वन्द्वे

सहचरान् सह-कृत्वा अहम् ।

यस्मिन् स्थाने पादौ स्थापयिष्यामि

(तत्र) स्वर्णयोजनकृते स्वनेत्रे उट्टुङ्कयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥

संपरस्यति कश्चन्या तव हेतुना

सर्वेषामेव पापानां नाशः ।

(भवद्भक्ति-)धर्मरूपया सेनया

जेष्यामि देशं अविनाशात्मानं (सोत्तम्) ।

संतोषेण क्रोधं विनाशय

सोहराजं मोहयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥ १७० ॥

हे नित्यकल्याणरूप समापि कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः)

चेतनां प्रति भासमानो-भव-नाम-मे ।

पूर्वजन्मनां निन्द्यानि कर्माणि

अपनय-नाम-मे प्रसङ्गः भव-नाम-मे ।

संसारस्तु दुःखपरिपूरणः

अन्यथा केन-प्रकारेण स्थिरो-भविष्यामि अहम् (तत्र)

हे चराचररूप० ॥ १४ ॥

15. INDRA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 15th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 172—177).

16. VARUṆA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

श्रीनिराकारय् त्रिवुवनसारय्
 प्रारय् पनने चारय्-बल् ।
 बस्मादारय् व्यम् च्याञ्ज् लादन्
 सादन् प्यमथो पादन् तल् ॥१७८॥
 लमथो व्यामन् रटथो दामन्
 शिवनाथ व्यम् च्याञ्ज् मनि-कामन् ।
 त्रिजगत्-पालय् चित म्योन सालय्
 चावत्तम् प्यालय् अमृत-जल् ।
 श्रीनिराकारय् त्रिवुवनसारय्
 प्रारय् पनने चारय्-बल् ॥
 त्रिवुवनसारो हनि-हनि-मञ्ज् कुख्
 माथाय-सूत्य् कुख् न चिवान् द्रैठ् ।
 सत्-चित्-आनन्द केवल गोविन्द
 ज्याय् च्याञ्ज् हृदयकु पंपोगडल् ।
 श्रीनिराकारय् त्रिवुवनसारय्
 प्रारय् पनने चारय्-बल् ॥१७९॥
 मनकिस् बागस् फुलयाह् द्राय
 रक्वनि लक्वनावि अक्-पोश् क्वाव् ।
 शोख् च्यानि प्रथम बुल्लुल् क्किह् नालान्
 बोलान् शिव शिव दिदर्थ त जल् ।

इन्द्रकृता स्तुतिः ॥ १५ ॥

अतः परं वरणः स्तौति ॥ १६ ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षित्ये-ते स्वकीये खानतीर्थे (सुवासनारूपे) ।

हे-भस्मपरिमलितदेह अस्ति-मे तव अनुग्रहः (उपकारः)

त्वङ्गक्तानां (साधूनां) नस्यामि-भोः पादयोः तले ॥ १७ ॥

आकर्षय-ते-भोः वस्त्राणि, ष्टुलीयां-ते-भोः वस्त्राद्योभागम्

हे-शिव अस्ति-मे तव मनस्युत्सुकता ।

हे-त्रिजगत्पालक आगच्छ-नाम मत्सन्निध्यं निमन्त्रये

पायय-नाम-मां कंसानि असृतजलस्य ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षित्ये ० ॥

हे-त्रिभुवनसार (सर्वभूतानां-)प्रत्यंशं-मध्ये अस्मि

स्वसायया अस्मि न आगच्छन् संदर्शने ।

हे-सच्चिदानन्दस्वरूप कैवल्यात्मन् वेदवारलस्य

ध्यानं तव (मे) हृदयस्य पद्मघण्टम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षित्ये ० ॥ १८ ॥

मनोरूपस्य उद्यानस्य पुष्पविकासः निर्गतः (संपन्नः)

हे-पालक अनन्तनामधेय अक्क-(नाम पुष्पविशेषं) उपभुङ्क्ष्व ।

रागेण तव प्रेम्णा-च भरद्वाजपत्तिणः सन्ति सवन्तः

स्वन्ति शिव शिवेति दिदृर्ष्य-(पत्तिविशेषाः) च पुनः जल-
(पत्तिविशेषाश्च) ।

श्रीनिराकार्य् त्रिवुवनसार्य्
 प्रार्य् पनने यार्य्-वल् ॥
 हे कृष्ण वासना स्यद् यव् श्वद् यव्
 व्वद् यव् सतस्य् सूत्य् सनिदान् ।
 सतस्य् मन् यव् सतस्य् कन् यव्
 सतकिस् कुलिस् वसि आनन्द-फल् ।
 श्रीनिराकार्य् त्रिवुवनसार्य्
 प्रार्य् पनने यार्य्-वल् ॥ १ ६ ॥

17. CITRAGUPTA'S HYMN IN HONOUR OF SIVA.

The 17th Chapter is in Hindī, and is here omitted (Vv. 183—186).

18. 'THE GANDHARVAS' HYMN IN HONOUR OF SIVA.

विल् तय् मादल् व्यन ग्वलाव् पंपोश-दस्त्य् ।
 पूजाय लाग्य् परमशिवस् शिवनाथस् तय् ॥ १ ८ ७ ॥
 जटामुकुट जट-गङ्गा वसान् छस् तय् ।
 देविय देवता विष्णु ब्रह्मा हिस् दस्-वस्त्य् ।
 बक्तिय वाव जै-जै कार् आशयन् तस् तय् ।
 विल् तय् मादल् व्यन ग्वलाव्-पोश् लागस् तय् ॥
 दयासागर लोल-विजयाय कर्नस् मस् तय् ।
 हा पोशमत्यो होश व्वल् मनि यव द्यान् ह्यस् तय् ।
 अशोर् संसार् कृत्वावान् सोर् रोजि कस् तय् ।
 पूजाय लाग्य् परमशिवस् पंपोश-दस्त्य् ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिशुवनसार

प्रतीक्षिष्ये ० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वं प्रत्यालापः) भोः कृष्ण वासनां ऋत्वीं समाधेहि शुद्धां
(च) समाधेहि

बुद्धिं समाधेहि सत्येन सह संनिहिताम् ।

सत्यं-प्रत्येव मनः समाधेहि सत्यं-प्रत्येव कर्णौ समाधेहि

सत्यरूपस्य वृत्तस्य उत्पत्त्यति आनन्दात्मफलम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिशुवनसार

प्रतीक्षिष्ये ० ॥ १६ ॥

चित्रगुप्तस्तुतिरियम् ॥ १७ ॥

अतः परं गन्धर्वाः स्तुवन्ति ॥ १८ ॥

बिम्ब-पत्त्राणि च मादली(आरख्यबुलसी)पत्त्रविशेषं ध्यानपत्त्रविशेषं तरुणी-
पुष्पं पद्मपुष्पवृन्तानि ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमशिवाय श्रीसहादेवाय नाम ॥ १८७ ॥

(यस्य) जटामुकुटात् जटागङ्गा प्रवहन्ती अस्ति-तस्य नाम ।

देव्यः देवताः विष्णुः ब्रह्मा (च) सन्ति-तस्मै बद्धाङ्गुलयः ।

भक्त्या भावेन (च) जयजयकारः भूयात् तस्मै इति ।

बिम्बपत्त्राणि च मादलीपत्त्राणि व्यनपत्त्राणि तरुणीपुष्पाणि निवेद-
यिष्यामि-तस्मै नाम ॥

हे-दयासमुद्र प्रेमभङ्ग्या कृतस्तयाहं प्रमत्तः नाम ।

हे पुष्पपूर्णदेह* चेतनया आगच्छ, मनसि निधास्यामि ध्यानं स्मृतिं च ।

असारः संसारः हृलयन्नस्ति, स्थिरः स्यात्यति कस्य नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमशिवाय पद्मवृन्तानि ॥

परि-परि लगहाय् शिव शङ्कर शिवनावस् तय् ।

दर्शन चान्यकु कुह् म्य यक् लोल् यचू हावस् तय् ।

तोढ्तम् शिवजी जगदीश्वर कुस् बेकस् तय् ।

पूजाय लागय् व्यन ग्वलाब् पंपोश-दस्तय् ॥ १९० ॥

पंपोश-पादौ-सूत्य् चितम् अस्तय् अस्तय् ।

चरनन् वन्दय् जुव् त ज्यान् ह्यय् वालिंजु वस् तय् ।

यिन च्यानि-सूतिन् पोञ्जु वुज्यम् नागरादस् तय् ।

पूजाय लागय् बिल् त ग्वलाब् पंपोश-दस्तय् ॥

अमरनाथस् नीलकण्ठस् ग्रेरि लागस् तय् ।

दथाय-सूतिन् कृष्णस् प्यठ् आर् चियितन् तस् तय् ।

तवय् कृष्णो अर्पन् गक्कू शिवनावस् तय् ।

पूजाय लागस् व्यन ग्वलाब् दस्तय् दस्तय् ॥ १९१ ॥

19. THE SUN-GOD'S HYMN IN HONOUR OF SIVA.

वृशवासन निर्ग्वन ग्वन् च्य शरिय्

लोल्-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥ १९२ ॥

चैतन्य-लाल-माल अनहा गज्ज गज्ज

प्रेम-सूत्य् कुनहाय् च्य नालिय् ।

श्रीभगवान् कुख् सर्व-व्वपकारिय्

लोल्-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥

कैलास-वासी करान् आभिय्

आनन्द-अमृत-खाभिय् चाव् ।

उपहारभावाय संयोजयेयं-(स्वात्मानं)-ते शिव शङ्कर शिवेति-नामधेयाय नाम ।

दर्शनार्थं तव अस्ति मे इच्छा, हार्दं अतिशयेन कौतूहलं च ।

संतुष्य-नाम-मम, हे-शिव जगदीश्वर अस्ति निःसहायः नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि व्यनपत्त्राणि तरुणीपुष्पाणि पद्मवृत्तानि च ॥

पद्मकोमलपादाभ्यां आगच्छ-नाम-मे शनैः शनैः ।

चरणयोः निवेदयिष्यामि-ते प्राणं च जीवं सह हृत्कमलेन वपया च ।

आगमनेन त्वदीयेन अमृतमिव-जलं आविर्भवेन्मे हृदात्मवाप्याम् ।

पूजायै निवेदयिष्यामि-ते विल्वपत्त्राणि च तरुणीपुष्पाणि पद्मवृत्तानि ॥

अमरनाथस्य नीलकण्ठस्य मूर्ध्नि निवेदयिष्यामि-तस्मै नाम ।

स्वदयालुतया भक्त-कृष्णाख्यं प्रति कृपाद्रता उद्भवतु-नाम तस्य हि ।

तत्कारणेनैव कृष्णाख्य-भोः (ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) समर्पितस्वकर्मां भव-भोः
शिवनाम्नि नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि-तस्मै व्यनपत्त्राणि तरुणीपुष्पाणि वृत्तं वृत्तम् ॥ १८ ॥

सूर्यदेवकता स्तुतिः प्रस्तुयते ॥ १९ ॥

हे-वृषभवाहन गुणातीत गुणाः ते सर्वे-एव

प्रेमपुष्पाणि अहं निवेदयिष्यामि-ते विचित्र विचित्रैव ॥ १९३ ॥

चिद्द्विसर्गात्मसखिमालाः आनयेयं सान्द्राः सान्द्राः

प्रेम्णा पातयेयं-नाम तवैव कण्ठे ।

श्रीमदैश्वर्यवान् अस्ति सर्वापकारकृत्

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

हे-कैलासवासिन् मार्गयन्तः अभूम-वयम्,

आनन्दात्मासृतकंसानि पायय ।

स्मरन् च्यानि पाप् सारिद्य् हारिद्य्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिद्य् ॥ १८५ ॥

उमादेवी करवञ्ज पाथा

अन् ब्ववनन्-हञ्जु महामाया ।

सूत्य् छय् आसवञ्ज कामि म्य खारिद्य्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिद्य् ॥

शेर च्योन् आसवुन् स्वर्गापुरी

गौरी-शङ्कर कुलि रग छय् ।

मस्य् च्योन् प्रथ-गास हे जटादारिद्य्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिद्य् ॥

सूर्य-चन्द्रम छिय् अक्कू ज्य् च्याञ्ज

हे-गुसाञ्ज च्योन् च्यान् दारिद्य्-क्यथ् ।

तारा-मंडलस् शब्-बेदारिद्य्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिद्य् ॥

आसू कुय् अगुन्, त तरफ् दह् कन् छिय्

मन् कुय् सावदान् बत्थन् प्यठ् ।

दख-निश स्वकलाव् वाल् पाप-वारिद्य्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिद्य् ॥

आकाश् नाफ् तथ् पृथिवी खोर् छिय्

वान्नी च्याञ्ज्य् वीद् चोर् छिय् ।

यड् छय् समुद्दर् कुख् निराहारिद्य्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिद्य् ॥ २०० ॥

स्मरयेन तव पापानि सर्वाणि परित्यक्तानि (अस्माभिः)

प्रेमपुष्पाणि० ॥ १९५ ॥

समादेवी कुर्वन्ती पालनां

त्रयाणां भुवनानां महामाया ।

(सा) सहचरी अस्ति-ते भवन्ती, अपनेष्यति मम दुर्गतिम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

शिरः तव वर्तमानं (अस्ति) द्युलोकम्

हे-गौरीशङ्कर, वृक्षाः शिराः सन्ति-ते ।

केशसमूहः तव सर्ववृणानि हे-जटाधारिन्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

सूर्याचन्द्रमसौ स्तः नेत्रयोः हृद्यं तव

हे-साधो तव ध्यानं धृत्वा ।

नक्षत्रमण्डलस्य रात्रिजागरणं (नियतम्)

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आस्यं अस्ति-ते अग्निः, पुनः दिशः दश कर्षीं स्तस्ते

सनः अस्ति-ते समाहितं भक्तान् प्रति ।

दुःखात् उन्मोचय-नः अवतारय पापभारान्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आकाशः नाभिः, पुनः पृथिवी प्रादी स्तस्ते

वाणी तत्रैव वेदाः चत्वारः सन्ति ।

कुक्षिः अस्ति-ते समुद्रः, (तथापि) अस्ति-त्वं निराहार-एव

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०० ॥

आसवुनु च्च कुख् वैक्कंठ-नायख्

मक्क च्चाञ्ज इन्द्राञ्ज देवता ल्लय् ।

पान कुख् त्यागी पान व्यवहारिय्

लोल-पोश् व्वह् लागय् च्चारि च्चारिय् ॥

वन्द च्चानि आसवनि क्कह् त बालय्

हे बूलबालय् कर् रत्तपाल् ।

सार्थनिय् जीवन् कर् च्च व्वञ्ज च्चारिय्

लोल-पोश् व्वह् लागय् च्चारि च्चारिय् ॥

हे महास्खख्, स्वख् च्चान्यकु वन क्याह्

सास-वदि सूर्थं ज्ञन् क्किय् थस्-ज्याह् ।

च्चख् छय् प्रलय् हे काल-संहारिय्

लोल-पोश् व्वह् लागय् च्चारि च्चारिय् ॥

अविनाश न्यय् कुख् लसवुनु वसवुनु

ज्ञगतुकु कल्यान् अर्धन्तुय् च्चोनु ।

जय शिव ओंकार हे निराकारिय्

लोल-पोश् व्वह् लागय् च्चारि च्चारिय् ॥

तोठान् कुख् च्चय् स्यद्दन् सादन्

संपोश्-पादन् वन्दयो पान् ।

गङ्गामाता कल प्य्ठि च्च जारिय्

लोल-पोश् व्वह् लागय् च्चारि च्चारिय् ॥ २०५ ॥

क्कारवनि त गारवनि च्चय् क्किय् सारिय्

ज्यङ्गलन् त क्कहन् काफन् मञ्ज् ।

भवन् त्वमेव असि वैकुण्ठनायकः

भुजौ तव इन्द्रराजः देवताभिः सह ।

स्वयं असि विरक्तः स्वयं व्यवहारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

बन्धवः तव वर्तमानाः पर्वताः च शिखरिणः

हे साधुवत्सल कुरु पालनाम् ।

सर्वेषामेव जीवानां कुरु त्वं अधुना साक्षम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे महामुख सुखस्य तव वक्ष्यामि किम्

सहस्रशः सूर्याः इव सन्ति-ते एकत्रैव ।

अन्यः अस्ति-ते प्रलयकालः, हे कालसंहारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-विनाशरहितं नित्यं असि जीवन् निवसन्

जगतः कल्याणरूपं स्मितं तव ।

जय शिव ओंकाररूप, हे निराकार

प्रेमपुष्पाणि० ॥

तुष्यन् असि त्वमेव सिद्धानां साधूनाम्

पद्मपादयोः उपहारीकुर्या-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ।

श्रीगङ्गा सस्तकोपरि तव प्रवहन्ती

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०५ ॥

अन्विष्यन्तः च विच्यन्तः त्वामेव सन्ति सर्वे-एव

अरण्यानां च पर्वतानां अटवीनां मध्ये ।

जोगौ त संन्यासी ब्रह्मचारिश्च

लोल-पोश्व् ब्वह् लागथ् चारि चारिश्च ॥

लोल-सूत्य् चीर खण्ड थालाह् बरथो

अर्पन् करथो सोरुथ् पान् ।

प्रथमच्यन् बरञ्जन् मुचराव् तारिश्च

लोल-पोश्व् ब्वह् लागथ् चारि चारिश्च ॥

महादेव सर्वदेव बूजन् रनथो

अनथो च्यन् निश्व कर्त आहार ।

आर् थिथितनथ् त कुख् महाविचारिश्च

लोल-पोश्व् ब्वह् लागथ् चारि चारिश्च ॥

पुनिम् त मावसि आतीं परथो

पार्थिव-पूजा करथो ब्वह् ।

स्वप्ती-दिववनि हे गङ्गादारिश्च

लोल-पोश्व् ब्वह् लागथ् चारि चारिश्च ॥

करिश्च गोख् प्रजापतस् प्यठ् क्रूदथ्

श्रीहर-नाथो क्रूद-निश्व रह् ।

बुज् अथ् देवन् सथ् बेमारिश्च

लोल-पोश्व् ब्वह् लागथ् चारि चारिश्च ॥ २१० ॥

ब्रह्मा च्योनुथ् रूफ् लंगु स्वरने

कर्पूरगौरम् लंगु परने ।

लवन् ति देवता गैथ् लारि लारिश्च

लोल-पोश्व् ब्वह् लागथ् चारि चारिश्च ॥

योगिनः च संन्यासिनः ब्रह्मचारिणः

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

प्रेम्णा क्षीरस्य क्षितामिश्रितस्य पान्नीं समापूरयेयं-ते-भोः

समर्पितं कुर्यां-ते-भोः सर्वमेव देहं (च) ।

प्रेमरूपाणां द्वाराणां उद्घाटय अर्गलानि

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

हे-महादेव सर्वेषां-देव भोजनं पच्यामि-त्वदर्घ्यं-भोः

आनयिष्यामि-भोः तत्रैव समीपं कुरु-नाम आहारम् ।

दया समागच्छतु-नाम-ते, असि हि महाविचारवान्

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

पूर्णिमायां तथा अमावस्यायां करुणाक्रन्दस्तुतिं पठिष्यामि-ते-भोः

पार्थिवलिङ्गपूजां कुर्यां-ते-भोः अहम् ।

मुक्तिप्रदानशील हे गङ्गाधर

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

कृतवान् असि दक्षप्रजापतिं प्रति क्रोधम्

हे-श्रीहरस्वामिन् क्रोधात् रक्त (अस्मान्) ।

अधुनापि अस्ति-त्वत्तः देवानां सैव (महाभीत्या) अनारोग्यता

प्रेमपुष्पाणि ० ॥ २१० ॥

ब्रह्मा तवैव रूपं लग्नः (प्रवृत्तः)-अस्ति स्मरणाय

कर्पूरगौरमिव्यादिध्यानमन्त्रं समासक्तः पठितुम् ।

भित्तिषु देवाः अपि गताः संयुज्य संसृष्टिम्

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

पूरन् सर्वव्यापख् कुख् आसवुनु
 सार्धनिय् वासवुनु हृदयस् मञ्जु ।
 राज्ञी आस्त अस्य कास्त लाचारिय्
 लोल-पोश्व् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
 गङ्गा त जमुना गजिगाह् छह् करान्
 ब्रह्मा त विष्णु स्वरान् छिह् दान् ।
 इन्द्राज् दर्मराज् देव् ह्यथ् सारिय्
 लोल-पोश्व् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
 नन्दिराज् ब्रौठ् ब्रौठ् क्रीरु ह्यथ् दोरन्
 तसन्धन् ज़ोरन् वाति न काह् ।
 [तसन्दि नाव-सूत्य् राख्यस् म्य मारिय्
 लोल-पोश्व् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
 कृष्ण् कुम् राथ्-द्यन् करवुनु ज़ारिय्
 कास्तम् संकट् त नादारिय् ॥*
 सदाशिव् स्वाभियो लगय् पारि-पारिय्
 लोल-पोश्व् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥ २ १ ५ ॥ १ ८ ॥

20. THE MOON-GOD'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.
The 20th Chapter is in Hindi, and is here omitted (Vv. 216—223).

21. THE JOINT HYMN OF LAKSMĪ AND SARASVATĪ
 IN HONOUR OF ŚIVA.

श्वब-लक्षन् सारिय् च् छियो
 शिवजीयो व्वथ्यनय् जय् ॥ २ २ ४ ॥

* The passage enclosed in brackets is wanting in the best MSS.

पूर्णः सर्वव्यापकः अस्मि वर्तमानः

सर्वत्रामेव दीप्यमानः हृदयस्य मध्ये ।

प्रसन्नः भूयाः-नाम, (वीज्यन्त्यौ) स्तः अस्माकं अपनय-नाम दारिद्र्यम्

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

गङ्गा अपि यमुना चामरं कुचन्त्यौ

ब्रह्मा विष्णुः च चिन्तयन् स्तः ध्यानम् ।

इन्द्रराजः धर्मराजः (च) देवैः सह सर्वैः

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

नन्दिगणः पुरः पुरस्तात् वेत्रं गृहीत्वा थावन्नस्ति

तस्य वीर्याणि प्राप्यगति-पारं न कश्चित् (नोपमिमीते) ।

तस्य नामस्मरणसाम्नेन पापात्मराक्षसाः मया मारिताः

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

कृष्णाख्यः (ग्रन्थकृतः स्वाकृतं) अस्मि रात्रिन्दिवं कुर्वन् दैन्यविज्जमीः

अपनय-नाम-मे संकटं च (ज्ञानस्य) दारिद्र्यम् ।

हे-नित्यकल्याणरूप स्वामिन् संगंस्थामि-ते उपहारभावाय

प्रेमपुष्पाणि ० ॥ २१५ ॥ १९ ॥

चन्द्रमसः स्तुतिं प्रस्तौति ॥ २० ॥

लक्ष्मीसरस्वत्यौ युगपत्स्तुवतः ॥ २१ ॥

शुभलक्षणानि सर्वाण्येव तत्र सन्ति-भोः

हे-शिवस्वामिन् भूयात्तव जयः ॥ २२४ ॥

निर्मल रूफ् क्वारानि द्वियो
 तनि च्यात्र-हन्दु वनयो क्याह् ।
 मन्दकाववन्न फलवन्न द्वियो
 शिवजीयो व्वय्यनय् जय् ॥ २२५ ॥
 स्वप्रकाशपरमानन्दय्
 वन्दय् व्वय् जुव् तय् ज्ञान् ।
 वन्दहाय् यिय् दपहाम् तियो
 शिवजीयो व्वय्यनय् जय् ॥
 मायाय वजनस् व्वह् जालय्
 अपन् कर बालय् पान् ।
 स्वकलाविद्य नाव् चोन् निद्यो
 शिवजीयो व्वय्यनय् जय् ॥
 जन्म जन्मय् दारनाय दारय्
 शिवचरनन् हन्दु श्वव दान् ।
 दान् दारिय् र्तु फल् म्य द्वियो
 शिवजीयो व्वय्यनय् जय् ॥
 अरे* हो साधो घेरा बनावो
 सब गावो शिव-लीला ।
 सत्संग-सूत्य् शिवनाय् यियो
 शिवजीयो व्वय्यनय् जय् ॥
 समताय-रस्तु मन् बान्दी
 ममता-कौ आंधी-मै ।

* From here to the end of the chapter, the language is a mixture of Hindi and Kāshmiri.

निर्मलं रूपं विचिन्वन्तः स्नस्ते-भोः

भूर्तेः तव वक्ष्यामि-नाम किम् ।

(या भूर्तिः)-हृपयन्ती विकसन्ती मालतीम्

हे-शिव० ॥ २२५ ॥

हे स्वप्रकाशात्मपरमानन्दस्वरूप

उपहारीकुर्यां-ते अहं प्राणं अपि जीवात्मानम् ।

उपहारीकुर्यां-ते यदेव कथयेः-मां तदेव-भोः

हे-शिव० ॥

मोहमायया आवृता-तयाहं अहं जालेन (इव)

समर्पयेयं-त्वयि बाल्ये-एव स्वात्मानम् ।

उन्मोच्य नामस्मरणं त्वदीयं नेष्यति-(नः)-भोः

हे-शिव० ॥

जन्मनि जन्मनि धारणया धारयिष्यामि

शिवचरणयोः शुभदं ध्यानम् ।

ध्यानं धृत्वा शुभं फलं मे दास्यति-भोः

हे-शिव० ॥

अङ्ग भोः साधवः पर्यावृतस्थितिकां-सभां संपादयत

सर्वे गास्यथ शिवचरितस्तुतिम् ।

सत्संगेन (ज्ञानकीर्तिचर्चया) श्रीशिवः आगमिष्यति-भोः

हे-शिव० ॥

समतया-रहितं मनः काराबद्धं (इव)

समतात्मनि अभ्यतामिखे ।

छोड-कर-के लियो लियो

शिवजीयो व्वय्यनय् जय् ॥ २३० ॥

सब भोजन भोगों खावो

हस-हस-कर आवो जी ।

प्रेम-ठंडाई पानख् पियो

शिवजीयो व्वय्यनय् जय् ॥

कृष्ण-जी है तेरा दासय्

संन्यासय् निष्कल् कर ।

चात्र् बक्यय् तस् बडू जियो

शिवजीयो व्वय्यनय् जय् ॥ २१ ॥

22. HYMN OF THE PLANET MARS IN HONOUR OF ŚIVA.

परंब्रह्म परमशङ्करो

जगदीश्वरो व्वय्यनय् जय् ।

हर हर हर हर गङ्गादरो

जगदीश्वरो व्वय्यनय् जय् ॥ २३३ ॥

महाशङ्कर महादेव परमेश्वरो

दयावान अनन्तवान् कुख् भगवान् ।

सदाशिव शिवनाथ दयाकरो

जगदीश्वरो व्वय्यनय् जय् ॥

परमात्म नीलकण्ठ जटादरो

हनि-हनि वन्दयो पनुसुय् पान ।

(तस्मात्)-उन्मोच्य नयतु-भवान् नयतु-भवान्

हे-शिव० ॥ २३० ॥

सर्वं भोजनं यावद्भोगान् भुङ्क्ष्व

हसित्वा हसित्वा आगच्छ-भोः नाथ ।

प्रेमात्मभङ्गादिरसं पानीयं पिव

हे-शिव० ॥

(ग्रन्थकृतः खालापः) कृष्णाख्यो ऽस्ति तव दास-श्व

संन्यासिनं-यव निर्वासनं (तं)-कुरु ।

तव भक्तिरेव (अस्ति) तस्य महान् लाभो-भोः

हे-शिव० ॥ २१ ॥

भौमग्रहः स्तौति ॥ २२ ॥

हे-परब्रह्मन् परमकल्याणकर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः ।

पापहर दुःखहर अनिष्टहर विघ्नहर गङ्गाधर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः ॥ २३३ ॥

हे-महासद् महादेव परमेश्वर-भोः

हे-दयावन् अन्तरहितः अस्मि-त्वं ऐश्वर्यवान् ।

नित्यकल्याणरूप शिवस्वामिन् दयाकृत्-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥

हे-परमात्मन् नीलकण्ठ जटाधर-भोः

प्रत्यंशं उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः स्वं आत्मानम् ।

हर कास्त सारिच् अस्य अरसरो
 जगदीश्वरो ब्वय्यनय् जय् ॥ २३५ ॥
 विष्णुरूप कृष्णजी बस्मादरो
 च्यानि व्यपकार च्योनु दारिहे चान् ।
 सतचू वय् हाव् हे सदग्वरो
 जगदीश्वरो ब्वय्यनय् जय् ॥ २१ ॥

23. HYMN OF THE PLANET MERCURY IN HONOUR OF ŚIVA.

परमात्म पान कुख् मन् तय् प्रान्
 चिन्ताय होश बोज् वासनाय सान् ।
 त्रय-ग्वन संस्तु कुख् श्रीभगवान्
 सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २२० ॥
 खख-खख कास्तम् पापचू हान्
 श्वव-दर्शनुकुय् कुम् अर्मान् ।
 पद्मपाद सन्त-साद कुख् दयावान्
 सदाशिव कर्तम् पारीजान् ॥
 प्रथमचू नदियाह् पकवञ्ज् ज्यान्
 श्वह् वासनाय-सूत्य् करस् कलवान् ।
 तमि मङ्ग चान-पाञ्जि-सूत्य् कर आन्
 सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥
 खदि-वोज् पंछियाह् व्यहान् ओसु वान्
 बालकव् करूहस् चय्-सूत्य् ज्ञान् ।

हे-हर अपनय-नाम सर्वान् अस्माकं व्याधीन्-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥ २३५ ॥

(हे) विष्णुरूप कृष्णाख्यः (अन्यकृत्) भस्मानुलिप्तगात्र-भोः

तव उपकारेण (अनुग्रहेण) धारयेत् (ते) ध्यानम् ।

सत्स्वरूपस्य भागं प्रदर्शय (तस्मै मे) हे सद्गुरो-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥ २१ ॥

बुधः स्तौति ॥ १३ ॥

हे-परमात्मन् स्वयं असि-त्वं मनोरूपः च प्राणरूपः

चिन्ताः चेतनया (समाधानेन) शृणु वासनया सह ।

त्रैशुख्येन सहितः असि-त्वं श्रीभगवान्

हे-सदाशिव नाथ-भोः उपहारीकुर्याँ-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ॥ २३७ ॥

अकस्मात् अपनय-नाम-मे पापोत्थां हानिम्

भवच्छुभदर्शनस्य अस्ति-मे अत्यौत्सुक्यम् ।

(हे) कमलचरण सतां-साधो असि-त्वं दयावान्

हे-सदाशिव कुरु-मे स्वपरिज्ञानम् ॥

भवत्प्रभरूपा नदी (यास्ति) प्रवहन्ती शोभना

शुद्धया वासनया कुर्याँ-यस्याः मलापहरणायालीङ्ग-शोधनाम् ।

तस्याः मध्यात् ध्यानजलेन करिष्यामि स्नानम्

हे-सदाशिव स्वामिन्-भोः उपहारीकुर्याँ-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ॥

सुदर्शनाख्यवर्णिवृत्तिः ब्राह्मणजातिः तिष्ठन् आसीत् आपणे-व्यवहरन्

बालकैः-कैश्चित् कृता-तैस्तस्य त्वया-सह (परिचय-)ज्ञप्तिः ।

तिथ्य-पांठि दान-मङ्ग हावतम् म्य पान्
सदाशिव स्वामियो वन्द्यो पान् ॥ २४० ॥

संसारस्-मङ्ग कुस् नादान्
मन-तन-किनि द्यम्-न ईश्वर-ज्ञान् ।

ज्यवि-किनि कुस् च्याञ् गौघ् ग्यवान्
सदाशिव स्वामियो वन्द्यो पान् ॥

शिवकर्मी कुस् कृष्ण-राज्दान्
शिवजिय मन दारहाय् च्योनु दान् ।

श्रवणख्यन प्रथ्-शाय् च्योनु धान्
सदाशिव स्वामियो वन्द्यो पान् ॥ २३ ॥

24. HYMN OF THE PLANET JUPITER IN HONOUR OF ŚIVA.

कुस् कस् ज्यथे कुस् कस् मरे
छरा कुह् थ्यराह् श्रीहर-नाव् ।

कुस् कस् देवस् पूजा करे
छरा कुह् थ्यराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४३ ॥

संसार कुह् कमिस् ज्जमिस् त इमिस्
अमिच्च गांगल् छह् अविद्या ।

इथ् ज्रम-दीशस् मङ्ग कुस् दरे
छरा कुह् थ्यराह् श्रीहर-नाव् ॥

कुस् सादसंग्कु संवाद् बुजिय्
विहित् सतच शिकार्य-कथ् ।

तत्प्रकारेण ध्यानमध्ये प्रदर्शय-नास-मे मे स्वरूपम्

हे-सदाशिव० ॥ २४० ॥

संसारस्य-मध्ये अस्ति मूर्खः

मनसा-तन्वा (च) अस्ति-मे न ईश्वर-ज्ञानम् ।

जिह्वया* अस्ति भवतः कौर्ति गायन्

हे-सदाशिव० ॥

कुलपरम्परया शिवतन्त्रकर्माख्यकर्मापासकः अस्ति कृष्णाख्यः (ग्रन्थकृत)
राजदानकुलोत्पन्नः

हे-शिवनाथ मनसा धारयेयं तव ध्यानम् ।

हे-शुभलक्षण प्रतिस्थानं (स्थाने स्थाने) तव स्थानम्

हे-सदाशिव० ॥ २३ ॥

अथेयं बृहस्पतिस्तुतिः ॥ २४ ॥

कः कस्मात् जनिष्यते, कः कस्य मरिष्यति

केवलं अस्ति स्थिरं श्रीहरनाम(स्मरणम्) ।

कः कस्य देवस्य पूजां करिष्यति

केवलं अस्ति स्थिरं श्रीहरनाम ॥ २४३ ॥

संसारः अस्ति कस्य, असुध्य, अस्य च,

अस्य (संभतस्य) प्रत्यूहना अस्ति अविद्या

अस्य आन्तिस्थानस्य मध्ये कः स्थिरीभविष्यति

केवलं० ॥

कः सत्समागमस्य संवादाभापं भुत्वा

उपविश्य सत्यात्मिकायां नाथि ।

* केवलं जिह्वया, न तु मनःसमाहिततयेत्यर्थः ॥

असार-सरस् अपोर् तरे

अरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४५ ॥

आकाशि पातालि पूरव पक्षिम्भि

दक्षिणि खोव्रि नज्दीख् दूर् ।

परमशिव् ज्ञानुन् सुह् गरि गरे

अरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥

सुय् सुचरावे ज्ञान-दर्वाज

सुय् करनावुनु कुह् राज-योग् ।

तसन्दि रस्तु कुस् अचि म्वक्त-लरे

अरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥

सुय् शिवशंकर् कुह् सद्गवर् आसवुनु

द्यान-सूत्य् वासवुनु हृदयस् मञ्जु ।

तसन्दि रस्तु कुस् शिव-शास्त्र परे

अरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥

हे कृष्ण सत्संग् हृषाँ च्चर् कर्

प्रकाश-रूपकु स्वरन् द्यान् ।

सय् अय् वोजख् कुस् कस् स्वरे

अरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४ ॥

असारसरसः (संसारात्मनः) पारं तरिष्यति

केवलं० ॥ २४५ ॥

आकाशे, पाताले, पूर्वदिशि, पश्चिमदिशि,

दक्षिणे, वासे, समीपे, दूरे ।

परमशिवं जानीहि-तं (समाधानेन) तं प्रतिक्षणम्

केवलं० ॥

स-एव उद्घाटयिष्यति ज्ञानकपाटम्

स-एव कारयन्नस्ति राजयोगम् ।

तेन विना कः प्रवेक्ष्यति मुक्ताभूषितवसतिं (मुक्तिस्थानं च)

केवलं० ॥

स-एव शिवशङ्करः अस्ति सद्गुरुरूपः वर्तमानः

धानेन दीपमानः हृदयस्य मथी ।

तेन (तदनुग्रहेण) विना कः शिवशास्त्राणि अध्येष्यते

केवलं० ॥

भोः कृष्णाख्य* सत्सङ्गं अङ्ग त्वं कुरु

प्रकाशात्मनः (शिवस्य) स्मर ध्यानम् ।

सत्यं यदि श्रोष्यसि कः कं स्मरिष्यति

केवलं० ॥ २४ ॥

25. HYMN OF THE PLANET VENUS IN HONOUR OF ŚIVA.

बन्द् कर्हन्स् व्वह् वाग्, जगतच्च वाल्-वाग् ।
 भ्वकलथ् च्याञ्ज आग्, शिवनाथ अविनाग् ॥ २५० ॥
 बाव-सूत्य् निग् यिमथो, हरभ्वख व्नि दिमथो ।
 मोह-गटि-हन्दि गाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥
 कैलास-क्वह क्कारथ्, दारनाथ द्यान दारथ् ।
 सथ्-चित्-आकाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥
 तार् दिम् मोह-वावस्, मायाथ-दरिधावस् ।
 कड् दख-नावि पाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥
 संसारकि सरथ् व्वह्, हर-नाव-सूत्य् तरथ् व्वह् ।
 कास् संकट् च्छिम्पकाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥
 जप-शब्दम-दारे, पपि ब्योल् तप-वार्य् ।
 काँह् फलु गक् न हाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥ २५५ ॥
 हे भोलानाथ सादथ्, आवाहन-नादथ् ।
 सान्ज् बोञ् शुरि-वाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥
 कृष्णस् अँफ् च्याञ्जथ्, वख्चुख् पाफ् प्रानिथ् ।
 ग्रापन् कर्त नाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥ २५ ॥

शुक्रस्तुतिः ॥ २५ ॥

बद्धः कृतस्तेनाहं अहं पक्षिविशेषः,* जगतः जालविशेषश्च ।

बन्मुक्तो-भवेयं-नाम तव आश्रया, हे-शिवनाथ विनाशरहित ॥ २५० ॥

भावनया समीपे आगच्छेयं-तव, हरमुख्याख्ये-क्षेत्रगिरौ अन्वेषणानि विधा-
स्यामि-ते ।

मोहतामिस्वस्य-मध्ये प्रकाशस्वरूप, हे शिवनाथ ॥

कैलासगिरौ मृगयेयं-त्वाम्, धारण्या ध्यानेन धारयिष्यामि-त्वाम् ।

हे-सच्चिदाकाशरूप, हे-शिवनाथ ॥

तारं देहि-मे मोहवात्याव्याघ्रायास्, सायात्मनद्याम् ।

निष्कासय दुःखनौकायाः खण्डानि (खण्डशो विभेदय तां), हे-शिव-
नाथ ॥

संसारात्मनः सरसः-एव अहम्, हरेतिनामस्मरणेन उत्तीर्णो-भवेयं अहम् ।

अपनय संकटं हे-चित्प्रकाश, हे-शिवनाथ ॥

भवज्जपात्मतुषारजलधारया, पक्वं-भविष्यति बीजं तपोरूपवाटिकायाः ।

किंचनापि बीजफलं संग्राह्यति न तुच्छताम्, हे-शिवनाथ ॥ २५५ ॥

हे सत्साधुनाथ साधो, विहितावाहननादेन ।

अस्माकं शृणु बालभाषणानि, हे-शिवनाथ ॥

कृष्णाख्यस्य (मे) आश्रावाहृत्थं तवैव, क्षमस्व-तानि पापानि पुरातनानि ।

(भाविनां) श्रापानां (पापानां च) कुस-नाम नाशम्, हे-शिवनाथ ॥

२५ ॥

* श्येनगृध्रादिघाती पक्षिविशेषः 'नाश' इत्युच्यते 'बद्ध' इति नामान्तरः ।
तत्समानशौर्वा ऽप्यहमित्यर्थः ।

26. HYMN OF THE PLANET SATURN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 26th Chapter is in Hindi and is here omitted (vv. 258—265).

27. NĀRADA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

नल्लि श्य कपाल-माल शम्भो

साल वल्ल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥ २६६ ॥

प्रथम-जंगलस् तपकिय् कुलि

आसन-शब्नम नियम-पोश् छलि ।

द्यान-हरनस् दिम क्वाल शम्भो

साल वल्ल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥

अविद्याय मीगस् यलि गक्कि नाश्

दारनाय वाव नेरि ननु आकाश् ।

च्यथ् वुज्जमलि मुह् जाल शम्भो

साल वल्ल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥

सन्तोश् पोश्वार्य करयो काव्

शम दम यम नियम सूतिन् क्वाव् ।

काम् क्रोद् लूव् मुह् गाल शम्भो

साल वल्ल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥

सूरमति साद-सन्त सन्यास्य्

हृदयावासी कैलास्य् ।

भोलानाथ वूल-वाल शम्भो

साल वल्ल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥ २७० ॥

परमशिव पान कुख् प्रथ्-शाय

अन्तर्द्यान मज्ज मायाय ।

शनैश्चरकृता स्तुतिरिचम् ॥ २६ ॥

नारदर्षिः स्तौति ॥ २७ ॥

वैकल्यकरुणेषु सन्ति-ते कपालमालाः हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ हे-त्रिजगत्यालक शम्भो ॥ २६६ ॥

प्रेमात्मारथ्ये तपोरूपाः वृक्षाः

(तेषु) योगासनतुषारजलकण्ठैः नियमपुष्पाणि प्रफुल्लानि ।

ध्यानरूपस्य सुगन्ध दास्यामि (दापयिष्यामि तत्र) पुतानि हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ ० ॥

अविद्यात्मनः मेघजालस्य यदा संपत्स्यति नाशः

धारणात्मना वायुना निर्गमिष्यति प्रकाशं (निर्मलीभविष्यति) आकाशः ।

चैतन्यरूपया विद्युता मोहं दाहयिष्यामि शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ ० ॥

सन्तोषात्मिकायां पुष्पवाटिकायां कुर्यान्-नाम फलोपभोगम्

शमेन दमेन यमेन नियमेन संयुक्तं उपभुङ्क्ष्व(त्वमपि तत्) ।

कामं क्रोधं लोभं मोहं हनिष्यामि शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ ० ॥

हे-भस्त्रोद्धूलिताङ्ग साधूनामपि-साधो संन्यासिन्

हृदन्तर्यामिन् कौलासवासिन् ।

सज्जनस्वामिन् सत्स्वभाव कल्याणप्रभव

निमन्त्रणेन आगच्छ ० ॥ २७० ॥

हे-परमकल्याणरूप स्वयं अस्मि प्रतिस्थानं (स्थितः)

तिरोहितात्मा मध्ये मायायाः ।

ओनु दूर्धर् क्षय वाल शम्भो

साल वल त्रिजगत्याल शम्भो ॥

शिव दान् दारिध् करयो त्याग्

अमरनाथ मन-किनि ह्यमयो जाग् ।

वाल क्वाडध् वाल-वाल शम्भो

साल वल त्रिजगत्याल शम्भो ॥

सच्चिदानन्द ओनु दारिध् दान्

पूजाय-बापध् मन साविदान् ।

जंगलन्-हन्दि पोग् वाल शम्भो

साल वल त्रिजगत्याल शम्भो ॥

परमानन्द पान कुख् सध्-च्यध्

च्याज्ज्य् आसिनम् न्यध् स्मरध् ।

नख कुख् त मो दिम् डाल शम्भो

साल वल त्रिजगत्याल शम्भो ॥

निर्वन् निशकल् निशकाम्य्

दारनाथ दारहाध् सुव-शाम्य् ।

रटयो लोल-सूत्य् नाल शम्भो

साल वल त्रिजगत्याल शम्भो ॥ २७५ ॥

साम-वेद् गयवयो प्रथम-साज्य्

रोज्जतम् त बोज्जतम् आवाज्य् ।

मारयो लोलज्ज ताल शम्भो

साल वल त्रिजगत्याल शम्भो ॥

तव वूरस्थितिं कथं सोढास्मि शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

हे-शिव (ते) ध्यानं धृत्वा कुर्यां-ते (सर्वस्य वासनादेः) त्यागम्

हे-अमरनाथ मनसा षड्हीयां-त्वदर्थं जागराम् ।

हे-बालस्वरूप मार्गयेयं-त्वां प्रतिपर्वतं शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

हे-सच्चिदानन्दरूप तव धृत्वा ध्यानम्

पूजार्थं मनसा समाहितेन ।

अरख्यानं पुष्पाणि विचित्र-अवतारयिष्यामि (संग्रहीष्यामि) हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

हे-परमानन्दरूप स्वयं अस्मि सच्चिद्रूपः

तवैव भूयान्मे नित्यं स्तुतिः ।

समीपे तु अस्मि मा देहि (विधेहि) उपेक्षणानि हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

गुणातीतः निरपेक्षः निष्कामश्च (भूत्वा)

धारणया धारयेयं-त्वां प्रातः-सायम् ।

षड्हीयां-त्वां प्रेम्णा आलिङ्गनेन हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥ २७५ ॥

सामवेदं गास्यामि-ते प्रेमात्मवाद्येन

तिष्ठ-नाम-सर्लनिधौ तथा शृणु-नाम-मे सत्स्वरान् ।

आह्वन्यां-ते प्रेमरूपान् तालान् हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

द्रव-संसारोऽहं अपश्युः फण्डं
 जलं-सिन्धुं पाणिं गोस्य बन्धु ।
 स्वकलावत्तमं मयि अभि जालं शम्भो
 सालं वल्लं त्रिजगत्पालं शम्भो ॥
 संकलपं लूरान् कुम्भं दानम्
 पोशान् कुम्भं पननिस् पानम् ।
 कम्पित्यं करं जंजालं शम्भो
 सालं वल्लं त्रिजगत्पालं शम्भो ॥
 दान-दारनाथं निशं गोस्य दूरं
 लवकच्यारं सूरिथं चतुर्भुजं चूर्णम् ।
 कर्तुं-त-कोरं वातं द्रुमिं हालं शम्भो
 सालं वल्लं त्रिजगत्पालं शम्भो ॥
 नर्द-पथं संसार-बीजं ज्ञानुं
 गर्भं-तु चरुं-वाहं देहं मानुं ।
 मारं शिव-शक्ति-दुखालं शम्भो
 सालं वल्लं त्रिजगत्पालं शम्भो ॥ २८० ॥
 समदृष्टि-सूतिं खलु तथं द्रव्यं
 आसुनुं त आसुनुं ज्ञानुं अथ ।
 बुर्ज-ज्याम ज्ञानं जोरि-शालं शम्भो
 सालं वल्लं त्रिजगत्पालं शम्भो ॥
 मनकिस् ऐनस् कासुतम् खथं
 पानं कुम्भं सैकलं करवुनुं दथं ।

दुःखपूर्णः-संसारः (अस्ति) असत्यस्य हलभूतः

(यत्र) ऊर्णनाभस्य प्रकारेण गतोऽहं-भो बन्धुम् ।

उन्मोचय-नाम-सां सां अस्मात् जालात् हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

दुर्वासना भिन्दन्ती अस्ति-मे समाधिम्

पर्याप्रवन् अस्ति-न स्वस्यात्मनः (स्वदेहेऽपि नालंभविष्णुः) ।

(तत्) केन-सह करिष्यामि कोलाहलं (संख्यं) हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

ध्यानधारणायाः सकाशात् गतोऽहं दूरम्

(सामर्थ्यसंपन्नं तु) बाल्यं अवसाय चलितं-मे इव चौरः ।

कस्मिन्-च-कुत्र (देशे) प्राप्स्यामि अनेन व्यवहारेण हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

शारफले (इव) संसारे-द्वैतात्मज्ञानं ज्ञातव्यम्

(तत्र) घट्टितः अक्षः (इव) देहाभिमानः मन्तव्यः ।

(तत्) आघातय शिवशक्तिरूपेण (तदैक्यस्वात्माभिन्नज्ञानदानेन)

[अक्षहृद्यगतदुःखालाख्यैकैकाङ्कपातनेन हे शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥ २८० ॥

समदृष्ट्या-हेतुभूतया सुखं दुःखं च

संभूश्रि स्थितिश्च ज्ञातव्यं-तत् एकरूपमेव ।

भूर्जमयवस्त्राणि जानीयां विशिष्टकौशेयवस्त्रपुरमकं हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

मनोरूपस्य दर्पणस्य अपनय-नाम-मे कलङ्कम्

स्वयं असि तन्मार्जनां कुर्वन् ईश्वरः ।

द्यानि रस्तु कति संबाल शम्भो

साल वल्ल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥

द्यतमो ढंडाद् द्यितमो दूरि

दितमो दर्शुन् नितमो दूरि ।

ख्यतमो चौर-खंड-याल् शम्भो

साल वल्ल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥

जगतस् सारिस्य् करिथ् संहार्

रोजख् पानथ् श्री-निराकार् ।

परमात्म हे श्री-अकाल शम्भो

साल वल्ल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥

अन्तःकर्म-किनि कर्तम् ज्ञान्

जाहिर् पाठि शूच्रावथ् पान् ।

सारिथ् त्रथ् द्यानि पाल शम्भो

साल वल्ल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥ २८५ ॥

सद्ग्वर द्यथ् रस्तुथ् वन कस्

स्य ति द्यावत्तम् परमार्थकु रस् ।

अथस्-क्यथ् कुम् दक्कि-प्याल शम्भो

साल वल्ल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥

शिवनाथ कृष्णस् स्य पालना कर्

भरन-विजि फोर्यम् द्यव हर हर ।

चलनम् कालञ्ज जाल शम्भो

साल वल्ल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥ २७ ॥

त्वया विना कुत्र संकृतो-भविष्यामि हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

पिव-नाम-मे (सन्निवेदितं) भङ्गादि-रसम्, आगच्छ-नाम-मे इहैव

देहि-नाम-मे दर्शनम्, नय-नाम-सां तत्रैव (स्वसमीपे) ।

भुङ्क्ते-नाम-मे क्षितोपस्कृतपायसपूर्णपात्रौ हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

जगतीं सर्वामेव वृत्त्वा संहृताम्

स्थास्यसि स्वयमेव श्रीमान्निराकारः ।

हे-परमात्मन् हे श्रीमदनन्त शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

आन्तरेण-कर्मणा (निर्विकल्पसमाधिना) कुस-नाम-मे स्वज्ञानम्

(यथा) वाञ्छेन प्रकारेण (प्रत्यक्षं) शोधयिष्यामि देहम् ।

(यथा च) सर्वाण्येव व्रतानि तव पालयेयं शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥ २८५ ॥

हे-सद्गुरो त्वामेव विना वक्ष्यामि कम्

मासपि पायस-नाम-सां पारमार्थिकं रसम् ।

हस्ते अस्ति-मे इच्छात्मकसं शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

हे-शिवध्वामिन् कृष्णाख्यस्य मम रत्नां कुस

मरणकाले सुखादुच्चरितो-भवेन्मेस्वित् हर हरेति ।

(येन) श्रपयास्यन्ति-मे महाकालस्य भीतिशीतज्वराः हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ॥ २७ ॥

28. HYMN SUNG JOINTLY BY ALL THE GODS IN HONOUR OF ŚIVA.
The 28th Chapter is in Hindī and is here omitted (vv. 288—299).

29. ŚIVA ACKNOWLEDGES THE PRECEDING HYMNS. HE IS PACIFIED,
 AND EXPRESSES HIMSELF AS PLEASED WITH THEIR DEVOTION
 (BHAKTI). HE CARES NOT FOR EATING OR DRINKING
 AND HAS NO PLEASURE IN SACRIFICES. HE LONGS
 FOR BHAKTI AND FOR NOTHING ELSE.
Chapter 29 is in Hindī and is here omitted (vv. 300—304).

30. THE AUTHOR'S PRAISE OF ŚIVA. ACCOUNT OF THE GODS'
 INTERCESSION ON BEHALF OF DAKṢA.

स्वयम् हृदय् म्योनु तति च्छ् दूञ् जालान
 तेज्ञो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाञ्जो ॥ ३०५ ॥
 वैश्वानर अग्न् अन् कुख् अप्रान
 प्रानस् समान-सूत्य् वाग्नानो ।
 प्रथ्-कुनि साची परमात्म कुख् पान
 तेज्ञो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाञ्जो ॥
 इकि च्याञ् मञ्जन् पत च्यत् लारान
 अकि शब्द-सूत्य् स्वर मिलवानो ।
 ओंकार दान-दारनाथ दान् दारान
 तेज्ञो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाञ्जो ॥
 लीलाय वृज्जिथ् मन् ग्वथु साविदान
 आशुतोष कुख् च्य् कुमलानो ।
 युस् चिथ् मंगिथ् तस् तिह् कुख् दिवान
 तेज्ञो-रूप ज्योति-रूप ग्वसाञ्जो ॥
 देवन् दपुथ् कोन छिव कँह् मंगान
 वक्ति वावनाथ कुस् तोठानो ।

सर्वदेवानां समवेत्य स्तुतिः प्रक्राम्यते ॥ २८ ॥

अथ प्रसन्नीभूतः श्रीशिवः देवान्प्रति प्रतिवदति ॥ २९ ॥

अतः परं ग्रन्थकृत् स्वयं स्तौति ॥ ३० ॥

स्वयं-नाम-प्रदेशः^१ हृदयरूपेण (वर्तते) मम, तत्रैव त्वं नित्याग्निं
प्रज्वालयन् (असीति)

हे-तेजोरूप, ज्योतिःस्वरूप, यतिव्रत-भोः ॥ ३०५ ॥

वैश्वानरः अग्निः अन्नं अक्षि-त्वं जरयन्

प्राणवाहिनाडीषु समानवायुना (तत्) विभाजयन्-भोः ।

प्रत्येकस्य (वस्तुनः कर्मणश्च) साक्षी परमात्मा स्वयमेव (अक्षि)

हे-तेजोरूप ॥

इच्छया तव सत्यरुषाः श्रुत्वा त्वामेव धावन्तः

एकेन शब्देन (प्राणवादि-)स्वरात्मना संयोजयन्तः ।

श्रीकारेण ध्यानधारणया ध्यानं धारयन्तः

हे-तेजोरूप ॥

स्तोत्राणि श्रुत्वा मनः संपन्नं-ते प्रसन्नम्

हे-श्रीघ्नप्रसादशील अक्षि त्वमेव दयाद्रींभवन् ।

यः यदेव प्रार्थयिष्यति-त्वत्तः तस्मै तदेव अक्षि वितरन्

हे-तेजोरूप ॥

देवान् अकथयः कुतो न स्य किञ्चित् प्रार्थयन्तः

भक्त्या भावनया अक्षि प्रसीदन् ।

^१ यच्च गिरिस्तेन स्वयंभूरग्निः कालाग्निस्वरूपेण भुवो गर्भादुन्मिषति । See note to Stein's translation of the *Rājataranginī*, i, 34.

कर्वस् प्रसन् खर्वस् इक्कि पक्कि सान

तेजो-रूप ज्योति-रूप ग्वसात्रो ॥

दपुह्य् तोर हे सम्बख खन्निवास

शिवनाथ इय् छिय् मंगानो ।

प्रज्ञापथ् जिन्द गक्कि तफ् जफ् करि पान

तेजो-रूप ज्योति-रूप ग्वसात्रो ॥ ३१० ॥

न-त इमि-योर्-कुन् आमन् इय् वनान

यज्ञ-करनम् कुव नाग् बनानो ।

पथ्-कुन् जग् कुँह् ति आसि न करान

तेजो-रूप ज्योति-रूप ग्वसात्रो ॥

अद दपुथ् तोर क्याजि छिव तम्बलान

तिय् बनि थिय् छिव वनानो ।

प्रज्ञापथ् जिन्द गक्कि द्यान् चरि मन-प्रान

तेजो-रूप ज्योति-रूप ग्वसात्रो ॥

अमि वानिय् थ्यलि करुथ् बन्दान ।

प्रज्ञापथ् क्वावलि कल-सानो ।

यज्ञस् प्थठ् गोव् हर हर जपान

तेजो-रूप ज्योति-रूप ग्वसात्रो ॥

कृष्णस् ज्वालाय-रूप कुख् बासान

हृदयस् मज्ज् दौफ् प्रज्ञलानो ।

मोह-गटि मज्ज् कुख् जात्र्-गाग् हावान

तेजो-रूप ज्योति-रूप ग्वसात्रो ॥ ३० ॥

कृतो-युष्माभिरहं प्रसन्नः (यतः) स्मृतो-युष्माभिरहं कामनया श्रद्धया सह
हे-तेजोरूप० ॥

कथितं-तैरेव प्रत्युत्तररूपेण, हे संमुखरूप सतां-निवास
शिवस्वामिन् इदमेव स्तो-वयं प्रार्थयन्तः ।

(यथा) इक्ष्वाकूपतिः जीवन् संपत्स्यति तपः जपं करिष्यति स्वयम्
हे-तेजोरूप० ॥ ३१० ॥

अन्यथा अस्मात्कालादनन्तरं स्युः (लोकाः) इदमेव कथयन्तः
यज्ञकरणस्य अस्ति-हि नाशः भावी (फलम्) ।

तत्पश्चात् यज्ञं कश्चित् भवेत् न कुर्वन्
हे-तेजोरूप० ॥

ततोऽनन्तरं कथितं-त्वया-तेभ्यः (देवेभ्यः) उत्तररूपेण कृतो-नाम स्य
वज्रलीभवन्तः
तदेव भविष्यति यदेव स्य कथयन्तः ।

प्रजापतिः सजीवः संपत्स्यति ध्यानं संविधास्यति मनसा-प्राणैः (सह)
हे-तेजोरूप० ॥

अनया वाचा यदा कृतस्त्वया-तेभ्यः अङ्गीकारः
प्रजापतिः अजस्र धृतशिराः ।

यज्ञमखड्गं प्रति गतः हर हरति जपन्
हे-तेजोरूप० ॥

कृष्णाख्यस्य (ने) ज्वालारूपेण अग्निं भासमानः
हृदयस्य मध्ये दीप-इव प्रदीप्यमानः ।

सोहात्मतामिदमर्थं अग्निं ज्ञानप्रकाशं प्रदर्शयन्
हे-तेजोरूप० ॥ ३० ॥

31. DAKṢA IS BROUGHT TO LIFE. HIS HEAD HAVING BEEN REDUCED
TO ASHES, HE IS GIVEN A GOAT'S HEAD.

दम दम शम नम यम पाथस् तथ्

कुस् बेकस् तथ् कस्म रखिपाल् ॥ २१५ ॥

शरन् गक्कहा शर्वायम् तथ्

सुथ् कुय् आसवुन् कस्नावतार् ।

वन्दहास् ज्व ह्यथ् वलिंज् त वस् तथ्

कुस् बेकस् तथ् कस्म रखिपाल् ॥

सूर् ओस् गोमत् मज्ज् अग्गस् तथ्

दक्ष-प्रज्ञापतनिस् शेरस् ।

करनुय् ओस् तिथ् कर्ताहस् तथ्

कुस् बेकस् तथ् कस्म रखिपाल् ॥

देवौ दप् तति शिवनाथस् तथ्

प्रज्ञापथ् गक्कि जिन्द बुज् संपनुन् ।

वत्थन्-हन्दु वाति बोज्जन् तस् तथ्

कुस् बेकस् तथ् कस्म रखिपाल् ॥

कावुल्वाह् अख् ओस् तथ् समयस् तथ्

कल चट्टहस् ओस् तिथ् काँकान् ।

नमस्कार् व्वथ्यन् तस् वाग्गवानस् तथ्

कुस् बेकस् तथ् कस्म रखिपाल् ॥

बहु प्रज्ञवान् ओस् प्राख्-जन्मस् तथ्

त्रिवुवन-नाथन् कल चट्टनस् ।

अथ प्रजापतेः पुनरुज्जीवनम् । तस्य भस्मीभूतशिरसः स्थाने
ऽजशिरःस्थापनम् । तद्रूपमुखेनैव शिवं प्रति स्तुतिं
च प्रस्तौति ॥ ३१ ॥

निमेषे निमेषे (प्रतिश्वासकालं) शान्तो-भविष्यामि नंश्यामि पतिष्यामि
स्मृतो नाम ।

अस्मि निःसहायः च कुरु-मे पालनाम् ॥ ३१५ ॥

शरणं गच्छेयं नमः-शर्वायति-मन्त्रवाच्याय नाम

स-एव अस्ति वर्तमानः करुणावतारः ।

उपहारीकुर्यात्-तस्मै प्राणं धृत्वा (प्राणैः सह) हृदयं च वषां च

अस्मि निःसहायः० ॥

भस्म आसीत् संपन्नं मध्ये अग्नेः नाम

दक्षप्रजापतेः शिरसः ।

कर्तव्यं आसीत् तदेव सर्वकर्तुः नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

देवैः कथितं तत्र शिवस्वामिनं-प्रति नाम

प्रजापतिः योग्यः सजीवः अधुना भवितुम् ।

स्वभक्तानां (विज्ञापनादि) योग्यमस्ति श्रोतव्यं तस्य च

अस्मि निःसहायः० ॥

कृगलकः एकः आसीत् (तत्र) तस्मिन् समये नाम

शिरः कृतं-तैः(श्रीशिवेन)-तस्य (यतः) आसीत् तदेव (सो ऽजः)
काङ्क्षत् ।

नमस्कारः भूयात् तस्य (कृगस्य) भाग्यशालिनः नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

महान् पुण्यकृत् आसीत् प्रागजन्मनि नाम

(यस्य) त्रिसुवनस्वामिना शिरः कृतं-तेन-तस्य ।

भवकथं गौव् परम-पदवी दिक्षुनस् तथ्
 कुस् बेकस् तथ् करुम् रखिपाल् ॥ ३१० ॥
 सुय् कल दक्ष-प्रजापतस् तथ्
 लोगुन् त दितुनस् जीवादान् ।
 यद्दु व्यु पकान् गौव् प्यठ् यज्ञस् तथ्
 कुस् बेकस् तथ् करुम् रखिपाल् ॥
 जीरि जीरि अन्दि अन्दि परमशिवस् तथ्
 प्रदख्यन् दौ दी लङ् वनने ।
 वख्चुम् गयोस् मञ्ज मोहस् तथ्
 कुस् बेकस् तथ् करुम् रखिपाल् ॥
 है-है मोह-मायाय वलुनस् तथ्
 है-है क्याह् गोम् करुम् इथु कार् ।
 राख्यस-व्वजू शर्मन्द करुनस् तथ्
 कुस् बेकस् तथ् करुम् रखिपाल् ॥
 आकाश दुल्लविथ् व्वन् वोलुनस् तथ्
 पृथिविथ् प्यठ् दितुनस्-दारिथ् ।
 किवरन् करुनम् तख्मौर् कुह् कस् तथ्
 कुस् बेकस् तथ् करुम् रखिपाल् ॥ ३१ ॥

(येन सः) मुक्तः संपन्नः परमा-पदवी (सलोकता) दत्ता-तेन-तस्मै नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३२० ॥

तदेव शिरः दत्तप्रजापतये नाम

संयोजितस्तेन, दत्तस्तेन-तस्मै च जीवादानाथो (जीवन-
कृन्मन्त्राभिषेकः) ।

(यामवस्थां प्राप्य) समुत्थितः (दत्तः) द्रुतं गतः प्रति यज्ञस्थानं नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

प्रक्रम्य प्रक्रम्य परितः परितः परमशिवस्य नाम

प्रदक्षिणानि दत्त्वा दत्त्वा प्रवृत्तः कथयितुम् ।

तमस्व-मे गत-आसं मध्यं मोहस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

कष्टं, मोहमायया वृत्तस्तयाहं नाम

कष्टं, किं संपन्नं-मम कृतं-मया ईदृक्क कर्म ।

राक्षसबुद्ध्या लज्जितः कृतस्तयाहं नाम

अस्मि निःसहायः०

आकाशात् संनिपात्य अधः अवतारितस्तयाहं नाम

पृथिवीं प्रति (पृथ्वीपृष्ठे) पातितस्तयाहम् ।

अहङ्कारेण कृतमेतन्मे, दोषः अस्ति कस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३१ ॥

32. DAKṢA'S HYMN DESCRIBING HOW HE HAS BECOME FREED
FROM WORLDLY DESIRES.

दमिथ् द्यूटुम् शव्नम प्यवान्
 दमिथ् द्यूटुम् प्यवान् सूर ।
 दमिथ् द्यूटुम् अङ्गटु रातम्
 दमिथ् द्यूटुम् दहस् नूर् ॥ ३२५ ॥
 दमिथ् ओसुस् ल्वकटुय् न्यचिवाह्
 दमिथ् साँपनुस् ज्यवान् पूर् ।
 दमिथ् ओसुस् फेरान् घोरान्
 दमिथ् साँपनुस् दजिथ् सूर ॥
 नथ् रोजि वन्दतथ् नथ् रोजि च्चत-कोलु
 नथ् बोलि आवन पत कस्सूर ।
 नथ् रोजि खग्नी त नथ् रोजि मातम्
 नथ् वजि दह्य् साङ्ग-खन्नूर् ॥
 ओसुस् कुनुय् त साँपनुस् स्थठाह्
 नङ्दीख् वातिथ् गोसय् दूर् ।
 ज्ञाहिर् त वातिन् कुनुय् द्यूटुम्
 गयेम ख्यथ् च्यथ् च्चवङ्गाह् चूर् ॥
 संसारम् मङ्गु केह् न शा रोजि
 रोजि कुन् परम-शिव औ-अगूर् ।
 ल्वल्य-मङ्गु-वागन् व्वथ् ललनावन्
 जिगरस् मङ्गु-वाग् करस् गूर-गूर् ॥ ३२ ॥

दक्षस्य वैराग्यकथनम् ॥ ३२ ॥

क्षणमात्रेणैव दृष्टुं-मया, हिमजलकणाः पतन्तः

क्षणेनैव दृष्टुं-मया, पतत् हिमजालम् ।

क्षणेनैव दृष्टुं-मया, श्रान्ततामिखं रात्रौ

क्षणेनैव दृष्टुं-मया, दिवसे प्रकाशः ॥ ३२५ ॥

क्षणेनैव आसं अल्पवयाः स्तनंधयबालकः

क्षणेनैव संपन्नोऽहं युवा पूर्णः ।

क्षणेनैव आसं संचरन् प्रचरन्

क्षणेनैव संपन्नोऽहं दग्धीभूय भस्मशेषावस्थः ॥

नहि स्यास्यति शीतकालः नहि स्यास्यति ग्रीष्मकालः

नहि विरविष्यति श्रावणमासात् पश्चात् कस्तूरनामपत्नी ।

नहि स्यास्यति प्रसन्नता, पुनः नहि स्यास्यति शोकः

नहि शब्दायिष्यते प्रत्यहं वीणादिवाद्यम् ॥

अभूवं एक-एव संपन्नोऽहं च अनेकरूपः

सामीप्यं प्राप्य संपन्नोऽहं-त्वत्तः दूरः ।

प्रत्यहं परीक्षं च एक-एव दृष्टो-मया (त्वं विश्वात्मा)

गता-मत्तः जग्ध्वा पीत्वा चतुष्पञ्चाशत् चौराः ॥

संसारस्य मध्ये किञ्चित् नहि भोः स्यास्यति

स्यास्यति एकाकी परमेशिवात्मा श्री-अघोरभट्टारकः ।

(तं) अङ्कमध्यभागे अहमेव लालयिष्यामि

हृदयस्य मध्यभागे करिष्यामि-तस्य लालनाम् ॥ ३२ ॥

33. ANOTHER HYMN OF DAKṢA ON THE SAME SUBJECT.

निश अन्त-रस्ति आगर लो-लो

निर्मल जल गोस् खर लो-लो ।

ननु गोस् मज्ज बव-सर लो-लो

सनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २२० ॥

पाज्जिस् मज्ज ओसु ननु आकाश

सद्विचार-नेचन् ज्ञाञ्ज-हेन्दु गाश ।

मोह-बुनरि खटु म्य जर जर लो-लो

सनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

मोह कठकार-सूत्य् बीजन आम

रातस् इह त सुबहस् श्याम् ।

मन्दिज्जन् इह म्य लंगु दर लो-लो

सनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

क्रेठि-व्वन्दके वन्द-सूत्य् अन्द-वन्द

स्वख् आम खटन त गोस् यख् वन्द ।

पमोश् जन् गोस् वर लो-लो

सनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

चञ्चल सापनुम् चित्-चन्द्रम्

त्वकटिस् प्योम् न ग्रम-शब्नम् ।

बुज्यरक्क सूर् प्योम् ज्यर लो-लो

सनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

दक्षवैराग्यमेवात्रापि वर्णते ॥ ३३ ॥

सकाशात् अन्तरहितात् प्रभवस्थानात् नाम*

निर्मलं जलं (उन्नूय) संपन्नोऽहं घूर्तरूपः नाम ।

प्रत्यक्षीभूतोऽहं मध्ये भवसरसः नाम

गम्भीरः आत्मा विस्मृतो मम, किं-नाम करिष्यामि ॥ ३३० ॥

जलस्य (मदात्मनः) मध्ये अभूत् प्रकाशः आकाशः

सद्दिचारात्मनेत्रयोः ज्ञानस्य प्रकाशः ।

(तत्र) मोहात्ममिहिकया गूढः मम अंशः अंशः नाम

गम्भीरः आत्मा० ॥

मोहान्धकारेण अतिशैत्यात्मना दृष्टौ आगतं-मे

रात्रौ दिनं, तथा प्रभाते सायंकालः ।

मध्याह्ने दिवसः मम गतः निरोधं (अवसानावस्थां) नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

कठोरचित्तात्मना शीतकालेन निरन्तरम्

मुखं आच्छादनेन पिहितमिव मे, यथा संपन्नोऽहं श्यान-
जलमिव बद्धः ।

पद्मं इव गतोऽहं विश्रवणां नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

वज्रजलः संपन्नो-मे चिच्चन्द्रमाः

बालस्य पतितो-मे न शमरूपं-शीतजलकणजालम् ।

(अधुना) वृद्धतायाः अवश्यायस्त्रुतिः पतिता-मयि अत्यर्थं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

* लो लो इति वात्सल्यतिशयद्योतकं पदं वाक्यान्ते प्रयुज्यते ॥

कुम् शिश्र् गौं जन् मन-किन्नि सक्थ
जीव-आर-रक्षिस् छम्-न च्याञ् बक्थ ।

खर-रस्तु व्यसर मा व्वञ् व्वह लो-लो
सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २३५ ॥

दुयी-हृय त्र्यं म्य आत्म-सूर्यं खटु
अनु वन्योस् तनु आसिथ् त्र गोस् स्वटु ।

क्रूद-कठ्कशि करस् खर लो-लो
सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

संसार-ज्ञानन् कर् म्य दस् कार्
दार-कनि लोगुनम् देह-अहंकार् ।

तल-कतर्थकु लदुन् गर लो-लो
सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

कहनम् कलिकालकि शिश्रिनन्
दार-अथ वार-बुधिचूय नश्रन् ।

वुर्थनम् पां-मक्त-खर लो-लो
सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

ममताथ त्रिय कहनस् खानदार्
दपुनम् विशथ-बूगन् लार् ।

गर अक् लूवकि वर लो-लो
सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

दन्द्रिथ-शुरि क्थि तावेदार्
दायी-कनि क्थि वथि नव दार् ।

अस्मि श्यानीभूतजलधारा इव मनसा कठिनीभूतः

जीवदयारहितस्य अस्ति-मे-न तव भक्तिः ।

स्मृति(चेतना)रहितः अंशमाप्सामि मा-स्वित् अधुना अहं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३३५ ॥

द्वैतात्मकेन शीतेन मम स्वात्मात्मसूर्यः गूढः

अन्धः भूतोऽहं, तनुः भूत्वा अपि संपन्नोऽहं स्थूलः ।

क्रोधात्मना शीतातिशयेन कृतोऽहं स्थिरः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

संसारात्मना-तच्छणा कृतं मम दृढं कर्म

दासकृते संयोजितस्तेन-मे देहाहंकारः ।

(यत्र) श्यानीभूतजलमयशिलेष्टिकाभिः आरोप्य-निर्मित-तेन गृहं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

कृता-तेन-मम कलिकालात्मना शिशिरकालेन

थैर्यरूपगेहपटलास्तरणतृणस्य वैरात्मपटलप्रान्तनिःस्रव-
ज्जलविपुड्जालकरणिका नश्वरता ।

(तत्र) प्रोम्भितास्तेन-मे जलमयमुक्तावल्यः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

ममतारूपया स्त्रिया कृतस्तयाहं गृहस्याश्रमी

कथितं-तया-मे विषयभोगान् अनुसर (आसक्तरोपमुद्ध ।

गृहं प्रविश लोभात्मना द्वारेण नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(अत्र) इन्द्रियात्मापत्यानि सन्ति-ते वशवतीर्नि

पक्षद्वारस्थाने सन्ति-ते उद्घाटितानि नव द्वाराणि ।

बुद्ध्वाह् कर्हवस् खर लो-लो

सनु पान् मटु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ ३४० ॥

दश्रा यवमथ् खिद्मथ्गार्

कूह् दिथ् राथ्-इह् गर कुन् सार् ।

लूटिथ् पर्नि त व्यपर् लो-लो

सनु पान् मटु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

ज्यनु महनु मग्राव् खख-सान् व्यह्

ग्निग्निरस्-मङ्ग यख्-त्रेगाह् च्यह् ।

इधु गर कुथ् आसुर लो-लो

सनु पान् मटु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

बुज्जिथ् इथिसथ् गरस् मङ्ग गोस्

यच-कालि होगस् प्योस् काँप्योस् ।

ढर्थ-हङ्ग व्यम थर-थर लो-लो

सनु पान् मटु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

निर्मल निप्रकल निप्रकाम्य

क्विथ् वसन्त-रङ्ग वलिमति ज्यामथ् ।

पद्यनाभ पीताम्बर लो-लो

सनु पान् मटु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

अमृत-वर्षान-सूत्य् च्याने

थिथि दङ्गमत्र हिथ्-थर्थ स्याङ्ग ।

वासुन् श्याम-खन्दर लो-लो

सनु पान् मटु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ ३४५ ॥

पश्य सुखवातं, कुश कुतुकं स्थिरं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४० ॥

तृष्णा निहिता-सथा-ते दाषी

अन्विष्य अन्विष्य रात्रिन्दिवं गृहं प्रति क्रमेण-संगृह्य-संचिन् ।

अभ्यवस्कन्द्य स्वान् परान् (च) नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

जननं मरणं विस्मर, सुखयुक्तः तिष्ठ

अतिशीतकालमध्ये अतिशीतलं जलं पिब ।

ईदृशं गृहं अस्ति-ते आश्चर्यरूपं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(इत्थं) भ्रुत्वा, ईदृशस्य गृहस्य मध्यं गतोऽहम्

अतिकालेन स्मृतौ पतितोऽहं, कम्पितोऽहम् ।

शैत्यस्य अस्ति-मे अतिकम्पः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

हे-निर्मल, निष्कल, निष्काम

सन्ति-ते पीतवर्णानि वसितानि वस्त्राणि ।

हे-पद्मनाभ पीताम्बर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(दयात्मना) असृतवर्षेण त्वदीयेन,

उद्भविष्यति दग्धायाः भालतीक्ष्णतायाः मन्दीयायाः

अङ्कुरः हे-श्यामसुन्दर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४५ ॥

ज्वालारूपं ज्योतीखरूपं चिम
 सूर्य-हिङ् प्रत्यख् दर्शन् दिम् ।
 च्यानि तेज-ताप कति दर लो-लो
 सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
 ननु नेरि आत्मसूर्यकुय् प्रकाश
 सुह कठ-कशिसय् सुय् करि नाश ।
 आकाशं बुद्धं जर-जर लो-लो
 सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
 नय् रोजि कठ-कशु नय् सदी
 बिय सौपन चिय् ओसुस् तिथ् ।
 निर्मलं जलं ब्वव खर लो-लो
 सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
 क्लृणस् म्य सूर्य-रूपं हावि म्वसोञ्ज
 श्रीन-मञ्ज बुक्किहे नेरान् पोञ्ज ।
 सरि गोस् करि करि सर लो-लो
 सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २२ ॥

34. DAKṢA'S SELF-ABASEMENT.

जाञ्ज-गाश् मोहज-राचू गटरोवुम्
 सूर्यं पर्जनोवुम् न रोवुम् दह् ॥ २५० ॥
 प्रत्यख् आसिथ् कति पर्जनोवुम्
 मन्द्यञ्जन् होवुम् रातकूलि पान् ।

चे-त्वात्कारुप, ज्योतिःस्वरूपः आगच्छ-मे

सूर्य-इव प्रत्यक्षं दर्शनं देहि-मे ।

त्वदीयेन तेजोद्योतेन कुत्र स्थिरीभविष्यामि नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(येन) प्रत्यक्षं निर्गमिष्यति आत्मसूर्यस्य प्रकाशः

मोहात्मनः श्यानशीतस्य स-एव करिष्यति नाशम् ।

(येनैव) चिदाकाशं दृश्यामि संपूर्णं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

नहि स्यास्यति शीतश्यानता, नहि शैत्यम्

पुनः संपत्स्यामि यदेव आसं तदेव ।

निर्मलं जलं भूयासं स्मृत्या नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(ग्रन्थकृतः) कृष्णाख्यस्य मे सूर्यात्मरूपं प्रदर्शयिष्यति यतिनाथः

हिममध्यात् पश्येत् निर्गच्छत् पानीयम् ।

निमग्नः संपन्नो-ऽहं कृत्वा कृत्वा परीक्षां नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३३ ॥

दक्षस्येयं सत्रीडमिवोक्तिः ॥ ३४ ॥

ज्ञानप्रकाशः मोहात्मरात्रया गूहितो(तामिस्त्रीकृतः)-मे

सूर्यः उपलक्षितो-मया न, विनष्टो-मे दिवसः ॥ ३५० ॥

प्रत्यक्षीभूतः कुत्र उपलक्षितो-मया

मध्यन्दिने प्रदर्शितो-मे परोक्षोपलक्षणा स्वात्मा (दुर्निमित्तमिदं
दृष्टम्) ।

खर-पखि हंसाह् कति बुफनोवुम्
 सूर्य पर्जनोवुम् न रोवुम् द्रह् ॥
 अतुकुय् बालुख् कति वुज्जनोवुम्
 भोवुम् आद्य-प्रवातस्-मज्ज ।
 सुख-व्वज्जन मन-मज्जलिय् अलरोवुम्
 सूर्य पर्जनोवुम् न रोवुम् द्रह् ॥
 सूर-म्यच्चि मिलविथ् यूज्जाह् चोवुम्
 यच्चि-कानाह् तथ् थोवुम् सूत्य् ।
 गज्जरोवुम् त मद् हस्त्वाह् पोवुम्
 सूर्य पर्जनोवुम् न रोवुम् द्रह् ॥ ३४ ॥

35. DAKṢA SINGS A HYMN IN PRAISE OF ŚIVA, AND ASKS PARDON.
THIS IS GRANTED.

वक्ति-वावनाय-सूत्य् कुस् दस्-वसत्थ
 ज्यव् छम् न परहा च्याञ्ज् लीला ।
 क्वावलि-ज्यव् छम् मन्दकान् कुस् तथ्
 कुस् नेकस् तथ् करुम् रखिपाल् ॥ ३५ ॥
 क्वावलि-बोत्थ य्यलि दथ् वलुनस् तथ्
 प्रसन् गौव्, असनि लङ्गु शिवशंकर् ।

स्मृतिरूपपक्षेण हंसः (स्वात्मरूपः) कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उद्घापितो-मया
सूर्यः उपलक्षितो न० ॥

चित्तात्मा बालकः कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उद्घोधितो-मया
(प्रयुत) शायितो-मया प्रभातारम्भे (सृत्या शम्भुसारूपप्रदे) ।

सूखे-बुद्ध्या मनोरूपे-बालशय्यावाहने* लालितो-मया (येन गाढनिद्रां गतःसः)
सूर्यः उपलक्षितः० ॥

भस्म-श्रुतिक्रिया संयोज्य (घटितः) क्रीडनकगुलिकाविशेषः प्रक्षिप्तो-मया
तृणविशेषात्मवाणः तेन सह स्थापितो-मया ।

गणितं तु, मत्तहस्ती पातितो-मया (इति)
सूर्यः उपलक्षितो० ॥

स्वपूर्वकृतस्य चान्तिप्रार्थनपूर्वकं दक्षस्तुतिः ॥ ३५ ॥

(अतः) भक्तिभावनया अस्मि बद्धाञ्जलिः

(तादृशी) जिह्वा अस्मि-मे न (यथा) पठेय तव स्तुतिम् ।

क्वागस्य जिह्वा अस्मि-मे (तेन) लज्जमानः अस्मि नाम

अस्मि निःसहायः, तत् कुरु-मे पालनाम् ॥ ३५४ ॥

क्वागभाषया यदा इत्यमेव कथितं-तेन-तस्मै नाम

प्रसन्नः संपन्नः, हसितुं प्रवृत्तः शिवशंकरः ।

* बालशय्या तु यदि न चक्षलिता स्यात्तदा बाल उद्बुध्यते । यदि च
अज्ञात्यते तदा स्वयमुद्बुद्धोऽपि बालोऽत्यन्तं निद्रास्त्रीनो भवति इति प्रसिद्धम् ।
तद्वन्मयापि मनोरूपशय्यायां संचालितस्थितबालोऽतिशयेनैव निद्रास्त्रीनो विहित
इति भावः ।

† अथत्याज्जहातिरेव मनोद्भूतेति भावः ॥

बूङ्नि बूङ्नि दपनि लङ् ब्रह्माहस् तथ्
 कुस् बेकस् तथ् करुम् रखिपाल् ॥ ३५५ ॥
 हे-ब्रह्माजी खण् गोसस् तथ्
 इमिथ् बोख्य पूजाथ-प्यट् काङ्गाह् ।
 युस् परि, ज्यल्दथ् प्रसन् गङ्ग तस् तथ्
 कुस् बेकस् तथ् करुम् रखिपाल् ॥
 अमिथ् गलमुद्रौ नाव् यवुहस् तथ्
 तथ् बोख्य यिथु परि प्रथ् काङ्गाह् ।
 श्रिवजी साख्यात् बोङ्नि यिथि तस् तथ्
 कुस् बेकस् तथ् करुम् रखिपाल् ॥
 प्रजापतनथ् नीलकण्ठस् तथ्
 क्वावलि-बोख्य वञ्ज इहथ् लीला ।
 प्रसन् गोस् गङ्गितन् म्य-ति कृष्णस् तथ्
 कुस् बेकस् तथ् करुम् रखिपाल् ॥ ३५६ ॥

36. ANOTHER HYMN OF DAKṢA.

कोफुर-रङ्ग, सफेद्-अङ्ग
 लगथ् गङ्ग-जटानि ॥ ३५८ ॥
 कुनुमत्तु कुय् च वासुख् हटि
 रक्किनि मटि चय् सारिथ् ।
 आण् छम् गाण् अन् अङ्गगटि
 लगथ् गङ्ग-जटानि ॥ ३६० ॥

श्रुत्वा श्रुत्वा वक्तुं प्रवृत्तः ब्रह्माणं नाम

अस्मि निःसहायः ० ॥ ३५५ ॥

हे-ब्रह्मन् प्रसन्नः संपन्नो-ऽहमस्य नाम

अनया वाख्या पूजायां कश्चित् ।

यः पठिष्यति, शीघ्रमेव प्रसन्नः भविष्यासि तस्य नाम

अस्मि निःसहायः ० ॥

अनेनैव-हेतुना गलमुद्रेति नाम स्थापितं-तेस्तस्याः (तादृग्वाख्याः) नाम

तां वाणीं यथा पठिष्यति प्रत्येकः पुरुषः ।

श्रीशिवः साक्षात् श्रोतुं आगमिष्यति तस्य नाम

अस्मि निःसहायः ० ॥

दक्षप्रजापतिना नीलकण्ठस्य नाम

कृगवाख्या प्रोक्ता इयमेव स्तुतिः ।

प्रसन्नः संपन्नो(यथा)-तस्य, संभूयात् (तथा) समापि भक्तस्य (कृष्णाख्यस्य) नाम

अस्मि निःसहायः ० ॥ ३५६ ॥

दक्षस्य स्तुतिः क्षान्तिप्रार्थनपूर्वकम् ॥ ३६ ॥

हे-कर्पूररागदेह, शुक्लवर्णाङ्ग

उपहारीभवेयं गङ्गाजटन्-नाम्नि-भवदाश्रितक्षेत्रे (गङ्गायुतजटायां वा)

॥ ३५९ ॥

धृतः अस्ति-त्वया त्वया वासुकिः कण्ठावलम्बी

रक्षणाय समर्पिताः तवैव सर्वे ।

आशा अस्ति-मे, प्रकाशं आनय (उत्पादय) अन्वतामिखे

उपहारीभवेयं ० ॥ ३६० ॥

परं-ब्रह्म हे केवल

क्वावलि कल म्य लोशुथ् ।
 चानिय-सृत्य् व्वञ् बिय बल
 लग्य् गङ्ग-जटाने ॥

हे परम-शिव परमानन्द

व्वह् च्यय् वन्द पननुथ् पान् ।
 म्य क्षोनमख्-न कुस् शर्मन्द
 लग्य् गङ्ग-जटाने ॥

निराकार निरञ्जन

त्रिलोचन कुख् सोरुथ् ।
 आनन्दगन वृषवासन
 लग्य् गङ्ग-जटाने ॥

दयावान संकर्षण

सावदान मन दारथ् दान् ।
 यिथु ओसुस् तिथु बिय-ति बन
 लग्य् गङ्ग-जटाने ॥

प्रथ् बाल बाल प्रथ् वन वन

सनातन क्कारथ् व्वह्
 च्थ् कुख् दार च्थ् कुख् दन
 लग्य् गङ्ग-जटाने ॥ ३६५ ॥

चिन्तामन श्री-आत्मदेव

महादेव त्वसाञ्जो ।

हे-परंब्रह्मन्, हे-कैवल्यात्मन्

अजस्य शिरः मयि संयोजितं-त्वया ।

तवैव-कारणेन अधुना पुनः उल्लाघीभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

हे परमकल्याणरूप परमानन्दरूप

अहं त्वय्येव उपहारीकुर्यां स्वकीयं देहम् ।

मया ज्ञातो-मया-त्वं न, अस्मि (तेन) लज्जितः

उपहारीभवेयं० ॥

हे-निराकार, निष्कलङ्क

त्रिलोचन, असि-त्वं सर्वमेव ।

हे-आनन्दधन, वृषभवाहन

उपहारीभवेयं० ॥

हे दयामय, संकर्षण

सावधानेन मनसा धारयेयं-तव ध्यानम् ।

यादृक् अभूवं तादृक् पुनरपि संभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

प्रत्येकस्मिन् गिरौ गिरौ, प्रत्येकस्मिन् वने वने

हे-सनातन, अनुचरेयं-त्वां अहम् ।

त्वमेव असि द्रव्यं, त्वमेव असि धनम्

उपहारीभवेयं० ॥ ३६५ ॥

हे-भक्तचिन्तामण्ये, श्रीमन्नात्मदेव

हे महादेव, यतीन्द्र ।

द्यन्-राथ् च्य् करथ् सीव्
 लगथ् गङ्ग-जटाने ॥
 इच्छा-कुलि त्रिग्वन् मेव
 चिदाकाश शब्दम-सूत्य् ।
 तथ्-मङ्गु वेलि-फलु कुख् शिव
 लगथ् गङ्ग-जटाने ॥
 सुय् वेलि-फलु कुह् सूक्ष् दान
 कुलु ह्यथ् खञ्ज्य खंगौ-सान् ।
 हनि-हनि वातिथ् कुख् च्य् पान
 लगथ् गङ्ग-जटाने ॥
 बोजन थिख् च्ह् क्वाञ्ज-ग्यान
 अमि इमि सान् सोह्य् ह्यथ् ।
 दारनाथ वार दारिथ् दान
 लगथ् गङ्ग-जटाने ॥
 स्यदथ् साद सूयथ्मति
 उमापति कुख् नङ्गदीख् ।
 चराचर क्वाडथ् कति
 लगथ् गङ्ग-जटाने ॥ ३७० ॥
 दह् खंगु दर स्यमङ्गु-खथि
 अश्वह् वासनाथौ-सूत्य् ।
 हैरान् कुम् ब्वह् इमिय् वति
 लगथ् गङ्ग-जटाने ॥

अहो-रात्रं तवैव करिष्यामि-ते सेवाम्

उपहारीभवेयं० ॥

सदिच्छावृत्तस्य त्रिगुणात्मप्राकृतिकरूपाणि फलानि (फलितानि)

चिदाकाशसकाशात् (कल्याणरम्भाद्यतमोरूप)रात्रन्तपतितहि सकणपुञ्जन ।

तस्य-मध्ये बीजफलरूपः अक्षि-त्वं हे-शिव

उपहारीभवेयं० ॥

तदेव बीजफलं अस्ति अतिसूक्ष्मम्

(यस्मात्) वृत्तः सह शाखाभिः स्तम्भैश्च सह (संभवति) ।

(तत्र सर्वस्मिन्) प्रत्यंशं व्याप्य अक्षि त्वमेव स्वयम्

उपहारीभवेयं० ॥

सुज्ञातो भविष्यसि त्वं संवित्प्रकाशेन

अनेन (अग्रत्यक्षेण) एतेन (प्रत्यक्षेण च) सह सर्वमेव (कार्यकारण-
वर्गं) सह-धृत्वा ।

धारणया दृढं धृत्वा ध्यानम्

उपहारीभवेयं० ॥

हे-ऋजुप्रकृते साधो, भस्ममलितगात्र

उमापते, अक्षि समीपवर्ती ।

हे-चराचरात्मन् अन्वेषिष्यामि-त्वां कुत्र-नाम

उपहारीभवेयं० ॥ ३७० ॥

दिनं संगतं निरोधे (अक्षितं) मध्यभागे-सेतोः (अकृतकृत्यत्वे)

अशुद्धाभिः वासनाभिः

कांदिशीकः अस्ति अहं अनेनैव मार्गण

उपहारीभवेयं० ॥

भैरव-नाथ महाकाल

स्मरन् च्यानि निश्च कुम् दूर ।

तव्य् कुम् व्वह् इमिन् हाल

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

आसुतम् खण् कासुतम् जाल

हे बूलवाल दयालो ।

करय् लील-पोशन् माल

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

मारय् लील-खरत्र ताल

यितम् साल यग्यस् प्यठ् ।

ख्यतम् ख्यौर-खंडकि थाल

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

ओसुम् वार खतुम् क्रूद्

इति-थोर् रूद् च्यतम् म्य ।

क्रूद्-निश्च केह् द्राम् नो सूद्

लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३ ७५ ॥

दयावान हे बडि-दय

मृत्युञ्जय दया कर् ।

बोजन आख् सय्-निर्नय

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

कालय् काँठगनच म्वक्ख

रत्नदीप दूपय् सान् ।

हे-भैरवनाथ महाकालरूप

स्मरणकर्मणः तव सकाशात् अस्मि सुदूरः ।

तेनैव अस्मि अहं अनेनैव वृत्तेन (युक्तः) (इमामवस्थामामवान् इति)

उपहारीभवेयं० ॥

भूया-नाम-मे प्रसन्नः, अपनय-नाम-मे ल्वरान्

हे साधुनाथ दयालो ।

कुर्यां-ते प्रेमपुष्पाणां मालाः

उपहारीभवेयं० ॥

आहन्यां-ते प्रेमस्वरोपेतान् तालान्

आगच्छ-नाम-मे निमन्त्रणेन यद्वां प्रति ।

सुहृ-नाम-मे (मन्निवेदितानि)सितोपस्कृतपायसपूर्णपात्राणि

उपहारीभवेयं० ॥

आसं (तु) साधुवृत्तः, आरूढो-मयि क्रोधः

इतो-ऽनन्तरं स्थितं नित्यस्मृतौ मम ।

क्रोधात् किञ्चिदपि निर्गतं-मे न फलं (प्रत्युत दुःफलमेव)

उपहारीभवेयं० ॥ ३७५ ॥

हे-दयालो, हे महेश्वर

हे-सृष्ट्युज्जय दयां कुरु ।

प्रतीतौ आगतस्त्वं सत्यनिर्णयेन

उपहारीभवेयम्० ॥

प्रक्षालयिष्यामि (आधूपयिष्यामि)-ते गुग्गुलुस्य अञ्जलीन्

रत्नदोषेन धूपेन (च) सह ।

प्रथम-सूत्य ह्यमथ कथ्य

लगथ् गङ्ग-जटानि ॥

दितम् ज्यव् त लीला पर

पशु-बाव-निश रक्तम् म्य ।

इति-योर् व्यञ् कर हर हर

लगथ् गङ्ग-जटानि ॥

हे अग्न्-स्वख जटादार

अग्न्-वत्सू अग्न्स् मञ्ज ।

ऊमथ् ख्यत शिव-शङ्कर

लगथ् गङ्ग-जटानि ॥

यितम् गर महेश्वर

मनस् दार चोनुथ् द्यान् ।

प्रथम चाञ्ज पूजा कर

लगथ् गङ्ग-जटानि ॥ ३८० ॥

चरन् च्यानि दिगम्बर

रटहा हर मनस् मञ्ज ।

लवहा तार् इमि बव-सर

लगथ् गङ्ग-जटानि ॥

सादन्-हन्दि हे सत्संग

सतचू म्य-ति कर्तम् लथ् ।

संसारन् व्वह् अनुनस् टंग

लगथ् गङ्ग-जटानि ॥

अतिप्रेम्णा शृङ्गीयां-त्वां अङ्गे

उपहारीभवेयं० ॥

देहि-नाम-मे जिज्ञां, यथा लीलां (स्तुतिं) पठिष्यामि

पशुभावसकाशात् रक्ष-नाम-मां माम् ।

(यथा) इतः-परं, अधुना करिष्यामि हर हरेति (नित्यकीर्तनम्)

उपहारीभवेयं० ॥

हे अग्निमुख जटाधर

हविष्यद्रव्यफलानि अग्नेः मध्ये ।

ब्रह्म्यां-ते सुङ्ग-नाम हे-शिव-शङ्कर

उपहारीभवेयं० ॥

आगच्छ-नाम-मे शृङ्गे हे-महेश्वर

मनसि धारयिष्यामि तवैव ध्यानम् ।

प्रेम्णा तव पूजां करिष्यामि

उपहारीभवेयं० ॥ ३८० ॥

चरणौ त्वदीयौ, हे-दिगम्बर

शृङ्गीयां हे-संतापहर मनसः मध्ये ।

(येन) लभेयं उद्धारं अस्मात् भवसरसः

उपहारीभवेयं० ॥

सज्जनानां भोः सत्संगरूप

सत्वयस्य ममापि कुरु-नाम-मे प्रीतिम् ।

संसारेण अहं प्रापितस्तेनाहं अत्यन्तसुद्वेगम्

उपहारीभवेयं० ॥

दृषणस् म्य च्यान् द्यानचू वंग
 स्मरन्-सूत्य् करम् मस्य ।
 तिथुय् चिथु गक् दवंग
 लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३६ ॥

37. HAVING FINISHED HIS PRAISES OF ŚIVA, DAKṢA AGAIN COMMENCES HIS SACRIFICE. HAVING PACIFIED ŚIVA THE GODS OBTAIN PERMISSION TO DEPART, AND REPAIR TO THEIR RESPECTIVE ABODES.

राजन् व्यलि वज्र लीला खन्दर्
 प्रसन् साँपन्तु शिव-शङ्कर ॥ ३८४ ॥
 चग्यस् प्यठ् गय् समिथ् सारिथ्
 श्रमिथ् त करूहस् आर-कारिथ् ।
 शिव-द्यान् दोरुख् हृदयस् अन्दर्
 प्रसन् साँपन्तु शिव-शङ्कर ॥ ३८५ ॥
 होम करवाया दखन-का राजा*
 घंटा शङ्ख और बाजा नाल ।
 त्फथ् गैथ् देवता खग् गौव् ईश्वर्
 प्रसन् साँपन्तु शिव-शङ्कर ॥
 लाखौ चीजौ अग्नि-मै पाया
 सावधान् कराया जगन्नाथ ।

* This and most of the following lines are in Hindi.

(ग्रन्थकर्तुः स्वनिर्देशः) ऋषणाख्यं (मां) पायय ध्यानात्मकं भङ्गारसम्

स्मरणेन (स्वेन) कुह-नाम-मां प्रमत्तम् ।

तथैव यथा भविष्यामि मदेन-निष्प्रेष्टुः (इव)

उपहारीभवेयं० ॥ ३६ ॥

स्तुतेरनन्तरं दक्षस्य पुनर्यज्ञारम्भः । तान्देवान्प्रति प्रसन्नो-
भूतस्य शिवस्य सकाशात्खगटहाणि गन्तुं लब्धसमस्तुज्ञानानां
देवानां वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ३७ ॥

राज्ञा(दक्षेण) यदा प्रोक्ता स्तुतिः शोभना

प्रसन्नः संपन्नः शिवश्शङ्करः ॥ ३८ ॥

यज्ञस्थानं प्रति गताः समेत्य सर्व-श्व

शास्त्रा तु कृतास्तेऽस्मै आर्तविज्ञप्रथः ।

शिवस्य-ध्यानं धृतं-तैः हृदयस्य अन्तः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३९ ॥

यज्ञं कारितस्तेन दक्षिणापथस्य राज्ञा

घण्टाभिः शङ्खैः तथा वाद्यविशेषेण युक्तोत्सववृत्त्या ।

संतुष्टाः संपन्नाः देवाः संतुष्टिं उपगतः ईश्वरः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

लक्षसंख्याकानि द्रव्याणि अग्नौ प्रक्षिपानि

(यथा) अत्यन्तप्रसन्नतां आपादितः जगदीश्वरः ।

त्रिलोकनाथ ईश्वर् परमेश्वर्

प्रसन् साँपन्तु शिव-शङ्कर ॥

कोप हटा सिद्ध ऊई मन-की चिन्ता

आग-से यज्ञपुरुष निकला ।

ताञ् आव् खाभियस् निश नन्दिकेश्वर्

प्रसन् साँपन्तु शिव-शङ्कर ॥

अर्ज् यौं किया जा-के अकेला

जाने-का वेला है नज़दीख् अब ।

सब-को रखसथ् करना है ब्यहृत्

प्रसन् साँपन्तु शिव-शङ्कर ॥

महादेव-ने फिर फिर बोला

सब जावोगे आनन्द नाल ।

जाते-हैँ हम भी कैलास-के ऊपर

प्रसन् साँपन्तु शिव-शङ्कर ॥ ३९० ॥

दुख कौड-के रखी आनन्द नालथ्

कृष्ण-जी-को रच-पालथ् कर ।

दिखावो रूप उस-को अपना दिगम्बर

प्रसन् साँपन्तु शिव-शङ्कर ॥ ३७ ॥

त्रिलोकनाथः ईश्वरः परमेश्वरः

प्रसन्नः संपन्नः ० ॥

(तस्य) क्रोधः अपगतः, सिद्धा संपन्ना मनसः कामना

अग्नेः यज्ञपुरुषात्मा-शिवः निर्गीतः ।

तावदेव आगतः स्वामिनः समीपं नन्दिरुद्रः

प्रसन्नः संपन्नः ० ॥

विज्ञप्तिः इत्थं कृता, गत्वा-समीपं रहस्यतया

गमनस्य समयः अस्ति निकटे अधुना ।

सर्वेषामेव गमनानुज्ञानं विधेयं अस्ति योग्यम्

प्रसन्नः संपन्नः ० ॥

सहादेवेन पुनः पुनः कथितम्

सर्वं गमिष्यथ आनन्देन युक्ताः ।

गच्छामः वयं अपि कैलासं प्रति

प्रसन्नः संपन्नः ० ॥ ३९० ॥

दुःखं विहाय (अपाकृत्य) व्यापय आनन्देन युक्तम्

कृष्णाख्यस्य (मे) (च) पालनं कुरु ।

प्रदर्शय रूपं तस्मै (मे) स्वकीयं द्वे-दिगम्बर

प्रसन्नः संपन्नः ० ॥ ३९ ॥

38. THE SACRIFICE BEING COMPLETED, NĀRADA COMMENCES A TRIUMPH-SONG IN PRAISE OF ŚIVA AS THE LATTER DEPARTS FOR KAILĀSA.

ज्यग् व्यलि भ्वकल्योव् वारय्-कारय्
 नारदु व्यु सेतारय् ह्यय् ॥ ३९२ ॥
 दपुनस् अर्ज् कुम् हे निराकारय्
 गक्खि्व ल्हि खख-सान् कैलास् प्यठ् ।
 वनहाव बूजितोम् अकहन तारय्
 नारदु व्यु सेतारय् ह्यय् ॥
 शिवनाय् सापुनु वृग्वस् सवारय्
 फीरिय् वननि लंगु नारदस् कुन् ।
 सामवेदकि खर् वन् वार-वारय्
 नारदु व्यु सेतारय् ह्यय् ॥
 र्चु वनिजि वानी व्वह् कन् दारय्
 वक्ति वावनाय प्रयम-बावय् सान् ।
 दपुनस् बूज्यम् त्रिवुवन-सारय्
 नारदु व्यु सेतारय् ह्यय् ॥ ३९५ ॥
 इय् वानिय मज्ज बोज् जार-पारय्
 वस्मादारय् कृष्णस् च्य् ।
 ह्यु हावुस् सुचरिय् नव-दारय्
 नारदु व्यु सेतारय् ह्यय् ॥ ३९८ ॥

अथ यज्ञसमाप्तेरनन्तरं नारदर्शनान्दीवादनं प्रकृत्यते ॥ ३८ ॥

यज्ञः यदा समाप्तः सुखेनैव

नारदः उत्थितः वीणां सह-कृत्वा ॥ ३९२ ॥

कथितं-तेन-तस्मै (शिवाय), विज्ञापनं अस्ति-मे हे निराकार

गच्छत यूयं सुखेन कैलासं प्रति ।

कथयेयं-वः शृणुत-नाम-मे श्लोकानां त्रितयमात्रम्

नारदः उत्थितः ० ॥

श्री-शिवः संपन्नः वृषभे आरूढः

प्रत्युत्तररूपेण कथयितुं प्रवृत्तः नारदं प्रति ।

सामवेदस्य स्वरान् कथय शनैः शनैः

नारदः उत्थितः ० ॥

सनोहरां कथयेः वाणीम्, अहं कर्षीं निधास्यामि

भक्त्या भावनया प्रीतिभावेन संयुक्तम् ।

प्रत्युक्तं-तेन-तस्मै, शृणुयात्-मे (भक्तिगीतं) हे-त्रिभुवनसारभूताः

नारदः उत्थितः ० ॥ ३९५ ॥

अस्याः वाण्याः सथे शृणु करुणाविज्ञप्तीः

हे-भस्मानुलिप्तगात्र कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः मे) त्वमेव ।

रूपं-स्वं प्रदर्शय-तस्मै उद्घाटय नवद्वाररूपद्वाराणि

नारदः उत्थितः ० ॥ ३८ ॥

39. NĀRADA'S TRIUMPH-SONG.

The 39th Chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 397—407).

40. ANOTHER TRIUMPH-SONG OF NĀRADA. HE PROPHESES THE MARRIAGE WITH PĀRVATĪ.

सेतार-खर् गयु कननय-कननय्
 वननय् क्विक् विस्त्र-ज्ञारो लो-लो ॥ ४०८ ॥
 नीरिक् गोख् मञ्जु ज्यङ्गलन् त वननय्
 वृशवस् साँपनुख् सवारो लो-लो ।
 दर्शन च्यान्यकु कुस् तलव्गारो
 वननय् क्विक् विस्त्र-ज्ञारो लो-लो ॥
 द्वह-खत द्वह कुम् लोल् चोनु गननय्
 चोवुथम् च कत् रफ्तारो लो-लो ।
 खटुथम् पान् तय् रटुथम् गारो
 वननय् क्विक् विस्त्र-ज्ञारो लो-लो ॥ ४१० ॥
 बक्तवागनय-किनि र्तु कुम् वननय्
 डेग्रहाय् दुवार विद्य च्च्य लो-लो ।
 हिमालय-सन्दि गरि कुय् विवाह-कारो
 वननय् क्विक् विस्त्र-ज्ञारो लो-लो ॥
 तय् खान्दरस् म्य-ति क्वारिक् अननय्
 डेग्रय् त्रिवुवन-सारो लो-लो ।
 तति बोज्ञनावय् बिय सेतारो
 वननय् क्विक् विस्त्र-ज्ञारो लो-लो ॥

नान्दीवादनं नारदस्य ॥ ३९ ॥

पुनर्गानं नारदस्य ॥ ४० ॥

वीणास्वरः गतस्ते कर्णयोः

कथयन्तः सस्ते दैन्यालापान् नाम ॥ ४०^८ ॥

निर्गत्य गतस्त्वं मध्ये अटवीनां, अरण्यानां च

तृषभे संपन्नस्त्वं आरूढो नाम ।

दर्शनस्य त्वदीयस्य अस्मि अत्युत्सुकः

कथयन्तः० ॥

दिनाद्विनं अस्ति-मे प्रेम तत्र घनीभवत्

आरब्धं (प्रकान्तं)-त्वया-सत्तः त्वया कुत्र गमनं नाम ।

गूहितस्त्वया-मे स्वात्मा, पुनः परिगृहीतं-त्वया-मे सुगूढगुहास्थानम्

कथयन्तः० ॥ ४१० ॥

सुभाग्यतया शुभं अस्ति-मे भवितव्यम्

पश्येयं-त्वां द्वितीयवारं पुनः त्वामेव नाम ।

हिमालयगिरेः गृहे अस्ति-ते (भविष्यत्) विवाहकर्म

कथयन्तः० ॥

तस्मिन् विवाहोत्सवे मामपि निमन्त्रयिष्यन्ति

द्रक्ष्यामि-त्वां हे-त्रिभुवनसार नाम ।

तत्र आवयेयं-त्वां पुनः वीणाशब्दम्

कथयन्तः० ॥

कम् कम् बूजन् अय्-किति रननय्
 माल् यिख् गंगादारो लो-लो ।
 वरिथ् निहन् विथ राजकुमारो
 वननय् छिय् विल्ल-ज़ारो लो-लो ॥
 मनच वाज्य-मजू नाव् चोनु खननय्
 द्यान-न्यारिनि नामदारो लो-लो ।
 म्वहर् आज़् मानन् कुह् सोह् संसारो
 वननय् छिय् विल्ल-ज़ारो लो-लो ॥
 शाफ् छिम् तननय् पाफ् छिम् अन्ननय्
 आँफ् छम् व्वज़् कृतु प्रारो लो-लो ।
 तार् दिम् बव-सर करुनावतारो
 वननय् छिय् विल्ल-ज़ारो लो-लो ॥ ४१५ ॥
 गरि गरि दर्शनु चोनु कुम् वननय्
 हृदयस्-मजू, कतु लारो लो-लो ।
 यित व्वज़् सन्म्वख् दित दीदारो
 वननय् छिय् विल्ल-ज़ारो लो-लो ॥
 कृष्ण् लगि पारि-पारि च्यान्यन् ग्वननय्
 अत कर्त नरकुनु नारो लो-लो ।
 इति-थोर् थियितनय् जगत्कु आरो
 वननय् छिय् विल्ल-ज़ारो लो-लो ॥ ४० ॥

कानि कानि भोज्यानि त्वत्कृते पाचयिष्यन्ति

निमन्तखेन आगमिष्यसि गङ्गाधर-भोः नाम ।

वृत्वा नयिष्यसि-तां पुनरपि राजकुमारीं (सतीम्)

कथयन्तः ० ॥

मनोरूपायाः कर्मिकायाः-मध्ये नाम त्वदीयं उदृङ्कयन्तः

ध्यानात्मखनकलोहत्तुरविशेषेण हे-प्रशस्तसद्नामधेय नाम ।

मुद्रां त्वदीयां मानयन् अस्ति सर्वः संसारः

कथयन्तः ० ॥

शापाः सन्ति-मे क्षीणीभवन्तः, पापानि सन्ति-मे द्विनी-भवन्ति

(महती) आशा अस्ति-मे, अधुना कियत्कालं प्रतीक्षिष्ये नाम ।

उत्तारं देहि-मे भवसरसः, कण्ठावतार-भोः

कथयन्तः ० ॥ ४१५ ॥

क्षये क्षये दर्शनं तव अस्ति-मे भवन्,

हृदयस्य-मध्ये (तत्,) कुत्र (सुदूरं) धाविष्यामि नाम ।

आगच्छ-नाम अधुना सांमुख्यं, देहि-नाम साक्षात्कारम्

कथयन्तः ० ॥

(ग्रन्थकृत) कृष्णाख्यः संयोच्यति स्वात्मोपहारं तव गुणेषु

शान्तं कुरु नारकं अग्निं नाम

इतः-परं आगच्छतु-तव (उत्पद्यतां-तव) जगतौ-प्रति दया

कथयन्तः ० ॥ ४० ॥

41. EPILOGUE OF THE AUTHOR IN PRAISE OF ŚIVA, AS AN
INTRODUCTION TO THE SECOND PART.

सदाशिव-स्वामियो कुख् पाफ् गालन्
 सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥ ४१८ ॥
 सदाशिव स्वामियो कुख् स्वर्ग दावन्
 सदाशिव-स्वामियो कुख् स्वकलावन् ।
 अपङ्गु पङ्गु सोरुय् सोनु कुख् च्छ् चालन्
 सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥
 स्यठाहन् नाव्वमीज्ज-मज्ज आग् थावन्
 स्यठाहन् गटि-मज्ज कुख् गाग् हावन् ।
 अग्गवख-सूत्य् कुख् च्छ् पाफ् जालन्
 सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥ ४२० ॥
 करान् कुख् च्यार लात्थारन् त खारन्
 विष्णु-रूप कुख् अवतार दारन्
 स्यठाहन् अंदकार-प्यठ कुख् वालन्
 सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥
 सदा मायाय अन्द-कनि कुख् च्छ् ह्जिय्
 तमाग्गाह् कुख् वुक्कान् वनि क्याह् अय् ।
 तवय् कुख् क्कह् दिवान् क्कहन् त वालन्
 सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥
 अग्ग् काह् वुमरि-मज्ज करि वारयाह् पाफ्
 अकिय् शिव-नाव-सूत्य् तस् करख् माफ् ।

अथ हिमालयसंबन्धि वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ४१ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन्-नाथ असि पापानि विनाशयन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् असि जगतीं पालयन् ॥ ४१८ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन् स्वामिन् असि स्वर्गादिलोकान् वितरन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् असि सर्वबन्धभोचकः ।

असत्यं सत्यं सर्वमेव अस्माकं असि त्वं सहमानः

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥

असंख्यानां (लोकानां) नैराश्रय-मध्ये आशां निदधन्

असंख्यानां आन्ध्य-मध्ये असि-त्वं स्वप्रकाशं प्रदर्शयन् ।

अग्न्यात्मसुखेन असि त्वमेव पापानि दाहयन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥ ४२० ॥

कुर्वन् असि उपायं निरुपायानां च दुर्गतानाम्

विष्णुरूपेण असि अवतारं विभक्त ।

असंख्यान् गर्वान्धसमुच्छ्रयात् असि-त्वं, अधः-पातयन् ।

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥

नित्यं मायायाः-सकाशात् श्रौदाधीन्येन असि त्वं स्थितः

क्रीडासात्रं असि पश्यन्, भविष्यति किं अस्याः (इति) ।

तेनैव-कारणेन असि संचरन् (इव) पर्वतेषु च प्रस्थेषु

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥

यदि कश्चित् संपूर्णवयसि करिष्यति अनेकानि पापानि

एकेनैव शिवनामस्मरणेन तस्मै करिष्यसि क्षमां (पापविनाशम्) ।

ककर्मन् चिथ् द्यकस् कुख् अथ डालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥

तिक्रुथ् ब्रह् दित् थिथ् अस्य गम् चलि दूर

ग्रजन् चलि बुद्धोथ् जन् ब्रह्माह् पूर् ।

वल्लिन् अस्मि संसारकिथ् माथा-जालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥

द्यह् कर्ह्मन् अथ पथ्-कुन् कर्म हानथ्

पत्युम् पथ् चाव्, नव् नव् हाव् ज्ञानथ् ।

नविस् रक्, बुक् म् ब्रह् पतिस्यन् मलालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥ ४२५ ॥

सती-माताथ-हन्दुथ् कुथ् प्रथम् ज्ञान्

अकिथ् कथि च्याञ्जि-बापथ् जोसु तमि पान् ।

स्वकर्म कथाह् कर्ह्मन्तु ओसु हिमालान्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥ ४२ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

दुर्भाग्यानां साक्षादागत्य ललाटे अक्षि हस्तेन स्पृशन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥

तादृशीं बुद्धिं देहि-नाम, यथा अस्माकं भीतिः अपयायात् दूरम्

उपरागः अपयास्यति, दृष्ट्यामस्त्रां इव चन्द्रमसं पूर्णम् ।

आवृतास्तेन वयं संसारस्यैव सायात्मना जालेन

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥

अस्ति कृता अस्माभिः प्राक्काले कर्मणः हानिः (दुष्टाचरणविधेयत्यागात्म-

दुष्कर्म)

अतीतं पाश्चात्परित्यज्य (पापं क्षान्त्या) नवीनां नवीनां प्रदर्शय

सुखमिभु ।

नवीनतया पालय, पश्य मा अधुना पुरातनेषु अलीकेषु (अस्मत्कृतेषु

त्वद्विषयेषु)

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥ ४२ ॥

सत्याः-(जगत्-)मातुः अस्ति-ते प्रेम अत्यन्तम्

एकस्या-एव कथायाः-निमित्तेन तव-कृते दग्धः तथा स्वदेहः ।

पुण्यकर्म (अलौकिकं) किं-नास (अचिन्त्यमनुत्तरं च) कृतं आसीत् हिमा-

लयेन

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥ ४१ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

PART II.

1. BIRTH OF PĀRVATĪ. HER YOUTH AND UPBRINGING. HER DESIRE FOR ŚIVA AS HER HUSBAND. SHE WANDERS IN THE FOREST CALLING FOR HIM.

कर्मवान् ओसु हिमालयं वडु दयावान्

मनस्-मञ्जु ओसु दारान् शिव-सन्दु दान् ॥ ४१ ७ ॥

वडुय् राज्ञा पर्वतन्-हन्दु आसवुनु सर

स्यठाह् आसिस् खज्ञानय् लाल गोहर ।

स्यदन् सादन् दिवान् आसान् दर्भ-किनि दान्

मनस्-मञ्जु ओसु दारान् शिव-सन्दु दान् ॥

करान् ओसु ईश्वरस्-कुन् जार-पार

वनान् ओसुस् च्ह कर्तम् स्योत् च्यार ।

मनस् कुम् द्रख् स्यठाह्, कँह कुम् न सन्तान्

मनस्-मञ्जु ओसु दारान् शिव-सन्दु दान् ॥

स्यठाह् कुम् माल दोलय् गंज गोहर

स्यठाह् अस्वाव् खन् त र्वफ् जार-जेवर ।

शुराह् कुम् न तवय् कुम् सवय् अमान्

मनस्-मञ्जु ओसु दारान् शिव-सन्दु दान् ॥ ४२ ० ॥

सती-माता गयस् खग् वान ओसुस्

तमिस् राजस् निशिन्य् चिनु पान ओसुस् ।

जन्म ह्यत् तमि तस्-निग् गौव् स्यठाह् ज्वान्

मनस् मञ्जु ओसु दारान् शिव-सन्दु दान् ॥

उत्तरार्धम् ॥ २ ॥

श्रीपार्वत्या जन्म विवचुरादौ हिमालयवृत्तं प्रारभ्यते ॥ १ ॥

पुण्यकर्मकृत् आसीत् हिमालयः महान् दयालुः (यः)

मनसि आसीत् धारयन् शिवस्य ध्यानम् ॥ ४२७ ॥

महानेव राजा पर्वतानां वर्तमानः शिरोरूपः

अतिशयेन आसंस्तस्य निधयः रत्नानां मुक्तानां (च) ।

सिद्धेभ्यः साधुभ्यः ददन् वर्तमानः धर्मेण-विधिना तद्दानम्

मनसि० ॥

कुर्वन् आसीत् ईश्वरं-प्रति दयोत्पादकविज्ञापनानि

कथयन् आसीत्तस्मै त्वं कुरु-नाम-मे मम अनुग्रहोपायम् ।

मनसः अस्ति-मे दुःखं अतिशयेन, (यतः) किञ्चित् अस्ति-मे न अपत्यम्

मनसि० ॥

अत्यन्तं अस्ति-मे द्रव्यं धनं निधयः मुक्तादि

अत्यन्तं वस्तूनि स्वर्णं रूप्यं च सौवर्णपदार्थानि-भूषणादीनि ।

अपत्यमात्रं अस्ति-मे न, तेन-हेतुना अस्ति-मे दृढः अभिलाषः

मनसि० ॥ ४३० ॥

(अथ) सती-जगन्माता संपन्ना-तस्य प्रसन्ना, सौपात्रं आसीत्तस्य

तस्य गिरिराजस्य समीपे आगमनं स्वयं आसीत्तस्याः ।

जन्म गृहीतं तथा तस्मात् संपन्नं अतिशयेन शोभनम्

मनसि० ॥

तिथ्य् कोराह् तमिस्-निष् व्यलि ज्ञाय

स्यदय-लक्ष्मी स्यदुय् तस् गर चाय ।

तिथिस् वाग्यवानस्-सृत्य् कुस् करिथ् मान्

मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥

त्रिकोटी-देवता क्विथ् आमवनि थिम

स्यठाह् आसिथ् प्रथम् तमि-सन्दु करान् तिम ।

तसन्दि पाद् दर्शनस् थिथ् शेरि दारान्

मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥

कलान्-क्यम् ज्यव् तसन्दि तौजुकु वनथ् क्याह्

करान् आसि देव् गन्दर् स्यद् वाह्-वाह् ।

सूर्य-चन्द्रम-खत आसूय् स ज्ञोतान्

मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥

वनथ् कोताह् इद कन्द नावद् सृत्य्

रक्षान् खद्मथ्गार् तस् आसिथ् कृत्य् ।

ववम् तथ् माज्य आसूय् टाठु ज्ञन् प्रान्

मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥ ४३ ॥

वुक्थिथ् परमशक्तिथ्-हन्दु द्यान् दारिथ्

थवुख् तस् पार्वती नाव् पान चारिथ् ।

खन्दर्-मालाह् स्यठाह् क्याह् आसू शूवान्

मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥

रक्षान् आस स्यठाह् तस् चञ्ज दाय

रक्षन्-आथ सतन्-मञ्जु थाञ् चाय ।

तथैव कन्या-एका तत्समीपे यदा जाता

सिद्धलक्ष्मीः-एव सम्यक् तस्य गृहे प्रविष्टा

तादृशेन भाग्यवता-सह कः करिष्यति स्वर्धासू

मनसि० ॥

त्रिकोटिसंख्याकाः-प्रधाना-देवाः सन्ति वर्तमानाः ये

अतिशयेन आसन् प्रीतिं तस्याः कुर्वन्तः ते ।

तस्याः पादौ दर्शनार्थं आगत्य शिरसि धारयन्तः

मनसि० ॥

कुण्डिता-भवति-मे जिह्वा तस्याः तेजसः कथयिष्यामि किम्

कुर्वन्तः आसन् देवाः गन्धर्वाः सिद्धाः कौतूहलानि ।

सूर्यात्-चन्द्रमसो-ऽधिकतया आसीत् सा दीप्यन्ती

मनसि० ॥

कथयिष्यामि कियत् दुग्धेन सिताविशेषेण फाणितेन

पालयन्तः सेवकाः तां आसंस्तामेव कियन्तः ।

पितुः मातुः च आसीत्सा वत्सला प्राणाः इव

मनसि० ॥ ४३५ ॥

दृष्ट्वा परमशक्तिः-तस्याः ध्यानं धृत्वा

स्थापितं-ताभ्यां तस्याः पार्वतीति नाम स्वयं विचित्र्य ।

अतिसुन्दररूपा-एका अत्यन्तं किं नाम (श्रवणनीया) आसीत् शोभमाना

मनसि० ॥

पालयन्त्यः आसन् बह्वः तां सेवकस्त्रियः धान्नः

पाण्यमानतराभूत् सप्तमे-वर्षे याऽत् प्रविष्टा ।

सदाशिव् च्यतस् ष्योस्, आसूस् पतिम् ज्ञान्
 मनस्-मञ्जु आसू दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
 सती आसू मश्रोवुन् माजि तथ् मोलु
 गन्योमत् आसू तस् शिवनाथ-सन्दु लोलु ।
 प्रथम-सूतिन् झक-लानिस् द्राय क्कारान्
 मनस्-मञ्जु आसू दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥
 शिव-सन्दु द्यान् करिथ् सथ् न्यथ् मनस्-मञ्जु
 ह्वान् पय्, वनि दिवान् द्राय वनस्-मञ्जु ।
 तिथ्य-पाठि शिव-लीला आसू वोलान्
 मनस्-मञ्जु आसू दारान् शिव-सन्दु द्यान् ॥ १ ॥

2. PĀRVATĪ HAS MEMORIES OF HER FORMER BIRTH AS SATI, AND
 UTTERS PRAISES OF ŚIVA.

थिमय् पत दिमय् नाद्
 कथो याद् म्य ष्योहम् ॥ ४४० ॥
 च्य् कुख् जप-यञ्जुकु जफ्
 च्य् कुख् तप-वनुकु तफ् ।
 च्य् कुख् सादन-हन्दुय् साद्
 कथो याद् म्य ष्योहम् ॥
 च्य् कुख् योगियन्-हन्दु योग्
 च्य् प्रानियन्-हन्दुय् प्रान् ।

सदाशिवः स्मरणे आगतस्तस्याः, आसीत्-तस्याः प्राचीनं ज्ञानम्

मनसि० ॥

सती आसीत्सा (अवतीर्णा), विस्मृतस्तया माता पिता च

घनीभूतं आसीत् तस्याः शिवस्वामिनः प्रेम ।

प्रेमैव स्वभर्तारं निर्गता मार्गयन्ती

मनसि० ॥

शिवस्य ध्यानं कृत्वा सैव नित्यं मनसि

समन्विष्यन्ती संकेतं, मार्गणानि ददती निर्गता वनस्य-मध्ये ।

तेनैव-प्रकारेण शिवस्तुतीः आसीत् वदन्ती

मनसि० ॥ १ ॥

वने प्रस्थिता पावती प्राचीनस्मरणपूर्वकं शिवं प्रति स्तौति ॥ २ ॥

आगमिष्यामि-त्वां पश्चात् दास्यामि-ते आह्वानानि

कथं-नाम स्मरणे मे आपतितस्त्वं-मे ॥ ४४० ॥

त्वमेव असि जपयज्ञस्य जपरूपः

त्वमेव असि तपोवनस्य तपोरूपः ।

त्वमेव असि सज्जनानां-मध्ये साधुः

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि योगिनां योगात्मा

त्वमेव प्राणिनां प्राणात्मा ।

च्य कुख् सज्जन-संवाद्

कथो याद् न्य प्योहम् ॥

च्य कुख् उख् च्य कुख् नख

च्य कुख् दूर च्य नज्हीख् ।

च्य कुख् सार्धनिय-हन्दु आद्

कथो याद् न्य प्योहम् ॥

च्य कुख् दख् च्य कुख् स्वख्

च्य कुख् परम-आनन्द-स्वख् ।

च्य कुख् कम् च्य कुख् ज्याद्

कथो याद् न्य प्योहम् ॥

च्य कुख् सादन्-हन्दु सत्संग्

च्य कुय् तनि सफेद् रङ्ग ।

पम्पोश् हिहि छिह् च्यानि पाद्

कथो याद् न्य प्योहम् ॥ ४४५ ॥

वीदन्-मञ्ज कुख् सामवीद्

देवन्-मञ्ज च्य इन्द्राज् ।

दैत्यन्-मञ्ज कुख् प्रह्लाद्

कथो याद् न्य प्योहम् ॥

रज्ञो-ग्वन कुख् ब्रह्मा

सत्त्व-ग्वन विष्णु-भगवान् ।

तमो-ग्वन गालान् व्याद्

कथो याद् न्य प्योहम् ॥

त्वमेव अक्षि सज्जन-संवादरूपः

कथं-नाम स्मरणे ० ॥

त्वमेव अक्षि आधारात्मा त्वमेव अक्षि समीपवर्तिसहायात्मा

त्वमेव अक्षि दूरे त्वमेव निकटे ।

त्वमेव अक्षि सर्वेषामेव आदिभूतः

कथं-नाम स्मरणे ० ॥

त्वमेव अक्षि दुःखात्मा त्वमेव अक्षि सुखरूपः

त्वमेव अक्षि (मोक्षात्मा) परमानन्दसुखम् ।

त्वमेव अक्षि न्यूनात्मा त्वमेव अक्षि अधिकात्मा

कथं-नाम स्मरणे ० ॥

त्वमेव अक्षि साधूनां सत्सङ्गरूपः

तव अस्ति-ते भूतौ शुक्लः* रागः ।

पद्माभ्यां सदृशौ स्तः तव पादौ

कथं-नाम स्मरणे ० ॥ ४४५ ॥

वेदानां-मध्ये अक्षि सामवेदः

देवानां-मध्ये त्वमेव इन्द्रराजः ।

दैत्यानां-मध्ये अक्षि प्रह्लादात्मा

कथं-नाम स्मरणे ० ॥

रजोगुणप्रधानः अक्षि ब्रह्मा

सत्त्वगुणप्रधानः विष्णुभगवान् ।

तमोगुणेन (रुद्रात्मना) प्रधानेन नाशयन् (संसारश्च) व्याधिसु

कथं-नाम स्मरणे ० ॥

दर्भच लर्थ कर्मकि वर

च्यानिय् वर अचुनु कुम् ।

च्य् कुख् कनू च्य् बुनियाद्

क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥

यमि युस् जोनु सुथ् तमि मोनु

च्य् कुख् म्योनु कर्म-लोनु ।

वनथ् व्वह् च्य लानिनि वाद्

क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥

लोलनि साज् प्रथम-वंग्

वाथथ् रोज् दमाह् बोज् ।

यितम् यूरि दितम् नाद्

क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४५० ॥

कृष्ण् दारनावुन् दान्

सुथ् यथ् दपान् ब्रह्म-ज्ञान् ।

ह्यथ् शिव-राग् दिथ् समाद्

क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥

संकल्प् त्रावि रटि मन प्रान्

वासना गालि दिथि समाद् ।

च्याज् दयाथ प्रावि विन्दु-नाद्

क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ २ ॥

धर्मात्मनो गृहस्य कर्मरूपेण द्वारेण

तवैव वरदानेन प्रवेष्टुं अस्ति-मे ।

त्वमेव असि प्रतिष्ठाशंकात्मा, त्वमेव आधारभूम्यात्मा

कथं-नाम स्मरणे ॥

येन यः ज्ञातः स-एव तेन प्रमाणितः

त्वमेव असि मदीयं कर्मभाग्यम् ।

कथयिष्यामि अहं त्वां भाग्यभर्तुः-कृते विज्ञापनानि (उत्तरार्थानि)

कथं-नाम स्मरणे ॥

पेमात्मकानि वीणादिवाद्यवादनानि हार्दभङ्ग्या

धमास्यामि तिष्ठ, क्षणमात्रं शृणु ।

आगच्छ-नाम-मे इहैव देहि-नाम-मे आह्वानम्

कथं-नाम स्मरणे ॥ ४५० ॥

(अन्यकर्तारं मां) कृष्णाख्यं समाधापय-तं ध्यानम्

तदेव, यत् कथयन्ति ब्रह्मज्ञानम् ।

गृहीत्वा शिवरागं दत्त्वा समाधिम्

कथं-नाम स्मरणे ॥

दुःसंकल्पान् त्यज्यति संग्रहीष्यति मनसा प्राणान्

दुर्वासनाः अपाकरिष्यति, दास्यति समाधिम् ।

तव दयया प्राप्स्यति त्रिन्दुनादात्मताम्

कथं-नाम स्मरणे ॥ २ ॥

3. REMEMBERING ŚIVA'S COMELY APPEARANCE AND HIS LOVABLE DISPOSITION, PĀRVATĪ LAMENTS HER ABSENCE FROM HIM. AND ADDRESSES HIM IN PRAYER.

The third chapter is in Hīndī, and is here omitted (vv. 453—465).

4. CONTINUATION OF THE FOREGOING. SHE CLAIMS IDENTITY WITH ŚIVA.

दया कर् म्य दद्यावान्

व्वह् छस् पान दद्यालो ॥ ४६६ ॥

च्य् कुख् द्यक-प्यदुकु टिक

व्वह् छस् बुधि-प्यदुकु तीज् ।

द्यकस् टिक कुय् शूबान्

व्वह् छस् पान दद्यालो ॥

च्ह् कुख् इह् त व्वह् छस् राय्

च्ह् आकाग् त व्वह् बुतराय् ।

च्ह् कुख् दान् त व्वह् छस् दान्

व्वह् छस् पान दद्यालो ॥

च्ह् कुख् पोशूनूलाह् ज्यान्

व्वह् छस् आरवल् शूबान् ।

अकिय् रंग् क्विय् आसान्

व्वह् छस् पान दद्यालो ॥

श्रीशिवस्वरूपं चिन्तयन्ती सविलापमिव स्तौति पार्वती ॥३॥

श्रीपार्वती स्वात्मना शिवैक्यभावेन समाक्रन्दपूर्वकं स्तौति ॥४॥

दयासु कुरु मे हे-दयावत्,

अहं अस्मि स्वयं हे-दयालो ॥ ४६६ ॥

त्वमेव अस्मि ललाटपुष्पस्य ललाटिकाभूषणस्य

अहं अस्मि मुखपुष्पस्य तेजोरूपां ।

ललाटे ललाटिका अस्मि-ते शोभमाना

अहं अस्मि० ॥

त्वं अस्मि दिनरूपः च अहं अस्मि रात्रिः

त्वं आकाशरूपः च अहं भूतधात्री ।

त्वं अस्मि दाडिमफलं च अहं अस्मि अन्तर्गतफलरूपा,§

अहं अस्मि० ॥

त्वं अस्मि जीवजीवपत्तिरूपः सुन्दरः

अहं अस्मि पुष्पविशेषरूपा शोभमाना ॥ ।

एकेनैव रूपेण स्तस्तौ-एव भवन्तौ

अहं अस्मि० ॥

* भवत्सहचरिणी त्वदभिन्नशक्तिस्वरूपा शरणागतस्मि । दयाया आलस्य-
रूपाहमप्यस्मीति च भावः ॥

† अहं तेजस्वाद्भुक्कृष्टा । तेजोराहित्ये तव का नामोत्कृष्टेति भावः ॥

‡ रात्रिं विना दिनं न शोभत इत्यतोऽहसुत्कृष्टा । पृथ्वीसद्भावादेव ततो
यन्नादिद्वाराकाशस्थानां स्थितिः ॥

§ दाडिमस्य फलेभ्य एव पुनरुत्पत्त्यादि । त्वङ्मात्रे तु विफलत्वमेवातो
मे उक्तायता ॥

॥ आरबलपुष्पं विना जीवजीवपत्तिणः विरावविकासो भोत्यद्यते ॥

व्वह् छस् कार्तिकचू जन् जून्
 स्यठाह् खग् बिय भैजून
 वह्यककि सूर्य कुख् ज़ोतान

व्वह् छस् पान दयालो ॥ ४७० ॥

व्वह् छस् स्यज् त च्ह् कुख् साद
 अकिय् नाद-सूतिन् यिम ।

मासमू छस् त व्वह् क्याह् ज्ञान
 व्वह् छस् पान दयालो ॥

च्ह् कुख् चैलकुक् राज
 व्वह् छस् राजर्यञ् च्य् हिणू ।

च्य् हिहु कुम् कुह् सुय् व्वह् मान
 व्वह् छस् पान दयालो ॥

च्य् कुख् आत्म व्वह् छस् प्रान्
 अकिस् ज्याय किह् मेलान् ।

च्ह् कुख् अमृथ् त व्वह् छस् वान
 व्वह् छस् पान दयालो ॥

च्ह् कुख् मालि-हन्दिय् फलि
 व्वह् छस् पन् तथ् तलि-तलि ।

पन-सूत्य् मालि किह् ज़पान
 व्वह् छस् पान दयालो ॥

अहं अस्मि कार्तिकमासस्य ज्योत्स्ना इव

अतिशयेन प्रसन्ना तन्वी च ।

वैशाखमासस्य सूर्यरूपः असि-त्वं प्रशौष्यमानः*

अहं अस्मि० ॥ ४७० ॥

अहं अस्मि सरला त्वं च असि साधुः

एकेनैव आह्वानेन आराच्छ-मासु ।

बालिका अस्मि अहं च किं जानामि

अहं अस्मि० ॥

त्वं अस्मि त्रैलोक्यस्य राजा

अहं अस्मि महाराज्ञी तवैव सदृशी ।

त्वत्सदृशः कः अस्ति तमेव अहं संखे

अहं अस्मि० ॥

स्वमेव अस्मि आत्मा अहं अस्मि प्राणरूपां

एकस्मिन् स्थाने स्वः मिलन्तौ ।

त्वं अस्मि अमृतरूपः अहं अस्मि तत्पान्त्रसू†

अहं अस्मि० ॥

त्वं अस्मि मालायाः फलरूपः

अहं अस्मि सूत्रं तस्याः अधोऽधः‡ ।

सूत्रेण मालया सन्ति जपन्तः (जपकर्तारः)

अहं अस्मि० ॥

* कार्तिकज्योत्स्नया कुङ्कुमपुष्पाणां विकासतरत्नं, वेषां वैशाखमाससूर्यस्य सादृश्यं प्रसिद्धम् ॥ † प्राणानन्वितात्मनः स्थितिर्नास्ति ॥

‡ पात्रं विना अमृतस्यापि स्थितिर्नास्ति ॥

§ सूत्रं विना माला स्थिरीकर्तुं न शक्यते ॥

वह कुख् वृग्नि-मज्जं चन्द्रम्

स्यठाह् खग् कुन्यकु न गम् ।

रोहिन् छस् वह् शूवान

वह् छस् पान दयालो ॥ ४ ७५ ॥

मेश-हन्दु सूर्य-भगवान्

खग् आसान् कुख् तघ्-मज्जं ।

मेश-सूत्य् च् कुय् चारान

वह् छस् पान दयालो ॥

मकरि-हन्दि हे बौम-दीव्

चाज्जय् मौव् करय् न्यय् ।

द्वय् र्तु कुय् न काह् मकान

वह् छस् पान दयालो ॥

कज्ज-हन्दि प्रथमकि वह्द

रक्य् दद त नावद-सूत्य् ।

ज्यल् यिम् किम् लूख् गेलान

वह् छस् पान दयालो ॥

कर्कटि-हन्दि वृहस्पत

छस् पत पत च् य् करान् ।

ज्योतिग् च् य् र्तु गज्जरान

वह् छस् पान दयालो ॥

मौनि-हन्दि शुक्र मन साविदान्

प्रसन् पान रोज्तम् न्य ।

त्वमेव अस्मि वृषराशौ चन्द्रमाः

अतिशयेन प्रसन्नः, कस्यापि-वस्तुनः न खेदः (यस्य सङ्गावात्) ।

रोहिणीनक्षत्रं अस्मि अहं शोभमानम्*

अहं अस्मि० ॥ ४७५ ॥

मेघराशेः सूर्यभगवान्

प्रसन्नः भवन् अस्मि तस्य-सर्थे ।

मेघराशिना तव अस्ति-ते मैत्र्यम्

अहं अस्मि० ॥

मकर-राशेः हे भौमदेवग्रह

तवैव सेवां करिष्यामि-ते नित्यम्

ईदृक् शोभनं अस्ति-ते न किञ्चित् स्थानम्

अहं अस्मि० ॥

कन्याराशेः प्रेमपात्र हे-बुधग्रह

पालयिष्यामि-त्वां क्षीरेण सिताविकारविशेषेण च ।

शौघं आगच्छ-मां सन्ति-मे लोकाः उपहसन्तः

अहं अस्मि० ॥

कर्कटराशेः हे-बृहस्पतिग्रह

अस्मि पश्चात् पश्चात् त्वामेव अन्विष्यन्ती ।

ज्योतिर्विदः त्वामेव शोभनं गणयन्तः

अहं अस्मि० ॥

मीनराशेः हे-शुक्रदेव मनसा सावधानेन

प्रसन्नः स्वयं तिष्ठ-नाम-मां मां-प्रति ।

* रोहिणीं विना वृषसङ्गो न शोभते । इत्थं सर्वेषामपि स्रोक्तेष्टत्वं द्योतयन्ती अप्रत्यक्षीभावोपासकभावक्यानि गायति तद्गुणमङ्गिः स्वयसृष्टम् ॥

मन्कि सिर् अस् य् बावान

व्वह् अस् पान दयालो ॥ ४८० ॥

तोलि-हन्दि ग्रनैस्वर

व्वच्चुकु गर पत्तुनु कुय् ।

क्वाडय् वार दारिय् दान

व्वह् अस् पान दयालो ॥

मिथुनि-मङ्ग खग् कुख् राह्

हे पादग्राह् स्वख फोजि-सान् ।

संकटा-दश्य कुख् गालान

व्वह् अस् पान दयालो ॥

सिहमि-हन्दि हरगकि केत

यमदूत-निग् भकलाव्तम्

असय् स्वख् त दख् पुग्रान

व्वह् अस् पान दयालो ॥

लक्ष्मी-हन्दि नारायण

गयस् मन ग्ररन् अय् ।

चह् कुख् बाव-सूत्य् तोठान

व्वह् अस् पान दयालो ॥

सावित्री-हन्दि ब्रह्मा-जिय

ओनुय् रूफ् म्य यियि खग् ।

दर्शुन् दिम् अस् य् क्कारान

व्वह् अस् पान दयालो ॥ ४८५ ॥

मनसः रहस्यानि अस्मि-ते प्रकटयन्ती

अहं अस्मि० ॥ ४८० ॥

तुलाधरराशेः हे-शनेश्वर

(यत्) उच्चभावस्य गृहं स्वकीयं अस्मि-ते

अन्वेदिष्यामि-त्वां समाधेन धृत्वा ध्यानम् ।

अहं अस्मि० ॥

मिशुनराशिमध्ये प्रसन्नः अस्मि-त्वं राहुः

हे सम्राट् ! सुखेन सैन्येन-सहितः ।

सङ्कटाख्यां-दशां अस्मि-त्वं नाशयन्

अहं अस्मि० ॥

(हे) सिंहराशेः हर्षयुत केतो

(त्वत्समपुच्छेभ्यो) यमदूतेभ्यः उन्मोचय-नाम-भासु ।

अस्मि-त्वयि सुखं च दुःखं समर्पयन्ती

अहं अस्मि० ॥

लक्ष्म्याः-शक्तेः हे-नारायण (स्वामिन्)

गताहं मनसा श्रयं तवैव ।

त्वं अस्मि भावेन (भक्तिमात्रेण) तुष्यन्

अहं अस्मि० ॥

सावित्रीदेव्याः हे-ब्रह्मन् (स्वामिन्)

तवैव रूपं मम आगमिष्यति मनोहरम् ।

दर्शनं देहि-मे अस्मि त्वां अन्विष्यन्ती

अहं अस्मि० ॥ ४८५ ॥

पार्वती-हृन्दि परमेश्वर

चितम् गर पनुनु कुय् ।

हृदयम्-मञ्जु कुह् च्योनुय् थान्

व्वह् छस् पान दयालो ॥

ईश्वर कोन कुख् यिवान्

दर्शनं कोन कुख् दिवान् ।

मङ्ग-दिल् कुख् न, कुख् लागान

व्वह् छस् पान दयालो ॥

पालन् कुख् च्छ् म्याञ्ज् करान्

व्वह् छस् च्याञ्ज् सीव् करान् ।

कृष्णस् तोठ् म्य महेशान

व्वह् छस् पान दयालो ॥

ग्रहयन्-मञ्जु कुख् सन्निदान्

ग्रहदि-बल् तस म्य-ति कास् ।

लूकन्-मञ्जु छस् मन्दकान

व्वह् छस् पान दयालो ॥ ४ ॥

5. DESCRIPTION OF PĀRVATĪ IN THE FOREST. THE BEAUTY OF THE FOREST BLESSED BY HER PRESENCE. SHE ENTERS A LAKE AND, STANDING IN THE WATER, INVOKES ŚIVA.

इयय्-पाठि शिव-लीला लज्ज वनने ।

वनान् वनान् सदाशिव् लज्ज वनने ॥ ४८० ॥

तिक्रय् गय मस्य् रूदुस् न कुन्युकु होश् ।

श्रालिस् लोलकिस् सरस्-मञ्जु प्रेम-पंपोश् ॥

पार्वतीदेव्याः हे-परमेश्वरशिव

आगच्छ-नाम-मां सृष्टं स्वकीयं अस्ति-ते ।

हृदयस्य-मध्ये अस्ति तवैव स्थानम्

अहं अस्मि० ॥

हे-ईश्वर किं न अस्मि आगच्छन्

दर्शनं किं न अस्मि ददन् ।

कठोरहृदयः अस्मि न, अस्मि तदनु रूपं-कुर्वन्

अहं अस्मि० ॥

पालनां अस्मि त्वं मम कुर्वन्

अहं अस्मि तव सेवां कुर्वन्ती ।

दृष्ट्वां(अन्यकर्तारं मां-)प्रति तुभ्य, हे-महेशान

अहं अस्मि० ॥

ग्रहाणां-मध्ये अस्मि संनिहितः

दुर्ग्रहाणामवस्थां तस्य ममापि अपनय ।

लोकानां-मध्ये अस्मि लज्जमानः

अहं अस्मि० ॥ ४ ॥

अतः परं वने यदुत्तं संपन्नं तत्पुरःसरं जले स्थित्वा

समाधानं श्रीपार्वत्याः प्रसूचते ॥ ५ ॥

इत्थं-प्रकारेणैव शिवस्तुतिं प्रवृत्ता वक्तुम् ।

उक्त्वा उक्त्वा सदाशिवैकरूपा प्रवृत्ता भवितुम् ॥ ४९० ॥

तादृश्यैव संपन्ना मत्ता, अवस्थितं-तस्याः न कस्यापि परिज्ञानम् ।

प्रफुल्लानि-तस्य भक्तिरूपस्य सरसः-मध्ये प्रेमरूपपद्मानि ॥

शिवय् सपञ्ज दितुन् शिवनाथस्य दिल् ।
 पननि-पानच् खवर् रुज्जस् न विल्कुल् ॥
 वनस्-मञ्जु कृह् दिवान् आसु रुसिकटु ज्जन् ।
 शरन् गय ईश्वरस् पुश्रिय् स तन् मन ॥
 वनय् क्याह् तय् वनस् आसि दन्-वाग्ये ।
 यत्यन् माता भवानी बक्ति लागे ॥
 सुह् ज्यङ्गुल् ओसु कोताह् कर्मवानय् ।
 यमिस्-मञ्जु परम-शक्तिय होवु पानय् ॥ ४९५ ॥
 वनय् कृतु तमि बुतराच् परम् शब् प्रोवु ।
 यमिस्-प्यठ् माजि भवानिय कदम् त्रोवु ॥
 वनय् क्याह् आसि यिम् कुलि इस्ताद ।
 लवुख् पारिजात-खत कदर ज्याद ॥
 तिमन् आसिय् कुल्यन् यिम् शक्तिमतिय् पोश ।
 सपञ्जु तुलसी ति डौशिय् तिमन् बेहोश ॥
 वसवञ्ज आस पाञ्जिच नहर क्याह् खश ।
 बुक्किय् स्वर्धर्त् तिहन्दु गौव् नावदस् गश ॥
 सबञ्ज कच्छ् वय्रिय् तल् पादनय् द्वन् ।
 सपन् मख्मल् त प्रज्जलोव् आइनाह् ज्जन् ॥ ५०० ॥
 हवाह् वास्वर्यनाफ ज्जन् स्वश्र्खदार ।
 सपदु आकाश-प्यठ् वक्कु अमृतच् दार ॥
 समिय् ज्यानवार करान् आसि बोल्-वाशय ।
 वनान् आसि शिव शङ्कर अविनाश ॥

शिवरूपैव संपन्ना समर्पितं-तया श्रीशिवे-एव चित्तम् ।

स्वात्मनः प्रवृत्तिः स्थिता-तस्याः न अखिलतया ॥

वनस्य-मध्ये शार्ङ्गाणां ददती आसीत् शृङ्गी इव ।

शरणां गता ईश्वरं समर्प्य सा तनुं मनः ॥

वक्ष्यामि किं (वक्तुं न शक्नोमि) तस्य वनस्य आसन् धन्य-भाग्यानि ।

यत्र जगन्माता भवानी भक्तत्वं अनुकरिष्यति ॥

तत् महारथं आसीत् कियत् (अनन्ततया) भाग्यशालि ।

यस्य-मध्ये परमेशशक्त्या प्रकटितः स्वात्मा ॥ ४९५ ॥

वक्ष्यामि कियत्, तया पृथ्व्या परमं मङ्गलं अवाप्तम् ।

यां-प्रति सात्रा भवान्या (सहामायया) पदं स्थापितम् ॥

वक्ष्यामि किं आसन् ये वृक्षाः उत्थिताः ।

लब्धस्त्रैः पारिजातवृक्षात् आदरः अधिकः ॥

तेषां आसन् वृक्षाणां यानि प्रफुल्लानि पुष्पाणि ।

संपन्ना तुलसी अपि वृष्ट्वा तानि निश्चेष्टा ॥

अवरुहन्तः आसन् जलस्य भराः अतिशयेन सुन्दराः ।

अवलोक्य साधुर्धं तेषां, संभ्रूता फाणितस्य मूर्च्छा ॥

हरिद्वर्णः वृषः आस्तरणीभूतः तले पादयोः द्वयोः ।

संपन्नः क्रौशेयवस्त्रविशेषरूपः प्रदीप्तः च आदर्श-रक्तः इव (निर्मलदीप्तिः)

॥ ५०० ॥

वायुः कस्तूरीसृगनाभ्युद्भवौषधिः इव सुगन्धपूर्णः ।

संपन्नः, आकाशात् अवतीर्णां अमृतात्मनो-जलस्य धारा ॥

समेत्य पक्षिणः कुर्वन्तः आसन् विरावान् ।

कथयन्तः (इव) आसन् शिव शङ्कर अविनाशेति ॥

गयवान् आस वागनय-मङ्ग कुकिल गूगुः ।
 मलिथ् वस्माह् वनान् आस शिव शम्भुः ॥
 समिथ् कुषी प्रथम-सूतिन् वनान् आसि ।
 च्छ्रुय् वासुख् ह्य्य अस्य लोलङ्गय् फासि ॥
 हवाह-सूतिन् वनान् ओसु पन् कुल्यन्-हन्दु ।
 करान् अस्य नालमत् कुय् लोल् तमि-सन्दु ॥ ५० ५ ॥
 वनान् ओसु पोङ्गु ज्वयन्-हन्दु हे-सदाशिव् ।
 रटन् शिवजौ तवय् छम् चाव-मच्च दव् ॥
 समिथ् सारिथ् वनान् आसि हे-भवानी ।
 च्छ्रु छय् शिव-शक्ति-रूप् अस्मि वक्ति च्यानी ॥
 करनि आय् देविथ-हन्दु देव् दर्शुन् ।
 कर्ह्व् आकाश-प्यठ तस् पोश-वर्शुन् ॥
 नङ्गर् चावन् वुक्कुन् अख् नागरादाह् ।
 वसिथ् तथ-मङ्ग दिचून् लोलचू समादाह् ॥
 पर्वन् लीला, सदाशिव् शाद् साँपन् ।
 प्रथम-सूत्य् शिवनाथस् नाद् साँपन् ॥ ५१० ॥ ५ ॥

6. PĀRVATĪ SINGS A HYMN OF PRAISE TO ŚIVA, ALLUDING TO EACH
 DAY OF THE LUNAR FORTNIGHT.

वेल वोतु मेलनस् दर्शुन् म्य हाव्
 प्रथम-सरकिथ् पंपोश् छाव् ॥ ५११ ॥
 अद्वैत रूप् कुख् कुरुय् आसवुनु
 अकि ज्योतिरूप-सूत्य् न्यथ् वासवुनु ।

गायन्त्यः आसन् उद्यानेष्वेव कोकिलाः शूगुः (इति शब्दम्) ।

परिमलय्य भस्त्र कथयन्त्यः आसन् शिव शम्भुः (इति) ॥ •

समेत्य पक्षिविशेषाः* प्रेम्णा कथयन्तः आसन् ।

तव अस्ति वासुकिः कच्छे, अस्माकं प्रेमरूपाः (त्वदीयाः) पाशाः ॥

वायुना-संयुक्तः कथयन् आसीत् पर्णसमूहः वृक्षाणाम् ।

कुर्वत् अस्माकं आलिङ्गनानि अस्ति प्रेम तस्य ॥ ५०५ ॥

कथयत् आसीत् पानीयं अल्पकृत्यानां हे सदाशिव ।

ग्रहीष्यामि-तं श्रीशिवं, तेनैव अस्ति-मया आरब्धा द्रुतगतिः ॥

समेत्य सर्व-एव कथयन्तः आसन् हे-भवानि ।

त्वं असि शिवशक्तिरूपा वयं भक्ताः तवैव ॥

कर्तुं आगताः देव्याः देवाः दर्शनम् ।

कृतं-तैः आकाशात् तस्याः पुष्पवर्षणम् ॥

दृष्टिः दत्ता-तया, दृष्टं-तया एकं देवस्वातकम् ।

उत्तीर्य तस्य-मध्ये दत्तस्तया प्रेमात्मा समाधिः ॥

अधीता-तया स्तुतिः, सदाशिवः अतिप्रमोदभाक् संपन्नः (यतः) ।

प्रेम्णा शिवस्वामिनः आङ्गानं संपन्नम् ॥ ५१० ॥ ५ ॥

प्रतिपदमारभ्य दैवसस्तुतिः क्रियते श्रीपार्वत्या ॥ ६ ॥

समयः प्रातः संगमस्य, दर्शनं मे प्रदर्शय

प्रेमात्मसरसः पद्मानि उपभुङ्क्ते ॥ ५११ ॥

अद्वैत(प्रतिपत्ति)रूपः असि एक-एव भवन्

एकोन ज्योतीरूपेण नित्यं भासमानः ।

* क्लृप्तिर इति प्रसिद्धाः कोकिलसदृशाः पक्षिविशेषाः ॥

कुनुय् कुख् तवय् कुय् केवल नाव्
 प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
 दय-लक्ष्मण कुख् शिवशक्ति-रूप्
 दुयी त्रिविध् कुख् प्रज्जलवुनु दीप् ।
 दय-हृन्दि दय चय् कुह् रतु स्वभाव्
 प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
 त्रैलोक्य-नाय् कुख् त्रिवुवन-सार
 त्रय-ग्वन-सूत्य् कुख् करान् व्यवहार ।
 त्रिनेत्र-दारवनि नज़राह् चाव्
 प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
 चतुर्भुज् वातिथ् कुख् च्वा-पोर्
 च्चन् तरफन् ह्यथ् अवस्थाय चोर् ।
 च्चन् वीदन्-मज्ज कुख् बन्ति-बाव्
 प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ५१५ ॥
 पञ्च-म्वख् आसवुनु कुख् शिव-जी
 पाँचन् प्रानन् पैरवुनु च्य् ।
 दमि पाँच-तरज्ज तार् अन् दर्म-नाव्
 प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
 शयि शयि* क्काड्य् कुम् च्योनु लोल्
 शम्बखिस् कुमारजिय-सन्दु कुख् मोल् ।
 शडचर् नाव् च्योनु ओशद् ड्राव्
 प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥

(यतः) एक-एव असि तेनैव अस्ति-ते वेवल-इति नाम

प्रेसात्मसरसः ० ॥

द्वाभ्यां लक्षणाभ्यां असि शिवशक्तिरूपः

द्वैतं त्यक्त्वा असि प्रज्वलन् दीप-इव ।

द्वितीयातिथिः* ईश्वर तवैव अस्ति शुभः स्वभावः

प्रेसात्मसरसः ० ॥

त्रैलोक्यनाथः असि त्रिभुवनसारभूतः

गुणत्रयेण असि कुर्वन् जगद्भवहारम् ।

हे-त्रिनेत्रधर शुभदृष्टिमैकां प्रसारय (अस्मासु)

प्रेसात्मसरसः ० ॥

हे-चतुर्भुज व्याप्य असि चतुर्दिक्षु

चतुर्णां दिग्देशानां गृहीत्वा अवस्थाचतुष्टयम्

चतुर्षु वेदेषु असि भक्ति-भावरूपः

प्रेसात्मसरसः ० ॥ ५१५ ॥

पञ्चमुखः वर्तमानः अस्ति श्रीशिवः

पञ्चानां प्राणानां अलङ्कुर्वन् त्वमेव ।

अस्मात् संसारात्म(पाँचतरन्-नाम्नी)नदीप्रवाहात् तारय, आनय (उत्पादय)
धर्मरूपां-नौकासु

प्रेसात्मसरसः ० ॥

प्रदेशे प्रदेशे अन्वेषिष्यामि-त्वां, अस्ति-मे तव अतिप्रिय

घणमुखस्य स्वामिकुमारस्य असि पिता ।

षडक्षरमन्त्रात्म नामधेयं तव (संसारस्य) ओषधं उद्भूतम्

प्रेसात्मसरसः ० ॥

* आषाढद्वितीयायां शिवोत्सवः प्रसिद्धः

सथ्-संग् सादन्-हन्दु सत्य-रूप्
सत्य-वादी कुख् कुय् न कँह् लीफ् ।

सत्सदाशिव वथ् स्य सतचू हाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङ्हाव् ॥

अष्टख्ज् सूत्य् क्यथ् कर् स्योनु पाय्
अष्टदल-हृदयम्-मञ्जु च्याञ्ज् ज्याय् ।

अष्टमूर्त्ति-विष्णु कुख् च्य् मोच् दाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङ्हाव् ॥

नव्युम् गर दसुकु च्योनु दर द्यान्
नव् द्वार् सुचरिथ् रट मन प्रान् ।

नव् निदान् बरि बरि द्विय् त्राव-त्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङ्हाव् ॥ ५२० ॥

दशभुजं नाव् च्योनु नागिन्द्र-हार्
दहर्वनि द्यग्रन्-हन्दु कुख् च्य् सार ।

दहन् इन्द्रियनय् स्यति प्रम्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङ्हाव् ॥

एकादश-रुद्र च्यानि बक्तिय् द्विय्
तिथुय् कर्तं चियु पर्जन्यावोथ् च्य् ।

अद कति रावि अस्य काहन् गाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङ्हाव् ॥

बाहन् बुर्जन्-मञ्जु च्योनु व्यवहार्
बाहन् यज्ञन्-मञ्जु च्योनु विस्तार ।

सत्सङ्गात्मा साधूनां सत्य-रूपः

सत्यवादी अस्मि अस्ति-ते न कश्चित् लेपः ।

हे-मन्मथकल्याणात्मन् मार्गं मे सत्यस्य प्रदर्शय

प्रेमात्मसरसः० ॥

अष्टसिद्धयः संयुक्ताः सन्ति-ते, कुरु मम उपायसु

अष्टदलयुक्तहृदयस्य-मध्ये तव स्थानसु ।

(पृथ्व्यादि)मूर्त्यष्टकात्मा-विष्णुः अस्मि त्वमेव मोक्षं दापय-नः

प्रेमात्मसरसः० ॥

नवमं (ग्रहराशिक्कुण्डलीरीत्या) गृहं धर्मस्य तव, धारयिष्यामि ध्यानं (ते)

नव द्वाराणि उद्घाटय गृहीष्यामि मनसा प्राणान् ।

नव निधयः पूर्णाः पूर्णाः सन्ति-ते अक्लिष्टाः

प्रेमात्मसरसः० ॥ ५२० ॥

हे-दशभुज, नाम तव नागेन्द्रहार-इति

दशानामेव दिशां अस्मि त्वमेव शरभूतः ।

दशेन्द्रियाणि (तद्विषयवासनाश्च) ममापि शमय

प्रेमात्मसरसः० ॥

हे-एकादशात्मरुद्ररूप तव भक्ताः स्तो-वयसु

तथैव कुरु-नाम यथा उपलक्षयिष्यामः त्वामेव ।

तदा कुतो-नाम अविनङ्गयत् अस्माकं एकादशसंख्याकानाम् (एका) गौः*

प्रेमात्मसरसः० ॥

द्वादशसु भेषादिराशिरूपसृष्टविशेषेषु तव व्यवहारः

द्वादशसु (वाजपेयादि-)यज्ञेषु तव विस्तारः ।

* दशेन्द्रियाणां मनस एकादशस्य वाणी कुतो नाम विनष्टा भवेदिति भावः ॥

बाहन् सूर्यन् चोन् तीज्ञं ननु द्राव्

प्रथम-सरकिथ् पंपोश् ङ्गाव् ॥

हेरच जुगुप्सु-हन्दु कुव् रतु फल

राथ-द्यन् आसितन् म्य च्याञ्ज् कल् ।

त्रयोदश-आत्म सूर्य-नीर्थं मन नाव्

प्रथम-सरकिथ् पंपोश् ङ्गाव् ॥

चदाह् रतन् द्राव् च्य ओसु वक्ति-वाव्

चदश-हन्दि स्वामियो म्य-ति स्वकलाव् ।

पुनिम्-हञ्जु जून् छ्यम् मत मन्दङ्गाव्

प्रथम-सरकिथ् पंपोश् ङ्गाव् ॥ ५२५ ॥

पुनिम् त मावसि त्रथ दारि दारि

न्यथ करहाथ् पूज् पोश् चारि चारि ।

लोलक्यन् पोश्नन् कर्तम् ङ्गाव्

प्रथम-सरकिथ् पंपोश् ङ्गाव् ॥

कृष्णस् प्रीम् चोन् यन-प्यठ ङ्गाव्

च्याञ्ज् सीव् करने कन्मस् आव् ।

कालि मेलि वावस्-सूतिन् वाव्

प्रथम-सरकिथ् पंपोश् ङ्गाव् ॥ ६ ॥

7. ŚIVA DISGUISES HIMSELF AS AN ASCETIC, AND COMES TO TEST PĀRVATĪ TO TEST HER. HE URGES HER TO WORSHIP RĀMA, NOT ŚIVA.

सदाशिव् जूगि लीगिथ् ओसु खारान् ।

वन्य क्वाह् हाल कमि ओसु क्वाल मारान् ॥ ५२८ ॥

द्वादशसु सूर्येषु तत्र तेजः प्रत्यक्षं निर्गतम्

प्रेमात्मसरसः ० ॥

शिवरात्र्युत्सवाधारभूतायाः त्रयोदशीतिथेः अस्मि शुभं फलम्

रान्निन्दिवं भूयान्नाम सम तवैव अनुरागचिन्ता ।

त्रयोदशात्मसूर्यस्य (मार्तण्डस्य) (त्रयोदशस्य स्वात्मसूर्यस्य वा) तीर्थ मनः

संशोधय

प्रेमात्मसरसः ० ॥

चतुर्दशरत्नरूपः उद्भूतस्त्वं त्वमेव, (यतः) आसीत् (देवासुराणां) भक्ति-भावः

हे-चतुर्दशीतिथेः स्वामिन् (तस्यां त्वद्रूपसकानां मुक्तिपुतेः) मामपि

उन्नीचय ।

पूर्णिमातिथेः ज्योत्स्ना-इव अस्मि मा-नाम लज्जय

प्रेमात्मसरसः ० ॥ ५२५ ॥

पूर्णिमायां च अमावस्यायां व्रतानि धृत्वा धृत्वा

नित्यं कुर्या-ते पूजां पुष्पाणि विचित्र्य विचित्र्य ।

हार्दोत्पकानि पुष्पाणि कुरु-नाम-मे उपभोगसु

प्रेमात्मसरसः ० ॥

(ग्रन्थकृतः) कृष्णाख्यस्य प्रेम त्वदीयं यत्कालात्प्रभृति उत्पन्नम्

तत्र सेवां कर्तुं जन्मनि आगतः ।

कालेन संगंस्थति वायुना-सह वायुः (शरीरं नश्यत्, भूततन्मात्रमात्रमवशिष्यते)

प्रेमात्मसरसः ० ॥ ६ ॥

श्रीशिवस्य यतिरूपं धृत्वा पार्वतीवञ्चनाय

परौचित्यमागमनवृत्तं वर्णते ॥ ७ ॥

सदाशिवः योगिनो-लिङ्गं अनुरूपं-धृत्वा आसीत् धावन् ।

कथयिष्यामि किं, वृत्तेन केन अभूत् पुतानि ददन् ॥ ५२८ ॥

हरन् सुसलाह् वलिथ् वस्माह् मलिथ् आस् ।
 वनिथ् वनवांसि त लागिथ् जूगि संन्यास् ॥
 महामाथा दपान् ओसु ब्रमरावन् ।
 प्रथम् कोताह् कुह तस् म्योन् अज्मावन् ॥ ५२ ० ॥
 क्तुन् कुस् बाव-वानस् लोलकुय् खन् ।
 मनच कहवट् ब्वह् लागस् क्वा सुह् कुन्दन् ॥
 गच्छम् लोलच नदी ज्यारी कमिस् कुन् ।
 इह गङ्गाराविथ् दितुन् आलव् तमिस् कुन् ॥
 करव् संवाह् च्ह कन् थाव् राज-कूरिथ् ।
 कुह् क्याह् कर्मस् च्च पुश-प्योमत् तु तिह् पूरिथ् ॥
 कुञ्च-ज्ज अथ् वनस्-मञ्जु क्याज्जि आयख् ।
 कर्मन्दु कुय् लोल् कारने कस् च्ह द्रायख् ॥
 सतन्-मञ्जु चिन् पञ्चा इकनय् वतन्-मञ्जु ।
 गडिथ् क्यमखाव् डुलग्नि दिनि दतन्-मञ्जु ॥ ५२ ५ ॥
 द'पुस् देविथ् न्य छम् शिवनाथ-मञ्जु माथ् ।
 द'पुस् तमि कुय् सुह् वेपर्वाथ् है-हाथ् ॥
 गराह् आसान् कुह् शीतल् जन् सुह् कोपूर् ।
 गराह् आसान् स्यठाह् क्रूदौ स्यठाह् क्रूर् ॥
 पकवुन् कुय् न वीदच वति-कुन् सुय् ।
 यमिचू इच्छा गङ्गान्-छस् तिथ् करान्-कुय् ॥
 शकर्-वुठव् म कर् व्वज् शिवनाथ शिवनाथ् ।
 सुनावता-ह् तुस्से अब् मै धर्म-की बाथ्* ॥

* From here to the end of the chapter, the second half of each line is in Hindi.

मार्गं चर्म वसित्वा भस्म परिमलयित्वा आगतस्तस्यै ।

भूत्वा वानप्रस्थः च अनुरूपयित्वा योगिनं संन्यासिनम् ॥

महामायात्मिकां-पार्वतीं चिन्तयन् आसीत् मोहयिष्यामि-ताम् ।

प्रेम क्रियन्तं अस्ति तस्याः मम, परीक्षिष्यामि-ताम् ॥ ५३० ॥

विक्रयं अस्ति-तस्याः भक्त्यात्मपथे प्रेमात्मैव स्वर्णम् ।

मनोरूपं शाखं अहं संयोजयिष्यामि अस्ति-कौटुकं तत् स्वर्णं (सा
शुद्ध-स्वर्णरूपास्ति किम्) ॥
संपत्त्यति-तस्याः प्रेमात्मिका नदी प्रवहन्ती कं प्रति ? ।

इत्थं संकलय्य दत्तस्तेन आह्वाननादः तां प्रति ॥

करिष्यावः संवादं, त्वं कर्णौ निधेहि हे-राजकन्ये ।

अस्ति किं कर्मणः (भाग्यस्य) तव अपूर्णीभूतं ? तत् पूर्णं-भविष्यति ॥

एकाकिन्येव अत्र वनस्य-मध्ये कुतो-नाम आगतासि ? ।

कस्य अस्ति-ते रागः ? अन्वेषुं कं त्वं निर्गतासि ? ॥

सममे-वर्षे (सप्तवार्षिक्याः) आगमनं योग्यमस्ति-किं ईदृशेषु मार्गेषु ? ।

वसित्वा काष्ण्णावाख्यं-बहुपूल्यवस्त्रं, निपत्य-संचारान् दातुं (योग्यं
किं) लोष्टेषु ? ॥ ५३५ ॥
प्रत्युक्तं देव्या, मम अस्ति-मे श्रीशिवस्य प्रीतिः ।

प्रत्युक्तं-तस्यै तेन, अस्ति सः निर्भयः (निर्गौरवः) महत्कष्टमेतत् ॥

कदाचित् वर्तमानः अस्ति शीतलः सः कर्पूरः इव ।

कदाचित् भवन् अत्यन्तं क्रुद्धः अत्यन्तं क्रूरश्च ॥

आचरन् अस्येव न वेदस्य मार्गं-प्रति सः ।

यस्य (कार्यादेः) इच्छा संपद्यते-तस्य, तदेव करोति ॥

स्वादिष्टौघाभ्यां मा कुरु अतःपरं शिवनाथ शिवनाथेति ।

प्रावयामि त्वां अधुना अहं धर्म्यां कथासु ॥

कर्तुं ह्यत तफ् त जफ् श्रीराम-सन्दु नाव् ।
 वज्रत लक्ष्मी वही देवे रखो भाव् ॥ ५४० ॥
 जपन् कुस् राध-द्यन् श्रीराम श्रीराम् ।
 मुझे है कुछ नहीं उस-के सिवा काम् ॥
 म्य कुम् न लूव् आमवुनु कुम् ब्वह् परदेम् ।
 मुझे सब कहते-हैं जोगी-ज्यै आदेस् ॥
 अथस्-कथ्य् कुय् फकथ् म्य अस् कमण्डल् ।
 अभी जाता-हूँ मै मण्डल्-व-मण्डल् ॥
 बनिय् सर्तलि खन् कन् याव् च्ह म्यथ् कुन् ।
 अरे राजे-कौ कुमारी गल् मेरी सुन् ॥ ७ ॥

8. CONTINUATION OF THE FOREGOING. ŚIVA, IN HIS CHARACTER OF AN ASCETIC, ADVISES PĀRVATĪ TO DEVOTE HERSELF TO RĀMA, LAKṢMĪ AND KRṢṆA.

The 8th chapter is in Hēndī, and is here omitted (vv. 545-552).

9. PĀRVATĪ'S REPLY. SHE TELLS THE DISGUISED ASCETIC TO GO TO THE DAṆḌAKA FOREST, WHERE HE WILL FIND THAT ŚIVA ALONE IS TO BE WORSHIPPED.

हतो सादो मतो वन्तम् म्य इक्क कथ् ।
 मतच्च कथ् चावमच्च ह्यय् रावमच्च वथ् ॥ ५५२ ॥
 तिथुय् तफ् साद् च्च थियु निर्मल गच्छिय् मन् ।
 दुयो चावस् बुक्खस् पानय् सुह् हन्-हन् ॥
 ब्वह् बावा-जो वनय् अय् कुन् ज्यवावाह् ।
 अलस् बोलस् फलस् जन् रतु ग्वलावाह् ॥ ५५५ ॥

कर्तुं प्रवृत्ता-भव-नाम तपः जपं च श्रीरामस्य नामस्त-रूपम् ।

महतीं विभूतिं स-एव दास्यति-ते आतिष्ठ भावनाम् ॥ ५४० ॥

जपन् अस्ति रात्रिन्दिवं श्रीराम श्रीरामेति ।

मम अस्ति किञ्चित् नहि तद्दहितं कार्यम् ॥

मम अस्ति-मे न लोभः, प्रवर्तमानः अस्ति अहं वैदेशिकः ।

मां सर्वं कथयन्ति हे-योगिनाथ आदेशोऽस्तु-ते (इति आचारोक्तम्) ॥

हस्ति अस्येव केवलं मम एकः कमण्डलुः ।

अधुनेव गमिष्यामि अहं मण्डलान्मण्डलान्तरम् ॥

संभविष्यति-ते आरकूटस्य (इव) स्वर्णं, कर्णौ निघेहि त्वं मामेव (मदुक्तिं)
प्रति ।

अङ्ग राज्ञः कुमारि वाचं मे शृणु ॥ ७ ॥

आदेशपूर्वकमिव पुनर्वच्चयितुं कथयति पार्वतीं प्रति

श्रीशिवः ॥ ८ ॥

शिवाद्योगिरूपशिवयोः परस्परविवादः ॥ ८ ॥

रे साधो मा-नाम कथय-मे मे इदृशीं कथाम् ।

सत्यस्य कथा संत्यक्ता (त्वया) अस्ति-ते विनष्टः मार्गः ॥ ५५३ ॥

तथैव तपः साधय, तव यथा निर्मलं संपत्स्यति-ते मनः ।

द्वैतं त्यक्त्यसि द्रक्त्यसि स्वयमेव तं निःशेषम् (विश्वमयम्) ॥

अहं हे-योगिरूप कथयिष्यामि त्वां प्रति प्रत्युत्तरम् ।

अलख्(-इति शिवसूचकं पदं) सञ्चारयेश्चेत्, विकसिष्यसि सुन्दरं ग्वलाव
(कुमारी) पुत्रं इव ॥ ५५५ ॥

अग्र आज्ञा च्छ म्याञ्चि थावख् मनस्-मञ्ज् ।

गच्छिथ् सादख् च्छ तफ् दण्डख्-वनस्-मञ्ज् ॥

दधी चावख् कपठ् थावख् न अख् ज्यव् ।

कहाँगी मैँ तुझे क्या है सदाशिव* ॥

अ कुय् मन ऐन अद्वै कासहाप् खय् ।

बतावोंगी तुझे शिवनाथ् क्या है ॥

ननन् कुख् ज्ञीव् त अद्वै वनख् देव् ।

सुनाओंगी तुझे क्या है महादेव् ॥ ८ ॥

10. PĀRVATĪ CONTINUES HER ADVICE TO THE ASCETIC TO GO TO THE DAṆḌĀKA FOREST. HE WILL THERE FIND THAT ŚIVA IS ALL IN ALL, THAT HE ALONE EXISTS, THAT HE IS BRAHMĀ, BHAGAVAT, ALL THE GODS, AND ALL CREATION, AND THAT THERE IS NO DUALITY.

The 10th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 560-570).

11. ŚIVA'S REPLY. HE PRAISES PĀRVATĪ'S BEAUTY, AND ARGUES THAT SO LOVELY A PERSON AS SHE SHOULD NOT UNDERTAKE SUCH ASCETIC PRACTICES.

दंपुस् सादन् म्य-प्यठ् नाहख् गयख् तङ्ग ।

करान् अख् ज्यङ्ग इय-पाठि गौव् न सत्सङ्ग ॥ ५०१ ॥

कपठ् चाविथ् म्य वनमय् मन थविथ् साफ् ।

गरज् क्याह् कुम् म्य अय्-निग, कर् च्छ इन्साफ् ॥

म्य कुम् फेरान् च्छ अख्-ना क्याह् खन्दर्-माल् ।

वनय् क्याह्, कुय् अ गोमंतु हाल बेहाल् ॥

म्य कुम् फेरान् च्छ अख्-ना सूर्य निर्मल् ।

कामिथ् करूनय् अ इयु क्खल् रटुय् ज्यङ्गल् ॥

* From here to the end of the section, the second half of each line is in Hindī.

यदि आज्ञां त्वं मदीयां निधास्यसि मनसि ।

गत्वा साधयिष्यसि त्वं तपः दण्डकारण्यमध्ये ॥

द्वैतं त्यज्यसि कपटं निधास्यसि न एकं यवमानम् ।

वक्ष्यामि अहं त्वां कः अस्ति सदाशिवः ॥

तव अस्ति-ते मनः आदर्शः (इव) यदि अपनेष्यसि तन्मालिनम् ।

कथयिष्यामि त्वां, श्रीशिवः किं-वस्तु अस्ति ॥

प्रत्यक्षतया-भासमानः अस्ति-त्वं जीवः, यदि तु संपत्स्यसे देवः ।

आवयिष्यामि त्वां, किं-वस्तु अस्ति महादेवः ॥ ६ ॥

उपदेशादिव कथनं श्रीपार्वत्याः ॥ १० ॥

श्रीशिवस्य प्रत्युक्तिः ॥ ११ ॥

प्रयुक्तं-तस्यै साधुना मदुपरि निरर्थं संपन्ना-त्वं क्रुद्धा ।

कुर्वन्ती असि युद्धमिव, अनेन-प्रकारेण भवति न सतङ्गः ॥ ५७१ ॥

कपटं विहाय मया कथितं-मया-ते मनः कृत्वा (स्थापयित्वा) शुद्धम् ।

प्रयोजनं किं अस्ति-मे मे तव-समीपे, कुरु त्वं विचारम् ॥

मम अस्ति-मे संतापः (शोकः), त्वं अस्ति-नाम किंरूपा (अलौकिकी) सुन्दरी ।

कथयिष्यामि-ते किं, अस्ति-ते तव संपन्नं वृत्तं विपरीतम् (देहकान्ति-
कार्यम्) ॥

मम अस्ति-मे संतापः (शोकः), त्वं अस्ति-नाम सूर्य-इव निर्मल-रूपा ।

केन-नाम कृतं-केन-ते तव ईदृक् कलं (वज्रं) (येन चेतुनाग्निं)
गृहीतं-त्वया विपिनं (ईदृक्) ॥

म्य कुम् फेरान् च्छ् अख्-ना तीज्ञ-वुज्मल् ।
 गक्ख् मा व्ज्ज् च्छ् नाह्ख् मीगस्य् तल् ॥ ५७५ ॥
 म्य कुम् फेरान् च्च्य चोवुथ् फग्गं मख्मल् ।
 क्यथय्-पाठिन् गरि द्वायख् कम्मि कडुय् कल् ॥ ११ ॥

12. CONTINUATION OF THE FOREGOING. HE ADVISES HER TO GO HOME. ŚIVA IS NOT A HOUSEHOLDER. HE IS NOT SO GLORIOUS AS THE SUN, SO GRACIOUS AS VIṢṆU, OR SO RIGHTEOUS AS BRAHMĀ. SHE SHOULD WORSHIP THEM.

च्यथ-स्फारकि च्चाफ् ऐल सुपरिय्
 गर गक्ख् राज्ज-कुमारिय् ॥ ५७७ ॥
 सत-वरिग्गिय् अख् ख्यत च्यत वारय्
 मारय् मत कर्तं पननुय् पान् ।
 सुह् कवय् ज्ञानिय् करंज् खानदारिय्
 गर गक्ख् राज्ज-कुमारिय् ॥
 तस् सूरमतिस्स्य् कति दन-दोलय्
 मस्य् कुय् आनन्द-अस्य् च्यथ् ।
 नय् कुय् ग्रहस्सु त नय् व्यवहारिय्
 गर गक्ख् राज्ज-कुमारिय् ॥
 वनखय् तीज्ञ-संस्तु सूर्य-भगवानय्
 रूप् कुय् बडि-बडु देवन्-मज्ज् ।
 खसंज् अस् शूविदार् रथ-सवारिय्
 गर गक्ख् राज्ज-कुमारिय् ॥ ५८० ॥
 शूविय् विष्णु-जुव् लक्ष्मीवानय्
 सुय् शूवि-सानय् श्याम-खन्दर् ।

मम अस्ति-मे शोकः, त्वं अस्मि-नाम तेजस्विनी-विद्युत् (इव)

गमिष्यसि मा-स्वित् अधुना त्वं निरर्थमेव मेघमखलस्यैव तले

(तिराधानम्) ॥ ५७५ ॥

मम अस्ति-मे शोकः, त्वया संयुक्तं शयनीयकं मखमलाख्यबहुमूल्या-

स्तरणोपेतम् ।

केनैव-प्रकारेण गृहात् निर्गतासि, केन समुद्भाविता-तत्र दुरिच्छा ॥११॥

श्रीपार्वतीं प्रति विनयदानपूर्वकं श्रीशिवः कथयति ॥ १२ ॥

चित्स्फारमाखादय, अद्वि एलाफलानि पूगफलानि(च)

गृहं गच्छ हे-राजकुमारि* ॥ ५७७ ॥

सप्तवार्षिकेव अस्मि भुङ्क्ते-नाम पितृ-नाम सधुम्

हतकं मा कुम्-नाम स्वकीयं आत्मानम् ।

सः (शिवः) कुतो जानाति क्रियां गार्हस्थ्यस्य (कुटुम्बभरणस्य)

गृहं गच्छ० ॥

तस्य भस्मपरिमलिताङ्गस्य कुत्र धनानि-द्रव्याणि

प्रमत्त-इव अस्ति स्वातन्त्र्यानन्दासृतं पीत्वा ।

नहि अस्ति गृहस्यः, पुनः नहि व्यवहारं-कुर्वन्

गृहं गच्छ० ॥

मनासे-चेत् तेजस्वी (वरणयोग्यः) सूर्य-भगवानिव

रूपेण अस्त्येव अनुत्तरः देवानां-मर्थे ।

वाहनरूपेण अस्ति-यस्य शोभमानं रथवाहनमेव

गृहं गच्छ० ॥ ५८० ॥

अनुरूपो-भवेत्तत्र (सः) श्रीविष्णुः (यो) लक्ष्मी(महाशोभा)वान्

स-एव सुषमयोपेतः श्याम-सुन्दरः ।

* चित्स्फाराखादपूर्वकम् अचित्स्फारं प्राप्नोक्त्य, गृहं स्वात्मशम्भुलीनतां प्रयाचीति भावः । एतदनुरूप एवार्थाऽव चिन्त्यः ।

तमिद्य् इद्य् जगतस् अवतार् दारिद्य्

गर गक् राज्ञ-कुमारिद्य् ॥

दपखद्य् ब्रह्मा ति कुद्य् भवनवानद्य्

वौद् वखनानद्य् न्यद्य् सद्य्-रूप् ।

संसार् कुह् वपदावान् चपारिद्य्

गर गक् राज्ञ-कुमारिद्य् ॥

इम् चाविद्य् छय् कस् पद्य् लज्जमच्च

रुकल्प-कल्प जन् गज्जमच्च जून् ।

कहन्दि वापद्य् छय् ईच्च लाचारिद्य्

गर गक् राज्ञ-कुमारिद्य् ॥

बुक्कि बुक्कि च्यद्य्-कुन् ताब् कुस्-न अननद्य्

वननद्य् कुसद्य् वञ्ज हितकार-पुच्छ् ।

मन् थव् प्रसन् रोज् बोज् कन् दारिद्य्

गर गक् राज्ञ-कुमारिद्य् ॥

हद्य् हद्य् यमि-सञ्ज् प्रद्य् छय् गननद्य्

चाविद्य् सुह् चलिद्य् वननद्य्-मञ्ज् ।

बुज्जमत्तु कुद्य् साद् कस् द्राद्य् सारिद्य्

गर गक् राज्ञ-कुमारिद्य् ॥ ५ ८ ५ ॥

गम-रस्तु बुक्कान् कुस् मञ्ज् व्यवहारस्

अमदम् फीरि फीरि संसारस् ।

कम् कम् राज्ञ कम् कम् संसारिद्य्

गर गक् राज्ञ-कुमारिद्य् ॥

तेनैव अस्मिन् जगति अवताराः धृताः

गृहं गच्छ० ॥

(अथवा) मनसे-चेत् ब्रह्मा अपि अस्ति गुणवानेव

वेदं अभ्यसन् नियं इत्यहपः ।

संसारं अस्ति उत्पादयन् समन्तादेव

गृहं गच्छ० ॥

एतान् विहाय, अस्मि-त्वां कस्य पश्चात् लया

(नित्यचिन्तन-संकल्पकलनया गलिता इव व्योम्ना (अस्मि) ।

कस्य कृते अस्मि-ते इयतीं दुर्गतिः

गृहं गच्छ० ॥

दृष्ट्वा दृष्ट्वा त्वां सहनधर्मं अस्मि न स्वीकुर्वन्

कथयन्नेव अस्मि-त्वां अधुना हितकाराय ।

मनः निर्दिष्टि, प्रसन्नं (प्रसन्ना) तिष्ठ, शृणु कर्णौ निधायैव

गृहं गच्छ० ॥

कष्टं कष्टं यस्य प्रीतिः अस्मि-ते घनीभवन्ती

अपहाय सः अपयास्यति (त्वां) वनानामेव-मध्ये ।

श्रुतं अस्मि-त्वया (प्रसिद्धमेतत्) यतयः कस्य संपन्नाः स्थिराः

गृहं गच्छ० ॥ ५८५ ॥

निर्भयः पश्यन् अस्मि मध्ये व्यवहारस्य

स्वेच्छानुकूल्येन परित्यक्त्य संचारं-गताः (आश्रिताः) संसारस्य ।

के के-नाम राजानः, के के संसारिणः (अन्येऽपि बहवो महैश्वर्या

सहारालाः सन्ति)

गृहं गच्छ० ॥

त्याग-वैराग-रस्तु रोज् व्यवहारौ
 व्यवहार-मञ्जु व्यपकारौ आस् ।
 कृष्ण कर् राग-द्वेष-रस्तु खानदारिय्
 गर गक् राज-कुमारिय् ॥ १२ ॥

13. PĀRVATĪ ANGRILY REPROACHES THE DISGUISED ŚIVA, AND ASSURES HIM THAT HE IS ATTEMPTING AN IMPOSSIBLE TASK IN APPEALING TO HER.

हतो सादो कपठ् सोरुय् वनान् कुख्
 न च्च्य् जूगो न च्च्य् सज्जन् ननान् कुख् ॥ ५८८ ॥
 हिहिद्य् फम्ब-डोंगि त हायस् कञ्ज अनान् कुख् ।
 ब्वह् कँह् बोज्य् न, च्च्य् नाहस् कुनान् कुख् ॥
 अबस् खनवट-सूतिन् खड् खनान् कुख् ।
 अबस् मागस् अन्दर् शौनाह् कुनान् कुख् ॥ ५९० ॥
 वनान् खाराह् फल्य्, हाराह् रनान् कुख् ।
 गक्किय् वल्लरस् च्चह् नावह्-फलि कुनान् कुख् ॥ १३ ॥

14. CONTINUATION OF PĀRVATĪ'S SPEECH. SHE THREATENS HIM AND PROCLAIMS ŚIVA AS THE ONE OBJECT OF WORSHIP.

न च्चह् कुख् जूगि त न च्चह् संन्यास् ।
 वस्माह् मल्लनुक्कु अस्मिन्य् पाम् ॥ ५९२ ॥
 अल्लगडह् सूत्य् कुय् कर्म्मय् माफ् ।
 पाफ् मा खख्यम्, न-त दिमहाय् शाफ् ।
 यियु पञ्जिहिय् तियु करहाय् त्राम् ।
 वस्माह् मल्लनुक्कु अस्मिन्य् पाम् ॥

(अन्यकृतः स्वोपदेशः) त्यागेन-वैराग्येण-सहितः तिष्ठ व्यवहारकृत्

व्यवहारस्य-मध्ये परोपकारशीलः भव ।

चे-कृष्णाख्य कुरु रागेण द्वेषेण (च) रहितः गार्हस्थ्यम्

भृहं गच्छ ० ॥ १२ ॥

सक्रोधोपालम्भमिव प्रतिवदति पार्वती ॥ १३ ॥

रे साधो कपटं सर्वमेव कथयसि ।

न त्वमेव योगी न त्वमेव सज्जनः (भासमानः) प्रत्यक्षीभवन्नसि ॥ ५८८ ॥

सादृश्यं पिबु-पिच्छानि तुलाः च शिलाः आनयन्नसि* ।

अहं किञ्चित् श्रोष्यामि न, त्वमेव निरर्थं (आयासेन) क्लिप्नीभवसि ॥

निरर्थमेव कफोणिना गर्तं खनन्नसि ।

निरर्थमेव साधमासस्य मध्ये हिममिव विक्रीणासि ॥ ५९० ॥

कथयन् (साधमानः) खारीप्रमाणां। फलस्य (तच्छुलादेः),

शारीमाशं (अल्पमेव) पचन्नसि ॥

गत्वा (च) वृलराख्यमहापद्मसरसो-मध्ये त्वं फाणितखण्डानि पातयन्

(साधुर्यसंपादनाय) असि ॥ १३ ॥

पूर्ववदेव पुनर्वदति श्रीपार्वती ॥ १४ ॥

न त्वं असि योगी न च त्वं संनासी ।

भस्मनः परिमलनस्य भूयान्ते चान्तिः (मत्तः) ॥ ५९२ ॥

कृष्णाख्यफलविशेषसंभूतः-कमण्डलुः सहभूतः अल्लि-ते, (तेन) कृता-मया

चान्तिः ।

(विभेमि) पापं मा-स्वित् रुटं-भवेन्मे, अनाथा अदास्यं-ते प्राप्सु ।

यथा भवेत्-ते-समुचितं, तथा अकरिष्यं त्रासम् (दण्डम्) ।

भस्मनः परिमलनस्य ॥

* असमञ्जसमेव वदसीति भावः ।

† खारी-वणवतिसेटकप्रमाणमुच्यते ।

कथं वनुय् कं ह् कुन शिवजौ च् इय् ।

जन् पतिमिथ् इह् आमति क्रिय् ।

महाकालन् कुय् कर्मत्तु आस् ।

वस्माह् मलनुकु अग्निनय् पास् ॥

कलि-कालन् मा पान् होवुय् ।

सूक्ष्मत्तु मोरुय् कर्म रोवुय् ।

चान्द्रायन् चाप् कर् व्यपवास् ।

वस्माह् मलनुकु अग्निनय् पास् ॥ ५८५ ॥

कन् दारिथ् रोज् बोज् संवाद् ।

अथ् थाव् तम् कुन् कथ् थाव् चाद् ।

अद् कुख् साद् तय् अद् वनवान् ।

वस्माह् मलनुकु अग्निनय् पास् ॥

पंपोश् हिहि क्रिय् तसन्दिथ् पाद् ।

सुय् स्यद्-सादन्-हन्दु कुय् साद् ।

सुय् राजयोग् सुय् प्रान्-अव्याम् ।

वस्माह् मलनुकु अग्निनय् पास् ॥

कनम् कर् थप् अद् वनम् मञ्जु फेर ।

दर्मच लथ् अथ् कर्मचू हेर् ।

इति-थोर् शिव शिव करवुनु आस् ।

वस्माह् मलनुकु अग्निनय् पास् ॥

कृष्ण च्योनु मोलु त माजू कुय् ईश्वर् ।

लोल सान् बोल् शा-शिव शङ्कर ।

कथितं-त्वया कथं किमपि अस्ति-न श्रीशिवः त्वया इत्यस् ।

प्रायः अन्यसमयस्य दिनानि आगतानि सन्ति-ते ।

महाकालेन अस्ति-ते कृतः ग्राहः ।

भस्मनः परिमलनस्य ० ॥

कालियुगेन किंनाम स्वात्मा प्रकाशितस्ते ? ।

(येन) संचितं सर्वमेव सत्कर्म नष्टं-ते ।

व्रतं चान्द्रायणाख्यं चर कुरु (असुतिष्ठु) उपवासान् (अनशनव्रतानि) ।

भस्मनः परिमलनस्य ० ॥ ५९५ ॥

कौर्षीं निधाय समातिष्ठु शृणु सस्तंवादम् ।

चित्तं समाधत्स्व तं (शिवं) प्रति, कथां निधेहि स्मृतौ ।

ततः अस्ति-त्वं साधुः तथा ततः वानप्रस्थश्च ।

भस्मनः परिमलनस्य ० ॥

पद्मपुष्पसदृशौ स्तः तस्य (शिवस्य) पादौ ।

स-एव सिद्ध-साधूनामपि अस्ति सद्गुरुः ।

स-एव राजयोगः स-एव प्राणाभ्यासकर्म ।

भस्मनः परिमलनस्य ० ॥

कर्णस्य कुरु हस्तग्रहणं ततः वनस्य मध्ये संचर (हस्तेन कर्णग्रहणं
नाम शपथविशेषः) ।

धर्मरूपे संनिवेशे अस्ति सत्कर्मरूपा अधिरोहिणी ।

इतः-परं शिव शिवेति कुर्वन् भूयास्त्वम् ।

भस्मनः परिमलनस्य ० ॥

हे-कृष्णाख्य-स्वात्मन्*, तव पिता माता च अस्ति-ते ईश्वरः ।

सातिप्रिमभक्त्या रटमानो-भव शिवेति शंकरेति ।

* ग्रन्थकर्तुः स्वं प्रति विनयनम् ।

जन्म जन्म आसख् तसन्दुय् दास् ।

वस्माह् मल्लनुक् आसिनय् पास् ॥ १४ ॥

15. ŚIVA, PLEASED WITH PĀRVATĪ'S CONSTANCY REVEALS HIMSELF IN HIS PROPER FORM, AND PRAISES THE VIRTUES OF CONSTANCY AND DEVOTION.

अरन् डीश्रिथ् फिरनु जूगिस् वरन् प्योस् ।

सदाशिव जी त्रियुय् मीपेनु यियुय् ओसु ॥ ६०० ॥

सतुकु संवाद् बूजिथ साद् खग् गव् ।

अरन् डीश्रिथ् बन्योव् जूगिस् सदाशिव् ॥

सतुकु संवाद् कुय् जि क्दरथ् करान् नञ् ।

सतकि संवाद-स्त्र्य् छय् कञ् गङ्गान् यञ् ॥

सतुकु संवाद् जि नेत्रन् कुय् अनान् गाश् ।

सतुकु संवाद् जि पापन् कुय् करान् नाश् ॥

सतुकु संवाद् बूजिथ् मन् च्ह् खग् यव् ।

सतुकु संवाद् कुह् पानय् सत्-सदाशिव् ॥

अरन्-गङ्गनुय् चनस्-मङ्ग मोच् दावान् ।

अरन् गङ्गनुय् कुह् लूकालूख् हावान् ॥ ६०५ ॥

अरन्-गङ्गनुय् करान्-कुय् स्वात्मचूय् ज्ञान् ।

अरन्-गङ्गन कुह् हावान् स्वात्म-शिव् पान् ॥ १५ ॥

(येन) जन्मनि जन्मनि भविष्यसि तस्यैव दासः ।

भस्मनः परिसलनस्य ० ॥ १४ ॥

श्रीपार्वत्याः सकोपोपालम्भप्रतिभाषितोत्तरं दृढभक्तिनिश्चयं
परीक्ष्य श्रीमहादेवस्य लिङ्गिवेशपरावृत्त्या
स्वरूपसाक्षात्कारवृत्तम् ॥ १५ ॥

शरणापन्नतां दृष्ट्वा परिवर्तयितुं योगिलिङ्गिनः (शिवस्य) लिङ्गित्वं आपतितं-
तस्य (लिङ्गित्वं त्यक्त्वा स्वरूपमास्थित इत्यर्थः) ।
(अर्थात्) श्रीसदाशिवः तादृगेव संपन्नः यादृगेव आसीत् (वस्तुतः)
॥ ६०० ॥

वास्तवं संवादं श्रुत्वा साधुः (योगिलिङ्गी) संतुष्टः संपन्नः ।

शरणापन्नतां दृष्ट्वा संपन्नं योगिलिङ्गिनः (वास्तवं) सदाशिवत्वम् ॥

सत्यस्य संवादः अस्ति हि वाङ्मानसातीतं (वृत्तं) कुर्वाणः प्रत्यक्षम् ।

सत्यस्य संवादेन अस्ति शिलायाः भवन्ती नवनीतता (कठोरस्य मार्गं
संपद्यते इत्यर्थः) ॥

सत्यस्य संवादः नाम अन्धनेत्रयोरपि अस्ति जनयन् सुप्रकाशम् ।

सत्यस्य संवादः हि पापिपापानां संभवति कुर्वन् विनाशम् ॥

सत्यस्य संवादं श्रुत्वा मनः त्वं संतुष्टं संनिधेहि ।

सत्यस्य संवादः (तत्सत्स्वरूपः) अस्ति स्वयमेव सत्सदाशिवः ॥

शरणापन्नता क्षणमात्रकाले-एव मोक्षावस्थां दापयति ।

शरणापन्नतेव संभवति लोके-आलोकं (संसारे सत्प्रकाशं) प्रदर्श-
यन्ती ॥ ६०५ ॥

शरणापन्नतेव कारयति स्वात्मरूप-परिज्ञानम् ।

शरणापन्नतया संभवति प्रदर्शयन् स्वात्मरूपः-शिवः स्वस्वरूपम् ॥ १५ ॥

16. DESCRIPTION OF THE GLORIOUS APPEARANCE OF ŚIVA AS HE REVEALED HIMSELF TO PĀRVATĪ.

The 16th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 607-617).

17. PĀRVATĪ SEES ŚIVA IN HIS PROPER FORM, AND BEGINS TO SING HIS PRAISES.

बुकुन् जूगिस् बन्योमतु व्याख् रंगा ।

खसिथ् वृषवस् वसान् तस् शेर गंगा ॥ ६ । ८ ॥

सफेद आमू तस् तन् जि ज्ञन् निर्मल् सुह् कोपूर ।

कारोर् सूर्यन्-हन्दि यद् क्वाह वन तसन्दु नूर ॥

अथन् दन् ह्यथ् सुह् पंपोशाह् त्रिशूलाह् ।

तिथथ् तमि प्हु दास-बावचू खास लीला ॥ ६२० ॥ १० ॥

18. PĀRVATĪ'S HYMN IN PRAISE AND AWE OF ŚIVA. SHE ENTREATS HIM TO TAKE HER FOR HIS SPOUSE. HE PROMISES TO GRANT HER PETITION, AND TELLS HER TO GO HOME AND WAIT FOR NĀRADA.

हे शिव शंकर परमेश्वर हर ।

भस्मादर काल-संहारी ॥ ६२१ ॥

अमरनाथकि अकाल अमर

व्वह् मर च्यथ्-पत ह्यथ् सारी ।

सुथ् जिन्द मरुन् कुह् देवन् ति आश्वर

भस्मादर काल-संहारी ॥

सतचू वथ् हाववुनु कुख् सद्गवर

च्य् कुख् महा-व्यचारी ।

श्रीपार्वतीमोहचिकीर्षयागतस्य श्रीशिवस्य तदनुहूपलिङ्गिरूप-
वर्णनं हिन्दीभाषया ॥ १६ ॥

श्रीशिवस्य योगिलिङ्गितात्यागोत्तरं स्वस्वरूपावस्थान-
दर्शनम् ॥ १७ ॥

दृष्टं-तया योगिपूर्वरूपस्य संपन्नं अन्यत् स्वरूपम् ।

(यथा) आरुह्य वृषभं (वृषभारूढः सः) प्रखवन्ती तस्य शिरस्तः
गङ्गा ॥ ६१८ ॥

शुक्लवर्णा आसीत् तस्य मूर्तिः हि इव निर्मलं सः (अभूत्) कर्पूरम् ।

कोटिसंख्य-सूर्याणामप्याधिक्येनाभूत्, किंनाम कथये (यत्) तस्याभूत्
प्रभाप्रकाशः ॥

हस्ताभ्यां ह्याभ्यां गृहीत्वा सः (अभूत्) कमलं त्रिशूलं (च) ।

तावत् (तादृक्स्वरूपं दृष्ट्वा) तथा (पार्वत्या) अर्घ्यतुं-प्रस्ताविता
दास्याचरणस्य शुद्धा स्तुतिः ॥ ६२० ॥ १७ ॥

तत्स्वरूपदर्शनमनु श्रीशिवं प्रति पार्वत्याः स्तुतिरियम् ॥ १८ ॥

हे शिव जगत्कलाणकर परमेश्वर (भवभय-)हर ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग महाकालसंहारकर्तः ॥ ६२१ ॥

हे-अमरनाथाख्यत्तत्रनिवास, अनन्त (वा तत्त्रेत्राश्रयाणां कालहरण)

मृद्युहीन ।

अहं मरिष्यामि (उपहारीकुर्यां स्वात्मानं) त्वामुद्दिश्य सह-धृत्वा

सर्वपरिवारम् ॥

तदेव जीवदवस्थयापि मरणं समस्ति देवानामपि आश्रयोल्लादकं

(दुर्लभं) ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

तत्त्वज्ञानस्य मार्गं प्रदर्शयन् अस्मि सद्वसुधुमूर्तिः ।

त्वमेव अस्मि सन्महाविवेककृत् ॥

च्य कुख् प्रश्न त च्य कुख् वृत्तर

भस्मादर काल-संहारी ॥

च्य कुख् माता पिता चर-अचर

च्य कुख् बांदव् त बंदु सारी ।

च्य कुख् पनुन त च्य कुख् व्वपर

भस्मादर काल-संहारी ॥

च्य कुख् विष्णुरूप महेश्वर हे हर

संसारस् आख् अवतारी ।

राक्षस् गालिय् वक्थ् कख् खर

भस्मादर काल-संहारी ॥ ६२ ॥

वीद्वू शोबा कुख् च्छ् विद्यादर

च्य वतिय् कुख् च्चवापारी ।

कृपा कर्त्तम् कुम् च्योनु आसर

भस्मादर काल-संहारी ॥

गंगाय गयाय प्रयाग पुष्कर

धर्मिकि फल पाप-न्यवारी ।

च्य देवन्-देव् कुख् महेश्वर

भस्मादर काल-संहारी ॥

न्यथ् सुखि व्वथहा पतिमि पहर

चरनन् लगहाय् द्यान पारी ।

दया म्य कर्त्तम् दया-सागर

भस्मादर काल-संहारी ॥

त्वमेव असि सत्प्रश्नरूपः त्वमेव च असि उत्तररूपः ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमेव असि माता पिता चराचरात्म-जगतः

त्वमेव असि ब्रान्यवरूपश्च संबन्धिरूपश्च सर्वे (ब्रान्यवः संबन्धिनश्च
सर्वे त्वमेव)

त्वमेव असि स्त्रीपुंसः त्वमेव च असि परः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमेव असि विष्णुरूपः महेश्वरः (जगत्पालकः) हे हर (जगत्सुयकर्तः)

संसारे आगतस्त्वं अवतारेण ।

राक्षसान् विनाश्य (सुक्तिकरौ) भक्तिः कृता-त्वया स्थिरा

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ६२५ ॥

वेदस्य शोभा (सारगम्यः) असि त्वं हे-विद्याधर (सर्वविद्याश्रय)

त्वमेव व्यापकः असि सर्वतः ।

दयां कुम्भ-मयि, अस्ति-मे तव अवलम्बः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

श्रीगङ्गायां गयातीर्थं प्रयागतीर्थं पुष्करतीर्थं

हे-सद्गुर्मफलदातः (तथा) पापनाशन ।

त्वमेव देवानां देवः असि हे-महेश्वर

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

नित्यं सुवेलायां (ब्राह्मसुहूर्ते) उत्तिष्ठियं राज्यन्त्यप्रहरे

(ते) चरणयोः योजयेयमात्मानं समाधिं धृत्वा ।

दयां मयि कुम्भ-मयि हे-दया-सागर

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

महाराजं वनित् यितम् जटादर
 सूत्य ह्यथ श्रुविदारं सवारी ।
 कृपा कर्तम् वर्तम् न्य स्वयंवर
 भस्मादर काल-संहारी ॥
 शिवनाथन् तोर दंपुनस् व्वह् तित् कर
 धित् वनहाम् तित् राज-कमारी ।
 खश् रोज् खख-मान् गक् व्वज् पनुनु गर
 भस्मादर काल-संहारी ॥ ६३० ॥
 श्रिक्लि ह्यथ वातित् नारद-सुनीश्वर
 करनावि खांदरचू तयारी ।
 धिमय् त निमय् हाल्य गक्लि्य सर
 भस्मादर काल-संहारी ॥
 चोनु न्य-ति कृष्णस् प्रथम्-दिगंबर
 च्याज्य वक्थ् क्यम् सदांरी ।
 ओशद् मनश्च कृप न्यथ शडच्चर
 भस्मादर काल-संहारी ॥ १८ ॥

19. ŚIVA COMFORTS THE AWE-STRIKEN PĀRVATĪ. HE PROMISES TO MARRY HER IN HER FATHER'S HOUSE, AND RETURNS TO KAILĀSA.

महदेवन् दंपुस् अज्-हृद् करुथ् तफ् ।
 व्वह् करुथस् खश् स्यठाह् दफ् कथाह् गक्लि्य दफ् ॥ ६३० ॥
 धिक्ख् यदुवय् त पख् न्यथ-सूत्य् च्ह व्वज्क्यन् ।
 पकख्-नय् अद करुन् कथाह् गक्लि तिह् च्य् वन् ॥

महाराजः (वरः) धृत्वा आगच्छेः-मे (महारणाय) हे-जटाधर

सह धृत्वा शोभमानां जनासादिततिम् ।

कृपां कुम्भ-मयि वृणुयाः-सां सां स्वयंवरेण

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

श्रीशिवनाथेन उत्तरं कथितं-तस्यै अहं तदेव कुर्याम्

यदेव कथयेः-सां तदेव हे-राजकुमारि ।

प्रसन्ना भव सुखेन गच्छ अधुना स्त्रीयं श्वहम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥ ६३० ॥

सदेशं धृत्वा प्राप्नुयात्-ते नारदमुनीश्वरः

कारयिष्यति विवाहोत्सवस्य सज्जनाम्

आगच्छेयं-ते नाम सह-नयेयं-त्वां श्रीश्रमेव भवेत्ते सुजातम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

तव ममापि कृष्णाभिधस्य (अन्यकृतः) प्रेम (अस्ति) हे-दिगम्बर

तदेव भक्तिः अस्ति-मे प्रोन्नताधिकारित्वम् ।

भवौघधभूतं मन्त्रं जपेयं नित्यं षडक्षरात्मकम् ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥ १८ ॥

श्रीपार्वत्यास्तपःसंतुष्टः श्रीमहादेवः पुनरपि तत्प्रशंसनोत्तरं

वरदित्स्वया संवदति ॥ १९ ॥

श्रीमहादेवेन कथितं-तस्यै अत्युत्कृष्टं कृतं-त्वया तपः ।

अहं कृतस्त्वयाहं प्रसन्नः अतिशयेन कथय किं इष्टं-तव कथय ॥ ६३३ ॥

इच्छसि यदि तु आयाहि मयैव-सह त्वं अधुना ।

आयासि-न-चेत् ततः कर्तव्यं किं अस्ति तत् त्वमेव वद ॥

!पुस् तमि ह्यम् म्य थिच्छा हिमाल-सन्दु थिख् ।
 त्रेकोटी देवता ह्यथ तति म्य वरिथ् निख् ॥ ६३५ ॥
 !पुस् तमि तोर सोरुथ् च्योनु कुह् मंजूर ।
 व्वह् कुस् च्यथ् सूति-सूतिनय् कुस्-न कँह् दूर ॥
 थिह् फ्रमावख् व्वह् तथ्-कुन् न्यथ् थवय् च्यथ् ।
 सभ्रादथ् कुम् सभ्रादथ् कुम् सभ्रादथ् ॥
 व्वह् यूरि सोज्ञख् सत-क्षपि ह्यथ् अरुन्धथ् ।
 सुकरैर् तिम् करन् इति खांदरैर् कथ् ॥
 तिमन् पत पान नारद-क्षु व्वह् सोज्ञन् ।
 लदख् शक्ति तिम् तसञ्ज वानिय बोज्ञन् ॥
 च्ह गक् व्वञ्ज् माज्य-मालिस् माज्यराह् वन् ।
 इह् वूजिय् थियु लदन् तिम् हनि-प्यठ् हन् ॥ ६४० ॥
 व्वह् कुस् शिव् शक्ति-रूप वानिय् चपोरुथ् ।
 यमिस् दितु म्य तमिस् च्यथ् दितुथ् सोरुथ् ॥
 व्वह् कुस् च्यथ् सूत्य् च्यथ् म्य सूत्य् ह्यख् नितोन्यथ् ।
 इह्यथ् कुथ् सथ् इह्यथ् कुथ् सथ् इह्यथ् सथ् ॥
 च्ह ह्यख् गौरी व्वह् कुस् शंकर कुह् क्याह् व्यन् ।
 कुह् कर्मतु कर्मलानिय् अख्य पैव्यन् ॥
 च्छ सूत्य् कँह् म्य तफावथ् ह्य-न कन् थाव् ।
 कुह् गौरी-शंकर व्दु म्यथ् कुनुथ् नाव् ॥
 इह्यथ् नाव् युसु ज्ञपिय् तस् कास संकठ् ।
 दया करवुनु रोज्ज न्यथ् व्वय् तमिस् प्यठ् ॥ ६४५ ॥

प्रत्युक्तं-तस्मै तथा अस्ति-मे मम इच्छा हिमालयस्य (गृहे) आगच्छेस्त्वम् ।
 त्रिकोटिसंख्याः देवताः सह-कृत्वा तत-एव मां वृत्वा नयेस्त्वम् ॥ ६३५ ॥
 प्रत्युक्तं-तस्यै तेन|उत्तरं सर्वमेव त्वदीयं अस्ति (मे) स्वीकृतम् ।
 अहं अस्ति त्वया नित्यं-सहवर्त्येव अस्ति न किमपि दूरे (व्यतिरिक्तः) ॥
 यत् आज्ञापयसि अहं तदुपलक्ष्य नित्यं समाधास्यामि चित्तम् ।
 अतिसंमतं अस्ति-मे अतिसंमतं अस्ति-मे| अतिसंमतम् ॥
 अहं इहैव प्रेषयिष्यामि-तान् सप्तर्षीन् सह असन्धत्या ।
 निश्चितं ते करिष्यन्ति इह विवाहोत्सवस्य कथां (वृत्तम्) ॥
 तेषां पश्चात् (तान्प्रति) स्वयं नारद-देवर्षिं अहं प्रेषयिष्यामि-तम् ।
 प्रेषयेयं-तान्प्रति संदेशं, ते तस्य वाचा श्रोष्यन्ति ॥
 त्वं गच्छ अधुना मातापितृभ्यां सर्ववृत्तान्तं कथय ।
 इदं-वृत्तं श्रुत्वा यथा आरोपयिष्यतः तौ अङ्गेषु अङ्गानि (हर्षेण स्ववपुषि नो
 मास्यतः) ॥ ६४० ॥
 अहं अस्ति शिवः शक्तिरूपेण (अभिन्नशिवशक्तिः) व्याप्य-स्थितः परितः
 (सर्वत्र) ।
 यस्मै दत्तं (भोगभोक्तफलं) मया तस्मै त्वयैव दत्तं-त्वया सर्वम् ॥
 अहं अस्ति त्वयैव सह त्वमेव मया सह अस्ति नित्यदा
 (न कदापि वियुक्तिरावयोः)
 इदमेव अस्ति सत्यं इदमेव अस्ति सत्यं इदमेव सत्यम् ॥
 त्वं अस्ति गौरी अहं अस्ति शंकरः अस्ति को-नाम भेदः ।
 अस्ति कृतं आद्यदेवेन आवयोः पिण्डैक्यम् ॥
 त्वया सह कोऽपि मम विशेषः अस्ति-न कश्चिद् निधेहि (समाधानेन शृणु)
 अस्ति गौरीशंकर-इति प्रसिद्धं मम एकमेव नाम ॥
 इदमेव नाम यः जपिष्यति तस्य अपाकुर्वीत संकटम् (दुःखजालम्) ।
 दयां कुर्वन् भवेयं नित्यदा अहं तं प्रति ॥ ६४५ ॥

इङ्गय् नाव् जपवन्यन् न्यथ स्वर्गं दावे ।
 इङ्गय् नाव् युस् जपिय् सुय् मोक्ष प्रावे ॥
 वन्येमच्छ्वस् व्वय् कुस् व्वह् सूतिनय् चय् ।
 च्य त म्य छान फर्ख् केह् छम् पननञ्ज् द्रिय् ॥
 वनिय् दूय् गव् सदाशिव् कोहि-कैलाम् ।
 अमिय् लोल अमिय् प्रयम दहय् आस् ॥
 वनिन् कृष्णस् म्य इक्क वत्ती दथुय् लोल् ।
 च्य म्य गौरी-शंकर कुख् माजू तय् मोलु ॥ १८ ॥

20. PĀRVATĪ LEAVES THE FOREST OF HER AUSTERITIES, AND RETURNS HOME. HER RECEPTION BY HER PEOPLE.

भवानी आय अज-जंगल् व-खानय् ।
 वनय् क्याह् तफ् करन् ओसुस् बहानय् ॥ ६५० ॥
 महामाया स आसू-ना पननि-पानय् ।
 कुह् सोस् चैलोक्य तसन्दुय् अख् निशानय् ॥
 शिवस् सूत्य-शक्ति अजलय् मिलु प्रसिद् ओसु ।
 दूयय् ज्ञाहिर-जमादाह् तफ् करन् प्योस् ॥
 ह्योव् तम् तप-सूत्य तेज् कोताह् ।
 वनव् कोताह् करय् व्वञ्ज् क्स् कोताह् ॥
 ह्योव् याञ्ज् तमि पकनुय् गर-वते-कुन् ।
 बुद्धिय् देवव् तिह् ह्यत् तस् बोझनावुन् ॥
 करय् देवन्-हन्दिय् देवन् वडु च्य प्रसाद् ।
 च्य गौरी राजकूरी कुय् आफरौ-बाद् ॥ ६५५ ॥

इदमेव नाम जपद्वयः नित्यं स्वर्गभोगं दापयिष्यति ।

इदमेव नाम यः (समाधानेन) जपन्त्यात् सः पुक्तिं प्राप्स्यति ॥

संविद्धा अस्मि-त्वं अहमेव, अस्मि अहं नित्यावियुक्तः त्वया ।

तव अपि ममापि अस्मि-न अन्तरं किमपि (तत्कृते) अस्मि-मे स्वात्मनः

शपथः ॥

चक्षा इत्यमेव गतवान् श्रीसदाशिवः शिखरस्थानं-कैलासस्य ।

ईदृश्या आसक्त्या ईदृशा प्रेम्णा (युक्ता) नित्यमेव भूयाः (इति) ॥

भवतु-नाम कृष्णस्य मम ईदृशी भक्तिः ईदृगेव प्रमासञ्जनम् ।

त्वमेव मम हे-शौरीशंकर अस्मि माता पिता च ॥ १९ ॥

श्रीगौर्याः पितृगेहमागत्य तदनुबन्धि वृत्तम् ॥ २० ॥

भवानौ आगता वनप्रदेशात् पितृगेहसु ।

वदिष्यामि किंनाम तपश्चरणं आशीतस्याः हेतुमात्रम् ॥ ६५० ॥

(यतः) महाभायाशक्तिः सा आशीत-न-न स्वस्वरूपेण (वस्तुतः) ।

अस्मि-हि सर्वं त्रैलोक्यं तस्या-एव एकं कलामात्रम् ॥

शिवेन सहचारिणी (अभिन्ना) शक्तिः (इति) आदित-एव ऐक्यं प्रसिद्धं
आशीत् ।

कारणविशेषेण (स्वातन्त्र्यलीलाभावेण) लोकाचारदर्शनार्थं तपसः चरणं
आभाषितम् ॥

(तत्रापि) अत्युत्कृष्टतां-गतं तस्याः तपश्चर्याया तेजः अत्यन्ततया ।

वक्तुं-शक्यं कियन्नाम, कुयं अद्युना प्राप्तिकवृत्तं समाप्तम् ॥

आरब्धं यावत् तथा संक्रमणं गृहमार्ग-प्रति ।

समीक्ष्य देवैः तत् आरब्धं तामुद्दिश्य संस्तवनं (प्रशंसनम्) ॥

(यथा) कृतः देवानामपि देवेन महान् तव प्रसादः ।

तव, हे-शौरि, हे-राजकुमारि, अस्मि अभ्युदयवाहः (अस्मत्तः) ॥ ६५५ ॥

बुद्धिं मैनावती गय वारयाह् खग् ।
 हिमालय् ते स्यठाह् लङ्गु तस् करनि श्रावग् ॥
 प्रङ्गलवुनु तस् वुकुख् कर्मुकु बडु स्वप्रकाग् ।
 करुख् तस् मरुहवा श्रावाग् श्रावाग् ॥
 ल्वकटि-पान-प्यठय् आसूय् च्य सतच लय् ।
 च्य व्वचिनय् जय् सदाशिव-सङ्गु दया च्य ॥ २० ॥

21. HIMĀLAYA AND MĒNAKĀ PRAISE PĀRVATĪ.

प्रथम् ओसुय् शिव-सन्दु ज्यन-कालय् ।
 करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥ ६५८ ॥
 दिच्य् हरनङ्ग क्वालय् लोल-डालय्
 सदाशिव् पान क्कोडुयन् बाल-बालय् ।
 च्यहय् बाल-पान तौद्योय् बूल-बालय्
 करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥ ६६० ॥
 दक्षन्-दीशुकु चलुय् जलदय् मलालय्
 च्य वरने सदाशिव् थियि कमि हालय् ।
 च्य ल्यूखुमंतु र्तु कुह् पानय् पननि कपालय्
 करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥
 गनान् च्यम् प्रय् वनन्-हन्दि पोश् बालय्
 च्य लागय् पोश् मिलविथ् अर्ग-चालय् ।
 च्यह् क्कषाङ्ग पालना च्यानिय् हवालय्
 करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥

(तां तथाविधां) दृष्ट्वा मेनका (जननी) संपन्ना अत्यन्तं प्रसन्ना ।
 हिमालयः (पिता) च अत्यन्तं (प्रसन्नः) लग्नः तस्याः कर्तुं प्रशंसासु ॥
 देदीप्यमानः तस्याः दृष्ट्वाभ्यां सौभाग्यस्य अतिमहान् स्वप्रकाशः ।
 कृतं-ताभ्यां (च) तस्याः अहीभाग्यमिति प्रशंसनं प्रशंसनं (वीषया
 प्रशंसनम्) ॥
 बाल्यादेव-प्रभृति आसीत्ते तत्र सद्दत्तसंयोगस्य प्रौढ्यासक्तिः ।
 तव भूयात्ते जयजयकारः श्रीसदाशिवस्य महान् अनुग्रहः अस्ति-यां-प्रति
 ॥ २० ॥

श्रीपार्वत्या मातृकृतस्तुतिप्रस्तावना ॥ २१ ॥

प्रेम आसीत्ते परमशिवस्य जन्मन-आरम्भ ।

कुर्यां-त्वत्कृते अहं प्रेमपुष्यैः (विचिताः) पुष्पमालाः ॥ ६५९ ॥

दत्तानि- (विहितानि-) त्वया सुगपीतस्त्वेव उच्छ्रलितगतानि

प्रेमविह्वलतया

श्रीसदाशिवः स्वयमेव अन्विष्टः प्रति-पर्वताधिलकोपत्यकम् ।

तत्रैव बाल्यावस्थायां संतुष्टीभूतस्त्वे नित्यबाल्यमनोहरभूर्तिः-शम्भुः

कुर्यां-त्वत्कृते ॥ ६६० ॥

दाक्षिणात्यप्रदेशस्य (अर्थतो दत्तप्रजापतिसंबन्धी) अपगतस्त्वे

श्रीघ्नमेव मनुः

तव वरणाय श्रीसदाशिवः आशमिष्यति केनापि वृत्तेन

(महाप्रश्रयसंभारेण)

त्वया (हि) लिखितं प्रशस्तं अस्ति (सङ्गायं) स्वयमेव स्वस्मिन्

भालपट्टे

कुर्यां-त्वत्कृते ॥

धनीभवन्ती अस्ति-मे प्रीतिः वनानां पुष्पाणि आनयिष्यामि

त्वयि समर्पयिष्यामि पुष्पाणि मेलयित्वा अत्ततहस्तपूरैः ।

अस्ति कृष्णस्य पालनं तव स्वायत्तमस्ति

कुर्यां त्वत्कृते ॥

करन् वक्ति वक्थ् च्याञ्ज् परमशक्ती
 अह् वक्तवन् च्याञ्ज् वक्थ्यन् नित्यम्बक्ती ।
 अह् वक्ती च्याञ्ज् कासान् साञ्ज् सक्ती
 अह् वक्थ् च्याञ्ज् वक्तवन् नेख्बख्ती ॥ २१ ॥

22. PRAYER AND PRAISE ADDRESSED TO PĀRVATĪ BY THE WHOLE
UNIVERSE.

हिमालय-पर्वतनि गरि ष्य् ज्ञायख् ।
 आयख् करने जगि रक्षपाल् ॥ ६६४ ॥
 परमशख्थ् परमशिव् क्काडनि द्रायख्
 कर्म-सूत्य् सपञ्ज् शिवशक्ति-रूप् ।
 भगवथ्-माया बोजनय् आयख्
 आयख् करने जगि रक्षपाल् ॥ ६६५ ॥
 परमात्म-सूर्थ-मञ्ज् तीज् ननु द्रायख्
 प्रकलनि आयख् संसारस् ।
 यमि-मञ्ज् द्रायख् तथि मञ्ज् ज्ञायख्
 आयख् करने जगि रक्षपाल् ॥
 जगतचू दाता अख् फलदायख्
 यस् दिख् च्थ् तस् दिधि शिवजी ।
 सुय् च्थ् लायख् च्थ् तस् दायख्
 आयख् करने जगि रक्षपाल् ॥
 वरने धिधिय् ह्यथ् वैकुण्ठ-नायख्
 वीगिस् खसनुकु कुय् ह्यथ्यख् ।

कुर्वन्ति (सर्व एव) भक्ताः भक्तिं तवैव हे परमशक्ते
अस्ति (हि) भक्तानां तव भक्तिरेव नित्यमुक्तिरूपा ।
अस्ति (हि) भक्तिः तव नाशयन्ती अस्माकं संकटम्
अस्ति (हि) भक्तिः तव भक्तानां सौभाग्यशालिता ॥ २१ ॥

पार्वतीं प्रति सर्वस्य जगतः स्तुतिपूर्वकं कीर्तनम् ॥ २२ ॥

हिमालय-पर्वतस्य गृहे त्वमेव जाता-त्वम् ।
आगता-त्वं कर्तुं जगत्याः पालनाम् ॥ ६६४ ॥
परमशक्तिरूपा परमशिवं अन्वेष्टुं निर्गता-त्वम्
सत्कर्मणा (लोकाचारविहितेन) संपन्ना-त्वं अभिन्नशिव-
शक्तिरूपा ।
भगवन्माया (साक्षात्) दृष्टिपथं आगता-त्वम्
आगता-त्वं० ॥ ६६५ ॥
परमात्म-सूर्य-मध्यात् प्रकाशरूपा प्रत्यक्षं निर्गता-त्वम्
प्रकाशयितुं आगता-त्वं संसारमण्डलम् ।
यन्मध्यात् निर्गता-त्वं तस्यैव मध्यं प्रविष्टा-त्वम्
आगता-त्वं० ॥
जगतः दातृरूपा असि फलदात्री
यस्मै दास्यसि त्वमेव तस्मै दास्यति (सत्फलं) श्रीशिवः ।
स-एव तवैव योग्यः त्वमेव तस्य धीसचिवात्मिका
आगता-त्वं० ॥
वरीतुं आगमिष्यति-त्वां (सः) सह-कृत्वा वैकुण्ठ-नायकम्
(श्रीविष्णुम्)
विमानचित्रस्य* आरोहणस्य अस्ति-ते संपदुपभोगः ।

* विवाहोत्सवेषु गृहाङ्गनमध्ये पञ्चरङ्गादिना यद्विमानाकारं चित्रं लिख्यते
स उच्यते ।

मानर्यञ्ज पतिव्रथ् त सती द्रायख्
 आयख् करने जगि रचपाल् ॥
 कृष्ण लोल-तारौ सेतार वायख्
 वानी भवानी च्चय् गक्कि ख्यद् ।
 सय् करिथ् नाद-व्यद् बोजनस् लायख्
 आयख् करने जगि रचपाल् ॥ ११ ॥

23. THE LEGEND OF THE ASURA TĀRAKA. HE OPPRESSES THE GODS. ŚIVA TELLS HOW BRAHMĀ HAS EXPLAINED TO THEM THAT HE CAN ONLY BE CONQUERED BY ŚIVA'S SON, AND SENDS ARUNDHATĪ AND THE SEVEN ṚṢIS AND OTHERS TO HIMĀLAYA TO ASK HIM AND HIS WIFE TO GIVE THEIR DAUGHTER TO ŚIVA IN MARRIAGE. THEY CONSENT. ARUNDHATĪ, ETC., RETURN TO BENARES AND INFORM ŚIVA. HE IS PLEASED, AND DIRECT NĀRADA TO SUMMON BRAHMĀ, VIṢṆU, AND THE OTHER GODS.

च्छ्वाह् अख् ओसु ओसुस् शिवसन्दु वाव् ।
 तमिस् क्विथ् सूत-पौरानिख् दपान् नाव् ॥ ६७० ॥
 ऋषीश्वर् बडु तपोश्वर् कर्मवानथ् ।
 मनस् आसिस् खनिथ् अरदाह् पुरानथ् ॥
 दथय् पाठिन् दिवान्-कुथ् वीद-साक्षी ।
 तपोवन-प्यठ शिव-जी आव् काशी ॥
 बनारस् नाव् काशिय-हन्दु कुह् मशह् ।
 महेदेवस् कुह् तमि दीशुक् प्रथम पूह् ॥
 वसान् युस् तति मोक्षचूय् गथ् बनान्-क्यस् ।
 सदाशिव् पान शिव-लूकस् अनिय् तस् ॥
 तत्थ् वातिथ् सत च्छि मंगनाविन् ।
 तिमन् सारिथ् मनकि सिर् वार वाविन् ॥ ६७५ ॥

मानवती पतिव्रता सती च निर्गता-त्वं (एव)

आगता-त्वं० ॥

हे ब्रह्माख्य* हार्दाल-तन्त्रीभिः वीणां वादयिष्यसि (चेत्)

वाणी (परात्मिका) भवानी तवैव संपत्स्यते सिद्धा ।

सा-एव कारिष्यति-ते नाद-त्रिन्द्वात्मकां श्रवणार्थं योग्यम्

आगता-त्वं० ॥ २२ ॥

प्रकृतवृत्तकथानकनिरूपणम् ॥ २३ ॥

ऋषिरेकः एकः आसीत् आसीच्-(च)-तस्य शिवात्मपरमात्मनः अतिरामः ।

तस्य सन्ति (लोकाः) सूत-पौराणिक-इति कथयन्तः नाम ॥ ६७० ॥

(सः) सुनीश्वरः महान् तर्पस्विनामग्रः सत्कर्म्मशीलः (च) ।

मनसि आसन्-यस्य उट्टुङ्कितानीव अष्टादश पुराणानि ॥

(तत्कथनानुरूपं) इत्थं प्रकारेण प्रददाति वेदस्य-प्रामाण्यम् ।

तपोवन-पृष्ठात् श्रीशिवः आगतः काश्याम् ॥

वाराणसीति नाम काशीपुरः अस्ति प्रसिद्धम् ।

महादेवस्य अस्ति तस्य देशस्य प्रेम पूर्णम् ॥

वास्तव्यः यः तत्र सोत्तस्यैव गतिः संभवन्ती-तस्य ।

सदाशिवः स्वयं शिवलोकं आनयिष्यति तम् ॥

तत्रैव प्राप्य सप्रर्षयः आनायितास्तेन ।

तेषु सर्वार्थैव मनसः रहस्थानि सम्यक् आविष्कृतानि-तेन ॥ ६७५ ॥

* ग्रन्थकृतः खोक्तिः । † योगप्रसिद्धः शब्दः ।

‡ एतद्वृत्तं वेदे पूर्वभूतमेव प्रकाशयति स्मृत इति भावः ।

अरुंधती बभौ नारद-सुनीश्वर ।

सर्पनि हाजिर तिमन् लगु वननि ईश्वर ॥

कुह तारक-नाम् दैत्याह् अख् बजोरथ् ।

तमिथ् न्युमतु-कुह देवन् राज्य् सोरुथ् ॥

किह् तस्-निश देवता लाचार् आमति ।

बहार अत्राफ् छिय् तफ् करनि द्रामति ॥

तिमन् वनुमतु जि कुह् ब्रह्मा-जियन् इथ् ।

कुह् राजौ तारकस् प्यठ् पान शिव-जिय् ॥

करिव् तफ् शिव-नाथस् वनि संतान् ।

लबिव् अद राज्य् सुथ् ह्यथि तारकस् ज्यान् ॥ ६८० ॥

सुह् तारुख् दर्म-कर्म-निश् प्यथि तंतु-ताम् ।

शिवस् संतान् व्यत्पथ् गक्कि यंतु-ताम् ॥

बहानाह् जाहिह्कु तस् इथु वनुनु प्यव् ।

न-तथ् निशकाम निशकल् कुय् सदाशिव् ॥

गक्किव् ल्हि तस् हिमालस् निश् वनिव् इथ् ।

अनोन् गौरी वनन् इथ-पाठि शिव-जिय् ॥

कुह् फ्रमावान् इथय-पाठि शिव शंकर् ।

करव् गौरिय स्तितिनय् अशि स्वयंवर ॥

व्वथ्यन् जै-जै च्य-हिहिस् वाग्यवानस् ।

सदाशिव् पान थियि यस् कत्रदानस् ॥ ६८५ ॥

इह् बूजिय् सत-च्छपि अरुंधती ह्यथ् ।

पकान्-गथ् वजूख् हिमालस् हकैकथ् ॥

असन्धती (वसिष्ठुर्विषधर्मिणी) (च) सह नारदर्विणा ।

(ते सर्वे) संपन्नाः संनिहिताः तान्-प्रति प्रवृत्तः वक्तुं ईश्वरः ॥

अस्ति (हि) तारको-नाम दैत्य-एकः एकः अतिबली ।

तेनैव अपनीतमस्ति देवानां राज्ञं सर्वमेव ॥

सन्ति (हि) तस्मात् देवाः उद्देगं आगताः ।

बहिरेव दूरेषु-प्रदेशेषु सन्ति तपः तमुं निष्क्रान्ताः ॥

तेभ्यः कथितं हि अस्ति श्रीब्रह्मणा इदमेव ।

अस्ति प्रसन्नः तारकं प्रति स्वयं श्रीशिवः ॥

कुशत तपः (येन) श्रीशिवस्य उल्लिख्यति अपत्यम् ।

अलप्स्यत ततः राज्ञं (स्वं) स-एव ग्रहीष्यति (अपनयिष्यति)

तारकासुरस्य जीवनम् ॥ ६८० ॥

सः तारकासुरः धर्मात्-कर्मणः पतिष्यति तत्कालपर्यन्तम् ।

शिवस्य अपत्यं उत्पन्नं संपत्स्यते यावत् ॥

मिथमात्रं प्रत्यक्षं (लौकिकं) तस्य ईदृशं कथयितुं आपतितम् ।

अन्यथा निष्क्रामः निर्वृत्तः अस्ति सदाशिवः ॥

गच्छत पूर्यं तस्य हिमालयस्य समीपे कथयत इदमेव ।

अनयिष्यामः (अनयिष्यामि)-तां गौरौ कथयन्ति (कथयति)

इत्थं श्रीशिवः ॥

अस्ति आज्ञापयन् इत्थं-प्रकारेण श्रीशिवः शंकरः ।

करिष्यामः (करिष्यामि) गौर्या सह वयं (अहं) स्वयंवरम् ॥

भूयात् जयकारः त्वत्सदृशस्य भाग्यशालिनः ।

सदाशिवः स्वयं आगमिष्यति यस्य कन्यावरणार्थम् ॥ ६८१ ॥

इदं श्रुत्वा समर्पयः असन्धत्या सह ।

निर्जग्मुः कथितस्तेः हिमालयाय वृत्तान्तः ॥

च्छु कुख् बंडु वाग्यवानय् कर्मवानय् ।
 यिचिय् शिवनाय् ह्यथिय् च्यय् कज्जदानय् ॥
 कुह् वीदुक्त् आद् युस् ओकारसय्-मज्ज ।
 यिचिय् सम्मख् सुह् च्यानिस् द्वारसय्-मज्ज ॥
 निरंजन् निर्मल् निर्गवन् निराकार् ।
 न तस् क्रूदय् न तस् लूवय् निराहार् ॥
 महामायाय इन्दु कुय् कर्मलोनुय् ।
 दिचिय् दर्शन् यिचिय् सुय् गर च्योनुय् ॥ ६६० ॥
 तिथय् मैनावती य्यलि बोज्जनावूख् ।
 ख्छाह् सौपंज् प्रसन् आकार् स दावूख् ॥
 दपुख् हिमालन् ति मज्जूर् कुह् मज्जूर् ।
 पुनिमू-चंद्रम खत् स्यय् पूरि-कनि पूर ॥
 इहय् कथ् च्यय् यविथ् मानिव् दय-गय् ।
 म्य वनुमव वाख् ल्हि ज्ञानिव् सतो सय् ॥
 छत्तुख् रुख्सय् तिमन्-निग आय् काशी ।
 महादेवस् दपुख् हे अविनाशौ ॥
 यिह् कौंछाह् अस्य आसूय् आगिया च्याज् ।
 अकूय् कथ् बोज्जवुनु पानय् तिमौ माज् ॥ ६६५ ॥
 इह् बूजिय् वारयाह् खग् गव् महेश्वर् ।
 तिथय् हाजिर् सपनु नारद् सुनीश्वर् ॥
 महादेवन् दपुस् शक्ति बोज्ज थव् कन् ।
 गक्खिय् ब्रह्मा-जुवस् विष्णस् इह् कथ् वन् ॥

त्वं अस्मि महान् भाग्यवान् सुकर्मकृत् ।

आगमिष्यति-ते श्रीशिवः प्रतिग्रहीष्यति-ते त्वत्तः कन्यादानम् ॥

अस्ति (हि) वेदस्य आदिभूतः यः ओं- (प्रणव)-इति-तस्य मध्ये ।

आगमिष्यति-ते संमुखं सः तव द्वारमध्ये (द्वारे) ॥

(यः) निरञ्जनः निर्मलः निर्गुणः निराकारः (च) ।

न तस्य क्रोधः न तस्य लोभः निरपेक्षभोज्यः (चास्ति) ॥

महामायारूपायास्त्वत्कन्यायाः अस्ति भाग्यं (भर्तृरूपः सः) ।

दास्यति-ते दर्शनं आगमिष्यति स-एव गृहं तत्रैव ॥ ६९० ॥

तथैव मेनका यदा आविता-तैः ।

(सापि) अतिशयेन संपन्ना प्रसन्ना अङ्गीकारं सा दापिता-तैः ॥

प्रतिकथितं-तेभ्यः हिमालयेन अपि स्वीकृतं अस्ति स्वीकृतम् ।

पूर्णिमाचन्द्रमाः (इव) उदितः समैव पूर्वदिग्भागात् पूर्णः ॥

इमामेव कथां (वाचं) चित्ते निधाय मनाच्च दैवी-गतिम् ।

मया कथितं-वः वाक्यं गूढं जानीत सत्यमेव सत्यम् ॥

गृहीता-तैः गमनानुज्ञा तेभ्यः आगताः काशीम् ।

(तत्र) महादेवाय कथितं-तैः हे अविनाशिन् ॥

यत्किञ्चिद्रूपा अस्माकं आसीत् आज्ञा त्वदीया ।

एकामेव कथां (वाचं) शृण्वद्भिः स्वयमेव तैः संमता (सा)

॥ ६९५ ॥

इदं श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नः संपन्नः महेश्वरः ।

तथैव प्रत्यक्षः संपन्नः नारदः सुनीश्वरः ॥

महादेवेन कथितं-तस्मै संदेशं शृणु निर्घोह कर्णैः (त्वम्) ।

गत्वा श्रीब्रह्मणे विष्णवे इमां वाचं वद ॥

त्रिकोटी देवता ह्यथ अस्य निश्चिन् ।
 बुद्धिश्च वेलाह् समिध् तिमहंजिरी दिन् ॥
 इह बुञ्जिथ् द्राव् नारद-जौ तुज्जन् दव् ।
 पकान्-गव् विष्णुलूकस् वातिथ्य-प्यव् ॥ २६ ॥

24. NĀRADA GOES TO VIṢṆU, AND, AFTER PRAISING HIM, INFORMS
 HIM OF ŚIVA'S INTENDED MARRIAGE.

हरि-नारायणस् लग्नु बावने हाल् ।
 महाराजा महादेवुन् च कुय् साल् ॥ ७०० ॥
 च्छ् राम-रूप-किनि सीताय तोयोश्
 च्छ् कृष्ण-रूप-किनि राधाय तोयोश् ।
 तुलुय् च्यथ् किल्य-प्यठ् गोवर्धनुक् बाल्
 महाराजा महादेवुन् च कुय् साल् ॥
 च्य लोलच यञ् ख्ययथ् यशोदाय निश्
 च्छ् रूदुश् लोल-किनि कुजाय निश् ।
 सुदामनि अथ ख्ययथ् क्लम-सिरिच चाल्
 महाराजा महादेवुन् च कुय् साल् ॥
 बनोवुथन् अकिथ् सिरि-स्वच्छ-सूत्य् दनिथ्
 द्वयिम्य स्वच्छ अथ रटुन्य् श्रीहकिणिय् ।
 व्यनथ् करून्य् दिहस् कोताह् जरो-माल्
 महाराजा महादेवुन् च कुय् साल् ॥
 विभीषणम् दितुथ लंकाय-हन्दु राज्य्
 कलस्-प्यठ् . य् यवुथ् सुग्रीवस्य ताज् ।

त्रिकोटिसंख्याकान् मुख्यदेवान् सहकृत्वा अस्माकं समीपे आगच्छेयुः ।

(यथा) समीच्य समयं समेत्य ते साक्षात्कारं दद्युः ॥

इत्थं श्रुत्वा निष्क्रान्तः नारदर्षिः उत्थापिता-(स्वीकृता)-त्वेन द्रुतगतिः ।

अगमत् (च) विष्णुलोकं प्राप्स्यीत् ॥ २३ ॥

विष्णुलोकं प्राप्य नारदार्षविष्णुं स्तौति प्रवृत्तिं च

प्रस्तौति ॥ २४ ॥

हरये-नारायणाय प्रवृत्तः कथयितुं वृत्तम् ।

हे-महाराज महादेवस्य तव अस्ति निमन्त्रणम् ॥ २०० ॥

त्वमेव राम-रूपेण सीतायाः (परमशक्तः) अतुष्यः

त्वमेव कृष्ण-रूपेण श्रीराधिकायाः अतुष्यः ।

उत्थापितस्त्वया त्वयैव कनिष्ठिकाङ्गुल्यां गोवर्धनाख्यः पर्वतः

हे-महाराज ॥

त्वया प्रेमसमर्पितं नवनीतं भुक्तं-त्वया यशोदायाः समीपे

त्वं आस्थितस्त्वं हार्डेन कुञ्जायाः समीपे ।

सुधामन्नाक्षयस्य हस्तेन भुक्तं-त्वया तण्डुलकणरेणोः

हस्तप्रमाणम्

हे-महाराज ॥

संपादितस्त्वया-सः एकेनैव तण्डुलकणचूर्णदानेन महाधनी

द्वितीयायाः सुष्ठुः (तद्गृहणकृते) हस्तः गृहीतस्वया-ते

श्रीरक्षिण्या ।

विचक्षिः कृता-तया-ते दास्यसि-तस्मै क्रियन्-नाम स्वर्णादिद्रविणम्

हे-महाराज ॥

विभीषणाय इत्तस्त्वया लङ्कायाः राज्यम्

शिरसि त्वयैव स्थापितं-त्वया सुग्रीवस्य (राज-)मुकुटम् ।

च्य बख्चुथ् बलिदानवस् ति पाताल
 महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥
 वञ्चन् त बालकन् ह्यथ् ग्वयु च्य ब्रह्मा
 बनाविथ् तिम् तिथिय् तस् कळ्य् चमा ।
 च्छ् तोयोख् गोपियन् कुय् नाव् गोपाल्
 महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥ ७०५ ॥
 मरिथ् आसि देवकिथ् गोमति श्र संतान्
 अनिथ् दितिथस् दिलुकु कडुयस् च्य अमीन् ।
 तिमन् ओसु मरनस् गोमंतु स्यटाह् काल्
 महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥
 परिथ् विद्या ग्वरन् दक्षिना मंजूय् ज्यान्
 गळ्य् मत्यय् दिन् मूदुमंतु अनिथ् संतान् ।
 समुद्रस् फटुम् वदि वदि न्य गलिम् लाल्
 महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥
 मनस् थ्यलि राग् संतान-सन्दु स्यटाह् गोस्
 अनिथ् तमि रूप् दितुथस् थियु तमिस् ओसु ।
 कळ्न् अस्त्वथ् च्य-कुन् च्य कुख् फिरान् काल्
 महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥
 शंखाखर् दैत्य् मोरुथन् शंख् तमिस् द्राव्
 कुह् तथ् शंखस् च्य थवुमंतु पान्चजन्य् नाव् ।
 तवथ्-वापथ् दिचूथ् पाञ्जिस् अन्दर् काल्
 महाराजा महादेवुनु च्य कुय् साल् ॥

त्वया परितोषेण-समर्पितं-त्वया बलिदानवाय अपि पातालराज्यम्
हे-महाराज० ॥

वत्सान् (गोपाल-) बलकान् च संयुञ्ज्य अपरातः त्वत्तः ब्रह्मा
समुद्भावितास्त्वया ते तथैव (तादृशा एव) तस्मै (ब्रह्मणे)
कृता-त्वया क्षमा ।

त्वं संतुष्टस्त्वं गोपीनां अस्ति-ते नाम गोपाल (इति)
हे-महाराज० ॥ ७०५ ॥

सृष्ट्वा आसन् देवकीमातुः गतपूर्वां षट् पुत्राः
आनीय दत्तास्त्वया-तस्यै मनसः निष्कासितस्त्वया-तस्याः
त्वया अत्यौत्सुक्येणः ।

तेषां आसीत् मरणकालात् व्यतीतः अत्यन्तः समयः
हे-महाराज० ॥

अधीत्य (अथाप्य) विद्याः गुरुणा दक्षिणा प्रार्थिता-त्वत्तः सत्या
इष्टं-देयमस्ति-चेत् दातव्य(स्त्वया) सृतः आनीय पुत्रः ।
समुद्रे निमग्नः-स-मे रुदित्वा रुदित्वा मम विनष्टा-मे कनीनिकाः
हे-महाराज० ॥

(इत्थं) मनसि यदा रागः (अत्यौत्सुक्येण हठः) पुत्रस्य अतिशयेन
संपन्नस्तस्य

आनीय तेन रूपेण (साक्षात् एव) दत्तस्त्वया-तस्मै यादृश
(-एव) तस्य आसीत् ।

कृता-तेन कृतकृत्यभावेन-स्तुतिः त्वां-प्रति, (यतः) त्वमेव असि
विपर्ययन् सृष्टुम्
हे-महाराज० ॥

शङ्खासुरनामा दैत्यः हतस्त्वया-सः शङ्खः तस्मात् निर्गतः

अस्ति तस्य शङ्खस्य त्वया संनियतं पाञ्चजन्य-इति नाम ।

तत्कार्यार्थमेव प्रक्षिप्त्वा-त्वया जलधेः मध्ये भग्ना

हे-महाराज० ॥

करनि लङ्गि पाङ्क् पांडव् च्याङ् पूजा

खटाह् गव् रश्ख् राजन् क्याह् इह् शूच्या ।

सुदर्शन-चक्र मोह्यन् सुय् शिशुपाल्

महाराजा महादेवुन् च्य कुय् साल् ॥ ७१० ॥

कुह् कस् तागय् वनिथ् ह्यकि च्योनु चर्यथ्

शुराह् साम् ऐट् अख् हथ् त्रिय वर्थथ् ।

वरिथ् कुख् बालुखाह् चटिथ् मुहनि जाल्

महाराजा महादेवुन् च्य कुय् साल् ॥

बनाविथ् रूप् व्यन् व्यन् प्रथ्-अकिस् सूत्य्

कुनुय् आसिथ् करान् आसुख् च्ह दिह् कूति ।

खटाह् शर्मन्द गोसथ् तिथ् वुक्थिथ् हाल्

महाराजा महादेवुन् च्य कुय् साल् ॥

च्य खारिथ् म्क्तमालि-किति म्क्त कुलिथ्

मङ्गिमि-यारि राधिकाथ-हन्दि कूति तुलिथ् ।

तिथथ्-पाठि वालि शिवजी रूद-कनि लाल्

महाराजा महादेवुन् च्य कुय् साल् ॥

वरूथ् थिय-पाठि लक्ष्मी आसू च्यथ् प्रथ्

तिथथ्-पाठि शंकरस् गौरी वरून् च्यथ् ।

करन् कुय् वारयाह् खश् तसति हिमाल्

महाराजा महादेवुन् च्य कुय् साल् ॥

कुनुय् कुख् आसवुनु क्थि लब्ध-बदि नाव्

सदाशिव-रूप क्थणस् दर्शनाह् हाव् ।

कर्तुं प्रवृत्ताः पञ्च पाण्डवाः तव पूजाम्

(तेन) अतिशयेन संपन्नः द्वेषः राज्ञः किं नाम इत्थं शोभते

(योग्यं नास्तीति)

(तावत्) सुदर्शनेन-चक्रेण हतस्त्वया-सः स-एव शिशुपालः

हे-महाराज० ॥ ७१० ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं कथयितुं शक्नुयात् तव चरित्रम्

षोडश सहस्रं अष्टौ एकं शतं स्त्रियः वृतास्त्वया ।

(ताश्च) वृत्वा अस्मि बालकमात्रं कृत्वा मोहस्य जालानि

हे-महाराज० ॥

उज्जावितानि-त्वया रूपाणि भिन्नं भिन्नं प्रत्येकया सह

एक-एव भूत्वा कुर्वन् आसीः त्वं रूपाणि कियन्ति (असंख्यानि) ।

अतिशयेन लज्जितः संपन्नो-ऽहं-ते तादृशं दृष्ट्वा चरित्रम्

हे-महाराज० ॥

त्वया आरोपिताः राधिकायाः-कृते (मुक्तमालाया वा) मुक्तफलात्मकाः

वृक्षाः

मध्यस्थेन (विवाहार्थं) (येभ्यः) राधिकायाः असंख्याः

(मुक्ताः) उत्थापिताः (प्राप्ताः) ।

तादृक्-प्रकारेण वर्धिष्यति श्रीशिवः वर्षेणरूपेण रत्नानि

हे-महाराज० ॥

वृता-त्वया येन-प्रकारेण लक्ष्मीः आसीत् तत्रैव अनुरागः

तादृक्-प्रकारेण शङ्करस्य पार्वती वरणीया अस्ति ।

कर्तव्यः अस्ति अतिशयेन संपन्नः तस्यापि हिमालयः

हे-महाराज० ॥

एक-एव अस्मि वर्तमानः सन्ति-ते लक्ष्मणः नामानि

सदाशिव-रूपेण भक्तस्य (कृष्णाख्यग्रन्यकर्तुः) दर्शनं प्रदर्शय ।

अबीद-वक्यं वखंचुस् तस् दुयी गाल्

महाराजा महादेवुन् ज्य कुय् साल् ॥ ७१५ ॥ २४ ॥

25. VIṢṆU, PLEASED, DISPATCHES NĀRADA TO CALL BRAHMĀ AND THE OTHER GODS. THEY ALL APPROACH ŚIVA. ŚIVA DISPATCHES NĀRADA TO WARN HIMĀLAYA, WHO NOTIFIES THE APPROACHING WEDDING. NĀRADA INFORMS ŚIVA OF THIS. THE WEDDING PROCESSION IS FORMED AND STARTS. VIṢṆU LEADS THE OTHER GODS.

इह् वूज़िथ् श्री-विष्णुजी ख्वग् स्यठाह् गव् ।

वननि लगु मोनु खामी श्री-सदाशिव् ॥ ७१६ ॥

अच्छिक्-किनि असि पकव् हरग्गस् थविथ् मन् ।

चह् गक् ब्रह्मा-जियस् वन् सूत्य् सुथ् अन् ॥

गंडिथ् गुलि द्राव् नारद्-जी इह्य् कथ् ।

वज्जुन् ब्रह्मा-जियस् कथ् आव् तस् ह्यथ् ॥

खवर् नारद्-जुवन् कर्ह् ज्याय-ज्याय ।

त्रिकोटी देवता वूज़िथ् तिथ् आय ॥

खसिथ् गरुडस् मुरारी कर्ह् तयारी ।

शिवस् निग्ग आव् अद ह्यथ् देव् सारी ॥ ७१० ॥

गंडिथ् गुलि त कर्ह्क् शिवनाथस् नमस्कार् ।

व्यह् क्याह् अस्य आगिया, सारिथ् किह् तयार् ॥

महादेवन् दपुख् नारद्-मुनीश्वर् ।

ग्वडज्ग् शक्ति ह्यथ् गक्तिन् तंतु तिथ् कुह् व्यह्तर् ॥

गक्तिथ् वन् नारदन् हिमालयस् इय् ।

त्रिकोटी देवता ह्यथ् ओय् शिव-जिय् ॥

अद्वैतरूपं-भक्तिं वितर-तस्मै तस्य (भक्तस्य) द्वैतं विनाशय ॥ ७१५ ॥ २४ ॥

हे-महाराज० ॥

श्रीविष्णुना तच्छ्रुत्वा प्रत्युच्यते यच्च विधीयते तद्वृत्तम् ॥ २५ ॥

इत्थं श्रुत्वा श्री-विष्णुः प्रसन्नः अतिशयेन संपन्नः ।

कथयितुं प्रवृत्तः अस्माकं स्वामी श्री-सदाशिवः (अस्ति)

॥ ७१६ ॥

अस्तिहारा (इव) वयं (अहं) आगमिष्यामः (-मि) हर्षं

स्यापयित्वा मनः ।

त्वं गच्छ ब्रह्माणं वद, सह तं आनय ॥

बद्धा अञ्जलिं निर्गतः नारदर्षिः इयमेव वात्ता ।

(गत्वा) कथिता-तेन श्री-ब्रह्मणे कथा (प्रवृत्तिः), आगतः

(नारदः) तं सह-कृत्वा ॥

प्रवृत्तिः नारदर्षिणा कृता (आविता) प्रति-देश-देशं (सर्वान्देवादीन्) ।

त्रिकोटिसंख्याकाः मुख्यदेवाः श्रुत्वा तदेव आगताः ॥

आसन्न गण्डं सुरारिणा कृता सज्जना ।

शिवस्य समीपे आगतः अनन्तरं गृहीत्वा देवान् सर्वान् ॥७२०॥

बद्धा-तैः अञ्जलीन् कृतस्त्विः च शिवस्वामिने नमस्कारः ।

अस्ति का-नाम अस्माकं आत्मा सर्व-एव सः सज्जाः ॥

महादेवेन प्रत्युक्तं-तान् नारदमुनीश्वरः ।

प्रथमं संदेशं गृहीत्वा गच्छतु तत्र तदेव अस्ति समञ्जसम् ॥

गत्वा (च) कथितं नारदेन हिमालयस्य इदमेव ।

त्रिकोटिसंख्यात्मकान् देवान् सह-कृत्वा आगतस्त्वसमीपे

श्रीशिवः ॥

पकान् छ्यत् स्यत् पतत् तसञ्ज्य सवारी ।

तयारी कर् तयारी कर् तयारी ॥

खवर् बूज्यि बजाविन् प्रादियान ।

वजान् ओसु ज्याबज्या बहु नगारखान ॥ ७२५ ॥

मुवाफिख् आव् म्य व्वञ्ज् दोर्थ-जमान ।

बनिय् महाराज् यियि शिव-नाथ् पान ॥

सदाशिवस् निग्न नारद् सुनीश्वर् ।

सपनु हाजिर् दप्योनस् हे महेश्वर् ॥

पकिव् हिमाल-सन्दि-किनि छ्यन् कुतिचू ताख् ।

बुकूम् तस् वारथाह्-पाठि ह्यमथ् त दाख् ॥

खवर् बूज्यि सपञ्ज् सारिचू तयारी ।

सवारी आसू देवन्-हञ्जु चपारी ॥

बुकुख् लग्नाह् गहदि तथ्-प्यठ् किंदरि बीठि ।

स्यदथ् आय योगिनी ह्यथ् तथ् दितिन् मीठि ॥ ७३० ॥

सदाशिव् द्राव् ह्यथ् चैलोक्य सोरुथ् ।

लकन्-हन्दि लक् करोरन्-हन्दि करोरथ् ॥

खसिय् गरुडस् चतुर्भुज् औ-नराथण् ।

पकान् अमृथ् छ्यकान् ओसु शंख् वाथन् ॥

करान् आसिस् त्वता गंदर्व सारी ।

हरे गोपाल् औ-गोवर्धन-दारी ॥ २५ ॥

आगच्छन्तः सन्ति ममेव पश्चात् तस्य सादिमुखाः (सहचराः) ।

सज्जनां क्रुश सज्जनां क्रुश सज्जनाम् ॥

वृत्तान्तं श्रुत्वा वादितास्तेन (हिमालयेन) उत्सवार्थपठहाः ।

ध्मायमानः आसीत् प्रतिस्थानं महान् आनकादिवाद्यनिवहः

॥ ७२५ ॥

इष्टानुकूलः समागतः से अद्युना प्रचारः-समयस्य ।

(यतः) भूत्वा महान्वरः आगमिष्यति श्रीशिवः स्वयम् ॥

(अनन्तरं) श्रीसदाशिवस्य समीपे नारदः मुनीश्वरः ।

संपन्नः प्रत्यक्षः कथितं (-च)-तेन-तस्मै हे-महेश्वर ॥

आगच्छत हिमालयस्य-द्वारा नास्ति कस्यापि (वस्तुनः) विलम्बः ।

दृष्टुं (-च)-मया तस्य अत्यन्त-प्रकारेण औदार्यं धैर्यं (च) ॥

(एतत्) वृत्तं श्रुत्वा संपन्ना सर्वप्रकारेण सज्जना ।

अश्वहस्यादिवाहनानि आसन् देवानां समन्तात् ॥

समीक्षितं-तैः विवाहमुद्धूर्तलघुं ग्रहाः (सूर्यादयः) नत्र-स्थानेषु

केन्द्राणां स्थिताः ।

सिद्धिः आगता योगिनीः गृहीत्वा तस्य (लघुस्य) दत्तानि-तया

शुभचुम्बनानि ॥ ७३० ॥

सदाशिवः निर्गतः गृहीत्वा त्रैलोक्यमुख्यान् सर्वांश्च ।

लक्षसंख्याकानां लक्षान् कोटिसंख्याकानां कोटीः ॥

आसद्य गण्डं चतुर्भुजः श्रीनारायणः ।

गच्छन् असृतं सिञ्चन् आसीत् शङ्खं वादयन् ॥

कुर्वन्तः आसन्-यस्य स्तुतीः गन्धर्वाः सर्व-एव ।

हे-हरे गोपाल हे-गोवर्धनधर (हर्षित) ॥ २५ ॥

26. THE GANDHARVAS PRAISE VIṢṆU.

तोठान् च्छु कुख् वक्ति-नावस् ।

श्याम-रूप लगथो राम-नावस् ॥ ७३४ ॥

सासिम्वख गीथ् कुथ् ग्यवान् प्रेषनाग्

राथ्-द्यन् आसितन् म्य च्योनुथ् राग् ।

जनख्-राज् च्छु करनोवुथन् त्याग्

राज्-भर्तृहरिथस् दितुथ् वैराग् ।

योग-किनि तोयोख् भुसुड-कावस्

श्याम-रूप लगथो राम-नावस् ॥ ७३५ ॥

शंख-मङ्ग शब्द-चावनस् लगथो

बोजवुनु मोच्छ दावनस् लगथो ।

असवुनु स्वख् हावनस् लगथो

नाश-रस्तिस् च्योवनस् लगथो ।

लगथो सथ्-रूपकिस् खवावस्

श्याम-रूप लगथो राम-नावस् ॥

हे शिव केशव कुस् च्योनु दास्

शिव-रूप वसवुनु कुख् च्छु कैलास् ।

राम-रूप लंकाय करवुनु डास्

कृष्ण-रूप-किनि कुख् खेलान् रास् ।

तार् दिम् मोहनिस् दरियावस्

श्याम-रूप लगथो राम-नावस् ॥

मुख्यमर्थं च श्रीविष्णुं प्रति गन्धर्वादीनां स्तुतिप्रस्तावः ॥ २६ ॥

तुष्यन् त्वमेव अस्मि भक्तिभावस्य ।

हे-श्यामरूप उपहारीभूयासं-ते रामेति-नाम्नि ॥ ७३४ ॥

सहस्रमुखैः कीर्तिगीतिं अस्ति-ते गायन् शेषनागः

रात्रिन्ध्रं भूयान्नाम मे तवैव अनुरागः ।

जनकराजः त्वयैव कारितस्त्वया-सः सर्वसंसारत्यागम्

राज्ञे-भर्तृहरये दत्तं-त्वयैव वैराग्यम् ।

योगविधानेन संतुष्टुस्त्वं भुसुख-काकस्य

हे-श्यामरूप ० ॥ ७३५ ॥

शङ्खमथात् शब्दप्रकाशनस्य उपहारीभवेयं-ते

तच्छ्रुतिसमकालमेव मोक्ष-वितरणस्य उपहारीभवेयं-ते ।

हसनशीलस्य सुखस्य प्रदर्शने उपहारीभवेयं-ते

अनन्तस्य यौवनसौन्दर्यस्य उपहारीभवेयं-ते ।

उपहारीभवेयं-ते सत्यरूपस्य स्वभावस्य

हे-श्यामरूप ० ॥

हे शिवात्मन् केशवात्मन् अस्मि तव दासः

शिवस्वरूपेण वास्तव्यः अस्मि त्वं कैलासे ।

रामरूपेण लङ्कायाः कुर्वन्नसि सर्वनाशम्

कृष्णरूपेण अस्मि-त्वमेव क्रीडन् रामलीलाम् ।

तारं देहि-मे मोहात्मिकायाः सहानद्याः

हे-श्यामरूप ० ॥

कति यंवि समयन् कंसस् ज्ञोर्
 कति ह्यु रावणस् तिकू दोर-दोर् ।
 कति हृदि लंकाय बाह् शय् पोर्
 अज्ञ-ताज्ञ संसार कस् हृद् सोर् ।
 क्मि दौफ् प्रज्ञलोवु मञ्ज वावस्
 श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥
 सर्व-व्यापस् कुल् मञ्ज मनस्
 कृष्ण-रूप् दारिद्र्य मञ्ज वनस् ।
 कल ह्यथ वामन्-जीवनस्
 आश्वर् च्य होवुथ अर्जुनम् ।
 च्याज्ञ वक्तिय-हृन्दु कुम् म्य हावस्
 श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥
 रामचन्द्र शीतल् कुय खबाव्
 पुनिमू-इह शिव-आर्तौ करनाव् ।
 चन्द्रचूड सूर्य-हिङ् दर्शन म्य हाव्
 कृष्णस् शिव-लोल तिथु गज्जराव् ।
 यिथु पार्थी करि दरि भावस्
 श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥ ७४० ॥ १६ ॥

कुत्र-नाम निहितानि समयेन कंसस्य वीर्याणि

कुत्र-नाम स्थिता रावणस्य तादृशी प्रभावशीलता ।

कुत्र स्थितानि लङ्कायाः द्वादश शतं पुराणि

अद्य-यावत् संसारः कस्य स्थितः सारभूतः (भ्रुवः) ।

केन द्वीपः प्रज्वलितः मध्ये वातस्य

हे-श्यामरूप० ॥

सर्वव्यापकः अस्मि-त्वं मध्ये मनसः

कृष्णरूपं घृत्वा मर्द्ये वनस्य ।

शिरः कृत्वा वासनजीवनाख्यस्य

आश्चर्यरूपं त्वया प्रदर्शितं-त्वया अर्जुनाय ।

तव भक्ति(-दाकार्यस्य) अस्ति-मे मे कुतुकम्

हे-श्यामरूप० ॥

हे-रामचन्द्रात्मन् शीतलः अस्ति-ते स्वभावः

पूर्णिमा-दिने शिव-आरती-नामिका-दयाक्रन्दस्तुतिं कारय-मासु ।

हे-चन्द्रब्रूढ सूर्यवत्प्रदीपमानं दर्शनं मम प्रदर्शय

कृष्णाख्यस्य (मे-ग्रन्थकर्तुः) शिवप्रीतिं तादृशीं घनीकुण्ड ।

यथा (नित्यं) पार्थिवलिङ्गात्मशिवार्चनां करिष्यति व्रतानि-करिष्यति

श्रमावस्थादीनाम्

हे-श्यामरूप० ॥ ७४० ॥ २६ ॥

27. THE AUTHOR EXPLAINS THAT HE CANNOT DESCRIBE THE
GLORY OF ŚIVA'S WEDDING, WHICH EVEN THE GODS
ARE UNABLE TO PRAISE.

कलन् ऋम् ज्यव् डलन् कुस् कुय् सथय्-सथ् ।
 कुह् कस् ताकथ् सुह् करि तमि खांदर'चू कथ् ॥ ७४१ ॥
 समेमति अमि साल् क्वाह् वनय् कूति ।
 सदागिव् ओस् किथु त कम् आमिस् तमिस् सृत्य् ॥
 महापुरुगन् महादेवुनु महात्मिय् ।
 वनुनु दुर्लभ् म्य व्वद् कथ-पाठि वातिय् ॥
 तमञ्जु लीला कठिञ् गामिचू ह्यह् देवन् ।
 वनुनु पञ्चा अद् अस्थ मूर्खन् त जीवन् ॥
 वनय् क्वाह् मूर्ख-वावाह् इयु वनुनु कुय् ।
 फकथ् शिवनाथ-सन्दु नावाह् वनुनु कुय् ॥ ७४५ ॥
 रनिस् खनवट-सूतिन् खड् खनुनु कुय् ।
 अनिस् रूपम् अंदर् वावाह् अनुनु कुय् ॥
 इयिस् कुलिंसय् कुह् कति त्युह'स्य कुह् कति मूल् ।
 करान् कुस् स्वक्तमर् अति कुम् गङ्गान् ढल्ल् ॥
 कलन् ऋम् ज्यव् डलन् व्वद् ऋम् वनय् क्वाह् ।
 परय् लीला करय् व्वञ् क्ख कोताह् ॥ २७ ॥

28. THE AUTHOR AGAIN EXPRESSES HIS INABILITY AND UNWORTHINESS.

सदागिव् स्वामिथो कुस् वक्ति ह्यनुय् ।
 वन्योमंतु पाप-गैलाह् जड् त ह्यनुय् ॥ ७४८ ॥

ब्रह्मादिभिरपि स्तोत्रमशक्यस्य श्रीशिववृत्तस्य वर्णितुमत्यशक्तत्वं
स्वीयं मन्यमानो ग्रन्थकृद्ददति ॥ २७ ॥

मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा चञ्चलीभवन् अस्ति अस्त्वैव

सत्यमेव-सत्यम् ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं सः करिष्यति तस्य उत्तवस्य निरूपणम्

॥ ७४१ ॥

समेताः आसन् जनाः किं वदिव्यामि कियन्तः (असंख्याः) ।

सदाशिवः आसीत् कीदृशः के च आसन्तस्य तस्य सहचराः ॥

महापुरुषाणां (अपि) महादेवस्य माहात्म्यम् ।

वक्तुं दुष्करं मम बुद्धिः केन-प्रकारेण पर्याप्स्यति (तन्माहात्म्यं
वक्तुम्) ॥

तस्य स्तुतिक्रिया कठिना संभूता अस्ति देवानाम् ।

कथयितुं योग्यमस्ति-किं ततः अस्माकं मूर्खाणां देहिनां च ॥

कथयिष्यामि किं मौर्ख्यमेव ईदृक् कथनीयं अस्ति ।

केवलं श्रीशिवस्य नाममात्रं कथनीयं अस्ति ॥ ७४५ ॥

कुकरस्य कफोणिना गर्तः खननीयः (इव) अस्ति ।

ग्रन्थस्य (इव) रूपस्य दर्शनविषये वायुः (कीदृग्रूपोऽस्तीति
पृच्छा इव) श्रानेयः अस्ति ॥

ईदृशस्य वृत्तस्य अस्ति कुत्र अग्रभागः अस्ति कुत्र मूलभागः ।

कुर्वन् अस्ति संक्षेपणं (परंतु) अत्र अस्ति-मे संभवन् दैर्घ्यम् ॥

मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा, तरलीभवन्ती बुद्धिः अस्ति-मे,

कथयिष्यामि किम् ।

पठिष्यामि स्तुतिं करिष्यामि अधुना वृत्तान्तं समाप्तम् ॥ २७ ॥

स्वासामर्थ्यमयोग्यत्वं च प्रकटयन्ग्रन्थकृद्देव पुनर्वदति ॥ २८ ॥

हे-सदाशिव स्वामिन् अस्मि भक्त्या हीन-एव ।

संपन्नः पापात्मशिलारूपः जडः भित्तिरूपः च ॥ ७४६ ॥

दया दर्मस् कुनय् केह् कुम् न मैलय् ।

क्वचैलय् कुस् क्वचैलय् कुस् क्वचैलय् ॥ ७५० ॥

अहंकारन् वनोवुमत् ग्वनौ रस्तुय् ।

स्वहाह् आसिय् स्वहन् कर्म्मत्तु व्वह् हस्तुय् ॥

मल्लिनि वस्तर् वलिय् किम् कुम् न अचुय् ।

फकय् इन्द्रिय्-स्वखच्चु छाम् वार रुचुय् ॥

पश्यन्-हन्दि-पाठि कुस् ख्यय् च्यय् श्वगान् व्वह् ।

मग्रान् मय् कुम् दिङ्गकु स्वख् कुस् मंगान् व्वह् ॥

ग्रमान् कुम् न लमान् कुस् लूवमय् कुन् ।

कुनान् तश्चा तवय् छाम् लूवमय् कुन् ॥

स्यठाह् कुम् मद् त छाम् न वामना श्वद् ।

गक्ख् क्यय-पाठि स्यद् म्य छाम् न तिकूय् व्वद् ॥ ७५५ ॥

न ज्ञानय् योग् पूजा नय् त्वता द्यान् ।

न ज्ञानय् यज्ञ वक्य् न संद्या आन् ॥*

न ज्ञानय् वीद् परुना खरुत् न नावय् ।

न ज्ञानय् तफ् न ज्ञानय् वक्ति-वावय् ॥

न कुम् परुमत् शास्त्र नय् पुरानय् ।

बुद्धिय् लूकन् कुनय् कुम् व्रथ् दरानय् ॥

थविय् व्रथ् छाम् ख्यनचू आसान् मनस् कल् ।

खसान् कुम् क्रूद् असान् आसान् पतय् लल् ॥

* न ज्ञानय् पार्थि-पूजा नय् त्वता च्याञ् ।

न ज्ञानय् आरती न आन् संद्या ॥ इति पाठान्तरम् ॥

† न ज्ञानय् ज्ञप् कषनु । इति पाठान्तरम् ॥

दयायां धर्मं प्रत्येव कापि अस्ति-मे न इतिः ।

कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव ॥ ७५० ॥

अभिमानेन संपादितः गुणैः विहीन-एव ।

सषकः भूत्वा मोचेन कृतो-ऽस्मि अहं इतिरूपः ॥

सलिनानि वस्त्राणि आच्छादितानि सन्ति-मे, अस्मि न शुद्धः ।

कीवलं इन्द्रियसुखस्य अस्ति-मे सुषु रुचिरेव ॥

पशूनां-सदृशवृत्तगा अस्मि जग्ध्वा पीत्वा स्वपन् अहम् ।

विस्मरन् सत्यं अस्ति-मे, देहस्यैव सुखं अस्मि कामयन् अहम् ॥

शान्दन् अस्मि न अनुसरन् अस्मि लोभं प्रत्येव ।

पातयन्ती तृष्णा तेनैव-हेतुना अस्ति-मे लोभं प्रति ॥

अतिशयेन अस्ति-मे मदः अस्ति-मे च न वासना शुद्धा ।

संपत्स्यसि कोन-प्रकारेण सिद्धः सम अस्ति-मे न तादृशो

दुष्टिः ॥ ७५५ ॥

(तव) न जानामि योगं पूजां नैव स्तुतिं ध्यानम् ।

न जानामि यज्ञं भक्तिं न संध्यां स्नानम्* ॥

न जानामि वेद-पाठां स्मरणं न नाम्नः (तव) ।

न जानामि तपः न जानामि भक्ति-भावम् ॥

न अस्ति-मया अधीतं शास्त्रं नैव पुराणम् ।

समीच्य लोकान् प्रत्येव अस्मि व्रतानि धारयन् ॥

निधाय व्रतानि अस्ति-मे भुक्तार्थमेव वर्तमाना मनसि कलना ।

आरोहन् अस्ति-मे क्रोधः हसन्ती वर्तमाना अन्वेव ललना

(कुत्तिश्च) ॥

* न जानामि पार्थिवस्त्रिभूजां न स्तुतिं तव ।

न जानामि चार्तिस्तुतिं न स्नानं संध्याम् ॥ इति पाठान्तरस्य ॥

† न जानामि जप-करणम् । इति पाठान्तरस्य ॥

म बुक् म्यक् कुन् उमानाथो चमा कर् ।

च्ह् बुक् पनञ्जय् दयाय कुन् दया कर् ॥ ७६० ॥

खवर् ज्यय् छ्यय् ब्रह् कुम् अन्तर्वह्निः कियु ।

च्ह् कुख् यियु यियु नमस्काराह् च्य तियु कुय् ॥

स्वद्योमतु कुस्, स्यटाह् कुस् मूर्ख् नादान् ।

तवय् ज्ञानान् ब्रह् कुस् कुम् मासुकु पान् ॥

खवर् केह् छ्यम् न इय् मासस् वन्योव् कथ् ।

खवर् केह् छ्यम् न छ्यम् कथय-पाठि व्यत्यथ् ॥

अन्दरि-किनि क्काल मारान् कुस् च्चपोरुय् ।

न्यवरि-किनि कुस् वनान् प्रारब्द् कुह् सोरुय् ॥

असय् वानी वनान् कुस् कुम् डलान् मन् ।

अपञ्जु पञ्जु बूजि बूजिय् कुस् यवान् कन् ॥ ७६५ ॥

न्यवर् तञ्जर् अन्दर् सोरुय् स्वच्यर् कुम् ।

खच्यर् कुम् तय् खच्यर् कुम् तय् खच्यर् कुम् ॥

तिक्रय् कामचू म्य छ्यम् नेत्रन् अन्दर् ज्याय् ।

नञ्जर् यामय् दिवान्-कुस् छ्यम् गङ्गान् राय् ॥

म बुक् म्यक् कुन् उमानाथो चमा कर् ।

च्ह् बुक् पनञ्जय् दयाय कुन् दया कर् ॥

खवर् साह्य् च्य छ्यय् मन् म्योनू क्रूठु कियु कुय् ।

च्ह् कुख् यियु यियु नमस्काराह् च्य तियु कुय् ॥

गराह् वनान् कुसय् निग्वेन् निराकार् ।

गराह् वनान् कुसय् शंभो जटादार् ॥ ७७० ॥

मा पश्य मामेव प्रति,* हे उमानाथ त्वमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥ ७६० ॥

विदितं तवैव अस्ति-ते अहं अस्मि अन्तर्बहिः (च) कौटूहलः ।

त्वं अस्मि यादृक् यादृक् (रूपः) नमस्कारः (सम) ते तादृक् अस्ति ॥

त्रिमलेन-स्यूलीभूतः अस्मि, अतिशयेन अस्मि मूर्खः निर्बुद्धिः ।

तेनैव-हेतुना जानानः अहमस्मीति (समतां) अस्ति-मे मांश्चमयः

स्वात्मा ॥

विदितं किञ्चित् अस्ति-मे न इदं मांसं संपन्नं कस्य-वस्तुनः ।

विदितं किञ्चित् अस्ति-मे न अस्ति-मे केन-प्रकारेण उत्पत्तिः ॥

अन्तःकरणद्वारा भ्रम्याः ददन् अस्मि समन्तादेव ।

बाह्यव्यवहारेण अस्मि कथयन् प्राग्भ्यं अस्ति सर्वमेव ॥

असत्यां वाचं कथयन् अस्मि, अस्ति-मे तल्लीभवन् मनः ।

असत्यं सत्यं श्रुत्वा श्रुत्वा अस्मि संनिदधन् क्रौं ॥ ७६५ ॥

बहिः तनुता अन्तः सर्वमेव स्यौल्यं अस्ति-मे ।

मालिनां अस्ति-मे मलिनां च अस्ति-मे पुनः मालिनां अस्ति-मे ॥

तादृशेव कामनायाः सम अस्ति-मे नेत्रयोः मध्ये स्थितिः (ते) ।

दृष्टिं यदा ददामि अस्ति-मे संभवन् संकल्पः ॥

मा पश्य मामेव प्रति, हे-उमानाथ त्वमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥

विदितं सर्वमेव तव अस्ति-ते मनः मदीयं कठोरं कौटूहल अस्ति ।

त्वं अस्मि यादृक् यादृक् नमस्कारः (सम) ते तादृक् अस्ति ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां निर्गुणः निराकारः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां हे-शम्भो जटाधर ॥ ७७० ॥

* मत्कर्मणि कृत्स्नानि मा समीक्षस्व इति भावः ।

गराह् वनान् कुसय् कुय् न च्य काँह् रंग् ।

गराह् वनान् कुसय् कोफुह् क्विय् अंग् ॥

गराह् वनान् कुसय् निर्लूव् निशिक्रय् ।

गराह् वनान् कुसय् छय् बावच्छय् प्रय् ॥

गराह् वनान् कुसय् खटिथ् रटिथ् वन् ।

गराह् वनान् कुसय् पानय् च्छ् हन् हन् ॥

गराह् वनान् कुसय् ओंकारकुय् अंद् ।

गराह् वनान् कुम् नय् भवड् न च्यय् अंद् ॥

गराह् वनान् कुसय् अगोर हे-स्वच्छंद् ।

गराह् वनान् कुसय् वे-मिस्लु-मानंद् ॥ ७७५ ॥

गराह् वनान् कुसय् कुख् आत्मा प्रान् ।

गराह् वनान् कुसय् कुख् योग् त ज्ञान् ॥

गराह् वनान् कुसय् बडू छय् च्य दया ।

गराह् वनान् कुसय् काँह् कुय् न पर्वा ॥

गराह् कुय् विष्णुरूपय्-किनि भकुटा ।

गराह् छय् शिवरूपय्-किनि च्य जटा ॥

व्वह् कुस् दन्-त्यन्-अंदर् गोमंतु उदासी ।

कुनुय् कुख् आसवुनु कैलास-वासौ ॥

च्य कुस् ज्ञानिय् च्छ् कुख् किथु-हिहु निराकार् ।

च्छ् कुख् थियु तिथु तिथय् ब्रय्यनय् नमस्कार् ॥ ७८० ॥ २८ ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अस्ति-ते न तव कश्चित् रागादिः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां कर्पूरस्य(-इव) सन्ति-ते अङ्गानि ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां निर्लोभः निष्क्रियः (इति) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अस्ति-ते भावस्यैव प्रीतिः ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां गूढं घृहीत्वा वनरूपः (इवागाधः) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां स्वयमेव त्वं अंशमशंसु ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां प्रणवस्य बिन्दुरूपो (ऽसीति) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि नहि आदिः न तव अन्तः ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अघोरं हे स्वच्छन्देति ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अनुपमसादृश्य-इति ॥ ७७५ ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अषि आत्मा प्राणरूपः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अषि योगः ज्ञानं च ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां महती अस्ति-ते तव दया ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां किञ्चित् अस्ति-ते न भयम् ॥

अदाचित् अस्ति-ते विष्णुरूपस्य मुकुटम् ।

कदाचित् अस्ति-ते शिवरूपस्य तव जटा ॥

अहं अस्मि दोलायमानः संपन्नः उदासः ।

एक-एव अषि वर्तमानः कैलासवास्तव्यः ॥

त्वां कः जानाति त्वं अषि क्रीदुक्क निराकारः ।

त्वं अषि यादृशः तादृशः, तादृशः (तादृशाय) भूयात्ते नमस्कारः ॥

29. THE REJOICING IN THE HOME OF HIMĀLAYA AT THE APPROACHING ARRIVAL OF ŚIVA. NĀRADA IDENTIFIES TO MĒNAKĀ THE MEMBERS OF THE PROCESSION, AS FROM A HIGH TOWER SHE WATCHES THE APPROACH. HER LAMENTATIONS ON ŚIVA, IN HIS ASCETIC FORM, BEING POINTED OUT TO HER. SHE REFUSES TO BE COMFORTED. PĀRVATĪ, ON THE OTHER HAND, IS ENRAPTURED, AND CONSOLES HER MOTHER.

वनय् क्वाह् वाति तिम् नङ्गदौख् यस्-वार ।

हरेः नारायणम् ब्रथ्यनस् नमस्कार् ॥ ७८१ ॥

तिथय् अद् पाञ्चजन्य् नोमु शंख् वीयुन् ।

शिवः शंभुः करिथ् श्वव-शब्द् लोयुन् ॥

शब्द् वृजिथ् स्यठाह् ख्वग् गैय् सारी ।

वननि लङ्गि वाचू शिव-नार्यङ्ग सवारी ॥

तिथय् मैनावती गय वारयाह् ख्वग् ।

लयौ-खत थद् बुकुन् बंगालुकुय् पग् ॥

खसिथ् तथि-पठ् दपुन् पिल्यम् नङ्गर् दूर् ।

वुकुन् शिव-जौ आसि किथु कुम् प्रथम् पूर् ॥ ७८५ ॥

यिथ्यम् महाराज् किथु राजकमार्य ।

कथ चाविथ् लगस् बह् रथ-सवार्य ॥

लगस् अथ् श्वक्त-जम्पानम् लगस् बह् ।

लगस् महाराज्-सामानम् लगस् बह् ॥

गुरिस् खसनम् पथर् वसनम् लगस् बह् ।

खंदर् श्वखस् रतिस् असनम् लगस् बह् ॥

लगस् ख्यम्खाव-ज्यामन् लगस् बह् ।

लगस् अतलास-पैज्यामन् लगस् बह् ॥

प्रकृतवृत्तमेतत् ॥ २९ ॥

कथयिष्यामि किं-नाम, प्राप्ताः ते सखीपस्थानं युगपत् ।

हरये नारायणाय (प्रधानपुरुषाय) भूयान्नाम-तस्मै नमस्कारः ॥ ७८१ ॥

तथैव (तत्काले) ततः पाञ्चजनं नाम शङ्खः धर्मापितस्तेन ।

शिवः शम्भुरिति कृत्वा कल्याणप्रदशब्दः प्रचालितस्तेन ॥

शब्दं श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नाः संपन्नाः सर्व-एव ।

कथयितुं प्रवृत्ताः प्राप्ताः श्रीशिवस्य अश्वहृत्वारोहादयः ॥

तथैव (विशेषतः) सैनावती संपन्ना अतिशयेन प्रसन्ना ।

शुचेभ्यः अत्युन्नतः समीक्षितस्तया (यः) प्रासादस्य पटलः (ऊर्ध्वभागः) ॥

आसद्य* तस्मिन्नेव कथितं-(विचारितं)-तथा पर्यास्यति-मे दृष्टिः सुदूरं
(अस्मादेव) :

दृष्ट्याभि-तं, श्रीशिवः स्यात् कौटूषः अस्ति-मे प्रेम (श्रौत्सुक्यं) पूर्णम् ॥

७८५ ॥

समागमिष्यति-मे वरश्रेष्ठः कौटूक राजकुमारीः ।

(श्रुत्याः) कथाः परित्यज्य उपहारीभवेयं-तस्य अहं सहागतरीष्यः ॥

उपहारीभवेयं-तस्य अस्मिन् सुक्तामययाप्ययाने उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेयं-तस्य वरार्हसामग्र्यां उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

अश्वं-प्रति आरोहणे तस्मान्भूमौ अवतरणे उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

सुन्दरमुखे शोभन-स्मिते उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

उपहारीभवेयं-तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषेषु उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेयं-तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषाधरोपवस्त्रे उपहारीभवेयं-तस्य

अहम् ॥

* मनोराज्यानि करोति मेना ।

विद्यथ् पाठिन् गनान् ओसुस् प्रथम् वाव् ।

तिद्यथ् नारद् मुनीश्वर् तस् निग्निन् आव् ॥ ७८० ॥

गडिद्य् गुलि तस् दपुन् इय् हे मुनीश्वर् ।

इमन् मञ्जु कुस् कुह् हावुम् शिव-शंकर् ॥

दह् वन्तम् श्याम-रूप्य् कुस् कुह् जितन् ।

स्वकटाह् दिद्य् हटिस् कुस् कोखव-मन् ॥

खसिद्य् गरुडस् कुनिय् कुय् लाल-मालय् ।

वल्लिद्य् कुस्-ना पीतांबरकुय् दुग्गालय् ॥

नियर् पंपोग् क्विस् जि कुय् तीजवानय् ।

स्य अमि-सन्दु स्वख् वुद्धिद्य् कुय् द्रख् च्छानय् ॥

इय् मा महाराज् आस्यम् खग् गच्छम् मन् ।

गनिय् यक् छम् स्यटाह् पक् स्य अन्तम् ॥ ७८५ ॥

दपुस् नारद्-जियन् लक्ष्मी-नरायन् ।

इज्जय् कुय् पाञ्चजन्य् नोमु शंख् वायन् ॥

सत्त्व-ग्वन् कुस् स्यटाह् कामान् कुह् संकठ् ।

भृगञ्ज् लय् छय् भृगलत्ता वक्कस्-प्यठ् ॥

इज्जय् शिवनाथ-सञ्जु खरन् फिरान् कुय् ।

शरन् गक्कि गक्कि चरन् तसन्दिद्य् खरन् कुय् ॥

दप्योनस् विय हे नारद मुनीश्वर् ।

म कर जल्ही स्य सूतिन् अख् गराह् वर् ॥

दह् वन्तम् कुस् कुह् ह्यय् गंदर्व-लूखय् ।

स्वखौ चौरौ परान् कुय् वौद-अखय् ॥ ८०० ॥

येनैव प्रकारेण घनीभवन् आशीतस्थाः प्रेम भक्तिः ।

तथैव (तत्काले) नारद-मुनीश्वरः तस्य समीपे आगतः ॥ ७९७ ॥

बहुधा अञ्जलिं तं-(नारदं)-प्रति कथितं-तथा इदमेव हे मुनीश्वर ।

एतेषां मध्ये कः अस्ति प्रदर्शय-मे शिव-शङ्करः ॥

इदं कथय-नाम-मे श्यामरूपः कः अस्ति देदीप्यमानः ।

मुकुटं धृत्वा वैकलकं अस्ति-तस्य कौस्तुभ-रत्नम् ॥

आरुह्य गण्डं निपात्य अस्ति मणिमालाः ।

वसितं अस्ति-तस्य-नाम पीतरागवस्त्रस्य बहुमूल्यकम्बलपुरम् ॥

नेत्रे पद्मपुष्पे-इव स्तो-ऽस्य हि अस्ति महातेजस्वी ।

मम अस्य मुखं दृष्ट्वा अस्ति दुःखं अपगच्छत् ॥

अयं खित् महावरः स्यान्मे प्रसन्नं संपत्स्यति-मे मनः ।

घनीभूता कामना अस्ति-मे अत्यन्तं प्रतीतिं मे आनय-नाम-मे ॥

७९५ ॥

प्रत्युक्तं-तस्यै नारदर्षिणा लक्ष्मी-नारायणः ।

अयमेव अस्ति पाञ्चजन्यं नाम शङ्खं वादयन् ॥

शुद्धसत्त्वगुणः अस्त्यस्य अतिशयेन अपनयन् अस्ति संकटम् ।

भृगुमुनेः पादघातविह्वं अस्ति-तस्य भृगुलक्ष्मि-नाम वक्षसि ॥

अयमेव श्रीशिवस्य स्मरणं अभ्यस्यन् अस्ति ।

शरणं गत्वा गत्वा चरणौ तस्यैव स्मरन् अस्ति ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्यै पुनः हे नारद मुनीश्वर ।

मा कुस श्रेष्ठं मया सह एक-घटिकाकालं व्यतिक्रमस्व ॥

इदं कथय-नाम-मे कः अस्ति सहधृत्वा गन्धर्वलोकान् ।

मुखैः चतुर्भिः पठन् अस्ति वेदश्रुतीः ॥ ८०० ॥

असिध् हंसस् वलिय् वसत्र् व्यज्जि कुय् ।

अथन् चन् ह्यथ् चतुर्विंशत् परान् कुय् ॥

दपुस् नारद्-जियन् शुक्लि बोज् च्ह कन् दार् ।

इह् कुय् ब्रह्माज्जवय् वय्यनस् नमस्कार् ॥

अमिध् अपदोवुमतु कुह् संसार् सोरुय् ।

असङ्ग्य वानिय निग् द्राय् वीद् चोरय् ॥

दप्योनस् बिय वन् कुम् शिव-सन्दु खोल् ।

म्य सारिय् हावत् व्यज् यिधु च्छम् हील् ॥

इह् वन्तम् अय् कसञ्ज् इक्क रथ-सवारी ।

पकान् कुय् सूत्य् ह्यथ् बालख् च्चपरौ ॥ ८०५ ॥

स्यठाह् कुय् तीज्-ससुय् तीज्वानय् ।

म्य अमि-सन्दु दर्शन्तुय् कुय् खग्-यिवानय् ॥

इह् मा महाराज् आस्यम् खग् गच्छम् मन् ।

दपुस् नारद्-जियन् वन ब्वह् च्ह थव् कन् ॥

इह् कर्मुक्कु गाग् कुय् दर्मुक्कु निदानय् ।

इह् प्रत्यच् देवता कुय् तीज्वानय् ॥

अमिस् क्खिध् सूर्य-भगवानय् वनानय् ।

इक्कथ् कुय् परमशिव-सन्दु रथवानय् ॥

इयय्-पाठि हाविनस् वनि-दिध् च्चपरिय् ।

दर्मे-राज् बमै इन्द्राज् सारिय् ॥ ८१० ॥

दप्योनस् बिय वन्तम् अय् इक्का इय् ।

अक्खिव् बुक्कहान् किधु कुह् महाराज् शिव-जिय् ॥

आरुह्य हंसं वसित्वा वस्त्राणि रक्तवर्णानि अस्ति ।

हस्तेषु चतुर्षु गृहीत्वा चतुर्वेदान् पठन् अस्ति ॥

प्रत्युक्तं-तस्यै नारदर्षिणा संदेशवाचं शृणु त्वं कर्णैर् धारय ।

अयं अस्ति ब्रह्मा भूयादस्मै नमस्कारः ॥

अनेनैव उत्यादितं अस्ति जगत् सर्वमेव ।

अस्य वाणी-सकाशात् निर्गताः वेदाः चत्वारः ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः कथय अस्ति-मे श्रीशिवश्च हार्दसु ।

मद्यं सर्वानेव प्रदर्शय-नाम अधुना यथा अपयास्यति-मे

अत्यौत्सुक्याधिः ॥

इदं कथय-नाम-मे अस्ति कस्य ईदृक् रयतामिसभूहः ।

ब्रजन् अस्ति सह कृत्वा बालकान् समन्तात् ॥ ८०५ ॥

अतिशयेन अस्ति तेजःसहितः महातेजस्वी ।

सम अस्य दर्शनमात्रं अस्ति अतिरोचकम् ॥

अयं खित् महावरः स्थान्मे प्रसन्नं संपत्स्यति-मे मनः ।

प्रत्युक्तं-तस्यै नारदर्षिणा कथयिष्यामि अहं त्वं निधेहि कर्णैर् ॥

अयं कर्मणः प्रकाशात्मा अस्ति धर्मस्य हेतुभूतः ।

अयं प्रत्यक्ष-देवः अस्ति महातेजस्वी ॥

अस्य सन्ति सूर्यभगवानिति (नाम) कथयन्तः ।

अयमेव अस्ति परमशिवश्च रथवाहकः ॥

इत्यमेव प्रदर्शितास्तेन-तस्यै अन्विष्य परितः ।

धर्मराजः सह इन्द्रराजादिभिः ॥ ८१० ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः कथय-नाम-मे अस्ति-मे इच्छा इयमेव ।

नेत्राभ्यां पश्येयं-तं कीदृक् अस्ति महावरः श्रीशिवः ॥

कुह् सादाह् अख् इमन् मञ्जु क्मि हाल ।

हटिस् प्रथ्-तर्फं गंडिथ् सर्प-माल ॥

असन्दु म्बख् कासवुनु द्वख् गालवुनु व्याद् ।

इङ्गय् गव् साद् क्मिस् पंपोश-हिहि पाद् ॥

म्बसोऽवाह् नालि कुनिथ् कुय् क्मि हाल ।

इथिस् निर्मल् रूपस्य् कल-माल ॥

इह् तन् ज़ोतन् खटाह् व्यस् कुस् मलिथ् सूर् ।

सफेद् साफ् त निर्मल् ज़न् कुह् कोफूर् ॥ ८१५ ॥

अंगन् वस्त्राह् अमरवूथाह् मलिथ् कुस् ।

गज़-चम् त सह-सुसलाह् वलिथ् कुस् ॥

खसिथ् वृशवस् असवुनु न्यथ् लसवुनु ।

ननन्-कुम् मञ्जु वनन् आसिथ् वसवुनु ॥

करिथ् वनवासू सत्र्यास-चालाह् ।

कुह् ज़न् सूर्-सामस् तल् खास लालाह् ॥

कुह् मखानाह् कुन्यकु कुस् न खयालाह् ।

खदाह् सादाह् विरक्ताह् बूलबालाह् ॥

इह् मारान् आसि क्काल बाल-बाल ।

इह् वन्तम् कथ-पांठि आमंतु कुह् साल ॥ ८२० ॥

दधोनस् तमि च्य कुय् दन्-बाग्य कन् थव् ।

पथस् वाचख् इङ्गय् क्या गव् सदाशिव् ॥

इङ्गय् शिवनाथ् कुय् महाराज् चोनुय् ।

कुह् कोथ् च्याञ्ज-हन्दुय् कर्म-लोनुय् ॥

अस्ति (हि) साधुः एकः एतेषां मध्ये केन चरितेन (अलौकिकरूपः) ।

कच्छे (यस्य) प्रतिस्थानं (परितः) ब्रह्मा सर्पात्ममालाः ॥

अस्य सुखं अपनयन् दुःखं विनाशयन् व्याधिम् ।

अयमेव अस्ति साधुः स्तो-ऽस्य पद्मसदृशौ पादौ ॥

योगीन्द्रः कण्ठावलम्बं पातयन् अस्ति अचिन्त्य-रूपेण ।

ईदृशे निर्मले रूपे-ऽपि कपालमालाः ॥

इयं (अस्य) तनुः वीष्यन्ती अतिशयेन अस्यस्य, अस्यस्य परिमलितं भस्म ।

शुक्लः शुद्धः निर्मलः च अस्ययं कर्पूरः इव ॥ ८१५ ॥

अङ्गेषु भस्म अमरभूतिः परिमलितं अस्यस्य ।

गजचर्म सिंहचर्म च वसितं अस्यस्य ॥

आरूढः दृषभं हसनशीलः नित्यं जीवन् ।

परिज्ञायते-मया (अयं) मध्ये वनानां स्यात् निवसन् ॥

ब्रह्मा वनवासयोग्यां संन्यासिवृत्तिम् ।

अस्ति भस्मरेणोः अधस्तात् शोभनं रत्नं इव ॥

अस्ति आमोदमग्नः कस्यापि अस्यस्य न स्मरणमात्रम् ।

सिद्धः साधुः वैरागी ऋजुस्वभावः ॥

अयं प्रचारयन् स्यात् मृतवत्संचारान् गिरौ-गिरौ ।

इदं कथय-नाम-मे केन-हेतुना आगतः अस्ति निमन्त्रणे ॥ ८२० ॥

प्रलुप्तं-तेन-तस्यै तेन (नारदर्षिणा) तव अस्ति धन्यवाद-भाग्यं, कर्णौ

समाधत्स्व ।

संज्ञानं प्राप्ता-त्वं अयमेव नाम अस्ति सदाशिवः ॥

अयमेव श्रीशिवः अस्ति महावरः त्वत्संबन्धी ।

अस्ति कुमार्याः तव कर्मभाग्यभूतो-वरः ॥

इज्जय सञ्चाम् कुह् आसान् कोहि-कैलास् ।

क्विह् सारिय् अमि-सन्दि दासन-हन्दिय् दास् ॥

इह् बूजिय् प्योस् मातम् गोस् हाला ।

वनान् क्याह् कुख् च्ह् इथु वनुनुय् बह् चाला ॥

दप्योनस् विय नारद्-जौ इह् क्याह् गोम् ।

ग्वसोऽवाह् हिहु इह् किथु महाराज् यिय् प्योम् ॥ ८२५ ॥

इह् क्मि इक्कुनम् इथुय् महाराज् यियिनय् ।

ग्वसोऽवाह् राजक्कमार्य् च् यि निथिनय् ॥

इक्कुम् क्मि पोशस्य् सूत्य् खार् रुजिन् ।

इक्कुम् क्मि सूरस्य् सूत्य् नार् रुजिन् ॥

दिचुन् अद् वाख् लज्जस् व्वञ्ज् लूक्-पामन् ।

मलनि लज्ज् खाख् वालिन् च्याख् ज्यामन् ॥

दमन्-मज्ज् वुक् वनान् क्याह् व्यवहारस् ।

सपञ्ज् मातम्-सरायाह् राज्-द्वारस् ॥

समिय् प्रहर्यञ्ज् यिम आसय् वनवान् ।

वुठन् ब्रडि कडिय् गय अथ हावान् ॥ ८२० ॥

सपनि हैरान् सारिय् दधि हालय् ।

लज्योव् अद् वोजनावने तस् हिमालय् ॥

म वद् कर् वद् गयख् च् य् कथ् खयालस् ।

त्रिलोकेश्वर् कुह् आमंतु पान सालस् ॥

इक्कुय् इक्का गयस् दोरुन् इथु लिवासाह् ।

मलुन् अथ् नूर-रूपस् सूर-सासाह् ॥

अथमेव संन्यासिरूपः अस्ति वर्तमानः कौलासपर्वते ।

सन्ति सर्व-एव अस्य दासानामपि दासाः ॥

इत्थं श्रुत्वा आपतितस्तस्याः शोकः संपन्न-तस्याः (त्र) वृत्त-कठिनम् ।

कथयन् किं-नाम अस्ति त्वं, ईदृक् कथनं अहं सद्विष्यामि-किम् ॥

कथितं-तथा-तस्मै पुनः हे-नारद इदं किं संपन्न-मे ।

वैराग्यवान् इव अयं कीदृक् वरः आगत्य आपतितो-मे ॥ ८२५ ॥

इदं केन (द्विषता) अभीष्टितं-तेन-मम ईदृगेव वरः आगच्छतु-ते ।

विरक्तसाधुः राजकुमारीं तव जयतु-ते ॥

अभीष्टं-मे केन (द्विषता) पुष्पेणैव सह कण्टकजालं तिष्ठतु ।

अभीष्टं-मे केन (द्विषता) भस्मनैव सह अप्पिकणः तिष्ठतु ॥

प्रसारितं-तथा ततः आक्रन्दनं लग्नाहं अतः-परं लोकनिन्दापात्रताम् ।

परिमलितुं प्रवृत्ता (स्वदेहे) शृङ्गसादि, कृतानि-तया खण्डनानि
वस्त्राणां ॥

तथे-तथे पश्य संपद्यते किं-वृत्तं (विपर्ययः) व्यवहारस्य ।

संपन्नं शोकाक्रन्द-ग्रहं (इव) राजद्वारस्य ॥

सनेताः संबन्धतिथिस्त्रियः याः आसन् गायन्त्यः ।

श्रोष्ठेषु संकोचान् विधाय गताः हस्तान् प्रदर्शयन्त्यः ॥ ८३० ॥

(यदा) संपन्नाः विमनस्काः सर्व-एव ईदृशेन वृत्तेन ।

प्रवृत्तः तदा आवयितुं तां हिमालयः ॥

मा सद्विहि संविधत्स्व बुद्धिं गता-त्वं त्वमेव कस्यां चिन्तायाम् ।

त्रिलोकेश्वरः अस्ति आगतः स्वयं निमन्त्रये (स्वयं-वरे) ॥

ईदृशी इच्छा संभ्रूतास्य, धृतो-ऽनेन ईदृशः वेद्यः ।

परिमलितोऽनेन अस्य ज्योतिःस्वरूपस्य भस्मरेणुव्यूहः ॥

अमिस् लक्ष्य-नाविमय् क्विक् लक्ष्य-वदि रंग् ।

च्य् द्युठ्य् अकुय् रंग् इक् गयख् तंग् ॥

इज्ज्य् शंभू स्वयंभू कुम् इज्ज्य् ह्य् ।

इज्ज्य् कुय् प्रज्जलावान् सतवय् दीफ् ॥ ८३५ ॥

सूर्ये अमि-सन्दि तीजुकु अख् ज्जाह् कुय् ।

समंदर् सय् असज्ज् अख् कल्-क्वाह् क्विक् ॥

इयय् पाठि तस् हिमालन् व्यलि वज्जोनस् ।

दपुस् तमि तोर हे खामी व्वज्ज् करिव् वस् ॥

कुह् धारमावुनु तुहन्दु सोरुय् सथय्-सथ् ।

म्य कुम् फेरान् इह् व्यम्-ना खांदरच्चू कथ् ॥

इह् गह् व्यय् सार्धनिय् शूवाय सानय् ।

तवय् लुकन् बुक्किथ् व्यस् मंदकानय् ॥

महाराजस् पज्या दारुनु वरन् इयु ।

ग्रहस्थन् लव-सख्यन् कुय् खरान् इयु ॥ ८४० ॥

दपिव् ख्वे तमल् दाजस् कुह् नेरान् ।

म्य वुज्ज-क्यन् पक्क्यिथ्यम्-न कुम् जि फेरान् ॥

इह् गम् व्यलि वोज्जनीवुन् इयुठु तय् क्रूठु ।

हिमालय् गव् व्यथिय् अद लवि-कनि व्युठु ॥

इयय्-पाठि सारिवय् व्यन् व्यन् वनुख् तस् ।

कमी तस् गयस्-न केह् क्रूद-चूवस् ॥

खवर् देविय गय रुदुस्-न केह् होश ।

महादेविन् महोवतन् दितु तमिस् जोश ॥

अस्य लक्ष्मि- (अनन्त-) -नामधेयस्य सन्ति अनन्तानि रूपाणि ।

तथा दृष्टं त्वया एकमेव रूपं ईदृशी संपन्ना-त्वं खिन्ना ॥

अयमेव कल्याणप्रभवः स्वयंभूः अक्षयस्य इदमेव रूपम् ।

अयमेव अस्ति विद्योत्पन्नं सप्त दीपान्* ॥ ८३५ ॥

सूर्यः अस्य तेजसः एकं कणमात्रं अस्ति ।

समुद्राः सप्त अस्य एकं गण्डूषमात्रं सन्ति ॥

इत्थं प्रकारेण तस्यै हिमालयेन यदा कथितं-तेन-तस्यै ।

प्रत्युक्तं-तस्यै तथा उत्तरं हे स्वामिन् अतः-परं कुरुत अलम् ॥

अस्ति आज्ञापनं यौष्माकीयं सर्वमेव सत्यमेव ।

मम (तु) अस्ति-मे वैमनस्यं, इयं अस्ति-मे-नाम महोत्सवस्य कथा
(अवसरः) ॥

इयं वेला अस्ति सर्वेषामेव शोभया सहिता (भवितव्या) ।

तेनैव लोकान् समीक्ष्य अस्मि लज्जमाना ॥

वरस्य योग्यमस्ति-किं धारणीयं रूपं ईदृक् ।

गृहस्थानां सदा-कामनोपेतानां अस्ति अरोचकं ईदृक् (विधानम्) ॥
८४० ॥

कथयिष्यथ यदि तच्छुलं धान्यात् अस्ति निर्गच्छत् ।

मम संप्रति (तादृङ्-नियमवाक्ये) आगमिष्यति-मे-न, (यतः) अस्ति-मे
हि वैमनस्यम् ॥

इत्थं शोकः यदा आवितस्तथा-सः दीर्घः क्लिष्टः च ।

हिमालयः गतः उत्थाय ततः कोष्ठात्तभागे आस्थितः ॥

इत्थमेव सर्वैरेव भिन्नं भिन्नं कथितं-तैः तस्यै ।

नूनता तस्याः संपन्ना-तस्या-न काचित् क्रोधक्षोभयोः ॥

विदितं देव्याः (पार्वत्याः) संपन्नं समास्थितं-तस्यै-न किञ्चित् स्मरणम् ।

महादेवस्य प्रेमातिशयेन विलीर्णं तस्यै पाठवम् ॥

* योगप्रसिद्धाः सप्तभूमिकाः ।

पकान्-गय माज्य निश तस् वननि लज् इय् ।

चह् क्याह् ज्ञानस् कमिस् प्यव् नाव् शिव-जिय् ॥ ८४५ ॥

जगय् कुनि ओसु-न तय् ब्रौट् सुय् ओसु ।

त्रिभवन-रूपाह् करुनु दक्काय-पुच्छ् प्योस् ॥

इयिस् आकाशस्य वीदस् ति गव् ज्युट् ।

खसुनु ह्यर् सु-ति अकिस् हेरि-प्यट् ब्युट् ॥

कुह् कस् ताकय् महात्मा वनि अमि-सन्दु ।

कठिनु ब्रह्मा-जुवस् गोमतु कुह् यमि-सन्दु ॥

इज्जय् बेरंग् कुय् प्रय् रंगस्य मज्जु ।

इज्जय् सादन्-हन्दिस् सत्संगस्य मज्जु ॥ २९ ॥

30. PĀRVATĪ DESCRIBES ŚIVA'S VIRTUES TO HER MOTHER.

परम-शक्ति वरवुनु परमेश्वर् है ।

इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार ॥ ८५० ॥

ब्रह्म-रूप आसवुनु वीद-सागर् है

विष्णुरूप दारवुनु जगि अवतार् ।

शिव-रूप राक्षसन् ति दिववुनु वर है

इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार ॥

इज्जय् चूरि निवनावुनु सीताय है

इज्जय् लंकाय है करवुनु डाम् ।

इज्जय् राम-लक्ष्मण श्याम-खंदर् है

इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार ॥

आगमत् (च) मातुः समीपे तां कथयितुं प्रवृत्ता इदमेव ।

त्वं किं-नाम जानासि कस्य आपतितं नाम शिव-इति ॥ ८४५ ॥

जगत् कुत्रापि आसीत्-न तस्मात् प्राक् स-एव आसीत् ।

त्रिगुणात्मकरूपं करणीयं स्वेच्छार्थं आपतितं-तस्य ॥

यतादृशे चिदाकाशे (स्तोत्रं) वेदस्य अपि संपन्नं दीर्घम् ।

आरोहणं ऊर्ध्वं सो-ऽपि एकस्मिन् सोपाने आस्थितः ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं माहात्म्यं वदिष्यति अस्य ।

कठिनं (दुष्करं) श्रीब्रह्मणः संपन्नं अस्ति यस्य (माहात्म्यानुकीर्तनम्) ॥

अयमेव नीरूपः अस्ति प्रति-रूपस्य मध्ये ।

अयमेव साधूनां सत्सङ्गस्य मध्ये ॥ २९ ॥

अथात्र पार्वती मातरं प्रति श्रीशिवस्य सद्गुणान्वर्णयति ॥ ३० ॥

परमायाः शक्तः वरः परमेश्वरः अयि (मातः) ।

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८५० ॥

ब्रह्मात्मना वर्तमानः वेदसमुद्रः अयि

विष्णुरूपेण धारयन् जगत्यां अवतारम् ।

शिवरूपेण राक्षसेभ्यः अपि वितरन् वरं अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव चौर्यमिषेण नाययन् (रावणद्वारा) सीतां अयि

अयमेव लङ्कायाः अयि कुर्वन् सर्वनाशम् ।

अयमेव रासलक्ष्मणात्मा श्यामसुन्दरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

पानुन् पांडवन्-हन्दु ईश्वर् है
 इज्जय् अरदाह् अक्षौहिनी गालवुनु ।
 इज्जय् कृष्ण-जुव् सुरली-मनोहर् है
 इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
 मङ्-अवतार कुय् ज्ञान् अपदावुनु
 सावर्णि-राजस् प्रलय् हावुनु ।
 कल्पाय् अमि-सन्दु चन-माथर् है
 इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
 कूर्म-रूप समुद्रस् कुय् मंदनावुनु
 चदाह् रतन् दावुनु बांग्राविथ् ।
 अथि ह्यय् त अमृय् धन्वन्तर् है
 इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥ ८५५ ॥
 पाताल वराह-रूप पृथिविय खारवुनु
 हिरण्यच-दैत्यस् इज्जय् मारवुनु ।
 गङ्गेन्द्रस् भवकलावुनु हरिहर् है
 इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
 प्रह्लाद-वक्तिस् इज्जय् पालवुनु है
 मद-माज्ञ वालवुनु हिरण्यकश्यपस् ।
 नरसिंह-जी इज्जय् नर्मदेश्वर् है
 इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
 इज्जय् भवथ् करवुनु मुक्तीश्वर् है
 इज्जय् ध्रुव-राजुन् गोपीनाथ् ।

पञ्चानां पाण्डुपुत्राणां ईश्वरः अयि

अयमेव अष्टादश अक्षौहिणीः विनाशयन् ।

अयमेव श्रीकृष्णः सुरलीमनोहरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

मत्स्यावतारेण अस्ति ज्ञानं उत्पादयन्

सावर्णिमनवे प्रलयं प्रदर्शयन् ।

कल्पमितकालः अस्य क्षणमात्रकालः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कूर्मात्मनावतारेण ससुद्रं अस्ति मथयन्

चतुर्दश रत्नानि दापयन् विभक्त्य (देवासुरेभ्यः) ।

हस्तेन धृत्वा च असृष्टं धन्वन्तरिः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८५५ ॥

पातालात् वराहात्मावतारेण पृथिवीं उद्धारयन्

हिरण्यान्नाख्यदैत्यं अयमेव निघ्नन् ।

गजेन्द्रं उन्मोचयन् हरिहरात्मा अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

प्रह्लाद-भक्तं अयमेव पालयन् अयि

मदान्मांसात् (निर्भेदवीर्यं कुर्वन्) अवरोपयन् हिरण्यकशिपुम् ॥

नरसिंहरूपी अयमेव नर्भेदेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव मुक्तिं विदधत् मुक्तीश्वरः अयि

अयमेव भुवराजस्य इष्टदेवो-वरपदम् ।

अटल-पद् दिववुनु विश्वेश्वर् है
 इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
 इज्जय् वामन-जी गंगादर् है
 बलि-राजस् बड् दात करवुनु ।
 इज्जय् पान आसवुनु कुह् खर् त अखर् है
 इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
 अमिसय् सादन-हन्दु न्यथ् प्रनाम् है
 भार्गव-राम् है इज्जय् आसवुनु ।
 चत्रियन् गालवुनु अथि तब्रह् ह्यथ् है
 इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥ ८६ ० ॥
 व्वड्-रूफ् दारिथ् न्यंद्-चाववुनु है
 ज्यग-निग्र थाववुनु राक्षसन् पथ् ।
 इज्जय् दन-दिववुनु दामोदर् है
 इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
 कर्कि-अवतार् कुथ् इज्जय् दारवुनु है
 अदमीं गालवुनु तथ् कालस् ।
 दर्म् बड्-राववुनु विद्याधर् है
 इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
 इज्जय् विष्णु-भगवानुनु सह-ग्वर् है
 पोश-कनि लोगुनस् त्रियुमु निथर् ।
 राम-सन्दु पूजनी रामेश्वर् है
 इज्जय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥

अचलपदं (तस्मै) वितरन् विश्वेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव श्रीवासनः गङ्गाधरः अयि

बलिदानवराजं महान्तं वदानां कुर्वन् ।

अयमेव स्वयं वर्तमानः आस्ति देवात्मा असुरात्मा च अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अस्मा-एव साधूनां नित्यं प्रणामः अयि

भार्गवरामरूपेण अयि अयमेव वर्तमानः ।

क्षत्रियान् विनाशयन् हस्ते परशुं धृत्वा अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ३६० ॥

बुद्धावतारं धृत्वा योगनिद्रां आस्थितः अयि

यज्ञात् निघापयन् राक्षसान् विमुखात् ।

अयमेव धनदाता दामोदराख्यः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कल्कवतारं अस्ति अयमेव धारयन् अयि

पापात्मनः विनाशयन् तस्मिन् काले ।

धर्मं विवर्धयन् विद्याधरेति अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव त्रिष्णोर्भगवतः सद्गुणः (पूज्यश्च) अयि

(येन) पुष्पार्थं निवेदितं तृतीयं नेत्रम् ।

रामस्यापि पूजायोग्यः रामेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कालस् जालवुनु वस्त्रादार है
 तव्य नाव् यवृहस् कालसंहार ।
 यमराजस् अमि-सङ्ग धर-धर है
 इज्जय् शंकर है त्रिवुवन-सार ॥
 इज्जय् अमरनाथकु अमरेश्वर है
 अयोध्याय द्वारकाय विथ मथुरा ।
 नैपाल काशिय कश्मीर-पर है
 इज्जय् शंकर है त्रिवुवन-सार ॥ ८६५ ॥
 ब्रुगन् ब्रुगवुनु* योगेश्वर है
 व्यय् व्वद् मन् प्रान् इज्जय् आत्मा ।
 इज्जय् अंदर है इज्जय् न्यवर है
 इज्जय् शंकर है त्रिवुवन-सार ॥
 पुष्पदन्त-रूप कुय् ब्रुग-मूल् दाववुनु
 इज्जय् वननाववुनु महिम्न-पार ।
 इज्जय् आनंद-गन् नंदिकेश्वर है
 इज्जय् शंकर है त्रिवुवन-सार ॥
 हनि-हनि मज्ज इज्जय् चराचर है
 कृष्णस् वननाववुनु लीला ।
 थापना असङ्ग हृदयुकु मंदिर है
 इज्जय् शंकर है त्रिवुवन-सार ॥ ३० ॥

* जेनवुनु (जयकृत्) इति पाठान्तरम् ।

कालं दाहकः भस्मसलिताङ्गः अयि

तेनैव नाम नियतं-तैरस्य कालसंहार-इति ।

यमराजस्यापि अस्मात् महाकम्पो-भीतिश्च अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव अमरनाथसैन्यस्य असुतेश्वरः अयि

अयोध्यायां द्वारकायां पुनः मथुरायाम् ।

नेपालदेशे काश्यां कश्मीरदेशे अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८६५ ॥

भोगानां भोगकृत् योगेश्वरः अयि

चित्तरूपः बुद्धिरूपः मनोरूपः प्राणरूपः अयमेव आत्मा ।

अयमेव अन्तः अयि अयमेव बहिःश्च अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

पुष्पदन्तात्मना अस्ति भोगसोप्तात्मफलं दापयन्

अयमेव वाचयन् महिम्नाख्यं-स्तोत्रम् ।

अयमेव आनन्दराशिः नन्दिकेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अंशस्य-अंशस्य मध्ये अयमेव चराचरात्मना (परिणतः) अयि

कृष्णस्य वाचयन् स्तुतीः-कीर्तीश्च ।

वासस्थानं अस्य हृदयरूपं मन्दिरं अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ३० ॥

31. MENAKĀ SCOLDS PĀRVATĪ FOR THUS SPEAKING WELL OF THE HORRIBLE BRIDEGROOM. PĀRVATĪ JUSTIFIES HERSELF. NĀRADA REPORTS THE STATE OF AFFAIRS TO ŚIVA.

इथय् पांठि पार्वतीय शिव-लीला ।

कनन् माताय कर्ह् अस् बड् दलीला ॥ ८६९ ॥

महात्मा तस् वनुन् कोताह् वनय् क्याह् ।

दपुस् तमि इथ् वनुन् पञ्जा अ वाह् वाह् ॥ ८७० ॥

मंदक् अय्-ना वनान् अख् जर-तैशूर ।

चह् अख् किक् कूह् म्य-निश्व् व्वञ् दूर चल् दूर ॥

अक्वि वुक्नय् वनान् अख् बड् दलीलाह् ।

असञ्ज् ज्रौंठय् वन्येमत्तु अख् वकीलाह् ॥

चपाय् तस् दिचन् अय् वारथाह् शर्म ।

धिवान् केह् अख्-न अक्वि-तलि अख् चह् नर्म ॥

सपञ् शर्मन्द गौरी इथ् वुक्थि हाल् ।

इह क्याह् बोज्यम् अमिस् वलुमत्तु मुहन् नाल् ॥

महादेवुन् महात्माह् बोजि सुय् पूर् ।

अहंकारस् वन्योमत्तु आसि यस् सूर् ॥ ८७१ ॥

व्वलंगिथ् रोजि सुय् माथाय जालय् ।

प्रथन् यस् परमशिवञ्ज् सर्प-मालय् ॥

सफेदस्-प्यठ् लगान् क्थि वारथाह् रंग् ।

सफेदौ मानि सुय् युस् ज्ञानि सत्संग् ॥

शरीरम् कुय् पतव्-लाकन् वनान् सूर् ।

वस्म प्रथि तस् युस् रोजि देह-निश्व् दूर ॥

इत्थं पार्वत्युक्तिं श्रुत्वा सभर्त्सनमिव प्रतिवदति मेना ॥ ३१ ॥

इत्थं प्रकारेण पार्वत्या शिवकीर्तिस्तुतिः

कार्श्योः सामुः कृता (गोचरीकृता) अस्ति-तस्यै सहती कथा
(वार्त्ता) ॥ ८६९ ॥

माहात्म्यं तस्यै कथितं-तया कियत् कथयिष्यामि किं (अलौकिकम्) ।

प्रत्युक्तं-तस्यै तथा (माना) इदमेव कथनीयं योग्यमस्ति-किं त्वया
अहो अहो ॥ ८७० ॥

लज्जा अस्ति-तव-न-किं कथयन्ती अस्मि असमञ्जसम् ।

त्वं अस्मि क्रीदृशी कन्या सन्तः अद्युना दूरं गच्छ दूरम् ॥

अस्तिभ्यां अदृष्टैव कथयन्ती अस्मि महतीं वार्त्ताम् ।

अस्य (शिवस्य) पुरस्तादेव संपन्ना अस्मि मध्यस्थरूपा ॥

चपेटिका तस्यै प्रक्षिप्ता-तया अस्ति-तव अतिशयेन लज्जा (काका नेति) ।

आगच्छन्ती किञ्चिदपि अस्मि-न अस्तिविषये अस्मि त्वं सुकुमारीव ॥

संपन्ना सुलज्जिता गौरी इंदृक्ष दृष्ट्वा वृत्तम् ।

(व्यचारयच्च) इयं किं-नाम श्रोष्यति-मां अस्याः श्रावतं मोहेन
वेष्टनम् ॥

महादेवस्य माहात्म्यं श्रोष्यति स-एव पूर्णम् ।

अहंकारस्य संपन्नं स्यात् यस्य भस्म ॥ ८७५ ॥

उल्लङ्घ्य स्यास्यति स-एव मायायाः जालम् ।

प्रौत्तिजनकाः यस्य परमशिवस्य सर्पात्ममालाः (भवेयुः) ॥

शुक्लवर्णं संलग्नतः सन्ति अनेकाः रागाः ।

श्रीकृतं मंथति स-एव यः जानाति ससङ्गम् ॥

शरीरस्य अस्ति अन्ततः संभवत् भस्म ।

भस्म प्रियं-भविष्यति तस्य यः स्यास्यति देहात् दूरं (उदासीनः) ॥

तिथ्य् नारद्-जियन् व्यलि बुक्कु इयुय् रंग् ।
 व्वथिथ् गव् पकनि लंगु सँपनु स्यठाह् तंग् ॥
 सदाशिवस् निग् दवान् दवान् आव् ।
 धनथ् कहनस् प्रबो अर्जस् म्य कन् थाव् ॥ ६८० ॥
 अह् व्यस्य त्वह्य आसवज्ज् मैनावतो हग् ।
 बुक्किथ् मय् मुख्-व्वज्ज्-किनि गथ नाखग् ॥
 इक्कान् आस् महाराजाह् ज्यान् यिय्यम् ना ।
 वरिथ् सुय् राज्ज्कमार्य् निय्यम् ना ॥
 कुनिय् क्विव त्वहि तुह्ज्ज् माया अह् प्रजा ।
 दुयो तस्मि बासि यस् आसि लूक-लज्जा ॥
 मंदक् यमि चाव् तमिथ् प्राव् गथ् वेग्गख् ।
 च्ह मंदक्ख् कस् कुक्ख् सर्वव्यापख् ॥ ३१ ॥

32. NĀRADA PRAISES ŚIVA, AND ASKS HIM TO ABANDON HIS HORRIBLE FORM.

लज्जाय-रस्ति प्रजाय ।

अनुग्रह् कुह् चोनु ज्याय-ज्याय ॥ ६८५ ॥
 कुस् कुय् इयुमु कस् मंदक्ख्
 निर्मल-रूप-किनि कुय्-न शख् ।
 ज्वन् चानि न गज्जरन आय
 अनुग्रह् कुह् चोनु ज्याय-ज्याय ॥
 बालक-अवस्था अय् चय् न्यथ्
 कुय् बूल-बालय् नाव् चय् मथ् ।

तथैव नारदर्शिणा यदा दृष्टं ईदृक् चरितम् ।

उत्थाय गतः चलितुं प्रवृत्तः संपन्नः अत्यन्तं बहु-इव-क्रुद्धः ॥

सदाशिवस्य समीपे धावन् धावित्वा आजगाम ।

विज्ञप्तिः कृता-तेन-तस्मै हे-प्रभो विज्ञप्तिः मम कर्णो निधत्स्व ॥ ८८० ॥

अस्ति या पुष्पाकं वर्तमाना मैनाव्रतो श्वश्रूः ।

दृष्ट्वा सैव मूढबुद्ध्या संपन्ना अप्रसन्ना ॥

इच्छन्ती आसीत् महावरः श्वश्रुः आगच्छतु-मे नाम ।

वृत्वा स-एव राजकुमारीं नयतु-मे नाम ॥

शकरूपाः स्य पूयं भवतां मायाविवर्तः अस्ति प्रजात्मभूतसर्गः ।

द्वैतं तस्यैव भासिष्यते यस्य स्यात् लौकिकी-लज्जा ॥

लोकलज्जा येन परित्यक्ता तेनैव प्राप्ता गतिः निःसंदेहम् ।

त्वं लज्जितो-भविष्यसि कस्मात्, असि (यतः) सर्वव्यापकः ॥ ३१ ॥

नारदस्तुतिवृत्तं श्रीशिवं प्रति ॥ ३२ ॥

हे-लज्जया-विहीन प्रजायाः ।

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८८५ ॥

कः अस्ति-ते द्वितीयः कस्मात् लज्जिष्यसे

निर्मलेन-रूपेण अस्ति-ते-न संशयः ।

गुणाः त्वदीयाः नहि संकलने (सर्वत्र) आगताः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

बालकस्यैवावस्था अस्ति-ते तवैव नित्यम्

अस्ति-ते बालबालेति (सदार्जवोपेतार्थकं) नाम तव सत्यम् ।

जै-जै कुय् इकि दयाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

निर्लूव सुह् कुय् गोलुमंतुय्

आस्यर्थ काम् कुय् जोलुमंतुय् ।

आसिथ् इथु तौज् उमाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

विरक्त वसत्र् छिय-न नालि

फेरान् च्थ् कुख् बालि-बालि ।

कुस् ज्ञानि कुख् च्ह् कथ् प्राय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

न्यथननि अमरनाथ् च्ह् कूख्

वसत्र् चावि तमि यमि लवुख् ।

नालमति करि प्रतिमाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥ ८२० ॥

परमशक्ति-संस्ति बूलवाल

नालि छय् कुज्मच कल-माल ।

मस्तान बेपर्वाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

खकट-कनि छय् च्थ जटा

नाव् प्यथु संकट-कटा ।

जटा-खकट-गंगाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

जयजयकारः अस्ति-ते ईदृश्याः दयायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-निलोभ मोहः अस्ति-त्वया विनाशितः

आश्चर्यं कामः अस्ति-त्वया दग्धः ।

भूत्वा ईदृक् तेजः उभायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-विरक्त वस्त्राणि सन्ति-ते-न वसितानि

संचरन् त्वमेव अस्मि प्रतिपर्वतप्रायप्रदेशेषु

कः जानाति अस्मि त्वं कस्मिन् स्थाने

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-नग्नमूर्ते अमरनाथः त्वं अस्मि

वस्त्राणि त्यक्तानि तेन येन लब्धस्त्वम् ।

आलिङ्गनानि करिष्यति प्रतिभायाः (तव तत्र)

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९० ॥

हे-परमशक्त्युपेत सदाजवस्वभाव

वैकन्नकरूपेण सन्ति-त्वया धृताः मुग्धमालाः ।

आनन्दमयु निर्भय

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

मुकुटस्थाने अस्ति-ते तव जटा

नाम पतितं-ते संकटहर्तेति ।

जटामुकुटस्थायाः-गङ्गायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

नव् निदान् क्रिय् दन-पूर
आङ्गर् तिह् त्रिविध् मन्त्रुय् सूर ।

वल्लुनख् न सुह-मायाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

वृश्रवस् खमिथ् बस्राह् मन्त्रुय्

हस्ति-चम त सह-सुमल वल्लुय् ।

खग्र् ग्वयु च् इय् इच्छाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

महाराज् आयोख् वनिथ्

कस् कोर्य् कुम् ह्यकि वनिथ् ।

मैना च् वुकने द्राय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥ ८६ ५ ॥

डीश्रिथ् च् गय लूवस् अंदर्

हावत्स तिथुय् रूपाह् खंदर् ।

चिथु लगिहिय् पत्तु-काय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

हंसनाद-प्यठ साहाय

रोज् चाव् हंसुनु साय ।

हंसा न्य क्यम् हंसाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

कृष्णस् तिथु दित दर्शनुय्

चिथु बासिहेख् त्रिबुवन् कुनुय् ।

नव शङ्खादयो-निधयः सन्ति-ते धनेन-पूर्णाः

श्राद्धार्थं तत् त्यक्त्वा परिमलितं-त्वया भक्त ।

आवृतस्तया-त्वं नैव मोहमायया

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

(अधुना च) वृषभं आरुह्य भक्त परिमलितं-त्वया

हस्तिचर्मं सिंहचर्मं च वसितं-त्वया ।

रोचकं संपन्नं-ते तव इदमेव इच्छया

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

महावरः आगतस्त्वं भूत्वा

कन्याः कन्यायाः (एतच्च) कः पर्याप्स्यति कर्थायतुम् ।

मेनका त्वां द्रष्टुं निर्गता

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९५ ॥

दृष्ट्वा त्वां गता क्षोभस्य मध्ये

प्रदर्शय-नाम-तस्यै तादृशं रूपं रुचिरम् ।

यथा उपहारोभवेत्सा-तव पाश्चात्यशोभायास्

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हंसनादस्थानात् सहाय

तिष्ठ प्रक्षिप (अस्मासु) राजहंसस्य क्वायां (राजत्वनिमित्तभूताम्)

हिंसा (तृष्णा) मम अस्ति-मे समीपवास्तव्या

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

कृष्णस्य (अन्यकर्तुः) तादृक् देहि-नाम दर्शनम्

यथा भाषिष्यते-तेषां त्रिभुवनं एकरूपमेव ।

त्राविहे लूक-लज्जाय

अनुग्रहं कुह् चोनु ज्याय-ज्याय ॥ २१ ॥

33. ŚIVA TAKES A BEAUTIFUL AND ADORNED FORM. MĒNAKĀ'S
WONDER.

इह लीला वृज्जियं स्वप्नं गव् महेश्वर ।

अमान् अमान् दप्योन् तस् हे सुनौश्वर ॥ ८९९ ॥

कुह् सोरुथ वनुनु चोनुय् म्य मङ्गूर ।

बरावर् न-त म्यय् निष् स्वक्त तय् सूर् ॥ ९०० ॥

समदृष्टौ वनय् क्याह् छय् म्य कय् हिष् ।

हिज्जय् कुय् वुर्जं तय् क्यम्खाव् म्यय् निष् ॥

वनन्-वनन् नज्जर नारद्-जियन् त्रौ ।

महादेवन् महामाया पनञ्ज् हावू ॥

स माया यथ दपान् विश्वरूप-दर्शन् ।

सुह् दर्शन् यथ वनन् अमृत-वर्शन् ॥

करोर् सूर्यन्-हन्दुय् तीजाह् बनोवुन् ।

परं ब्रह्मन् पनुनु प्रकाशं होवुन् ॥

परमशिवन् पनुनु प्रचण्डं त्रौवुन् ।

करोर्-सूर्यं तीज् यख्-ज्याह् मिलिनोवुन् ॥ ९०५ ॥

थविव् त्वहि बोज्जवन्यव् वार द्यानय् ।

करिव् ब्रह् चय् थविय् सथ् कुस् वनानय् ॥

कुनुय् सूर्यं वुकुनु कुव न वनानय् ।

नियर् तथ् दर्शनस् क्विव न दरानय् ॥

(यथा) अत्युच्चत लौकिकी-लज्जाम्

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ३२ ॥

शिवस्य सच्छोभिसालङ्कारादिवेषोद्धवं वृत्तं प्रक्राम्यते ॥ ३३ ॥

एतां स्तुतिं श्रुत्वा प्रसन्नः संपन्नः महेश्वरः ।

हसित्वा हसित्वा अकथयत् तं (नारदर्षिं) हे सुनीश्वर ॥ ८६९ ॥

अस्ति (हि) सर्वमेव कथनं तव मम अङ्गीकृतम् ।

समानं अन्यथा समैव समीपे मुक्ता भस्म च ॥ ९०० ॥

समदर्शनं कथयिष्यामि किं अस्ति मम कस्य समानम् ।

सदृशमेव अस्ति भूर्जं बहुमूल्यवस्त्रविशेषश्च मम समीपे ॥

कथानुसारं दृष्टिः नारदर्षिणा प्रदत्ता ।

महादेवेन महाभाया स्वकीया प्रदर्शिता ॥

सा भाया यां प्रवदन्ति विश्वरूपदर्शनमिति ।

तत् दर्शनं यत् कथयन्ति अमृतवर्षणमिति ॥

कोटिसंख्याकानां सूर्याणां तेजः उद्भावितं-तेन ।

परब्रह्मणा स्वकीयः प्रकाशः प्रदर्शितस्तेन ॥

परमशिवेन स्वकीयं तीक्ष्णतेजः आविष्कृतं-तेन ।

कोटिसूर्यतेजः- (इव) युगपत् संयोजितं-तेन ॥ ९०५ ॥

समादद्धं सूर्यं, हे-ओतारः, सुष्ठु ध्यानेनैव ।

कुरुत बुद्धिम्, चित्तं निदद्धं, सत्यं अस्ति कथयन् ॥

एकमेव सूर्यं द्रष्टुं अस्ति-वः न प्रभावः ।

नेत्रे तस्मिन् दर्शने स्तो-वः न स्थिरीभवतः ॥

करोर् यति आसि तति क्याह् आसि प्रकाश् ।

बुद्धिश् कुस् ह्यकि कस् आसि तिथु गाश् ॥

व्वह् क्याह् वन अद् महाराजाह् वन्योव् किथु ।

तिथिम् परिवारस्य् चिथु शूबिहे तिथु ॥

उल्लन् ह्यम् बद् वनय् क्याह् माङ्गि बदल् ।

शफख् आव् बूठु तम् तति पादन्य् तल् ॥ ८१० ॥

बुद्धिश् नारद्-जिथन् करुन्स् नमस्कार् ।

चह् कर्ता सारिकुय् कुख् हे निराकार् ॥

कुनुय् ओसख् मनस् व्यलि ग्वयु च् यख्-वार् ।

ख्ठाह् वनही त दिमही ड्यूठु व्यस्तार् ॥

अकिस् चन-मात्रस्-मज्जु सोर् संसार् ।

करुय् व्वत्पय् त क्याह् ताजिब् कुह् इथु कार् ॥

वनाविथ् पाङ्क् कारन् शक्लि-ओकार् ।

चह् कुख् परमात्मा मज्जु-वाग् म्बख्तार् ॥

दयालो दय् चह् कुख् ह्यय् वावचूय् प्रय् ।

च्य् ब्य्यनय् जै च्य् ब्य्यनय् जै च्य् ब्य्यनय् ॥ ८१५ ॥

व्यनय् ह्यम् विथ इय् हे मृत्युजय् ।

बुकुन्वाख्यन् तिक्कु अकि दिह् चिथु बुकनय् ॥

असान् असान् पकनि लङ्गु अद् सदाशिव् ।

वनय् कोताह् प्रचंडाह् पर्वतस् प्यव् ॥

बुद्धिश् मैनावती सांपंज् खबरदार् ।

नकर् त्रविथ् बुकुन् शंभू जटादार् ॥

कोटिखंखा यत्र स्यात् तत्र कीदृक् स्यात् प्रकाशः ।

द्रष्टुं कः शक्नुयात्, कस्य स्यात् तादृक् प्रकाशः ॥

अहं किं वदिष्यामि ततः महावरः संपन्नः कीदृक् ।

तादृशस्य परिवारस्य यादृक् योग्यमासीत् तादृक् ॥

चञ्चलीभवन्ती अस्ति-मे बुद्धिः, कथयिष्यामि किं मञ्जिष्ठारागस्य विधानार्थं ।

दिग्भागः (यः सूर्योदयास्तसमये उत्पद्यते) आगतः निविष्टः तस्य तत्र
पादयोः तले ॥ ९१० ॥

दृष्ट्वा नारद्वर्षिणा कृतस्तीन-तस्मै नमस्कारः ।

(अत्रदच्च तं) त्वं कर्ता सर्वस्यैव असि, हे निराकार ॥

एक-एव आसीः मनसि यदा उद्गतं-ते तव एकदा ।

बहु कथयेयं, दद्यां च दीर्घं विस्तारम् ॥

एकस्मिन् क्षणमात्रकाले सर्वः संसारः ।

विहितस्त्वया उत्पन्नस्त्वया, किं च आश्चर्यं अस्ति ईदृकं (वर्तमानं)
कार्यम् ॥

समुद्भास्य पञ्च कारणानि प्रणवाकारेण ।

त्वं असि परमात्मा तन्मध्यभागे स्वच्छन्दः ॥

हे-दयालो, ईश्वरः त्वं असि, अस्ति-ते भक्तिभावस्य प्रीतिः ।

ते भूयात्ते जयकारः, ते भूयात्ते जयकारः, ते भूयात्ते ॥ ९११ ॥

(पुनरवदत्) विज्ञप्तिः अस्ति-मे पुनः इयमेव, हे सृष्टुंजय ।

अवलोकयितृणां तादृशीं दृष्टिं वितर यथा पश्यिषुस्त्वाम् ॥

स्मित्वा स्मित्वा गन्तुं प्रवृत्तः ततः सदाशिवः ।

कथयिष्यामि कियत् प्रचण्डं-तेजः पर्वतं व्यापत् ॥

अवलोक्य मैनावती संपन्ना विदितवृत्ता ।

दृष्टिं प्रसार्य दृष्टुस्तया शम्भुः जटाधरः (यः पूर्वदृष्टः) ॥

बन्धोमत् राज-घ्नत्राह् तौजवानाह् ।

वरिथ् तमन्दिय् तौज-सूत्य् आमत् ज्यहानाह् ॥

सुह् महाराजाह् सुह् साजाह् राज-च्यालाह् ।

कुह् कस् ताकथ् तम्यकु करि अख् खयालाह् ॥ ८२० ॥

सुह् जंपानाह् सुह् सामानाह् विमानाह् ।

कुह् कस् ताकथ् तम्यकु वनि अख् निशानाह् ॥

महाराजस् बुक्किय् इथ् तौजुकुय् स्वख् ।

चलुस् दख् तस् बन्धोस् परमात्मुकुय् स्वख् ॥

वननि लजू कथाह् मनकि तमन्ना म्य द्राया ।

इह् क्का पंजु किन बुक्कान् क्यस् स्वप्न-माया ॥

वनन् वनन् इथ्य-पाठि गय हर्षम् ।

ग्रहिदि सारि किंदरि बीठिम् म्य वर्णम् ॥

च्य व्वन्न हर्षेश्वरो हर्षम् ब्रह् करूयस् ।

च्य आनदेश्वरो आनन्द ब्रह् वरूयस् ॥ ८२५ ॥ २३ ॥

34. MĒNAKĀ, SEEING ŚIVA IN A FORM OF UNEARTHLY BEAUTY,
PRAISES HIM.

म्य गम् कोसुय् दिगंबरय् ।

पंपोश-पूजा करयो ॥ ८२६ ॥

प्रथमय् च्यानि द्रायस् ब्रह् गरय्

करहा हर्षेश्वरकु दर्शन् ।

आनाह् करम् कुश्चेत्र-सरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥

(स-एव) संपन्नः राजपुत्रः अतितेजस्वी ।

पूर्णां तस्यैव तेजसा समागतं जगत् ॥

(समुत्पन्नः) सः (तादृक्) महावरः तत् अलङ्कारजालं राजयोग्यवेषादिकम् ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं तस्य कथयिष्यति (यः) केवलं स्मरणमात्रम् ॥ ९२० ॥

तत् थापयानं तं सामग्रीसमुदायं विमानं (च) ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं तस्य कथयिष्यति (वर्णनेन) एकं चिह्नमात्रम् ॥

महावरस्य अवलोक्य ईदृशं तेजस्वि सुखम् ।

अपगतं-तस्याः दुःखं, तस्याः (मेनकायाः) उद्भूतं-तस्याः परमात्मनः
सुखम् ॥

कथयितुं प्रवृत्ता किं-नाम मनसः ओत्सुक्यक्रीडाः सम अपगताः ।

इदं अस्ति-किं सत्यं किंवा पश्यन्ती अस्ति स्वप्नमायाम् ॥

कथयित्वा कथयित्वा इत्यमेव संगता-सा हर्षम् ।

(व्यवहारयच्च) ग्रहाः सर्वे (सूर्यादयः) केन्द्रस्थानेषु स्थिताः-मे मे
वर्षचक्रे (ज्योतिषप्रसिद्धे) ॥

त्वया अधुना हे-हर्षेश्वर हर्षं ग्रहं आपादिता-त्वयाहम् ।

त्वया हे-शानन्देश्वर आनन्देन ग्रहं पूर्णकृता-त्वयाहम् ॥ ९२२ ॥ ३३ ॥

अनुत्तररूपसौन्दर्यं श्रीशिवस्य दृष्ट्वा मेनका स्तौति ॥ ३४ ॥

सम शोकः अपनीतस्त्वया, हे-दिगम्बर ।

पद्मेः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९२६ ॥

प्रेम्णा तव निर्गताहं अहं शृहात्

कुर्यां-नाम हर्षेश्वरस्य दर्शनम् ।

स्नानमात्रं कृतं-मया कुरुक्षेत्रसरसि

पद्मेः-पूजां कुर्यां-ते ॥

प्रथमच पृथिविय परात्परय्

इयवान् इयवन कुह् बावुकु ब्योलु ।

जोवरि जन्म-पाफ् जालिथ् हरथ्

पंपोश-पूजा करथो ॥

जोवरि-नाग-जल जगदीश्वरथ्

अथ् बाव-ब्यालिस् बन्धोव् सग् ।

परमार्थ-रस् प्योस् परमेश्वरथ्

पंपोश-पूजा करथो ॥

गलुम् चूव् अकि चनमातरथ्

चलुम् खनमुह् वातिथ् सुह् ।

भुवनेश्वरिथ् तारुस् बवसरथ्

पंपोश-पूजा करथो ॥ ८३० ॥

अनंत अकाल हे अमरथ्

यम्हेरि खसान् बन्धोम् शम् दम् ।

यमकिंकर् गालिथम् शंकरथ् .

पंपोश-पूजा करथो ॥

कामकि क्रूदकि भस्मास्वरथ्

अस्वर प्रकूच कर्नथ् सूर ।

हरशस् बह् करुथस् हर्षेश्वरथ्

पंपोश-पूजा करथो ॥

हे शिव केशव ग्वफि अंदरथ्

इय आकार कुख् अदय-रुफ् ।

प्रेमात्मिकायाः पृथिव्याः हे-परात्पर

उत्पद्यमानं ज्यवनाख्यक्षेत्रे अस्ति भावरूपं बीजम् ।

जीवस्-आख्ये-क्षेत्रे जन्मार्जितपापानि दग्ध्वा त्यज्यामि

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

जीवस्-क्षेत्रनागजलेन हे-जगदीश्वर

अस्य भावात्मबीजस्य संपन्नः सेकः ।

(यत्र) परमार्थरूपसः आपतितः हे-परमेश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

विनष्टो-मे क्षोभः एकेन क्षणमात्रकालेन

नष्टो-मे खनसुहाख्यं-क्षेत्रं प्राप्य मोहः ।

(तत्र) भुवनेश्वरीदेव्या-प्रतिष्ठितया (स्वकनया च) तारिताहं भवधरसः

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९३० ॥

हे-अन्तरहित कालरहित हे असृतमूर्ते

यस्य हेर-नाम्नि-गिरौ आरोहण्याः संपन्नो-मे शमः दमः ।

यमकिङ्कराः नाशितास्त्वया-मे हे-शंकर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(स्वप्रकृतिं निन्दति) कामात्मनः क्रोधात्मनः भस्मासुरस्य

आसुर्यां प्रकृत्या कृतं-तया-तव भस्म ।

हर्षे अहं आपादिता-त्वयाहं हे-हर्षेश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(तत्र) हे शिवात्मन् केशवात्मन् गुहायाः मध्ये

द्वयेन आकारेण अस्मि (वस्तुतः) अद्वैतरूपः ।

रामेश्वर त श्यामखंदरथ्
पंपोश-पूजा करथो ॥

संकट-कटा च् जटादरथ्
नाव् प्ययु म्य कोसुथ् सोस् संकट् ।
वर् लंबु म्य च्चय-निश् हरे-हरथ्
पंपोश-पूजा करथो ॥

हे अमरथ् हे अजरथ्
वुद्धिथ् च् जरथ् रुदुम्-न होश् ।

चराचरथ् कुस् आश्वरथ्
पंपोश-पूजा करथो ॥ ८ ३ ५ ॥

तिक् अद्य म्य दितम् विश्वेश्वरथ्
वुक्कहाय् करोर-सूर्यकु तीज् ।
न-त अथ् तीजस्-निश कति दरथ्
पंपोश-पूजा करथो ॥

तीज् ईथु बनोवुथ् बस्मादरथ्
ब्रय्यनथ् च् दयस् जै-जै-कार् ।

वाचुस् पयम् गयस् व्यस्सरथ्
पंपोश-पूजा करथो ॥

कृष्णस् दिह् वक्ती स्वक्तीश्वरथ्
गदादरथ् सदाह् बीज् ।

आनंद् दिह् आनदेश्वरथ्
पंपोश-पूजा करथो ॥ ३ ४ ॥

रामेश्वरः श्यामसुन्दरश्च

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

संकट-हर्ता तव हे-जटाधर

(तदेव) नाम प्रसिद्धं-ते मम अपकृतस्त्वया सर्वः संकटः ।

वरः लब्धः मया त्वत्-श्रव हे-हरे-हर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

हे अमर हे अजर

अवलोक्य त्वां अत्यशो-ऽपि स्थिता-मम-न चेतना ।

चराचरात्मरूपेण अस्मि आश्चर्यरूपः

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९३५ ॥

तादृशे नेत्रे मद्भ्यं देहि-नाम-मे हे-विश्वेश्वर

पश्येयं-ते कोटिसूर्याणां तेजः ।

अन्यथा अस्मात् तेजसः कुत्र स्यास्यामि

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

तेजः ईदृक् समुद्भावितं-त्वया हे-भस्मपरिमलिताङ्ग

भूयात्ते तव ईश्वरस्य जयजयकारः ।

प्राप्ताहं स्मृतिं गताहं (च) विस्मृतिं (निश्चेष्टताम्)

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(ग्रन्थकृतेः) कृष्णस्य देहि भक्तिं हे-सुक्तीश्वर

गदाधरात्मविष्णुमूर्ते विज्ञमिशब्दं शृणु ।

आनन्दं देहि हे-आनन्देश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ३४ ॥

35. MĒNAKĀ'S SATISFACTION.

स्यु॒ठाह् व्यलि॑ सौ॒प॒नुस् मन॑ साविदान्य् ।
 वननि॑ ल॒ज्जु॒ क्यम् कम॑रौ वाग्यवान्य् ॥ ८३८ ॥
 नम॑स्कार् आश्र॒यन् कृ॒स् कर्म॑लोनुय् ।
 स्यु॒ठाह् रूपि॑त् त खंद॑र् तुंदवोनुय् ॥ ८४० ॥
 जनान॑न्-कुन् द॑पुन् द्य् है स॒प॒नु॒ ननु॑ ।
 खंद॑र् वाणि॒य ह्य॑थितोम् त्व॒हि वन॑वुन् ॥ ८५ ॥

36. MĒNAKĀ CALLS UPON THE BRIDESMAIDS TO SING
IN HONOUR OF ŚIVA.

स॒मि॒वे त्रि॑गि॒ज्जव् वन॑वुन् ज्ञो॒नु है ।
 महारा॑ज॒ सोनु॑ है त्रि॒वुवन॑-सा॒र् ॥ ८४२ ॥
 वु॒ज्ज् ओ॒स् वु॒डु॒ तय् वु॒ज्ज् ब॒न्यो॒व् बाल॑य्
 सोनु॑ है साल॒य् क॒मि॒ हल॑ आ॒व् ।
 नव्य॑न्-ह॒न्दु॒ नवु॑ है प्रा॒न्यन्-ह॒न्दु॒ प्रो॒नु है
 महारा॑ज॒ सोनु॑ है त्रि॒वुवन॑-सा॒र् ॥
 स्यु॒ठाह् ती॑ज॒वान् है शू॒बाय॑-सा॒न् है
 गर॑ सोनु॒ पान॑ भगवान् है चा॒व् ।
 ज्ञो॒नु है जु॑वान् है मो॒नु है सो॒नु है
 महारा॑ज॒ सोनु॑ है त्रि॒वुवन॑-सा॒र् ॥
 संक॑ट-ग॒टि-म॒ज्ज् अ॒नवु॑नु॒ गाश् है
 थव॑वुनु॒ आश् है आ॒ग्नि॑-र॒स्यन् ।

अनुत्तरग्रोभाग्रालिरूपमवलोक्य मेनाया यद्वृत्तं तद्वर्णयति ॥ ३५ ॥

अतिशयेन यदा संपन्न-तस्याः मनः सानन्दम् ।

वक्तुं प्रवृत्ता अस्ति-मे कुमारी महाभाग्यवती ॥ ९३९ ॥

नमस्कारः भूयात्तस्यै (यतः) अस्ति-तस्याः सत्कर्मभाग्यं (भर्ता)

अतिशयेन रूपवान् सुन्दरश्च मनोहर-एव ॥ ९४० ॥

जन्य-स्त्रियः-प्रति अकथयत् ईश्वरः अयि संपन्नः प्रत्यक्षः ।

सुन्दररूपया वाख्या आरभध्वमस्यार्थं यूयं उत्सवगीतिम् ॥ ३५ ॥

मेनाया जन्यस्याङ्गानपूर्वं गानं वरं प्रति कटाक्षीकृत्य ॥ ३६ ॥

समावेता-भवथ हे-दिव्यस्त्रियः गानं ज्ञातं (अस्माभिसन्वितं) अयि ।

(यतः) महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनधारभूतो-(ऽस्ति) ॥ ९४२ ॥

अधुनैव आसीत् स्याविरः ननु अधुनैव संपन्नः बालकरूपः

अस्मद्गृहे अयि निमग्नयेन ज्ञेन (अलौकिकेन) वृत्तेन आगतः ।

नवीनानां नवीनः अयि पुरातनानां पुरातनः अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनधारभूतो-ऽस्ति ॥

अतिशयेन तेजस्वी अयि शोभावान् (च) अयि

गृहे अस्माकं स्वयं भगवान् अयि प्रविष्टः ।

ज्ञातः (चार्यं) अयि जीवात्मभूतः अयि संमतः अयि (च) अस्माकं अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनधारभूतो-ऽस्ति ॥

सं कटात्मनस्तामिस्र्यात् उत्पादयन् प्रकाशं अयि

निधापयन् आशां अयि निराशानाम् ।

साङ्ग कमरिथ-हृन्दु कर्म-लोतु है
 महाराज सोतु है त्रिवुवन-सार ॥ ८४५ ॥
 ज़ोतन् तनि-सूत्य भन् निववुतु है
 खख् दिववुतु है म्ख् हाविथ् ।
 छण्णम् हृदयम् मङ्ग वासवुतु है
 महाराज सोतु है त्रिवुवन-सार ॥ ८४६ ॥

37. THE BRIDESMAIDS SING PRAISES OF VIṢṆU, WHO LEADS THE PROCESSION.

नंदलाल् आव् गिंदने राम् ।
 आर करिवे आरथ् ॥ ८४७ ॥
 आरवल् देज् लोल-नारथ्
 आर-रस्ति कर् वनवासम् ।
 आर-कच्च् फीरु आर-आरथ्
 आर करिवे आरथ् ॥
 देह-दारकाथ मङ्ग वारथ्
 बुद्धितोन् खेखवुतु राम्
 दार्थ मुचरिथ् नवदारथ्
 आर करिवे आरथ् ॥
 हरम्बख तथ् हरदारथ्
 वनि-कडितोन् सन्न्याम् ।
 सूत्य् ज्ञान सुथचारथ्
 आर करिवे आरथ् ॥ ८५० ॥

अस्माकं कुमार्याः सुकर्मभाग्यभूतो-भर्ता अयि

सहावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिसुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥ ९४५ ॥

देदीप्यमानः सूर्या मनः हरन् (अस्ति) अयि

सुखं ददत् अयि सुखं प्रदधर्य ।

कृषास्य (अन्यकर्तुः) हृदयस्य मध्ये भासमानो- (ऽस्ति) अयि

सहावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिसुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

सहागतसभ्यायं श्रीविष्णुं स्तुतिभिर्गायन्ति जन्यस्त्रियः ॥ ३७ ॥

नन्द-नन्दनः आगतः क्रीडितुं रासलीलासु ।

दयया कुसत-भोः मखडलीविशेषसु ॥ ९४७ ॥

पुष्पविशेषवाटिका इग्धा हार्दात्मसंतापेन

निष्कस्येन कृतः वनवासः ।

दयया-आद्रीभूता संचारंगता जलाटवीसु

दयया कुसत-भोः मखडलीसु ॥

देहात्मिकाया-द्वारकायाः मध्ये सुषु

पश्यत-नाम-तं (दृश्यतां सः) क्रीडनशीलः रासलीलायासु ।

पत्तद्वाराणि उद्घाटय नवद्वारात्मिकानि

दयया कुसत-भोः मखडलीसु ॥

(प्रतिमुखं) हरमुख्याख्ये-गिरिक्षेत्रे पुनः हरद्वाराख्ये-श्रीगङ्गातीर्थे

उपलक्ष्यतां-सः संन्यासी ।

चेतुना ज्ञानेन सद्दिचारेणैव

दयया कुसत-भोः मखडलीसु ॥ ९५० ॥

लारि क्वाह् इमि संसारय्
सासन् ति करिवे सास् ।

अख् दथ-नाव् तारि तारय्
आर करिवे आरय् ॥

हार-पर्वत दरवारय्
लक्ष्-वदि सास-वदि सास्

निथिवे दथ-दन-द्यारय्
आर करिवे आरय् ॥

बनिवे थिथ् गुपकारय्
ग्रहर-मङ्ग वनवास् ।

ग्यविवे प्रंकराचारय्
आर करिवे आरय् ॥

करिवे खंदरीनारय्
रुव्-करवुकु अब्यास् ।

श्याम-खंदर् बोझि वारय्
आर करिवे आरय् ॥

कृष्ण-जुव् चाव् सानि द्वारय्
सूत्य् ह्यथ् हरम्बखवास् ।

सूर्य-चंद्रम प्रकारय्
आर करिवे आरय् ॥ ९ ५ ५ ॥

अनुयास्यति किं-वस्तु (सारात्मना) अस्मात् संसारात्

सहस्रशः-संख्याकानि-द्रव्याणि अपि कुसत-भोः भक्ष ।

एकं ईश्वरनाम तारयिष्यति पारं (भवसरः-पारम्)

दयया कुसत-भोः मण्डलीम् ॥

शारिकागिरिरूपात् महाधिकारिपदात्

लक्षसंख्याकानि सहस्रशः सहस्रम् ।

स्वीकुसत-भोः ऐश्वर्यात्मधनद्रव्याण्येव

दयया कुसत-भोः मण्डलीम् ॥

भवत-भोः आगत्य गुणकाराख्य-गोपाद्रिप्रदेशे

नगरसथ्यात् वनवासिताम् ।

गायत-भोः शङ्कराचाराख्यगिरिस्थज्जेश्वरमन्दिरे

दयया कुसत-भोः मण्डलीम् ॥

कुसत-भोः स्वन्दरिनाराख्य-स्थाने*

संमुखं-पङ्क्तिद्वयविधानेन† अभ्यासम् ।

(येन) श्यामसुन्दरः श्रोष्यति सुष्ठु

दयया कुसत-भोः मण्डलीम् ॥

(अयं) कृष्णचन्द्रः प्रविष्टुः अस्माकं द्वारे

सह धृत्वा हरमुखवाक्त्वयं-महादेवम् ।

सूर्याचन्द्रमसोः प्रकारेण (स इमौ)

दयया कुसत-भोः मण्डलीम् ॥ ९५५ ॥

* विष्णुपादनिकटे ॥

† पुरःपञ्चाङ्गतिविशेषपूर्वकः स्त्रीणां गानविशेषः ॥

कृष्णस् सूत्य ल्वकचारय्
 कृष्ण-जुव् करि अयवास् ।
 गिन्दन्कि क्खिह् दह् तारय्
 आर करिवे आरय् ॥ ३७ ॥

38. THE WOMEN ASSEMBLE TO WATCH THE BRIDEGROOM.

इह् बूजिय् त्रयलूकच त्रिय आय ।
 महाराजस् बुद्धनि कमि लोल द्राय ॥ ९५७ ॥
 नजर दायी बरौ-किनि थाञ् चवूख् ।
 महादेवञ् सवारौ पर्जनवूख् ॥
 निथर् दितिनख् तिथिय् थिय् बोजन आख् ।
 खंदर् वानिय वज्जेहस् वनवन्-वाख् ॥
 ह्यतख् जन् वैकुण्ठ् मंडुल् बनानुनु ।
 समिय् त्रिय-बाव ह्यतुहस् वनानुनु ॥ ९६० ॥ ३८ ॥

39. THEY SING THE WEDDING SONG.

पारि पारि लंगितोस् रथ-सवार्य
 महाराज राज-कमार्य आव् ॥ ९६१ ॥
 वय च्लु मृत्युंजयने जय-सृत्य
 दय-सज्य नय मञ्ज तोताह् द्राव् ।
 हिमालय-पर्वतञ् वन्-हार्य
 महाराज राज-कमार्य आव् ॥

(ग्रन्थकृतः स्वात्मालापः) कृष्णाख्येन सह बाल-एव

श्रीकृष्णः करिष्यति हस्तावलम्बनम् ।

क्रीडाविधानस्य सन्ति दिवसाः त्रिकसंख्याकाः

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥ ३७ ॥

जन्यस्त्रीणां समितत्वम् ॥ ३८ ॥

इदं श्रुत्वा त्रैलोक्यस्य स्त्रियः समागताः ।

महावरं द्रष्टुं केन (महता) श्रौस्तुकेन निर्गताः ॥ ९५७ ॥

दृष्टिः पक्षकेभ्यः द्वारैः (च) यावत् प्रक्षिप्ता-ताभिः ।

महादेवस्य हस्त्यारोहादयः उपलक्षितास्ताभिः ॥

नेत्राणि द्वितीर्णानि- तेन-तासां तादृशानि यथा श्रवणलोकने आगतः-
स-तासां ॥

स्त्रिरथा वाण्या उदितानि-ताभिस्तस्मै उत्सवगान-वाक्यानि ॥

आरब्धं इव वैकुण्ठ-सदृशं मण्डलं भावयितुम् ।

समेत्य स्त्रीभावेन प्रक्रान्तं-ताभिस्तस्य गायनम् ॥ ९६० ॥ ३८ ॥

शिवमुपलक्ष्य विवाहोपयोगि गानम् ॥ ३८ ॥

स्वात्मनः-समर्पणे लगत-तस्य रथावरोहणम् ।

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ९६१ ॥

भयं श्रपगतं सृष्ट्युत्थस्य जपेन

ईश्वरात्मनः उपत्यकायाः (नियतिशक्तिर्वा) सध्यात् शुक्तिविशेषः
निर्मतः ।

(सः) हिमालय-पर्वतस्य वन्यशारिकात्मिकायाः (कन्यायाः)

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

सानिस् पोश-वागस् ओसु गोशाह्
 गोशस्-प्यठ् पंपोशाह् ब्यूठ् ।
 रोश चाव् पोशनूल् मज्जु पोश-वार्य
 महाराज् राज्-कमार्य आव् ॥
 पंपोश-पाद् बुक्कु साद् ग्राह्जादाह्
 वागस्-मज्जु नागरादाह् द्राव् ।
 आकाश अमृथ् प्यव् दारि-दार्य
 महाराज् राज्-कमार्य आव् ॥
 पंपोश फर्शाह् कर् बंगालस्
 चिज्जगत्पालस् सालस् दपु ।
 बाल् ब्यूठ् बालादर्य प्यठ्-दार्य
 महाराज् राज्-कमार्य आव् ॥
 वनचूय् विगिज्जाह् वनवनि द्राय
 आकाश-प्यठ् वक्क अक्करक्क व्वन् ।
 ग्वन् छ्यस् वननावान् कन् दार्य
 महाराज् राज्-कमार्य आव् ॥
 विमानन्-क्यथ् क्किह् पंतु-महाराज्य
 सिंहासनन् प्यठ् क्किह् राज्य-च्छेषि ।
 वंसि प्यैय् अंसि बुक्किथ् हस्ति-अंबार्य
 महाराज् राज्-कमार्य आव् ॥
 सालरौ डाल दिच्च प्यठ् डालानस्
 दीवान्खानस् देवता बीठि ।

आस्माकीनस्य पुष्पोद्यानस्य आसीत् शोभाविशेषः

शोभाविशेषे पद्मं निविष्टम् ।

शनेः-शनेः प्रविष्टः जीवजीवपत्नी मध्ये पुष्पवाटिकायाः

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

पद्मचरणोपेतः दृष्टो-ऽस्माभिः ऋजुस्वभावः सन्नाडनन्दन-इव

तस्मिन्नुद्याने देवखातकमिव निर्गतम् ।

(यत्र) आकाशात् अमृतं पतितं धारासारेण

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

पद्मैरेव आस्तरणं कृतं प्रासादविशेषे

(यत्र) त्रिजगत्यालस्य निमन्त्रणं कथितम् ।

बालात्मा (शम्भुः) निविष्टः महोच्चस्वस्तिकस्य पद्महारे

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

वनवास्तव्या वनदेवता उत्सवगानगानाय निर्गीता

आकाशात् (च) अवतीर्णाः अप्सरसः भूमौ ।

गुणान् सन्ति-तास्तस्य गापयन्त्यः कश्चैतं समाधास्यति (इति अतः)

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

विमानानां-मध्ये सन्ति वरसमानवेद्या-जालकाः

सिंहासनेषु-स्थिताः सन्ति राजर्षयः ।

अथः-पतिता-इव* वयं अवसोक्म। इस्तिपुष्टस्यपरिस्तीमविमानानि

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

जन्यैः आसनविशेषाः दत्ताः (कृताः) पृष्ठे सर्वतोभद्रसृष्टमध्यभाग-

विशेषस्य

कोष्ठकविशेषे देवाः निविष्टाः ।

* अपूर्वतेजःपुञ्जावलीकनेन जातसूक्ताः संपन्ना इति भावः ।

अङ्घ्रि अपार्थ त अङ्घ्रि इपार्थ
 महाराज राज-कमार्थ आव् ॥
 शिव-सत्संग-नोमु अन् कर्म-ज्याथ
 वांग्रोव् दर्म-सबाथ मङ्गु ।
 परमार्थ रस् फिह् प्रथमच नार्थ
 महाराज राज-कमार्थ आव् ॥
 ख्यावनस् च्यावनस् क्खिस् सेवाथ
 कम् ॥ कम् राज् च्छि खदमथगार्
 मैल क्खिस् ख्यावान् ऐल-सुफार्थ
 महाराज राज-कमार्थ आव् ॥
 इथु महाराज पजि इच्च यज्य कार्थ
 ज्यल् ज्यल् वालितोस् राज्-कमार् ।
 वीगिस्-प्यट् ब्वन् कोताह् प्रार्थ
 महाराज राज-कमार्थ आव् ॥
 द्वारस् शानिस् बन्योव् खर्गद्वाराह्
 काज्जन् माज् शालमाराह् जन् ।
 साल्शरौ कमि-हाल तति क्काल् मार्थ
 महाराज राज-कमार्थ आव् ॥
 बन्दन् चाविथ् कल क्खिस् वन्दन्
 वन्दन् छप् दिचू लन्दन् वोतु ।
 चन्दन्-जिनु वोलु जोलु बुखार्थ
 महाराज राज-कमार्थ आव् ॥

केचित् (जन्माः) पारभागे (तस्य) केचित् च अवारभागे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

शिवशास्त्रानुसारिसत्सङ्गनामकं भोजनं सत्कर्मात्मनि-स्थाने
विभक्तं धर्मात्मसभायाः मध्ये ।

परमार्थात्मा रसः प्रखावितः प्रेमात्मिकायाः नाडीकुम्भ्याः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

भोजयितुं पाययितुं सन्ति सेवायासु

के के (अलौकिकमाहात्म्याः) राजर्षयः सेवाकारिणः ।

रोचकानि सन्ति भोजयितारः शैलापूगीफलानि

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

(अस्ति हि) ईदृक् महावरः युक्तः* ईदृशेन उन्नतेन श्रीवाङ्मेन-
वर्तमानः

श्रीं श्रीं समानीयतामस्य (अवतार्य) राजकुमारी ।

(सोऽयं) अजिरलिखितपञ्चरागात्मकविमानचित्रे अतः-परं कियन्तं-
कालं प्रतीक्षिष्यते

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

द्वारस्य आस्नाकीनस्य संपन्नं स्वर्गद्वारम्

वलभी (गृहोर्ध्वपुरं) अस्माकं शालमाराख्यप्रसिद्धोद्यानगृहं
इव (प्रतिभाति) ।

जन्यैः अचिन्त्यचरितेन तत्र संचारविशेषाः विहिताः

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

सर्वन्ननानि परित्यज्य शिरांसि सन्ति-तस्मै उपहरन्तः

(यत्र) शीतकालेन गूढं आस्थितं नन्दनं प्राप्तञ्च-सः ।

चन्दनात्मकाहुं अवरोपितं प्रज्वालितं कोष्ठसंध्यगते-श्रीऽण्योत्पादके-
ऽग्निपल्लविशेषे

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

* अनुत्तरमाद्यात्मौन्नत्यवान् इति भावः ।

कृष्ण अर्दनारौश्वर-सङ्गु द्विय् छय्
 त्रिय-बंग मर्द-पान दर्द वननान् ।
 शिव-शक्ति-रूप् द्यव केकाह् यार्थ
 महाराज राज-कमार्य आव् ॥ ३८ ॥

40. THE BRIDESMAIDS PRAISE ŚIVA IN A SONG
 ACCOMPANIED BY DRUMS.*

हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ।
 शिव-रूप् दारिय् • वृषवामन् तय् ॥ ८ ७५ ॥
 चंद्रचूड च्यान्यन् • पद्मपादन् तय् ।
 मौटि दिम शम कुख् • त्रिलोचन् तय् ।
 भैरवनाथ कर् • ज्य पापन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥
 ब्रह्म-रूप संसार • संबालन् तय् ।
 विष्णु-रूप् दारिय् • जगि पालन् तय् ।
 संहार-रूप् कुख् • थय् गालन् तय् ।
 निर्ग्वेन ज्यय् किय् • अश्रवय् ग्वन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥
 नागिंद्रहार किय् • नालि आसन् तय् ।
 स्वख-स्वख कुख् वेडु • दख् कासन् तय् ।

* In each line of this song, the passage beginning with the mark ° should be read twice. The verses contain a varying number of lines, and, at the end of each verse, verse 975 is to be repeated.

(अन्यकृतः स्वात्मालापः) हे कृष्णाख्य अर्धनारीश्वरस्य शपथः

अस्ति-ते ।

(यतः) स्त्रीवाग्भङ्ग्या पुरुषरूपेण हार्दिन गापय ।

(सो ऽर्धनारीश्वरः) शिवशक्त्यात्मरूपेण ननु-स्वित् किञ्चिन्नाम

संख्या-पुर्णता-नाधिष्यति ॥

महावरः ॥ ३९ ॥

जन्यस्त्रीभिः स्वरविशेषेण पुनरपि गीयते* ॥ ४० ॥

हे अघोरात्मन् नीलकण्ठ असि अंशे अंशे च

शिवरूपं धृत्वा वृषभासनो (ऽसि) नाम ॥ ९७५ ॥

हे-चन्द्रचूड त्वदीययोः कमलरूपचरणयोः च ।

सुध्वनानि दास्यामि शान्तो-भविष्यामि असि त्रिलोचनः नाम

हे-भैरवात्मस्वामिन् कुक्कुर क्षयं पापानां पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

ब्रह्मात्मना संसारं विस्तारयन् च ।

विष्णुरूपं धृत्वा जगतीं पालयन् (असि) नाम ।

यद्वात्मना-संहाररूपेण आसि स्थितिं (जगतः) नाशयन् पुनः ।

हे-निर्गुण तवैव सन्ति त्रय-एव गुणाः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

सर्पराजात्महाराः सन्ति-ते वैकृत्तरूपेण भवन्तः नाम ।

अकस्मादेव असि महत् दुःखं अपनयन् पुनः ।

* स्तुतिरियमानकविशेषे वादनगानीपयुक्ता । सर्वेषु पदेषु ० यत्र चिह्नान्तरस्य
द्विरावृत्तिपाठः पाठकाले विधेयः । सर्वस्मिन्नस्मिन्स्त्रीचे ऽयं क्रमो ऽसि ।

निर्मल तनि कुख् । वस्म मलन् तय् ।
 अन् ब्वनन्-हन्दु । कुख् कारन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ । कुख् हन् हन् तय् ॥
 त्रैलोक्यनाथ द्विय् च्य । श्वब-लख्यन् तय् ।
 महाकल्पांथ् थ्यलि । कुय् वनन् तय् ।
 लन-माधर् च्योनु । वीद् वखनन् तय् ।
 माथा अय्य-कुन् । श्रांथ् गकृन् तय् ।
 च्याञ्ज इच्छाय-सूत्य् । विय साँपनन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ । कुख् हन् हन् तय् ॥
 जीवन् त देवन् । कुख् न्यंगलन् तय् ।
 अविनाश्र् च्य-निश्र् । विय नेरन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ । कुख् हन् हन् तय् ॥ ९८ ॥
 च्योनु द्यान् दारिथ् । सारि सञ्जन् तय् ।
 खटवनि पान् तय् । रटवनि वन् तय् ।
 परम-शिव हृदयस् । मज्जु वत्तयन् तय् ।
 परमात्म-ज्योती-रूप् । कुख् बासन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ । कुख् हन् हन् तय् ॥
 सथ्-च्यथ्-रूप् । कुख् आनन्द-गन् तय् ।
 अनुबव-बाव-किनि । कुख् तोठन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ । कुख् हन् हन् तय् ॥
 परम-शक्ति-सस्ति च्यानि । द्यान-स्वरन तय् ।
 खनस् सादन् । अय्य सादन् तय् ।

निर्मलायां तनौ असि भस्म परिमलयन् पुनः ।

त्रयानां भुवनानां असि ाकरणं नाम ।

हे अधोरात्मन् ० ॥

हे-त्रैलोक्यनाथ सन्ति-ते तव शुभलक्षणानि पुनः ।

महाप्रलयात्मा यदा (यावान्) अस्ति भवन् पुनः ।

(तत्) क्षणमात्रं त्वदीयं वेदः कथयति नाम ।

महामाया त्वामेव-प्रति शान्तिं गच्छति पुनः ।

तव इच्छया-हेतुना पुनरपि संभवति (जगत्) पुनः ।

हे अधोरात्मन् ० ॥

जीवान् देवान् च असि निगिलन् नाम ।

हे-अविनाश तवैव-सकाशात् पुनरपि निर्गच्छति पुनः ।

हे अधोरात्मन् ० ॥ ६८० ॥

तव ध्यानं धृत्वा सर्वे सज्जनाः च ।

गूह्यन्तः स्वात्मानं शृङ्खन्तः च वनानि पुनः ।

हे-परमकलाशात्मन् हृदयस्य मध्ये भक्तानां च (असि) ।

परमात्मज्योतिःस्वरूपः असि भासमानः पुनः ।

हे अधोरात्मन् ० ॥

सच्चिदात्मरूपेण असि आनन्दघनः नाम ।

अनुभव-भाव-हेतुना असि तुष्यन् च ।

हे अधोरात्मन् ० ॥

हे-परमशक्तिसंपुक्त त्वदीयेन ध्यानस्मरणेन च ।

स्वर्णस्य साधकं अस्ति सादनाख्यसौधं नाम ।

शिव शिव गङ्गन्-कुय् • पाँ-कूलन् तय् ।
 पवन-सूत्य् वर्ग- • -स्वरन् फिरवन् तय् ।
 अज्ञपाय पाणि-पान • कुख् जपन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥
 वासनाय-किन्नि अस्मि • देह् मानन् तय् ।
 सो-ऽहं-सो वनु • मनि प्रानन् तय् ।
 अस्मि वेखवर् कँह् • छिन ज्ञानन् तय् ।
 दह् प्रान् जुव-सान् • च्यय् अर्पन् तय् ।
 सुक्तौश्वर कर् • जन्मन् छ्यन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥
 श्रेर् च्योनु थदु ष्ठ • आकाशन् तय् ।
 तल् पातालन् • पाद् च्यानि ब्वन् तय् ।
 आदिकार् च्योनु कुन • काँह् ज्ञानन् तय् ।
 बडि आदिकार-सस्तु • कुख् शूबन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥ ९८५ ॥
 पाद्य-प्रनाम् कुय् • अष्ट-भैरवन् तय् ।
 सूत्य् सूत्य् रोजहा • च्यय् राथ्-द्यन् तय् ।
 लीलाय च्यात्र छ्यम् न • ब्वद् वातन् तय् ।
 च्यय् कुम् डलन् ज्यव् • छ्यम् कलन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥
 अनाथन्-हन्दि नाथ • श्वव-चरनन् तय् ।
 शरने आस् कुख् • संकर्षन् तय् ।

शिव शिव (इति स्वरणं) उद्भवति निर्भराणां नाम ।
 वायुना (पाशात्मना) (भर्गमन्त्रात्म पत्त्राणि च) स्वरणं
 वर्तयिष्यन्ति च ।
 अक्षपामन्त्रं स्वात्मना असि जपन् नाम ।
 हे अघोरात्मन् ० ॥

(यत्स्वस्वात्मरूपं) वासनया वयं देहं मन्यमानाः-सः पुनः ।
 सोऽहं सः (इति मन्त्रः) उच्चारितः (उच्चार्यते)
 आस्ताकीनेन प्रायेण पुनः ।
 वयं अज्ञाः किञ्चित् सोऽन जानन्तः नाम ।
 दश प्राणाः जीवेन-सह त्वय्येव समर्पिताः (सन्तु) पुनः ।
 हे सुस्तीश्वर कुस जन्मनां क्लेदं (निःशेषतां) नाम ।
 हे अघोरात्मन् ० ॥

शिरः तव उन्नतं उपरि आकाशेभ्यः नाम ।
 तलव्यापकौ पातालानां पादौ तव अधस्तात् च ।
 अधिकारं तव नास्ति कश्चित् जानन् च ।
 महता अधिकारेण-सहितः असि शोभमानः नाम ।
 हे अघोरात्मन् ० ॥ ९८५ ॥

पादप्रणतिः अस्ति-ते अष्टमैरवाणां पुनः ।
 सहवासः सहवासः तिष्ठेयं त्वयेव रात्रिन्दिवं च ।
 स्तुतिकीर्तौ तव अस्ति-सम न बुद्धिः प्राप्नुवती नाम ।
 चित्तं अस्ति-मे तरलीभवत् जिह्वा अस्ति-मे मूकीभवन्ती च ।
 हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-अनाथानां नाथ शुभदचरणयोः पुनः ।

शरणं आगतो-ऽसि असि दुःखसंकर्षणः नाम ।

कर् दया पूरक० कुख् पूरन् तथ् ।
 निप्रकल लीन कर्० म्योनुद्य् मन तथ् ।
 हे अगोर नीलकंठ० कुख् हन् हन् तथ् ॥
 वक्ति चाञ्जुय्० वञ्ज् कृष्णन् तथ् ।
 यिद्यु ब्वति रोजहा० मञ्ज् बत्तयन् तथ् ।
 गङ्गादर हर० हर थव् कन् तथ् ।
 हे अगोर नीलकंठ० कुख् हन् हन् तथ् ।
 शिव-रूप् दारिथ्० वृशवासन् तथ् ॥ ४० ॥

41. A SONG IN PRAISE OF VIṢṆU.

सुरली-शब्दाह् अस्य गव् कनन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ८८८ ॥
 यशोदा ष्यह् नन्द-गूरिस् वनन्
 जगथ् यम् ज्ञाव् सुय् अस्य ज्ञाव् ।
 आसू सुचरोवुमस् त आसूर् कुह् ननन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ८८० ॥
 यिम ग्वन् खटिमति आसि निर्वनन्
 तिम ह्यथ् अंद्र न्यवर् द्राव् ।
 प्रकठ-कर्ि श्रीकृष्णानि ज्यनन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 उद्धव-जियस् ष्यह् गोपिय वनन्
 च्ह् ऋखु ज्ञान् वनन्नु चाव् ।

कुरु इयां पूरकानां अशिस पूरकः पुनः ।

हे-निष्कल लीनं कुरु ममैव मनः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

भक्तिः त्वदीया कथिता कृष्णाख्येन (मया) नाम ।

यथा अहमपि तिम्र्येयं मध्ये भक्तानां नाम ।

हे-गङ्गाधर हर पापहर निधेहि कर्षो व ।

हे अघोरात्मन् ॥ ४० ॥

सभ्यमुख्ययजमानं श्रीविष्णुसुपलक्ष्य गायन्ति ॥ ४१ ॥

मुरलीनाम्नो-वंशस्य-स्वरः अस्माकं संपन्नः कर्णगोचरः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति राधाकृष्णः* समागतः ॥ ९८९ ॥

यशोदा-गोपिका अस्ति नन्दाख्यं-स्वस्वामिनं कथयन्ती

जगत् यस्मात् जातं स-एव अस्ततः जातः ।

आख्यं उद्घाटितं-मयास्य तु (तत्र) आश्चर्यं अस्ति प्रत्यक्षीभवन्

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥ ९९० ॥

यानि चरितानि (गुणाः) गोपितानि आसन्नं निर्गुणेन

तानि गृहीत्वा अन्तरात् बहिः निर्गतः (अयम्) ।

प्रकटीकृतानि-तानि (वयं वा) श्रीकृष्णस्य जन्मना

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

उद्घुष्टाख्याय-यादवायं सन्ति गोप्यः कथयन्त्यः

त्वं शुष्कं (नीरसं) ज्ञानं वक्तुं त्यजः ।

* राधया चिच्छ्रत्या अभिन्नः परमात्मा ॥

† श्रीकृष्णे मथुरायां दृढतया कृतनिवेशे गोपीनां समाश्रयार्थं गोकुले उद्भवः
प्रेषित इत्याख्यानम् ॥

‡ श्रीकृष्णभक्तिं विना ज्ञानं शुष्कं । तत्कथनं परित्यजेति भावः ॥

वक्तिथि-सूतिन् छिह् मुक्ती वनन्
 वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 कुख्य च्छ् आत्मा एक्य वनन्
 सुय् गोख च्छ् अख् अख्ताह् हाव् ।
 न-त कुख् अग्रक्य् जीवाह् ननन्
 वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 गोवर्धन् तुलु निरङ्गनन्
 प्यठ् किस्य थिय पन-वर्गस वाव् ।
 तिथुय् नाव् अमि छिह् मन-वाज्य खनन्
 वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 वक्ति तमि-सङ्गु कर्ह् अर्जुनन्
 सुभद्रा निथ् ति व्वजूवान् द्राव् ।
 यस् वरि तस् पापन् किह् प्रञ्ज वनन्
 वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ८८ ५ ॥
 द्रौपदिय क्वाह् कर्ह् दुर्योधनन्
 च्यतस् याञ्ज् प्योस् अख् कृष्ण-नाव् ।
 अंवर-अंवर गयेस् वरदनन्
 वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 द्युम् काँह् कुन तस् हिह् ननन्
 कस् आसि तमि-सन्दु हिह् ख्वाव् ।
 वैकुण्ठ-गथ् प्रात्र बिन्द्रावनन्
 वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥

केवलया-भक्तैरेव अस्ति मुक्तिः संभवन्ती

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

असि-चेत् त्वं आत्मा (सर्वव्यापी) एक-एव (इत्थं) आसनन्ति (वेदाः)

सः (तदा) भवसि त्वमेव एकां युक्तिं-कांचित् प्रदर्शय ।

अनया असि असमर्थः जीवमात्रः उपलक्ष्यमाणः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

गोवर्धनाख्यो-गिरिः उत्थापितः निरङ्गुभात्मना-कृष्णेन

पृष्ठे कनिष्ठिकाङ्गुलौ यथा वृक्षपलाशं वायुः (उत्थापयति) ।

तादृशमेव नाम (श्रीकृष्णाख्यं) वयं स्मः मनोरूपायास्तूर्मिकायां
खनन्तः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

भक्तिः तस्य कृता अर्जुनेन

(येन भक्तत्वेन) सुभद्राख्यां (श्रीकृष्णभगिनीं) अपहृत्य
अपि बुद्धिमान् निर्गतः* ।

यं दृशुयात् तस्य पापानां (अपि) अस्ति (सन्ति) पुण्यता
(पुण्यानि) संभवन्ती (भवन्ति)

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥ ९६५ ॥

द्रौपद्याः (पाण्डवपत्न्याः) कीदृक् (चीरहरणाद्यात्मावमानं) कृतं
दुर्योधनेन

स्मरणे यावत् आपतितं-तस्याः एकं कृष्णानामधेयम् ।

असंख्यत्वं-राशित्वं संपन्नं-तस्याः वस्त्राणाम्

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

द्वितीयः कोऽपि नास्ति तस्य (ईश्वरः) सदृशः प्रत्यक्षरूपः

कस्य स्यान्नाम तस्य सदृशं सामर्थ्यं (स्वभावः) ।

वैकुण्ठगतिः (विष्णुलोकतुल्यता) प्राप्ता वृन्दावनेन

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

* तद्भक्तिमत्त्वादेव कृतपापो ऽपि निर्मलबुद्धिर्निष्पाप एव गण्यते इति भावः ॥

न्यथनञ्ज द्राय अमि मञ्ज आंगनन्
 सुरली-शब्द याञ्ज कनन् चाव् ।
 नन्दरि-हचन् व्यट्-कडू मनन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 यिह् अस्य बन्योव् त तिह् कम् कुह् वनन्
 सुय् ज्ञानि यस् दधु वनिथ् आव् ।
 न्यथनञ्ज नेरव् त फेरव् वनन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 गूरि-बाव् प्रावनाय्य आनन्दगनन्
 व्यह् गय स्यह् अस्य द्वह् याम् जाव् ।
 सोरुथ् ह्यकनवि तमि-सन्दि च्यनन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥१०००॥
 वोजुनु अवन् त करुनु मनन्
 निदिद्यासन् कुह् अख् वक्ती-बाव् ।
 मात्तात्कार् वुकु त योगी क्विह् च्यनन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 यिकुन् राचुन् त यिथ्यन् च्यनन्
 राम् अमि खेत्तान् तिय् याद् पाव् ।
 तिय् घाद् प्यथ् अस्य क्विह् हन्-हन् च्यनन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 प्रथम् तमि-सन्दु गनन्-गनन्
 अमि सुय् क्विह् वनन् च्छ् मो नश्राव ।

नग्नाः (दिग्भ्राराः) निर्गताः वयं मध्ये अङ्गनभूमिनाम्
 (तस्य) मुरली (वंश)-स्वरः यावत् कर्णेषु प्रविष्टः ।
 निद्रालीनानां (अस्माकं) प्रोद्धलितं मनसा
 कथयन्ति ० ॥

यत् (अवस्थानं) अस्माकं संभ्रतं तु तत् कस्य भवति संभवत्
 स-एव जानाति यस्य ईदृक् संभ्रय आपतितम् ।
 दिग्भ्राराः (भ्रूत्वा) निर्गमिष्यामः तु संवरिष्यामः वनेषु
 कथयन्ति ० ॥

गोपालिकात्वं प्रापिता-वयं अनेनैवानन्दघनमूर्तिना
 क्रियाः संपन्नाः सिद्धाः अस्माकं हृद्यं यावत् उद्भूतम् ।
 सर्वमेव शिञ्जिताः तदीयेन पानेन
 कथयन्ति ० ॥ १००० ॥

(प्रथमं) श्रोतव्यं श्रवणं पुनः कर्तव्यं मननम्
 (ततः) निदिध्याशनं अस्ति एकः भक्तिभावः (उक्तदुष्कार-
 साधनोत्कृष्टः) ।
 (येन) साक्षात्कारः (तस्य) दृष्टो-ऽस्माभिः पुनः (यदर्थं) योगिनः
 सन्ति खिलान्तः
 कथयन्ति ० ॥

यादृशीषु रात्रिषु यादृशेषु च दिनेषु
 रासलीलां आसन्न क्रीडन्त्यः तदेव स्मृतौ आपातय ।
 तदेव स्मृतौ आगत्य अस्माकं अस्ति निखिलं (श्रवणवजातं)
 क्षीणीभवत्
 कथयन्ति ० ॥

प्रसैव तस्य घनी-घनीभूय (अस्माकं दृष्टमस्ति)
 वयं स-एव स्मः भवन्त्यः (तदाकारचित्तदृश्यः स्मः) त्वं
 मा-भो नाशय-नः* ।

* अद्वैतज्ञानादिकथनेन तद्भक्तिसिद्धिं मा च्छेदयेति भावः ॥

वनन् दख्व् कुह् इधु मउज्जनन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 इह् कर्ह् अस्य अकूरनि निनन्
 गक् श्रीकृष्णस् इतु वातनाव् ।
 न-त यिख् ह्यन मज्जु मान्यन् च्छणन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 इह् वृज्जिथ् उद्धव् कुह् कृष्णस् वनन्
 इक् गोपियाह् अख् म्य-ति वननाव् ।
 वक्तौ इह्ङ्ङ् व्यम् जिगरस् सनन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १००५ ॥
 ज्ञान-दद् वीद-कामदीनि यनन्
 ह्यथ् च्यथ् ज्ञानुथ् म्य दामाह् च्याव् ।
 वद् म्याञ्ज् इद् जन् व्यह् तनन् त गनन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 बंबुरम-कुन् यिह् व्यह् गोपिय वनन्
 तथ् प्यव् बंबुर-गीता नाव् ।
 वृज्जिथ् तिह् वत्तयन् मुक्तौ व्यह् वनन्
 वनन् क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 बंबूज्जलन् कुह् अंबर् व्यनन्
 मव् रोग् बंबुर अंबर् ह्याव् ।
 अच्यन्-कुन् वुक् त तन् स्नाग् तनन्
 वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥

कथनीयं अतिदुष्करं अस्ति ईदृगस्मदवस्थानं सज्जनानां (सुनीश्वराणां)
कथयन्ति० ॥

इदं कृतं आस्माकं अक्रूरयादवस्थ-कर्तृकेण नयनेन (इतः श्रीकृष्ण-
संबन्धिनः)

गच्छ श्रीकृष्णं इहैव प्रापय ।

अनया आगमिष्यसि बन्धने मध्ये आस्माकौनानां कृष्णानाम्
कथयन्ति० ॥

(गोपीभ्यः) इत्थं (वृत्तं) श्रुत्वा उद्ध्वजः अस्ति श्रीकृष्णं कथयन् (पुनः)
ईदृशीं कांचिद्गोपीं यकां मामपि सम्पादय ।

भक्तिः (भवद्विषया) असीदां अस्ति-से हृदये मयीभवन्ती (अग्राधे
इव)

कथयन्ति० ॥ १००५ ॥

ज्ञानात्मकं-दुरधं वेदात्मकामधेनोः स्तनयोः

गृहीत्वा त्वयैव ज्ञातं-त्वया (गृहीतुं त्वमेव जानासि) मां
पानग्रासमात्रं पायय ।

बुद्धिः मदीया दधि इव अस्ति विरलीभवन्ती (कदाचित्)
घनीभवन्ती च

कथयन्ति० ॥

अमरं-उपलक्ष्य यत् सन्ति गोप्यः कथयन्त्यः*

तत् (शास्त्रस्य) आपतितं (भूतं) अमरगीता इति नामधेयम् ।

श्रुत्वा तत् भक्तानां मुक्तिः अस्ति भवन्ती

कथयन्ति० ॥

पुष्यविशेषेभ्यः अस्ति अस्वराख्यं (महासुगन्धि द्रव्यं) निर्गच्छत्

मा-नाम रुष्टो-भव अमर अस्वराख्यं (सुगन्धं) उपसृज्ज ।

अतिपार्श्वेषु पश्य तु तनुं (स्वां) संगमय अस्मत्तनुषु

कथयन्ति० ॥

* दृढवृत्तयो गोप्यः कृष्णसमानवर्णं अमरसुपलक्ष्योन्मत्तीभूता इव हार्दं निवेदयन्ति यत्र ॥

महाराज ज्ञाननावि थिय यज्जनन्
 सूर्य त चन्द्रम नर जन् चाव् ।
 श्यामस् त प्रवातस् मिलु र्तु कुह वनन्
 वनन्-क्लिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 कृष्णुन अथ अस्मि ह्यह् च्यथ्-कुन् अनन्
 अथस्-सूतिन् अथ मिलनाव् ।
 इथि राम अथ-वास् ज्ञाह् कुह न ह्यनन्
 वनन्-क्लिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

42. A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG
OF THE BRIDESMAIDS.

हंस पख ह्यथ् च्यथ्-फंवसीर्य् शम्भो
 वनि थित म्य हरम्बख-नीरि शम्भो ॥ १०११ ॥
 प्रांति-ग्रहरुक्कु दिम् विज्ञान राज्य्
 बक्ति व्वडि दिम् शक्तिपातुक्कु ताजथ् ।
 स्वक्त नेलि पानथ् ब्रगतीर्य् शम्भो
 वनि थित म्य हरम्बख-नीरि शम्भो ॥
 कल्प-वृत्त बक्ति रखि कुख् इख् कासन्
 निप्रकाम कर्मा कर् निर्वासन् ।

वरः (प्रसिद्धज्योतीरूपः शिवः) संज्ञापिता-वयं आगत्य (साक्षात्कारं
दत्त्वा) यजमानेन (श्रीकृष्णेन)

सूर्यः चन्द्रमाः च गृहे इव प्रविष्टो-नः ।

सायंकालस्य (श्यामरूपस्य कृष्णस्य) पुनः प्रभातकालस्य (प्रभातशुक्ल-
रूपस्य शिवस्य) संगमः शुद्धः अस्ति भवन्*

कथयन्ति ० ॥

कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः) हस्तौ वयं स्मः त्वामेव-उपलक्ष्य ग्रानयन्त्यः

हस्तेन-सह हस्तं संगमय ।

इदृशेन रासलीलाविधानेन हस्तसंपोगः जातु अस्ति न भेदं-(द्विदं-)

गच्छन्

कथयन्ति ० ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

जन्यस्त्रीगानद्वारा ग्रन्थकृत्वयं प्रार्थयति ॥ ४२ ॥

हंसात्मपत्नौ गृहीत्वा चित्तात्मक(चेतना)-कर्मसीडनामकपक्षिणा हे-शम्भो

उपलक्ष्ये आगच्छ-नाम मम हरमुखगिर्यधिपत्यकायां (प्रतिमुखं

सांमुख्ये च) हे-शम्भो ॥ १०११ ॥

शान्ति-पुरस्य देहि-मे विज्ञानात्मकं-राज्यम्

भक्तिरूपे शिरसि देहि-मे अक्षिपातात्मकं सुकुटम् ।

(तेन) (सुक्तिरूपा) मुक्ता संयोज्याति (लब्धा भविष्यति) स्वयमेव

वक्रपक्षिविशिष्टपक्षिण (चित्तवृत्तेश्च) हे-शम्भो

उपलक्ष्ये ० ॥

हे-कल्याणवृत्तात्मन् भक्तिरूपायाः श्राद्धलभूमेः असि दुःखात्मकण्टकान् अपनयन्

निष्कामेन कर्मणा कुरु निर्वासनताम् ।

* यस्य श्रीकृष्णस्य साक्षात्कारेण मुक्तिः सम्यग्ना नः । तथा च सूर्याचन्द्रमसोः
'दिनरात्रिकालस्य' दृडा-पिङ्गलाधिदैवात्मकस्य गृहे सुषुम्नामार्गं प्रवेशो जायते ।
योगिसिद्धं चैतद्यदि चि सुषुम्नायामग्निनाथां प्राणापानात्मकप्राणद्वयस्य लयः सम्यग्यते ।
तदा मुक्तिर्भवति । दिनरात्रिरूपकालाद्वैतबुद्धिर्विलीयते ॥

ग्रहज्यार् फिर् म्य प्रहृच वीर्यं ग्रम्भो

वनि धित म्य हरम्बख-नीरि ग्रम्भो ॥

निर्वान-इन्द्रस् कुय् वर विज्ञान्

पखचौ-कनि इन्द्रिय् खोज्-कनि प्रान् ।

नाम-रूप-पन् कत् वाव-सीर्यं ग्रम्भो

वनि धित म्य हरम्बख-नीरि ग्रम्भो ॥

प्रारब्दस्-प्यठ् रोज् थव् म शुरि-वाव्

इक्कि वाजि मज्ज उद्योग् डोनाच् चाव् ।

डुल्ल गक्कितन् फत्ति या मीर्यं ग्रम्भो

वनि धित म्य हरम्बख-नीरि ग्रम्भो ॥ १०१५ ॥

देह-दृष्टि-रस्तु युस् रोजि देहस्य मज्ज

करि आत्मस् व्यवीक-पूजाय मज्ज ।

मालिगाम्-हिहु शूबि प्यठ् पीर्यं ग्रम्भो

वनि धित म्य हरम्बख-नीरि ग्रम्भो ॥

प्रांति विज्ञया च्याविथ् चाविथ् गम्

दम-दम ह्यस खारिथ् वालिथ् दम् ।

खर-दम शम दम-ज्जुय्यं ग्रम्भो

वनि धित म्य हरम्बख-नीरि ग्रम्भो ॥

अन्तःकरणन् मज्ज च्योनु प्राकार्

कार्-कारवनि च्यान-सूत्य् इन्द्रिय-दार ।

हलि जदि कर् खदि नलिचीरि ग्रम्भो

वनि धित म्य हरम्बख-नीरि ग्रम्भो ॥

शीतलत्वं निर्वर्तय मे प्रकृत्यात्मकस्य वेतसवृत्तस्य हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥

(पुनश्च) निर्वाणात्मनः-सूत्रादिकर्तनयन्त्रस्य अस्ति वेष्टुनं विज्ञानात्मकम्
बाह्यं प्रार्थ इन्द्रियाणि बन्धनसूत्रार्थं प्राणाः ।

(तव) नामात्मकं-सूत्रं कर्तितं वायुरूपपिप्पलादिखण्डस्य हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥

प्रारब्धानुसारेण तिष्ठ सृष्टीष्ट मा बाल-भावम्

ईदृश्याः मायायाः मध्ये उद्योगात्मकं अन्नोटफलं प्रतिप

(क्रीडाविशेषार्थम्) ।

(तत्) गोलवद्भ्रान्तं गच्छतु नाम (संभवतु) गर्तविशेषाद्बहिः

अथवा गर्तविशेषमध्ये हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥ १०१५ ॥

देहात्मालोकनेन-विना यः स्थास्यति देहस्य मध्ये

करिष्यति आत्मनः द्विवेकात्मपूजाय सज्जनाम् ।

(तस्मिन् कृते) सालिग्राम-सदृशः शोभिष्यते उपरि पीठस्य हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥

शाश्वत्यात्मकं भङ्गरसं पाययित्वा त्यक्त्वा आधिम्

क्षणे-क्षणे सावधानतया ऊर्ध्वारोहणं अधोऽवरोहणं श्वासस्य

शब्ददमेन शान्तो-भविष्यामि प्राणनिःस्वन्दात्मशुद्धयाम्* हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥

(यतः) अन्तःकरणानां मध्यभागे तव अन्तःस्थितिः

हे-सर्वकार्यकर्तः तव सहायेन (स्वाधीनानि विधाय) इन्द्रिय-
द्वाराणि ।

वक्राणि रन्ध्राणि कुरु ऋज्ज्जानि नालिकाकृद्दैन्यन्त्रेणा† हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥

* शमद्भात्मकभङ्गारेणुपानयन्त्रे च ॥

† नलिचौरु नाम्नो यन्त्रस्य पञ्चरन्ध्रात्मकस्य कर्मेन्द्रियपञ्चकदार-समूहस्य च

परमहंस ज्ञाननावतम् सोहम् पद्

तद्य् पदस्यै यद्य् स्वच्छि सद्वन श्वद् ।

यूल दृष्टी रंगि छाम् गौर्यं शम्भो

वनि चित म्य हरस्वख-नीरि शम्भो ॥

वाव छाव व्यलि अन् जन् क्खवन आख्

प्रथम् तमि-सन्दु कुय् स्वयम्-पाख् ।

मेल् दक्खि क्खलि दक्खि श्खलि टीर्यं शम्भो

वनि चित म्य हरस्वख-नीरि शम्भो ॥ १०२० ॥

विश्वरूपं ज्ञान् निर्लेफ् विश्वम्भर्

विरक्त-वाव-किन्नि रोज् दिगम्भर् ।

आश-थफ् चाव् अज्ञान-चीर्यं शम्भो

वनि चित म्य हरस्वख-नीरि शम्भो ॥

सुय् क्खलि निर्मल जल निप्रकामय्

सुह-मल वृच्च बरिमति यस् क्खिह ज्यामय् ।

युस् दार-दर ग्वर-वर चौरि शम्भो

वनि चित म्य हरस्वख-नीरि शम्भो ॥

कृष्णस् सुह-आवलन-मज्जु बटु खार्

गट-दृष्टि फटनस् कुस् तार् व्यचार् ।

ग्वलि-रस्तु डूनु क्खलि मज्जु ईरि शम्भो

वनि चित म्य हरस्वख-नीरि शम्भो ॥ ४२ ॥

हे-परमहंसस्वरूप ज्ञापय-नाम-सां सोऽहं पदम्

तस्मात् पदादेव यस्मात् अवशिष्यते सद्गुणरूपं शुद्धम् ।

खूला दृष्टिः रागेण-युक्ता (या) अस्ति-मे गैरिकेण हे-शम्भो

उपलक्षणे ० ॥

भावात्मकेन अन्नपाकेन यदा अन्नं इव विकासं आगतस्त्वसु

प्रेम तस्य अस्ति-ते स्वयं-पाकः ।

संयोगः संभविव्यति कालेन ईदृशस्य अस्तुधानाविशेषस्य पक्वान्तराशेः

हे-शम्भो

उपलक्षणे ० ॥ १०२० ॥

विश्वरूपं जानीहि लेपरहितं विश्वंभरम्

विरागात्मना-भावेन तिष्ठ दिग्म्बररूपः ।

आध्यावलम्बं त्यज अज्ञानात्मक-चीरिनाम्नः कण्ठकस्य हे-शम्भो

उपलक्षणे ० ॥

स एव शोधयिष्यति निर्मलेन जलेन निष्कामात्मना

मोहरूप-मलस्य वृत्त्या मलिनोक्तानि यस्य सन्ति वस्त्राणि ।

यः धैर्यात्कार्मण्यविशेषेण सद्गुरुवररूपेण निष्पीडयिष्यति हे-शम्भो

उपलक्षणे ० ॥

कृष्णाख्यं* मीहात्मवर्तात् तीरं-प्रति आरोपय

तामिच्छत्यामदृष्टिमर्थं विकासप्रकाशरूपः अस्ति-तस्य

तारणोपायः विचारात्मा ।

(अन्यथा) त्वग्रहितं अक्षोऽफलमिव सहानद्याः-संसारान्मिकायाः

सद्ये आन्तो-भविष्यति† हे-शम्भो

उपलक्षणे ० ॥ ४२ ॥

* अन्यकर्तुः खानुकूलः संकेतः ॥

† यथाक्षोऽफलं सत्वकं निमज्जति तद्वरभावे सति निमज्जति नैव तथा गत-
देहात्मबुद्धिः पुरुषोऽपि न निमज्जतीति भावः ॥

43. A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG
SUNG BY MENAKĀ.

बाल् नेरि च्याञ्ज वेरि शम्भो
 निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०२४ ॥
 रंग-रंग क्लु वेरंग कुलु
 सत्संगुकुय् रंग-बुलबुल् ।
 लोल-ओल्वाह् येरि शम्भो
 निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०२५ ॥
 फिरनाव्तम् दिथ् ज्ञान-बल्
 सूक्ष्म-स्थूल यलि समदृष्टि-जल् ।
 परमशिव कर्म क्रौरि शम्भो
 निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥
 खस-वसि हंस-तोलवार्य
 आत्म देह ल्वति ग्ववि वार्य ।
 प्रानापान ज्ञेय्य शम्भो
 निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥
 गोशि-गोशि होशि पोश-वार्य
 द्यान-योग अमृत-दार्य ।
 कर्म-डोरि दर्म-वेरि शम्भो
 निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥
 काफिल आसि वायान् डोल्
 ब्रौट् श्वगुमतु होश-वोलु ।

पुनरपि खवाण्यात्मिकां मेनामभिसुखीकृत्य स्तौति ॥ ४३ ॥

बाला (अहं) निर्गमिष्यति तव आशया (लब्धेः) हे-कल्याणप्रभव
निर्णयात्मिकायामधित्यकायां संचरिष्यति हे-शम्भो ॥ १०१४ ॥

नानाविधेन त्रिकसितः अनंशः वृत्तः (संसारात्मा)

(तत्र) सत्सङ्गात्मा (सदीयः) धूस्याटाख्यः-पत्नी ।

प्रेमरागात्मनीडं संतनिष्यति हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०२५ ॥

संचारयस्व-नाम-सां इत्वा ज्ञानात्मब्रह्म

सूक्ष्मस्यूलभूतद्वर्गात्मके स्थले साध्यज्ञानात्मजलं (यत्र) ।

हे परमशिव सत्कर्मात्मनः कृपात् हे-शम्भो

निर्णया० ॥

आरोहावरोहात्मना (प्राणाभ्याससिद्धेन) हंसमन्त्रात्मजलसंयुक्तेनो-
त्यापनपात्रेण

(१) जीवात्मना (२) देहात्मना (१) लघुना (२) गुरुणा
भारण ।

प्राणापानयोः चालनया (अभ्यासरूपया) हे-शम्भो

निर्णया० ॥

श्रीभामनूपलक्ष्य चेतनारूपायाः पुष्पवाटिकायाः

ध्यानयोगात्मिकया असृतधारया (युक्ताया यत्र) ।

सत्कर्मात्मालक्षेत्रभारोषु धर्मात्मावृत्तिसेतुषु हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(यत्र) पान्यसमूहः स्यात् धमन् आनकान्

पुरस्तात् संविष्टः स्मृतकृत् ।

पतु वाति ब्रौंठ् क्खेर्ध् शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

शहर मज्जु कर् हरम्बख ज्ञान्

न वनस् मज्जु मग्गरिष् पान् ।

महालिश-हन्दि तेरि शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०३० ॥

कर् कथ् त्याग् कर् कथ् राग्

वक्थ् वख्चिथ् प्रथम-पोग् लग् ।

अमरेश्वर-शेरि शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

द्यन् त राचू-हन्दु जग् त प्रनु चार्

सूर्य-अग्-जोग् सोम-होग् फ्वार् ।

सूत्य् व्यचार-थेर्य् शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

पञ्च-तत्व् शम दम रट द्वार्

ज्योति-रूप् स्रह-र्य्ह कौद खार् ।

प्रख्त बक्ति-वाव सेर्य् शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

मोक्ष-दायख् कुह् च्योनुय् नाव्

सूर्य-नेत्रचू नज़राह् चाव् ।

मज्जु मोह-अन्दिहेर्य् शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

पाश्चात्यः प्राप्स्यति अग्रतः ध्वजस्य हे-शम्भो*

निर्णया० ॥

(तस्मात् स्वदयया) नगरस्यैव मध्ये कुम्भ हर्षस्वस्तीर्थस्य ज्ञानं
(यावद्भूतजातं स्वात्माभिन्नज्ञानम्) ।

न-तु वनस्य मध्ये त्रिसार्धं स्वात्मानम् ।

महालिङ्गिनामाधिव्यकास्थलगतस्य मेघस्य (इव) हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०३० ॥

कुम्भ-नाम कंसस्य त्यागं कुम्भ कस्य रागसूतं

भक्तिं प्रसार्य प्रीति-पुष्पाणि संयोजय ।

अमरेश्वरात्मनः-शिवस्य-शिरसि हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(तच्छुलात्) दिनात्मनः च रात्र्यात्मनः (च) रक्तावर्णं शुक्लावर्णं च

संशोधय

सूर्याग्निस्तपेन (वामदक्षिणप्राणाभ्यासेन) सोमात्मसंविदं

(रसं) विभिन्नीकुरु (निष्कर्षय) ।

सह-कृत्वा विचारात्मकं-मार्जनीविशेषं हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(यथा) पञ्चतत्त्वानां (भूरादीनां) शब्देन दमेन बध्नीयां द्वारम्

हे-ज्योतिःस्वरूप स्वरुहात्महेत्या आष्टविशेषस्य परिपाकं-कुरु ।

परिपक्वायाः भक्तिभावात्मिकायाः इष्टकायाः हे-शम्भो

निर्णया० ॥

मोक्षप्रदं ऋक्ति त्वदीयमेव नामधेयम्

सूर्यात्मनेत्रस्य प्रसाददृष्टिं त्रितर ।

मध्य-एव मोहान्धकारस्य हे-शम्भो

निर्णया० ॥

* भक्तिं विना योगमार्गादिषु अमणसायासमात्रदमापाततः फलितं भवति, भक्ति-
स्त्वद्भुयस्त्वन्व्यात्यन्तिकसिद्धिदा इति भावः ॥

† थयेच्छं रुचित्यागौ विषयविषयौ विधेदि इति भावः ॥

चन्द्रचूड च्योनु चरनारविन्द
 च्यथ बँबुरस् तति करि बन्द ।
 फौरिथ् कतु सुह् नेरि शम्भो
 निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ १० ३५ ॥
 म्वक्त-लर्य प्यठ् कुह् च्योनु दर्वार
 बक्ति-वत्सल कृष्णस् ति खार् ।
 शक्ति-पातच हेरि शम्भो
 निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ ४३ ॥

44. A HYMN BY THE AUTHOR IN HIS OWN NAME, UNDER THE
FORM OF A SONG SUNG BY THE WOMEN.

कम् वसत्र् नालि क्वाह् वन लो-लो
 मन क्कारथ् वसत्र्-वन लो-लो ॥ १० ३७ ॥
 शिव-नाथनि श्रव-दर्शन लो-लो
 च्यत्तके अमृत-वर्षन लो-लो ।
 वनि यित म्य वक्ताह् नन लो-लो
 मन क्कारथ् वसत्र्-वन लो-लो ॥
 हर-सङ्ग वेरि लग दन-पन लो-लो
 हर्द वीरू जन् छ्यन पन-पन लो-लो ।
 सुथ् छ्यनसुथ् कुख् च्छ् यावन लो-लो
 मन क्कारथ् वसत्र्-वन लो-लो ॥
 जटदारवनि वृषबासन लो-लो
 संकट-गट कुख् कासन लो-लो ।

(यथा) हे-चन्द्रावतंस त्वदीयं चरणकमलम्

चित्तात्मकं भ्रमरं तत्रैव (स्वमर्थं) करिष्यति बह्वम् ।

प्रत्यावृत्तं कुत्र-नाम सः निर्गमिष्यति हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०३५ ॥

सुक्तामये-गृहे (सुक्तात्मनि-गृहे च) अस्ति त्वदीयः संनिवेशः

हे-भक्तिप्रिय कृष्णाख्यं (मां) अपि अधिरोहय ।

शक्तिपात(अनुग्रह) रूपायां अधिरोहिण्यां हे-शम्भो

निर्णया० ॥ ४३ ॥

ग्रन्थकृतव्ययं स्तौति ॥ ४४ ॥

कानि-नाम (विचित्राणि) वस्त्राणि वसितानि (तस्यासन्) (इति)

किं वक्ष्यामि (वक्तुं शक्नुयां) नाम

मनसा (समाधानेन मनोरूपे वा) अन्विष्येयं-त्वां

वनविशेषे नाम ॥ १०३७ ॥

श्रीशिवस्य शुभदर्शनेन नाम

चिदात्मनः असृतदृष्टिसेकरूपेण नाम ।

दृष्टिविषये आगच्छ-नाम मम (यथा) भक्तः प्रकटीभूयामहं नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

श्रीहरस्य रागे संगंस्यामि धनद्रव्यादिना (मनोवाक्कायादिना सर्वतो

भावेन) नाम

शरदि वेतसतसः इव क्षीणीभवेयं प्रतिपन्नं नाम ।

तादृशं क्षीणावस्थाभवनमेव अस्ति त्वं यौवनाद्यवस्यदेह नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

हे-जटामुकुटधारिन् वृषभवाहन नाम

संकटात्मान्ध्र्यं अस्ति-त्वं अपहरन् नाम ।

हृदि वासुध् कुय् आसन लो-लो

मन कारथ् वसुत्-वन लो-लो ॥ १०४० ॥

कस्मि पूजा करथ् कस्मि ग्वन लो-लो

कम्बन्तस् वक्ति छन लो-लो ।

निर्दन-सन्दु खन-पोशु व्यन लो-लो

मन कारथ् वसुत्-वन लो-लो ॥

प्रथ् भावसि पुनिम्-हन्दि छन लो-लो

शूचि बूजन् अय-किति रन लो-लो ।

स्वथ् वन च्यानि ख्यन अकि छन लो-लो

मन कारथ् वसुत्-वन लो-लो ॥

मन-वाज्य नाव् च्योत् खन लो-लो

राज-योगकु राजाह् वन लो-लो ।

चेतन्य तोठ् अथ-चेनन लो-लो

मन कारथ् वसुत्-वन लो-लो ॥

च्यानि डेशन छन व्यचन लो-लो

खशु सापन् रहि-वचन लो-लो ।

अस्य त्रियनेथ् त्रयलोचन लो-लो

मन कारथ् वसुत्-वन लो-लो ॥

सत्वरशन्-हन्दि सक्कन लो-लो

हे सच्चिदानन्द-गन लो-लो ।

कृष्णस् तोठ् श्रवलख्यन लो-लो

मन कारथ् वसुत्-वन लो-लो ॥ १०४५ ॥ ४४ ॥

गले वासुकिनागः अस्ति-ते भवन् नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥ १०४० ॥

कां पूजां कुर्यां-ते (कर्तुं शक्त्यां) केन गुणेन नाम

दुर्भाग्यस्य (मे) भक्तिः (तव) नास्ति नाम ।

(प्रसिद्धं च) निर्धनस्य (दरिद्रस्य) स्वर्णमयपुष्पतुल्यं श्रीमधि

(तृणविशेषपत्रमात्रं) नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥

प्रत्येकस्मिन् अमावस्यायाः पूर्णिमायाः दिने नाम

शुद्धसंपन्नानि भोजनानि त्वत्कृते-एव पचेयं नाम ।

मुक्तः संपत्स्यामि त्वत्कर्तृकेन आहारेण एकैव क्षणेन नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥

मनोरूपोर्मिकायां नाम त्वदीयं खनिष्यामि नाम

राजयोगस्य (प्राप्तस्वाराज्यसिद्धिः) राजा-एकः संपत्स्यामि नाम

हे-चेतन्यरूप तुष्य चेतनानां-(जीवानां)-चेतनप्रद नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥

त्वदीयेन दर्शनेन स्तो-न स्वशरीरे-साग्यः नाम

प्रसन्नो भवस्व क्रमपङ्क्तिगाथाभिः नाम ।

अस्माकं स्त्रीणामेव हे-त्रिलोचन नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥

सत्पुरुषाणां (ब्रह्मादीनां) हे-सज्जन (महनीय) नाम

हे सत्यज्ञानानन्दघन नाम ।

कृष्णाख्याय (ग्रन्थकृते-मे) तुष्य हे-शुभ-(सत्त्वप्रधान)-लक्षण नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥ १०४५ ॥ ४४ ॥

45. ANOTHER HYMN OF PRAISE BY THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF THE WOMEN ADDRESSING PĀRVATĪ AS A ŚĀRIKĀ BIRD.

रंग वुल्लुवुल् कुय् जटदारी
 हारी कर् पारीज्ञान् ॥ १०४६ ॥
 गौरि-रंग क्खिम् वसुत्र् सारी
 ननु होवुन् ब्रह्मचारी पान् ।
 त्याग-मङ्गय् कुय् व्यवहारी
 हारी कर् पारीज्ञान् ॥
 राग-देश-निश्च कुय् स्वति-वारौ
 पोश्च-लञ्जनय् प्यठ् कुह् शूवान् ।
 संतोश्च वृषू प्राण-सन्दारी
 हारी कर् पारीज्ञान् ॥
 ब्रम् मानिध् करान् खानदारी
 गाम्-कच्यनय् ओलु येरान् ।
 गच्छि आसुनु इधुय् संसारी
 हारी कर् पारीज्ञान् ॥
 पर-पद-सस्तु यदि प्रकारौ
 कर्म आश्रन् परम-शिव-स्थान् ।
 अस् दाञ्ज्रान् अनेक-प्रकारौ
 हारी कर् पारीज्ञान् ॥ १०५० ॥
 ब्रह्म-आज्ञाय-किन्नि व्यवहारी
 बाल्-वच्यनय् आम्प आपरान् ।

पुनरपि ग्रथकृत् स्तौति स्त्रीणां मुखेन शारिकारूपां

पार्वतीं संलक्ष्मीकृत्य ॥ ४५ ॥

धूम्याटपत्नी (मल्लकचूडः) अस्ति जटामुकुटधरः (जटया लक्ष्मीयः)

हे-शारिको-देवि (पत्निणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥ १०४६ ॥

गैरिकानि सन्ति-अस्य वस्त्राणि सर्वाणि

प्रत्यक्षं प्रदर्शितः-अनेन ब्रह्मचारिरूपः स्वात्मा ।

परिव्राड्धर्ममध्ये-एव अस्ति व्यवहरन् (गार्हस्थ्यम्)

हे-शारिको-देवि (पत्निणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥

रागात्-द्वेषात् अस्ति लघु-भारः (तद्गृहितः)

पुष्पशाखासु प्रष्टुं अस्ति शोभमानः ।

संतोषरूपया वृत्तया प्राणाप्यायनकरः

हे-शारिको-देवि (पत्निणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥

भ्रान्तिरूपं (संसारं) मत्वा कुर्वन् गार्हस्थ्यम्

वृथा-लवकैरेव कुलायं वितन्वन् ।

इष्टं-हि भवितव्यं ईदृशेनैव संसारिणा (मादृशेन)

हे-शारिको-देवि (पत्निणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥

परमपदस्थितः* अत्युच्चैः प्रकारेण

कर्मणा आश्रयन् परमकल्याणस्थानम् ।

एकं ध्यायन् अनेकप्रकारभूतम्

हे-शारिको-देवि (पत्निणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥ १०५० ॥

देवस्याज्ञाकर्तृभावेन व्यवहरन्

बालाशिशुकादीन् वृमिसुक्तिलवान् भोजयन् ।

* क्रीदशेन भाव्यमिति विदधोति ।

जीव-दयाय पर-व्यपकारी
 हरौ कर् पारीजान् ॥
 यज्ञरस् वनि-दिथ् च्वापारौ
 अविनाश वाश कुथ् बोलान् ।
 कृष्णस् बुधि तारि हंसद्वारी
 हरौ कर् पारीजान् ॥ ४ ५ ॥

46. PARABLE OF THE MEANS OF SALVATION IN THE FORM OF
 A HYMN IN PRAISE OF THE RĀSA-LĪLĀ.

मन् म्योन् बिन्द्राबन् त लो-लो
 आत्म-रूप-नारायण् त लो-लो ॥ १० ५ २ ॥
 सूत्य् सूत्य् वृच्च-गोपियन् त लो लो
 तथि मल्ल कुह् रास् खेलन् त लो-लो ।
 मन् म्योन् बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
 अन्दकार-काल-सर्पन् त लो-लो
 भृतात्म वल्लु हन्-हन् त लो-लो ।
 इन्द्रिय-गूरि-बालकन् त लो-लो
 व्यह् दिथ् कुह् होश डालन् त लो-लो ।
 मन् म्योन् बिन्द्राबन् त लो-लो ॥ १० ५ ५ ॥
 ज्ञान-रूप-कृष्णन् त लो-लो
 मुह-ग्वल्लु दिथ् त सद्गवन् त लो-लो ।
 प्रकृच्च-जल् हन्-हन् त लो-लो
 श्वद् कर् अमृथ् जन् त लो-लो ।
 मन् म्योन् बिन्द्राबन् त लो-लो ॥

जीवदयालुत्वेन परोपकरणशीलः

हे-शारिके-देवि (पत्तिणि वा) कुमु उपलब्धिज्ञमिम् ॥

अत्युच्चस्थानेषु अनुसृत्य परितः

अविनाशेति भाषणानि अस्ति भाषमाणः ।

कृष्णाख्यं-मां उड्वाय तारय-भोः हंसद्वाराख्यागरेः (हंसमन्त्राभ्याससिद्धेः)

हे-शारिके-देवि (पत्तिणि वा) कुमु उपलब्धिज्ञमिम् ॥ ५ ॥

रासलीलामिव लक्ष्मीकृत्य पुनर्ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ ४६ ॥

मनः सदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम

(तत्र) परमात्मरूपः (सदीयात्मरूपो वा)-नारायणः तु नाम

॥ १०५३ ॥

सह सह (कृत्वा) वृत्तिरूपाः-गोपीः तु नाम

तत्रैव मध्ये अस्ति रासलीलां प्रीडन् तु नाम ।

मनः सदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

अन्धकारात्मना-कालसर्पेण तु नाम

जीवस्वरूपः श्रावृतः प्रथमं तु नाम ।

इन्द्रियात्म-गोपालबालकानां तु नाम

विषं दत्त्वा अस्ति (स सर्पः) स्मृतिं अपाकुर्वन् तु नाम ।

मनः सदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०५५ ॥

ज्ञानात्मना-श्रीकृष्णान् तु नाम

आबिलीभावं दत्त्वा तु सद्गुणरूपं तु नाम ।

प्रकृत्यात्मकं-जलं प्रथमं तु नाम

निर्मलं कृतं अमृतं इव तु नाम ।

मनः सदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

बावनाय-जमुनाय तन् त लो-लो

वृच-गोपिय नावन् त लो-लो ।

न्यथनञ्ज पान् हावन् त लो-लो

लूक-लज्जाय चावन् त लो-लो ।

मन् स्योनु विन्द्रावन् त लो-लो ॥

वखच तुलसी क्वावन् त लो-लो

श्रीकृष्णस् प्रावन् त लो-लो !

कृष्ण-नाव् कुह् आनन्द-गन् त लो-लो

कृष्ण-नाव् कुह् मोच् वत्तयन् त लो-लो ।

मन् स्योनु विन्द्रावन् त लो-लो ॥

कृष्ण-नाव् कुह् प्रान् प्रानिथन् त लो-लो

कृष्ण-नाव् कुह् अन् प्रानन् त लो-लो ।

कृष्ण-नाव् कुह् संजीवन् त लो-लो

कृष्ण-नाव् कुह् आरत्यन् दन् त लो-लो ।

मन् स्योनु विन्द्रावन् त लो-लो ॥

कृष्ण-नाव् कुह् ग्वनिथन् ग्वन् त लो-लो

कृष्ण-नाव् कुह् अविज्यय् जन् त लो-लो ।

कृष्ण-कृष्ण कस् कृष्णन् त लो-लो

सरत्लि सपदस् स्खन् त लो-लो ।

मन् स्योनु विन्द्रावन् त लो-लो ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

भावनात्मिकायां-यसुनायां तनूः तु नाम

वृत्तग्रात्मिकाः-शोषः स्नापयिष्यन्ति तु नाम ।

दिगम्बराः देहं प्रदर्शयिष्यन्ति तु नाम

लोकेभ्यः-त्रपां त्यज्यन्ति तु नाम ।

मनः सदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

भक्तिरूपां तुलसीं उपभोक्ष्यन्ति तु नाम

श्रीकृष्णं (तत्साक्षात्कारं) प्राप्स्यन्ति तु नाम ।

कृष्णनामधेयं अस्ति परमानन्दपूर्णं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति मुक्तिः भक्तानां तु नाम ।

मनः सदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

कृष्णनामैव अस्ति प्राणरूपः प्राणानां तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति अन्नं (वृषिकारणं) प्राणानां तु नाम ।

कृष्णनामैव अस्ति संजीवनं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति द्वीनानां धनरूपं तु नाम ।

मनः सदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

कृष्णनामैव अस्ति गुणानां गुणरूपं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति सर्वसिद्धिदं-सुहृत् इव तु नाम ।

कृष्ण-कृष्णोति कृतं कृष्णस्थेन (अन्यकृता मया) तु नाम

रौतिधातोः संपन्नं-तस्य स्वर्थं तु नाम ।

मनः सदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

47. PRAISE BY THE AUTHOR UNDER THE FORM OF A PARABLE
SUNG BY THOSE DESIROUS OF SALVATION.

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्थ शंभो

हर-दृष्टि गच्छि वरि कति हरि शंभो ॥ १०६१ ॥

राव-वन-खत वन् कुम् वन् कुह् गंवीर्

तथि मज्ज साद् तफ् अद् मानोश् वीर् ।

गाल् अज्ञान अर्खालु हरि शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्थ शंभो

स्वप्रकाश-रूप सन्भवस् वुक्त कुय् न दूह्

अन्दकार-काय् जाल् मल् विज्ञान-सूर् ।

हाह् कुय् मज्ज आनस् ठरि शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्थ शंभो ॥

हंस-पखवथ्-सृत्य वुफनावुन् पान्

जीवात्म हालव् होश-भैदान् ।

लूव-तोन्ति मज्ज चल् मुह्चर्थ शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश थर्थ शंभो ॥

सुय् वांग्जि-वारि अन् वरि शंभो

युस् पर्जनावि खानदार् गरि शंभो ।

नर्थ बाड्रान् लोस लूक-लर्थ शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्थ शंभो ॥ १०६५ ॥

मोचदायस् प्रावनावि साचात्कार्

चन-मात्रस् मज्ज गालि मुह्-अन्दकार् ।

सुसुक्ष्मजोपकृतये पुनरपि ग्रन्थकृदेव स्तौति ॥ ४७ ॥

भावनान्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो
हरदयादृष्ट्या संपत्स्यति पुष्टं (तदा) कुत्र-नाम जीर्णीभूय-
पतिष्यति हे-शम्भो ॥ १०६१ ॥

रात्रिरूपात्-वनात् कथय किं-नाम वनं (अधिकं) अस्ति गम्भीरम्
तस्यैव मध्ये साध्य तपः ततो मंस्यामस्त्वां वीरम् ।

नाशय अज्ञानान्मकं दुःस्पर्शदारु पतितं-तद्भवेत् हे-शम्भो
भावनान्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

स्वात्मप्रकाशरूपेण संसुखं पश्य-नाम अस्ति न दूरम्
ग्रन्थकारात्म-कृपायां दाहय परिमलय विज्ञानात्मभक्त ।

निःश्वासवायुः अस्ति मध्ये आदर्शस्य निरोधः हे-शम्भो
भावनान्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

हंसाभ्यासात्मपक्षाभ्यामेव (हे हंस पक्षाभ्यां च) उड्डापय-नाम-तं
स्वात्मानम्

जीवात्मरूपः शलभः चैतन्यस्थले ।

लोभात्मचञ्चोः मध्यात् संचलितः मोहात्मचटिकायाः हे-शम्भो
भावनान्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

स-एव परसद्भनिवासे दिनं व्यत्येष्यति हे-शम्भो
यः उपलक्ष्यति कुटुम्बिनं स्वयुहे हे-शम्भो ।

बाहवः निर्माय भ्रान्ताः परशुहाणि हे-शम्भो
भावनान्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः
हे-शम्भो ॥ १०६५ ॥

मोक्षप्रदानशैलः प्रापयिष्याति स्वसाक्षात्कारम्
क्षणमात्रस्यैव मध्ये नाशयिष्यति मोहात्मान्यकारम्

सूर्यम् निग् गट कति दरि शंभो

बाव-यावुन् कुह् होग-पोग-थर्य शंभो ॥

राजयोग-राज यस् पकि च्यथ् हिवु सूत्य्

दथ-दन-वालि तस् वति मेखन् कूति ।

इन्द्रिय-चूरन् कति डरि शंभो

बाव-यावुन् कुह् होग-पोग-थर्य शंभो ॥

यदि सूर्यकु षोमत् कुह् सजरस् गाह्

बुक्किजि तजरस् गजरस् अजरस् क्याह् ।

नजरस् प्यट् बालादर्य शंभो

बाव-यावुन् कुह् होग-पोग-थर्य शंभो ॥

विषखर्पन् कृष्णस् ख-खरूप् हाव्

च्यथ्-आनन्द-अमृथ् न्यथ् च्यावनाव् ।

निमेश उन्नेग् गरि-गरि शंभो

बाव-यावुन् कुह् होग-पोग-थर्य शंभो ॥ ४७ ॥

48. THE ASSEMBLING AND FEASTING OF THE WEDDING PARTY. THEY THEN COMMENCE THE WORSHIP OF THE DEITY OF THE HOUSE-DOOR.

महाराजस् सूत्य् सालर् आय

कर्मवान् दर्म-सवाय वीठि ॥ १०७० ॥

इक्कि मान पक्कि मान् वीठि ओच्य ज्याथ

इक्का-बूजन् आसि तयार् ।

(तदा) सूर्यस्य (इव) समीपे तमः (इव) कुत्र स्थिरीभविष्यति

हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

राजघोनेश्वरः यस्य चरिष्यति त्वयैव सदृशः सह

द्वैतधनयुक्ताः तस्य मार्गं संगंशन्ति कियन्तः (अनेके) ।

इन्द्रियात्माचौरेभ्यः कुत्र भेष्यति (भयं प्राप्स्यति) हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

उच्चस्थानात् सूर्यस्य आपतितः अस्ति निम्नस्थाने प्रकाशः

पश्येन्नाम तनुत्वस्य घनत्वस्य आन्ध्रे किं-नाम (कं भेदम्) ।

प्राकाशो पुष्टतः प्रांशुपुरप्रासादस्य हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

विष्णुप्रीत्यर्थं (धर्मकारणेन) कृष्णाख्याय (से) स्वस्वरूपं प्रदर्शय

चेतन्यात्मानन्दासृतं नित्यं पायय ।

प्रतिनिषेधं प्रत्युन्मेषं प्रतिक्षणं हे-शम्भो

भावनात्मकं यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो

॥ ४७ ॥

जन्यागमनवृत्तम् ॥ ४८ ॥

महावरेण सह जन्याः समागताः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥ १०७० ॥

इच्छया मानेन अद्वया सह निविष्टाः शुद्धायां भूमौ

(तत्र) इच्छानुकूलानि-भोजनानि आसन् निम्नानि ।

खण् गव् इय ईश्वर-इच्छाय
 कर्मवान् दर्म-सबाय वीठि ॥
 ताज-ताज बूजन् रननय् आय
 भाजरूच-हन्दु कुख् न कँह् ति हाजय् ।
 राज सवि वीठि वाज बाग्रनि आय
 कर्मवान् दर्म-सबाय वीठि ॥
 बूजन् खय् तिम् आँगन् चाय
 त्पय् गैय् तिहय्य सेवाय-सूत्य् ।
 तन मन वार लीगि द्वार-पूजाय
 कर्मवान् दर्म-सबाय वीठि ॥ ४८ ॥

49. THE SONG OF THE WOMEN OF THE WEDDING PARTY
AT THIS WORSHIP.

वनवनि अकरक वक् स्वर्गद्वारय्
 वारय् करयो द्वारय्-पूज् ॥ १०७४ ॥
 चानि सत्संग-सूत्य् गंगाद्वारय्
 द्वारस् कर्म-कूलु खार वारय् ।
 रंग-रंग वरहंग द्वाव् गंग-आरय्
 वारय् करयो द्वारय्-पूज् ॥ १०७५ ॥
 हर-दृष्टि द्वारस् वन्योव् हरद्वारय्
 दास-बाव दासस् वन्योव् कैलास् ।

अभीष्टितं संपन्नं इदमेव ईश्वरेच्छायाः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥

अपर्युषितानि भोजनानि पच्यन्ते स्म

पौनःपुन्येन-यथेच्छानुकूलभोजनपृच्छायाः अस्ति-तेषां

न काचित् अपि अपेक्षा ।

राजानः पङ्क्तौ निविष्टाः सूदाः विभाजयितुं (अन्नादीनि) आगताः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥

भोजनानि भुङ्क्ता ते अजिरप्रदेशे प्रविष्टाः

संतुष्टाः (संतुष्टाः) संपन्नाः तत्कृतया सेवया ।

तन्वा मनसा (तत्समाधानतया) सुष्ठु प्रवृत्ताः द्वारदेवतापूजने

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥ ४८ ॥

तत्काले जन्यस्त्रीवाक्यगानं विवृणोति ॥ ४९ ॥

प्रगातुं अप्सरसः अवतीर्णाः स्वर्गद्वारात्

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम्* ॥ १०७४ ॥

त्वदीयेन सत्सङ्गेन हे-गङ्गाधर

द्वारे सत्कर्मात्मकचित्रविशेषं आरोपयिष्यामि सुष्ट्वेव ।

नानाविधतया द्वारनासातः प्रसृतः गङ्गाप्रवाहः

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०७५ ॥

हरस्य-दृष्ट्या द्वारस्थाने संपन्नं हरद्वारतीर्थम्

हरदासभावेन अधोदासस्थाने संपन्नं कैलासस्थानम् ।

* स्वात्मपूजाविधानं च श्लेषेणान्न बोध्यं यत्र शिवस्य प्रवेशः प्रार्थ्यते इत्यप्यवधेयं बुद्धिमद्भिः ।

क्लृप्त्वा खोस् लव गथ नवच तारथ्
 वारथ् करथो द्वारथ्-पूज् ॥
 वीद-रस्ति शिव वीदकि श्रीकारथ्
 शुक्रदेव् त व्यास् क्विथ् वीद् वखनान् ।
 भवनवान् योज्जस् अथ् खन-तारथ्
 वारथ् करथो द्वारथ्-पूज् ॥
 नवद्वार मुचरिथ् दारनाथ दारथ्
 जटादार संकट-कट् च्योनु द्यान् ।
 पादन् तल् बह् च् इन्द्रिथ् मारथ्
 वारथ् करथो द्वारथ्-पूज् ॥
 अस्य दरकारथ् कति अथ् हारथ्
 म्वहर त दारथ् ठेलि बरि बरि ।
 कल प्यठि अकोथ् लव-रस्ति शूनिदारथ्
 वारथ् करथो द्वारथ्-पूज् ॥
 बुज् सोत् वैकुण्ठ् बन्योव् वार-कारथ्
 कूच्यन् मज्ज् ब्यूठ् कूटि-तीरथ् ।
 चन्दनुक् सुवाव् द्राव् देवदारथ्
 वारथ् करथो द्वारथ्-पूज् ॥ १०८० ॥
 लग्ज्जस् वेल वोत् विघ्न-न्यवारथ्
 अग्ज्जस्-प्यठ् क्विथ् प्रारान् देव् ।
 भवनवान् खन हेरि खस् वार-वारथ्
 वारथ् करथो द्वारथ्-पूज् ॥

चित्रविशेषः आरोपितः वरणाः संपन्नाः नभसः ताराव्याघ्राः

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

हे-भेदरहित शिवात्मन् वेदस्य त्र्यंकाररूप (तद्वाच्य)

शुक्लदेवः व्यासः च सतः वेदं अधीयमानौ ।

हे-सद्गुण त्वद्रूपवीतस्य सन्ति-ते सौवर्णतन्त्रवः

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

नवद्वाराणि उन्मोच्य धारणया धारयिष्यामि

हे-जटाधर संकटहर्तः तव ध्यानम् ।

पादयोः तले अहं तव इन्द्रियाणि (एव सेंधोपहारः) क्षयिष्यामि

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता पूजाम् ॥

अस्माकं प्रयोजनाहर्णीणि कुत्र-नाम (न कुत्रापि) सन्ति क्षेपकाकिण्यः

स्वर्णमुद्राः द्रव्याणि च पोटलिकाविशेषेषु पूर्णं पूर्णं ।

शिरसः ऊर्ध्वभागात् प्रक्षेप्यामः हे-निर्लोभ शोभायमान

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

निःसरणं अस्माकं वैकुण्ठरूपं संपन्नं साधुकारमेव

महादारुषु मध्ये निविष्टं कोटितीर्थार्थं-तीर्थम् ।

प्रीचन्दनस्य स्वभावः समुद्भूतः देवदारुणा

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०८० ॥

विवाहसमयस्य वेला प्राप्ता हे-विघ्ननिवारण

अग्नि-समीपे सन्ति-तव प्रतीक्षमाणाः देवाः ।

हे-सद्गुणोपेत सौवर्ण्यं निःश्रेण्यां आरुह शनैः-शनैरेव

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

कृष्णस् परमात्मा निराकारय्
 प्रानरूप नाडियन् कुख् फेरान् ।
 विग्रयन् दारवुन् कुख् नवद्वारय्
 वारय् करयो द्वारय्-पूज् ॥ ४९ ॥

50. THE ARRIVAL OF MAHĀDEVĀ HIMSELF. THE WEDDING DINNER.

महादेव् थ्यलि महाराजाह् बनिय् आव् ।
 तिह्न्दु वावाह् बुक्खिय् वागस् अन्दर चाव् ॥ १०८३ ॥
 करिय् ओस् यवुमत् फर्गाह् तिमौ ज्युठु
 इक्का बूजन् ख्यने ह्यथ् देवता ब्युठु ॥
 इक्का बूजन् वनय् क्याह् कथ् वनान्-क्खिय् ।
 यमिस् यमिचू इक्का गक्खि तस् बनान् तिय् ॥ १०८५ ॥
 प्रयन् ओस् यस् यिह् तस् तिय् दथन् लद्दु
 वयन् यिय् ओस् तस् तिह् म्मत्तुंजयन् लद्दु ॥ ५० ॥

51. A FURTHER DESCRIPTION OF THE WEDDING DINNER.

इक्का-बूजन् ख्यय्य् आंगन्-अन्दर चाय्
 व्वत्तम् वैकुण्ठ-खत सांपज् ततिचू ज्याय् ॥ १०८७ ॥
 पञ्-पादौ कदम् तमि याज् ओवुन् ।
 सुह् आंगन् परम-पदवी प्रावनोवुन् ॥
 खसिय् वीगिस्-प्यठय् थ्यलि थवि तमि पाद् ।
 करुख् तथ् सर्वतीर्थौ देवप्रसाद् ॥

(ग्रन्थकृतः स्वस्यालापः) कृष्णाख्यस्य परमात्मान्तर्यामिन् निराकारात्मन्
 प्राणरूपेण नाडीनां-मध्ये अक्षि संचरन्
 विषयाणां संग्रहकर्ता अक्षि नद्वारद्वारा
 सुषुप्तेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ ४९ ॥

वरस्य महादेवस्यागमनवृत्तम् ॥ ५० ॥

महादेवः यदा महावरः भूत्वा आगतः

(तत्र) तेषां भावनां अवलोक्य उद्यानस्य मध्ये प्रविष्टः ॥

१०८३ ॥

विधाय आसीत् स्यापितं आस्तरणं तैः सुदीर्घम्

स्वच्छानुकूलं भोजनं भीक्तुं गृहीत्वा देवान् निविष्टः ॥

स्वच्छानुकूलं भोजनं कथयिष्यामि किं किं-वस्तु प्रवर्तन्ति

यस्य-पुरुषस्य यस्य-वस्तुनः इच्छा संभवेत् तस्य भवति-प्राप्ति-

विषयं तदेव ॥ १०८५ ॥

(तत्रापि) सच्चिदं आसीत् यस्य यत् तस्मै तदेव ईश्वरेण प्रेषितं

(प्रापितं)

पथ्यानुसारि यदेव आसीत् तस्मै तत् सुत्युज्जयेन (महादेवेन)

प्रापितम् ॥ ५० ॥

उक्तवृत्तमेव पुनर्विवृणोति ॥ ५१ ॥

स्वच्छानुकूलभोजनानि सुहृद्वैव अजिर-मध्ये प्रविष्टाः ।

सत्तमं वैकुण्ठस्थानादपि संपन्नं तत्रत्यं स्थानम् ॥ १०८७ ॥

पद्मसदृशचरणाभ्यां पादसंचारः तेन (महादेवेन) यावत् प्रक्रान्तस्तेन ।

तत् अङ्गनं परमपदस्थानं प्रापितं-तेन ॥

आसन्नं चित्रितरेखात्मकविमानप्रतिबिम्बस्थाने यदा स्यापितानि तेन

पदानि ।

कृतस्तैः तत्र-स्थाने सर्वतीर्थैः निवेशात्मा-देवप्रसादः ॥

महार्चञ् वीगिस्य-प्यठ् वातनावूख्
 महाराजस् स खोवरिच-कनि थावूख् ॥ १०६० ॥
 महाराज् ओसु कुस् कस्स आसु महार्चञ् ।
 महादेवस् महामाथा साँपनञ् नञ्* ॥
 स्यदथ् आयख् जंगि करुनख् नमस्कार् ।
 क्खिख् लच्छिय कल प्पठि स्वहर त द्यार् ॥
 अथस्-क्यथ् दौफ् ह्यथ् आसु दौपमाला ।
 रत्न-चाँगिज्य आलवान् आसु पान ज्वाला ॥
 महाविद्या तिमन् आसु आपरावन् ।
 तिथिच नावद्-फलिय् यिम् मोच् दावन् ॥
 वनिय् आसु संपदा मञ्जु किसि वाज्जय् ।
 वन्येमच्च सरस्वती आसु द्वद्-माजिय् ॥ १०६१ ॥
 अन्दर् गंगासागर्थ आसु पान गंगा ।
 गंगजल् ह्यथ् गंगादर जल् च्यय्यम् ना ॥
 पकान् गैथ् वेगि-प्यठ् थाञ् वार वारथ् ।
 करनि लंगि द्वार-पूजा वार-कारथ् ॥
 छह् कथाह् कथ् वन ब्रान्दन् प्रावू किक्कू गथ् ।
 यमिस् प्यठ् सच्चिदानन्दन् थवून् लथ् ॥
 वनिय् कुस् ह्यकि ततिकिस् व्यवहारस् ।
 नजर चावून् वन्योव् हरद्वार द्वारम् ॥

* महादेवस् महामाथा खोवरि किनि (महादेवस्य महामाथा वासभागतः)
इति पाठान्तरम् ॥

(तदैव) महाराज्ञीरूपा-वधूः विमानप्रतिबिम्बे-एव समानीता-तैः ।

महावरस्य सा वामभागतः निवेशिता-तैः ॥ १०९० ॥

महावर आसीत् कश्च का-च आसीत् वधूः ।

(तत्) महादेवस्य महामाया संभवन्ती-आसीत् प्रवृत्ता ॥

सिद्धिः समागता-ताभ्यां सुशकुनार्थं कृतस्तया-ताभ्यां नमस्कारः ।

प्रक्षिप्तं-तयोः लक्ष्याः शिर ऊर्ध्वतः सुद्राः धनम् च ॥

हस्तयोः नीराजनदीपान् गृहीत्वा आसीत् द्वीपमालादेवता ।

(तान्) नीराजनदीपान् आभयन्ती (तच्छिरसि) आसीत् स्वयं
ज्वालामुखी ॥

महाविद्यादेवता तयोः आसीत् भोजयन्ती ।

तादृशानि फणित-खण्डानि यानि सोढं दापयन्ति ॥

भूत्वा आसीत् संपदेवी मय्ये कनिष्ठिकायाः कर्मिका ।

संभूता सरस्वतीदेवी आसीत् धात्री ॥ १०९१ ॥

अन्तःस्थितं गङ्गासागराख्यकमण्डलौ आसीत् स्वयं गङ्गा ।

गङ्गाजलं गृहीत्वा अयं-गङ्गाधरः जलं पिबतु-मे नाम ॥

संचरन्तौ गतौ विमानचित्रस्थानात् यदा शनैः शनैः ।

कर्तुं प्रवृत्तौ द्वारदेवता-पूजां साधुकारेणैव ॥

अस्ति का-नाम कथा (यां) कथयिष्यामि देहल्या अत्रामा कीदृशी

गतिः ।

यस्याः पृष्ठे सच्चिदानन्दात्मना निहितं पदम् ॥

कथयितुं कः शक्नुयात् तत्रत्यं व्यवहारम् ।

दृष्टिः (यत्र) निहिता-तेन संपन्नं हरद्वारतीर्थं द्वारस्य-स्थाने ॥

वनोवुन् दामवावथ् दाम् कैलाम् ।

हरिः-हर् श्याम-खन्दर् ह्यथ् अन्दर् चाम् ॥ ११०० ॥

बिह्थि यति ओसु ब्रह्मा ह्यथ् ब्राह्मन् ।

महाराजा ततुथ् वोतु ह्यथ् नराथन् ॥

बिह्थि पद्मासनस्-प्यठ् शकुलि ओंकार् ।

दितुस् अग्नुकु त लग्नुकु ज्यान् व्यस्तार् ॥

सपञ्ज् मैनावतौ खग् इथ् बुक्थि रंग् ।

परनि लज्ज् त्रिय-वानिय वावुकुथ् बग् ॥

नचन् नचान् देपुन् तमना म्य है द्राम् ।

जगदीश्वर् हरिः-हर् गर है चाम् ॥ ५१ ॥

52. THE JOYFUL SONG OF MENĀ.

राज्-हंसाह् गर चाम्

अज् म्य द्राम् तमना ॥ ११०५ ॥

बाल बाल-पान वनि आम्य्

लाल-माल छस् नालौ ।

कमि हाल् किस् माल-ज्याम्य्

अज् म्य द्राम् तमना ॥

हनि हनि युस् काँकाम्य्*

ग्रहर गाम्य् आलम्य् ।

मनि-मज्ज्-वाग् वनि आम्य्

अज् म्य द्राम् तमना ॥

* काँकाम्य् (अन्विष्टो-मया) इति पाठान्तरम् ॥

संपादिता-तेन दासभावेन-स्थिता शिला कैलासरूपा ।

(यन्मार्गेश) हर्यभिन्नो-हरः श्यामसुन्दरं सह-धृत्वा अन्तः

प्रविष्टुस्तथाः ॥ ११०० ॥

आसीनः यत्र आसीत् ब्रह्मा सह-कृत्वा ब्राह्मणान् ।

महावरः तत्रैव प्राप्तः सह-धृत्वा नारायणसु ॥

स्थित्वा पद्मासने (यत्राधूत) आसनेन ओंकारात्मा ।

दत्तस्त्रैश्च अग्नेः लघुस्य च शोभनः विस्तारः ॥

संपन्ना मेनावती प्रसन्ना इंदृक् अत्रलोक्य प्रकारसु ।

पठितुं प्रवृत्ता स्त्रीवाणीयोग्यां भक्तिपूर्णां गीतिर्भङ्गसु ॥

नृत्यं-विधाय नृत्यन्त्या कथितं-तथा अत्यौत्सुक्यं मम भीः फलितं-मे ।

(यतः) जगदीश्वरः हरिहरात्मा गृहं भोः प्रविष्टो-मे ॥ ५१ ॥

अतिहर्षेण गानं मेनाया एतत् ॥ ५२ ॥

राजहंसरूपः गृहं प्रविष्टो-मे

अद्य मे फलितं-मे (निर्गतं-मे) अत्यौत्सुक्यं (प्रयोजनम्)

॥ ११०५ ॥

बालरूपः बाल्यात्मनि उपलक्ष्ये आगतो-मे

मणिसालाः सन्ति-अस्य वैकल्यकरुणाः ।

कोन (अचिन्त्येन) वृत्तं सन्ति-अस्य निमन्त्रणयोग्यानि-वसनानि

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

अंशं अंशं यः काङ्क्षितो-मया

नगरेषु ग्रामेषु विश्वस्मिन् ।

(सः) मनो-मध्य-भागे उपलक्ष्ये आगतो-मे

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

श्याम-रूपं ह्यथ म्य डेक्ष्याम्य
 ष्यठ वामय् शिव-जी ।
 शिव कर्ह म्य तति राम रामय्
 अज् म्य द्रामय् तमना ॥
 मन-नागस् वाव-सामय्
 गण्ड म्य दैर्घकि चिल-सूत्य ।
 प्रीम-जल् चोम् दाम-दामय्
 अज् म्य द्रामय् तमना ॥
 शिव-रागकुय् म्य वव्यामय्
 कर्म-वुतराच्च वाव-व्योलु ।
 मय्यय्य-जल सूत्य जामय्
 अज् म्य द्रामय् तमना ॥ १११० ॥
 न्यय् अविचारच हामय्
 नेम-न्यन्द दिथ कज्यमस् ।
 प्रयम-रस वसनन आमय्
 अज् म्य द्रामय् तमना ॥
 अनुग्रह-स्यह-निग्न खामय्
 प्रप्त गथ स्वन्ति स्वक्तहाल् ।
 गज्यम् फिकिर त च्ज्यम् पामय्
 अज् म्य द्रामय् तमना ॥
 कृष्ण निष्कल निष्कामय्
 शिव-नामय् स्वस् वर ।

ध्यामरूपं (विष्णुं) सह-धृत्वा मया अत्रलोकितो-मया

पृष्ठात् पठलक्ष्य श्रीशिवः ।

शिवेति कृती मया तत्रैव राम रामेति (च)

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

मनीरूपे-श्लातके भावात्मनिःश्रेयः

प्रिताः मया श्रेयात्मना कौलकेन ।

प्रेमात्मजलं पीतं-मया तानत्रिशेषेण

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

शिवरागात्मकं मया उत्तं-मया

कर्मात्मकार्या-भूमौ भक्ति-श्रीजम् ।

सच्चिदात्मकजलेन (तत्) जातम् (उद्भिन्नम्)

अद्य मे फलितं-मे ० ॥ १११० ॥

नित्यं अविचारात्मकाः नीवाराः

नियमात्मकघणानि विधाय निष्काशिता-मया (यत्र) ।

प्रसरसेन आदृतेः-श्लेषप्रकाशावस्थां समागतं-मे

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

अनुग्रहात्मना-खेहेन अपक्वीभूतपूर्वम्

पक्वं संपन्नं सोत्तात्मकं मुक्तहालनामकं-धान्यम् ।

(येन) त्विनष्टाः-मे दुष्प्रियताः पुनः अपगताः-मे लोकनिन्दाः

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्य निष्कलरूपेण निष्कासतया

शिवनामस्वरथेनैव सुखं समातिष्ठ ।

सुव ह्यविय् मङ्गु ग्रामय्

अङ्गु म्य द्रामय् तमना ॥ ५२ ॥

53. THE GODS AND BRAHMAN'S RECITE VEDIC HYMNS.

गनन् गनन् प्रथम् व्यलि तमि दधुय् वनु ।

कनन् यस् गव् सुह् जीवन्-भ्वथ् साँपनु ॥ १११४ ॥

परान् ओसु मम-वौदुकु अख् ब्रह्मा ।

उमा ह्यथ् सूत्य्-सूतिन् कर च्छ् चमा ॥ १११५ ॥

परान् ओसु वौद-अचू तथ् बक्ति-अख्य् ।

ब्रह्मा-जुव् सूत्य् ह्यथ् गन्दर्व-लूख्य् ॥

तुलान् ओसु पान नारायण् चतुर्भुज् ।

शिव-शास्त्र् लता-नाम परि परिच्य गज् ॥

लग्न् वुकु ब्राह्मणौ ह्यत् वौद-वखनु ।

विगन् च्छ् ज्योति-रूप् गव् अग्न-मङ्गु ननु ॥

विग्वन-घरुशाह् अग्न-मङ्गु गव् नसूदार ।

बिहिय् सग्भख् करन् प्रथ्-चौङ्गु आहार ॥

जटौ-मङ्गु अग्न नैरान् वीरभद्र्य् ।

दपान् तस् नाव् ह्यि कालाग्निहृद्य् ॥ ११२० ॥

प्रथम्-बावुकु ख्यम् तस् कुय् मकानाह् ।

कुह् अन्-अपनुकु अग्न तसन्दुय् निगानाह् ॥

कुह् सुथ् ज्यन्तुकु विमर्गाह् दौग्निमान् ।

तवथ् हृदयम् अन्दर् तसन्दुय् कुह थान ॥

प्रभातविकासं प्रदर्शयिष्यति-त्वां मध्ये सायाङ्गस्य

अद्य मे फलितं-से ० ॥ ५२ ॥

इत्थं मेनोक्तगौतिविशेषमनूद्य प्रक्रान्तं विवृणोति ॥ ५३ ॥

घनीभूतं घनीभूय प्रेमातिशयवाक्यजालं यदा तथा ईदृशेव कथितम् ।

कर्णयोः यस्य गतं सः जीवन्मुक्त (इद्वानन्दपूर्णः)

संपन्नः ॥ १११४ ॥

(तस्मिन्नवसरे) पठन् आसीत् सामवेदस्य श्लोकान् ब्रह्मा ।

उभा अस्ति-ते सहचारिणी कुरु त्वं त्वासां (अस्मत्पापादेः) ॥

१११५ ॥

पठन् आसीत् वेदश्रुतीः पुनः भक्तियुक्तश्लोकान् ।

श्रीब्रह्मा सह धृत्वा गन्धर्वलोकान् ॥

उत्थापयन् आसीत् स्वयं नारायणः चतुर्भुजः ।

शिवज्ञानशास्त्राणि स्तुतिसूक्तीः अधीत्य अधीत्य उच्चैः-शब्दम् ॥

(यावत्) लग्नेवेला समीक्षिता ब्राह्मणैः आरब्धं वेदाध्ययनम् ।

विघ्नः अपगतः ज्योतीरूपः संपन्नः अग्निमध्यात् प्रत्यक्षः ॥

त्रिगुणात्मा-पुरुषः अग्निमध्यात् संपन्नः प्रकटः ।

निदिश्य संमुखं कृतस्तेन प्रत्येकद्रव्यस्य आहारः ॥

जटासद्यभागात् अग्निः(यः) निर्गच्छति वीरभद्रात्मा ।

वदन्ति तस्य नाम कालाग्निरुद्र-इति ॥ ११२० ॥

प्रेमभक्तिभावात्मा स्वयमाख्यप्रदेशः तस्य अस्ति निवासस्थानम् ।

अस्ति अन्न-जीर्णनस्य अग्निः (जाठराग्निः) तस्यैव चिह्न-

(कला-)मात्रम् ॥

अस्ति स-एव चित्तसंघन्धी विमर्शः देदीप्यमानः ।

तेनैव हृदयस्य मध्ये तस्यैव अस्ति स्थानम् ॥

सुह् ज्योती-रूपं सदाशिव् ओसु पान ।

अग्नि-मङ्गलं ननु-गङ्गुलु ओसुस् वह्निान् ॥

कुह् सुय् ज्योती-रूपं हृदयस् मङ्गलं स्वप्रकाशम् ।

कुह् सुय् ज्योती-रूपं न्यय् सच्चिदाकाशम् ॥

सुह् ज्योती-रूपं कुय् नेत्रान् अन्दर् गाशम् ।

सुह् ज्योती-रूपं कुय् लङ्गान् अन्दर् राशम् ॥ ११ २ ५ ॥

सुह् ज्योती-रूपं कुय् सूर्यस् अन्दर् तौजम् ।

सुह् ज्योती-रूपं कुय् प्रथ-चौजुकुय् वीजम् ॥

सुह् ज्योती-रूपं पानय् शिव् तं केशवम् ।

प्रमन् गव् अग्नि-मङ्गलं तस् ननु-गङ्गुलु प्यम् ॥

महामायाय मनं हरशस् स्यठाह् गवम् ।

कहनं अनुग्रहं वरुणं शम्भुं सदाशिवम् ॥

जनानौ वनु दयन् कर्णं पानं दया ।

दयाय दयं दयन् वरुणं पानं दया ॥

परं ब्रह्मस् पनुनुं त्रिय-वाव् बोवुश्वम् ।

खन्दर् वानौ भवानौ वननावुश्वम् ॥ ११ ३० ॥ ५३ ॥

54. SONG FOR THE PUSPAPŪJĀ, DESCRIBING THE VARIOUS FORMS
UNDER WHICH PĀRVATĪ CHOSE ŚIVA.

ओं कर् श्रूय परं श्रीगणेशाय

पोग्ग-पूजाय वेल है वीतु ॥ ११३१ ॥

कमे पंपोशं सोनु ल्यम्बि-मङ्गलं खतु सर

हर मोनुं गर मानि वर याञ्जं चाव् ।

स-तु ज्योतीरूपः सदाशिवः आसीत् स्वयमेव-प्रत्यक्षः ।

अग्नि-मध्यात् प्रकटीभावः आसीत्तस्य सिद्धसाक्षम् ॥

अस्ति स-एव ज्योतीरूपेण हृदयस्य मध्ये स्वप्रकाशात्मा ।

अस्ति स-एव ज्योतीरूपः नित्यं सच्चिदाकाशात्मा ॥

सः ज्योतीरूपात्मतया अस्ति नेत्रयोः मध्ये प्रकाशः ।

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति सप्तानां मध्ये (सेषादि)

राशात्मा ॥ ११२५ ॥

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति सूर्यस्य अन्तर्गतं तेजः ।

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति प्रत्यक्षवस्तुनः बीजम् ॥

सः ज्योतीरूपात्मना स्वयमेव शिवः केशवः च ।

प्रसन्नः संपन्नः अग्नि-मध्यात् तस्य प्रकटीभवनं आपतितम् ॥

महामायात्मपार्वत्याः मनः हर्षपूर्णं अतिशयेन संपन्नं (यतः) ।

कृतस्तया अनुग्रहः त्वत्स्तया कल्याणप्रभवः सदाशिवः ॥

जनस्त्रीभिः कथितं ईश्वरेण कृता स्वयं (प्रत्यक्षतया) दया (यतः)

दयया (पार्वत्या) ईश्वरः, ईश्वरेण त्वता स्वयं (प्रत्यक्षं) दया
(पार्वती) ॥

परस्मै-ब्रह्मणे स्वकीयः स्वीभावः प्रकटीकृतस्ताभिः ।

रुचिरां वाणीं भवानी अनुवादिता-ताभिः ॥ ११३० ॥ ५३ ॥

पुष्पपूजायं स्तुतिः ॥ ५४ ॥

श्रीकारं (सुखं) कुरु श्लोकान् अधोहि (यदादौ) श्रीगणेशाय

(इत्यस्ति)

पुष्पपूजायाः अवसरः भोः प्राप्तः ॥ ११३१ ॥

सत्कर्मरूपं पद्मं अस्मदीयं पङ्क-मध्यात् आरूढं सरसः

हरः अस्माकं गृहे अस्मदीये द्वारे यदा प्रविष्टः ।

खर्गच अकरक वनवनि द्राघ

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

जोनुन् त मोनुन् जगतच माज्य

तवय् द्रास् त्रिवुवन-राज्ञ नाव् ।

लगस् ना पतु-काय तय् ब्रौंठ्-घाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

एकम् अनेकम् शरने आय

शिव-शक्ति-रूपम् सूत्य्-सूतिन् ।

व्यनु व्यनु रूफ् दोर् महाभायाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

सुलि-बुलि तुलमुलि ग्वर-आज्ञाय

पूजा कर्हू म्य वावनाय सान् ।

भूतेश्वर् वर् माज्य राजाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥ ११ २ ५ ॥

सत-सूत्य् पर्वत प्रथम त माय

तथि बज्य-ज्याय दिम प्रदख्यन् ।

जय् कर्हू वामदेव् वर् शारिकाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

स्त्रिवि कर्हू ज्योती-रूपन् मोनु पाय

साज्ञ-पालनाय षठ् छ्यह् देवी ।

श्री-महादेव् वर् माज्य ज्वालाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

स्वर्गाः अक्षरसः गानुं निर्गताः

पुष्पपूजायाः ० ॥

परिज्ञातस्तया च संज्ञतस्तया जगतः मात्रा (पार्वत्या)

तेनैव निर्गतं (निष्कलं)-तस्य त्रिभुवनस्य-राजिति नाम ।

उपहारीभवेयं नाम पाश्चात्यशोभायां च पौरुष्य-तरलतायासु

पुष्पपूजायाः ० ॥

एकरूपस्य अनेकौभूतस्य शरणं अगता-वयसु

शिवभिन्नशक्तिरूपस्य नित्यसंयुक्तस्य ।

(लीकव्यवहारेण) भिन्नं भिन्नं रूपाणि धृतानि महाभायया (च यत्र)

पुष्पपूजायाः ० ॥

सुवेलावसरे* तुलसुलुनाम्नि-क्षेत्रे शुर्वाज्ञया

पूजा कृता (तस्याः) मया भक्तिभावनया उपेता ।

(तत्र तद्रूपदेव्या) भूतेश्वरात्मा-शिवः दृतः जगन्मात्रा राज्ञीदेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥ १९३५ ॥

सन्धेन (मद्युल्लपीठाख्ये) पर्वते प्रेम्णा हार्देन च

तस्मिन्नेव महास्थाने दास्यामि (नाम) प्रदक्षिणानि ।

(तेन) जयः कृतः (अस्माभिः) (तत्र) वामदेवात्मा-शिवः दृतः

श्रीशारिकादेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

रिद्रवु-नाम्नि-क्षेत्रे कृतः ज्योतीरूपेण (शिवेन) अस्माकं रक्षोपायः (यत्र)

अस्मत्पालनार्थं (गिरि-)पृष्ठे अस्ति देवी ।

(तत्र) श्रीमहादेवात्मा (शिवः) दृतः जगन्मात्रा ज्वालामुख्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

* तानि रूपाणि क्रमान्धिरूपयति ॥

अकिन्शामि अस्य कर्तुं मन-कामनाय

पूजा चिज्जगत्-माताय ।

ज्यम्बकेश्वरं वरुं भाज्यं शिवाय

पोग-पूजाय वेल है वोतु ॥

शिवं वरुं शक्तिं दत्तं वरुं दयाय

पार्वतीयं वरुं परमेश्वरं ।

ईश्वरं वरुं ईश्वर-रक्षाय

पोग-पूजाय वेल है वोतु ॥

मनस्विन् तमना सारिन् द्राय

कोसल्या आय माय-सूत्यं ।

श्यामरूपं राम-जुवं वरुं सीताय

पोग-पूजाय वेल है वोतु ॥ ११ ४० ॥

वाग्यवानौ किङ्क आसू यजोदाय

तिष्ठ यजमान-वाय पाद्य-प्रनाम् ।

विष्णु-रूपं कृष्ण-जुवं वरुं राधाय

पोग-पूजाय वेल है वोतु ॥

श्रीमहागणपत् वरुं वल्लभाय

सावित्रीयं वरुं पान ब्रह्मा-जुवं ।

मनवान् भगवान् वरुं संपदाय

पोग-पूजाय वेल है वोतु ॥

दशुकुं स्वयं दितुं कर्मलेखाय

शक्तिं वरुं शिवं तं शिवन् वरुं शस्त्रं ।

अकिन्गोमु-नाग्नि-क्षेत्रे अस्माभिः कृता (क्रियते) मनःकामनासिद्धौ
पूजा त्रिजगन्मातुः ।

(यत्र) ज्यम्बकेश्वराख्यः (शिवः) वृतः जगन्मात्रा शिवादेव्या
पुष्पपूजायाः ० ॥

शिवः वृतः शक्त्या ईश्वरः वृतः दयया
पार्वतीरूपया वृतः परमेश्वररूपः ।

ईश्वरः वृतः ईश्वरेच्छया
पुष्पपूजायाः ० ॥

मनसः चिरन्तनान्यौत्सुक्यानि सर्वार्थेष्वेव फलितानि (यत्र)
कौसल्या आगता अतिप्रेम्णा ।

श्यामरूपः श्रीरामः वृतः श्रीसीतादेव्या
पुष्पपूजायाः ० ॥ ११४० ॥

सुभाग्यशालिता कौटुशी (नाम अलौकिकी) आसीत् यशोदायाः
तादृश्याः यजमानपत्न्याः पादप्रणामो (ऽस्तु) ।

(यस्याः सविधे) विष्णुरूपः श्रीकृष्णदेवः कृतः राधिकया-देव्या
पुष्पपूजायाः ० ॥

श्रीसहायणपतिः वृतः वल्लभादेव्या
श्रीसावित्र्या वृतः स्वयं ब्रह्मदेवः ।

सद्गुणोपेतः श्रीभगवान् वृतः संपद्व्या
पुष्पपूजायाः ० ॥

(यत्) सद्गुणैश्च सेतुः दत्तः सत्कर्मलेखया
शक्त्या वृतः शिवः शिवेन च वृता शक्तिः ।

श्रीमहार्द्र वरु माज्य उमाय
 पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥
 प्रान् वरु व्वजू द्यान् वरु दारनाय
 वक्ति-वावनाय वरु मत्स्रवाव ।
 म्वक्थ् कर् कृष्ण वरु शिव-लीलाय
 पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥ ५४ ॥

55. SONG IN PRAISE OF ŚIVA SUNG AT THE PUŠPA PŪJĀ.

म्वक्त-कनि तारख् क्खिम् तापदानम्
 क्खम् ईशानम् पोश-पूजा ॥ ११४५ ॥
 आकाशि पोश-वर्शुन् हनि हनि कुम्
 रथवान-कनि कुम् सूर्य-देवता ।
 सायवान बन्योमत्तु कुम् आस्मानम्
 क्खम् ईशानम् पोश-पूजा ॥
 द्यकस् प्यठ् चन्द्रम प्रजलान् लाल् कुम्*
 वाव-लूकपाल् कुम् करान् गजिगाह् ।
 ब्रह्मा त विष्णु क्खिम् सूर्य जपानम्
 क्खम् ईशानम् पोश-पूजा ॥
 चित्रग्वप्य् ताह् कुम् करान् साभानम्
 इन्द्राज म्वरकल-वरदार कुम् ।

* अथस् क्वथ् चन्द्रम द्यथ् रमाल् कुम् इति पाठान्तरम् ॥

श्रीमहारुद्रमूर्तिः वृतः जगन्मात्रा उमादेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

प्राणः वृतः बुद्ध्या ध्यानं वृतं धारणया

भक्तिभावनया वृतः सत्स्वभावः ।

प्राप्तमुक्तिः कृतः कृष्णः (यतः) वृतः शिवसूक्तिस्तुत्या

पुष्पपूजायाः ० ॥ ५४ ॥

पुनरपि पुष्पपूजोचिताः सहभूतसामग्रौवर्णनोपेत-

कौर्तिंगीतीः प्रस्तौति ॥ ५५ ॥

मुक्तास्थाने तारकाः सन्ति-यस्य आतपत्रे

(तस्य) अस्ति-मत्तः ईशानस्य पुष्पपूजा ॥ ११४५ ॥

आकाशमार्गेण पुष्पवर्षणं अंशे अंशे अस्यस्य

रथवाहक-स्थाने अस्यस्य सूर्यदेवता ।

वितानरूपता संभूता अस्यस्य आकाशस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

ललाटस्य पृष्ठे चन्द्रमाः देदीप्यमानः मणिः अस्यस्य

वायुलोकपालः अस्यस्य कुर्वन् चामरवीजनम् ।

ब्रह्मा विष्णुः च स्तो-ऽस्य सहचरौ यापयानस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

चित्रगुप्तः क्रमस्थापनं अस्यस्य कुर्वन् सामग्र्याः

इन्द्रराजः सयूरपिच्छवीजनकर्ता अस्यस्य ।

दर्भराज्ञ थवुमंतु प्यठ् दर्भ-दानस्

अम इशानस् पोश-पूजा ॥

सत-अधि सथ जल् ह्यथ मज्ज वानस्

अत्र् कोफूर् अकान् क्किस् ।

सतवथ ग्रहदि क्किस् ह्यथ विमानस्

अम इशानस् पोश-पूजा ॥

गंगासागर् ह्यथ अस् गंगा

बुद जालान् अस् दीपमाला ।

लक्ष्मी मीठि अस् दिवान् दामानस्

अम इशानस् पोश-पूजा ॥ ११ ५ ० ॥

नावद् आपरान् महाविद्या अस्

करान् जसुना अस् वाक्च्य-वाक् ।

दद-माजू सरस्वती सूत्य अस् पानस्

अम इशानस् पोश-पूजा ॥

जंगि-थाल् अनवज्ज अस् पान सिद्धा

अग लेखान् अस् कर्मलेखा ।

आत्म-रूप वसवुनु कुह् मनकिस् धानस्

अम इशानस् पोश-पूजा ॥

वासुख् त शेषनाग् केरि-वरदार् क्किस्

रत्नन्-हन्दु स्वक्त-हार् कुस् नालि ।

गट च्चजू गाश् आव् सारिसय् जहानस्

अम इशानस् पोश-पूजा ॥

धर्मराजः नियतः प्रति धर्मदानकारणे

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

सप्त-ऋषयः सप्त तीर्थजलानि गृहीत्वा मध्ये कमण्डलुपात्रस्य

सुगन्धपुष्पस्वेदविशेषं कर्पूरं आसिञ्जन्तः सन्त्यस्य ।

सप्तैव सूर्यादिग्रहाः सन्त्यस्य धृत्वा विमानम्

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

गङ्गासागराख्यकमण्डलुविशेषं धृत्वा अस्यस्य गङ्गा

रत्नोन्नवीजविशेषं दाहयन्ती अस्यस्य दीपमालादेवता ।

महालक्ष्मीः चुम्बनानि अस्यस्य ददन्ती वस्त्राधोभागे

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥ ११५० ॥

फाणितानि सुखे-ऽर्पयन्ती महाविद्या अस्यस्य

कुर्वन्ती यमुना अस्यस्य तालपत्रव्यजनवायुचालनम् ।

धात्री सरस्वती सहचरन्ती अस्यस्य स्वरूपात्मनः-शिवस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

शकुनोचितामन्नादिपूर्णा-स्यालीं समीपमानयन्ती अस्यस्य स्वयं

सिद्धिदेवता

चित्ररेखात्मकविमानबिम्बं लिखन्ती अस्यस्य कर्मलेखा ।

(यो ऽयं) आत्मरूपेण त्रासशीलः अस्ति मनसः स्याने

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

वासुकिः शेषनागाः च वेत्रवाहकौ-पुरोगौ स्तो-ऽस्य

रत्नानां मुक्तानां-हारः अस्यस्य वैकतकरूपेण ।

तमः अपगतं प्रकाशः समागतः सर्वस्यैव जगतः

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

कुवीर-जी त वरुण् क्स् खर्च-वर्दारथ्
 मोर् स्वर्गद्वारथ् सूत्य्-सूत्य् ह्यथ् ।
 रथ् क्स् गंडिमति मञ्जु मैदानम्
 क्स् ईशानस् पोश-पूजा ॥
 व्यकस्-प्यठ् चन्दन-व्यकु कुस् तीजवानस्
 बुधिस् कुस् कारोर-सूथकु तीज् ।
 क्स् दया गुलि गंडिय् तस् दयावानम्
 क्स् ईशानस् पोश-पूजा ॥ ११५.५ ॥
 अर्ग् कर् मनस् त पोश् कर् प्रानस्
 क्स् पूजाय लाग् सनिदानम् ।
 जालिय् पाफ् गालिय् अज्ञानम्
 सय् क्स् भगवानस् पोश-पूजा ॥ ५.५ ॥

56. PRAISE OF ŚIVA AT THE PUŚPA-PŪJĀ, INCLUDING A LIST OF HOLY PLACES.

बाव-पंपोश् क्स् प्रथम-सरसय्
 शिव-शंकरसय् क्स् पोश-पूजा ॥ ११.५.७ ॥
 शिव-द्यान् दारन् वीद् व्यस्तारन्
 अमृथ् क्स् हारन् कारन् त देव् ।
 वैकुण्ठ् सांपन् सानिस् गरसय्
 रामेश्वरसय् क्स् पोश-पूजा ॥
 अमरनाथकिस् निश अमरसय्
 तीर्थयात्राय द्वाय् ह्यथ् पुन्य-फलम् ।

कुवेरः (लोकपालः) वरुणः (लोकपालः) च स्तो-ऽस्य व्ययविधाना-
धिकारिणौ

सर्वं स्वर्गद्वारमेव (तत्रत्यधनसंपदं) सह-कृतं धृत्वा ।

रथाः सन्ति-स्तैः नियम्य-स्थापिताः मध्ये दीर्घस्थलस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

ललाट-पट्टे चन्दन-तिलकं अस्यस्य तेजोमयदीपिकम्

मुखस्य अस्यस्य कोटिसूर्यस्यैव तेजः ।

अस्यस्य दयाधिदेवता अञ्जलिं बद्ध्वा तस्य महादयालोः

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥ ११५५ ॥

अर्घं (अन्नतरुपं) कुरु मनः पुष्परूपान् च कुरु प्राणान्

हे-कृष्णाख्य पूजार्थं संयोजयस्व संनिधिस्थाय ।

(स शिवः) दाहयिष्यति-तत्र पापानि विनाशयिष्यति-तत्र अज्ञानं
(तत्कार्यभूतजन्ममरणादिकं च)

सैव अस्ति भगवत-ईशानस्य पुष्पपूजा ॥ ५५ ॥

शिवस्तुतिः पुनरपि पुष्यपूजावसरे ॥ ५६ ॥

भक्तिपद्मानि प्रफुल्लानि प्रेमसरसः

(तैः) शिवशङ्करस्य अस्ति पुष्पपूजा (विधेया) ॥ ११५७ ॥

शिवध्यानं धारयन्तः वेदान् विस्तारयन्तः

अमृतं (इव) सन्ति सिञ्चन्तः कारणानि देवाः च ।

वैकुण्ठस्थानं (इव) संपन्नं अस्माकं गृहमेव

रामेश्वरात्मनः (शिवस्य) अस्ति पुष्पपूजा ॥

अमरनाथक्षेत्रस्य समीपात् अमरस्य

तीर्थयात्रायाः निर्गताः (वयं) गृहीत्वा पुण्यफलम् ।

सर्व-तीर्थ-फलं कुहं बहु कश्मीर-भरस्य
मुक्तेश्वरस्य च्छह पोश-पूजा ॥

गुड आदिदेवम् कुहं जै-जै-कारस्य
गुडु दिसु तं च्छम् अन्वारस्य ब्रौंठ ।

गनिशवल-जल हल-मुसल-दरस्य
लम्बोदरस्य च्छह पोश-पूजा ॥ ११६० ॥

नवदल कल वन्द अमरेश्वरस्य
यजिवारि कर शंकरस्य पूज ।

व्यज्यन्नारि प्रदख्यन् दिम च्छकदरस्य
विज्येश्वरस्य च्छह पोश-पूजा ॥

बाल प्यठ् तोतलाय अर्चन् करस्य
अनयनाग कर माग-मासस्य आन् ।

शाफ् च्छलु इन्द्रस् तं गव् आश्वरस्य
विश्वम्भरस्य च्छह पोश-पूजा ॥

अर्गं पोश भर्गशिखाय पूज् करस्य
मटन् वातिथ् हटन् अपराद् ।

स्वकृथ् गक्कि प्यतरन् लन-मातरस्य
श्रीभास्करस्य च्छह पोश-पूजा ॥

शिव-राग कार्कोट-नाग वीद् परस्य
पापहरन्-नाग हरनम् पाफ् ।

भीमसेननि-पाठि ह्यथ हलधरस्य
हरौहरस्य च्छह पोश-पूजा ॥

सकलतीर्थानां-फलं अस्ति महत् कश्मीरमण्डलस्यैव

सुक्तेश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

प्रथमं आदिदेवस्य अस्ति जय-जय-कारः

जल-स्नानं देहि-तस्य नाम अस्ति-तस्य क्रमप्राप्तिः प्रथमं

(पूजादेः) ।

गणेशबलाख्यक्षेत्रजलेन हलमुसलापुष्पधारिणः

लम्बोदरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११६० ॥

नवदलतीर्थं शिरः समर्पयिष्यामि अमरेश्वराय

यज्जिवोस्-नाम्नि-क्षेत्रे कुर्यां शङ्करस्य पूजासु ।

विजयेश्वरक्षेत्रे प्रदक्षिणानि विधास्यामि चक्रधराख्यशिवस्य

विजयेश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

गिरि-पृष्ठे तोतलादेव्याः अर्चनां करिष्यामि

अनन्तनागतीर्थे कुर्यां साद्यसासे स्नानसु ।

(यत्र) शापः अपगतः इन्द्रस्य पुनः गतः आश्चर्यसु

विश्वम्भरशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

अर्घ्येण पुष्पैः भर्गेशिखायाः पूजां करिष्यामि-तस्य

मार्तण्डक्षेत्रं प्राप्य अपगमिष्यन्ति अपराधाः ।

सुक्तिः संपत्स्यति पितृगणस्य क्षणमात्रे-एव

श्रीभास्करशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

शिवरात्रेण काकोटिनागक्षेत्रे वेदं अधीयीय-तस्य

पापहरणनागक्षेत्रे अपगमिष्यन्ति-मे पापानि ।

भीमसेनवत् आश्रित्य हलधरसु

हरिहरात्मनः अस्ति पुष्पपूजा ॥

प्रीम-पोश-माल ह्यथ बाल-षष्टि तरसथ्
 सुनगाय उमाथ कर पोश-पूज् ।
 चमा करि स्यति द्यानाह खरसथ्
 उमाधरसत् छह पोश-पूजा ॥ ११६५ ॥
 कूटिहेर अन्दि-अन्दि फेर तथ् सरसथ्
 कूटी-तौर्यकु कुस् महिमा ।
 आग् थव संकर्षणनिस् वरसथ्
 कूटीश्वरसथ् छह पोश-पूजा ॥
 खस रुखसथ् ह्यथ नदिकेश्वरसथ्
 शिवस् त शिवाय कर पोश-पूज् ।
 परमेश्वरिथ त परमेश्वरसथ्
 जम्बुकेश्वरसथ् छह पोश-पूजा ॥
 अश्वनि सज्ज करिथ न्यथ् ब्रथ् दरसथ्
 त्रिनवनि व्वथ्यनख् पाद्य-प्रनाम् ।
 खन्दबार्थ वन्द पान् श्याम-खन्दरसथ्
 पीताम्बरसथ् छह पोश-पूजा ॥
 चीर-खंड कन्द-सूत्य् थालाह वरसथ्
 प्रीम-सूत्य् आपरिथ् वन्दहाम् पान् ।
 नील-नाग नीलकण्ठस् दिगंबरसथ्
 वीद-सागरसथ् छह पोश-पूजा ॥
 देव-स्थली छह देवसरसथ्
 सार्थनिथ् देवन् पाद्य-प्रनाम् ।

प्रमात्मपुष्पमालाः सृष्टीत्वा गिरिपृष्ठात् तरिष्यामि-तस्य

सुनशयाः (देव्याः) उमायाः (तत्क्षेत्रे) करिष्यामि पुष्पपूजाम् ।

इयां करिष्यति ममापि ध्यानं (यथा) स्मरिष्यामि-तस्य

उमाधरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११६५ ॥

कोटीश्वरक्षेत्रे परितः परिवर्तय तस्य सरसः

कोटितीर्थतीर्थस्य अस्ति-यस्य माहात्म्यम् ।

(तत्र) आशं निधास्यामि संकर्षणाख्यमहादेवस्य वरस्य

कोटीश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

आरुच्यामि आञ्जापनं सृष्टीत्वा नन्दिकेश्वरात्

शिवस्य च शिवायाः करिष्यामि पुष्पपूजाम् ।

परमेश्वरीरूपायाः च परमेश्वरात्मनः

जम्बुकेश्वरमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

त्रयाणामेव (पूजनाय) सज्जनां कृत्वा नित्यदा व्रतानि धारयिष्यामि

त्रिभ्य-एव भूयान्नाम-तेषां पाद-प्रणामः ।

त्रिसन्धाक्षेत्रे (तत्रस्थाय) उपहारी-कुर्यां स्वात्मानं श्यामसुन्दराय

पीताम्बरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

सितासंयुक्तपायसेन फाणितेन स्थालीं पूरयिष्यामि-तस्य

अतिप्रेम्णा भोजयित्वा उपहारयेयं-तस्मै स्वात्मानम् ।

नीलनागाख्यक्षेत्रविशेषे नीलकण्ठस्य दिगम्बररूपस्य

वेदसागरभूतस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

सर्वदेवानां-क्षेत्रस्थानं अस्ति देवसरः-नाम्निपुरगाणे

(तत्र) सर्वभ्य-एव देवभ्यः पादप्रणतिरस्तु ।

वासुक-नाग आन शम यम खरस्य

स्य कौसरस्य छह् पोश-पूजा ॥ ११७० ॥

कपाल-मोचन वक्ति-बाव् वरस्य

पाप-क्षय गच्छिन् पर शाप-मोचन् ।

पालवनि कपाल-माला-दरस्य

त्रिशूलधरस्य छह् पोश-पूजा ॥

न्यथ सृत्य ह्यथ पननिस् व्वपरस्य

शिव-राग प्रथाग-मञ्जु कर आन् ।

कूटौ-तीर्थ पोश लाग ईश्वरस्य

त्रिपुष्करस्य छह् पोश-पूजा ॥

गंग-जटन् वातिथ् वर् मंग हरस्य

अमृतच दार च्यावनाव्यम् ।

तमन्दिस् प्रारबुन् कुम् आसरस्य

जटाधरस्य छह् पोश-पूजा ॥

खथम् गच्छिन् त प्रथम् वरस्य

कालाग्नि-रुद्रस् त भद्रकालिय ।

पूज निष्कल कल-माला-धरस्य

कालशेखरस्य छह् पोश-पूजा ॥

तुलसुलि पर्जन्याविथ् स्य-श्वरस्य

राजर्यञ्ज माज्य राज्ञिय कर पूज् ।

दूप-दीप् आलवस् ह्यथ चामरस्य

भूतेश्वरस्य छह् पोश-पूजा ॥ ११७५ ॥

(यत्र) वामुक्तिनागतौर्ध्वं स्नानेन शान्तचित्तो-भविष्यामि पतिष्यामि
(च) स्मरणे
सैव कौंसरेति-नाम्ना-प्रसिद्धस्य-तीर्थस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११७० ॥

कपालमोचनाख्ये-तीर्थद्विशेषे भक्तिभावनां धारयेयं-तस्य

पापक्षयः भूत्वा (क्षीणपापो भूत्वा) पठिष्यामि शापमोचनाख्य-
स्तोत्रमन्त्रान् ।

जगत्पालकस्य कपालमालाधरस्यैव

त्रिशूलधरनाम्नः-शिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

नित्यदा सह धृत्वा स्वीयं परकीयं (च)

शिवानुरागेण प्रयागतीर्थमध्ये करिष्यामि स्नानम् ।

कोटितीर्थस्यतीर्थं पुष्पाणि निवेदयिष्यामि ईश्वराय

(तत्र) त्रिपुष्कराख्यमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

गङ्गाजटन्-नाम्नि-तीर्थं प्राप्य वरं प्रार्थयिष्यामि हरदेव

(तत्र) असृत्स्य धाराः पाययिष्यति-मां-सः ।

तस्यैव प्रतीक्षमाणः अस्ति आश्रयदानस्य

जटाधरमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

स्वयम्-नाम्नि-गिरिक्षेत्रे गत्वा तु प्रीतिं धारयिष्यामि-तस्य

कालाग्निरुद्रात्मनः-शिवस्य (तत्सहवासिन्याः) भद्रकाल्याः च ।

पूजां-करिष्यामि निष्कलस्य कपालमालाधरस्यैव

कालशेखराख्यस्य-महादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

तुलमुलु-नाम्नि-क्षेत्रे उपलब्ध सद्गुरुमेव

महाराज्जगताः जगन्मातुः राज्ञीदेव्याः करिष्यामि पूजाम् ।

धपं-रत्नदीपं ऊर्ध्वं-भ्रामयिष्यामि-तस्य सह चामरेणैव

भूतेश्वरस्य-तद्गुपदेवतास्वामिनः अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११७५ ॥

रामरादन-प्यठ मन पूज् करस्य
 प्रारम् हरम्बख वरस्य तल् ।
 वरञ्ज-बल खस वात प्यठ् ब्रह्मसरस्य
 जगदीश्वरस्य छह् पोश-पूजा ॥
 हंस-द्वार नेर वात प्यठ् कोलसरस्य
 शिव-लोल गंगाथ मज्ज कर आन् ।
 विश्वरूप् ज्ञानिथ् विश्वेश्वरस्य
 गंगधरस्य छह् पोश-पूजा ॥
 अर्जुन-देवन् ह्यथ् युधिष्ठिरस्य
 नारान्-नाग करू द्यान पूजा ।
 मनकिस् मन्दिरस् मज्ज श्रीधरस्य
 बोधेश्वरस्य छह् पोश-पूजा ॥
 पर्वत शारिकाथ लीला परस्य
 वामदेव् रक्ति अस्य परनथ तल् ।
 गाल्यम् संकटकिस् अस्वरस्य
 चक्रेश्वरस्य छह् पोश पूजा ॥
 रंग-रंग कंग्-पोश् श्रीलि पाँपरस्य
 ज्वालाथ बालाथ पूजि लागस् ।
 श्री-महादेवस् त भस्माधरस्य
 हर्षेश्वरस्य छह् पोश-पूजा ॥ ११८० ॥
 नाग नाग फेर कृतु इथ् बवसरस्य
 लाग नाग-नाथस् कुन् मन प्रान् ।

रामराधनगिरिसमीपवर्तिक्षेत्रात् मनसा पूजां करिष्यामि-तस्य

प्रतीक्षिष्ये-तस्य हरमुखगिरेः द्वारस्य उपत्यकामूले ।

(तत्र) बरजबल-नाम्नि-प्रदेशे आरोक्ष्यामि प्राप्स्यामि पृष्ठे (समीप-
स्थाने) ब्रह्मसरसः

जगदीश्वरस्य (तद्वेश्वर्तिदेवावतारस्य) अस्ति पुष्पपूजा ॥

(ततः) हंसद्वारात् निर्गमिष्यामि प्राप्स्यामि (च) समीपं कौलसरसः

(तत्र) शिवहार्देन गङ्गायाः मध्ये करिष्यामि स्नानम् ।

विश्वरूपं परिज्ञाय विश्वेश्वरं-शिवम्

गङ्गाधरस्यैव अस्ति पुष्पपूजा ॥

अर्जुन-देवेन (यथा) सहायीकृत्य युधिष्ठिरम्

नाराण-नाग-नाम्नि-क्षेत्रे कृता (करिष्यामि) ध्यानेन पूजाम् ।

(तत्र) मनोरूपस्य देवालयस्य मध्ये श्रीधरस्यैव

बोधेश्वर-देवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

(ततः) पर्वताख्यं-प्रद्युम्नगिरौ शारिकायाः कीर्तिस्तुतीः पठिष्यामि-
तस्याः

(यत्र) वामदेवाख्यः-शिवः पालयिष्यति अस्मान् पादयोः तले
(समाश्रितान्) ।

विनाशयिष्यति-मम संकटात्मकं असुरम्

चक्रेश्वरशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

नानाविधानि कुङ्कुमपुष्पाणि विकसितानि पाँपर-नाम्नि-प्रदेशे

ज्वालामुखाः बालादेवतायाः पूजायै समर्पयिष्यामि-तस्याः-तानि ।

श्री-महादेवस्य (तद्वैवताऽभिन्नस्य) तु भस्मपरिमलिताङ्गस्य

हर्षेश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११८० ॥

क्षेत्रे क्षेत्रे (प्रतिक्षेत्रं) संचरिष्यामि क्रियत् अस्मिन् भवसरसि

संयोजयिष्यामि नागनाथं प्रति मनः प्राणांश्च ।

पूज् कर अन्दर् शिव-मन्दिरस्य
 आत्म-रूप हरस्य अह् पोश-पूजा ॥
 कृष्णस् शिवप्रथमुक् च्यावि चरस्य
 तीर्थ-फल दाव्यस् गरस्य मङ्ग
 रूप् हाव्यस् मङ्ग चनमातरस्य
 शडचरस्य अह् पोश-पूजा ॥ ५६ ॥

57. THE PROCEDURE AT THE PUṢPA-PŪJĀ.

अनिख् वनि-दिथ् क्षपारिथ् पोश् सारिथ् ।
 करनि लङ्गि पोश-पूजा चारि चारिथ् ॥ ११८३ ॥
 थिह्-कङ्काह् ओसु लाङ्गिम् करनि लङ्गि तिथ् ।
 प्रसन् साँपनु तिमन् षट् पान शिव-जिथ् ॥
 करिथ् प्रथ्-रंग रंग पोशनथ् डेर ।
 करुख् शिव-शक्ति-रूपस् अन्दि-अन्दिथ् गेर ॥ ११८५ ॥
 परान् ओसु वौद-मंगल्-श्रूख् ब्रह्मा ।
 उमा अथ् सूत्य्-सूतिथ् कर् च्छ् चमा ॥
 तिमन् वास्योव् न्यवर अन्दर् शिवथ् शिव् ।
 च्लुख्-नीरिथ् शिव-सन्दिथ् लोल आलव् ॥ ५७ ॥

58. A RAPTUROUS SONG OF THE FAITHFUL AT THE PUṢPA-PŪJĀ
IN HONOR OF ŚIVA.

वृशवस् युस् कुह् खसवुनुय
 हृदयस् मङ्ग कुह् वसवुनुय ।

पूजां करिष्यामि अन्तःकरणात्मनि शिवालये-एव

स्वात्मदेवतारूपस्य हरस्यैव अस्ति पुष्पपूजा ॥

कृष्णाख्यस्य शिवप्रीत्यात्मकं पाययिष्यति भङ्गारेणुधूमम्

(यथा) तीर्थसेवनफलं अदापयिष्यत् गृहस्यैव मध्ये ।

रूपं अप्रकटयिष्यत्-तस्मै मध्ये क्षणमात्रकालस्यैव (शीघ्रमेवेत्यर्थः)

घडत्तरमन्लात्मनः-शिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ५६ ॥

पुनरपि प्रक्रान्तं स्तुतिपूर्वकपूजोपयोगितया प्रस्तौति ॥ ५७ ॥

आनीतानि-तैः विचित्र्य समन्तादेव पुष्पाणि सर्वाण्यैव (नानाविधानि) ।

कर्तुं प्रवृत्ताः पुष्प-पूजां अन्विष्य अन्विष्यैव ॥ ११८३ ॥

यत्-किञ्चित् आसीत् आवश्यकं विधातुं प्रवृत्ताः तदेव ।

प्रसन्नः संपन्नः तान् प्रति (तेन) स्वयं श्रीशिवदेवः ॥

कृत्वा सर्वप्रकारेण नानावर्णानां पुष्पाणां कूटानि ।

कृतस्तैः शिवाभिन्नशक्तिरूपस्य परितः आवृत्तिक्रमः ॥ ११८५ ॥

पठन् आसीत् वैदिकमङ्गलश्लोकान् ब्रह्मा ।

उमा-देवी अस्ति-ते सहचरन्ती कुस त्वं ज्ञान्तिभू ॥

तेषां (तु) भासमानो-ऽभूत् बहिः अन्तश्च शिवात्मैव शिवः ।

निर्गतश्चान्तरात्-तेषां शिवस्यैव प्रेम्णा आहूतिशब्दः ॥ ५७ ॥

हार्दाद्बहिर्निस्सृतभक्षुपेतस्तुतिप्रस्तावना ॥ ५८ ॥

वृषभं यः अस्ति आरोहणशीलः

हृदयस्य मध्ये अस्ति (स एव) निवसन् ।

धिधि-ना दिधि दर्शुनय

करस्य् पोश-वर्शुनय । ११८८ ॥

पानस् कुह् वस् मलवुनुय

डाकस् कुस् चन्द्रम ननुय ।

द्वयुस् काँह् कुस् न कुय् कुनुय

करस्य् पोश-वर्शुनय ॥

प्रय् ज्याय सुय् कुह् आसवुनुय

संकट् त दख् कुह् कासवुनुय ।

ल्ललि-मञ्ज् ह्यमोन् ललवुनुय

करस्य् पोश-वर्शुनय ॥ ११९० ॥

मायाय ख्हण्ह् कुह् सनुय

कुय् तय् मुष्किल् तरनुय ।

तमि मञ्ज् सुय् कुह् तारवुनुय

करस्य् पोश-वर्शुनय ॥

खप्रकाश् ख्ह् कुस् ननुय

गाश-रख्यन् कुन वनुय ।

गाश-निश् रातस्वगल् अन्नुय

करस्य् पोश-वर्शुनय ॥

गक्कि-ना पालनाय कुनय

जाञ्-गाश् ह्यधि बख्चुनुय ।

अंसि ह्यमोन् पर्जनावुनुय

करस्य् पोश-वर्शुनय ॥

आगच्छन्नु ददातु साक्षात्कारम्

कुर्यात्-नाम-तस्य पुष्पवर्षणमेव ॥ ११८८ ॥

स्वभूतौ अस्ति (यः) भस्म परिमलयन्

(यस्य) भाले अस्ति-तस्य चन्द्रमाः प्रकटः ।

द्वितीयः कोऽपि अस्ति-तस्य न, अस्ति-सः एकाकीव

कुर्यात्-नाम-तस्य ० ॥

प्रत्यक्षिन् स्थाने स-एव अस्ति वर्तमानः

संकटं (अस्माकं) दुःखं च अस्ति अपनयन् ।

परिष्वङ्गमध्ये आरप्यामहे-तं लालयितुम्

कुर्यात्-नाम-तस्य ० ॥ ११९० ॥

मायारूपः समुद्र-एकः अस्ति अतिगम्भीरः

अस्ति तस्य अतिदुष्करं तरणम् ।

तस्य मधात् स-एव अस्ति तारयन्

कुर्यात्-नाम-तस्य ० ॥

(तस्य) स्वप्रकाशात्मा स्वरूपः अस्ति-तस्य प्रत्यक्ष-एव

प्रकाशरहितानां नास्ति उपलक्षणविषयः ।

(यतः) प्रकाशात् (प्रकाशकाले दिवसेऽपि) पेचकपत्नी अन्य-एव

कुर्यात्-नाम-तस्य ० ॥

गच्छतु-नाम (संभविष्यति ननु) पालनायां संसुखः

ज्ञानात्मकं प्रकाशं प्रवृत्तो-भविष्यति अनुग्रहीतुम् ।

(येन हेतुना) वयं प्रवृत्ता-भविष्यामस्तं उपलक्षयितुम्

कुर्यात्-नाम-तस्य ० ॥

च्यथ् थव् ज्यथ् कुन इयन्नुय

सुथ् सथ् रोजि पथ्-कुनय ।

इहथ् कथ् न्यथ् मानवुनुय

करसथ् पोश-वर्शुनुय ॥

ग्वन-सूत्य् मनसथ् सन्नुय

वनसथ् ह्यमोन् क्कारुनुय ।

दारनाय दान दारुनुय

करसथ् पोश-वर्शुनुय ॥ ११८५ ॥

खन पोश व्यन ज्ञानुनुय

शरनथ् गक्त्त तस् कुनय ।

खूव् कुस् न कुय् न्यथ् ननुय*

करसथ् पोश-वर्शुनुय ॥

हर-नाव् वालिञ्ज्य खनुय

शिव-खूव् ह्यतु प्रावुनुय ।

तति कुन इयथ् त मरुनुय

करसथ् पोश-वर्शुनुय ॥

स्थूल-रूप सुथ् कुह् शखवुनुय

सूक्ष्म-रूप देह-निष् व्यनुय ।

मायाय अन्द रोजवुनुय

करसथ् पोश-वर्शुनुय ॥

अस्य मज्ज सुय कुह् कुनु जनुय

शख्च-सूत्य् वख्च तोठवुनुय ।

* न्यथननुय इत्यपि पाठः ।

(तत्सद्भावात्) चित्तं निधेहि जनित्वा नास्ति पुनर्जन्म

स-एव सत्यात्मा स्यास्सति पश्चादवशिष्य ।

इमामेव कथां नित्यं मन्यमानो-ऽहम्

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

सद्गुणसंपत्तना मनस-एव अतिगम्भीरः

वनात् प्रवृत्ता-भविष्यामस्तं मार्गयितुम् ।

(तदर्थं) धारण्या ध्यानेन धारणीयः-सः

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥ ११९५ ॥

स्वर्णपुष्पमिव व्यनाख्यलतापत्तं ज्ञातव्यम्

शरणमेव गच्छ-नाम तं प्रत्येव ।

लोभः (पूजादेरन्यकृतायाः) अस्ति-यस्य न, (यतः) अस्ति-सः नित्यं
नपु-एव

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

हरेति-नाम हृत्कमले खातमस्माभिः

(येन) शिवलोकः आरब्धः अवाप्तुम् ।

तत्र नास्ति जनित्वा पुनः मरणम्

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

स्थूलरूपेण (देहादिना) स-एव अस्ति शोभमानः

सूक्ष्मात्मना देहात् भिन्न-एव ।

मायासकाशात् बहिरेव स्थितिशीलः

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

अस्माकं (सर्वेषां) मध्ये स-एव अस्ति एकः पुरुषः

शक्त्या-हेतुभूतया भक्तिविधानस्य तुष्यन् ।

पोश-पूजाय खेतु वनुय
 करसय् पोश-वशुनुय ॥
 अग्नन् ह्येतु प्रजलनुय
 अक्रच-सूत्य बल् निववुनुय ।
 ब्रह्मा-सन्दु विष्णुनुय
 करसय् पोश-वशुनुय ॥ १२०० ॥
 संसार-सर् कुह् बडु सनुय
 वन्दुकुय् चन्द कुन कुनुय ।
 हर नाव-तार् तारवुनुय
 करसय् पोश-वशुनुय ॥
 चौर-खड-यालाह् अनुय
 कन्द-नावद-सूत्य गनुय ।
 दय ह्ययि दय-वत ह्यनुय
 करसय् पोश-वशुनुय ॥
 कृष्णन् वक्ति-वाव वनुय
 रंग-रंग बंग व्यनु व्यनुय ।
 दिथि तस् लोल मस् चनुय
 करसय् पोश-वशुनुय ॥ ५८ ॥

59. SONG ON PUTTING ON THE WEDDING GARLAND.

वक्त-वत्सल मोनुख म्यानि मननय्
 शक्ति-नाथ गंडथो मननय्-माल* ॥ १२०४ ॥

* शक्तिराहित्ये मननात्ममालाया असंभव इति च द्योत्यते ।

भवता चण्डाली मुक्तिं प्रापिता, दूतकृत्यत्रयन्द्रः संपादितः, इत्यादि कार्याणि स्वशक्तैव कृतानि । तत्स्मरणं च मननसुच्यते ॥

पुष्पपूजापुष्पाणां आरूढः (संपन्नः) क्रूटः

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

अग्निना (च) आरब्धं प्रज्वलितुम्

आहुतीभिः बलं स्वीकुर्वन् ।

(यत्र) ब्रह्मदेवस्य विष्णोश्च (बलिमित्यन्वयः)

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥ १२०० ॥

संसारान्ध-स्रः अस्ति महत् गम्भीरम्

चित्तात्मकं “ पाकट ”-विशेषकं नास्ति रिक्तम् ।

हरेति-नाम नौतरपण्यसिन्ति (नः) तरणोपायः

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

शर्करामिश्रपायसस्याली आनीता (या)

सिताविशेषेण-फाणितादिना (च) घनीभूतासीत् ।

ईश्वरः आरप्यते विवाहविध्युपयुक्तान्नं भोक्तुम्

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

(ग्रन्थकर्तुःस्वालापानुकूलोक्तिः) कृष्णार्थेन भक्तिभावः कथितः

नानाप्रकारेण भङ्गना (कन्दसां) भिन्नं भिन्नमेव ।

दास्यति तस्मै स्वप्नमात्मानं आसवं पानाय

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥ ५८ ॥

(प्रसङ्गतो मङ्गल्यमालाख्यविवाहोपयोगिपुष्पमालाबन्धन-

गीतिं तद्योग्यकीर्तीश्च गायन्ति ॥ ५९ ॥

हे-भक्तवत्सल संमतस्त्वं ममैव मनसैव

हे-शक्तप्रभिरस्वामिन् बध्नीयां-ते मङ्गल्यमालाख्यपुष्पमालाम् ॥

१२०४ ॥

बूझि बूझि अवनन्य युस् करि मननय्
निदिद्यासन ज्ञान-दीपय् जाल् ।

साचात्कार कुख् शिवरूप नननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२०५ ॥

आदिकार् दितु-मंतु कुय् सय्-जननय्
मज्ज कुय् अन्द् ह्यय् माया-जाल् ।

निगर्वन लगयो दृश्यनय् गवननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

यियु कुख् त तियु कुख् कियु कुख् नननय्
सुय् ज्ञानि यस् बनि द्यु हिहु ह्यल् ।
वनु दिय् ननु बुकि बुकि अग्नि किह् वननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

देहान्दकारुकु कुलु ह्ययि कननय्
तीत्र-वैराग्यकु सुराह् वाल् ।
शिवरूप तिय् बनि यिय् ग्रहि-पननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

बीशन यिम् म्वख् चय् कुन् अननय्
तिमनय् आय् मंगि काल् यच्च-काल् ।

तिहृद्य अकि-नाटि मज्ज कल्पान्थ वननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

लोल आलव अशि-फय् वैस् कननय्
चान्यन् गकिना तर् किम् लाल् ।

श्रुत्वा श्रुत्वा पुराणादिश्रवणानि यः करिष्यति मननम्

तस्य निदिध्यासनात्मना ज्ञानदीपमेव प्रज्वलय ।

साक्षात्कारदानेन असि शिवरूपः प्रत्यक्षीभवन्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२०५ ॥

प्रधानभावः इत्तः अस्ति-त्वया सज्जनेभ्यः

मध्ये अस्ति-ते अन्तश्च गृहीत्वा मायाजालम् ।

हे-निर्गुण उपहारीभवेयं-ते ईदृशेषु गुणेषु

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

यादृशः असि, तादृशः च असि, कीदृशः असि प्रत्यक्षीभवन्

स-एव जानाति यस्य भविष्यति ईदृक् सद्दृशी अवस्था ।

मार्गणानि दत्त्वा प्रत्यक्षं दृष्ट्वा दृष्ट्वा अन्धाः सन्ति भवन्तः

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

(अयं जीवात्मा) देहात्मकारात्मा वृत्त प्रवृत्तो-भविष्यति निष्पतत्यक्षी-
भवितुम्
तीव्र-वैराग्यात्मकान् तुषारकणान् अवरोपय (अत्र विद्येहि) ।

शिवभावेन तदेव भविष्यति (यदेव) पौषमासे-वृत्तपर्णानाम्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

हे-भीषणात्मन् ये सांमुख्यं त्वामेव प्रति आनयिष्यन्ति

तेषामेव आयुर्बलं कामयिष्यति महाकालः चिरकालपर्यन्तम् ।

तेषां अक्षिनिमेषमात्रस्य मध्ये कल्पान्तकालाः संभविष्यन्ति

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

प्रेमात्मना आह्वानेन (युक्ताः) बाष्पकणाः (सदीयाः) वंशात्मनोः कर्णयोः

तव संशुक्लन्तु-नाम सखे हे स्तो-मे कनीनिके ।

सुय् स्वक्त वनिहेम् यय् क्रिह् स्वक्त वननय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२१० ॥
 पञ्जि बाव पर् माननाव पान् पनुनुय्
 शाह् पूर् वर्ताव अथि ह्यथ् माल् ।
 मङ्ग वाज़रम् वान् लदु निर्दनय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
 ह्यलि ह्यलि लावि लावि भावि भावि ग्वन्यनय्
 कुज़रकि खल्ल फल्ल वक्क स्वक्तहाल् ।
 गाटम् गाट प्यव् हर्दरम् कुह् कूननय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
 नेमच्यन् नारिज्यन् यमक्यन् यननय्
 समदृष्टि-ज़ल् फिर् मालामाल् ।
 निप्रकाम-कर्म-बूमि कल्पवृत्त् वननय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
 च्यथ्-आकाश हाव् न्यथ् स्वख् पनुनुय्
 क्काडनम् लगुमतु कुम् पाताल् ।
 रनु कुम् खनवट खड् कुम् खननय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
 योग अग्न विन् कुम् ज्ञान अन् रननय्
 योगेश्वर कुय् मुख-सन्दु साल् ।
 अनिच्छाय कर्तम् अनुग्रह् पनुनुय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२१५ ॥

(यत्र) तदेव सुक्तात्तं अभविष्यत्तस्य यस्य सन्ति सुक्ता-इति (विशिष्टं)
कथयन्तः (विज्ञाः)

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२१० ॥

सत्येन भावेन (वास्तवमूर्त्येन च) उत्कृष्टं संमानयिष्यामि (परमानाख्यं
तौल्यपरिमाणं च) आत्मानं स्वकीयम्
श्यासं (वशिष्ठत्वं च) पूर्णं प्रवर्तयेयं हस्तिं गृहीत्वा मालाम् ।

मर्थ्यं विपश्येः आपणं आरोपितं निर्धनेन (मया)

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

कण्ठिं कण्ठिं सुष्टिबन्धं सुष्टिबन्धं हस्तपूरं हस्तपूरं आवसितस्थानेषु
कैवल्यात्मनि खले फलरूपं (धान्यं) निःक्षता सुक्तहालनामकं-
विशिष्टधान्यभेदं (सुक्तात्मफलं वा) ।
प्रज्ञायाः हीनता (यत्र) संपन्ना आधिक्ये-सति अस्ति न्यूनीभवन्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

शौचादिनियमात्मिकासु जलनालिकासु अहिंसादियमात्मिकासु अल्प-
क्षेत्रभूमिषु (निम्नोन्नतस्वभावासु)
समदृष्टमात्मक-जलं प्रवर्तय परिपूर्णम् ।

(येन) निष्कामात्मकृतकर्मभूमिः कल्पवृक्षाः संभविष्यन्ति

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

हे-चिदाकाशात्मन् प्रदर्शय नित्यं सुखं स्वकीयम्

अन्वेषणार्थं लग्नः अस्मि पाताले ।

कुणिः अस्मि कफोणिना गर्तं अस्मि खनन्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

योगात्मना अग्निना विना अस्मि ज्ञानात्मकं ओदनं पचन्

हे-योगेश्वर अस्ति-तव सुखं स्य (मम) निमन्त्रणम् (तत्र भोजने)

(तत्सद्भावे ऽपि) अकसादेव कुरु-नाम-मे अनुग्रहं स्वकीयम्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२१५ ॥

दय-दन प्रापथ् कुह् प्रथ-कैसि वननय्
 वान-रस्तु कर्म-ह्यनु कुस् कंकाल् ।
 वडि-भगवान् व्वञ्ज् म्य खदत् वान पनुनुय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
 गंड-गंड् वुञ्ज् छ्यम् आम्यन् पननय्
 वर् दिम् इन्द्रचन्द्र कुख् दयाल् ।
 द्वग्नाव् व्वलंगिथ् कुख् च्यन् ग्वननय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
 साद छ्यम् इच्छा कमारी नननय्
 स्यज् साज्जगह् सूज्जिथ् संवाल् ।
 वरुनस् सज्जिवरिक्थि वरतननय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
 शक्तिपात-सूत्य् वक्ति-बाव न्यथनन्यनय्
 वक्थ् कर् मैना-बाव् हिमाल् ।
 ताह् खूलु वर-दिनक्यन् वरदननय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
 थफ् कर्ह् मनस् चिदानन्द-गननय्
 तफ् गव् स्यद् अथि मठ् जफ्-माल् ।
 मथ् करुनस् इथि प्रथम-मस्-चननय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२२० ॥
 मैनाय हिमाल-पर्वथ् कुह् वननय्
 चक्रेश्वर् कुथ् विजगत्याल् ।

देवात्मधनस्य प्राप्तिः अस्ति प्रत्यक्षस्य संभवन्त्येव

(अहं) पात्ररहितः (कुपात्रः) सत्कर्मभाग्यहीनः अस्ति दरिद्र-
पात्ररः ।

हे-महेश्वर्यशालिन् संग्रति सह्यं प्रेषय-नास पात्रं (इयात्मकं) स्वकीयमेव

हे शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

ग्रन्थयः (संबन्धाः) अधुनापि अस्ति-मे अपक्वानां सूत्राणांमेव

वराख्यकर्तनं (वरं च) देहि-मे इन्द्र(यन्त्र)रूपप्रकाशस्वभाव
(हे-भगवन्) असि (यतः) परमदयालुः ।

द्विगुणीकुरु उल्लङ्घ्य असि त्रिभ्यः गुणैभ्य-एव

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

ऋतुस्वभावा अस्ति-मे इच्छात्मिका कुमारी प्रत्यक्षीभवन्ती

सिद्धिं (ऋज्वीं च) प्रसाधिकां प्रेषयित्वा संस्कारय (ताम्) ।

वृत्तपूर्वाहं-तस्य समुद्रकस्य* वर्तनेन

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

परमानुग्रहोद्भूतेन भक्तिभावेन दिगम्बराणां (विनाभूतानां) (नः)

भक्तिं कुरु मेनका-भावं हिमालयम् ।

संबन्धनानि उद्धाटितानि वरप्रदानात्प्रनां वधूयोग्यवस्त्राणाम्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

अवलम्बना कृता मनसः चिदानन्दघनेनैव

तपः संपन्नं सिद्धं हर्त्तं विस्मृता जपविधानमाला ।

उन्मत्त-इव कृतस्तेनाहं ईदृशेन प्रेमात्ममद्यपानेन

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२२० ॥

सेनां हिमालयपर्वतः अस्ति कथयन्

(अयं) संसारात्मचक्रेश्वरः अस्ति त्रिजगत्पालकः ।

* यत्र विवाहादी कुक्कुमादिवृणं वरपक्षैः संस्थाप्य वधूपक्षेषु तत्काले समर्प्यते ।

सौरि देव् चक्रस् फौरि प्रदख्यननय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
 कृष्णम् हरस्वख स्वख् हाव पनुनुय्
 थपि खारतन् प्यठ् सोहंस-बाल् ।
 फौरि फौरि नेरि नेरि निर्नय-वननय्
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय् माल् ॥ ५८ ॥

60. THE WOMEN COMPLAIN THAT THE BRIDE HAS NO ORNAMENTS
 SIVA CREATES GOLD, AND IT IS SHOWERED LIKE SNOW
 UPON THE BRIDE.

दयन् दयाय स्तूत्य् ह्यतु दय-वत ख्यु ।
 कृष्णानौ वनवन्-वानिय अन्दर् वनु ॥ १२२३ ॥
 शख्य् थियि व्वलसनस् संसार् दार्थ ।
 गच्छस् आसङ्ग लौकरन् राज-कर्मार्थ ॥
 इह्य् कथ् गथ् शिवनाथम् कनन्-मङ्ग ।
 सुह् कुय्-ना सार्थनिय् वातिथ् मनन्-मङ्ग ॥ १२२५ ॥
 दपुख् तमि लौकरन् क्वाह् गथ् म्य वनितीम् ।
 सुह् कुस् ओशद् कुह् वनियथ् पक् म्य अनितीम् ॥
 व्यनथ् करुहस् महाराजा थविव् कन् ।
 महार्थङ्ग लौकरन् गथ् गहन् तथ् खन् ।
 दपुख् तमि गहन् तथ् खन् कथ् क्किह् वनन् ।
 कनन् करितीम् कुवना कैमि वनन् ॥

सर्वे देवाः चक्रस्य संचीर्णाः प्रदक्षिणेषु*

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

(ग्रन्थकृतः स्वालापः) कृष्णाख्यस्य हरमुखगिरौ मुखं प्रदर्शय स्वकीयमेव

हस्तावलम्बेन आरोपय-नाम पृष्ठे हंसवालाख्ये-सोहंसात्मयोग-
भूमिकायां ।

पुनः पुनः अधित्यक्रासु निर्गमिष्यति निर्णयात्मवनेभ्यः

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥ ५९ ॥

स्वर्णमणिवृष्टिवृत्तविवक्षया वृत्तान्तान्तरं प्रक्रामति ॥ ६० ॥

ईश्वरेण दयया (महासायया) सह आरब्धं विवाहविध्युपयोगि-भोजनं
भोक्तुम् ।

जन्यस्त्रीभिः गीतिवाण्याः सर्थे कथितम् ॥ १२२३ ॥

(यथा) शक्तिः आगमिष्यति उल्लसनं शृङ्खल्यव्यवहारं धारयिष्यति ।

(तथा) योग्या-अस्याः भवितुं अलंकृतिः राजकुमारीरूपायाः ॥

इयमेव कथा संगता श्रीशिवस्य कर्णयोः ।

सः (हि) अस्ति-नाम सर्वेषामेव व्याप्तवन् मनःसु ॥ १२२५ ॥

प्रत्युक्तं-ताभ्यः तेन अलंकृतिः किं-नाम भवति मां कथयत-नाम-मासु ।

तत् किं औषधं अस्ति कथयित्वैव प्रतीतिं मे आनयत-नाम-मे ॥

विज्ञप्तिः कृता-ताभिस्तस्य हे-महाराज निधास्यथ कर्णौ (शृणु) ।

महाराज्याः-कृते अलंकृतिः अस्ति आभूषणानि पुनः स्वर्णम् ॥

प्रत्युक्तं-ताभ्यः तेन भूषणानि पुनः स्वर्णं किं-वस्तु सन्ति कथयन्तः ।

कर्णयोः कुरुत-नाम-मे (प्रावयत) अस्ति-युष्माकं-न-किं कस्यापि
प्राप्तियोग्यम् ॥

* अस्य प्रदक्षिणेन संसारचक्रप्रदक्षिणफलं संजायते इति ।

सुह् क्वा अन् हिहृ यिथु सुह् सन्दारि प्रानन् ।

कुह् क्वाह् ग्वन् तथ् ब्रह् इथु खन् कुम् न ज्ञानन् ॥

व्वपद्दु थ्यलि कम् त अम्दन् इथु म्वसुल्लु ग्व् ।

हिवुथ् ग्राह् त गटाह् व्वञ्ज् अस्य कहनु प्यव् ॥ १ २ २ ० ॥

तिथुथ् बुतराच्च-प्यठ् व्वत्पथ् वनिन् खन् ।

हिविय् सारिय् वनन् अद लूष-निश् प्यन् ॥

वनिथ् दथ् तस् बेपवाथस्य् गय राथ् ।

कहन् गगराय् जि गहनस् किच्च करिव् ज्याथ् ॥

ह्यातन् खन्-ग्रीन् वालुन् दारि-दार्य् ।

गहन वोतु वारिविकु राजकमार्य् ॥ ६ ० ॥

61. SONG OF PRAISE TO ŚIVA, ON ACCOUNT OF THE
SHOWER OF GOLDEN SNOW.

खन्-ग्रीन् बुतराथ् वरनथ् आय्

जै-जै भगवथ्-मायाथ् ॥ १ २ २ ४ ॥

सार्थनिथ् गहनकि तमनाह् द्राथ्

शंकरन् कैचाह् लाकरन् चावू ।

डाथ्-गज् खन्कि खति वूमिकाथ्

जै-जै भगवथ्-मायाथ् ॥ १ २ २ ५ ॥

शरने आय् व्वञ्ज् च्य बेपवाथ्

वडि दथ् यित अस्य दयाथ-प्यठ् ।

दरि नथ् लर्थ फेरन् लर्थ ज्याथ्

जै-जै भगवथ्-मायाथ् ॥

सः अस्ति-किं अन्नं इव यथा सः जीवयति (स्वस्थीकरोति) प्राणान् ।

अस्ति को-नाम गुणः तस्य अहं ईदृक् सुवर्णं अस्मि न जानन् ॥

उत्पन्नं यदा अख्यं सुज्ञातरूपेण च ईदृक् दुर्मूल्यं संपन्नं ।

सम्मानमेव राजा भिक्षुः च अधुना अस्माकं कर्तव्यः आपतितः ॥

१२३० ॥

तथैव भूतधात्रां उत्पन्नं भवतु सुवर्णम् ।

समाप्ताः सर्व-एव भविष्यन्ति ततः लोभात् पतिष्यन्ति (विमुखा
भविष्यन्ति) ॥

कथयित्वा इत्यमेव तस्य निर्भयस्य संपन्ना मतिः ।

कृता-तेन मेघनिर्घोष-इव-गर्जना हि भूषणादेः कृते कुमत प्रदेशं ॥

प्रवृत्तं सुवर्णमयहिसं पतितुं धारासारवत् ।

(तत्) भूषणजातं प्राप्तं अश्रुरगेहीयं (वरगेहीयं) राजकुमार्यैः ॥

६० ॥

सौवर्णह्निमवर्षणवृत्तं गौतिरूपेण प्रस्तौति ॥ ६१ ॥

सौवर्णह्निमेन भूतधात्री पूरणं समागता

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२३४ ॥

सर्वेषामेव भूषणजातस्य औत्सुक्यानि फलितानि

शंकरेण कियती (अविच्छिन्नरूपा) स्वर्णालङ्कृतिः अवरुपिता ।

सार्धद्वयदण्डप्रमाणं सुवर्णस्य अधिरुठं भूमिपृष्ठे

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२३५ ॥

शरणार्थी समागता-वयं अधुना त्वां हे-निर्भय

हे-महन् ईश्वर आगच्छ-नाम अस्माकं दयासांमुख्यं ।

निरुद्धं-भविष्यति न-चेत् विरुद्धपातेन पतिष्यन्ति सद्मानि निवासस्थानानि

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

ममदृष्टि-सूत्य् पथ् ह्यतु तन्नाथ

वाङ्मन् अह् राजन् सूत्य् कस्म कोम् ।

राज्-वाथ-हिश्य द्राय च्छ तय् दाथ

जै-जै भगवथ्-मायाथ ॥

खनुकुय् अवतार् दोर् खनप्राथ

खति प्रथ्-प्राथ खनकिय् डेर ।

खश् गव् इय् ईश्वर-इच्छाय

जै-जै भगवथ्-मायाथ ॥

सार्यनिय् खद् गथ मन-कामनाथ

लूब् च्छु त कुम् कस् रूद् म्वह्ताज्

सोरय् संसार् गव् कुञ्ज चाथ

जै-जै भगवथ्-मायाथ ॥

दथ-दन आसवुनु कुह् मज्ज वावनाथ

सुय् दन गक् इमि-निश गैय् सेर् ।

अद् मंगु सारिय् तिय् प्रजाथ

जै-जै भगवथ्-मायाथ ॥ १२४० ॥

कर्म-फल व्वपदोवु दर्म-अहाथ

लूब् थ्यलि गलु त मुह् पानथ् च्छु ।

पर् त पान् थख्मान् वोज्जन आथ

जै-जै भगवथ्-मायाथ ॥

लूब् कामि कृष्णम् कर्षस् व्वपाथ

अथ्-शख्च-हृद्य शूवाथ सूत्य् ।

समदर्शनेन निवृत्तिः षड्वीता वृष्णया

पाचकानां अस्ति राजभिः सह का क्रिया ।

राज्ञीसमानवेशः निर्गताः (संपन्नाः) चेटयः पुनः दास्यः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

सुवर्णस्यैव अवतारः धृतः सुनशानाम्ना-देव्या

(येन) अधिरूढाः प्रतिस्थानं सुवर्णस्य राशयः ।

अभीष्टं संपन्नं इदमेव ईश्वरेच्छायाः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

सर्वेषामेव सिद्धाः संपन्नाः मनःकामनाः

लोभः अपगतः कश्च कस्य संस्थितः अधीनः ।

सर्व-एव संसारः संगतः एकस्यां अवस्थायाम्

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

ऐश्वर्यधनं संभवत् अस्ति मध्ये भक्तेः

तदेव धनं अस्मदिष्टं अस्मात् संपन्ना-वयं तृप्ताः ।

अनन्तरं प्रार्थितं सर्वथैव तदेव प्रजया

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२४० ॥

कर्मफलं उत्पादितं धर्म्य-अनुया

लोभः यदा विनष्टः सोहृश्च स्वयमेव विनष्टः ।

परः स्वात्मा च एकरूपेण समीक्षणे आगताः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

(अन्यकर्तुः स्वंप्रत्यालापः) लोभं अपनयिष्यति कृष्णाख्यस्य करिष्यति-
तस्य उपायम्

त्वदीयायाश्चित्तशक्तः (स्वकीयायाः) शोभया चेतुभूतयम् ।

हावि तस् वलसुन् पनुनु ज्याय ज्याय
जै-जै भगवथ्-माथाय ॥ ६१ ॥

62. THE GUESTS DECIDE TO CLIMB ON TO THE ROOFS OF THE HOUSES.

महामाथाय प्रत्यख् होवु दर्शुन् ।
दुदलि-बदल् पवान् ओसु लाल-वर्शुन् ॥ १२४३ ॥
करान् अस्मि पानवञ् संवाद् सारिय् ।
करिव् वा व्वञ् लर्थन् खसनचू तथारिय् ॥ ६२ ॥

63. THE PEOPLE SHOVEL THE GOLDEN SNOW FROM THE ROOFS, AND
FIND THAT THE ROADS ARE BLOCKED UP WITH IT. THEY
LAMENT THE INCONVENIENCE OF THE UNIVERSAL
WEALTH AND INDRA RECOMMENDS THEM
TO ASK ŚIVA TO STOP THE FALL.

समिवो लूकौ खन-शीन् वालव्
पश् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥ १२४५ ॥
आंगनन् टङ्ग खति पथ् ह्यतु वालौ
कुठि-पोरन् खतु तालवन्-सूत्य् ।
दुर्गथ् चावू गथ् प्रावू जदालौ
पश् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥
शिव-नाथ स्वामियो द्यु न-स चालव्
क्याह् वनि श्रुत्थौ त थालौ-सूत्य् ।
वथ् मत लंगितन् प्यठ् वंगालौ
पश् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥

प्रदर्शयिष्यति तस्मै उल्लासं स्वकीयं स्थाने स्थाने

जयजयकरो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ ६१ ॥

स्वर्णमणिमयवृष्टिपातवर्णनम् ॥ ६२ ॥

महामायया प्रत्यक्षतया प्रदर्शितं दर्शनम्

(येन) करक-रूपेण निपतन् आसीत् मणिवर्षणम् ॥ १२४३ ॥

कुर्वन्तः आसन् परस्परं संवाङ् (मन्त्राणां) सर्वै-एव ।

कुरुत भोः अतो-ऽनन्तरं सद्म-पटलेषु आरोहणस्य सज्जनाम् ॥ ६२ ॥

लोकानां वृष्टिमनु संवादः ॥ ६३ ॥

समवेता-भवथ हे-लोकाः सौवर्णहिमं अधः पातयिष्यामः

पटलानि संपन्नानि परिपूर्णानि मणिभिः ॥ १२४५ ॥

अजिरेषु कूटानि आरूढानि (यथा) पश्चाद्भावः (पराजयः) गृहीतः

कोष्ठकपुरेषु (गृहोर्ध्वपुरेषु) आरूढं (स्वर्णवर्षणं) पटलैः-

दुर्गतिः (दरिद्रता) परित्यक्ता गतिः प्राप्ता चण्डालविशेषैः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

हे-शिवनाथ स्वामिन् इदृक् नहि-भोः शक्नुयाम

किं संपत्स्यति काण्डोलैः स्थालीभिः च ।

मार्गः (गमनार्थं) सा-नाम संयुक्तो-भवतु पृष्ठभागात् गृहोर्ध्वभागेभ्यः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

कम् कुन प्यो-मत् कुच्छ संबालव्
 क्याह् बनि साजौ जालौ-सूत्य् ।
 वान-वाल्लि वानन् गैय् दिथ् फालव्
 पग् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥
 इन्द्राजन् तोर दितुनख् आलव्
 क्याह् बनि तुहजौ नालौ सूत्य् ।
 बूजितन् शिव-जौ अबरम् ति डालव्
 पग् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥
 लोलुकु अग् च्चाव् चालौ-चालौ
 म्बन्त वाल् नेत्रक्यौ लालौ-सूत्य् ।
 कृष्णो जफ् कर् मालौ मालौ
 पग् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

64. THE EARTH FINDS THE WEIGHT OF THE GOLD INCONVENIENT.

वननि लज्जू पृथिवी कथ पाठि दरथ् बह् ।
 दथय्-पाठि वालि अद्वै क्याह् करय् बह् ॥ १२५१ ॥
 वननि लज्जू इय् स जगत्पालसय् कुन् ।
 पञ्चा इमि हाल् चावुन् लाल-वर्णन् ॥ ६४ ॥

65. THE EARTH IMPLORES ŚIVA TO STOP THE FALL OF GOLD.

पालवनि इमि हाल् वथ् लगि बाल-बाल
 बाल् थूत् चाल् कूत् लाल-वर्णन् ॥ १२५२ ॥

अख्यं (इदृग्वर्द्धणं) नास्ति पतितं (येन) कोष्ठाणि (धान्यावस्थिति-
गृहविशेषाः) संस्करिष्यामः

किं संपत्स्यति अस्माकं चिन्तात्मशीतज्वरेण ।

आपणव्यवहारिणः आपणेषु गताः दत्त्वा कवाटबन्धनानि

पटलानि संपन्नानि ० ॥

इन्द्रराजेन प्रत्युत्तररूपेण दत्तं-तेन-तेभ्यः संबोधनम्

किं-नाम भविष्यति यौष्माकीनैः आक्रन्दनादैः ।

शृणोतु-नाम श्रीशिवः अभ्यस्य अपि निवृत्तिं-करिष्यामः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

प्रेमपूर्णं अश्रु परित्यज हस्तपूरतया (प्रसृतिपूर्णमात्रेण)

मुक्ता (इव) वृष्टिवत्-निपातय नेत्रान्तर्गताभिः तारकाभिः ।

(अन्यकृतः स्वालापः) हे-कृष्णाख्य शिवेति-जपं कुर्वन् मालाभिः
मालाभिः (निरन्तरतया)

पटलानि संपन्नानि ० ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

पृथिव्याः सविलापकथनम् ॥ ६४ ॥

कथयितुं प्रवृत्ता पृथिवी केन-प्रकारेण स्थिरा-भविष्यामि अहम् ।

इत्यमेव वृष्टिपातो-भवेत् यदि किं-नाम करिष्यामि अहम् ॥

१२५१ ॥

कथयितुं प्रवृत्ता इदमेव सा जगत्पालकं-शिवं प्रति ।

योग्यमस्ति-किं अनेन प्रकारेण पातनीयं मणिवर्षणम् ॥ ६४ ॥

पृथिव्याः शिवं प्रति सदयं विज्ञापनं प्रस्तौति ॥ ६५ ॥

पालनकर्तुः अनेन प्रकारेण अयनं संगंस्थति पर्वतशृङ्गेषु

बालभूताहं इयत् शक्रुयां (सहिष्ये) कियत् मणिवर्षणम् ॥

१२५३ ॥

च्याज्ज पालनाय सूय्त् वाल् चिज्जगत्पाल

चालवज्ज् ऋम् वय् जगत्कु वार् ।

हिरण्यान् भारिथ् खाल्थम् पाताल

वाल युत्तु चाल कूत्तु लाल-वर्णन् ॥

दशमुज्ज चाव कैचाह् अगज्ज चाल

नग्नि मा संसार पश्च कोताह्

पालवनि इथि साल शूवा इमि हाल

वाल युत्तु चाल कूत्तु लाल-वर्णन् ॥ १ २ ५ ५ ॥

वय कास् हे मृत्युजय व्वज्ज निष्काल

जय शिव ओंकार ऋम् च्याज्ज सय् ।

कम् कर्त स्वन-गौनस् दम्-सवाल

वाल युत्तु चाल कूत्तु लाल-वर्णन् ॥

खंड खंड काशिय कश्मीर नैपाल

वक्ति च्यानि थावान् किह् म्यय् प्यठ पाद् ।

तिहन्दि पास कैलास-वास कास्तम् जाल*

वाल युत्तु चाल कूत्तु लाल-वर्णन् ॥

शुक्ल-रंग गंगजट दारवनि बूल-वाल

न्ययमनि नंग नालमति रटहाथ् ।

मंग क्याह् च्य टंग आयस् बोज्जतम् नाल

वाल युत्तु चाल कूत्तु लाल-वर्णन् ॥

* अन्यथा कैलासवासस्वमेकाकी अवशेषिष्यसे, कैलासोऽपि निमग्नो भविष्यतीति द्योत्यते

त्वदीयया पालनया हेतुभूतया हे-बाल हे-त्रिजगत्यालक

सहमाना अस्मि अहमेव जगतः भारम् ।

(विष्णुरूपेण) हिरण्याक्षदैत्यं हत्वा आरोपिता-त्वयाहं पातालात्

बालभूताहं इयत् ० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दमूर्ति) निःसारयिष्यामि कियतीः अस्त्रुणः प्रसूतीः

विनष्टो-भविष्यति मास्वित् संसारः विघादं-करिष्यामि कियत् ।

हे-रत्नशैल इदृशे निमन्त्रणे (उत्सवे) शोभिता-भविष्यामि-किम्

अनेन प्रकारेण

बालभूताहं इयत् ० ॥ १२५५ ॥

भयं अपनय हे श्रुत्युच्च्य इतोऽनन्तरं हे-अविनाश

जय शिव ओंकारात्मन्, अस्ति-मे तव आशा ।

न्यूनतां कुम्-नाम स्वर्णमयहिमस्य (यथा) समाश्रुता-भविष्यामि

बालभूताहं इयत् ० ॥

खण्डे खण्डे काश्यां कश्मीरेषु नेपालदेशे

भक्ताः तव निदधन्तः सन्ति ममेव पृष्ठे पादौ ।

तेषां हेतोः (निमित्तं) हे-कैलासवासिन् अपनय-नाम-मे दुःखात्मज्वरम्

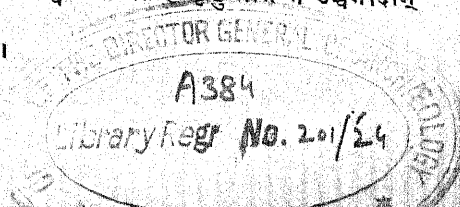
बालभूताहं इयत् ० ॥

शुक्लवर्णां गङ्गात्मजटां धारणशील ऋजुस्वभाव

दिगम्बरं नगुमेव आलिङ्गनेन पृथ्वीयां-त्वां-नाम ।

प्रार्थयिष्यामि किमन्यत् त्वत्तः उद्वेगं आगताहं शृणु-नाम-मे उच्चैर्नादान्

बालभूताहं इयत् ० ॥

थावरन्-मञ्जु वडि-वल-सप्ति हिमाल*
 स्नन-श्रीन-सूतिन् कावरान् ऋस् ।
 नित्रक्यौ लालौ कोताह् म्वक्त वाल
 बाल यूतु चाल कृतु लाल-वर्णन् ॥
 निप्रकल कलमाल-दारवनि कलवाल
 प्रीम-मसकिय् प्याल ऋणस् च्याव् ।
 मसितौ अनि तस् अद वनि मंतु-वाल
 बाल यूतु चाल कृतु लाल-वर्णन् ॥ १ २ ६ ० ॥ ६ ५ ॥

66. THE GODS, DISTRACTED BY THE IMMENSE MASS OF THE GOLDEN SNOW PRAISE ŚIVA, AND CONFESS THAT THEY HAVE MORE THAN THEY REQUIRE.

बुक्किय् स्नन-श्रीन् गैय् हैरान् सारिय् ।
 वञ्जोब् शंभो लगोयो पारि-पारिय् ॥ १ २ ६ १ ॥
 शक्तिनाथो वक्थ्-दिनस् लगोयो ।
 शक्ति-सूत्य् व्वलसन दिनस्य् लगोयो ॥
 अनाहत प्रब्दकि नादो लगोयो ।
 पद्मपादो स्यदो सादो लगोयो ॥
 जितेन्द्रिय योगाव्यासो लगोयो ।
 म्वसात्रो जूगि संन्यासो लगोयो ॥
 अबीद-बख्च-हन्दि वावो लगोयो ।
 प्रयवनि राम-सन्दि नावो लगोयो ॥ १ २ ६ ५ ॥

* सहायार्थं हिमालयं प्रति कथयति ।

पर्वतादिस्थान-मध्ये महाबलिन् हे-हिमालय

सुवर्णमयहिमेन श्यामौभवन्ती (दुर्बलतया) अस्ति ।

नेत्रयोः कनीनिकाभ्यां कियत्प्रमाणानि सुक्तात्म(-अश्रूणि) वृष्टिवन्ति-
पातयिष्यामि

बालभूताहं इयत् ० ॥

हे-निष्कलात्मन् सुखडमाला-धारणशील स्वानन्दाश्रुतपायिन् (मद्यप)

स्वप्नेमात्मासवस्य कंसान् कृष्णख्य(-ग्रन्यकृतः) पायय ।

मत्तता आगमिष्यति तस्य ततः भविष्यति उन्मत्त-इव

बालभूताहं इयत् ० ॥ १२६० ॥ ६५ ॥

पृथ्याः कौर्तितविज्ञप्तिस्तुतेरनन्तरं देवानां तत्काले यत्संपन्नं

तैश्च यद्वर्णितं तद्वर्णयति ॥ ६६ ॥

समीक्ष्य स्वर्णमयहिमं संपन्नाः विमनसः सर्व-एव ।

अक्रथयंश्च हे-शम्भो संयोजयिष्यामस्त्वयि स्वात्मोपहारम् ॥
१२६१ ॥

हे-शक्तिनाथ भक्तः-दानस्य उपहारीभवेमत्वयि ।

शक्त्या-सह विकासभावं आगन्तुं उपहारीभवेम-त्वयि ॥

अनाहतात्मनः शब्दस्य नादात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

पद्मसमानपाद सिद्ध साधो उपहारीभवेम-त्वयि ॥

जितेन्द्रियाणां योगाभ्यासरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

विरागिन् योगिन् संन्यासिन् उपहारीभवेम-त्वयि ॥

भेदरहित-भक्तः भावरूप उपहारीभवेम त्वयि ।

परानन्दवत्प्रीतिजनक रामस्य (रामेति) नामात्मन् (नामवाच्य)
उपहारीभवेम-त्वयि ॥ १२६५ ॥

कमल-चरनो मनकि खरनो लगोयो ।
 अन्दर् हृदयकि खन्दर्-वर्नो लगोयो ॥
 च्यतकि चेतन सतकि संगो लगोयो ।
 रंगन्-हृन्दि रंग बेरंगो लगोयो ॥
 शमिथ् संसार-वैरागो लगोयो ।
 देहकि त्यागो सतकि रागो लगोयो ॥
 अविनाशो चिदाकाशो लगोयो ।
 मनकि गाशो स्वप्रकाशो लगोयो ॥
 ज्ञानकि योगकि होशो लगोयो ।
 फलिय् हृदयकि पंपोशो लगोयो ॥ १२७० ॥
 असथ् चाविथ् सतकि दैर्घ्यो लगोयो ।
 सत्त्व-ग्वन-रूप निर्वैरो लगोयो ॥
 दया-दर्मकि सुव्यचारो लगोयो ।
 निराकारो निराहारो लगोयो ॥
 शिव-प्रथमकि आनन्दो लगोयो ।
 अमरनाथकि स्वच्छन्दो लगोयो ॥
 कुतुथ् आसिथ् वज्रस्थामो लगोयो ।
 मनकि आरम श्रीरामो लगोयो ॥
 इच्छा गननस् प्रकट्-वननस् लगोयो ।
 च्य विय पानस्-कुन्य् अननस् लगोयो* ॥ १२७५ ॥
 देहच सूरचू करञ्ज-तगनस् लगोयो ।
 देहस् मज्जु स्वह् गच्छिथ् लगनस् लगोयो ॥

* इच्छेदं खड्गा पुनः स्वात्मनि लीनं करोषि इति भावः ॥

कमलसमचरण मनसः स्मरणरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

अन्तःस्य हृदयस्य सच्चिदवर्ण उपहारीभवेम-त्वयि ॥

चित्तस्य चेतनात्मक सत्यस्य सङ्गात्मक उपहारीभवेम-त्वयि ।

रागाणां (प्रकाराणां) (उत्तम) रागात्मक (प्रकारात्मन्)

रागरहित (निष्पञ्ज) उपहारीभवेम-त्वयि ॥

शान्ति-प्राप्य (शमप्राप्तिरनन्तरं) संसार-वैराग्यात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

देहस्य त्यागरूप सत्यस्य रागरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

अविनाशात्मन् चिदाकाशरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

मनसः प्रकाशात्मन् स्वप्रकाशस्वरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

ज्ञानस्य योगस्य (च) चैतन्यरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

विकसितस्य हृदयस्य पद्मात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ॥ १२७० ॥

असत्यं परित्यज्य सत्यस्य धैर्यात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

सत्त्वगुणरूप निर्वैर उपहारीभवेम-त्वयि ॥

दयोपेतधर्मस्य सद्दिचारात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

निराकारात्मन् निराहारस्वभाव उपहारीभवेम-त्वयि ॥

नित्यकल्याणात्मप्रेशः आनन्दस्वरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

अमरनाथक्षेत्रस्य स्वच्छन्दरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

एक-एव भूत्वा एकोऽहं-बहुस्यामितीच्छाशील उपहारीभवेम-त्वयि ।

मनसः विप्रान्तिधामरूप श्रीराम उपहारीभवेम-त्वयि ॥

इच्छायाः प्रादुर्भावे प्रकटीभवनस्य उपहारीभवेम-त्वयि ।

तव पुनरपि स्वात्मानं-प्रत्येव आनयने उपहारीभवेम-

त्वयि ॥ १२७५ ॥

देहस्य चित्रात्मतायाः विधानतः उच्यतायां उपहारीभवेम-त्वयि ।

देहस्य मर्त्ये मोहं अपयाय त्वत्संगीभवने उपहारीभवेम-त्वयि ॥

अथ साक्षी रोजनस् प्वरशो लगोयो ।

खरूप-दृष्टि-हन्दि हरशो लगोयो ॥

कमार-सन्दि गणेश-सन्दि माख्यो लगोयो ।

जगथ् व्वत्पथ्-करन्वाख्यो लगोयो ॥

लगोयो जुव् पनुनु अर्पन् करथो ।

करिथ् अर्पन् जुवस् जिन्दय् मरोयो ॥

खवर् कति आस इथु आसख् च्ह शिवजौ ।

पननि पानथ्-मज्ज बासख् शिवजौ ॥ १२८० ॥

खवर् कति आसू कुख् च्य हनि-हनि-मज्ज ।

कुनुय् आसिथ् च्ह आसख् प्रथ्-कुनि-मज्ज ॥

महात्म च्यानि निश अमि डलिमतिय् आसि ।

अथ कोसुय् लुव् लुवन् वलिमतिय् आसि ॥

खनुकु च्छु लुव् दनुकु द्राव् तमन्ना ।

सर्पन् मोलुम् सोरुय् कर् च्ह चमा ॥ ६६ ॥

67. THE PEOPLE PRAY TO SIVA FOR THE CESSATION OF THE
SHOWER OF GOLD.

ख्गु जोनु शिवरूप् द्गु जोनु खन्

राथ् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन्* ॥ १२८४ ॥

अस्य ओसु राजसी-हन्दु अन्दकार्

पान्नि भवहरि कडहोन् राज्-कमार ।

खन् वर्ष दिमहोस् सूत्य् अख् ज्ह मन

राथ् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥ १२८५ ॥

* अस्य गज्-बदि प्यन् इति पाठान्तरम् ॥

तव साक्षितया स्थितीभावस्य अन्तर्यामिन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

स्वीयरूपप्रदर्शनात्मन् हर्षरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

स्वामिकुमारस्य महागणेशस्य पितृरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

जगतः उत्पत्तिविधानकर्तः उपहारीभवेम-त्वयि ॥

प्रवृत्ता-भविष्यामस्त्वयि जीवस्य स्वकीयस्य समर्पणं विधास्यामस्त्वयि ।

कृत्वा समर्पणं जीवस्य जीवन्त-एव लीना-भविष्यामस्त्वयि ॥

विदितं कुत्र-नाम आसीत् ईदृशः स्याः त्वं श्रीशिवः ।

स्वात्मना स्वात्ममर्थं भासिष्यसे श्रीशिवः ॥ १२८० ॥

विदितं कुत्र आसीत् अस्मि त्वमेव प्रत्येकप्रत्यंशमर्थे ।

एक-एव भूत्वा त्वं स्याः प्रत्येकवस्तुमर्थे ॥

माहात्म्यात् तव सकाशात् वयं उल्लङ्घ्य-स्थिताः (विपर्ययं-गताः) आस्म ।

त्वया अपनीतस्त्वया लोभः लोभेन परिवृता-एव आस्म ॥

स्वर्णस्य विगतः लोभः धनस्य निर्गतं (फलितं) औसुक्यं (प्रयोजनम्) ।

संपन्नं विदितं सर्वमेव कुरु (नाम अस्माकं) त्वं क्षमाम् ॥ ६६ ॥

लोकप्रवृत्तिप्रस्तावना ॥ ६७ ॥

सुलभं ज्ञातमस्माभिः शिवरूपं दुर्लभं ज्ञातं सुवर्णम्

ज्ञप्तिः (शङ्का वा) कुत्र आसीत् (नासीत्) अस्माकं सार्धद्वि-
दण्डमानं पतिष्यति (स्वर्णवर्षणम्) ॥ १२८४ ॥

अस्माकं आसीत् आधिपत्यस्य मोहान्धकारः

पञ्चशः सुवर्णमुद्रा (दान-) पूर्वकं विश्वन्यामस्तां राजकुमारीम् ।

स्वर्णस्य रूपस्य अदास्याम-तस्यै संयुक्तं एकं द्वौ (वा) चत्वारिंशत्तटक-
मित (मन्) मानम्

शङ्का कुत्र आसीत् ॥ १२८५ ॥

शिवनाथ खण् सौपन् किह् कापन्
 दरि नय् ज्यल् लर्य लर्य-फेरन् ।
 ब्रन् घैय् बोझ् प्यय वरन आय् वन्
 राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥
 वानी वज्रमचू आसू वीदन्
 श्रुचु गव् खन् तमि पान् कुह् ओचन् ।
 सूर वन्यनय्-प्यठ् अज् कुह् डोलन्
 राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥
 वय कास् दय अस्य द्राव् अर्मान्
 इह् बुक्किय् लक्ष्मी ति गय हैरान् ।
 इक्कि मायाय निश स छह् मन्दकन्
 राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥
 नाव-किनि वृजिमति आसि अस्य लाल
 राजस् सानिस् आसू अख् माल् ।
 तद-तद आंगनन् मज्ज् किह् डोलन्
 राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥
 खतुमत्तु अन्दकार् व्यु राजन्
 व्यचि कुस् स्यचि-खत स्वग् गव् खन् ।
 राज-कमारन् चंवि कुस् कन्
 राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥ १२८० ॥
 आपदा छह् ताप-सूत्य् गलि कति खन्
 वाप कति बुतराचू फल् नेरन् ।

हे-शिवस्वामिन् प्रसन्नः भव, स्तः (वयं) कम्पमानाः

निरोधो-भवेत् (वर्षणस्य) नचेत् शीघ्रं सद्धानि विपर्ययेण-निपतिष्यन्ति ।

वृक्षविशेषाः-त्रन्-नामानः निपतिताः क्रोडनामानः (क्लायवृक्षाः) पतिताः
परिपूर्यानि संपन्नानि वनानि

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥

वाणीयं कथिता आसीत् वेदब्रह्मण

शुद्धं (स्वभावतः) अस्ति स्वर्णं तेन देहः अस्ति शुभ्यन् (शुद्धिभाक्) ।

भस्मनः कूटेष्वेव अधुना अस्ति अपरिचयाहं (सुलभतयानादरणीयम्)

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥

भयं अपनय हे-ईश्वर अस्माकं निर्गतं (लब्धं) औत्सुक्यं (लभ्यं)

इदं अवलोक्य लक्ष्मीः अपि संपन्ना सुरधा ।

ईदृश्याः द्रव्यसंपत्तेः सकाशात् सा अस्ति लज्जमाना

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥

नाममात्रेण श्रुतानि आसन् अस्माभिः रत्नानि

राज्ञः अस्मदीयस्य आसीत् एका माला ।

राशिरूपेण अजिराणां मर्ध्यं सन्ति (रत्नानि) अपरिचयेयानि (अनादराहर्हाणि)

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥

अधिरूढः (विहितस्थितः) (द्रव्य-)अन्धकारः उत्तीर्णः (नष्टः) राज्ञाम्

स्वात्मनि-मितो-भविष्यति कः श्रुत्तिकातो-ऽपि सुलभं संपन्नं स्वर्णम् ।

राजकुमाराणां व्यत्सरति (कुण्डलादिभूषणार्थं) कः (न कोऽपि) कर्षो

(कर्णरन्ध्रं विधास्यति)

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥ १२९० ॥

आपद्रूपं अस्ति (यत्) आतपेन विनङ्गयति (प्रस्तुत्य) कुत्र सुवर्णम्

बीजवापेन कुत्र भूमिपृष्ठात् फलानि उत्पत्स्यन्ति ।

प्रान् कथ-पाठि नवि ब्ववि नय् अन्
 राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥
 सूरमति पंपोश्-हिवि च्यानि पाद्
 अस्य व्या खबर् इमि श्रख्चू आसि साद् ।
 नूर् आसि सूर् तय् सूर् आसि खन्
 राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥
 न्यय् च्य् सय्-च्यय्-आनन्दगन्
 कृष्णस् पादन् कुन् यव् मन ।
 कुन्दन् खन् व्यस् सय् सुमरन्
 राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥ ६७ ॥

68. MAHADÉVA ASKS THEM WHY THEY ARE FRIGHTENED. THEY REPLY
 THAT THE EARTH IS COVERED WITH GOLD AND WILL NOT PRODUCE
 FRUIT. MOREOVER, THERE WILL BE NO LONGER ANY DISTINCTION
 OF RICH AND POOR. HE DIRECTS THE WIND-GOD TO COLLECT
 THE GOLD IN A HEAP. THIS IS DONE AND THE WORLD IS
 RESTORED TO ITS FORMER CONDITION.

असान् असान् लज्जोख् वनने सदाग्निव् ।
 मंगुव त्वह्य वारयाह् खन् वुज्ज कथाह् प्यव् ॥ १२८४ ॥
 स्यठाह् खग् सांपतुस् तुहज्जन् बह् लहरन् ।
 स्यदुय् वनितोम् व्वज्ज क्वि वयाजि चहरन् ॥ १२८५ ॥
 गण्डिथ् गुलि तस् दपुख् इय् हे महेश्वर् ।
 हरे-हर कर् दया बुतराच्च च्ह वक्क यर् ॥
 क्विह् कांपन् ताप-सूतिन् गलि-ना खन् ।
 न्यबर् बुतराच्च फल् कथ-पाठि नेरन् ॥

प्राणसमूहः केन-प्रकारेण अतिशयीभवेत् (वृद्धिं यास्यति) उत्पत्प्रति
नचेत् अन्नम्
शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

हे-भस्ममलिताङ्ग पद्म-सदृशौ त्वदीयौ पादौ

अस्माकं अस्ति-किं प्रवृत्तिः ईदृशेन सामर्थ्येन (युक्तः) स्यात् साधुः ।

तेजःपुञ्जः स्यात् भस्मरूपं पुनः भस्म स्यात् स्वर्णरूपम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

नित्यं त्वमेव हे-सच्चिदानन्दधनात्मन्

कृष्णाख्यस्य पादद्वयं (त्वदीयं) प्रति निर्धहि (निधापय) मनः ।

अतिशुद्धं स्वर्णं अस्ति-तस्य सैव (तादृशी त्वत्पादयोः) स्मरणमाला

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ ६९ ॥

इत्थं वृत्तस्तुतौः संश्रुत्वा महादेवस्य वृत्तं प्रस्तौति ॥ ६८ ॥

हसित्वा हसित्वा प्रवृत्तस्तान्प्रति वक्तुं श्रीमहादेवः ।

प्रार्थितं-युष्माभिः युष्माभिः अतिशयेन स्वर्णं अधुना कियत् (अल्पमेव)
पतितं (तद्दर्शनम्) ॥ १२९४ ॥

अत्यन्तं प्रसन्नः संपन्नो-ऽहं यौष्माकीनासु अहं स्तुतिगाथासु ।

आर्जवेन (सत्यतया) कथयत-नाम-मां अतः-परं स्य कुतो-नाम
बिभ्यन्तः ॥ १२९५ ॥

बद्ध्वा अब्रुवीन् तस्मै प्रत्युक्तं-तैः इदमेव हे महेश्वर ।

हरिरूप-हर कुरु दयां भूतधात्रयाः त्वं उद्भूतं (निमग्नं च) कर्म्यं (पुष्टं च) ॥

स्मः कम्पमानाः आतपेन नङ्गप्रति-स्वित् सुवर्णं (इतीच्छामः) ।

बहिः भूतधात्रयाः फलानि केन-प्रकारेण उद्भविष्यन्ति (निर्गमिष्यन्ति) ॥

हिविथ् सारिथ् वनन् अद मानि कुस् कस् ।
 स्यठाह् घेमति क्खिह् पायस् बस् करिव् बस् ॥
 करिव् जीवन्-हन्दुय् वचलुकु व्वपायाह् ।
 जगथ् रक्कनचू कडिव् नञ् विष्णु-मायाह् ॥
 व्यनथ् वूज्जिथ् अमरनाथन् असुनु ह्यत्तु ।
 तिथय् आकाश-प्यठ् अब्रन् वसुनु ह्यत्तु ॥ १२०० ॥
 वनुन् वाव-लूकपालस् दाञ्ज दाञ्ज ।
 वटुनु ह्यह् खन-श्रीनस् श्रीन-माञ्ज ॥
 वटिथ् सोरुय् करिथ् थव् ज्यम यख्-ज्याह् ।
 वन्यस् सुमीर-पर्वथ् क्याह् कुह् पवाह् ॥
 वनिथ् इथ् तस् दितुन् त्यूत्तु बल् त ज़ोरय् ।
 अकिस् चन-माचसथ् मञ्ज वटुन् सोरुय् ॥
 अकिस् सातस् अन्दर् पृथ्वी सपञ्ज नञ् ।
 फरागथ् जीव-जाचून् वार सापञ्ज ॥
 स्यदिस् सादस् थिह् देपुह्स् तिथ् करुनु प्योस् ।
 जगथ् सापनु तिथुय् सोरुय् थिथुय् ओसु ॥ १२०५ ॥
 कृष्ण् लीला परिथ् बोजुस् ग्वसाञ्ज ।
 सुमीरस् दितु वज्यर् इच्छाय च्याञ्ज ॥
 मनस् अञ्ज वार पक्क संसार-ठाञ्ज ।
 ज्ञानुकु खन् दिह् व्वजू-सरतलि साञ्ज ॥ ६८ ॥

समानवृत्तयः सर्वे-एव भविष्यन्ति ततः संस्यति क्रः कं (संमानयिष्यति
सेव्यसेवकभावेन) ।

अत्यन्ततया पतिताः-सः (शरणं) स्तो-वयं चेतनां अलं कुसत अलसु ॥
कुसत-च जीवानामेव जीवनस्य उपायमात्रम् ।

जगतः परिपालनस्य निष्कासयत (आविष्कुरुत) प्रत्यक्षां वैष्णवीं
(व्यापकरूपां) मायासु ॥

(इत्थं) विज्ञप्तिं (तेषां) श्रुत्वा अमरनाथेन हसितं आरब्धसु ।

तथैव (तत्कालमेव) आकाशात् मेघजालेन अवतरितुं (अदर्शन-
भावाय) आरब्धसु ॥ १३०० ॥

कथितं-तेन वायुदेवाय-लोकपालाय अंशमात्रेण अंशमात्रेण ।

वेष्टयितुं (गोलाकारतया संपादयितुं) आरभस्व स्वर्णमयहिमस्य
हिमानीः ॥

वेष्टयित्वा सर्वमेव विधाय निधेहि राशिरूपं एकस्मिन्देशे ।

भविष्यत्यस्य सुमेरुपर्वतरूपं किं-नाम अस्ति भयसु ॥

कथयित्वा इदमेव तस्मै विस्ष्टुं-तेन तावन्मात्रं बलं वीर्यसु च ।

(यथा) एकस्य क्षणमात्रकालस्यैव मध्ये वेष्टयित्वा-स्थापितं-तेन सर्वमेव ॥

एकस्य क्षणमात्रस्य अन्तरकाले पृथिवी संपन्ना प्रकटा (निर्लपा) ।

निश्चिन्तता जीवजातीनां सुष्टु संपन्ना (यथा) ॥

ऋजुस्वभावाय साधवे यत्किञ्चित् कथितं-तैस्तस्मै तदेव कर्तव्यं आपतितं-तस्य ।

जगत् संपन्नं तादृगेव सर्वमेव यादृगेव आसीत् (पूर्वसु) ॥ १३०५ ॥

(ग्रन्थकृतः स्वमुपदेशोक्तिः) कृष्णाख्यः कीर्तिस्तुतीः पठिष्यति-तव शृणु-तस्य
यतीन्द्र ।

सुमेरुपर्वतस्य विस्ष्टुं औन्नत्यं (उत्कृष्टत्वं च) इच्छया तव ॥

मनसः समानीता सुष्टु प्रतीतिः सांसारिकमायाजालविशेषेण ।

ज्ञानरूपं सुवर्णं देहि (कुरु) बुद्ध्यात्मरीतिरूपधातुविकारस्य अस्स-
संबन्धिनः* ॥ ६८ ॥

* योगिन एव जटान औषधिं निष्कास्य रीतिधातोः स्वर्णसंपादनसामर्थ्यम् इति
गम्यते । तस्य सर्वं तद्वृत्तं लोकानुरूपमासीत् । वास्तवतः सो ऽन्तरो ऽच्युतः कूटस्थश्चिदा-
नन्दस्वभावा विगतमायाप्रपञ्चो वरीवर्ति ।

69. THE AUTHOR PRAISES ŚIVA THE OMNIPOTENT.

यक्कि च्याञ्ज दाञ्ज दाञ्ज वच्य खन-ग्रीन-माञ्ज ।

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरतलि कर्त खन् ॥ १३०८ ॥

नंग कुस् लंगुमंतु मञ्ज प्यववञ्ज गाञ्ज

जंग ह्यम् न क्यथ-पाठि पक मञ्जिलस् ।

अंगहौनिस् म्य आन् करनाव् गंगवाञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरतलि कर्त खन् ॥

न्यग्रब्बुद्दु कहनस् मायाथ-हञ्ज ठाञ्ज

फ्रक-फोत गञ्जुहम् द्वक-रुद्रस् ।

स्वक्त कुम्-बासान् जगतच सेलाञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरतलि कर्त खन् ॥ १३१० ॥

संकल्प-सूर् मञ्ज मत्थ न्यह्यर्थ म्याञ्ज

अञ्ज वासना ह्यथ् कुह् सञ्ज ज्ञागन् ।

गंड थव् च्यथ् दन मञ्ज मन ह्मिद्याञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरतलि कर्त खन् ॥

बावकि पोश आसि पक्कि-हञ्ज पूशाञ्ज

राग-देश-राज्य वति लूट-नीनस् ।

राजयोग-राज् आय् मञ्ज अदाल्चू च्याञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरतलि कर्त खन् ॥

तश्ना त ममता मौलिय् मान्माञ्ज

माज्य-कोर्थ मेज्यम् खानदारस् ।

सर्वसामर्थ्यं शिवं प्रति ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ ६६ ॥

इच्छया त्वदीयया ग्रंथं ग्रंथं* वेष्टिताः स्वर्णहिमान्यः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य आरकूटस्य (अज्ञानरूपस्य) कुम-नाम सुवर्णं
(स्वात्मज्ञानप्रकाशरूपम्) ॥ १३०८ ॥

नग्नः अस्मि संलग्नः मध्ये पतन्त्याः हिमभिश्चमहाजलवृष्टिः

जङ्घे स्तो-मम नैव केन-प्रकारेण गमिष्यामि गन्तव्यप्रयाणकम् ।

अङ्गहीनस्य मे स्नानं विधापय गङ्गाजलेन

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

विगतबुद्धिः कृतस्तेनाहं मायात्मिकाविद्यायाः वागुराविशेषेण

रिक्त-काचमुक्तां संकलिता-मया पूर्णप्रवालस्य ।

‘ सन्ति-हि-मुक्ताफलान्यमूनि ’ (इत्थं) भासते-मे जगद्रूपस्य शृन्मय-

तुच्छप्रायमुक्तारूपस्य-वस्तुनः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥ १३१० ॥

संकल्पात्मा-चौरः मध्ये गाढायाः निद्रायाः मदीयायाः

अस्यां वासनां सह-कृत्वा अस्ति स्तैयार्थं जागरूकः ।

ग्रथितं निधेहि चैतन्यरूपं धनं मध्ये मनोरूपे रूपकनिधानेऽ

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

भक्त्यात्मकानि पुष्पाणि आसन् अद्भुतात्मिकायाः पौष्पिकाः

(यानि) रागद्वेषात्मिकया-राज्ञया मार्गं (एव) विलुङ्घ्य-

नीतानि-तया-तस्याः ।

हे-राजयोगेश-देदीप्यमान आगता-वयं मध्ये न्यायालयस्य तव

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

तृष्णा ममता च संयुज्य अन्योन्यस्पर्धया

मातृकन्ये संगते(मिलिते)-मे गृहस्थधर्मिणे-मद्यम् ।

* षड्भ्रामितं मानं दाञ् ॥

† रिक्तकचमशिलाद्रवोद्भूतस्वस्वमुक्ताप्रतिबिम्बजातम् एतदस्तीति ।

‡ ‘ धैली ’ इति नाम्नि रूपकादिनिधानकर्षटमयबन्धनविशेषे ।

संतोशुकु खन् न्यूहम् दाञ्ज दाञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरत्तलि कर्त खन् ॥

गंड् कुह् सुमीर-सूत्य् जाञ्ज-मालाय साञ्ज

सुमीर् कुख् च्य् तय् मालि-फलि किह् देव् ।

अमि सुमरञ्ज-फिरञ्ज सौव् च्याञ्ज माञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरत्तलि कर्त खन् ॥

कृष्णस् आन् शिव-गख्च-हन्दि प्रथम-पाञ्ज

माज्य-भवाञ्ज-हन्दि पास करनाव् ।

तमि पाञ्ज पपि तस् परमानन्द-दाञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरत्तलि कर्त खन् ॥ १२१५ ॥ ६९ ॥

70. HIMĀLAYA'S JOY AND GRATITUDE TO VIṢṆU FOR BEING
ŚIVA'S BEST MAN.

बह् क्वाह् वन तति लूकन् हाल् किथु गव् ।

बनिय् यति ओसु महाराज् श्री-सदाशिव् ॥ १२१६ ॥

बह् क्वाह् वन तति लूकन् किथु सपेणु मन् ।

बन्धो-मंतु ओसु यति भगवान् यज्जमन् ॥

स्यटाह हिमाल् यलि खग्-हाल् सापेणु ।

करनि लंगु आतीं नारायणस् कुन् ॥

करम् च्याञ्जय् दयाय-सूत्य् इथु कार् ।

परय् लीला करय् बावुकु नमस्कार् ॥ ७० ॥

संतोषात्मकं सुवर्णं नीतं-याभ्यां-मत्तः अंशं अंशं (निखिलमेव)

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

ग्रन्थिः अस्ति सुभीरनाम्ना-वृहेत्फलेन (सुमेरु-पर्वतेन च) ज्ञानात्ममालायाः
अस्मदीयायाः

सुमेरुः असि त्वमेव पुनः मालाफलात्मानः सन्ति देवाः ।

अनया जपमालया (स्मृति-) परिवर्तनया कीर्तनाः-सेवाश्च त्वदीयाः सम्भताः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णारख्यं स्नानं शिवशक्त्यात्मसम्बन्धिना प्रेमजलेन

स्वशक्तिभूतमहामायायाः गौरवेण कारय ।

तेन जलेन पङ्क-भविष्यति तस्य परमानन्दावाप्तिरूपं-धान्यम्

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥ १३१५ ॥ ६९ ॥

अनन्तरं वृत्तोपयोगिव्यवहारं वर्णयति ॥ ७० ॥

अहं किं-नाम कथयिष्यामि (वक्तुं न शक्नोमि) तत्र लोकानां चरित्रं कीदृक्
सम्पन्नम् ।

भूत्वा (तु) यत्र आसीत् महावररूपः श्रीसदाशिवः ॥ १३१६ ॥

अहं किं कथयिष्यामि (वर्णयितुं न शक्नोमि) तत्र लोकानां कीदृक् (आनन्द-
पूर्ण) सम्पन्नं मनः ।

सम्भूतः आसीत् यत्र श्रीविष्णुः यजमानः (वरपत्न्येषु प्रधानः) ॥

अतिशयेन हिमालयः यदा प्रसन्नावस्थः सम्पन्नः ।

कर्तुं प्रवृत्तः करुणात्मिकां-कीर्तिस्तुतिं नारायणं प्रति ॥

कृतं-मया तत्रैव दयया ईदृक् कृत्यम् ।

पठिष्यामि-ते स्तुतिं करिष्यामि-ते भक्तियुतं नमस्कार-मात्रम् ॥ ७० ॥

71. HIMĀLAYA PRAISES VIṢṆU FOR HIS MERCY AND FOR HIS INCARNATIONS, ESPECIALLY THAT OF KRṢṆA.

गोकुलानन्द गोविन्द गोपालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १ ३ २ ० ॥

मधु-कैटभ् मारवनि इद-चूरय्

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् गूर-गूरय् ।

पूतना-गालवनि* त्रिजगत्यालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

यादव-कलिकि माधव रामय्

हे-निर्मल निष्कल निष्कामय् ।

गूरि-बालकन् सूत्य् मारवनि कालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

राधाकृष्ण चय् नादाह् लायय्

श्रीधर प्रीम-स्वर मुरली वायय् ।

रोज् श्याम बोज् साम-वीदच तालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

हृदयस् मङ्ग बसवनि न्यथ लसवनि

असवनि असवनि गरुडस् खसवनि ।

नालमति रटहाय् मो दिम् डालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

हनि हनि मङ्ग आसवनि वासुदेवय्

रासमंडल खेलवनि कृष्ण-ज्जीवय् ।

* गोपौनाथ बाल इति पाठान्तरः ॥

इत्थं निराकारतया श्रीनारायणं स्तुत्वा पुनरपि साकारावतार-
कीर्तिगाथाभिः स्तौति हिमालयः ॥ ७१ ॥

हे-गोकुलानन्द (गवां वाचां वानन्दपरिणाम) हे-गोविन्द गोपाल-भोः

हे-नादबिन्दुरूप परमानन्द नन्दनन्दन ॥ १३२० ॥

मधुकैटभात्म-दैत्य-विनाशन दधिहर

मनोरूप-बालोपयोगिदोलाशकटस्य मर्धं कुर्या-नाम लालनाम् ।

हे-पूतनाख्यराक्षसीविनाशक त्रिजगत्पालक

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

यादवकुलस्य (तदुद्भूत) हे-माधव राम-भोः

हे-निर्मल निष्कल निष्काम-भोः ।

गोपाल-बालकैः सह प्रवर्तक भुतादिक्रीडानाम्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हे-राधया-तदाख्य(स्वशक्त्याभिन्नरूप) कृष्ण त्वद्विषयमेव दूराद्भानं प्रत्नेष्यामि

हे-श्रीधर प्रेमस्वरेण वंशीं वादयेयम् ।

आतिष्ठ श्यामसुन्दर शृणु सामवेदस्य तालाः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हृदयस्य मर्धं वास्तव्य-भोः नित्यं जीवनशील

स्मितस्वभाव स्मितस्वभाव गरुडस्य आरोहणशील ।

आलिङ्गनेन सृष्टीयां-नाम-त्वां मा-नाम देहि-मे उपेक्षणाभि

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

अंशस्य अंशस्य मर्धं वर्तमान हे-वासुदेव

रागात्मरासक्रीडां क्रीडनशील हे-श्रीकृष्ण ।

न्यथ् वासवनि सथ् इमि कलि-कालथ्

नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालथ् ॥ १३२५ ॥

पंकज तनि वैजयन्ती मालथ्

तर्जं अकि नालि तथ् मोज् दुबालथ् ।

संथ् छिथ् वलिथ् वसंत-दुशालथ्

नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालथ् ॥

केशव शिव-रूप नारायणथ्

वनि दिथ् ननु गोख् बिंद्रावनथ् ।

च्यनु ह्यतु च्योनु प्रथम-मस् प्याल प्यालथ्

नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालथ् ॥

विदुर-जुवुनुथ् गर थ्यलि चाखथ्

बावनाथ-सूत्य् ख्योथ् सिवुमतु हाखथ् ।

कति गोख् तति कोरवन्-हन्दि सालथ्

नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालथ् ॥

द्रौपदिथ् अकि कृष्ण-नाव-सूत्य् श्यामथ्

पैद-गैथ् तस् तीति वसत्र् ज्यामथ् ।

थीति कडिस् दुर्धननथ् नालथ्

नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालथ् ॥

चाज् मायाथ-सूत्य् मञ्जु द्वारकाथ्

मथुराथ-हृज्ज् हिश्य लर्थं तथ् ज्याथ् ।

पैद-गथ् अकि दम मञ्जु कमि हालथ्

नाद-ब्यन्द परमानन्द नंदलालथ् ॥ १३३० ॥

नित्यं भासमान सत्यरूपेण अस्मिन् कल्पियुगकाले-भोः

हे-नादविन्दुरूप० ॥ १३२५ ॥

कमलवद्विकासमानायां तनौ वैजयन्ती-नाम माला

भङ्ग्या एकया उरोलम्बमाना (यया) पुनः शोभा द्विगुणा ।

हे-सोधो सन्जि-ते वसितानि पीतवर्णानि राङ्गवस्त्राणि

हे-नादविन्दुरूप० ॥

हे-केशव शिवस्वरूप नारायण-भोः

मार्गणानि दत्त्वा (कृत्वा) प्रकटः संपन्नस्त्वं (सद्योगिनां) वृन्दावनस्थाने ।

पातुं आरब्धमस्माभिः त्वदीयस्य प्रेमरसस्य आसवं कंसैः कंसैः

हे-नादविन्दुरूप० ॥

विदुराख्यस्य-पाण्डुराजभ्रातुः (स्वभक्तस्य) सद्ग यदा प्रविष्टस्त्वम्

भक्तिभावेन (तेनोपनीतं) भुक्तं-त्वया जलमात्रे-ऽर्धपक्वं शाकम् ।

कुतो-नाम गतस्त्वं (न गतः) तत्र कौरवाणां निमन्त्रणे-भोः

हे-नादविन्दुरूप० ॥

द्रौपद्याः (पाण्डवराज्ञ्याः) एकेन कृष्णोति-नाम-सम्बोधनेन हे-श्याम

समुत्पन्नानि तस्याः तावन्ति वस्त्राणि कुर्पांसकानि (च) (उत्तराधर-
वस्त्राणि) ।

यावन्ति निष्कासितानि-तस्याः दुर्योधनेन गलमार्गण शरीरात्

हे-नादविन्दुरूप० ॥

तव मायया (सामर्थ्येन) मध्ये द्वारकायाः

मथुरायाः समानरूपशोभानि गृह्णाणि पुनः प्रदेशाश्च ।

समुद्भूतानि एकस्य निमेषकालमात्रस्य मध्ये केन (अलौकिकेन) प्रकारेण

हे-नादविन्दुरूप० ॥ १३३० ॥

अज्ञामिह द्राव् बहु वाग्यवानय्
 न्यचिविस् ओसु तस् नाव् नारानय् ।
 मरन-विजि फूर् तस् तिथ् निष्कालय्
 नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
 श्रीभगवान् कुख् पान प्रथ-शाय
 कुस् वीतु कुस् वाति च्याज्ञ मायाय ।
 स्वकलाव् अस्य इमि सुहने जालय्
 नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
 कृष्णस् शिव-रूप दर्शनं दित च्य
 सुय् च्य् च्य् सुय् केवल कुख् न ज्य् ।
 श्याम प्रवात-रूप् हाव् तस् कालय्
 नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ ७१ ॥

72. VIṢṆU IS PLEASED. LED BY NĀRADA, ALL UNITE IN
PRAISING HIM.

लता वृज्जिथ् स्यठाह् खग्न गोस् केशव् ।
 सुह् दामोदर सुह् विश्वंभर सुह् माधव् ॥ १ २ ३ ४ ॥
 सपन्न स्यद् सार्थनिय् मन-कामनाय ।
 दपान् आसिस् इह् कर्ह् च्याज्ञय् दयाय ॥ १ २ ३ ५ ॥
 तिथय् नारद-जुवन् सेतार वीयुन् ।
 इथय् पांठि नाद-व्यन्दस् नाद् लीयुन् ॥
 पद्म-पादस् स्यदस् सादस् दितुन् नाद् ।
 करम् प्रसाद् च्छ् कुख् सादन-हन्दुय् साद् ॥ ७२ ॥

अजाभिलाख्यः (पापवृत्तो ब्राह्मणः) निर्गतः (सम्पन्नः) महान् भाग्यशाली-एव*

(यस्य) पुत्रस्य आसीत् तस्य नाम नारायण-इति ।

(यस्मात्) भरणकाले सुखात्प्रवृत्तं (अतिप्रसन्नतया) तस्य तन्नाम (नारायणेति)
हे-निष्काल

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

श्रीभगवान् असि-त्वं स्वयं प्रत्यक्षस्थाने

कश्च पर्याप्तः कश्च पर्याप्स्यति तव मायासु ।

उन्मोचय अस्मान् अस्मात् मोहस्य जालात्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वलापः) कृष्णाख्याय शिवाभिन्नस्वरूपेण साक्षात्कारदर्शनं देहि-
नाम त्वमेव

स-एव त्वमेव त्वमेव स-एव केवलात्मा असि न द्वयम् ।

हे-श्यामसुन्दर (सायंकाले च) प्रभातरूपं (शुक्लवर्णशिवस्वरूपं) (प्राभातिक-
रूपं च) प्रदर्शय तस्मै ह्यस्तने-दिवस-एव (हे कालात्मन् वा)

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ ७१ ॥

मध्यवृत्तवर्णनम् ॥ ७२ ॥

इत्यं-स्तुतिं (हिमालयात्) श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नः सम्पन्नस्तस्य केशवः ।

सः दामोदरात्मा स-एव विश्वम्भरः स-एव साधवः ॥ १३३४ ॥

सम्पन्नाः सिद्धाः सर्वेषामेव मनसो-ऽभिलाषाः ।

कथयन्तः आसन्-तं इदं (सर्वं) विहितं तवैव दयया ॥ १३३५ ॥

तथैव (तत्काले) नारदर्षिणा वल्लुकी वादिता-तेन ।

इत्यमेव प्रकारेण नादबिन्दात्मकस्य (शिवाभिन्नविष्णोः) दूराह्वानं दत्तं-
तेन (प्रवर्तितं-तेन) ॥

कमलचरणस्य सिद्धात्मनः साधोः दत्तं-(कृतं)-तेन सम्बोधनम् ।

कुम्भ-मे प्रसादं त्वं असि साधूनामपि साधुः (संसेव्यः) ॥ ७२ ॥

* यतस्तस्य तन्नासमात्रेण मोक्षप्राप्तिर्भूता इति भावः ॥

73. HIMĀLAYA AGAIN PRAISES NĀRĀYAṆA.

सत्प्ररगन्-हन्दि सज्जनय्

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १३३८ ॥

निर्ग्वनय् निरङ्गनय्

अथ रूपस् ब्वह् क्यह् वनय् ।

कुख् च्य् सान्नी च्यथ्-चेननय्

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

यन-षठ गोस् च्यथ्-निग् छनय्

जौवतस् मङ्ग आसथ् छनय् ।

चनुल् गोस् मरन ज्यनय्

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १३४० ॥

तोठहम् नय् अकिय् चनय्

वासनायन् मङ्ग कति छनय् ।

चिथुय् ओसुस् तिथु विय वनय्

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

सोनु सादन् कुह् विनय् त प्रनय्

चेनवनि क्विथ् च्यथ् मङ्ग मनय् ।

सूत्य् व्यचार सद्-ग्वनय्

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

च्य शिव रूपस् लगय् पारी

मूल-तल कुख् निराकारी ।

वनि चिवान् कुख् मङ्ग मनय्

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

हिमालयः श्रीनारायणं स्तौति ॥ ७३ ॥

हे-सत्पुरुषाणां (प्रधान) सज्जन

हे सच्चिदानन्दघनात्मन् ॥ १३३८ ॥

हे-निर्गुण निष्कलमग्न

अस्य (त्वदीयस्य) रूपस्य अहं किं-नाम वदिष्यामि (वस्तुं न
शक्नोमि कीर्यादिकम्) ।

असि त्वमेव साक्षिरूपः चिच्चैतन्यात्मा

हे सच्चिदा० ॥

यत्-कालात् सम्पन्नो-ऽहं त्वत्त-एव प्राप्तभेदः

प्राणिदशायाः मध्ये समागतो-ऽस्मि ब्रन्धनाम् ।

चञ्जलः सम्पन्नो-ऽहं मरणात् जन्मना

हे सच्चिदा० ॥ १३४० ॥

संतुष्टो-भविष्यामि-मम न-चेत् एकस्मिन्नेव क्षणमात्रे

दुर्वासनानां मध्ये कुत्र भिन्नो-भविष्यामि ।

यादृगेव अभवं तादृक् पुनः भविष्यामि

हे सच्चिदा० ॥

अस्माकं साधनं (साधुभ्यश्च) अस्ति विनयः च प्रणयः

हे-चैतन्यस्वभाव स्मः तवैव मध्ये मनसः ।

सहभूतं विचारेण सत्त्वगुणेनैव

हे सच्चिदा० ॥

त्वयि कल्याणस्वरूपे लगिष्यामि-त्वयि स्वात्मोपहारेण

वस्तुतः असि-त्वं निराकार-एव ।

उपलक्षणे आगच्छन् असि मध्यतः मनस-एव

हे सच्चिदा० ॥

स्वचरावतम् पथ-कुन् सथ-च्यथ
 च्यावनावतम् आनन्द-अमृथ ।
 तमि च्यनथ च्यथ हिहु वनथ
 हे सथ-च्यथ-आनन्द-गनथ ॥
 त्रिय-वानिय त्रिलोचनथ
 वनवनथ वृजुथ कनथ ।
 अद बुतराय बह्यथ खनथ
 हे सथ-च्यथ-आनन्द-गनथ ॥ १ ३ ४ ५ ॥
 च्यथ विमर्श कुख ज्योति-रूपथ
 हृदयस् मङ्ग प्रजलान् दीपथ ।
 सूर्य प्रजल्योव् अमि प्रजलनथ
 हे सथ-च्यथ-आनन्द-गनथ ॥
 शक्तिथ सूत्य आख् वलसनथ
 हन-वनथ निरञ्जनथ ।
 लदत् कृष्णस् सुथ दय-दनथ
 हे सथ-च्यथ-आनन्द-गनथ ॥
 सतकु खर् बृज्जिथ खश् गोस् सद्गवर्
 प्रश्न बृज्जिथ वृत्तर् कर्त्नस् बरावर् ॥ ७ ३ ॥

74. ŚIVA GIVES RELIGIOUS INSTRUCTION TO NĀRADA, RECOMMENDING INWARD ASCETICISM WHILE LIVING OUTWARDLY A WORDLY LIFE.

सङ्गन् वन् मन कर् कैलासथ
 वसितिथ-मङ्ग वन्वासथ रोज् ॥ १ ३ ४ ६ ॥

अवशेषय-नाम-से अन्ततः सत्यस्य-चैतन्यं (सच्चिदानन्दात्मकत्वं वा)

पायय-नाम-भां आनन्दात्मकममृतम् ।

तेन पानेनैव त्वयैव सदृशः अहं-भविव्यामि

हे सच्चिदा० ॥

स्त्रीणां-वाण्या हे-त्रिलोचनाभिन्न

गीतवाणीशब्दैः श्रुतस्त्वया कर्णाभ्याम् ।

ततः भूतधात्री परिपूरिता-त्वया स्वर्णनैव

हे सच्चिदा० ॥ १३४५ ॥

चित्तस्य विमर्शरूपः असि ज्योतिःस्वरूप-एव

हृदयस्य मर्धे जाज्वल्यमानः दीप-इव ।

सूर्यः अदीपिष्ट अनेन प्रदीपनेनैव (प्रकाशेन)

हे सच्चिदा० ॥

स्वशक्त्या सह आगतस्त्वं उल्लासम्

अकस्मादेव (हंसशब्देन वाण्या च) हे-निरञ्जन ।

प्रेषय-नाम (विसर्जय) कृष्णस्य (ग्रन्थकृतः) तदेव ऐश्वर्यधनं (अमेदात्म-
तयासुविज्ञानात्मकम्)

हे सच्चिदा० ॥

सदात्मानं स्वरं श्रुत्वैव प्रसन्नः सम्पन्नस्तं-प्रति सद्गुरुः ।

प्रश्नं श्रुत्वा उत्तरं कृतं-तेन-तं-प्रति पूर्णरूपम् ॥ ७३ ॥

महादेवस्य नारदं प्रत्युपदेशः ॥ ७४ ॥

सज्जनः भव मनः कुरु कैलासात्मकम्

जनपदप्राय-मर्धे (वसतिषु वर्तमानोऽपि) वनवासीव आतिष्ठ ॥ १३४६ ॥

च्यन्तुकुच-बस्त्रं मलं वल् अतलासंय
 साद-प्रकृचूं संन्यासंय रोज् ।
 श्रीं शिवं शंभो कर् अव्यासंय
 वसित्थि-मङ्ग वनवासंय रोज् ॥ १२५० ॥
 विशय-त्यागुकु दर् भाग-मासंय
 सत्संगुकुचं व्वपवासंय कर् ।
 आत्म-तौर्यं मनं नाव् मोह-मस् कासंय
 वसित्थि-मङ्ग वनवासंय रोज् ॥
 पानं पर्जन्याविथं पानं म आसंय
 सर्व-संकल्पन् घासंय कर् ।
 तल-प्यठ् चाविथं चाव् तलवासंय
 वसित्थि-मङ्ग वनवासंय रोज् ॥
 श्री-कृष्ण-महाराजन् खूलु रासंय
 गोपिथं शुराह् सासंय ह्यथ् ।
 बाल-ब्रह्मचारिथं तोति नाव् द्रासंय
 वसित्थि-मङ्ग वनवासंय रोज् ॥
 महामाया ह्यथ् रक्तवुनु दासंय
 शिवनाथं हृदया वासंय कुय् ।
 तोति तस् नाव् द्राव् साद-संन्यासंय
 वसित्थि-मङ्ग वनवासंय रोज् ॥
 कृष्णं अन्दरिमि त्यागं मलं सूर-सासंय
 न्यब्रिमि रागं व्वत्सासंय कर् ।

चैतन्यात्मभस्म परिमलयन् वस्व कौशेयवस्वविशेषम्

साधुप्रकृत्या संन्यस्तसर्वव्यवहारः समातिष्ठ ।

श्रीं शिव शम्भो (इति) कुरु अभ्यासं (नित्योद्धारकरणेन)

जनपदप्रायवसतिष्ठु ० ॥ १३५० ॥

सर्वविषयत्यागात्मकस्य अनुतिष्ठु (स्थिरो भव वा) साधुसासस्य (व्रतं व्रते वा)

सत्सङ्गरूपमेव उपवासं (अनशनव्रतं) कुरु ।

आत्मान्वेषणात्मतीर्थं मनः स्नापय मोहात्मकेशान् लुञ्जय

जनपदप्रायवसतिष्ठु ० ॥

स्वात्मानं उपलक्ष्य स्वयं (देहाभिमानितया) मा-नाम भूयाः

सर्वान्संकल्पान् आसरूपान् कुरु (ग्रासीकुरु) ।

अध-ऊर्ध्वरूपं (व्यवहारं) त्यक्त्वा परित्यज मनो-भीतिं (मूर्च्छात्मिकासु)

जनपदप्रायवसतिष्ठु ० ॥

(यथा) श्रीकृष्णमहाराजेन प्रौढिता रासलीला

गोपीनां घोडश सहस्रं सह-कृत्वा ।

कुमार-ब्रह्मचार्यवेति तथापि नाम ख्यातीभूतं-तस्य (तथैव)

जनपदप्रायवसतिष्ठु ० ॥

महासायां (स्वशक्त्यात्मिकां पार्वतीं) सह-कृत्वा पालयन् दासान्

शिवनाथः हृदये-एव वास्तव्यः अस्ति ।

तथापि तस्य नाम ख्यातं साधु-संन्यासीति

जनपदप्रायवसतिष्ठु ० ॥

कृष्णाख्य आन्तरेण त्यागेन (अन्तःकरबौल्यागवान् भूत्वा) परिमलस्व भस्म-

रेणुसमूहमेव

बाह्येन रागेण (बाह्यवृत्त्या रागौभूत्वा) उल्लासं कुरु ।

शुकदेवस् इय् वनिथ् गव् व्यासय्
 वसितिथ-मञ्ज वनवासय् रोज् ॥ १३५५ ॥ ७४ ॥

75. THE GUESTS PREPARE TO DEPART. GRATITUDE OF ALL,
 INCLUDING VIṢṆU FOR THIS INSTRUCTION.

करनि लङ्गि नेरनच्च सारिथ् तयारी ।
 संवाखनि लङ्गि पनञ्ज पनञ्ज सवारी ॥ १३५६ ॥
 विष्णु-जी व्वथु क्कथ्-कथ् ह्यथ् सदाग्निव् ।
 स व्वट् कति अन वन तति हाख् किथु गव् ॥
 प्रावाथाह् श्यामरूफ् ह्यथ् क्कथ्-कथ् द्राव् ।
 ज्ञानानौ वनु गटि-मञ्ज गाश् चै आव् ॥
 तिकुथ् मैनावती वानी वनान् आसू ।
 कनन् अन्दर् गक्किथ् मुक्ती वनान् आसू ॥ ७५ ॥

76. MĒNAKĀ'S SONG OF GRATITUDE.

सुव्हकि पोश्रनूल र्तु कुख्-बोलान्
 बोज्ञान् क्कथ् ताक-दार्य् प्यट् ॥ १३६० ॥
 शिवनाथ कथ् च्याञ्ज अमृथ् क्कह् हारान्
 तिमनय् कथनय् थवुमंतु च्यथ् ।
 आसू कुम् दोरुमंतु अमृत-दार्य्
 बोज्ञान् क्कथ् ताक-दार्य् प्यट् ॥
 महाराज् सूत्य्-सूत्य् राज्-कमार्य्
 तोत ज्ञन् द्राख् वन्-हार्य् ह्यथ् ।

शुकदेवाय इदमेव प्रोच्य गतः व्यासः

जनपदप्रायत्रसतिषु ॥ १३५५ ॥ ७४ ॥

अथातः प्रक्रान्तवृत्तं विवृणोति ॥ ७५ ॥

कर्तुं प्रयुक्ताः निर्गमनस्य सर्व-एव सज्जनाम् ।

सज्जनादिना-संस्कर्तुं लघ्नाः स्वकीयां स्वकीयां अश्वादिवाहनानि ॥ १३५६ ॥

श्रीविष्णुः समुत्थितः अङ्गमध्ये गृहीत्वा श्रीशिवम् ।

तां मतिं कुतः आनयिष्यामि कथयिष्यामि तत्र वृत्तं (अनुत्तरानन्दस्य)
कीदृक् सम्पन्नम् ॥

प्रभातरूपं (अवदातसद्विकासात्मकं शिवं) सायाह्नात्मश्यामवर्णः (कृष्णः)
गृहीत्वा अङ्गमध्ये निष्क्रान्तः ।

जन्यस्त्रीभिः कथितं तामिस्त्रमध्ये प्रकाशः अङ्ग समागतः ॥

तादृशीमेव मैनावती वाणीं कथयन्ती आसीत् ।

कर्णयोः अन्तः गत्वा मुक्तिः सम्पद्यमाना आसीत्* ॥ ७५ ॥

मेनकोक्तां तत्कालयोग्यां गौतिवाणीं प्रस्तौति ॥ ७६ ॥

हे-प्रभातकालिक जीवजीवपत्तिन् रुचिरं विरवीषि

शृण्वती अस्मि-त्वत्तः पक्षद्वारस्य (एकतात्मद्वारे च) पृष्ठे (स्थिता) ॥
१३६० ॥

हे-शिवनाथ कथाः त्वदीयाः अमृतं सन्ति प्रस्रवन्त्यः

तास्वीव कथासु निहितं (मया) चित्तम् ।

आस्यं अस्मि-मया सन्निहितं अमृतधारायै

शृण्वती अस्मि-त्वत्तः ० ॥

सहावरस्त्वं सहचारिणीं राजकुमारीम्

शुकः इव निष्क्रान्तस्त्वं वनशारिकां धृत्वा ।

* तस्या या वाणी कर्णमध्ये गच्छन्त्यासीत् सा मुक्तिदात्री बभूव इति भावः ॥

कन् यवु कथि च्याञ्ज मन गव् तार्थ
 वोज्ञान् छसय् ताक-दार्य् प्यठ् ॥
 त्रिवुवन-राज्ञ् अमि थइय् कार्य
 सैलस् नेर् चाकवार्य-कथ् ।
 गालमार् वनावुम् मनच वार्य
 वोज्ञान् छसय् ताक-दार्य् प्यठ् ॥
 अतगत पान च्यथ् पत-पत लार्थ
 कृष्ण् संसारस् लाघिय् लथ् ।
 सथ् छस्य् च्याञ्ज न्यथ् सथ् व्यचारे
 वोज्ञान् छसय् ताक-दार्य् प्यठ् ॥ ७६ ॥

77 THE AUTHOR PRAISES VIṢṆU, WHO STANDS AS FATHER
OF THE BRIDEGROOM.

होश पोशुनूल थव् कन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १२६५ ॥
 राधा-कृष्ण कृष्णजी वन्
 लोल अग्निच-दारि लो-लो ।
 रंग-किनि तसि हिहु वन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
 खड कर् मन बिन्द्रावन्
 अद नेर् बरि त दार्य लो-लो ।
 श्याम-रूफ् बुक् हन्-हन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

कर्णः निहितः कथायां त्वदीयायां मनः संपन्नं-नः आसक्तम्
शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥

त्रिभुवनराजरूप अनया अत्युच्चया श्रीवया (अनुत्तरैश्वर्येण)
संचारार्थं निर्गच्छ नौकाविशेषे* (चतुरवस्थात्म-प्रणवरूपे च) ।

शालमार-नामकं-काशमीरीद्यानविशेषः संपादितो-मया मनोरूपायाः वाटिकायाः
शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥

आगमगामरूपेण (कन्यादायविशेषेण च) स्वात्मना त्वामेव अन्वनु धाविष्यति
कृष्णाख्यः संसारे प्रक्षिप्य लताघातम् ।

आशा अस्ति-तस्य त्वदीया नित्यं सत्यात्मत्वं विचारयिष्यति
शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥ ७६ ॥

सभ्यसत्तमं वरपिचात्मभूतं विष्णुमभिसुखीकृत्य स्तौति ॥ ७७ ॥

समाधानेन हे-जीवजीवात्मपत्तिरूप (श्रीविष्णो च) निधेहि कर्णैः
वाणीरूपायाः वन्यशरिक्रायाः (सेनाया इति भावः) अति
हार्दनां ॥ १३६५ ॥

हे-राधा-ऽवियुक्त-कृष्ण श्रीकृष्णिति उच्चरस्व

प्रभङ्गा (युक्तया) अस्त्रुणो-धारया (व्याप्तमुखः सन्) लोलो-इति-
उत्तरेण-संबोध्य ।

रागेण (वेषेण च) तेनैव सदृशः भव
वाणीरूपायाः० ॥

प्रथमं कुरु मनः तुन्दावनात्मकम्

ततः निर्गच्छ द्वारात् पक्षद्वारात् च लोलो इत्युत्तरं संबोध्य † ।

श्यामसुन्दररूपं पश्य अखिलात्मतया

वाणीरूपायाः० ॥

* यस्यामेकपार्श्वे राजोपयोग्यप्रासादगृहं ततोऽन्यद्वीवाहकार्थमेव स्थानं वर्तते ॥

† अतिहार्दनेन संबोधनार्थकं लोलो इति पदमस्ति ॥

‡ स्वमनः स्थिरौकृत्य श्रीकृष्णविचारभ्रम्यात्मकं विधायेन्द्रियद्वारा विषयान्भजति भावः ॥

च्याव् वौद-कामदीनि थन्
 बख्च-हृन्दि चड-वार्य लो-लो ।
 अथ वन् आनन्द-गन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
 नित्य वृच-गोपीयन्
 कर्मन्तु कुह् मन् तारि लो-लो ।
 व्यापख् औवासुदेवन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
 प्रीम-सूत्य् कर् मन् रुक्मण्
 नाद् लायुस् प्यारि लो-लो ।
 बक्ति-बाव-सूत्य् एख् बनि दन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १३७० ॥
 ब्वद्-यशोदा अस् ललवन्
 मोह-पूतनाथ मारि लो-लो ।
 यक्कि बवि दद् च्यन् सज्जन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
 बक्तिय-मञ्जू वन् अर्जुन्
 रथवान् सुय् लारि लो-लो ।
 गलि पान क्रूद-दुर्योधन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
 मन-वाज्य कृष्ण-नाव् खन्
 दैर्य-अलमास्-तारि लो-लो ।

युच्च वेदात्मकामधेनोः स्तनौ (स्तन्यं)

भक्तप्रात्मकेन दोहनकलशविशेषेण नाम ।

पीत्वा (तत्) भव आनन्दधनः

वाणीरूपायाः ० ॥

नित्यं वृत्तप्रात्मिकानां गोपीनाम्

कृतं (येन) अस्ति मनः निरुद्धावस्थतयात्युत्सुकं नाम ।

सर्वव्यापकेन श्रीवासुदेवेन

वाणीरूपायाः ० ॥

प्रेम्णा कुरु मनः सक्किणीरूपम्

आह्वानं प्रक्षिप-तस्य (कुरु-तस्य) हे-प्रियेति नाम ।

भक्तिभावेन रेकं भविष्यति द्वयोः

वाणीरूपायाः ० ॥ १३७० ॥

(येषां) बुद्धिरूपा-यशोदा अस्ति-तं लालयन्ती

(तेषां) मोहात्मपूतनाराक्षसीं हनिष्यति-सः नाम ।

रागेण स्तनात् पयः पाश्र्वन्ति सज्जनाः

वाणीरूपायाः ० ॥

भक्त्या भव अर्जुनः

रथवाहकः स-एव अनुसारी-भविष्यति नाम ।

विनङ्गति स्वयं क्रोधात्मा-दुर्योधनः

वाणीरूपायाः ० ॥

मनोरूपोर्मिकायां कृष्णति-नाम खनस्व

धैर्यात्मवज्रसिंहिलिकया नाम ।

माज्य धिम् राज्ञ तस् ह्विन् ज्यन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥*
 खटि खटि कुह् ननु वासन्
 अन्द्रिभि ष्यप-कार्य लो-लो ।
 ज्यथ् वुज्जमलि गट कासन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
 वृन्दावनुकुथ् वन्
 मन् म्योनु व्वञ्चारि लो-लो ।
 सञ्ज जन् लगि चरनन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १ २ ७ ५ ॥
 दास् यति रास् खेखन्
 व्यास् नारदु ति लारि लो-लो ।
 बोलनावन् शुक्रदेव जन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
 योगियौ बूगिथ् बूगन्
 वनुहस् ब्रह्मचारि लो-लो ।

* मन-वाज्य लण्ण-नाव् खन्

दैर्य-अलमास्-तारि लो-लो ।

किंसि-प्यट् कुस् गोवर्धन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

हिंसाथ कंसस् मारन्

खल्ल-दार्य तर-वार्य लो-लो ।

माज्य धिस् राज्ञ तस् ह्विन् ज्यन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ इति पाठान्तरम् ॥

(एतादृशाः) मातुस्तादृशाः ये (त एव) राजानः तस्य सदृशाः जनिष्यन्ति
वाणीरूपायाः ० ॥

(पेषां) गूढं गूढं अस्ति प्रकाशं भासमानम्
अन्तःस्थितेन ससंभ्रमगूढव्यवहारेण नाम ।

चैतन्यात्मिकायाः विद्रुतः तामिदं अपनयिष्यन्ति
वाणीरूपायाः ० ॥

वृन्दावनस्यैव (वृन्दावनरूपं) वनम्
मनः मदीयं उच्चरिष्यति नाम ।

(यत्) हरित्पुष्पं इव लगिष्यति चरणयोस्तस्य
वाणीरूपायाः ० ॥ १३७५ ॥

भक्ताः यत्र रासलीलां क्रीडिष्यन्ति
व्यासः नारदः अपि अनुधाविष्यति नाम ।

उच्चारयिष्यन्ति (दासास्तान्) शुकदेवः इव*
वाणीरूपायाः ० ॥

योगिभिः सुक्ता भोगान् (सांसारिकान्)
कथितस्तैस्तस्य ब्रह्मचार्यैव नाम ।

* शुकदेववत्तान्नात्तान्नित्यकीर्तनरतान्मुक्तिभाजस्य विधत्ते ॥

निर्मलं निष्कलं निर्गन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
 कृष्णस् तोट् विष्णुर्पन्
 न-त इति क्याह् लारि लो-लो ।
 ज्ञान् मज्जु तस्-ति सोहम् अन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ ७७ ॥

78. ANOTHER SONG OF MĒNAKĀ IN PRAISE OF VIṢṆU, DETAILING
 THE EXPLOITS OF THE YOUTHFUL KRṢṆA.

बालक-अवस्थाय लगथो ब्वह्
 मन-मज्जलिस् मज्जु करय् हो-हो ॥ १३७८ ॥
 बाल-कृष्ण काल मारान् यितमो
 गोपाल नन्द-लाल सृत्य नितमो ।
 श्याम प्रौम-द्वद् दाम-दाम च्यतमो
 मन-मज्जलिस् मज्जु करय् हो-हो ॥ १३८० ॥
 त्रिजगत्पाल नालमति रटथो
 पूतनाथ गालवनि कथ्य ह्यमथो ।
 दद-थज्जि-चूर गूर-गूर करयो
 मन-मज्जलिस् मज्जु करय् हो-हो ॥
 यशोदानन्द पत-पत यिमथो
 गोपीनाथ आलव् दिमथो ।
 राग् कुम् च्योन्य् ज्ञाग् ह्यमथो
 मन-मज्जलिस्-मज्जु करय् हो-हो ॥

निर्मलः निष्कलः निर्गुण-इति

वाणीरूपायाः० ॥

(अन्यकर्तुः स्वाभिप्रायोक्तिः) कृष्णाख्याय तृष्टो-भव विष्णवर्षणं (विष्णु-
प्रीत्यर्पदानेन)

अन्याया इह-संसारे किं-वस्तु अनुगतं-भवेत् (सारभूतमस्ति) नाम ।

ज्ञानस्य मध्ये तस्यापि सो-ऽहं-रूपं प्रकटय

वाणीरूपायाः० ॥ ७७ ॥

पुनरपि विष्णवाभिमुख्येन कीर्तिगीतीः प्रस्तौति ।

मेनाथा एव पुनरुक्तिः ॥ ७८ ॥

बालकावस्थायां (तदनुपतायां) उपहारीभवेयं-तत्र अहम्

मनोरूपबाललालनशकटस्य मध्ये कुर्यां-ते वासल्यलालनाविशेषम्* ॥
१३७९ ॥

हे-बालकृष्ण पुतानि ददन् (आग्रन्) आगच्छ-नाम-मम-सांनिध्यम्

हे-गोपाल नन्दनन्दनरत्न सह-कृत्य नय-नाम-माम् ।

हे श्यामभूर्ते प्रेमात्मस्लन्यं पायं-पायं पितृ-नाम-मत्तः

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३८० ॥

हे-त्रिजगत्यालक आलिङ्गनेन शृङ्खीयां-त्वाम्

पूतनाराक्षसाः विनाशक अङ्कं शृङ्खीयां-त्वां (तद्धत्) ।

दुग्धनवनीतमूषकानुकारिन् सवत्सलवागुच्चारणं-लालनाविशेषं कुर्यां-ते

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-यशोदाया-आनन्दकर्तः अन्वन् आगच्छेयं-त्वाम्

हे-गोपीस्वामिन् प्रीत्याह्वानानि दास्यामि-ते ।

अनुरागः अस्ति-मे तवैव अवेत्तां धारयिष्यामि-ते

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

* एतत्करणेन बाल एव स्वपितौति बोध्यम् ॥

भज गोविन्द गोविन्द करयो
 असर्वनि गिन्दर्वनि जिन्द मरयो ।
 बडि दय च्याञ्ज बाल-खेल खरयो
 मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥
 दय अवतार् ह्यनसय् लगयो
 देवकिय निग ज्यनसय् लगयो ।
 श्री-कृष्ण नाव् प्यनसय् लगयो
 मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥
 वसुदेवनिस् निनसय् लगयो
 गोकुल् ह्यय् यिनसय् लगयो ।
 यशोदाय द्वद्-च्यनसय् लगयो
 मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥ १ ३ ८ ५ ॥
 श्याम-खन्दर वरनस् लगयो
 जसुनाथ मङ्गि तरनस् लगयो ।
 नाग-रस्ति बाग-करनस् लगयो
 मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥
 पूतनाय दाम्-दिनसय् लगयो
 दाम् दिय् प्रान् ह्यनस् लगयो ।
 प्रथमचू थञ्ज् ख्यनसय् लगयो
 मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥
 श्याम-रूप ज्याम पैरनस् लगयो
 कामदौन रक्कनि नेरनस् लगयो ।

भज गोविन्दं भज-गोविन्दमिति-स्तोत्रेण-स्तुतिं कुर्यात्-ते

हे-स्मितमुख क्रीडनशील जीवदवस्थायामेव मृत-इव-भवेयं-त्वामनु ।

हे-महेश्वर तव बाल-क्रीडाः स्मरिष्यामि-तव*

सनोरुपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-ईश्वर अवताराणां धारणस्यैव उपहारीभवेयं-तव

देवक्याः सकाशात् जन्मग्रहणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

श्री-कृष्णिति नाम पतनस्य (नियमस्य) उपहारीभवेयं-तव

सनोरुपशकटस्य मध्ये० ॥

वसुदेवराजस्य (स्वगृहादन्यत्र गोकुले) नयनस्य उपहारीभवेयं-तव

गोकुलं-प्रति गृहीत्वा आगमनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

(तत्र) यशोदायाः स्तन्य-पानस्य उपहारीभवेयं-तव

सनोरुपशकटस्य मध्ये० ॥ १३८५ ॥

श्यामतया-सुन्दरस्य वर्णस्य उपहारीभवेयं-तव

यमुनानद्याः मध्यभागात् तरणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

हे-अविनाश बालभाषणानां-करणस्य उपहारीभवेयं-तव

सनोरुपशकटस्य मध्ये० ॥

पूतनाराक्षस्याः स्तन्यपानकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

स्तन्यपानं कृत्वा प्राणानां आकर्षणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

प्रेम्णोपहृतस्य नवनीतस्य भोजने उपहारीभवेयं-तव

सनोरुपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-श्यामरूप (दिव्य) उत्तरीयवस्त्राणां वसनस्य उपहारीभवेयं-तव

कोमधेनूनां पालनाय निर्गमनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

* बालक्रीडा एव तदीयाः परमानन्ददायिन्य इति ज्ञेयम् ॥

गूरि-गूरि ह्यथ फेरनस् लगथो
 मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥
 वैसरी-शब्द् चावनस् लगथो
 गोपी बोजनावनस् लगथो ।
 दय-लोल् गङ्गरावनस् लगथो
 मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥
 गूरि-गरि मन् मेलनस् लगथो
 गेलनस् ठठ-करनस् लगथो ।
 रास-मंडुल् खेलनस् लगथो
 मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥ १३८० ॥
 इन्द्रस् क्रूद्-गालनस् लगथो
 अन्न-रस्तु रूद्-वालनस् लगथो ।
 गोकुलकि लूख् पालनस् लगथो
 मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥
 गोवर्धन् दारनस् लगथो
 कह किस्थ-प्यठ् खारनस् लगथो ।
 राचस् त दैत्य् मारनस् लगथो
 मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥
 शूरि खटिथ् थवनावनस् लगथो
 वक्त्रि चूरि निवनावनस् लगथो ।
 विथ तिथिथ् वनावनस् लगथो
 मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥

गोपालबालकान् सह-कृत्वा (तव) संचारस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्ध्यं ॥

वंशकशब्दस्य प्रचारणस्य उपहारीभवेयं-तव

गोपस्त्रियः (तत्) श्रावणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

(तासां) ईश्वरभक्तः उपचयकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्ध्यं ॥

गोपालशृङ्गेषु मनसः संमेलनस्य उपहारीभवेयं-तव

(तत्र गोपीनां) अनुकरणस्य उपहामकरणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

रासक्रीडार्थमण्डल-संपादनस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्ध्यं ॥ १३९० ॥

इन्द्रस्य क्रोधविनष्टीकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

निरन्तरतया वर्धणनिपातनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

गोकुलवास्तव्यानां लोकानां पालनस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्ध्यं ॥

गोवर्धनपर्वतस्य धारणलीलायां उपहारीभवेयं-तव

तस्य-पर्वतस्य कनिष्ठाङ्गुल्यां आरोपणे उपहारीभवेयं-तव ।

राक्षसानां दैत्यानां च मारणलीलायां उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्ध्यं ॥

गोपबालकानां गूढं निधापने उपहारीभवेयं-तव

वत्सानां चौर्येण नायने (ब्रह्मणो द्वारा) उपहारीभवेयं-तव ।

(प्रतिरूपेण) पुनरपि (तेषां वत्सबालकानां) तद्दृशानां समुद्भावेन उपहारी-
भवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मर्ध्यं ॥

ब्रह्मा मन्दहावनस् लगथो

गुलि गंडिथ् वदनावनस् लगथो ।

कृष्ण-गौथ् ग्यवनावनस् लगथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करथ् हो-हो ॥

यशोदा पत-लारनस् लगथो

थकुराविथ् प्रारनस् लगथो ।

गंडनस् कल दारनस् लगथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करथ् हो-हो ॥ १३९५ ॥

आंगनकि कुलि चावनस् लगथो

देवता बनावनस् लगथो ।

आकाशि बुफनावनस् लगथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करथ् हो-हो ॥

अकूर् ग्वत दावनस् लगथो

पाङ्गि-मङ्गि तन् नावनस् लगथो ।

आश्वर् बुकनावनस् लगथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करथ् हो-हो ॥

कंसान्तक क्रूद्-निश् प्रमथो

पंपोश-पादन् भीठि दिमथो ।

न्यथ् च्योनु चरनामृथ् च्यमथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करथ् हो-हो ॥

कृष्ण आसू मुचुरावनस् लगथो

विष्ण विश्वरूप हावनस् लगथो ।

ब्रह्मणः लज्जापने उपहारीभवेयं-तव

अञ्जलिं बद्ध्वा (प्रकोष्ठद्वयं संबद्धम्) (तस्य) रोदनविधायने उपहारी-
भवेयं-तव ।

परमेशात्मकृष्णकीर्तिस्तुतेः (तद्द्वारा) शापने उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये ० ॥

यशोदायाः अनुधावने उपहारीभवेयं-तव

(तां) श्रान्तां-विधाय प्रतीक्षणे उपहारीभवेयं-तव ।

(तथा) ग्रथित्वा (स्थापनार्थं) शिरसः (तद्गन्धनार्थं) धारणे (नञ्जीकरणे)
उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये ० ॥ १३९५ ॥

अजिरस्थानीययोः वृक्षयोः पातने उपहारीभवेयं-तव

देवस्वरूपौ (तौ) संपादने उपहारीभवेयं-तव ।

आकाशमार्गिण उड्डापने (तयोः) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये ० ॥

अक्रूरस्य निमज्जन-दापने उपहारीभवेयं-तव

जलमध्ये तनोः स्नापने उपहारीभवेयं-तव ।

(तत्र) आश्रयस्य प्रदर्शने (तस्य) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये ० ॥

हे-कंसान्तक क्रोधात् शान्तो-भवेयं-तव-नाम

पद्मपादयोः चुम्बनानि दद्यां-तव-नाम ।

नित्यं तव चरणनिर्णजनजलासृतं पिबेयं-तव-नाम

मनोरूपशकटस्य मध्ये ० ॥

हे-कृष्ण (ग्रन्थकृत् च) मुखस्य उन्मोचने उपहारीभवेयं-तव

हे-विष्णो विश्वरूपस्य (तन्मध्यतः) प्रदर्शने उपहारीभवेयं-तव ।

यशोदा मच्रावनस् लगथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥ ७८ ॥

79. THE AUTHOR TAKING AS HIS TEXT THE PARTING EMBRACE
BETWEEN VIṢṆU AND ŚIVA, EXPLAINS THAT VIṢṆU AND
ŚIVA ARE ONE.

विश्वम्भर् ह्यथ विश्वेश्वर् लगु पकानि ।

हलम् बरि बरि लगिस् तुलसी ककानि ॥ १४०० ॥

पकान् निष्कल् कथ्य ह्यथ द्राव् निर्मल ।

ककान् आसिस् लयौ-प्यठि व्यल् त मादल् ॥

हरस् साँपनु हरिः केशव् बन्योव् शिव् ।

अद्वैत-रूप नारायण् प्रखटु गव् ॥ ७९ ॥

80. THE AUTHOR ADDRESSES PRAISES TO ŚIVA AND VIṢṆU AS ONE.

ओं-सच्चिदानन्दगन तोट्

सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥ १४०१ ॥

ग्रम-दम तोट् दम-दम ओं तोट्

सत्संगिकि समागम तोट् ।

सत्प्वरगन्-हन्दि सज्जन तोट्

सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥

एक अनेक-मुख अकि चन तोट्

शिव-शक्ति-रूप द्वय लचन तोट् ।

त्रय-गुन-सक्ति त्रय-लोचन तोट्

सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥ १४०५ ॥

(तेन) यशोदायाः उन्मादने (मोहविधाने) उपहारीभवेयं-तव
मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ ७८ ॥

अङ्गे शिवं कृत्वा विष्णोर्यात्रार्णनमुखेन तदैक्यं निरूपयति ॥ ७९ ॥
विश्वम्भरः (विष्णुः) (अङ्गः) गृहीत्वा विश्वेश्वरं (श्रीशिवं) प्रवृत्तः परिक्रमि-
तुम् ।

वस्त्राग्रभागान् (०भागेषु) आपूर्य आपूर्य (पूर्णांकृतानि) लग्नास्तु
(सर्वे लोकाः) तुलसीदलानि प्रक्षेपेत् ॥ १४०० ॥
संचरन् (परिक्रामन्) (सः) निष्कलात्मा अङ्गे गृहीत्वा निष्कान्तः निर्मला-
त्मानम् ।

प्रक्षिपन्तः आसंस्तस्य (लोकाः) सद्मपटलोर्ध्वभागेभ्यः बिल्वपत्राणि
मादलीनामपार्वतीयौघधीम् च ॥
हरस्य संपन्नः हरिः कोशवः संपन्नः शिवः* ।

(तत्र) अद्वैतरूपेण नारायणः प्रत्यक्तः संपन्नः† ॥ ७९ ॥

शिवद्वैतरूपेण नारायणं संबोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८० ॥

हे-प्रणववाच्य सत्यज्ञानानन्दधनरूप तुष्य

हे-सत्यदेव सत्यनारायणरूप तुष्य ॥ १४०३ ॥

शमदमात्मन् तुष्य प्रतिश्वासं प्रणवान्तर्यामिन् तुष्य

सत्सङ्गस्य समागमात्मन् तुष्य ।

सत्पुरुषाणामपि सज्जनरूप तुष्य

हे-सत्यप्रकाशात्मन्० ॥

एक-अनेकभूत एकस्मिन्नेव क्षणे (श्रीघ्नं) तुष्य

शिवशक्तिरूपेण विभिन्न-लक्षण्येन तुष्य ।

गुणत्रयात्मन् त्रिलोचन तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥ १४०५ ॥

* एकरूपत्वं तयोः प्रादुर्भूतम् इति भावः ॥

† तादृगङ्गास्याङ्गिनोरभिन्नतावस्थायाम् इति भावः ॥

निर्वन तोट् निरङ्गन तोट्
 चैतन्य तोट् च्यत्कि चैनन तोट् ।
 अकि पोश व्यन च्य् मङ्ग मन तोट्
 सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥
 केशव केशव केशव तोट्
 हे शिव हे शिव हे शिव तोट् ।
 गरुडासन वृषबासन तोट्
 सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥
 न्यथ् च्योनु व्रथ् दर श्रीधर तोट्
 श्याम-खन्दर बस्मादर तोट् ।
 सद्दर्शन संकर्षण तोट्
 सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥
 काशीनाथ मङ्ग तपोवन तोट्
 द्वारका-नाथ बिन्द्रावन तोट् ।
 अयोध्यानाथ रामरादन तोट्
 सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥
 अमरनाथ श्वब-दर्शन तोट्
 शिव-नाथ अमृत-वर्षन तोट् ।
 विश्वनाथ कपाल-मोचन तोट्
 सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥ १४१० ॥
 अनुग्रह-सूतिन् हन-वन तोट्
 पालवनि नैपालकि वन तोट् ।

हे-गुणातीत तुष्य निरञ्जन तुष्य

चैतन्यात्मन् तुष्य चित्तस्य चेतनात्मन् तुष्य ।

एकेन पुष्पेण व्यनपुष्पपत्रेण (विज्ञत्या च) त्वमेव मर्घी मनसः तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-केशव हे-केशव हे-केशव तुष्य

हे कल्याणस्वरूप हे शिव हे शिव तुष्य ।

हे-गणडासन (विष्णो) हे-वृषभासन (शिव) तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

नित्यं तव व्रतं धारयेयं हे-श्रीधर तुष्य

हे-श्यामसुन्दर हे-भस्मधर तुष्य ।

हे-सत्यदर्शन हे-संकर्षण तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-काशीनाथ मर्घी तपोवनस्य तुष्य

हे-द्वारकाधीश वृन्दावने तुष्य ।

हे-अयोध्यानाथ रामाराधनक्षेत्रे तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-अमरनाथ शुभयुक्तदर्शन तुष्य

हे-शिवनाथ असृतदृष्टिद तुष्य ।

हे-विश्वनाथ कपालमोचनक्षेत्रे तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥ १४१० ॥

अनुग्रहविधानेन अकस्मात् तुष्य

हे-पालनाकर्तः नेपालदेशस्य वने तुष्य ।

वसुत्र-रक्षि वसुत्र-वन तोट्
 सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥
 गरि-गरि चन-चन चन-चन तोट्
 आकाश पाताल हेरि व्वन तोट् ।
 पूरि पश्चिमि व्वन्तर दक्षिण तोट्
 सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥
 श्याम-रूप तोट् प्रवात-रूप तोट्
 स्व-प्रकाश-रूप ज्योती-रूप तोट् ।
 कृष्णस् शिवरात्रू-हन्दि वन तोट्
 सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥ ८० ॥

81. PRAISE OF THE ANTARYĀMIN NĀRĀYAṆA AS ONE WITH ŚIVA.

नारायणो नारायणो
 परमेश्वर पूरक-पूरनो ॥ १४१४ ॥
 अन्तःकरणन्-हन्दि आवासो
 चैतन्य-ब्रह्मो चिदाकाशने ।
 साक्षी-प्रश्नो व्यथ-चेननो
 नारायणो नारायणो ॥ १४१५ ॥
 जगत्-नाथो जनार्दनो
 हे निर्मल निष्कल निर्गमो ।
 निराकारो निरञ्जनो
 नारायणो नारायणो ॥

हे-वस्त्ररहित (दिगम्बर) वस्त्ररवनाख्यक्षेत्रे तुष्य ।

हे-सत्यदेव ॥

प्रतिनाडीकालं प्रतिक्षणं प्रत्यहं तुष्य

आकाशे पाताले ऊर्ध्वे अधः तुष्य ।

पुरस्तात् पश्चात् उत्तरतः दक्षिणतः तुष्य

हे-सत्यदेव ॥

सायंकालात्मन् (श्यामरूपेति च) तुष्य प्रभातरूप (शुक्लशिव-
रूपेति च) तुष्य

हे-स्वप्रकाशरूप ज्योतिःस्वरूप तुष्य ।

कृष्णाख्यस्य (मम) शिवरात्र्याः दिवसे तुष्य

हे-सत्यदेव ॥ ८० ॥

श्रिवाद्दैतरूपेण साक्षाद्भूतसर्वान्तर्यामिनं नारायणं

संबोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८१ ॥

(दूरात्संबोधनार्थानि सर्वाणि पदानि) नारायण-भोः नारायण-भोः

परमेश्वर अणिमादिसिद्धीनां-पूरण-भोः ॥ १४१४ ॥

अन्तःकरणानां (मनोबुद्धिचित्ताहङ्काराणां) आभासप्रकाशक-भोः

चैतन्यब्रह्मस्वरूप-भोः चिदाकाशात्मन्-भोः ।

साक्षिभूतपुरुषात्मन्-भोः चित्तेश्च-चैतनात्मन्-भोः

नारायण-भोः नारायण-भोः ॥ १४१५ ॥

जगतां-नाथ-भोः प्रार्थितप्रद-भोः

हे निर्मल निष्कल निर्गुण-भोः ।

निराकार-भोः निरञ्जन-भोः

नारायण-भोः ॥

वीदान्तन् ग्यवि-मति गोविन्दो

पान् च्यत् वन्द्यो माधव मुकुन्दो ।

मुह-मद् गालवनि मधुसूदनो

नारायणो नारायणो ॥

ज्ञानकि विज्ञान-द्यानकि द्यानो

योगकि योगो प्रानकि प्रानो ।

मायाय-हन्दु अन्य् च्यानि ज्ञाननो

नारायणो नारायणो ॥

बख्च-हङ्ग सीता व्वङ्ग-हन्दि वनो

काडान् सूत्य् ह्यत् सत्तू-ग्वनो ।

राम-आत्म ज्ञान् मन लक्ष्मणो

नारायणो नारायणो ॥

अंतः-अयोध्याय-मङ्ग राय् द्यनो

बाबुकु भरद्यु कुय् पूजनो ।

सूत्य् ह्यत् अदाय शत्रुगनो

नारायणो नारायणो ॥ १४२० ॥

श्वद्-वासनाय-हन्दु विभीषणो

करवुनु पान् च्यत् पथ् अर्पनो ।

राघव रघुनाथ रघुनन्दनो

नारायणो नारायणो ॥

द्यानुकु हनूमान् तन-मनो

नाव् च्योनु हृदयस् कुय् लेखनो ।

वेदान्तशासनैः संगीतकीर्ति वागधीश्वर-भोः

स्वात्मानं त्वय्येव उपहारीकुर्यां-ते लक्ष्मीनाथ मोक्षप्रद-भोः ।

मोहस्य-मदं नाशनशील मधुसूदन-भोः

नारायण-भोः ० ॥

ज्ञानस्य विज्ञानस्य ध्यानस्य धैर्यरूप-भोः

* योगस्य योग(प्राप्य)रूप-भोः प्राणस्य प्राणरूप-भोः ।

अविद्यायाः नाशः तव ज्ञानेन-भोः

नारायण-भोः ० ॥

भक्तिरूपं सीता ब्रुद्ध्यात्मनि वने-भोः

अन्विष्यन्ती सह कृत्वा सत्त्वात्मगुणं-भोः ।

रामात्मानमात्मस्वरूपं जानीहि हे-मनोरूप लक्ष्मण-भोः

नारायण-भोः ० ॥

(यं) अन्तःकरणरूपायोध्यायां रात्रौ दिवसे(च)-भोः

भावनात्मा भरतः अस्ति पूजयन्-भोः ।

सह धृत्वा अद्भुतात्मकं शत्रुघ्नं-भोः

नारायण-भोः ० ॥ १४२० ॥

शुद्धवासनात्मकः विभीषणः-भोः

कुर्वन् स्वात्मानं (नः) त्वामेव प्रति समर्पणं-भोः ।

हे-रघुकुलोद्भव रघुनाथ रघुनन्दन-भोः

नारायण-भोः ० ॥

ध्यानरूपः हनुमान् तन्वा-मनसा(च)-भोः

नाम त्वदीयं हृदये अस्ति लिखन्-भोः ।

तमि-सूत्य् मुह-लंका ज्ञानो

नारायणो नारायणो ॥

गोपीनाथो जसोदानंदो

गोर्धन् सूत्य् वृगुध् आनंदो ।

वंतु दिथ् ननु गोख् विन्द्रावनो

नारायणो नारायणो ॥

परं-ब्रह्मो परमानन्दो

वत्तन् हविथ् चरनारविन्दो ।

ज्यन् त मरन् छन् चानि ज्यनो

नारायणो नारायणो ॥

देहान्दकारकि मोह-दारनो

राक्षस-प्रक्ष्च-हन्दि मारनो ।

स्वथं-भोक्ष् छिथ् कंस-रावणो

नारायणो नारायणो ॥ १ ४ २ ५ ॥

निरर्गल्-पाठि निरन्तर् मनो

आनन्द-अष्टथ् च्याव् च्यथ्-गनो ।

अज्ञपा-ज्ञप-यज्ञ ज्ञप् जपनो

नारायणो नारायणो ॥

निमेश उन्मेश प्रथ् क्षन-क्षनो

सम्बख् रोज्तम् सनातनो ।

निवृक्ष्-हृद्य् वृक्ष् प्रवृक्ष् व्यक्ष्

नारायणो नारायणो ॥

तेनैव (सामर्थ्येन) मोहात्मलङ्कापुरीं दाहयन्-भोः

नारायण-भोः० ॥

हे-गोपीनाथ यशोदानन्दन-भोः

गोपालैः सह भुक्तस्त्वया आनन्दः-भोः ।

मार्गशं-कृत्वा प्रत्यक्षः भूतस्त्वं वृन्दावने-भोः

नारायण-भोः० ॥

हे-परंब्रह्म-भोः परमानन्दस्वरूप-भोः

भक्तानां प्रदर्शिते-त्वया स्वचरणारविन्दे-भोः ।

जन्म पुनः मरणं क्लिप्तीभूतं (अपगतं) तत्र जन्मना (अवतारेण)-भोः

नारायण-भोः० ॥

देहान्धकारात्मानं मोहं-धारणशीलौ-भोः

राक्षसीभूत-प्रकृत्या (तयोः) मारणशील-भोः ।

(ततः) स्वयं-सुक्तीभूतौ स्तस्वौ कंसरावणाख्यौ-भोः

नारायण-भोः० ॥ १४२५ ॥

निरर्गलप्रकारेण निरन्तरेण मनसा-भोः

आनन्दाभृतं पाययस्व चैतन्यघन-भोः ।

अजपाजपयञ्जे (योगाभ्यासे) हंसात्मजपस्य जपनशील-भोः

नारायण-भोः० ॥

निसेधे उन्मिधे प्रत्येकस्मिन् क्षणे क्षणे-भोः

संमुखः तिष्ठ-नाम-से हे-सनातनस्वरूप-भोः ।

निवृत्तगतिमिकायाः वृत्तिः प्रवृत्तिः भिन्न-भोः

नारायण-भोः० ॥

अन् कालन्-हन्दि ह्यस-फेरनो
 तमि फेरन कुन कुन् नेरनो ।
 शिवरूप द्रुस्तु च्योनु अर्द-प्रदचनो
 नारायणो नारायणो ॥
 मायाय मिलु-करनकि तेलनो
 तेलन् तेलन् च्यानि मेलनो ।
 दासन्-हन्दि रास् खेलनो
 नारायणो नारायणो ॥
 देवन् दग्नि चनिय् ख्यनो
 पत्रन् चिय् सग् मूलस् दिनो ।
 प्यतरन् आप्या च्यानि तर्पनो
 नारायणो नारायणो ॥ १४३० ॥
 स्थावर-जंगम् कुख् हन्-हनो
 देह-दृष्टिय कर् व्यसर्जनो ।
 कृष्णस् रूफ् हाव् विण्णवर्पनो
 नारायणो नारायणो ॥ ८१ ॥

82. HIMĀLAYA PRAISES KRṢṢA.

कर् म्य पद्मपत्रन् नेत्रन् मज्ज वास्
 रास् खेलवनि अथ-रठ् चठ् म अथ-वास ॥ १४३२ ॥
 सूर्यरूप माया व्यह् च्याज्ज्य् क्वाया
 जिस माया-का भेद किसी-ने न पाया* ।

त्रयाणां कालानां (भूतादीनां जाग्रदादीनां वा) चेतनासंचारण-भोः

तेन संचारेण अस्ति-न कुत्रापि निर्गमनम्-भोः ।

शिवरूपस्य संपूर्णं तव अर्धमेव-प्रदक्षिणविधानं-भोः*

नारायण-भोः० ॥

मायायाः संगविधानस्यापि विकासकारिन्-भोः

विकास्य विकास्य तव संयोगसंभव-भोः† ।

द्रासानां रासक्रीडायाः क्रीडन्-भोः

नारायण-भोः० ॥

देवानां तृप्तिरस्ति तवैव अदनेन-भोः

पत्नाणां यथा सेकः मूलविषये दानेन-भोः ।

पितृणां स्वधातृप्तिः तव तर्पणेन-भोः

नारायण-भोः० ॥ १४३० ॥

स्थावरात्मजङ्गमात्मनोः अस्मि प्रत्यंशं-भोः

देहात्मबुद्धेः कुस विषर्जनं (अज्ञानं नाशयेति भावः)-भोः ।

कृष्णस्य (से) रूपं प्रदर्शय विषयवर्षणं (धर्मदयानिमित्तं)-भोः

नारायण-भोः० ॥ ८१ ॥

पूज्यं जन्यभूतदेवानां प्रधानयजमानभूतं कृष्णं हिमालयः

स्तौति ॥ ८२ ॥

कुस मम पद्मपत्नुरूपाणां नेत्राणां मध्ये निवासम्

रासलीलां क्रीडनशीलं हस्तं गृहाण भिन्धि मा हस्तसंयोगम् ॥

१४३२ ॥

हे-सूर्यरूप माया अस्ति तवैव क्रायारूपा

यस्याः मायायाः भेदः केनापि न प्राप्तः ।

* ते शिवरूपस्य साक्षात्कमप्युपासनं संपूर्णसिद्धिप्रदं भवतीति भावः ॥

† तन्मध्ये विकसति चेत्त्वसंयोगेनैव ॥

पान कुख् मायाय मञ्जु निर्माया
 वह माया देवलोक देखने आया* ।
 ब्रह्मा विष्णु रुद्र इन्द्र शुक्रदेव व्यास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
 राधा-कृष्ण रामा श्यामा
 अरे नंदलाला अरे निश्कामा* ।
 ख्यख्-ना केह् च्यख्-ना अख् दामा
 गञ्जरावख्-ना म्यति सुदामा ।
 दिथ् त्रिकास् द्रख् म्य कास् व्वहास् कुस् व्वह् दास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
 यशोदा वनि वनि कल च्यय् वंद-ना
 कर्म-कृय दान-दानि दर्म-ददु मंद-ना ।
 हाल् च्यय् गुंद-ना च्यय् सूय् गिंद-ना
 चाविय् वंदना देवकी-नंदना ।
 आसर च्यानि आस् ब्रज-वासिय वास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ १४२५ ॥
 चिज्जगत्पाला बाल-गोपाला
 देवकी-नंदना दौन-दयाला ।
 हटि कुय् कोस्तुव-मन् वन-माला
 अरे नंदलाला बैसरौ-वाला* ।
 सास-व्वज्ज चिय् छय् पत मलि-मलि सास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥

स्वयं अस्मि मायायाः मध्ये (वर्तमानोऽपि) निर्मायः

तां मायां देवलोकः दर्शनार्थं आगतः ।

ब्रह्मा विष्णुः रुद्रः इन्द्रः शुकदेवः व्यासः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

हे-राधाऽभिन्नकृष्ण हे-राम हे-श्याम

भोः नन्दनन्दन भोः निष्काम ।

भोक्तृसि-न-किं किञ्चित् पास्तृसि-न-किं एकं पानमात्रम्

संकलयस्व-न-किं मामपि सुदामरूपम् ।

दत्त्वा विकासं दुःखं मे अपनय व्यग्रः अस्मि अहं दासः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

यशोदारुपा भूत्वा भूत्वा स्वशिरः त्वय्येव उपहारीकुर्यां-न-किम्

सत्कर्मरूपमन्यन्त्यां धानात्ममन्यदण्डेन धर्मात्मदुरधं मग्नीयां-
न-किम् ।

स्वावस्थां त्वय्येव निवेदयेयं-न-किं त्वय्येव सह क्रीडेयं-न-किम्

अपहाय बन्धनानि हे-देवकीनन्दन ।

आश्रया तव आगतो-ऽहं हे-ब्रजवासिन् प्रकटीभव

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ १४३५ ॥

हे-त्रिजगत्यालक बाल-गोपाल

हे-देवकीनन्दन दीनदयालो ।

कण्ठे अस्ति-ते कौस्तुभमणिः वनमाला (च)

भोः नन्दनन्दन वंशवादनशील ।

सहस्रशः स्त्रियः सन्ति-ते पश्चाद्भावन्त्यः परिमलयित्वा भस्मरेणुम्

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

अच्युत च्युत्तस्य म्यानिस् मञ्जु गन्
 सथ् कर् सत्यभामा मन् रुक्मण् ।
 राधा प्रान् म्यानि पानस्-कुन् अन्
 वृच्च गोपियन् तन् हाव् सन्मख् नन् ।
 चन-चन छान म आस् अख् श्वास् व्वश्वास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
 खखियन् खख् दिथ् दखियन् दख् कास्
 तन्-खख् मन-खख् दिथ् सन्मख् आस् ।
 शुराह् कलाय सस्तु च्योनु आवास्
 शुराह् सिंगार पूरिथ् व्वल्लास् ।
 शुराह् कुख् च्छ् ह्यथ् त्रिथ् शुराह् सास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
 गोपौनाथ च्यथ् पत पत लार-ना
 सुरली-शब्द न्युथ् मन् कन् दार-ना ।
 गह्खय् छान अकि चन पान् मार-ना
 श्यामस् ताम् च्यथ् श्याम-रूप प्रार-ना ।
 काम-दीन ह्यथ् थिख्-न त वन वन्-वास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
 पोशनुल-सन्दि पाठि लोख् ओलु थेर-ना
 वन वन कृष्ण-गीथ् वनवनि फेर-ना ।
 पीताम्बरकिथ् वसत्र् पैर-ना
 वृन्दावनकि वन-किनि नेर-ना ।

अच्युत-भोः चित्तस्य-एव मम मर्धे धनीभव

सत्तां कुस सत्यभामात्मिकां मनश्च सखिबन्धीम् ।

राधात्मकाः प्राणाः मद्वीयाः स्व-सान्निध्यं (तान्) आनय

दत्तमात्मिकानां गोपीनां वपुः प्रदर्शय संसुखः प्रकटीभव ।

प्रतिक्षणं भिन्नः सा भव एकस्मिन् श्वासे उच्छ्वासे (च)

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

सुखितेभ्यः सुखं दत्त्वा (आधिक्येन) दुःखितानां दुःखं अपनय

तनु(शरीर)-सुखं मनःसुखं दत्त्वा संसुखः भव ।

षोडशभिः कलाभिः युक्तः तव आभासः

षोडश शृङ्गारान् (विलासान्) धृत्वा वेशः ।

बालक-मात्रं अस्मि त्वं धृत्वा स्त्रीणां षोडश सहस्रम्

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

हे-गोपीनाथ तवैव पश्चात् पश्चात् अनुसरेयं-न-किम्

(येन) वंशशब्दमात्रेण नीतं-त्वया मनः कथौर्धियां-न-किम् ।

भवेः-यदि विभिन्नः एकस्मिन् क्षणे स्वात्मानं हन्यां-न-किम्

सायंकालं यावत् त्वामेव हे-श्यामसुन्दर प्रतीक्ष्य-न-किम् ।

कामदुघा-धेनूः पृहीत्वा (सह) आगमिष्यसि-चेन्न तर्हि भविष्यामि

वानप्रस्थः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

क्रोरकपक्षिणः प्रकारेण रागात्मकं कुलायं संतनुयां-न-किम्

वने वने कृष्णागीतिं संगतुं संचरेयं-न-किम् ।

पीतरागरञ्जितानि वस्त्राणि वसिल्लालंकुश्यां (-स्त्रवपुः)-न-किम्

वृन्दावनस्य वनमध्यात् निर्गच्छेयं-न-किम् ।

हिमाल् कुस् ब्वह् दास् ह्यथ सुमीर् कैलास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ १४४० ॥
 अकि नर्थ रुक्मण् त विथ नर्थ राधा
 अथ-वास् करिथ् ह्यथ् कर् न्य प्रसादा ।
 वैसरौ-वाचवनि लाद्योय् नादा
 हाविथ् पादा गाल् व्वपादा ।
 कृष्णस् प्रत्यक् बास् आस्-पास् आस्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ ८२ ॥

83. THE WOMEN-FOLK DANCE THE RĀSA DANCE AS GŪPĪS,
AND PRAISE KṚṢṆA.

सभिवि करव् अथव्-वास्
 पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४४२ ॥
 श-च्य् सांपञ्ज् कुञ्ज्य् राथ्
 गोपौनाथ् नचनि लग् ।
 वहर् द्वह् गव् त पहर् मास्
 पकिव् रास् गिन्दने ॥
 इथ् बाल-पानस् दिमव् कृहाह्
 द्युथ् दहाह् कुह् गनौमथ् ।
 सासस् ध्वगस् करव् सास्
 पकिव् रास् गिन्दने ॥
 शुर्थन् वाचन् लवि-कनि साविथ्
 वक्त्रि-तल्ल चाविथ् नेरव्-ना ।

हिमालयः अस्मि अहं दासः सहकृत्वा सुमेधं कैलासं (च)

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ १४४० ॥

एकेन बाहुना सक्त्रिणीं तु अपरेण बाहुना राधाम्

पाणिग्रहणं कृत्वा स्तस्त्री, कुरु मे प्रसादमात्रम् ।

वंशवादनशील दास्यासस्ती आह्वानम्

प्रदर्शय पादमात्रं नाशय वृःखम् ।

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रत्यक्षं भासस्व अभितः-समीपे भव

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ ८२ ॥

जन्यस्त्रियः समेत्य गोप्यनुरूपेण रासक्रीडामिव कुर्वन्त्यः

कृष्णामुपलक्ष्य गायन्ति ॥ ८३ ॥

संगच्छन् करिष्यामः (च) पाणिग्रहणं-परस्परम्

आगच्छत रासलीलां क्रीडयितुम् ॥ १४४२ ॥

पश्यासाः संपन्ना एकैव रात्रिः

(यदा) गोपीनाथः नर्तितुं प्रवृत्तः ।

वर्षकालः दिनमात्रः संपन्नः पुनः प्रहरमात्रः मासः

आगच्छत० ॥

अस्याः स्वनाल्पावस्थायाः दास्यामः उपभोगमात्रम्

ईदृशः दिवसः अस्ति अन्यदा-दुर्लभः ।

सहस्रस्य युगकालस्य* करिष्यामः भक्त

आगच्छत० ॥

अपत्यानि कुटुम्बजनान् प्रान्तेषु शाययित्वा

वत्सस्थलात् परित्यज्य निर्गमिष्यामो-न-किं (अर्थतो निर्गमि-
ष्यामः) ।

* उपलक्षणाज्जन्मार्जितपुण्यपापादिकर्मणाम् ।

सूत्य् सूत्य् ह्यथ् अञ्ज ष्वप् माज्य मास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४४५ ॥

वनिव् कस् कुव कृष्णन् लोल
जुवुकु जुवथ् त क्मि क्याह् चोलु ।

निववुनु मन् दिववुनु विकास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥

त्वह्य कति सोनु हिव् बन्योव हाल्
अद कति ज्ञान् ल्वहि नंदलाल् ।

नौरिव्-ना पूरिथ् व्वह्लास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥

असि क्मि बापथ् करव् त्याग्
अस्य गक्कि आसुन् कृष्ण-राग् ।

सुथ् गव् तफ् ङफ् थोग् अब्यास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥

कथ साञ्ज महामन्थर् ज्ञान्
वुकुनु सोनु मान् व्वत्तम् द्यान् ।

खलु च्चान् सोनु गव् बडु व्वपवास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥

बर् दार्थ् बक्क त्राविथ् नेरव्
वथ् लूव् त मस्तान्-वथ् फेरव् ।

दथ-लोल-रस्तु क्याह् लथि अतलास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४५० ॥

सह सह धृत्वा भगिनी पितृस्वसारं मातरं मातृस्वसारम्

आगच्छत० ॥ १४४५ ॥

कथयत कस्य अस्ति-वः कृष्णस्य प्रेम

जीवस्य (प्राणात्मकस्य) (यदि) जीवात्मा (अस्ति) च केन
किं सोढुम् ।
(योऽस्ति) अपहरन् मनांसि ददन् विकासम्

आगच्छत० ॥

युष्माभिः क्ल-नाम अस्माभिः समानं संभूतं-युष्माभिः अवस्थानं

तर्हि कुत्र ज्ञास्यथ-तं पूयं नन्दनन्दनम् ।

निर्गमिष्यथ-न-किं आभूष्य विलासवेशम्

आगच्छत० ॥

वयं कस्य कृते करिष्यामः त्यागम्

अस्माकं इष्टुः भवितव्यः प्रीकृष्णारागः ।

स-एव अस्ति तपः जपः योगः अभ्यासः

आगच्छत० ॥

कथाः आस्माकीनाः महामन्त्राणि जानीहि

दर्शनं अस्माकं मन्यस्व उत्तम-ध्यानम् ।

भोजनं पानं अस्माकं अस्ति महत् उपवासव्रततुल्यं

आगच्छत० ॥

महाद्वाराणि पक्षद्वाराणि चुल्लिपार्श्वभागान् (च) त्यक्त्वा निर्गमिष्यामः

मार्गः लब्धः उन्मत्तवत् च संचरिष्यामः ।

ईश्वर (कृष्ण) प्रीत्या-रहितं किं मूल्ययुतं-भवेत् कौशेयवस्त्रम्

आगच्छत० ॥ १४५० ॥

कथ गय न्यंगलिय् अथ रूजिय्
 कन् क्तिन तस् विन् कौह् बूजिय् ।
 संकल्पन्-हन्दु कर्ह् संन्यास्
 पक्वि रास् गिन्दने ॥
 इथि हरश् कर्ह् क्षय् शूकन्
 कति वनि मञ्जु लूकालूकन् ।
 द्रक्वञ्ज अक्करक् वेकुण्ठ-वास्
 पक्वि रास् गिन्दने ॥
 ह्यस् ह्यथ् गव् सुरली वायन्
 दिवच्चून् त गन्दर्व-कन्याथन् ।
 थिम गरि रोज् तिम गय व्वदास्
 पक्वि रास् गिन्दने ॥
 उर्वीशू वग् कर्ह् नचनन्
 गश् गोस् पुश् प्योस् वचनन् ।
 बुक्कि बुक्कि विगिञ्ज गय वन्वास्
 पक्वि रास् गिन्दने ॥
 रागन् खरन् साँगन् खर् जौनि
 नाग् आय् बेहोश् बोञ्जनि बीन् ।
 गम् बम् कुह् कासन् बम्-जौर तास्
 पक्वि रास् गिन्दने ॥ १४५५ ॥
 तपीश्वर् आय् सूत्य् ह्यथ् वाल्
 मञ्जु अकहारस् मारान् तास्

कथाः गताः निगरणभावं हस्ताः निरोधम्

कथौ स्तो-न तं विना किञ्चित् प्रवणशक्तौ ।

सर्वसंकल्पानां कृतो-ऽस्माभिः संन्यासः

आगच्छत० ॥

ईदृशेन हर्षेण कृतः (अस्माकं) नाशः शोकानाम्

कुत्र संभवेत् मध्ये लोकालोकपर्वतानाम्* ।

इच्छन्त्यः (सन्ति) दिव्यस्त्रियः वैकुण्ठवासं (ईदृशम्)†

आगच्छत० ॥

चैतन्यानि गृहीत्वा गतो (ऽयं) वंशौ वादयन्

देवीनां च गन्धर्वाणां-कन्यानां (च) ।

याः गृहे स्थिताः ताः संपन्नाः व्याकुलाः

आगच्छत० ॥

उर्वशी (अम्बराः) वशे कृता नर्तनेन (तस्यास्मत्संबन्धिना वा)

मूर्च्छां आगता-तस्याः अपूर्णत्वं समापतितं-तस्याः गीतिवचनानाम् ।

(तत्) दृष्ट्वा दृष्ट्वा वनदेव्यः संपन्नाः वानप्रस्थाः

आगच्छत० ॥

रागेण स्वरेण वेशसामग्र्या समस्वराः जिताः

नागाः आगताः नष्टचेष्टाः श्रोतुं वंशीम् ।

मनस्तापान् वाद्यविशेषः अस्ति अपाकुर्वन् वाद्यविशेषः वाद्यविशेषः

आगच्छत० ॥ १४५५ ॥

तपस्विनः आगताः सह धृत्वा आश्रितगिरिप्रस्थान्

मध्ये नाट्यागारस्य आप्नन्तः तालान् ।

* सर्वस्त्रियगति ईदृशसंबन्धो नास्तीति भावः ॥

† तासांमतिदुर्लभमिति भावः ॥

हिमाल् सुमीर् ह्यथ् कैलास्

पक्वि रास् गिन्दने ॥

सनकाद्यख् सत-ऋषि लूकपाल्

विय यिम् किह् व्वलङ्गिथ् मायाज्ञाल् ।

गुलि गण्डि गण्डि किस् प्रिक्रान् इतिहास्

पक्वि रास् गिन्दने ॥

काया दारिथ् कुह् मायातौथ्

यूगकु कुह् स्वामी त यूगकु कुह् हीथ् ।

बूगिथ् कुह् निर्मल्ल् त निराबास्

पक्वि रास् गिन्दने ॥

तन्-स्वख् मन-स्वख् ह्यथ् मङ्ग-वाग्

स्वखियन् स्तृत्य् कुय् ग्यवान् रास् ।

रासिय स्तृत्य् ह्यथ् दासिय दास्

पक्वि रास् गिन्दने ॥

अपरि नादाह् यपरि वादाह्

अपरि राधा-कृष्ण् कुय् ।

प्रथ्-कैँसि स्तृतिन् करिथ् अथ-आस्

पक्वि रास् गिन्दने ॥ १४६० ॥

यशोदा-माता गुरुस् अह् मंदन्

नन्द-गोप-नन्दन् गिन्दन् कुस् ।

द्वदस् त यज्ञ कुस् करान् घास्

पक्वि रास् गिन्दने ॥

हिमालयः सुमेसं सह गृहीत्वा कैलासं (च)

आगच्छत० ॥

सनकादयः सप्त-ऋषयः लोकपालाश्च

पुनः ये (च) सन्ति कृतोल्लङ्घनाः मायाजालस्य ।

हस्तौ बद्ध्वा बद्ध्वा (बद्धाञ्जलयः) सन्ति-अस्य (श्रीकृष्णस्य) पृच्छन्तः
इतिहासान् (पुरावृत्तानि)

आगच्छत० ॥

कायं (शरीरं) धृत्वा (अपि) अस्ति मायातीतः

योगस्य अस्ति (अयं) ईश्वरः पुनः भोगस्य अस्ति कारणमात्रम् ।

भङ्गापि (भोगान्) अस्ति निर्लेपः निराभासः च

आगच्छत० ॥

तन्वाः-सुखं मनसः-सुखं (च) गृहीत्वा (धृत्वा) मध्यभागे

सुखितैः सह अस्ति गायन् रासलीलासु ।

रासाभिज्ञानवतः सह धृत्वा दासीः दासान् (च)

आगच्छत० ॥

पारभागात् नादः अवारभागात् आह्वानवाक्

परित-एव राधायुक्तकृष्णः अस्ति ।

प्रत्येकया-गोप्या सह कृत्वा पाणिग्रहणम्

आगच्छत० ॥ १४६० ॥

यशोदा-माता-तत्रां अस्ति मप्रती

नन्दगोपनन्दनः क्रीडन् अस्ति-तस्याः ।

दुग्धस्य नवनीतस्य च अस्ति-तस्याः कुर्वन् आसम्

आगच्छत० ॥

अथ कुस् कथ-मङ्ग न्यवर् कडन्
 चखि मङ्गि प्रथम् वडन् कुस् ।
 खश्-धिववुनु छस् करान् चास्
 पक्वि रास् गिन्दने ॥
 कञ्जन् थञ्ज् गय पलन् पोञ्ज्
 नचन् कुह् मङ्ग नारद् भवसोञ्ज् ।
 ग्रीन जन् सुह् गल्लु त च्लु तल्लास्
 पक्वि रास् गिन्दने ॥
 मग्निथ् गव् गुपनन् गास-ख्यनु
 वङ्गन् त शूर्यन् मठ्ठ दाम्-दिनु ।
 सीमावस् हिहु सपनु अल्लास्
 पक्वि रास् गिन्दने ॥
 रातस् द्वह् गव् त वहरस् राथ्
 श्यामस् वुक्कनि आव् प्रवाथ् ।
 पानय् सापनु कालस् यास्
 पक्वि रास् गिन्दने ॥ १ ४ ६ ५ ॥
 थुस् अस्य मङ्ग कोचन् प्रारन्
 तस् पत लारन् क्खि कारन् ।
 ब्रह्मा रुद्दर् दन्दर् व्यास्
 पक्वि रास् गिन्दने ॥
 अस्य मङ्गिस्थन्-हन्दु कुस् बड्डु पास
 करनावव् असि शूराह् सास् ।

हस्तं अस्ति-तस्याः मन्यनीमध्यात् बहिः निष्कासयन्

श्रुधः मध्ये-एव प्रेम वर्धमानं अस्ति-तस्याः ।

प्रणयकोपपूर्वकं अस्ति-सा-तस्य कुर्वती भर्त्सनम्

आगच्छत० ॥

शिलानां नवनीतता (अतिकोमलता) संपन्ना महाशिलानां जलत्वम्

(यदा) नृत्यन् अस्ति मध्ये नारदभिः यतीन्द्रः ।

हिमराशिः इव मोहः नष्टः अपगतं च चित्तभयम्

आगच्छत० ॥

विस्मृतिं गतं गवादिपशूनां तृण-खादनम्

वत्सानां स्तनन्धयानां च विस्मृतं स्तन्यपानम् ।

पारतस्य सदृक्तः संपन्नः वज्रमणिः

आगच्छत० ॥

रात्रिकालस्य दिवसः संपन्नः (अतिप्रकाशमत्त्वात्) वर्षकालस्य च रात्रि-
मात्रकालः

सायंकालं (श्यामसुन्दरं च) द्रष्टुं समागतः प्रभातकालः (श्रीमहा-
देवश्च) ।

स्वयमेव संपन्नः कालस्य (महाकालस्य) आसः

आगच्छत० ॥ १४६५ ॥

यः अस्माकं मध्ये अल्पपदवीनां प्रतीक्षमाणः (भवति)

तं पश्चात् अनुधावन्तः सन्ति ब्रह्मादिकारणदेवाः ।

ब्रह्मा रुद्रः इन्द्रः व्यासः (आदयः)

आगच्छत० ॥

अस्माकं मध्यवर्तिनीनां अस्ति-अस्य महत् गौरवम्

कारयिष्यामः तयं षोडशसहस्रसंख्याकाः ।

कृष्णस् त श्रीकृष्णस् अथ-वास्
पक्वि रास् गिन्दने ॥ ८३ ॥

84. A METAPHORICAL PRAYER TO KRṢṢA UNDER THE FORM OF
A SONG SUNG AT THE RĀSA DANCE.*

श्याम-खन्दर व्यहृत • खन्दर ज्याय

वथरय् मन मथु- • राय लो-लो ॥ १४६८ ॥

प्रान-पवन-सूतिन् • सुचरन आय

नव् द्वार् देह-द्वार- • काय लो-लो ।

वृत् गोपिय ज्यय् • वुक्ने द्राय

वथरय् मन मथु- • राय लो-लो ॥

बाल रट् नालमति • सूत्य् पालनाय

साञ्ज बख्चू-हृद्ग्य कु- • ज्ञाय लो-लो ।

निप्रकाम स्यद् कर् • मन-कामनाय

वथरय् मन मथु- • राय लो-लो ॥ १४७० ॥

टोयोख् गजेन्द्रस् • कथ् विद्याय

आयरिस् कथ् अ- • द्वाय लो-लो ।

कमि ओचि खण् सांप- • नुख् श्वराय

वथरय् मन मथु- • राय लो-लो ॥

केवल बख्चू-हृन्दु • कर् म्य व्वाय

सूत्य् पननि प्रथम त • माय लो-लो ।

वासुदेव वास् कर् म्य • मञ्जु वासनाय

वथरय् मन मथु- • राय लो-लो ॥

* In each line of this song, the passage beginning with the mark • should be read twice.

कृष्णाख्यस्य श्रीकृष्णस्य च हस्तसंयोगम्

आगाच्छत० ॥ ८३ ॥

अथ षडाधारेश्वरभूतं श्रीकृष्णं समुपलक्ष्यैव रासलीलावाग्भिरेव

गायति ॥ ८४ ॥

हे-श्यामसुन्दर समुपविश-नाम मनोहरायां भूसौ

आस्तरिष्यामि (आसनपटान्) मनोरूपायां मथुरायां नाम ॥

१४६८ ॥

प्राणवायुना-कारणेन उद्घाटितानि संपन्नानि

नव द्वाराणि (शारीरिकाणि) देहात्मद्वारकायाः नाम ।

वृत्त्यात्मिकाः गोप्यः त्वामेव द्रष्टुं निर्गताः

आस्तरिष्यामि० ॥

हे-बाल (शुद्धचैतन्य) मृहाण आलिङ्गनेन सह पालनार्थम्

आस्माकीनां भक्तप्रात्मिकां कुञ्जां नाम ।

हे-निष्काम सिद्धां कुरु मनसः-कामनाम्

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७० ॥

तुष्टो-भूतस्त्वं गजेन्द्रस्य कस्याः विद्यायाः

शबरस्य (गुह्यस्य) कस्याः श्रद्धायाः नाम ।

केन शोचेन संतुष्टः संपन्नस्त्वं शबर्याः*

आस्तरिष्यामिः० ॥

केवलायाः भक्तः (त्वदीयायाः) कुरु मम उपायम्

कारणेन स्वकीयेन प्रेम्णा अनुरागेण च नाम ।

हे-वासुदेव निवासं कुरु मम मथी वासनायाः

आस्तरिष्यामि० ॥

* स्वात्मार्थानुग्रहप्रार्थनपूर्वकमतिदयालुताह्वनार्थमिदम् ॥

राज-द्वारस् च्या- । निस् विचाय
 आदीन् कर्म-हीन् । आय लो-लो ।
 चार कर् म्य आर-कृच्य । खग्रीलाय
 वधरथ् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 सुदाम् ज्ञानिथ् । कर् म्य व्वपाय
 वलुमंतु कुस् ज्ये- । प्रठाय लो-लो ।
 कृत्तरथ् स्योनु पूर् । सूत्य् पूरनाथ
 वधरथ् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 वान-रस्तु द्रामंतु । कुस् गदाथ
 वूचुमंतु दैव-संप- । ताथ लो-लो ।
 बिचुकस् म्य चाव् राज- । हंसुनु साथ
 वधरथ् मन मथु- । राय लो-लो ॥ १४७५ ॥
 फल-दायक च्यानि । खल-किनि आय
 अतुगह् म्य तोल् हरि । चाथ लो-लो ।
 ववुमंतु कैह् ति कुम् न । कर्म-बूमिकाथ
 वधरथ् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 शृङ्गराव् संकठ् त । गह-दग्नाथ
 वुल्ट् समयस्-प्यठ् । जाथ लो-लो ।
 फिर-थुर् कर् च्ह साङ्ग । कर्म-लेखाथ
 वधरथ् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 वाव मुचुकुन्द स्योनु । पनङ्ग इच्छाय
 सोवु मङ्ग मोह नि- । द्राथ लो-लो ।

राजद्वारे त्वदीये भित्ताप्रार्थनाय

कातरा निर्भाग्या आगता नाम ।

रत्तोपायं कुरु मम इयाहतायाः सुशीलायाः

आस्तरिष्यामि० ॥

सुदाममिव ज्ञात्वा (मां) कुरु मम उपायम्

समावृतः अस्मि अलक्ष्या नाम ।

रिक्तत्वं मदीयं पूरय कारणात्मिकया पूरणया

आस्तरिष्यामि० ॥

पात्ररहितः (भाग्यहीनः) निष्क्रान्तः अस्मि भित्तिार्थम्

वज्रितश्च दैव्या-संपदा नाम ।

भित्तुकस्य मम निर्धेहि (शिरसि) राजहंसस्य क्वायाम्*

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७५ ॥

हे-शुभफलदायिन् त्वदीयेन खलप्रदेशेन आगता

अनुग्रहं मयि तोलय अधिकया तुलनारीत्या नाम ।

उमं किञ्चित् अपि अस्ति-मया न सत्कर्मात्मत्तत्रभूमौ

आस्तरिष्यामि० ॥

शोधय (मार्जय) संकटान् दुर्ग्रहदशाः च

विरुद्धे समयविशेषे जाता नाम ।

वैपरीत्यं (दुर्भाग्यस्थाने सङ्गायं) कुरु त्वं आस्माकीनायां कर्मलिपौ

आस्तरिष्यामि० ॥

भावात्मा मुञ्जकुन्दराजः मम स्वकीयेन इष्टेन

शायितः मर्द्य मोहात्मिकायां निद्रायां नाम ।

* यस्य शिरसि राजहंसः स्वकार्या विश्रुते स राजा संपद्यते इति प्रभिदम् ॥

बुङ्गनाव् मङ्गु स्म- । रचु ग्वफाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 पानस् पत दोरनाव् । म्याङ्ग राथ
 सूर्य-रूप जन् पतु- । काय लो-लो ।
 जाल् मद-कालियव- । नस् ति कायाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 मार्कण्डेय जन् । च्याङ्ग आशाय
 आयस् मंगने । आयस् लो-लो ।
 कालस् म्य ग्रास् कर्त । वास् ज्याय ज्याय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥ १४८० ॥
 वथरय् आत्माराम । निवृत्त-हृद्य राय
 सूर्य पख् म्य ग्रान्य् सी- । ताय लो-लो ।
 दंड् कर् प्रवृत्तु । शूर्पनखाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 गाल् मोह-रावणस् त । क्रूद-सेनाय
 जाल् लूवच्य लं- । ज्जाय लो-लो ।
 विवीक-मन लक्ष्म- । एनि वाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 सदृग्वन-प्रहृत्तु । कोसल्याय
 म्वख् हाव् सूर्य द- । याय लो-लो ।
 राज्य् कर् आनन्द । अथोध्धाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥

उद्धोधय (तं) मध्ये स्मृतिरूपायां गुहायासु

आस्तरिष्यामि० ॥

स्वात्मनः पश्चात् धात्रय मम अनुभूतिं (इच्छां वा)

हे-सूर्यरूप इव पश्चाद्दर्तमानां कृपायां नाम ।

दाहय मदात्मनः कालयवनस्य अपि कायसु

आस्तरिष्यामि० ॥

मार्कण्डेयमुनिः इव तव आशया

आगताहं प्रार्थयितुं आयुर्बलं नाम ।

कृतान्तस्य मम ग्रासं कुरु-नाम भासस्व (च) स्थाने स्थाने

आस्तरिष्यामि० ॥ १४८० ॥

आस्तरिष्यामि हे-आत्मनि-क्रीडनशील निवृत्तेः इच्छया

सह संगच्छ मम शान्त्यात्मिकया सीतया नाम ।

दण्डं कुरु प्रवृत्तिरूपायाः शुर्पनखारात्तस्याः

आस्तरिष्यामि० ॥

नाशय मोहात्मरावणं पुनः क्रोधात्मसेनासु

दाहय लोभात्मिकां लङ्कां नाम ।

विवेकयुक्त-मनोरूपस्य लक्ष्मणस्य हे-भ्रातः

आस्तरिष्यामि० ॥

सत्त्वगुणप्रधानप्रकृत्यात्मिकायाः कौसल्यायाः

मुखं प्रदर्शय कारणात्मिकया दयया नाम ।

राज्यं कुरु परमानन्दरूपायां अयोध्यायासु

आस्तरिष्यामि० ॥

ज्ञान ताञ् दिथ् । दान-दारनाथ

सूत्य् खातन्व्य- । ताथ लो-लो ।

च्यथ् तख्तस् व्यह् । ह्यथ् समताथ

वथरथ् मन मथु- । राथ लो-लो ॥

ऊग्नियार् रोज् मञ्ज् । योग-निद्राय

ह्यथ् समदृष्टि एक- । ताथ लो-लो ।

तुर्था-रूप मञ्ज् । राज-सवाथ

वथरथ् मन मथु- । राथ लो-लो ॥ १४८५ ॥

अञ् ताञ् कैत्याह् । गैथ् कूति आय

वत-गथ् अथ् या- । चाथ लो-लो ।

एक कुस् वोतु च्याञ् । अनेकताथ

वथरथ् मन मथु- । राथ लो-लो ॥

वीर् कर्ि ईर च्याञ् । विष्णु-मायाथ

बडि दथ् वेप- । वाथ लो-लो ।

थिम् तरि त तिम् तारि । च्याञ् कृपाथ

वथरथ् मन मथु- । राथ लो-लो ॥

म्य ति तार् बव-सर । आवलन-ज्याथ

सूत्य् विवीक-व्व- । पाथ लो-लो ।

थिथु देह डूंग सो- । हम् हम् वाथ

वथरथ् मन मथु- । राथ लो-लो ॥

केशव नाव् जप- । नाव् वावनाथ

अकृपा जप-मा- । लाथ लो-लो ।

ज्ञानरूपं मुकुटं इत्वा ध्यानधारणया

सह स्वातन्त्र्यतया नाम ।

चैतन्यात्मनि सिंहासने उपविश सह-कृत्वा समताञ्जलिम्

आस्तरिष्यामि० ॥

जागरुकः तिष्ठ मध्ये योगनिद्रायाः

सह-कृत्वा समदृष्टिं ऐक्यबुद्धिं (च) नाम ।

तुर्यारूपस्य (जाग्रदाद्यवस्थान्त्रयातीतोत्कृष्टस्थानस्य) मध्ये राजसभायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥ १४८५ ॥

अद्य-यावत्कालं अनन्तसंख्याकाः गताः अनन्तसंख्याकाः आगताः

पथिकाः अस्यां संसारयात्रायां नाम ।

हे-एकरूप को-नाम अधिगतवान् तव नानारूपताम्

आस्तरिष्यामि० ॥

वीराश्च कृताः जलस्योर्ध्वमिव-आमिताः तव विष्णुमायया

हे-महेश्वर निर्भय नाम ।

ये (च) तीर्णाः ते च तारिताः तव कृपया

आस्तरिष्यामि० ॥

मां अपि तारय संसारसरसः आवर्त-प्रदेशात्

सह विवेकात्मनोपायेन नाम ।

यथा देहरूपं नौविशेषं सोऽहमात्मना दण्डेन चालयेयम्

आस्तरिष्यामि० ॥

केशवेति नाम स्मारय भावनायोरोन

अजपात्मिकया जपयोग्यमालया नाम ।

मन नाव आत्म-ती- । ० र्धच जमुनाय
 वधरथ मन मथु- । ० राय लो-लो ॥
 राम-चन्द्र शिव लग- । ० हाय एकताय
 हाविथ् चन्द्रक- । ० लाय लो-लो ।
 स्वह-गट कास् म्याञ्ज । ० व्वञ्जु मैनाय
 वधरथ मन मथु- । ० राय लो-लो ॥ १४८ ॥
 साविदान् मन कर् । ० यञ्जुमन्-बाय
 खस्म द्राय मञ्जु प्र- । ० ज्ञाय लो-लो ।
 वर्तस् व्वञ्ज वा- । ० निय कन्याय
 वधरथ मन मथु- । ० राय लो-लो ॥
 विश्वरूप व्युग लूखु । ० कर्म-लेखाय
 स्रत्य नाना-व- । ० नाय लो-लो ।
 शक्ति-पात दृष्टि थव् । ० यठ् निप्रठाय
 वधरथ मन मथु- । ० राय लो-लो ॥
 करनेश्वरिचन्- । ० हञ्ज गूरि-बाय
 रास् खेलनि नञ्ज । ० द्राय लो-लो ।
 थफ् कर् कृष्णञ्ज । ० राग-राधाय
 वधरथ मन मथु- । ० राय लो-लो ॥ ८४ ॥

85. THE SALUTATION OF PĀRVATĪ AS SHE MOUNTED THE WEDDING CAR.

विमानस् कथ पकान् आसि ह्यथ भवानी ।

स्यद्चु आठ् ब्रौट् ब्रौट् आसस् दवानी ॥ १४८४ ॥

मनः शोधयिष्यामि आत्मतीर्थात्मिकायां यमुनायासु

आस्तरिष्यामि० ॥

श्रीरामचन्द्रात्मन् शिव उपहारीभवेयं भवदेकतायासु

प्रदर्श्य चन्द्रकलां नाम ।

मोहात्मताभिखं अपनय मदीयायाः बुद्धिरूपायाः सेनिकायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ १४९० ॥

समाहितं मनः कुस यजमानपत्न्याः

या निष्क्रान्ता मर्धं प्रजायाः (लोकसंघातस्य) नाम ।

वृणीष्व-तस्याः अद्युना (मम) वाणीरूपां कन्यासु

आस्तरिष्यामि० ॥

जगद्रूपः (हे विश्वरूपेति वा) वियोगः (चित्रमण्डलं वा) लिखितः

कर्मलेखया

सह-कृत्वा नानातां नाम ।

शक्तिपातरूपया (अनुग्रहरूपया) दृष्ट्वा निर्धेहि पृष्ठे सद्रूपनिष्ठायासु

आस्तरिष्यामि० ॥

करखेश्वर्यात्मिकाः गोपालिकाः

रासक्रीडां क्रीडितुं नग्नाः निष्क्रान्ताः नाम ।

(अतः) हस्तावलम्बं कुरु कृष्णाख्यस्य (मम) अनुरागात्मराधायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ ८४ ॥

प्रक्रान्तवृत्तं प्रस्तौति ॥ ८५ ॥

विमानस्य मर्धे (स्त्रियतां) परिक्रामन्तः आसन् धृत्वा भवानीसु ।

सिद्धयः अष्टौ अग्ने अग्ने-एव आसन्-तस्य धावन्यः ॥ १४९४ ॥

करन् जै-जै जया असूस् दद्या ह्यथ ।

वितस्ता नर्मदा गंगा गद्या ह्यथ ॥ १४८५ ॥

त्रिसन्ध्या ह्रद्र-सन्ध्या पवन-सन्ध्या ।

करान् आसथ द्यान तसन्दिय आन् सन्ध्या ॥

पकान् अमृथ ककान् अमरावती असू ।

ग्यवान् गीथ तस् सरस्वती पान असू ॥

प्रथौ तर्फौ वनान् तस् भैरवी आसि ।

परान् तस् पान्क् त्वथ पञ्चस्तवी आसि ॥

खंदर् वानिय खंदरलहरी परान् असू ।

महामाया महामाया करान् असू ॥ ८५ ॥

86. PRAISE OF PĀRVATĪ AS ŚĀRIKĀ.

सरज् च्याज् सारि पाफ् हारी

हार-पर्वतचू हारीय ॥ १५०० ॥

संकट-कट छख् हे मुकुट-दारी

तीज् च्यानि प्रकलन आव् संसार ।

सिंहासनचू छय् सवारी

हार-पर्वतचू हारीय ॥

गौरी नावस् लगहाय् पारी

च्याव् प्रथम-दद-चडवारीय

जाज्ख् अभिनवगुप्ताचारी

हार-पर्वतचू हारीय ॥

कुर्वन्ती जयजयवाहं जयाख्या-देवता आसीत्तस्य दयां सह-कृत्वा ।

वितस्तानदी-नर्मदा-गङ्गा-गयां (च) सह-कृत्वा ॥ १४९५ ॥

त्रिसंध्यादेवी (तीर्थविशेषः) रुद्रसंध्या (तीर्थविशेषः) पवनसंध्या
(तीर्थविशेषः) ।

कुर्वन्त्यः आसन् ध्यानेन तस्यैव ज्ञानं संध्यासेवनं (च) ॥

प्रचरन्ती अमृतं प्रक्षिपन्ती (प्रसिञ्जन्ती) अमरावती आसीत् ।

गायन्ती गीतिवाणीं तस्य सरस्वती स्वयं आसीत् ॥

षड्भिः दिग्भिः कथयन्तः तां भैरवीति आसन् ।

पठन्ति तस्याः पञ्च तत्त्वानि पञ्चस्तवीस्तोत्रं आसन् ॥

सचिरया वाण्या सुन्दरलहरीनामस्तुतिं पठन्ती आसीत् ।

महामाया-देवता महामायां (अलौकिकचमत्कृतिं) कुर्वन्ती
आसीत् ॥ ८५ ॥

श्रीशारिकारूपां पार्वतीं स्तौति ॥ ८६ ॥

स्मरण्या तव सर्वाण्येव पापानि अपनीतानि

हे-प्रद्युम्नपीठस्य श्रीशारिके ॥ १५०० ॥

संकटच्छेदिनी असि हे मुकुटधारिणि

तेजोऽशेन त्वदीयेन द्योतमानतां समागतः संसारः ।

सिंहवाहनात्मकं अस्ति-ते वाहनम्

हे-प्रद्युम्नपीठस्य ॥

गौरीति नाम्नि संगच्छेम-ते उपहारार्थम्

पायय-नः प्रेमात्मदुग्धकुम्भिकाः ।

अभिज्ञाता-त्वं श्रीमदभिनवगुप्ताचार्येण

हे-प्रद्युम्नपीठस्य ॥

नटि लङ्गलि आकाशन् घटन् तारी
 ननु नौरिथ् वनु चोनु महिमा ।
 परम-शख्थ् माञ्जूख् शंकराचारी
 हार-पर्वतचू हारौथ ॥
 शिव-शक्ति-रूफ् ज्ञानिथ् च्वापारी
 गुलि गंडिथ् वनुनथ् म्य यारौ कर् ।
 ह्यथ् नखस् नियनख् मञ्जि कष्टवारी
 हार-पर्वतचू हारौथ ॥
 न्यथ् सुमीरस् ताञ् लारि लारी
 कति आसू वातनचू शख्थ् ओसु सक्थ् ।
 पर्वत-प्रदख्यन् पाफ् न्यवारी
 हार-पर्वतचू हारौथ ॥ १५०५ ॥
 शारिका नाव् कुय् बाव् कुम् चोनुय्
 नवु नवुराव् प्राव् प्रोनुय् याद् ।
 हाल् बाव् वाल् पापन्-हन्दि वारी
 हार-पर्वतचू हारौथ ॥
 आद्य-शख्थ् पान् व्यख् सर्व-आदिकारी
 पूजा करवनि सारी च्यथ् ।
 साद् सन्थ् वैरागि जूगि ब्रह्मचारी
 हार-पर्वतचू हारौथ ॥
 चक्रेश्वरस्य कुह् जै-जै-कारथ्
 सारिवथ् रट्टु दवारथ् सुय् ।

कुम्भेन संमार्जन्या आकाशेन पेदिख्या अर्गलेन

प्रत्यक्षं निर्गत्य कथितः (कथिता) तव महिमा ।

परमा (आद्या)-शक्तिः मता-त्वं शङ्कराचार्येण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ० ॥

शिवशक्त्यात्मकं-रूपं विज्ञाय सर्वत-एव

अञ्जलिं बद्ध्वा कथितं-तेन मयि दयां कुरु ।

गृहीत्वा (आरोग्य) स्नान्योः नौता-तेन-त्वं मध्ये काष्ठुवाटदेशे

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ० ॥

नित्यं सुमेरुगिरिं तावत् धावित्वा धावित्वा

कुत्र आसीत्-नः प्राप्तेः शक्तिः आसीत् (तत्) अतिदुष्करम् ।

(यस्य) प्रद्युम्नपीठगिरिप्रदक्षिणं पापानां निवारकमस्ति

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ० ॥ १५०५ ॥

शारिकोति नाम अस्ति-यत्तव भावना अस्ति-मे त्वदीयैव .

नवीनव्यवहारं (भक्तिसमावेशादिकं) नूतनं-विधेहि प्रापय प्राचीनं
स्मरणे (जातिस्मृतिशक्तिं विधेहि) ।

स्वस्वरूपं प्रकाशय अत्रोपय पापानां भारान्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ० ॥

आद्या-शक्तिः स्वयं असि सर्वाध्यक्षरूपा

पूजां कुर्वन्तः सर्व-एव (ब्रह्मविष्णवादयः) तवैव ।

साधवः सन्तः वैरागिणः योगिनः ब्रह्मचारिणः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ० ॥

पद्युम्नपीठस्थचक्रेश्वरस्य अस्ति जय-जय-कारः *

सर्वैरेव (देवैः चतुर्विधजनैरातीदिभिर्वा) आप्नितः अधिकारि-
पदस्थानं तदेव ।

कासिधख् संकट् आसि संसारौ
 हार-पर्वतचू हारौय ॥
 च्यानि-सूत्य् सारि जौव् देव व्यवहारौ
 च्यानि-सूत्य् व्वलसन आव् संसार ।
 च्यानि-सूत्य् साञ्ज्य् अह् दुनियादारौ
 हार-पर्वतचू हारौय ॥
 अष्टादश व्वज्जव्य् सूत्य् पर्वत
 ह्यतकार-पुष्ट्य् अख् बत बांग्रान् ।
 सर्व-व्यापख् अख् सर्व-व्वपकारौ
 हार-पर्वतचू हारौय ॥ १५१० ॥
 कर्म-लेखा अख् पान परम-शक्तौ
 कर्म सानि पनञ्ज्य् बक्तौ लेख् ।
 कृत-कर्म-फल अख् दिववञ्ज् सारौ
 हार-पर्वतचू हारौय ॥
 अज्ञपा गायत्री जपहाथ् अन्द्रौ
 श्री-खंदरौ योग न्यन्द्रौ-मञ्जु ।
 मन प्राण द्यान ज्ञान व्यचारी
 हार-पर्वतचू हारौय ॥
 परमात्म-रूप अख् जगतचू साक्षी
 जितेन्द्रिय इन्द्राक्षौ अख् ।
 प्राण-शख्चू सूत्य् अख् पान व्यवहारौ
 हार-पर्वतचू हारौय ॥

अपनीतास्त्वया-तेषां संकटाः आसन् संसारिणः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

त्वत्कारणेन सर्वे जीवा देवाः व्यवहारिणः

त्वत्कारणेनैव विकासं समागतः संसारः ।

त्वत्कारणेनैव आस्माकीना अस्ति कुटुम्बपालनादिवृत्तिः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

अष्टादशभिः भुजैरेव साधनेन प्रद्युम्नपीठे

सर्वहितकारार्थं असि भक्तं (भाग्यधनद्रव्यादिकं) विभजमाना

सर्वजीववर्गव्यापिका असि सर्वोपकारकरणशीला

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥ १५१० ॥

कर्मलेखा (भाग्यलिपिकर्त्री) असि स्वयं हे-परमशक्ति

भाग्ये (भाले) अस्मदीये स्वकीयामेव भक्तिं लिख ।

कृतकर्मणां-फलं असि ददन्ती सर्वसु

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

अजपामन्तात्मिकां गायत्रीं जपेम-त्वां अन्तर्मेनसि

हे-श्रीसुन्दरि योगात्मिकायां निद्रायाम् ।

मनसः प्राणस्य ध्यानस्य ज्ञानस्य विचारेण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

परमात्मत्वरूपेण असि जगतः साक्षिरूपा

जितेन्द्रिया इन्द्राक्षी असि ।

प्राण-शक्त्या हेतुना असि स्वयं व्यवहारकर्त्री

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

पान् अख् योगी त पान् ज्ञानी
 वानी-रूप भवानी अख् ।
 वज्र सूत्य ह्यस रटनच व्यस्तारी
 हार-पर्वतच हारीय ॥
 चामर् लागहाय् पोम् चारि चारी
 चंडी च्य अख् चैतन्य-रूप ।
 न्यथ-शख्य अख् चैनवज्र ज्वपारी
 हार-पर्वतच हारीय ॥ १५१५ ॥
 मुह-जाल मङ्ग वुफनुकु व्वपाद्याह
 कर् राज-हंसुनु साद्याह चाव् ।
 हंस-नाद-सूत्य तार् इमि हंस-दारी
 हार-पर्वतच हारीय ॥
 हिमालय-पर्वनञ् राज-कमारी
 पादन् लगय् पारि-पारीय ।
 कृष्णञ् बक्य् बोञ् कन् दारि-दारी
 हार-पर्वतच हारीय ॥ ८६ ॥

87. PRAISE OF PĀRVATĪ AS MAHĀRĀJĪ.

सर्व-व्यापख् अख् राज्ञी भवानी
 परम-पदवी अह् च्याञ्जि ज्ञान्मय ॥ १५१८ ॥
 तलमुलि-नागस् लख्य-वदि लूख्य
 प्रथम-सूत्य परवनि किह् श्रूख्य ।

स्वयं असि योगिनी स्वयं च ज्ञानिनी

वाणीरूपा (अदृष्टवाग्रूपा) भवानी असि ।

बुद्ध्या साधनेन चेतनायाः ग्रहणस्य विस्तारिणी

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

चामररूपाणि निवेदयेमहि-ते पुष्पाणि विचित्र्य विचित्र्य

चण्डी त्वमेव असि चैतन्यरूपा ।

विच्छक्तिः असि चेतयन्ती परितः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥ १५१५ ॥

मोहजालस्य मध्यात् उद्द्वयनस्य उपायम्

कुम्भ राजहंसस्य क्वायां शिरसि-निधेहि ।

हंसेति-मन्त्रनादसिद्ध्या तारय अस्मात् हंसद्वारात्मसंसारत्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

हिमालयपर्वतराजस्य राजकुमारि

पादयोः संगच्छेयं-ते उपहाराय ।

कृष्णाख्यस्य (मम) भक्तिं शृणु कर्षी समाधाय

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥ ८६ ॥

श्रीशारिकारूपां पार्वतीं स्तुत्वा श्रीमहाराज्ञीरूपां
स्तौति ॥ ८७ ॥

सर्वभूतव्यापिनी असि-त्वं राज्ञीरूपा भवानी

परमपदवीप्राप्तिः अस्ति तव ज्ञानेन ॥ १५१८ ॥

तुलमुलूनामक्षेत्रस्य-नागे लक्षसंख्याकाः लोकाः (जनाः)

प्रेम्णा पठन्तः सन्ति स्तुतिश्लोकान् ।

अनर्प कुस् ब्वह् पर तिहङ्ग्य मान्माञ्जी
परम-पदवी छह् च्याञ्जि जाञ्जय ॥

चिकोटी देवता च्याञ्जय बक्ती
करवनि हे महाशक्तिय ।

पातुन् कारनन् छह् दारना च्याञ्जी
परम-पदवी छह् च्याञ्जि जाञ्जय ॥ १५२० ॥

क्षत्रवय् युग् गैय् च्यन्-निष् वूदय्
अह् गलि त अख् कुय् मूजूदय् ।

कलि-युगचू महाराज-राज्ञी
परम-पदवी छह् च्याञ्जि जाञ्जय ॥

लक्ष्म-बदि रंग कुय् रूफय् चोनुय्
जै-जै-कार् कुय् सोनुय् ।

संसार् भवथ् कर् अग्नि नाग-वाञ्जी
परम-पदवी छह् च्याञ्जि जाञ्जय ॥

दूप दीप पूजा करवनि च्य सारी
गन्दर्व देव् ब्रह्मचारीय ।

साद् सन्ध् वैराग्नि जूग्नि भवसाञ्जी
परम-पदवी छह् च्याञ्जि जाञ्जय ॥

याल् छिय् चौर खंड कंद बरि-बरिय
जगदीश्वरिय कर्त आहार ।

अविद्याय वासनाय गजू दाञ्ज दाञ्जी
परम-पदवी छह् च्याञ्जि जाञ्जय ॥

अनधीतविद्युः अस्मि अहं पठिष्यामि तेषां स्पर्धया

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

त्रिकोटिसंख्या-देवाः तवैव भक्तिसु

कुर्वन्तः (सन्ति) हे महाशक्तिरूपे ।

पञ्चानां कारणानां (ब्रह्मविष्णुरुद्रेश्वरसदाशिवानां) अस्ति धारणा
तवैव

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ १५२० ॥

चत्वारि-एव युगानि संपन्नानि त्वत्त-एव उत्पन्नानि

त्रीणि गतानि तु एकः (कलिः) अस्ति अवशिष्ट-एव ।

(तस्य वर्ततः) कलियुगश्च महाराजराजेश्वरि

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

लक्षशः प्रकारेण अस्ति-ते रूपं तवैव

जयजयकारः अस्ति-ते अस्माकम् ।

सर्वसंसारः मुक्तः कृतः अनेन नागजलेन

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

धूपेन (अशुर्वादिनिर्मितेन) रत्नदीपेन पूजां कुर्वन्तः तव सर्व-एव

गन्धर्वाः देवाः ब्रह्मचारिणः ।

साधवः सन्तः वैरागिणः योगिनः यतयः

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

पात्राणि सन्ति पायसेन सितया फाणितेन पूर्यानि

हे-जगदीश्वरि कुरु-नामः तदाहारम् ।

अविद्यायाः वासनायाश्च नष्टं अंशं अंशम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

सूक्ष्मं धूलं जडं चैतन्यं ह्यहं वासवंज्

शिव-शक्ति-रूपं ह्यहं आसवंज् चय् ।

सर्व-त्यागं करिष्ये बक्तिं चानि मानी

परम-पदवीं ह्यहं च्याञ्जि ज्ञान्नुय ॥ १५२५ ॥

श्री-शब्दं गायत्रीं ह्यहं परम-शक्ती

सिंहासनं कर्त्तव्यम् ।

वायिं बन्धुं बन्धुं मां च ह्यहं साञ्जि

परम-पदवीं ह्यहं च्याञ्जि ज्ञान्नुय ॥

दर्शनं ह्यहं अस्य कियं आर-कृतिय

श्री-भगवतीयं लीनं कर्त्तव्यम् ।

वीद-परिनि अस्य अज्ञान-म्यं च ह्यहं

परम-पदवीं ह्यहं च्याञ्जि ज्ञान्नुय ॥

पादं चान्यन् मीढि दिष्ये द्राघ

लारान् आयं यिष्ये तं श्रुत्वा कालम् ।

अमरनाथ-गंगाय ह्यहं हरि-पञ्जी

परम-पदवीं ह्यहं च्याञ्जि ज्ञान्नुय ॥

अश्वत्थं मन्त्रं ह्यहं अश्वत्थाय चोरिय

पानं ह्यहं ज्ञान्नुय महामाया ।

चयं रक्षुं यिष्ये केषां ह्यहं मानं ह्यहं ठाञ्जि

परम-पदवीं ह्यहं च्याञ्जि ज्ञान्नुय ॥

संकल्प-वृत्तराय ह्यहं खारखसं चयं

दां वायं ह्यहं कियं वव कर्म-व्योषु

सूक्ष्मपदार्थं स्थूले जडे चैतन्ये (च) असि भासमाना

शिवशक्तिरूपेण असि संभवन्ती त्वमेव ।

सर्वव्यागं कृत्वा भक्ताः त्वदीयाः (एव) संसृताः (अस्माकम्)

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥ १५२५ ॥

प्रणवशब्दमुख्या गायत्री असि परमा शक्तिः

सिंहासनेन (तन्निविष्टदर्शनदानेन) कुरु-नः सुक्तिम् ।

आतरः बान्धवाः पिता माता त्वमेव असि अस्माकम्

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

दर्शनं (स्वस्वरूपं) प्रदर्शय अस्माकं स्तो-वयं दयार्थ-क्तिष्ठाः

हे-श्रीभगवति लीनं (स्वभक्तौ) कुरु-नः मनः ।

वेदरूपतितजना अस्माभिः अज्ञानात्मसृष्टिका उत्पूता

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

पादयोः त्वदीययोः चुम्बनानि दत्त्वा निर्गताः

धावन्तः आगताः आगत्य च आनीता भन्त्या ।

अमरनाथ-गङ्गया हरमुकुटगङ्गाजलेन (च)

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

त्रौनेव (सत्त्वरजस्तमांसि) गुणान् सह-धृत्वा अवस्थानां (जाग्रदादीनां)

चतुष्टयं (च)

स्वयं असि चतुष्पार्श्वस्था महामाया ।

त्वामेव विना यत् किञ्चित् संस्थामि तत्सर्वमस्ति असत्यमेव

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

संकल्पात्मिका-भूमिः अस्ति-मे कण्ठकगुल्मादिदुष्टा

दृष्टौ आकर्षिष्यामि समाधानरूपौ वप्स्यामि सत्कर्मबीजम् ।

अव्यचार-मूलस् लाघ दर्भ-खाञ्जौ

परम-पदवी छह् च्याञ्जि जाञ्जुय ॥ १५३० ॥

त्याग यवच्य कूद-दत फुटरावय्

समदृष्टि जनि-सूत्य थावय् सम ।

द्यान-फालस् कुन योग-अल-वाञ्जौ

परम-पदवी छह् च्याञ्जि जाञ्जुय ॥

अद्वैत-सग-सूत्य कर्म-ब्योखु ववियय्

नेम-न्यंद दिथ् ह्यस सारी ह्यथ् ।

वैराग-द्राति लोन वसि हरण् खाञ्जौ

परम-पदवी छह् च्याञ्जि जाञ्जुय ॥

मथ् खाञ्जि जाञ्जि-हन्दि कङ्ग मुन कारय्

निर्नय-देगि-मङ्ग रन वन स्वय्य् ।

परम-शक्ति-द्यान् दार ख्यम मान्माञ्जौ

परम-पदवी छह् च्याञ्जि जाञ्जुय ॥

मन-किनि प्रथ-ज्याय ज्यय् कुस् कारवुनु

कृष्ण कुस् दारनाय दारवुनु द्यान् ।

वर जया कर् दया पालना म्याञ्जौ

परम-पदवी छह् च्याञ्जि जाञ्जुय ॥ १५३१ ॥

88. A PRAYER OF THE AUTHOR TO SIVA

शख्च-रस्तु शख्य् प्राव वख्च-रस्तु संवल

वक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य ॥ १५३५ ॥

अविचारात्म-मूले प्रक्षिप्यामि (क्षिदनाय) धर्म-खाजू (नामकं अत्यं
हलफालम्)

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ १५३० ॥

त्यागरूपेण लोष्टुभेदनेन* क्रोधात्मलीष्टानि भत्स्यामि

समदृष्ट्यात्मना जनु-इति-नामकेन-वृहत्कुट्टालविशेषेण स्थापयि-
ष्यामि समाप्तम् ।

ध्यानात्म-फालेन-सह प्रक्षिप्यामि योगात्मलाङ्गलदण्डम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

अद्वैतज्ञानात्मसेवेन सत्कर्मोत्सवीजं उपत्वा

(तत्र) नियमात्महस्ताकृष्टिविशेषं दत्त्वा समाधानेन सर्वाण्यीन्द्रि-
याणि शृहीत्वा ।

वैराग्यात्म-दानेण लविष्यामि मिलिष्यति हर्षात्मकः फलपूगः

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

तमेव धान्यादिफलपूगं क्षमि-रूपे उलूखले अवहनिष्यामि सुष्ठु

निर्णयात्मस्याख्यां पच्यामि भविष्यामि सुक्तः ।

परमशक्तिसंबन्धिध्यानं धारयिष्यामि अत्स्यामि अन्योन्यस्पर्धम्

परमपदवीप्राप्तिः० ॥

मनसा (अन्तःकरणेन) प्रतिस्थाने त्वामेव अस्मि अनुसरन्

कृष्णाख्यः अस्मि-अहं धारणया धारयन् ध्यानम् ।

वृणीष्व (स्वीकुरु) जयेति (जयकारं सत्तः) कुरु इयं परिपालनां
सदीयासु

परमपदवीप्राप्तिः० ॥ ८७ ॥

ग्रन्थकृत् स्वयं शिवं स्तौति ॥ ८८ ॥

शक्तिहीनोऽपि शक्तिं प्राप्स्यामि भक्तिहीनोऽपि संस्कारवान्-भविष्यामि
(वृद्धीभविष्यामि)

हे-भक्तिवत्सल त्वदीयेन अनुग्रहेण ॥ १५३५ ॥

* यबभ्रट लोष्टुभेदनमुच्यते ॥

† समीकरिष्यामि तां भूमिम् ॥

नायक फल-दायक जन्म-स्वफल

ल्यंवि-मञ्जु क्षत्र पंपोगाह्-हिहु ।

कल-दीप् प्रजल मञ्जु-कल स्वकल

बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥

कलनाथ-रस्तु वन्दहाय् निष्कल कल

कल-माल-दारवनि कलवालो ।

चम प्याल च्यानि अमृत-जल जल थल

बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥

चन्द्रचूड सूर्य-नित्र कमल कूमल

श्रीन् जन् गल मेल जलसथ् सूत्य् ।

न्यथ् च्यथ्-बुजमलि मञ्जु जल प्रजल

बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥

निष्कल् ठहर मञ्जु मन-चंचल-चल

फल-रस्ति कर्म परम-गथ् प्राविथ् ।

चाविथ् नरकस् स्वर्ग-मंडल डल

बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥

श्रावन श्रीन् जन् च्यान-ज्यंगल गल

पान कुनि रोज न-त ज्ञान कुस् जल् ।

च्यथ्-हिहि ज्याम विरक्त केवल वल

बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥ १५४० ॥

नित्य-कर्म च्यत-किन्ि बस्म निर्मल मल

नाव् कुम् क्षण् हावतम् शिवरूप ।

हे-नियन्तः सुफलदातः जन्मनः-सुफलरूप

पङ्कमधी विकसिष्यामि पङ्कजसदृशः ।

कुलप्रदीपः दीप्तिमान्-भविष्यामि संसारमध्यात् मोक्ष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

संकल्पं-त्रिना समर्पयेयं हे-निर्विकल्प शिरः

मुण्डमालाधर आनन्दासवपायिन् ।

पास्यामि कंसान् त्वदीयस्य अश्रुतजलस्य जले स्थले

हे-भक्तिवत्सल० ॥

हे-चन्द्रसूड सूर्यनेत्र कमल कोमलाङ्ग

हिमं इव गलितो-भविष्यामि संगस्यामि जलेनैव सह ।

नित्यं चेतनाविद्युता मध्ये जलस्य दीपिष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

अनपेक्षः स्थास्यामि मध्ये मनश्चाञ्जल्यरहितः

फलेष्मारहितेन कर्मणा परमां-गतिं प्राप्य ।

त्यक्त्वा नरकयातनां स्वर्गमण्डलात् उल्लङ्घ्य-यास्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥

प्रावणे हिमं इव ध्यानारण्ये लीनो-भविष्यामि

स्वयं कुत्रापि स्थास्यामि नहि ज्ञास्यामि अस्मि जलम् ।

त्वत्सदृशानि वस्वाणि हे-विरक्तात्मन् हे-केवल वसिष्यामि

हे-भक्तिवत्सल० ॥ १५४० ॥

नित्यदा चित्तन (अभ्यासेन) भस्म निर्मलं परिमलिष्यामि

नाम अस्ति-मे कृष्ण-इति प्रदर्शय-नाम-मे शिवस्वरूपम् ।

शत्रु-क्षय रूग-निश अकि पत्र विल बल
बक्ति-वत्सल चानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥ ८८ ॥

89. PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH ŚIVA.

ह्यथ प्रवाथाह कच्छ-कथ्य आव्
श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥ १५४२ ॥

रंग् अद्यन्-हन्दु बुक्ति बुक्ति चाव्
कतु त क्कहनु नुन्दवोनु ।

गाश-सूतिन् गाश पज्जनाव्
श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥

अख्-अकिस-निश प्रथ-अखाह ज्ञाव्
अस्य कुनु प्परशाह मोनु ।

कुनिसथ् किह् लच्छ-बदि नाव्
श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥

चैतन्य व्यलि चैनन आव्
अद क्याह गव् नवु तथ् प्रोनु ।

ज्ञानवुनु ज्ञान् देह-द्रष्ट चाव्
श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥ १५४५ ॥

प्रथ् चीजुकु सुय् कुह् स्वबाव्
प्रथ्-कुन्युकुय् दथ-लीनु ।

रूपुकुय् रूप् वावुकुय् वाव्
श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥

हे-इन्द्रियादिशत्रो रोगात् एकेन पत्रेण विल्वस्य* उल्लाघो-भविष्यामि

हे-भक्तिवत्सल ० ॥ ८८ ॥

श्रिवाद्द्वैतभावेन विष्णुं स्तौति ॥ ८९ ॥

परिशुद्ध प्रभात-(स्वप्रकाश-) रूपं (शिवं) अङ्कमध्ये समागतः

श्याम-(सायंकाल-) रूपः (विष्णुः) प्रविष्टः गृहं आस्माकीनम् ॥
१५४२ ॥

रागं (अन्यद्विषयं) अक्षिसंबन्धिनं समीक्ष्य समीक्ष्य (विचार्य विचार्य)
परित्यज

शुक्लवर्णं कृष्णवर्णं च अतिप्रेमास्पदं (स्वात्मानन्दात्मकम्) ।

प्रकाशात्मनैव प्रकाशस्वरूपं उपलक्ष्य

श्यामरूपः ० ॥

एकस्यैकस्य-सकाशात् प्रत्येक-(जीव-)समूहः संजातः

अस्माभिः एकः पुरुषस्वरूपः संमतः ।

यस्य-एकस्यैव सन्ति लक्षणः (अनन्तशः) नामधेयानि

श्यामरूपः ० ॥

चैतन्यस्वरूपः यदा (यस्यामवस्थायां) चेतनायां (स्मृतौ) आगतः

ततः किं-नाम संभवति नूतनः च पुरातनः ।

जानन्तं विजानीहि देहे-दृष्टिं (स्वात्मायमिति बुद्धिं) परित्यज

श्यामरूपः ० ॥ १५४५ ॥

प्रत्येकस्य वस्तुनः स-एव अस्ति स्वभावसत्तात्मकः

प्रत्येकस्य भागधेयात्मा-दैवरूपः ।

रूपस्यैव (सूर्यादेः) रूपात्मा (तत्प्रभवात्मा) वायोरपि (प्राणादेः)
वायुरूपः (तदुज्जीवकः)

श्यामरूपः ० ॥

* श्वित्ररोगहरणं वैकुण्ठधामप्रापणं च विल्वेन चण्डाल्याः प्रसिद्धम् ॥

प्रान् हिहृ तस् टोटु गङ्गाराव्
 ल्वलि मङ्ग-बाग् ललवोन् ।
 अय् ऐनस् स्वस् पनुनु हाव्
 श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥
 अस् चैतन्य-ब्रह्म ननु द्राव्
 विष्णु कृष्णन् शिवज्ञौ ज्ञोनु ।
 आत्मस्-प्यठ् कुस् कुनुय् बाव्
 श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥ ८८ ॥

90. HYMN IN PRAISE OF THE ŚIVA-RĀTRĪ FESTIVAL

श्याम कृष् कृष्ण सोम-सूर्य-रूप प्रवाय्
 शिव-रात्रि-हन्दि दह ह्यय् सतराय् ॥ १५४६ ॥
 तेजस् पुनर्वससय् कुह् अविज्यय् साय्
 सूर्य वातिय् तय् मङ्गु लगि वहराय् ।
 अमृत वर्णन् फल् दिवि बुतराय्
 शिव-रात्रि-हन्दि दह ह्यय् सतराय् ॥ १५५० ॥
 कृष् प्रकथ् हांगिञ् साञ् ल्वच् ज्ञान्
 बव-सर खहरस् मङ्गु ह्यय् ईरान् ।
 स्वक्त प्रावनाव् चाव् शक्तिपात वसाय्
 शिव-रात्रि-हन्दि दह ह्यय् सतराय् ॥
 वटुक भैरव-नाथ कुख् चह् शंभु-नाथ्
 साथौ ह्यय् कुख् साथय्-साय् ।

प्राणसमूहं इव तं वत्सलं संकलय

अङ्कुस्य मध्यभागे लालयिष्यामस्तम् ।

(तस्मात्) चित्तात्मनि सञ्जरे मुखं स्वकीयं प्रदर्शय

श्यामरूपः ० ॥

(ततः) एकरूपं चैतन्य-ब्रह्म प्रत्यक्षं निर्गतं (निर्गच्छति)

(येन हेतुना) विष्णुः कृष्णाख्येन (ग्रन्थकृता) श्रीशिव-एव
विज्ञातः ।

(यतः) आत्मनि (व्यापकरूपे) अस्ति-तस्य एक-एव भावः (परिज्ञान-
मतिः)

श्यामरूपः ० ॥ ८९ ॥

ग्रन्थकृच्छिवरात्रीं स्तौति ॥ ६० ॥

हे-श्यामसुन्दर अस्ति-ते अङ्कुस्थितः सोमसूर्यस्वरूपेण-वर्तमानः प्रभातः
(प्रकाशः)

शिवरात्र्याः (फाल्गुनकृष्णचतुर्दश्याः) दिवसे अस्ति-ते द्विरागमन-
सुहूर्ततिथिः ॥ १५४९ ॥

(ततोऽनन्तरं) तिथ्यनन्तरं पुनर्वसुनक्षत्रस्य अभिजिन्नाम (विष्णुः च)
सुहूर्त (यदस्ति)

सूर्यः प्राप्स्यति तस्य मध्यं (यदा) संगमिष्यति (आरब्धो भवि-
ष्यति) वर्षावालः ।

(तत्काले) अमृतात्मना वर्षणेन फलानि दास्यति भूतधात्री

शिवरात्र्याः ० ॥ १५५० ॥

फलान् प्रकृतिं शुक्तिमिव अस्माकं लघ्वीं जानीहि

संसारत्मनः समुद्रस्य मध्यं अस्ति आभ्यन्ती ।

मुक्त्यात्ममुक्तां प्रापयास्मान् पातय शक्तिपातस्वरूपां वृष्टिम्

शिवरात्र्याः ० ॥

हे-वटुक भैरवनाथाख्य असि त्वं शम्भु-स्वामी

सहचराणि संशुद्धा असि नित्यसहावासः (नक्षत्राणि च) ।

पालवनि साल यित पालवनि क्विह् शिवराथ्
 शिव-राच-हन्दि दह व्यथ् सतराथ् ॥
 बान-रस्तु बान प्रावि सथ् गथ् सतराथ्
 अश्वथ् शख्थ् प्रावि गव् शक्ति-पाथ् ।
 प्रस्तस् त वीरि बनि कल्प-वृत् त पारिजाथ्
 शिव-राच-हन्दि दह व्यथ् सतराथ् ॥
 बाग्यवान् साविदान् अस्थ यव् त द्यन्-राथ्
 दर्मस् कर्म-हीनिस् कास् गाथ् ।
 बान-रस्तिस् लद् दथ-दन पहराथ्
 शिव-राच-हन्दि दह व्यथ् सतराथ् ॥
 च्यथ् रस्तु पारुदु ज्ञन् कुस् द्यन् त राथ्
 पानस् कुन् निम् म्य दौनानाथ् ।
 शिव-शक्ति-पद् मान शख्थ् दिम् साख्याथ्
 शिव-राच-हन्दि दह व्यथ् सतराथ् ॥ १५५५ ॥
 कृष्णस् नालमति रट् हे शक्ति-नाथ्
 यख्-ज्याह् मिलनाव् पारस् त दाथ् ।
 सुय् गव् अन्तुग्रह् सुय् गव् शक्ति-पाथ्
 शिव-राच-हन्दि दह व्यथ् सतराथ् ॥ ६० ॥

बाल कुथ् लाल-चटि-कनि वासुख् हटि
 हटि भौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥ १५५७ ॥

हे-जगत्पालक निमन्त्रणेन आगच्छ-नाम पालपराः सः शिवरात्रिम्
शिवरात्र्याः० ॥

पात्र-हीनः (भाग्यहीनः) पात्रं (भाग्यं) प्राप्स्यति (येन) सैव संभवति
द्विरागमकृतिः
असमर्थश्च सामर्थ्यं प्राप्स्यति संभवति शक्तिपातः (अनुग्रहः) ।

प्रस्ताख्यफलरहितवृत्तस्य वेतसवृत्तस्य च संपत्स्यति कल्पवृत्तता पारिजात-
वृत्तात्मता च
शिवरात्र्याः० ॥

भाग्यवतः प्रसन्नचित्तान् अस्मान् निधेहि (कुस) च प्रत्यहोरात्रम्
धर्मार्थं (धर्मगौरवेण) सुकर्मरहितस्य अपनय कलङ्कम् ।

पात्र-रहितस्य (भाग्यरहितस्य) प्रेषय ऐश्वर्यधन(पूर्णं) वृहत्स्थाली-
विशेषं (पौषरात्रिं च)
शिवरात्र्याः० ॥

त्वामेव विना (भूतोऽहं) पारतं (चञ्चलं) इव अस्मि-अहं दिवसेषु च
रात्रिषु (च)
स्वात्मानं प्रति नय-मां मां दीननाथ-बन्धो ।

शिवाभिन्नशक्तिज्ञानात्मपदं* संख्यामि शक्तिं देहि-मे साक्षात्करेण
शिवरात्र्याः० ॥ १५५५ ॥

(ग्रन्थकृतः स्वानुकूलोक्तिः) कृष्णाख्यं परिष्वङ्गेन गृह्णाण हे शक्तिनाथ
एकत्र संयोजयस्व स्पर्शसंघिना च धातुम् ।

स-एव अस्ति अनुग्रहः स-एव अस्ति शक्तिपातः
शिवरात्र्याः० ॥ ६० ॥

श्रीशिवं स्तौति ॥ ६१ ॥

हे-बालकरूप अस्ति-ते रत्नहारस्याने वासुकिः कण्ठे
अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं सरणेन तव आपत् ॥ १५५७ ॥

* हे शिव शक्तिरूपां पद्मिनीं मे देहीति च श्लेषः ।

च्यथ्-वुज्जमलि साञ्ज परम-आकाग् खटि

अद कस् च्चटि राग-द्वेषुकु वाव् ।

गाग् अनि मज्ज गटि आग् थवि मज्ज च्चटि

हटि मीग-वर्न खरन च्चानि आपदा ॥

त्रेश-हचि हश्चाथ पान् स्योनु कोन नटि

य्युतु खम्भरुम् त्युतु व्वपदुम् लूव् ।

समुद्रस् पोञ्जु-खारुनु गोम् नटि-नटि

हटि मीग-वर्न खरन च्चानि आपदा ॥

निम् पानस्-कुन् थिम दिम् मटि-मटि

पालना साञ्जथ् मटि च्यथ् छ्यथ् ।

असवनि गंगा वसवञ्ज् च्य मज्ज जटि

हटि मीग-वर्न खरन च्चानि आपदा ॥ १५६० ॥

मनकिस् वनसथ् मज्ज युस् पान् खटि

हर हरम्बख च्यथ् पर्जनाविथ् ।

पर त पान् कुनु व्यन्दि कति मोह-स्यन्दि फटि

हटि मीग-वर्न खरन च्चानि आपदा ॥

वीरभद्र च्योनु जोर् नथ् आसि कति म्वटि

मदुकुथ् मद्-हस्तु च्यथ् वगि तल् ।

नख क्याह् वसि थपि द्वसि-हन्दि नल्वटि

हटि मीग-वर्न खरन च्चानि आपदा ॥

शस्त्र् व्युनु जन् नेरि मज्ज कुर्कटि

थस् क्कटि च्चानि लोल नारचू र्थह् ।

चिद्विद्युतं अस्माकं परमाकाशं स्थगयिष्यति

ततः कस्य भेतस्यति रागद्वेषस्य वायुः ।

प्रकाशं आनयिष्यति मध्ये ध्वान्तस्य आशां स्थापयिष्यति मध्ये वज्रस्य

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ० ॥

अतितर्षवत्या (हतया) वृषाया आत्मा मम कुतो-न कम्पितो-भवेत्
(कुर्मिन च)

यावत् संभ्रलं-मया तावत् उत्पन्नं-मे लोबुभत्वम् ।

समुद्रान् जलारोपणं संपन्नं-मे कुम्भैः

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ० ॥

प्रापय-मां स्वात्मानं-प्रति आगच्छ-मां देहि-मे पृष्ठे-हस्तस्पर्शताडनासु

पालना अस्माकं समर्पिता तव अस्ति ।

हे-स्मितमुख गङ्गा अवरोहन्ती तव जटामध्यात्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ० ॥ १५६० ॥

मनोरूपस्य वनस्यैव मध्ये यः त्वात्मानं गूहयिष्यति

हे-हर हरसुखाख्ये-गिरिर्क्षेत्रे त्वामेव उपलक्षयिष्यति ।

परं आत्मानं च एकरूपं संस्यति कुत्र-नाम सोहात्मसिन्धुनद्यां मग्नो-
भविष्यति-सः

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ० ॥

हे-वीरभद्ररुद्र तव बलं न-चेत् स्यात् कुत्र-नाम आयत्तो-भविष्यति

मदरूपः मत्तहस्ती चैतन्यात्मिकायाः वखायाः अधस्तात् ।

पूर्यतां किं-नाम उत्तीर्णो-भविष्यति अवलम्बेन शृङ्गोष्ठमयप्राकारात्मना
उपरिवन्धनपटलेन

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ० ॥

शुद्धशस्त्रधातुः विभिन्नतां इव निर्गमिष्यति मध्यात् शस्त्रमलात्

यस्य प्रज्वला-भविष्यति त्वदीयस्य अनुरागात्मनः अग्नेः ज्वाला ।

दैर्घ्यकि द्वकरि दब-सूत्य् कालस् च्छटि

हटि मीग-वर्न खरन च्छानि आपदा ॥

बेहोश् कर्म्मतु कुस् मोहज्ज लटि

सूरमति यपि वृशबनि लटि-सूत्य् ।

इमि बवसर तर अकि न-त अकि लटि

हटि मीग-वर्न खरन च्छानि आपदा ॥

अपूर्व-खरूपस्* क्याह् वदि क्याह् गटि

क्याह् जेटि क्याह् छूटि यमि त्खु पान् ।

रावरावि क्याह् लबि क्याह् चावि क्याह् रटि

हटि मीग-वर्न खरन च्छानि आपदा ॥ १ ५ ६ ५ ॥

देहकि थावन खटि रंग-सस्ति पटि

म्वल-रस्ति कुय् तावनुनु बाज़ार् ।

बेरंग लयि च्छाज़ लयि म्वक्तच रटि

हटि मीग-वर्न खरन च्छानि आपदा ॥

पञ्च-म्वख च्छवापोर् सुय् वाति अकि व्वटि

युस् जपि बीद-रस्ति शडच्चर नाव् ।

अयन् पोरन् फेरि विद्धिय् मञ्जु व्वटि

हटि मीग-वर्न खरन च्छानि आपदा ॥

कृष्णस् छ्यह् मन-कामन् दामन् वटि

जगतुकु कंडि-ज्जाल् न-त च्छटि तस् ।

विरक्थ् पाद् च्छानि नय् रटि कति वटि

हटि मीग-वर्न खरन च्छानि आपदा ॥ ८ १ ॥

* अपरोक्ष-रूपस् इति पाठान्तरम् ॥

(सः) धैर्यात्मनः अयोधनस्य आघातेन कालात्मकालिमानं भेत्स्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ० ॥

निश्चेष्टः कृतो-ऽहं अस्मि मोर्हात्मकया उन्मादमूर्क्या (अपस्माररोगेण) ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग हस्तावलम्बेन स्ववाहनीभूतवृषभस्य पुच्छेन-करणेन
अस्मात् संसारमहासरसः तरिष्यामि एकस्यां नचेत् अपरस्यां वेलायाम्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ० ॥

(तस्य) अपूर्वस्वरूपस्य (त्वदात्मनः) किं-नाम उपचितं-भविष्यति किं-नाम-
वा अपचितं-भविष्यति

किं-नाम दीर्घं-भविष्यति किं-नाम ह्रस्वं-भविष्यति येन तुलितः स्वात्मा ।

विनष्टं-करिष्यति किं-नाम लप्स्यति किं-नाम परित्यज्यति किं-नाम ग्रहीष्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ० ॥ १५६५ ॥

देहस्य यौवनेन असारेण रागेण-सहितेन आर्णपट्टेन

हे-अमूल्य (मूल्यरहितेन वा) अस्ति हसितप्रायः विपणिव्यवहारः ।

(स पट्टः) हे-रागरहित मूल्यवान्-भविष्यति त्वदीयेन आसक्तत्वेन मुक्ता-
रत्नात्मना तौल्येन

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ० ॥

हे-पञ्चमुख (स्वच्छन्दमूर्त) चतुर्दिक्कं स-एव प्राप्स्यति एकेन मुतेन

यः जपिष्यति एकाग्रबुद्ध्या (अभेदबुद्ध्या वा) षडक्षरमन्त्रात्मकं नाम ।

तिष्ठतु पूर्षु (लोकत्रये शरीरत्रये वा) परिक्रमिष्यति आसीन-एव मर्घ्यं
शुद्धाधस्तनपुरे (प्रथमयोगभूमिकास्य एव)

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वस्यालापः) कृष्णाख्यस्य अस्ति मनःकामना (तादृशी) वसनाधो-
भागात्मवासनावृत्तिं वेष्टयिष्यते (निरोत्स्यति)

जगत्संबन्धि कण्ठकजालं अन्यथा क्लेश्यति तस्य (तद्वस्वभागम्) ।

विरक्तीभूय (हे विरक्त इति वा) चरणौ त्वदीयौ न-चेत् ग्रहीष्यति कुत्र-
नाम फलितो-भविष्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ० ॥ ९१ ॥

92. PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH ŚIVA.

करुनावतार नाव-निष् युस् न ज्ञाह् डलि
 कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५६९ ॥
 लवि-कनि रुज्जिथ् लूक-सवि मज्ज रलि
 महाराज् ज्याम वलि साद-प्रकृत् ।
 ब्रम् मानि संसार् त्रोम् ज्ञानि थलि थलि
 कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५७० ॥
 देह-प्रथ निष् निर्नथ नथि-मज्ज चलि
 ल्यंवि-मज्ज क्षलि पंपोशाह्-हिह् ।
 फेरि थलि थलि नेरि डूनु जन् मज्ज ग्वलि
 कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥
 कायाय-मायाय-हन्दि रुग-निष् वलि
 वस्म मलि समताय-हज्जि स्मरत् ।
 ममता तस् ति गलि पोञ्जु जन् भस्म-गलि
 कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥
 वैराग-मक-सूत्य् युस् राग-वीरि थलि
 निष्कल् मन तथ् करि पैवन्द् ।
 हर्दं नेरि फल् तस् सोन्त पानथ् सुह् क्षलि
 कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥
 पुनिमू-हन्दि स्वामियो च्याञ्जिथ् अठ्कलि
 चन्द्रम जन् गलि परिपूरन् ।

पुनरपि शिवाद्वयभावेन विष्णुं स्तौति ॥ ६२ ॥

(जगत्पालनाद्यर्थं) हे-इयथा-स्वीकृतमत्सग्राह्यतार नाम्नः (तव) यः न कदापि
निवृत्तो-भविष्यति

कुत्र-नाम (सः) निमज्जति सोहात्मकुल्यायां हे-केशवात्मन् ॥ १५६६ ॥

बहिरैव (श्रीदासीन्येन) स्थित्वा लौकिकसभायाः मध्ये संगंस्थते

महावरस्य (इव) वसनानि वसिष्यते आर्जवप्रकृत्या ।

भ्रममात्रं संस्थते संसारं श्रोमात्मकमेव ज्ञास्यति स्थले स्थले (पुरः पश्चात्)

कुत्र-नाम निमज्जति ॥ १५७० ॥

देहप्रियतायाः सकाशात् सद्दिचारात्मिकायां अधित्यकायां चलिष्यति

कर्दमविशेषमध्ये विकसितो-भविष्यति पद्मपुष्पसदृशः ।

संचरिष्यति स्थले स्थले निर्गमिष्यति अक्षोढफलं इव मध्यात् त्वचः

कुत्र-नाम निमज्जति ० ॥

कायस्य-मायायाः-संबन्धिनः रोगात् उल्लाघीभविष्यति

भस्म परिसलिष्यति समज्ञानात्मिकया जपमालया (संपुक्तः) ।

ममता (देहाद्ग्राह्यभावः) तस्य अपि विनज्जति जलं इव भस्मगलु-नाम्नि-
वितस्तादिनदीजलशोषकस्थले (काश्मीरिकवराहभूलाख्यप्रदेशाधस्तनप्रसिद्धे)

कुत्र-नाम निमज्जति ० ॥

वैराग्यात्मना-कुठारेण यः संसाररागात्मवेतसदृचं किञ्चिन्नाखं-विधास्यति

निरपेक्षेण मनसा (चित्तवृत्तिनिरोधरूपेण) तस्य विधास्यति संस्कार-
विशेषम्* ।

शरत्काले निर्गमिष्यति फलं तस्य (पुरुषस्य) वसन्तकाले स्वयमेव सः विकसिष्यते

कुत्र-नाम निमज्जति ० ॥

हे-पूर्णिमायास्तिथिः स्वामिन् (तस्यां पूजनीय) तवैव अनुरागपौनःपुन्येन

चन्द्रमाः इव विनज्जति परिपूर्णा-ऽपि ।

* स्वादिष्टफलोत्पत्तौ यदेकस्य दृक्स्थान्यदृक्चर्मादिना संक्रामिकसंस्कारविशेष
क्रियते तत् (पौन्दा इति भाषया) ॥

चन्द्रवृड आश्र च्याञ्ज स्वप्रकाश-ज्याम वलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

कृष्णस् आनन्द-अमृत्य गलि गलि

निष्कल पनञ्जिय कलि-सृत्य च्याव् ।

निर्मल व्वज् प्रकृच्च-हन्दु मल् कलि

कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५७५ ॥ ८९ ॥

93. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

थिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे* ॥ १५७६ ॥

सारिय् पाप् सानि हार

बाल काल-संहारो वे ।

नाव् कुय् गंगादार्

च्याव् अमृत दारो वे ।

रुह् कुय् लिंगाकार

अग् सूर्य-प्रकारो वे ।

थिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे ॥

तसि कुह् सोरुय् आदिकार्

सादि युस् ओंकारो वे ।

सोहम् ज्ञानि सुय् सार्

ब्रम् मानि संसारो वे ।

* वे शब्दो ऽत्र पादपूरणार्थः ॥

हे-चन्द्रचूड आश्रया तवैव स्वप्रकाशात्मकानि-वसनानि वसिष्यते
कुत्र-नाम निमङ्गयति० ॥

कृष्णाख्यग्रन्यकृतः आनन्दात्मासृतं सुखपूरं सुखपूरम्

हे-निष्कल स्वकीयेन यन्त्रेण (अनुसामापेक्षया तद्दानेन च) पायय ।

(यथा) निर्मलीभूतायाः बुद्धेः प्रकृतेः मालिन्यं मार्च्यति

कुत्र-नाम निमङ्गयति० ॥ १५७५ ॥ ६२ ॥

पुनरपि खेष्टप्रार्थनपूर्वकं श्रीशिवं स्तौति ॥ ६३ ॥

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्युतावतार नाम ॥ १५७६ ॥

सर्वाण्येव पापानि अस्माकं हर

हे-बालमूर्ते महाकाल-संहारिन् नाम ।

नाम अस्ति-ते गङ्गाधर-इति

पाययास्मान् असृतधाराः नाम ।

रूपं अस्ति-ते लिङ्गाकृतिमत

अङ्गानि सूर्यसमानदीप्तीनि नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्युतावतार नाम ॥

तस्यैव अस्ति सर्वमेव आधिपत्यम्

सात्प्रति यः ओंकारं (प्राणाभ्यासात्मयोगेन) नाम ।

सो-ऽहमिति-मन्त्रं ज्ञास्यति स-एव सारात्मकम्

आन्तिमात्रमेव संस्यते संसारं नाम ।

थिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे ॥

अनुग्रहकिय् अंबार्

निम च्यानि दरवारो वे ।

पाफ् षञ् व्यन् व्यन् चार

सूत्य् दर्म-व्यचारो वे ।

थिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे ॥

साम-वीदस् म्य व्यस्तार्

दिम् प्रीम-सेतारो वे ।

वानिथ म्याञ् कन् दार्

हा वस्त्रादारो वे ।

थिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे ॥ १५८० ॥

देव् आमति क्किह् लाचार

कर्तव् व्यञ् चारो वे ।

सूत्य् सूत्य् ह्यथ् च्ह् कमार

तारक-दैत्य् मारो वे ।

थिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे ॥

कृष्णस् तफ् जफ् थार्

व्वडनस् कुह् तथारो वे ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

अनुग्रहस्य (त्वदनुग्रहपूर्वकत्वनिर्दिष्टमार्गण) राशीन्

नयिष्यामि त्वदीयायां पदसंसदि नाम ।

पापकर्म पुण्यकर्म भिन्नं भिन्नं विचिन्तु

सह-कृत्वा विचारात्मधर्म नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

मासवेदं (तद्गीत्यनुसारभवत्कीर्तिगानसामर्थ्य) मयि विस्तारय

(तदर्थ) देहि-मे रागात्मिकां-वीणां नाम ।

(तत्प्रदानानन्तरं) वाख्याः मदीयायाः कर्षोर् निघेहि

अङ्ग (हन्त) भस्मपरिमलिताङ्ग नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ १५०० ॥

देवाः समागताः (संपन्नाः) सन्ति निरुपायाः (उद्दिगातिशयम्)

कुरु-नाम-तेषां अतःपरं रक्षोपायं नाम ।

सह सहायं धृत्वा त्वं कार्तिकेयम्*

तारकाख्यदैत्यं जहि नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

(अन्यकर्तुः स्वकीयात्तापः) कृष्णाख्यस्य तपः जपं (च) अकृतमेव-

कृतमिव संकलय

(यतोऽसौ) मज्जने (जन्ममरणादिषु) अस्ति सन्नद्ध-एव नाम ।

* सन्मारणाय नियतं कार्तिकेयकुमारमुत्यादयेति भावः ॥

सोर् रोज्यस् न ल्वक्यार्
 कर्तस् व्वञ् चारो वे ।
 यिम् दिम् बव-सर तार्
 शिव करुनावतारो वे ॥ ९३ ॥

94. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

न्यथ् च्याञ् पूजा शिव शंकर कर
 वस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ १५८३ ॥
 च्यानि अनुग्रह-रस्तु कति उद्हर दर
 व्वक्क तस्मा छ्यम् पत ख्यथ् च्यथ् ।
 सच्च च्याञ् राथ् इह हे दिगम्बर वर
 वस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
 स्यकि-आठ् कुम् दया-सागर गर
 कल् कुम् वासान् फल् आस् ज्यथ् ।
 त्रेण-हतु यिथु न नागनाथ अमर मर
 वस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ १५८५ ॥
 कास्तम् अमर अजर जर जर
 वास्तम् प्रत्यख् सूर्य-हिहु न्यथ् ।
 जाञ्-गाश् कर्तम् चन्द्रशेखर खर
 वस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
 च्यानि नाव सूतिन् पाप् हरिहर हर
 पान कुख् पालना त संहार् थ्यथ् ।

स्थिरतरं स्थास्यति-तस्य न बाल्यं (कौमारयौवनाद्यवस्थानम्)

कुम्भ-नाम-तस्य अधुना उपायं नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-से संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ ६३ ॥

पुनरपि श्रीशिवं स्तौति ॥ ६४ ॥

नित्यं तव पूजां हे-शिव शङ्कर कुर्याम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग स्थापयिष्यामि तवैव व्रतम् ॥ १५८३ ॥

त्वदीयेन अनुग्रहेण-विना कुत्र-नाम हे-संसारादुद्धारक स्थिरीभविष्यामि

बुभुक्षा पिपासा अस्ति-से अनुलगा जग्ध्या पीत्वा ।

आशया तवैव रात्रीः दिवसानि (च) हे दिगम्बर पूरयेयम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

सैकतिला-भूः अस्ति-से हे-दयासागर गृहम्

जलरूपं अस्ति-से भासमानं फलं* आगतो-ऽहं (यतः) जन्मना† ।

पिपासाबाधितः (एव) यथा न हे-नागनाथस्वरूप अमर मरिष्यामि

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥ १५८५ ॥

अपनय-नाम-से हे-अमर अजर निःशेषतया (ज्वरादिकं च)

भासमानो-भव-नाम प्रत्यक्षं सूर्यवत् नित्यम् ।

ज्ञानात्मप्रकाशं कुम्भ-नाम-मम हे-चन्द्रशेखर समुद्रात्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

त्वदीयेन नाम्ना कारणेन (त्वत्स्मरणेन) पापं हे-हरिहरात्मन् अप्राकुर्याम्

स्वयं अस्मि पालनात्मा संहारात्मा च स्थित्वात्मा (तद्भेतुरिति) ।

* भान्द्यात्मसंसारः सत्यतया नृगत्वव्यावद्भासते ॥

† सिकता जन्मिनस्त्वयमेव स्वभावः यद्विनार्द्रत्वं शुष्यति ॥

वक्ति वाव च्यानि मन् वागम्बर वर
 बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
 प्रीम अशु कुम् वसान् च्यानि वज्जर ज्जर
 जन् छाम् नेत्रन् मङ्ग-वाग् व्यथ् ।
 वक्ति-श्रूस् च्यानिष् हे परात्पर पर
 बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥
 पूरि पश्चिम दक्षिण व्वत्तर तर
 मोह-स्यन्दि व्यचारच नावि-कथ् ।
 कृष्णस् गक्त केशव बव-सर सर
 बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ ८४ ॥

95. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

होश् दिम् लगथो पंपोश-पादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥ १५८० ॥
 योगियन्-हन्दि योग प्रानियन् हन्दि प्रान
 ज्ञानियन्-हन्दि हा ज्ञानो ।
 च्यानि प्रसाद सूत्य् स्खद् किह् तफ् सादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥
 अच्यत च्यानि-सूत्य् च्यत्तुकुथ् च्चेनुनु
 न-त गक्कि सेनुनु क्रङ्गल्यन् पोङ्गु ।
 प्रीम-जल् कुय् वुङ्गान् बाव-नागरादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥

भक्तिविधानेन भावनया (च) तव मनः हे-वागम्बर पूर्णकुर्वांस्
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

प्रेमपूर्णं अश्रु अस्ति-मे निःपतत् तवैव माहात्म्येन प्रवाहवत्
इव अस्ति-मे नेत्रयोः मध्यभागे वितस्तानदी ।

भक्तिपूर्णश्लोकान् तवैव हे परात्परं पठिष्यामि
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

पूर्वस्मात् पश्चिमात् दक्षिणतः उत्तरतः निस्तरयस्
मोहात्मसिन्धुनद्याः विचारात्मिकायां नौकायामेव ।

(तदर्थं) कृष्णाख्यस्य (मे) संपदास्व-नाम हे-केशव भव-सरसि-अस्मिन्
परीक्षितः
हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥ ६४ ॥

पुनरपि खेष्टप्रार्थनपूर्वकं श्रीशिवं स्तौति ॥ ६५ ॥

चेतनां देहि-मे उपहारीभवेयं-तव पद्मसदृशपादयोः
हन्त साधूनामपि साधो हन्त ॥ १५९० ॥

हे-योगिनामपि योगरूप प्राणिनामपि प्राणरूप
ज्ञानिनामपि हन्त ज्ञानरूप ।

त्वदीयेन प्रसादेन कारणेन सिद्धाः सन्ति तपः साधयन्तः
हन्त साधूनामपि ॥

चित्तरहितं तवैव हेतुना (प्रसादेन) चित्तस्यापि चेतनत्वं (अस्ति)
अन्यथा संपत्स्यति मानमिव काण्डोलेषु जलस्य ।

प्रेमातिशयात्मकं-जलं अस्ति-ते उद्गच्छत् भक्तप्रात्माखातेषु
हन्त साधूनामपि ॥

ब्रह्म-जन्मस् थिथ् कुस् न ब्रह्म-स्मरत्
 बुक् म म्याञ्ज राक्षस-प्रक्षत् कुन् ।
 च्यानि सूत्य् बक्य् च्याञ्ज क्क् प्रह्लादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥

पूरन-प्ररश क्यम् च्याञ्ज्य् लादन्
 प्रनव-पान् वन्दहाय् पादन् च्चन् ।

नाद-ब्यन्द कन् थाव् सान्यन् नादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥

व्यचार-नेत्रन् ज्ञाञ्ज-गाग् अन् किह् अग्नि
 हर हरम्बख् च्यय् दिमहाय् वनि ।

निष्कल-मन निष्काम रामरादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥ १५९५ ॥

अनुग्रह् च्योनु गक्कि आसुनु सादन्
 क्याह् कुह् पापन् कमन् ज्यादन् प्यठ् ।

दय् कुख् त च्य् कर् सान्यन् अपरादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥

कृष्ण् अय् च्याञ्ज कपटञ्ज-तल्ल नेरिहे
 अद कति पैरिहे ज्याम न्वि न्वि ।

पुग् कति प्यधिहेस् होञ्जन् त रादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥

कूपि मञ्ज् अय् तस् कूच्यराह् वनिहे
 अद कति वनिहे जेच्च्यर् यूतु ।

ब्राह्मणजातिजन्मनि आगत्य अस्मि न ब्रह्मस्मृतौ

ईत्तस्व मा मदीयां राक्षसप्रकृतिं प्रति ।

त्वदीयेन कारणेन (प्रसादेन) भक्तिः त्वदीया कृता प्रह्लादेन

हन्त साधूनामपि० ॥

हे-पूर्णपुरुषात्मन् अस्ति-मयि तवैव अनुकम्पा

हे-प्रणव स्वात्मानं उपहारीकुर्याम-ते पादेषु (वेदात्मकेषु) चतुर्षु ।

हे-नादबिन्दात्मन् कर्णौ निधेहि आस्माकीनेषु कशणाक्रन्देषु

हन्त साधूनामपि० ॥

विचारात्मनेत्रयोः ज्ञानात्मप्रकाशं समानय स्मो (धतः) अथाः (वयस्)

हे-हर हरमुख्याख्यगिरिन्नेत्रे तवैव अदास्याम-ते अन्वेषणानि ।

निरपेक्षेण-मनसा हे-निष्काम रामरादन्-नाम्नि-क्षेत्रे

हन्त साधूनामपि० ॥ १५९५ ॥

अनुग्रहः त्वदीयः भवितव्यः साधूनाम्

किं-नाम अस्ति पापानां अब्यानां बहूनां (वा) (विचाराणां) प्रति* ।

ईश्वरः असि नाशं च विधेहि अस्माकं अपराधानाम्

हन्त साधूनामपि० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्यः चेत् तव (वस्वादि) भिदात्मपरी-
क्षातः निरगमिष्यत्

तदा कुत्र-नाम अवसिष्यत् वसनानि नूतानि नूतानि ।

(पुनश्च) अपर्याप्तं कुत्र-नाम आपतिष्यत्तस्य वस्त्रपार्श्वभागेषु वस्त्रदैर्घ्य-
भागेषु च

हन्त साधूनामपि० ॥

अप्रत्यक्षभाषणात्मक (मानसव्यवहारस्य) मर्थं यदि तस्य संग्रहात्मकता
(उपायान्तरं) समभविष्यत्

तदा कुत्र-नाम अकथयिष्यत् दैर्घ्यं इयत् ।

* दयालवः सन्तः पापन्यूनाधिक्यं न विचारयन्ति । समानमेव सर्वेषु
दयामाविष्कुर्वन्ति ॥

याद् अथ रोजहम् वुञ्ज कुम् आदन्
हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥ ८५ ॥

96 IMPOSSIBILITY OF DESCRIBING ŚIVA.

निरञ्जनं वातिथ्यं प्यथ् शूञ्ज-धानम् ।

निशानाह् कुम् वनथ् तस् बे-निशानम् ॥ १५८८ ॥ ८६ ॥

97. PRAISE OF ŚIVA ON HIS DEPARTURE FOR THE FOREST.

रूप-रस्ति कुम् ज्ञानि कभि-सन नथि गोख् ।

दथ गोख् शूञ्ज-शथ् ह्यथ् विज्ञान् ॥ १६०० ॥

साद-सत्संगकि निर्नय-पथ गोख् ।

जितेन्द्रिय गोख् लथ-स्थान् ॥

साद नाद-ब्यन्द वानिय-हन्दि वन गोख् ।

निष्कल मन गोख् निरविमान् ॥

आनन्द् बूगनि आनन्दगन गोख् ।

निरञ्जन गोख् प्यथ् शूञ्ज-धान् ॥

अद्वैत अच्यत अन्तर्दान् गोख् ।

सूत्य् ज्ञान गोख् ज्ञान्-हञ्जु ज्ञान् ॥

केवल पनन्यन् निश बेगान गोख् ।

शिवनाथ पान गोख् शक्तिथ-मान् ॥ १६०५ ॥ ८७ ॥

98. THE AUTHOR AND MĒNĀ PROCLAIM DEVOTION ON ŚIVA'S DEPARTURE.

लत लाथिथ् संसारस्

पत-लारस् लतिथ ॥ १६०६ ॥

स्मृतिगतः चेत् तिष्ठेथास्तस्य अधुनापि अस्ति-तस्य अवकाशः (कथन-
निवृत्तेः)

हन्त साधूनामपि ॥ ६५ ॥

ग्रन्थकृत्किः ॥ ६६ ॥

निरञ्जनः प्राप्यैव समापतितः (द्रुतमेव प्रापत्) गृहादिनिर्मितिरहिते
(ज्योतिः स्वरूपात्म) प्रदेशे

लक्षणादिकं कः वक्ष्यामि (वक्तुं शक्नुयां) तस्य निर्लक्षणस्य ॥
१५६६ ॥ ६६ ॥

यात्रामनु सुतिप्रस्तावना ॥ ६७ ॥

हे-रूपरहित कः जानाति कथा-स्वित् अथित्यकथा गतस्त्वम् ।

हे-ईश्वर गतस्त्वं शून्यप्रदेशे (परमचिदाकाशे) संगृह्य (स्वशक्त्या-
त्मकं) विज्ञानम् ॥ १६०० ॥

साधुसत्सङ्गस्य हे-निर्णयस्य-अभिज्ञान गतश्च-त्वम् ।

जितेन्द्रिय गतस्त्वं (सत्तामात्रात्मकं) लयस्थानम् ॥

हे-साधो नादबिन्दात्मन् वाण्यात्मकेन वनमार्गण गतस्त्वम् ।

निष्कलेन मनसा (सह) गतस्त्वं निरभिमानपदम् ॥

खानन्दं भोक्तुं हे-आनन्दघन गतस्त्वम् ।

हे-निरञ्जन गतस्त्वं शून्यस्थानादप्युपरिस्थानं (चिदाकाश-
लयस्थानम्) ॥

हे-अद्वैतस्वरूप अन्तःकरणाद्यतीत अन्तर्धानं गतस्त्वम् ।

सह-धृत्वा हे-ज्ञान गतस्त्वं ज्ञप्रेरपि ज्ञानरूपम् ॥

हे-केवलात्मन् स्वकीयानां समीपतः पररूपः संपन्नस्त्वम् ।

हे-शिवनाथ स्वयं गतस्त्वं स्वशक्त्या-सह ॥ १६०५ ॥ ६७ ॥

श्रीशिवस्य दूरगतिमधिगत्य तदनुरागातिशयं स्ववैराग्य-

पुरःसरं प्रस्तौति ग्रन्थकृत् मेना च ॥ ६८ ॥

लक्षाघातान् प्रक्षिप्य (तिरस्कृत्य) संसारे

अनुधाविष्यामि-तं हे-नायिके ॥ १६०६ ॥

हंस-नादकिस् ज्ञानवारस्
नालि ज्याम क्किस् क्तितिय ।

बुफि तार्थम् हंसदारस्
पत-लारस् लतिय ॥

सूर् कर्त् त्मि अंदकारस्
युस् वरू स्वरमतिथ ।

व्वति दारनाथ द्यान् दारस्
पत-लारस् लतिय ॥

अथ तौज-रूफ् आकारस्
फोर ब्रूठि तय् पतिय ।

पाँपुर् जन् गत-मारस्
पत-लारस् लतिय ॥

लोल फंक्किस् अंवारस्
र्यह् न्य दिचू स्वरमतिथ ।

खह् कुम् व्वञ् कति प्रारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६१० ॥

आरवल् मञ्जु लोल-नारस्
दज्ञ-मचू क्यह् प्रीम सूतिय ।

शह्य्यारस् क्यह् मञ्जु आरस
पत-लारस् लतिय ॥

न्यथ् लगही सञ्चारस्
सथ् बासनाव् सतिय ।

(यस्य) हंसनादात्मनः विहङ्गस्य*

वसितानि वस्त्राणि सन्ति शुक्लानि ।

उड्डयनं तारयिष्यति-मे (उड्डीय लड्डयिष्यति) हंसद्वाराख्यगिरिम्

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

भस्म कृतं (संपादितं) तेन (तदीयस्य) मोहात्मान्यकारस्य

यः वृतः भस्मप्रमत्तेन-तेन ।

(तदर्थं) अहमपि धारणया ध्यानं धारयेयं-तस्य

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

असुष्य तेजोरूपस्य आकारस्य

संचरेयं पुरस्तात् अपि पश्चात् ।

पतङ्गः इव स्वात्मसमर्पणं (स्वात्मार्पणगतिम्) कुर्यामस्याहं

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

अतिस्नेहात्मनः पिचुनः कूटस्य

अग्निशिखा मदौयस्य दत्ता (उड्गाविता) भस्मपरिमलमत्तेनानेन ।

(परन्तु) आर्द्रत्वं (प्रतिबन्धात्मकं) (पिचुनः) अस्ति-मे अतः-परं कुत्र-

नाम प्रतीक्षित्यं

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ १६१० ॥

पीतवर्णपुष्पविशेषः (इव) मर्ध्यं अनुरागात्मज्वलने

दग्धीभूता अस्ति प्रेम्णा हेतुना ।

श्रीतलप्रायस्य अस्ति मर्ध्यं नदीरूपाटव्याः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

नित्यं लग्नो-भवेयं-नाम सद्विचारे

(येन) सत्यात्मत्वं भासमानं-कुरु हे-सति (परमशक्तं) ।

* विशुद्धसत्त्वपरिवृतस्य हंसनादात्मनश्चिदाकाशसंचारश्रीलस्य शिवस्येत्यर्थः ।

स्वर् फिहम् च्यत् सेतारम्
पत-लारम् लतिय ॥

वन्दुन् कुम् पान् थारम्
अन्दुन् कुम् इतिय ।

चन्दुन् गोम् देवदारम्
पत-लारम् लतिय ॥

पञ्ज् व्वक्ख् स्वन्दर्थ-नारम्
इति असिथ् कुह् ततिय ।

वनवनसय् कन् दारम्
पत-लारम् लतिय ॥

काल् मारि मारि ल्वकचारम्
करि म्य पोगन् ध्रतिय ।

गोरि लागम् जटदारम्
पत-लारम् लतिय ॥ १६१५ ॥

कृष्णुन् दफ्त बाल-थारम्
करिहेस् नालमतिय ।

मेलि शस्त्र् त संगि-फारम्
पत-लारम् लतिय ॥ १८ ॥

99. WHAT MĒNĀ AND THE PEOPLE SAID TO EACH OTHER WHEN ŚIVA DEPARTED.

हर हरम्बख-वन् गोम्* ह्यथ उमाय ।

च्यथ आनन्द-गन् गोम् ह्यथ मायाय ॥ १६१७ ॥

* अस्मिन् खण्डे “हर हरम्बख-वन् गोम्” इति प्रतिपदान्त-प्रभागवन्पङ्क्तः ॥

स्मृतिरूपं-नादं प्रवर्तय-मे चित्तात्मिकायां वल्लक्याम्

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

उपहर्तव्यः अस्ति-मे स्वात्मा स्वात्मरूपाय

(किंतु) समाप्तव्यं अस्ति-मे इहैव ।

चन्दनं संपन्नं-मे देवदारुदारुणः*

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

उच्चैर्गीतिध्वनिः समुद्रतः स्वन्दरिनार्-नाम्नि-प्रसिद्धे-वनदेवतास्थाने

इहैव भूत्वा अस्ति (सः) तत्रैव ।

(तद्विषयकस्य) कीर्तिगानस्य-कृते कर्णे निधास्यामि

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

भम्पासंचारान् दत्त्वा दत्त्वा बाल्यावस्थायाम्

कृताः मया पुष्पाणां काण्डोलपूरं-निचयाः ।

(तानि) शिरसि संयोजयेयं-तस्य जटामुकुटधारिणः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ १६१५ ॥

कृषास्य (संबन्धि विज्ञापनादि) कथय-नाम बालसखये

(यथा) कुर्यात्-नाम-तस्य आलिङ्गनानि ।

(येन हेतुना) संगतं-भविष्यति शस्त्रं (इव) च (परस्परं) स्पर्शमणिः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ ६८ ॥

लोकोक्तिर्भनया सह निर्याणकाले शिवयोः ॥ ६६ ॥

महादेवः हरसुखाख्यं-वनं गतो-मम गृहीत्वा उमासु ।

चित्तं-इव आनन्दघनीभूतं गतं-मम गृहीत्वा मायामु ॥ १६१७ ॥

* देवार्चने चन्दनार्थं देवादास निवेद्यते । तच्च क्रमशो क्षिण्यमाप्य यथा लीनं भवति तथा मच्छरीरमपि भवति विधीयते ॥

राम रामरादन् गोम् ह्यथ सौताय ।

नर-नारायण् गोम् तपच्च ज्ञाय ॥

अग्निस्थं कति ह्यन् गोम् तसञ्ज माय ।

वन क्याह् वर्तन् गोम् अथ शूङ्ग-शाय ॥

अन्दकार् अर्पन् गोम् अहन्ताय ।

निर्ग्वन् दिथ त ग्वन् गोम् व्वपासनाय ॥ १६२० ॥

मिल्लनाविथ् दन् गोम् दिथ् निष्ठाय ।

दृष्टि-तल सञ्जन् गोम् मञ्ज दारनाय ॥

खफल प्रदख्यन् गोम् गरि याम् द्राय ।

विश्वरूप हन्-हन् गोम् कुञ्ज चाय ॥

दृष्टि-तल त्रिवुवन् गोम् मञ्ज तुर्याय ।

कृष्णस् पत मन् गोम् व्वञ्ज राधाय ॥ ६६ ॥

100. LAMENTATION OF MĒNĀ ON ŚIVA'S DEPARTURE.

च्यथ् विन् कहि ह्यन् ह्यक गुञ्जराविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥ १६२४ ॥

अज्ञानय् कुम् वथ् रावराविथ्

कोचन् मञ्ज फिरनाविथ् म्य ।

ज्वपरस् कुन्तम् व्वञ्ज वथ् हाविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥ १६२५ ॥

अनु कुस् त पकनस् हत-व्वञ्ज वत ह्यम्

पत ह्यम् लारान् मन-कामना ।

श्रीरामः रामरादनाख्योपयकाक्षेत्रप्रदेशं गतो-मे गृहीत्वा सीतासु ।

नर-नारायणः गतो-मे तपसः स्थाने (बदरिकाश्रमे) ॥

अश्रुणश्च कुत्र-नाम क्लेदः संपन्नो-मे तस्यैव प्रीत्या ।

कथयिष्यामि किं वृत्तं संपन्नं-मे अस्य शून्य-स्थानस्य ॥

अन्धकारमिव समर्पितं संपन्नं-मे अहन्तायाः ।

निर्गुणतां दत्त्वा गुणः च गतो-मे उपासनायाः ॥ १६२० ॥

संगम्य द्वौ गतो-मे दत्त्वा निष्ठाम् ।

दृष्टित-एव सज्जनः गतो-मे मध्यं धारणायाः ॥

समुत्पन्नसत्फलं प्रदत्तिष्यं संपन्नं-मे गृहात् यावत् निर्गताहम् ।

जगद्रूपत्वं प्रत्यंशे संपन्नं-मे एकस्याः अवस्थायाः ॥

दृष्टित-एव त्रिभुवनं गतं-मे मध्ये तुरीयायाः ।

कृष्णस्य (विष्णोः ग्रन्थकर्तुंश्च) पश्चात् मनः गतं-मे बुद्ध्यात्मिकायाः
राधिकायाः ॥ ९९ ॥

मेनाया उक्ति ॥ १०० ॥

त्वामेव विना केन-प्रकारेण दिनानि शक्रुष्यां व्यत्येतुम्

कं गतस्त्वं परित्यज्य हे-कल्याणप्रभव ॥ १६२४ ॥

अज्ञानमेव अस्ति-सप्त सत्यसार्गं विनाश्या (विस्मार्थं)

अत्यानां-मार्गविशेषाणां मध्ये परिभ्राज्य मां (स्थितम्) ।

चतुष्पथं निपातय(निदर्शय)-नाम-मे अधुना मार्गं प्रदर्श

कं गतस्त्वं ० ॥ १६२५ ॥

अन्धः अस्ति तु गमनाय शतशः मार्गाः सन्ति-मे

पश्चात् अस्ति-मे धावन्ती मनसो-वासना ।

शूच्या गकुनु म्य च्य पथर् पाविथ्
 कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
 दया च्याञ्च आय् अञ्च-ताञ्च थ्यकान्
 यथ् मङ्गिलस् लूख् पकान्-गैय् ।
 क्वंवस् प्यठ् कुख् म्य चलान् साविथ्
 कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
 जय-सस्ति च्यथ् अथि ओसु दय-लोनुय्
 बूज्जिथ् ज्ञोनुय् न च्योनु महिमा ।
 सत्य-देव कति ज्ञोनुख् पर्जनविथ्
 कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
 कौरि-मङ्ग खार् म्योनु व्वडुमतु पानय्
 भगवान् दयावानय् कुख् ।
 चिथु न इथ् नावस् गक्य् मन्दक्काविथ्
 कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
 कायाय काठिस्-प्यठ् कुस् व्वह् खसिथ्
 रोजुनु त वसिथ् प्यनु कुम् कूठ् ।
 दर्मस् ब्राह्मनस् निम् स्वक्कलाविथ्
 कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥ १६३० ॥
 कुस् वोतुमतु नख् शमशोरि दँदर्य
 शंगिथ् कुस् सुह न्यँदर्य मङ्ग ।
 च्याञ्च जेरि रस्तु कुस् ह्यक्यम् बुज्जनाविथ्
 कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥

शोभते-तव-किं गमनं मां ते भूमौ निपात्य

कं गतस्त्वं ॥

दयां (दयालुतां) त्वदीयां आगता-वयं अद्य-पर्यन्तं विकल्पमानाः

यस्मिन् प्रयाणके जनाः अगच्छन् ।

अवटस्य पृष्ठे असि मां चलन् संवेद्य

कं गतस्त्वं ॥

हे-जयनशील तवैव हस्ते (आयत्तं) आसीत् (नः) कर्मभाग्यम्

श्रुत्वा ज्ञातं न (श्रोतुं न शक्ता वयं) तव साहात्म्यम् ।

हे-सत्यस्वरूपदेव कुत्र-नाम अभिजातस्त्वं उपलक्षितुम्

कं गतस्त्वं ॥

कूपसध्यात् उद्धारय भदीयं ब्रुडितं आत्मानम्

हे-भगवन् महादयालुः असि-त्वं (यतः) ।

यथा न इदं नामधेयं गच्छीयं ह्यपयित्वा

कं गतस्त्वं ॥

कायात्मनि शूलपृष्ठे अस्मि अहं आरुह्य (आरूढः)

आस्थानं च निपात्य पतनं (च) अस्ति-से कष्टम् ।

धर्मार्थं (धर्मगौरवेण) ब्राह्मणं नय-मां उन्मोच्य

कं गतस्त्वं ॥ १६३० ॥

अस्मि-अहं संप्राप्तः ससीपं असेः धारायाः

सुप्तः अस्मि मोहात्मिकायाः निद्रायाः मध्ये ।

त्वदीयया प्रेरणया विना कः शक्रुयान्मां उद्धोधितुम्

कं गतस्त्वं ॥

हृग्निथ् म्य च्लुहम् डीग्निथ् वावथ्
 न्यथननिभथ् ब्रौठ वावथ् कुम् ।
 स्यदचू-हन्दु ज्यामाह् थवुम् पैराविथ्
 कस् गोख् त्राविथ् हे-शंभो ॥ •
 नफचञ् वावह् अथम् तंवलाविथ्
 दथ-नाव् च्योनु मशराविथ् म्य ।
 कस् ह्यक पनुनु दथु हाल् वाविथ्
 कस् गोख् त्राविथ् हे-शंभो ॥
 रनु कुस् प्योमंतु मङ्गु मैदानस्
 आशावानस् म यूतु प्रारनाव् ।
 श्रद्दा दिहम् ना अनिथ् मननाविथ्
 कस् गोख् त्राविथ् हे-शंभो ॥
 कृष्णस् च्य यूतु दीन् गङ्गुराविथ्
 मो कुन् त्राविथ् लूकन् ताञ् ।
 विष्णवर्पन् निन् स्वख् प्रावनाविथ्
 कस् गोख् त्राविथ् हे-शंभो ॥ १६२५ ॥ १०० ॥

101. PRAISE OF AND PRAYER TO HARI-HARA.

कृपा कर्तम् हरिः-हरथ्

व्वह् कथाह् करथ् जोर ॥ १६२६ ॥

लूसिथ् प्योमंतु कुस् वुज्जरथ्

खंतुमंतु कम् वडु बोस् ।

रुषित्वा मां चलितस्त्वं-मां वृष्ट्वा भावेन

नग्नप्रायस्त्वैव (मम) पुरस्तात् वायुः अस्ति-मे (मुखवायुर्गन्तुं
निरुणद्धि) ।

सिद्धमात्मकं वसनं निधेहि-मयि आभूष्य

कं गतस्त्वं० ॥

उदरपूर्तीच्छात्मा संश्रमः अस्ति-मे चञ्जलीकृत्य

ईश्वर-नाम त्वदीयं विस्तार्य माम् ।

कस्मै शत्रुयां स्वकीयं ईदृक् वृत्तं प्रकटीकर्तुं (अभिप्रायेण)

कं गतस्त्वं० ॥

कुकरः अस्ति पतितः मध्ये दीर्घस्यलप्रायदेशस्य

धृताशं मा इयत् प्रतीक्ष्य (माम्) ।

(तदर्थं) श्रद्धां दास्यसि-मे स्वित् (या) आनयिष्यति-त्वां सान्त्वयित्वा

कं गतस्त्वं० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वनिवेदनं) कृष्णाख्यं (मां) त्वमेव इयन्तं दीनं संकलय्य

मा-नाम प्रक्षिप परित्यज्य लोकानां आयत्ततायास् ।

ईश्वरार्थं नय-तं (मां) सुखं प्रापय्य (अनुभाव्य)

कं गतस्त्वं० ॥ १६३५ ॥ १०० ॥

पुनरेकत्वेन वर्त्तमानौ हरिहरौ समुपलक्ष्य

स्वप्रार्थनपूर्वकं स्तौति ॥ १०१ ॥

कृपां कुश-नाम-मयि हे-हृद्यभिन्नहर

(तत्र) अहं किं-नाम करिष्यामि हठसु* ॥ १६३६ ॥

प्राप्त्वा निपतितः अस्ति स्याद्विरेण

आरूढः अस्ति-मयि सहान् भारः ।

* सर्वथा ऽसमर्थस्त्वत्पापयोग्यो ऽस्तौति भावः ।

इथ् पञ्चालम् कथ-पाठि तरथ्
व्वह् कथाह् करथ् जोर् ॥

आर कुह् वजान् व्वगनि दरथ्
वार कुह् करान् शोर ।

कूप कुह् करान् समन्दरथ्
व्वह् कथाह् करथ् जोर् ॥

वनि वनि थचू गोस् कूचु अन्दरथ्
ननन् जन् कुस् चोर् ।

कूपि-हन्दु खख् दिम् योमेश्वरथ्
व्वह् कथाह् करथ् जोर् ॥

पख् छम् जर्थमच कुम् ज़रज़रथ्
बन्योमतु कुस् मोर् ।

छूनु कुस् खरन्-हन्दि आरचरथ्
व्वह् कथाह् करथ् जोर् ॥ १६४० ॥

सम्बख् रोज्तम् श्याम-खन्दरथ्
प्रवाथ् हिवु ज़पोर् ।

पंपोअस् थिथु न दह् लगि दरथ्
व्वह् कथाह् करथ् जोर् ॥

आवास च्यानि-सृत्य गामति क्विह् खरथ्
अन्तःकरन् चोर ।

म्य वास् प्रकाश-रूप् ईश्वरथ्
व्वह् कथाह् करथ् जोर् ॥

ईदृशस्य (ससारात्मनः) पञ्चालगिरिः केन-प्रकारेण निस्तीर्णो-भवेयम्
अहं किं-नाम० ॥

(ईदृशावस्थायां) गिरिसरित् अस्ति प्रवाहध्वनिं-कुर्वन्ती उत्तानेन
सुष्ठु अस्ति कुर्वन्ती महाकोलाहलम् ।
मार्गगति-विशेषेण

मौनं अस्ति कुर्वन् (कुर्वन्ती वा) समुद्रः (समुद्रं प्राप्य वा)
अहं किं-नाम० ॥

उक्त्वा उक्त्वा अतिशयेन संपन्नो-ऽहं निःसारः अन्तरेव
ख्यातीभवन् इव अस्ति अतिपूठः ।

मौनविधानस्य सौख्यं देहि-मे हे-योगेश्वर
अहं किं-नाम० ॥

पक्षाः (इन्द्रियोल्लासाः) सन्ति-मे स्वर्णोद्विङ्किताः (इव), अस्ति-मे
भीतिहतत्वम्
संभूतः अस्ति मयूरः ।

कुरूपः अस्ति पादसंबन्धिना अर्तिहतत्वेन
अहं किं-नाम० ॥ १६४० ॥

प्रत्यक्षीभूतः तिष्ठ-नाम-मे हे-श्यामसुन्दर
प्रभातकालः इव परितः ।

पद्मपुष्पस्यैव यथा न दिवसः संयुक्तो-भवेत् निरोधे
अहं किं-नाम० ॥

आभासेन त्वदीयेन समागतानि सन्ति विकासस्यैर्यम्
अन्तःकरणानि चत्वारि (मनोबुद्धग्रहंकारचित्तानि) ।

मम अनुभवगोचरो-भव-प्रत्यक्षं प्रकाशज्योतिः-स्वरूपः हे-ईश्वर
अहं किं-नाम० ॥

अ-ग्वन् व्वलंगिथ् कुख् प्रंकरथ्
 शक्तिथ् च्याञ्ज कुस् लोर् ।
 अगुनिस् दग्नाव् कुनिय् वरथ्
 व्वह् क्याह् करथ् ज़ोर् ॥
 च्चरगुं जन् म फिर् गर गरथ्
 इह् बाज़िगार् क्वा सोर् ।
 दुवार म डाल् प्यठ् खाल्-दरथ्
 व्वह् क्याह् करथ् ज़ोर् ॥
 अन्दर् चानिय् ज्ञान गरथ्
 हावुम् चूर्धुम् पोर् ।
 तथ् मञ्ज् रूक्त्रिय् आनन्द् वरथ्
 व्वह् क्याह् करथ् ज़ोर् ॥ १ ६ ४ ५ ॥
 कृष्णस् सुचराव् बावकि वरथ्
 कुनिय् वरथ् तोर् ।
 दूथ् लर्थ् ह्यथ् च्यथ् वसि अमरथ्
 व्वह् क्याह् करथ् ज़ोर् ॥ १ ० १ ॥

102. PRAISE OF AND PRAYER TO HARI-HARA.

सन्ववर्त्थित् द्यान नित् म्योनु मन्
 गुह्दियुञ्ज्* वनि काचबोटाह् जन् ॥ १ ६ ४ ७ ॥
 जय-संस्तु वय मग्रावि हन्-हन्
 प्रावनावि रूफ् च्योनु सनातन् ।

* गुह्दियुञ्ज् नाम कौटविविशेषः कृष्णवर्णः सौमस्ति यो गोमयेन गुल्लिकां विधाय
 हेवात्ससुत्रं पूरयितुमिच्छन्तीत्याख्यायिका ॥

त्रीन्गुणान् अतीत्य असि-वर्तमानः हे-कल्याणकर

शक्तिः तव अस्मि संलग्नः ।

(सूत्रमित्त्व) एकगुणं-सांसारिकगुणकं द्विगुणं-कुस-मां (सोत्तसौख्यगुणकं
कुस) एकेनैव वेष्टनेन (वरप्रदानेन)

अहं किं-नाम० ॥

शारिमात्रं (गोट) इव मा संचालय गेहे गेहे

अयं कृदाकरणाशीलः अस्ति-किं वृष्टः ।

पुनर्वारं मा प्रक्षिप पृष्ठे प्रथमकक्ष्यादिमशुद्धे (जतुरर्थे उदरे)

अहं किं-नाम० ॥

अन्तरेव प्रवेश्य ज्ञानात्मनि युद्धे

प्रदर्शय चतुर्थी* पुरम्* ।

तस्य मध्ये स्थित्वा (स्थिरतया) परमानन्दं अधिगमिष्यामि

अहं किं-नाम० ॥ १६४५ ॥

कृष्णाख्यस्य (मम) उद्घाटय भक्तिरूपस्य द्वारस्य

एकेनैव आवर्तन (वरप्रदानेन) अर्गलम् ।

अस्मिन् सद्मनि सह-धृत्वा त्वामेव निवासं-करिष्यति हे-अमर

अहं किं-नाम० ॥ १०१ ॥

पुनरपि प्रार्थयति ॥ १०२ ॥

साम्मुख्यभावे आगच्छ-नाम स्वध्यानेन नय (वशीकुरु) सदीयं मनः

कीटविशेषः (भूमावप्यसमर्थगतिमान्) संपत्स्यति पुत्तिका (पत्ति-
विशेषः) (अतिशीघ्रगतिसमर्थः) इव ॥ १६४७ ॥

जयमेव-फलयन् भयं विस्मारयिष्यति अंशमंशम्

प्रापयिष्यति रूपं त्वदीयं सनातनात्मकम् ।

* अष्टापदचतुर्थकक्ष्यां प्रापय । जापदाद्यवस्थान्नाम्निष्ठास्य तुरीयपदं प्रापय ॥

अथ ब्वद् मन् प्रान् करनावि अर्पन्
 गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥
 आविश पनञ् म्याञ् राथ् मञ्जु गन्
 म्यानि स्वख पनञ् रोचि कर् वर्तन् ।

उन्मत्त-ब्वद् म्याञ् होशस् अन्
 गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥
 क्वखु त अद्द् रोञ्ज्या थ्यलि दजि वन्
 र्यहि मञ्जु क्खा चीजाह् वासन् ।

सूर्यस् निश आ गट ठहरन्
 गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥ १६५० ॥

ननिसय वल् वर्-दिनुकु वर्दन्
 नंगरन् कुह् ताले प्यठ् संगरन् ।

सौत रोञ्ज्या कुलु हरुमतु-पन्
 गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥
 अद् क्याजि कुख् दथ-गथ् हावन्
 थ्यलि नारद् कुथ् बोञ्जनावन् ।

तिथि ग्वन खनरस् स्वकलावन्
 गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥
 दथा च्याञ् पाफ् घञ् आ गञ्जरन्
 पथ्-कालि प्यठ् आय् थ्यकनावन् ।

कृष्णस् अथ् प्रश्नस् ब्वत्तर् वन्
 गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥ १०२ ॥

चित्तं बुद्धिं मनः प्राणं (च) कारयिष्यति स्वसमर्पितम्
कीटविशेषः० ॥

समावेशेन स्वकीयेन मदीयस्य अनुभवस्य मर्थं घनीभव
मदीयया द्वारा स्वकीयायां सचौ कुरु प्रवृत्तिं (वर्तनम्) ।

उन्मत्तभूतां-बुद्धिं मदीयां स्मृतिं (समाधानं) आनय
कीटविशेषः० ॥

शुष्कः च आर्द्रः अवशेष्यति-किं यदा दग्धं-भविष्यति वनम्
ज्वालायाः मध्ये अस्ति-किं वस्तुमात्रं भासमानम्* ।

सूर्यस्य समीपे अस्ति-किं तमिस्रं स्थिरीभवन्
कीटविशेषः० ॥ १६५० ॥

नगस्य आच्छादय वरप्रदानात्मकं वसनम्
(यतः) नगानां (विरागिणां) अस्ति भाग्यं पृष्ठे पर्वतानाम् ।

वसन्तकाले स्थास्यति-किं वृत्तः जीर्णपतितपर्णः
कीटविशेषः० ॥

तर्हि कुतः असि स्वैश्वर्यं प्रदर्शयन्
यदा-नाम नारदर्षिः अस्ति-त्वां प्रावयन् (विज्ञापितवानिति
प्रसिद्धम्) ।

(येन) तादृशेन गुणेन (युक्तस्य) स्वर्णकारस्य मुक्तिं-कुर्वनसि
कीटविशेषः० ॥

दयालुता त्वदीया पापं पुण्यं (च) अस्ति-किं संकलयन्ती
(इत्यमेव) पूर्वतनकालात् प्रभृति आगताः (पुराविदः) स्नाघ-
मानाः (प्रशंसन्तः) ।

कृष्णाख्यस्य (मम) अस्य प्रश्नस्य उत्तरं कथय
कीटविशेषः० ॥ १०२ ॥

* ज्वाला हि करीषदारुष्टतादेरिक्करोत्पद्यते इति भावः ॥

103. EXHORTATION BY THE AUTHOR TO ATTAIN SALVATION BY MEANS
OF YŌGA PRACTICES.

मतच वति पख् सथ् बूमिकाथ ज्ञान्
 ब्रह्मरन्द्र-गगनस् खस् साविदान् ।
 मिल्लविथ् ज्ञान् च्यथ् चन्द्रम सूर्य प्रान्
 प्रावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १ ६ ५ ४ ॥
 दशमोद्धार-किन्नि वार कड् अर्मान्
 सुषुम्ण-मार्गकि स्फार सान् ।
 वासनिय् वासना व्वापसना मान्
 प्रावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १ ६ ५ ५ ॥
 ललीश्वरिय सोद्दु योगाह् ज्यान्
 द्वादशान्त मंडलस् वातनोवु प्रान् ।
 अनाहत-शब्द बुकु प्रनव् सनिदान्
 प्रावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥
 शब्द-प्रकाश-दिप्य् आसूस् प्रकलान्
 खठ्कथ्-खत निर्मल वासान् ।
 निश्कल शशि-कलि अमृथ् च्यवान्
 प्रावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥
 पनुद्दश कलाथ कल्पना गलान्
 शोडश-कला आच म्वचान् ।
 पूर्न् अमावस्य ऊत-शेष् ज्ञन् रोज्ञान्
 प्रावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

अन्यकृत-उक्तिः ॥ १०३ ॥

सत्यस्य मार्गं संचरस्व सप्त भूमिकाः जानीहि*

ब्रह्मरन्ध्राख्ये-चिदाकाशे आरुह समाहितो-भूत्वा ।

संगमय्य जानीहि चित्तं चन्द्रमसं सूर्यं प्राणान्

(तादृशः) प्रापयिष्यति-त्वां योगः परमानन्दस्थानसु ॥ १६५४ ॥

दशभोद्वारक्रमेण सुष्ठु निष्कासय अत्यौत्सुक्यं (फलितोत्सुकफलो भव)

सुष्ठुगणाख्यनाडीमार्गस्य विस्तारेण (विकासेन) सह ।

(यत्र) भासमाना-भवेत्त वासना (तामेव) उपासनं मानय

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥ १६५५ ॥

ललीश्वरीनाम्न्या-प्रसिद्धया (अपि) साधितः योगः शोभनः

द्वादशान्त-नाम्नि मण्डले (ब्रह्मरन्ध्रे) संप्रापितः प्राणः ।

अनाहतशब्देन (शब्दरूपो वा) समीक्षितः प्रणवः संनिधानः

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

(हंसैति) शब्दस्य-प्रकाशरूपा दीप्तिः आसीत्तस्याः प्रज्वलन्ती

स्फटिकरत्नादपि निर्मला भासमाना ।

निष्कलतया (निरर्शलतया) शशिकलया (भालदेशस्थया योग-
प्रसिद्धया) असृतं पिबन्त्या

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

पञ्चदशकलयाज्ञानेन कल्पना (वासनात्मिका) नश्यन्ती (यस्याः)

षोडशी-कलात्मिका केवलं अवशिंषती ।

पूर्णाभूय अभावस्यायां हुतशेषः इव तिष्ठन्ती

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

* सप्तभूमिका नाम ज्ञानस्य शुभेच्छाविचारणात्तनुमानसासत्त्वापत्तिरसमन्तिः
पदार्थभाविनी, तुर्यगाख्याः ॥

दङ्गय् गव् परमशुख् च-देविय-हृन्दु द्यान्
परम-दाम् अपूर्व परम-स्थान् ।

अपर् परापर् परपद् प्रदान्

प्रावनाविद्य् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

गय्व् गव् ज्ञान् तय् मुशुख् गव् विज्ञान्
शब्द-प्रकाशस् कुह् च्यमकावान् ।

ननु वासनाव् कृष्णस् दय्यु निर्वाण्

प्रावनाविद्य् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६६० ॥ १०३ ॥

104. THE WOMEN, AS GŌPIS, SING KRṢṢṢA'S PRAISES.

कृष्णस् क्कारान् असि गय मच्य्

न्यसफ् शवन् न्यन्दरि-हच्य् ॥ १६६१ ॥

नचन् नचन् वनन् क्कह् वचन्

अन्दस् त मङ्गस् पानय् कुह् नचन् ।

श्यामस् क्कारान् अक्कि गय क्कच्य्

कृष्णस् क्कारान् असि गय मच्य् ॥

तारा-मंडल् जन् आस शूबन्

सुनीश्वरन् मन ओसु लूबन् ।

ज्जह् ज्जह् ह्यय् च्लु त असि आस कच्य्

कृष्णस् क्कारान् असि गय मच्य् ॥

तिम ज्जह् जन् आस सूर्य-चन्द्रम्

पानस् सूतिन् करुणख् संगम् ।

इदमेव संभवति परमशक्तः-श्रीदेव्याः-परसंविदः (उत्पद्यमानं) ध्यानम्

परमस्थानं अपूर्वं (लोकातीतं) परमानन्द(ब्रह्मा)स्थानम् ।

अपरात्मकं परापरात्मकं परपदं प्रधानम्

प्रापयिष्यति-त्वां योगः० ॥

घृतं (तद्रूपं) अस्ति ज्ञानं पुनः गन्धः अस्ति विज्ञानम्

शब्द-प्रकाशावस्थां अस्ति प्रकाशयन् ।

(तदेव) प्रत्यक्तं प्रकाशय कृष्णाख्यग्रन्यकर्त्रे ईदृशं-एव निर्वाणम्

प्रापयिष्यति-त्वां योगः ० ॥ १६६० ॥ १०३ ॥

स्वस्मिन् गोपौलभारोष्य पुनः कृष्णसुपलक्ष्य

जन्यस्त्रियो गायन्ति ॥ १०४ ॥

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः वयं संपन्नाः उन्मत्ताः

अर्धकाले रात्रेः निद्रया-हताः ॥ १६६१ ॥

नर्तित्वा नर्तित्वा कथयन्त्यः स्मः वचनानि

अन्तभागात् मध्यभागे च स्वयमेव अस्ति नृत्यन् ।

सायन्तनकाले अन्विष्यन्तीनां-नः अतिशीघ्रं संपन्नं शुक्लवर्णं (अति-
प्रतीक्षाभ्रान्त्या)

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः वयं संपन्नाः उन्मत्ताः ॥

तारकानां-मण्डलं इव आस-वयं शोभमानाः

(यदृशनेन) मुनीश्वराणां मनः आसीत् लोलुभम् ।

द्वे-एव गोप्यौ सह-कृत्वा पलायितः तु वयं आस बह्व्यः

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

ते-द्वे स्त्रियौ इव आस्तां सूर्याचन्द्रमसौ

(यतः) स्वेन सह कृतस्तेन-तयोः संयोगः ।

पाताल् वक्त्रं किञ्चिद् आकाशं स्वच्छं
 कृष्णस्फुरन् कारान् अस्मि गय मच्छं ॥
 तिहन्त्यन् कर्मन् कुह् जै-जै-कार्यं
 इधुं ध्योस्व नाजन् खरीदार्यं ।
 नखस् ह्यचन् त जाजन् स्वच्छं
 कृष्णस्फुरन् कारान् अस्मि गय मच्छं ॥ १६६५ ॥
 पंकितव् हन्-हन् वनि दिध् चावव्
 कदम् तमि-सन्दि कुनि पर्जन्यावव् ।
 प्रथम हच्छं ह्यह मच्छं गमच्छं
 कृष्णस्फुरन् कारान् अस्मि गय मच्छं ॥
 इध् दाज्जराविध् कारनि द्राय
 राधा-कृष्णस्फुरन् ह्यध् तिम आय ।
 पूर्णं सांपन्नं अस्मिध् कृच्छं
 कृष्णस्फुरन् कारान् अस्मि गय मच्छं ॥
 इध् य-पाटिन् कृष्णस्फुरन् स्वस्व हाव्
 विष्णुर्पन् म्याज्ज व्यनचू कन् थाव् ।
 राधा वनिध् मज्ज-वाग् नच्छं
 कृष्णस्फुरन् कारान् अस्मि गय मच्छं ॥ १०४ ॥

105. THE AUTHOR CALLS UPON HIS HEARERS TO WORSHIP KRṢṆA.

कृष्णं कृष्णं मज्जं हनि-हनि लो-लो
 वनि धित मन रुक्मिणी लो-लो ॥ १६६६ ॥

पाताललोकं अवतीर्णं किं-वा आकाशं आरूढे

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

तत्संबन्धिनां सत्कर्मणां-भाग्यानां अस्ति जय-जय-कार-एव

(यासां) ईदृशः समापन्नस्तयोः ललितानां ग्राहकः-सः ।

स्वन्ययोः (पुष्टे) संशुद्धीतास्तेन पुनः ज्ञातास्तेन लक्ष्य-एव

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥ १६६५ ॥

समागच्छत प्रतिदेशांशं मार्गणानि दत्त्वा त्यच्यामः

पादचिह्नानि तस्य कुत्रापि उपलक्षिष्यामः ।

प्रेम्णा संव्याप्राः स्मः उन्मत्ताः संपन्ना-त्रयसु

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

इत्यमेव आध्याय अन्वेषणाय निर्गीताः

राधाऽभिन्नकृष्णं गृहीत्वा ताः आगताः ।

परिपूर्णाः संपन्नास्ताः भूत्वापि निस्वाराः

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥

इत्थं प्रकारेणैव कृष्णाख्यस्य (मम) सुखं प्रदर्शय

परमेश्वरार्थं मम विज्ञप्तौ कर्तव्यं निधेहि ।

राधास्वरूपः भूत्वा मध्यभागे नर्तिष्यामि

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः० ॥ १०४ ॥

पुनरपि कृष्णमुपलक्ष्य प्रार्थनस्तुतिः ॥ १०५ ॥

कृष्ण-एव अस्मि मध्ये (अन्तरात्मा) प्रत्यंशं (सर्वस्मिन्नुगति) नाम

उपलक्षणो समागच्छ-नाम मनोरूपायाः शक्तिव्यायाः नाम ॥ १६६६ ॥

सोजय् ब्रह्म-जन्मुक् मङ्गिमुयोर्

पासाह् प्ययिथ् यिख् त न-त क्वा म्य क्रोर ।

व्यचार पुक्त् च् स्यूत् अनि लो-लो

वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६७० ॥

योगकिस् बामस्-प्यठ् म्य खारनाव्

द्वह् तार मङ्गु हृदि म्य मो प्रारनाव् ।

म्वख् हाव् तन् लाग् तनि लो-लो

वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

राक्कि किम् च् यथ् निग् वातनस् कूति

जोर निम् लडिथ् ह्यथ् पानस् स्यूत् ।

च्यथ् रस्तु न-त क्याह् म्य वनि लो-लो

वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

शरनागत-वत्सल् कुय् नाव्

दर्मस् इय् नावस् म मंदकाव् ।

वीर-दर्मय् च्योनु ननि लो-लो

वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

काम-क्रूद-लूब-मुङ्गनु शिशुपाल्

जेननि आव् म्य कस् वन हान् ।

जोर निम् थिम् ओर-कनि लो-लो

वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

बक्त-वत्सल् कुय् वडु बल-वीर्

म्वकलाविथ् निम् करुहम् गौर ।

प्रेषयिष्यामि ब्राह्मणजन्यत्वमेव (ब्राह्मणं) मध्यवर्तिसंदेशहरम्

माननेच्छा समापतेच्चैतव आगमिष्यसि तु अन्यथा अस्ति-किं मम
सामर्थ्यम् ।

विचारस्थ कृते त्वां सह आनयिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १६७० ॥

योगात्मनि गृहीर्ध्वपुरपटले मां आरोपय

दिवसानां त्रितयसात्रं मध्ये अवशिष्टं मम मा प्रतीक्ष्य ।

मुखं प्रदर्शय तन्नू संगमय तत्त्वां नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

रक्षकाः (निरोधकाः) सन्ति-से तवैव समीपे प्रापणार्थं क्रियन्तः (बहवः)

आग्रहेण नय-मां हठेन गृहीत्वा स्वन सह ।

त्वामैव विना अन्यथा किं मम संपत्स्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

शरणागतवत्सल-इति अस्ति-तव नामधेयम्

धर्मार्थं ईदृशं नामधेयं मा लज्जय ।

वोरधर्म-एव (सामर्थ्यं) तव प्रकटीभविष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

कामात्मा क्रोधात्मा लोभात्मा मोहात्मा शिशुपालराजः

जेतुं (स्वयंवरे) आगतः मां कस्मै निवेदयिष्यामि वृत्तम् ।

हठात्प्रगृह्य नय-मां आगच्छ-मां प्रत्यक्षप्रदेशात् नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

हे-भक्तवत्सल असि महान् बलिष्ठवीरः

उन्मोच्य नय-मां कृत-एतैर्मै निरोधः (समावरणम्) ।

आर्त्तर म्योन् कुम् च्य वनि लो-लो
 वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६७५ ॥
 अक्लि लोसम् च्य बुद्धि बुद्धि यिम्
 दर्शन् दिम् त सूत्य पानस् निम् ।
 यिधु न ज्ञाह् अथ-वास् ह्यनि लो-लो
 वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥
 दान-ज्ञाम्बन्तस् म्य कास् हान्
 वासनाय ज्ञाम्बन्तीय सान् ।
 मन-मन् नित दाजि-कनि लो-लो
 वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥
 म्यानि संसार-यशुकुय् माजू-मोलु
 त्फ्य् कर् जुवराव् स्वक्तुकु व्येलु ।
 वक्ति-कुण्द्यनय् स्वक्त ह्यनि लो-लो
 वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥
 तन्-स्वख मन्-स्वख बाव् प्रावनाव्
 स्वख-स्वख कृष्णस् कृष्ण-स्वख् हाव् ।
 अख् स्वखियाह् अख् वनि लो-लो
 वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १०५ ॥

106. SONG OF A WOMAN SEEKING FOR ŚIVA.

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल ग्रंभो
 दिय् हरनञ्ज क्काल लोल डाल ग्रंभो ॥ १६८० ॥

मनोदुःखं मदीयं को-नाम त्वां निवेदयिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १६७५ ॥

अक्षिणी विप्रान्ते-मे त्वामेव दृष्ट्वा दृष्ट्वा आगच्छ-नाम्

दर्शनं देहि-से पुनः सह स्वेन नय-नाम् ।

यथा न जातु पाणिग्रहणं (संयोग आवयोः) छिन्नं-भविष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

ध्यानात्मकस्य-जाम्बवदृक्षास्य मम अपनय निन्दासु

वासनात्मिकायाः जाम्बवत्याः सह ।

मनःस्वरूपं-स्यमन्तकमणिं नय दायार्थं नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

मदीयस्य संसारयशसः (प्रार्थिनौ) मातापितरौ*

परितुमौ कुम उत्पादय मुक्तिरूपं (मुक्ताफलात्मकं वा) बीजसु† ।

संदृष्टीभूतभक्तिरूपवृक्षाणां मुक्ताफलात्ममुक्तिफलं निपतिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

तनुसुखात्मक(भोग)मनःसुखात्म(मोक्ष)भावं प्रापय नः

अकस्मादेव कृष्णाख्यस्य (मम) कृष्णरूपमुखदर्शनं प्रदर्शय ।

एकः (प्रधानः) सुखीरूपः केवलः संपत्स्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १०५ ॥

शिवान्वेषणानुसारिणीस्तुतिः ॥ १०६ ॥

हे-बालरूप अन्विधिष्यामि-त्वां हरमुखारख्यगिरौ हे-कल्याणप्रभव

दत्त्वा हरिणस्य (इव) मृतानि प्रेक्ष्या लीलागतिविशेषान्
हे-शम्भो ॥ १६८० ॥

* संसारे पितरौ पुत्रस्य यशः कामयतः ॥

† भोगमोक्षौ वितर इति भावः ॥

निर्नय-नयि नुनरच दिमहाय वनि

बाव-बठि-बठि बेरि-बेरि मनि त व्वगनि ।

सोहम् हरस्वख पन्नाल ग्रंभो

बाल क्काडय् हरस्वख-बाल ग्रंभो ॥

ग्रहर गाम छय् सैर-करनस् क्कस् ताळ्

खसि वसि छय् प्रान्-अपान क्कटवाळ् ।

फेर व्वन्दच सन्दि-हन्दि नाल ग्रंभो

बाल क्काडय् हरस्वख-बाल ग्रंभो ॥

यार-बल् छय् सूत्य् वक्ती-वाव् ग्रंभो

शक्ति-पातच डूंग तय् नाव ग्रंभो ।

वायनस् क्किह् यय् भैरव्-विताळ् ग्रंभो

बाल क्काडय् हरस्वख-बाल ग्रंभो ॥

बाल प्रारान् प्यठ् गंग-आरन् छय्

लार्-तरफस् छय् पत लारन् छय् ।

गंग-बल क्कज्य म्य संगर-माल ग्रंभो

बाल क्काडय् हरस्वख-बाल ग्रंभो ॥

तीज-रूपुकु च्यान्युकु कुम् पन-पाँपुर

ज्योति-रूप लोल-नार च्यानि मूर मल पूक् ।

देह-अन्दकार-त्वय् च्य-पय् जाल ग्रंभो

बाल क्काडय् हरस्वख-बाल ग्रंभो ॥ १६८५ ॥

लोल-नार च्यानि देज्-मच् छय् आरवल्

वस्मादार वार वार वमत यार-बल् ।

निर्णयात्मविपिने नुनर्-नामग्रामप्रदेशस्य इत्यां-ते मार्गणानि

भावनात्मकूलेषु-कूलेषु प्रति-नीत्रसीमारोधसि (यत्र) निम्नप्राया-
देशाः उन्नतप्रायाश्च ।

सोऽहं (इत्यत्र) हरसुखाख्यं पार्श्वतीयस्थले हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां हरसुखाख्यगिरौ हे-शम्भो ॥

प्रतिनगरं प्रतिग्रामं अस्ति-ते संचारकराख्य क्रो-नाम विलम्बः

आरोढुं अत्रोढुं अस्ति-ते प्राणायानरूपा अत्यनौका* ।

संचरस्व चित्तात्मिकायां सिन्धुनद्याः कुल्यायां हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

सनिःश्रेणिकनदीस्नानादिस्थानं सन्ति-ते (नावः) संगताः भक्तिश्चभावना

(च) हे-कल्याणप्रभव

(यत्र) शक्तिपातात्मिकाः (अनुग्रहात्मिकाः) सहानौकाः पुनः नौकाः
हे-शम्भो ।

नाविकाः (च) सन्ति यस्मिन् भैरव-समूहाः वेतालाः हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

बालरूपाहमपि प्रतीक्षमाना पुष्टेषु सुकुटगङ्गाटवौनां अस्मि

लार् (लहर) पुरगणप्रान्ते त्वामेव अनु धावन्ती अस्मि ।

(येन तथानुधावनेन) गङ्गातीर्थं विकसिताः मे गिरिमालाः† हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

तेजोमयस्वरूपस्य त्वदीयस्य अस्मि पतङ्गः

हे-ज्योतिःस्वरूपं प्रमात्माग्निना त्वदीयेन भस्म परिमलिष्यामि
पूर्णतया‡ ।

देहात्मबुद्ध्यग्रन्थकाररूपं तत्त्वं त्वामनु दाहयिष्यामि हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६८५ ॥

प्रमात्माग्निना त्वदीयेन इग्धीभूता अस्यहं आरवल्-नामपुष्पविशेषात्मिका

हे-भस्ममलिताङ्ग शनैः शनैः अवतर-नाम नदीस्नानोपयोगस्थानम् ।

* या सहानदीषु महावायुसभवेऽपि चालयितुं शक्यते ॥

† गिरिमालास्वरूपोद्भवः संपन्न इति भावः ॥

‡ खर-फाह, मल-पूर, इति ग्रामी प्रसिद्धी ॥

हार आर-हिय् फ़ाज़् कंडि-ज़ाल् शंभो
 बाल् क़ाडय् हरम्बख्-बाल् शंभो ॥
 ह्यस हंस पखि खार् हरम्बख् बालस्
 यार् हिहु कर् वन्दस् त चेत-कालस् ।
 यारिष् बुर्ज्-ज्याम जोरि-शाल् शंभो
 बाल् क़ाडय् हरम्बख्-बाल् शंभो ॥
 दश-भुज् म्य मग्नि कति च्योनुय् स्यह्
 लशय् मिलनावि अग्निस् सूतिन् र्यह् ।
 म्बक्य् प्राव चाव अग्नि चाल् शंभो
 बाल् क़ाडय् हरम्बख्-बाल् शंभो ॥
 खर रोज् वन् मन-कनुकुय् कन-दूर
 राजयोग-राज् बोज् प्रथम-साज्-सन्तूर ।
 अज्ञपा ज़ीर-वमच ताल् शंभो
 बाल् क़ाडय् हरम्बख्-बाल् शंभो ॥
 रोश-रोश व्यह्त होश पोशनूल-गोशन्
 वानिय वनवन्-होरू छ्यस् बह् तोशन् ।
 लोल पोशन् करय् पोश-भाल् शंभो
 बाल् क़ाडय् हरम्बख्-बाल् शंभो ॥ १६८० ॥
 राग-रस्ति क्यु नाग-न्यैरि मैल्
 कावनस् छ्यत् त्याग-बाग-ववर्ष्य हैल् ।
 ज़ाग-खन्दर्थ लाल् यित साल् शंभो
 बाल् क़ाडय् हरम्बख्-बाल् शंभो ॥

आषाढमासि (सेनाख्या हारी च) अष्टवीमालतीरूपा विकसिताहं-किं कण्टक-
जालेषु हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

समाधानेन हंसाभ्याससिद्धात्मपक्षदानेन (हंससमानपक्षदानेन वा) आरोग्य
हरमुखाख्यगिरिक्षेत्रं (प्रतिमुखं च) पर्वते

मित्रं (तन्मैत्रीसंरोचकवृत्तिं) इव कुरु शीतकाले (बन्ध्यात्वे) च
ग्रीष्म(धर्म)काले (ऋतुकाले च) ।

(यथा) स्वीकृत्य भूर्जमयाच्छादनान्येव (भूर्जबहुमूल्य समाने ज्ञात्वा) बहु-
मूल्यवस्त्राणि हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दरूप) मम विस्मृतो-भविष्यति कुत्र-नाम त्वदीयः खेहः
(मा विस्मृतो भवत्विति)

प्रद्वीपवत्प्रकाशनधर्मदारुखण्डविशेषं संयोजयिष्यति अग्निना सह ज्वाला
(येन खेहेन) ।

मुक्तिं (मुक्ताफलं च) प्राप्स्यामि परित्यज्यामि (प्रस्त्रावयिष्यामि) अक्षुणः
धाराः (प्रस्रतिप्रूरं) हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

स्मृतिमान् तिष्ठ भव मनोरूपकर्णस्य कर्णभूषाविशेषः

हे-राजयोगेन(राज्ञां-सतां)-राजन् शृणु अनुरागात्म-वीणादिवाद्य-
रुचिरस्वरान् ।

(पुनः) अजपामन्त्रविकासात्मकस्य ज्जीरबसनाम्न-आनकस्य तालान् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

शनैःशनैर्गतिविशेषेण (साशङ्कामिव) आतिष्ठस्व-नाम समाधानेन हे-जीवंजीवा-
त्मन् पुष्पघण्डेषु

वागीश्व गीतिकृत् वन्यशारिका (सेनात्मिका) अस्मि अहं तुष्यन्ती ।

(तदर्थं) प्रेम्मात्मकैः पुष्पैः करिष्यामि-ते पुष्पमालाः हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९० ॥

हे-वीतराग अस्ति-ते सशीतलक्वायाखातपुष्करिणीतटनिद्रायां रुचिः

उपभोगार्थं अस्ति-ते त्यागात्मोद्यान(बबूरू)सुगन्धलतायाः अभ्यासः ।

निवावेक्षाशीलमुन्दर्याः (मे) हे-मणिभूत आगच्छ-नाम निमन्त्रयेन हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

पोशौ-कनि इह् इन्द्रिय् लाग्य्

दूप-दौप-कनि प्राण् आलत्रिय् त जाग्य् ।

शिव-पूजाय च्छ्य-शिवाल शंभो

बाल क्काड्य् हरम्बख-बाल शंभो ॥

आश बालवाशय मज्ज वाश-पान् बुफनाव्

अविनाश-नौलकाशय हंस-वाश करनाव् ।

डाल दिथ् कड् मुहनि जाल शंभो

बाल क्काड्य् हरम्बख-बाल शंभो ॥

वृत्तिय लंज्य निर्वासन् फम्बमीरू

व्यहनात्रिय् युस् ज्ञानि सुय् गव् वौर् ।

अयन् कालन् वुफि अकि हाल शंभो

बाल क्काड्य् हरम्बख-बाल शंभो ॥

अयन् वाग् दिथ् कुख चिकवागुकु एथ्

अयन् हालन् मज्ज विज्ञान-विवौस् ।

मज्ज-वाग् अन्द् युह-ज्यजाल शंभो

बाल क्काड्य् हरम्बख-बाल शंभो ॥ १६८५ ॥

कस् कुह् माश्रय् सुय् करि च्छोनु हिहि कार्

निश्रकाम् रूजिय् करि इयु व्यवहार् ।

योग-लर्य लटि वूग बंगाल शंभो

बाल क्काड्य् हरम्बख-बाल शंभो ॥

अमरेश्वर अथि कुय् अबय् त वर

विष्णुवर्पन् छण्णान् पालना कर ।

पुष्पाणां-स्थाने दश इन्द्रियाणि सम्पयेय-ते

धूप-द्वीपयोः-स्थाने प्राणात् ऊर्ध्वतो-आमयित्वा च अवेत्तिष्ये ।

शिवपूजाविधानेन चित्ताख्यशिवालये हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

(स्वसाक्षात्काररूप) आशात्मकस्य जालविशेषस्य मध्यात् श्वेनघाति-
पद्यात्मानं (मदीयं) उडुपय

अविनाशिचापपद्यात्मिकां (स्वभूर्तिं) हंसवत् (हंसेति वा)
भाषणानि कारय ।

अवहेलामिव दत्त्वा निष्कासय भोहरूपात् जालात् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

तरलवासनात्मिकायां शाखायां निर्वासनात्मकं फल्बसौरु-नामकं-
पत्तिविशेषम्

स्थिरीकर्तुं (उपवेशयितुं) यः जानाति (शक्रुयात्) स-एव
भवति वीरः ।

तिष्ठु (त्रिष्ठु) अवस्थासु (जाग्रदादिषु) (कालेषु वा) उडुयिष्यते
एकयैव अवस्थया हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

त्रयाणां भागं दत्त्वा अक्षि त्रिकभागस्य एकरूपः (मूलकारणम्)*

(यतः) चतस्रु अवस्थासु मध्ये विज्ञानस्य-दिवेकात्मा
(त्वमेकरूप एव) ।

(त्वमेव) मध्यस्थितोऽपि बहिरेव (अक्षि) भोहात्माडम्बरे हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९५ ॥

कस्य अस्ति सामर्थ्यं स-एव करिष्यति तव सृष्ट्यानि कार्याणि

निष्कामः स्थित्वा करिष्यति ईदृशं व्यवहारम् ।

योगात्म-सद्मनि आरोपयिष्यति भोगात्मकं प्रासादं हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

हे-अमरेश्वर हस्तयोः अस्ति-तव अभयः (तन्नाम्नी मुद्रा) च वरश्च

परमेश्वरार्थं (परमेश्वरप्रीतये) कृष्णाख्यस्य (मे) परिपालनां कुसु ।

* ब्रह्मण एकरूपस्य अंशरूपा ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा रूपा धृतदृष्टिस्त्रितिसंहार-
कलात्मका विभक्त्यापि स्थिता वस्तुत एकरूपा एव लक्ष्मूलभूता इति भावः । त्रिकबाण
इति प्रसिद्धी ग्रामः यत्र हरसुखं प्रत्यक्षं दृश्यते । गीनसादिसर्पभैतिष्य मन्
नाक्षीत्यादि द्योत्यते प्रसिद्धदृश्यम् ॥

अजगत्याल दौन-दयाल शंभो

बाल काड्य् हरख-बाल शंभो ॥ १०६ ॥

107. THE CHORUS OF HIMĀLAYA'S RELATIONS ON THE
DEPARTURE OF ŚIVA.

जै कर् जै कर् हे मृत्युंजय

जै ब्रह्मनय् जै-जै ब्रह्मनय् ॥ १६८ ॥

अथ-तुरगस् चावेधम् ह्य

द्यव लव चानि निर्नेयचूय नय् ॥

शय् च्याञ् शूञ्-स्थानय् क्यथ

कमि स वय् तय्-कह् त कमि लवु पय् ॥ १७०० ॥

तमि लवु पय् यमि रटि इन्द्रिय

जै ब्रह्मनय् जै-जै ब्रह्मनय् ॥ १०७ ॥

108. WARNING GIVEN BY THE AUTHOR. HE PRAISES THE KALI-YUGA.

प्रवाथ् हो आव् अक्लि मुचराव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १७०२ ॥

कुह् च्यमकान् आत्म-सूर्यकु गाश

न्यबर् अन्दर् इह् चिदाकाश ।

मुचर् अक्लि-दार्य मो च्चप्राव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

अतनि ह्यतिनय् च्य क्कहनि कीश

चह् चैनान् कोन कुख् व्वपदीश ।

हे-त्रिजगत्पालक दीनदयाकरणशील हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १०६ ॥

हिमालयसंबन्धिनां श्रीमहादेवं प्रति निर्गमनत्रयस्तुतिः ॥ १०७ ॥

जयं कुरु-नः जयं कुरु हे श्रुत्युन्नयमहादेव

जयः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तव ॥ १६९८ ॥

चित्त(अन्तःकरणात्मनः)-अश्वस्थ शिथिलीकृता-मया (दूरगमनाय
श्रीघ्नगमनाय वा) शिबिका

स्वित् लप्स्यामि तव निर्णयस्यैव सीमारूपोपत्यकाम् ॥

प्रदेशस्थितिः तव शून्यं (परमाकाशस्थाने) अस्ति

केन-नाम सा पदवी पर्याप्तीकृता पुनः केन-नाम लब्धः पर्यन्तः ॥
१७०० ॥

तेनैव लब्धः पर्यन्तः येन निरुद्धीतानि इन्द्रियाणि

जयकारः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तवेति-शम् ॥ १०७ ॥

ग्रन्थकृत उपदेशोक्तिः ॥ १०८ ॥

प्रभातकालः अङ्ग समागतः अक्षिणी उद्घाटय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज निद्रां मा परित्यज* ॥ १७०२ ॥

अस्ति देदीप्यमानः आत्मसूर्यस्य प्रकाशः

बहिः अन्तः अयं चिदेवाकाशो-यस्य-तादृशः ।

उद्घाटय अक्षिणी-पक्षद्वाराणि मा निरन्धि

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

शुक्लौभवितुं प्रवृत्ताः तव कृपायाः केशाः

त्वं चेतयमानः कुतो-न अस्मि उपदेशम् ।

* त्यागीऽत्र करणार्थं । अक्षिणी उन्मील्य निद्रां कुरु (ब्रुत्यावापि समाहितो भवेति भावः) ॥

समय् गव् रंग् बदलियथ् आव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥

समय् ज्ञन् बाँड-ज्यग्नाह् ज्ञान्
गच्छस् थिय् तिथ् गडुनु सामान् ।
नवुय् नवु पाथ् राह् ह्यथ् चाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥ १७०५ ॥

ज्ञानुकु दीफ् प्रज्ञलवुनु ज्ञान्
व्यचार-नित्रौ वुक् शिव-द्यान् ।

वुजिय् थिय् न खयालुकु वाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥

संगर्-मालन् छत्र् साँपु
जगथ् सोरुय् ह्यतुन् नाँपुन् ।

चह् स्वव् अद्वैत ऐनस् हाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥

व्यद्योगाह् कर्त स्वामी स्वर
स्वदथ् पानथ् दिथिय् ईश्वर् ।

सुह् करिय् थिय् चह् करहास् वाव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥

म कर् चेर् फेर् होशस् कुन्
व्यद्योग-ज्याम नालिय् चह् कुन् ।

द्यतस् वुजनाव् आलकू साव्
न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥

कालः व्यतीतः अवस्था विपरिणामं समायाता

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

समयं नट-नाटप्रव्यवहारमिव जानीहि

योग्यमस्ति-तस्य यादृक् तादृक् बहुं साधनम् ।

नवीन-एव नवीनं रूपकं गृहीत्वा प्रविष्टः (प्रविशति)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ ११०५ ॥

ज्ञानरूपं दीपं जाज्वल्यमानं जानीहि

विचारात्मनेत्राभ्यां पश्य शिवध्यानम् ।

उद्धोधितः (तव वहमानः)-भवेत् यथा न संकल्पात्मा वायुः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(देहसंधीनां च) गिरिपुष्टसालानां शौक्यं संपन्नम्

जगत् सर्वमेव प्रवृत्तं प्रद्योतितुम् ।

त्वं सुखं (स्वं) अद्वैतात्मके आदर्शे प्रदर्शय (प्रतिबिम्बितं कुम्भ)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

उद्योगं कुरु-नाम स्वामिनं स्मर

सिद्धिं स्वयमेव दास्यति-ते ईश्वरः ।

सः करिष्यति-ते (अनुग्रहं) यादृशं त्वं करिष्यसि-तस्य आदरम्

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

मा कुरु विलम्बं (चिरकालं) परिवृत्तो-भव स्मृतिं प्रति

उद्योगारूपाणि-वसनानि कण्ठादारभ्य त्वं प्रक्षिप (वस्त्राण्यु-
द्योगात्मकानि वस्त्र) ।

चित्तं उद्धोधय आलस्यं शायय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

गकुनु ऊस्यार् बडु गथ् छ्यथ्

कस्त्त च्य लागञ्ज् लागथ् छ्यथ् ।

निराग्रन् पानथ् गाश् हो आव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १७१० ॥

कर्म-खाव् दर्म-पादन् पाव्

गक् आत्म-तीर्थ तन् मन् नाव् ।

बख्च-सर प्रीम-पोऽवाह् छाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

खगन् चन् मज्ज् कुह् चूर्धुम ज्ञान्

ख्यथ् च्यथ् गक्कान्-कुह् खग् भगवान् ।

पतिम-पहरस् कुह् इथु खवाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

खगन् च्यन् गक्कि कहनु व्वपवास्

ग्रहस्थ् त्यागुनु बनुनु वन्-वास् ।

कुह् वुञ्ज्-क्यन् बस् कुनुय् दथ-नाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

खग-राजस् कुह् जै-जै-कार्

इऊथ् कुह् स्थद्-दिलुकु ख्वतार् ।

चह् वूगन् वूग् मोल्य् प्राव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

गनीमथ् ज्ञान् अमि-सन्दु राज्य्

कलस् प्यठ् थव् व्यचारकृ ताज् ।

गमनं (जागरणं) जागरे भ्रह्मती गतिः अस्ति-तं
किं-नाम तव संयोजनीयं मूलधनं अस्ति ।

निराशानां स्वयमेव प्रकाशः अङ्ग समायातः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७१० ॥

सत्कर्मात्मकाष्टुपादुकां धर्मात्मपादयोः धारय

गच्छ आत्मात्मतीर्थं तनुं मनः स्वपय ।

भक्तिरूप-सरसः अनुरागात्मपानीयं उपभुङ्क्ष्व

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(सत्यादीनां) युगानां चतुर्णां मर्त्यं अस्ति चतुर्थः प्रशस्तः

(यत्र) भुङ्क्ता पीत्वा संपद्यते प्रसन्नः श्रीभगवान्* ।

पान्नात्यरात्रिप्रहरस्य अस्ति ईदृक् स्वभावः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

युगेषु त्रिषु (सत्यत्रेताद्वापरेषु) योग्यमस्ति कर्तव्यं उपवासव्रतम्

शुद्धस्याश्रमः त्याज्यः भवितव्यं वानप्रस्थाश्रमित्वम् ।

अस्ति-हि संप्रति (कलियुगे) पर्याप्तं एकमेव ईश्वरनाम(-स्मरणम्)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(अस्य) युगराजस्य अस्ति (अस्तु) जय-जय-कारः

अयमेव अस्ति सिद्धिदानस्य (विषये) स्वतन्त्रः (समर्थः) ।

त्वं भोगान् भुङ्क्ष्व (भुङ्क्ष्वपि) सोत्तमेव प्राप्नुहि

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

सुलभं (कृतकृत्यापादि) जानीहि अस्य राज्यम्

शिरसः पृष्ठे निधेहि विचारात्मकं किरीटम् ।

* कच्छचान्द्रायणसुखानशनव्रतान्वितापिल्लघूपासनया परमेश्वरः प्रसीदति कलियुगे इति ॥

कमान् तुल्य निशानाह पाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १७१५ ॥

दयस् निश व्यलि चनवय चाय्

दिचून् प्यठ-कनि अमिसय् ज्याय् ।

असन्दु पानय् वज्यर् गज्जराव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

व्यगन्-हन्दु अतुगङ्कुय् अन्

तप-द्वय पाकवन् गैय् जन् ।

यिवान् कुस् इथि व्यगस् मज्ज क्वाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

अंगुनु कुय् खग् यिवान् वुञ्ज-क्यन्

स्यदथ् कुय् दथ् दिवान् वुञ्ज-क्यन्

इथिस् वेलस् सुह् मो मश्राव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

यिवान् क्थिक् वुछनि कम् कम् दौव्

ह्यसस् कुस् आसि वुञ्ज-क्यन् जीव् ।

स्यदचू-हन्दि थार-बल क्यस् नाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

फलथ् लजू वावक्यन् पोशन्

सुवारख् साहिवि-होगन् ।

इथिस् वेलस् करञ्ज् ह्यन् क्वाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १७२० ॥

धनुर्ज्यां उत्थापय (च) लक्ष्मं पातय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७१५ ॥

ईश्वरस्य निकटे यदा चत्वारि (युगानि) प्रविष्टानि

द्वितीर्ण-तेन आदित-एव (सभायाः) अस्मै-एव (कल्पे)
आसनस्थानम् ।

अथ स्वयमेव महत्त्वं संकलय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

युगानामनुरूपं अलुग्रहात्मकं अन्नम्

तपोरूपाग्निना पाचयन्तः अतीताः जनाः ।

संपद्यमानः अस्ति-अस्मिन् अस्मिन्नेव युगे पाकपरिणामः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

शयनं अस्ति-ते मनोहरं आगच्छत् संप्रति-काले

सिद्धिं अस्ति ईश्वरः ददन् साम्प्रतिके-काले ।

ईदृशायां वेलायां तं मा-भोः विस्मर

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

आगच्छन्तः सन्ति निरीक्षितुं के के देवाः (अचिन्त्यवृत्ता महान्तः)

स्मृतिमान् कः स्यात् अधुना जीवः (इति) ।

सिद्धिरूपे नदीक्षेत्रस्थाने अस्ति (त्वदर्थं) नौका

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

विकासः प्रवृत्तः भावात्मकानां पुष्पाणां

धन्यवादः (दिष्ट्या) चेतनावतां-पुष्पाणां ।

ईदृशे सुवेले कर्तुं प्रवृत्ता-भविष्यन्ति फलसंचयम्

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७२० ॥

करञ् ह्यन् वूलि ज्यानावार्
 कृष्ण कर् पोशूनूलनि कार् ।
 प्रथम-सूत्य कृष्ण-गीयाह् गाव्
 न्यन्द्र् मो चाव् न्यन्द्र् मो चाव् ॥ १०८ ॥

109. THE AUTHOR PRAISES ŚIVA, USING THE WORDS OF SARASVATĪ.

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
 च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ।
 इथिस् सायस् तलय् चायस्
 प्ययस् पायस् वरे शंभुः ॥ १०९ ॥
 कुह् सायम्-काल् गालन् काल्
 पालन् अस्त्र-हिवि-कंकाल् ।
 इथिस् कालस् खरे युस् तस्
 कलिकालस् वरे-शंभुः ।
 सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
 च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
 प्रदूशय् दूश कुय् कासन्
 सदाशिव् दीव् ह्यथ् आसन् ।
 कुह् आनन्दुकु बच्याह् वासन्
 नचान् प्यठ् डाँवर्य् शंभुः ।
 सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्
 च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥

कर्तुं प्रवृत्ता-भविष्यन्ति भाषणानि पक्षिणः

(ग्रन्थकृतः स्वसंबोधनं) कृष्णाख्य कुस जीवजीवपक्षिणः कृत्यम्* ।

प्रेम्णा (अनुरागेण) कृष्ण-कृष्णोति-गीतिं गायन्-भव

निद्रां (अपि) सा-भोः परित्यज ० ॥ १०८ ॥

सरस्वतीद्वारा ग्रन्थज्ञात् स्तौति ॥ १०६ ॥

सायाह्नारम्भ-एव गृह्यात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ।

ईदृशस्य शोभनच्छायस्य तले प्रविष्टा

आपतिताहं स्मरणे (येन) वरीष्यति कल्याणप्रभवः ॥ १७२२ ॥

अस्ति सायाह्नकालः (तत्कालस्मरणादि) विनाशयन् महाकालम्

पालयति अस्मत्सदृशदरिद्रान् (संस्तुतिभयात्) ।

ईदृशे समये स्मरिष्यति (स्मरति) यः तं-शिवम्

(अस्मिन्वर्तति) कलिकाले (ईदृङ्कालं) वरीष्यति शम्भुः इति ।

सायाह्नारम्भ-एव गृह्यात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

प्रदोषकालः (तत्काले पूजितः) दोषान् अस्ति अपनयन्

शिवः देवान् सह-कृत्वा वर्तमानः ।

(यस्मिन्काले) अस्ति आनन्दरूपः नर्तकः भासमानः

वृत्यन् पृष्ठे (गृहीत्वा) डमरुवाद्यं शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृह्यात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

* श्रीकृष्णगीपियो इति तद्रूपसमानरतानि ॥

† सायंकालिकपूजास्मरणदिना मर्त्या अमरलसुपथानि ॥

नञान् कुय् कौश् मुत्तराविद्य्
 विशीग्रय् ज्याम पैराविद्य् ।
 कुह् कमि-ताम् हरश्-किनि चाविद्य्
 दुपटाह् प्यठि नर्य् शंभुः ।
 सरे-शामय् गरे द्रायस्
 च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥ १०२५ ॥
 छह् स्मरन् च्यथ्-स्वनच् सादन
 स्वरस् द्यानाह् ज्यरस् पादन ।
 यविद्य् कन् लोलक्यन् नादन
 अपरादन हरे शंभुः ।
 सरे-शामय् गरे द्रायस्
 च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
 छह् ब्रह्माण्डच् थरूय् फ्रजमच्
 रंगारंग् छस फ्रलय लजमच् ।
 बह् लागस् छस् करञ् तजमच्
 वरे न्य इय् थर्य् शंभुः ।
 सरे-शामय् गरे द्रायस्
 च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
 महामाया छह् मन् मुहन्
 प्रपञ्चस् कारनन् देवन् ।
 करान् कुय् यामि च्यथ् बह् मन
 दक्ष-हिश्य स्तन्दर्य् शंभुः ।

नृत्यन् अस्ति जटाः उन्नोच्य

विशिष्टानि वसनानि (व्याघ्रकृतगादेः) संभूष्य ।

अस्ति (च) केनापि (अवाङ्मनसगोचरेण) हर्षेण प्रसार्य

प्रच्छदपटं पृष्ठभागात् भुजस्य शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव शृङ्गात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

१७२५ ॥

अस्ति (हि) स्मरणं (तस्य) चित्तात्मस्वरणस्य सादन् (नाम द्रवी-
करणद्रव्यम्)

(तदर्थं) स्मर-तस्य ध्यानं उद्वृङ्क्ष्य-तस्य पादयोः ।

(सः) निधास्यति-तव कर्णौ प्रिभ्यातिशयकृतेषु आक्रन्देषु

अपराधान् हरिष्यति शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव शृङ्गात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(अयं सर्गः) अस्ति (हि) ब्रह्माख्ण्डात्मिका लता विकसिता

नानातया अस्ति-तत्र पुष्पविकासः प्रवृत्तः ।

अहं निवेदयिष्यामि-तस्य अस्ति-तस्य कर्तुं तज्ज्ञतया-ज्ञाता

वरिष्यति मम इमां (तां) लतां शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव शृङ्गात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(तस्य) महामायात्मिका (शक्तिः) अस्ति मनः सोहयन्ती

प्रपञ्चस्य (सर्गस्य) कारणीभूतानां देवानां (ब्रह्मादीनाम्) ।

कुर्वन् अस्ति निस्तब्धाः चित्तं बुद्धिं मनश्च

इंदुशौ सुन्दरीं (पार्वत्यात्मनावतीर्णां) शम्भुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥

वज्ञान् याल्ज्य त गंटा छ्य

वसूलाह् ह्य्य करान् जै जै ।

लविय् पय् सूत्य् शब्दस् लय्

करिय् अकिसय् गरे शंभुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥

कुह् मोचय्-दात इधु ज्ञानन्

अमिस् द्विय् देवता मानन् ।

सुह् ह्य्य कुय् हरशक्यन् थानन्

म्य निग् वैसाह् वरे शंभुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥ १७२० ॥

ग्यवान् कुय् श्याम-स्वन्दर् ताल्

खर् साँपनु मनुकु मन्दर् ।

इयिस् नगमस् अन्दर् कृष्णस्

कटाचाह् अख् करे शंभुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥ १०८ ॥

सायाह्वारम्भ-एव गृह्णात् निर्गताहसु

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(यत्र) द्वादशमानाः (शब्दायन्त्यः) शालीवाद्यानि ग्रन्थाः (वाद्य-
विशेषाः) च सन्ति

आनकवाद्यं सहकृत्वा कुर्वन्तः (सन्ति) (तद्वादकाः) जय जयेति ।

(किं नाम) लब्धा संज्ञां सह शब्देन लयम्

करिष्यति एकेनैव नाडीकालेन शम्भुः ।

सायाह्वारम्भ-एव गृह्णात् निर्गताहसु

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

अस्ति (हि) मोक्षस्व-दाता* इत्यं (अथ सायंकालस्य) जानीयां-तसु

अमुनेव सन्ति देवताः आसनन्त्यः ।

तं सह-कृत्वा अस्ति हर्षाणां स्थानेषु

मम समीपे आयुष्यकालं व्यतिकरोतु-नाम शम्भुः ।

सायाह्वारम्भ-एव गृह्णात् निर्गताहसु

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

१७३० ॥

(तस्मिन्नवसरे) गायन् अस्ति श्यामसुन्दरः (श्रीविष्णुः) तालोपेतं

(यत्र) अन्नरूपं संपन्नं (द्रव्यं भवति) मनोरूपं मन्दिरम् ।

हृद्ग्रन्थ नाट्यव्यवहारस्य अन्तरे कृष्ण (ग्रन्थकर्तुः स्वाभिधानम्)

कटाक्षमात्रं (दयायाः) एकं करिष्यति शम्भुः ।

सायाह्वारम्भ-एव गृह्णात् निर्गताहसु

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

१०६ ॥

* मोक्षदो मुकुन्द इति ग्रन्थकालगुरुं सूचयति ॥

110. PRAISE OF ONE WHO HAS TAKEN REFUGE WITH ŚIV

बध-रक्षु थावत्तम् जय-सानो

दद्य रटुमय् च्योनु दामानो ॥ १७३२ ॥

ताप-मङ्गि कतु गङ्ग अन्जानय्

जौठ कुम् ज्यूठु स्थकि-मैदानय् ।

न्ययननि-सन्दि सायवानो

दद्य रटुमय् च्योनु दामानो ॥

मज्ज कञ्चनय् प्योस् कम-जोरय्

पत-कनि ह्यम् कुस् नन-वोरय् ।

अर्जुन-देवनि रथवानो

दद्य रटुमय् च्योनु दामानो ॥

साह् सन्य गैय् पय्-कुन् म्य चाविथ्

हंस-पखवय् पान् बुफनाविथ् ।

अनु त रनु कुस् करान् मान्-मानो

दद्य रटुमय् च्योनु दामानो ॥ १७३५ ॥

नाश-रस्ति ह्यम् च्याञ्जय् आशा

अनिसय् अन् गटि-मज्ज गाशा ।

रनिसय् कितु लहत विमानो

दद्य रटुमय् च्योनु दामानो ॥

मत बुक्त् म्यानिस् कर्मस् कुन्

दर्मस् ब्राह्मनस् कुय् इह् दिनु पुनु ।

स्वकलाविथ् निम् भगवानो

दद्य रटुमय् च्योनु दामानो ॥

शरणागतस्त्विति पुनरपि प्रस्तौति ॥ ११० ॥

भय-रहितं स्यापय-नाम-मां जय-सहितं (च)

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते त्वदीयः वस्त्राधोभागः (त्वामेव शरणं
समुपागतोऽस्मि) ॥ १०३२ ॥

प्रचण्डसंतापमध्येन कुत्र-नाम गमिष्यामि अजानन्नेव

पुरस्तात् अस्मि-मे दीर्घं सैकतिलं-महास्यगिडलस्थानम् ।

नग्नप्रायस्य (मम) हे-आतपवारणवितानात्मन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मध्यभागे कण्टकानां पतितो-ऽहं अल्पसामर्थ्य-एव

पाश्चात्यभागे गृहाण-मां (यतोऽहं) अस्मि नग्नपाद-एव* ।

(हे) अर्जुनदेवस्य (पाण्डुसूनोः) रघवाहक

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

साधवः सन्तश्च गताः अवशेषभूतं मां परित्यज्य

हंसपक्षाभ्यामेव स्वात्मानं उडुष्य ।

अन्धः कुकरः च अस्मि कुर्वन् स्पर्धासु

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ १०३५ ॥

हे-नाशरहित अस्मि-मे तवैव आशा

अन्धस्यैव (मे) आनय तमोमध्ये प्रकाशम् ।

कुकरस्य (हस्तपादादिरहितस्य मे) कृते प्रेषय-नाम विमानं (सद्गतये)

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मा-नाम पश्य मदीयं (दुः) कर्म प्रति

धर्मार्थं ब्राह्मणाय अस्मि-ते इदं दानं पुण्यकारि ।

उन्मोच्य नय-मां हे-भगवन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

* संसारसंतापतप्तसैकितिलभुवि संचलितुमशक्तोऽस्मि इति भावः ।

दर्म-दान-रस्तु कुस् कर्म-ह्यनुय्
 ब्रह्मज्ञान-रस्तु दूशलद् ह्यनुय् ।
 इधि ग्वन कुस् ज्य वर मंगानो
 दय रट्टमय् चोनु दामानो ॥
 आदीनन् अवतार् दारिथ्
 तार्य-गामत्यन् वव-सर तारिथ् ।
 कृष्णस्-ति तार् हा दयावानो
 दय रट्टमय् चोनु दामानो ॥ ११० ॥

111. PRAYER AND PRAISE BY THE SAME.

निष्काम निष्कल निर्मल शंभो
 वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥ १७४० ॥
 गडु द्विमयो अग्रकि जल शंभो
 अग्रकि जल निच-कमल शंभो ।
 निच-कमल पंकज-डल शंभो
 पंकज-डल मज्जु जल यल शंभो ।
 मज्जु जल यल दान-यारवल शंभो
 वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
 पान् वन्दयो श्वद् कायाय शंभो
 श्वद्-कायाय निर्मायाय शंभो ।
 निर्मायाय श्रांथ्-प्रतिमाय शंभो
 श्रांथ्-प्रतिमाय अथ् तौज-क्याय शंभो ।

धर्मिण-दानेन-रहितः अस्मि कर्महीन-एव

ब्रह्मज्ञान-रहितश्च दोषहतः क्षीणश्चास्मि ।

ईदृशेन गुणेन (युक्तोऽपि) अस्मि त्वत्तः वरं प्रार्थयन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

परवशानां (कृते) अवतारं धृत्वा

विलम्बितफलांश्च भवात्मसरसः उत्तार्य ।

कृष्णमपि तारय हन्त हे-महादयालो

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ ११० ॥

शरणाक्रन्दनस्तुतिरियं प्रस्तूयते ॥ १११ ॥

हे-निष्काम निष्कल निर्मल कल्याणप्रभव

वृषीष्व मां शरणागतवत्सल शम्भो ॥ १७४० ॥

स्नानीयजलधारां प्रक्षिपेयं-त्वयि (दद्यां-त्वयि) अस्तुणः जलेन शम्भो

अस्तुणः जलेन नेत्रकमलहैतुकेन शम्भो ।

नेत्रकमलेन (च) पङ्कजदलोपेतेन शम्भो

पङ्कजदलेन (च) मध्यस्थेन जलस्य स्थलस्य (च) शम्भो ।

मध्यभागेन (च) जलस्य स्थलस्य ध्यानात्मस्नानोपयोगनदीक्षेत्रभूतेन शम्भो

वृषीष्व मां शरणागत० ॥

स्वात्मानं उपहारीकुर्यां-ते शुद्धे स्वरूपे शम्भो

शुद्धस्वरूपं (च) निर्मायहैतुकम् शम्भो ।

निर्मायस्वरूपं (च) शान्तप्रतिमाहैतुकं शम्भो

शान्तप्रतिमायाश्च (उद्भवः) अस्याः तेजोरूपकायायाः शम्भो ।

तीज्ज-क्वाय् खस्स योग-वुज्जमल्ल शंभो

वरु म्य शरणागत-वत्सल्ल शंभो ॥

निचन् मज्झ करयो ज्याय् शंभो

करयो ज्याय् क्खम् च्याज्ज् माय् शंभो ।

क्खम् च्याज्ज् माय् सतचूय् राय् शंभो

सतचूय् राय् कर् म्य व्वपाय् शंभो ।

कर् म्य व्वपाय् यिद्यु न ज्ञाह् डल्ल शंभो

वरु म्य शरणागत-वत्सल्ल शंभो ॥

द्वन्द्विय-पोशु फ़ल्लि मन-वाग शंभो

फ़ल्लु मन-वाग् पूजि च्यय् लाग शंभो ।

पूजि च्यय् लाग सूत्त्य सर्व-त्याग शंभो

सूत्त्य सर्व-त्याग तीव्र वैराग शंभो ।

तीव्र वैराग वन्दयो कल्ल शंभो

वरु म्य शरणागत-वत्सल्ल शंभो ॥

च्याज्ज आशाद्य च्यय्-कुन् आस् शंभो

च्यय्-कुन् आस् प्यचिनय् पास शंभो ।

प्यचिनय् पास कुस् च्योनु दास् शंभो

कुस् च्योनु दास् संकठ् कास् शंभो ।

संकठ् म्य कास् सर्व-मंगल्ल शंभो

वरु म्य शरणागत-वत्सल्ल शंभो ॥ १८४५ ॥

ह्वाविथ् पाद् गाल् म्य व्वपाद् शंभो

गाल् म्य व्वपाद् ज्ञाल् अपराद् शंभो ।

तेजोमयकाया (च) या योगविद्युद्रूपास्ति शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

नेत्रयोः (स्वयोः) मर्धं कुर्यां-ते स्थितिं (स्थानं त्वदीयं) शम्भो

कुर्यां-ते (च) स्थानं (यतः) अस्ति-मे तव अनुरागः शम्भो ।

अस्ति-मे त्वदीया प्रीतिः सत्यस्यैव संसतिः शम्भो

सत्यस्यैव संसतिः (यतोऽस्ति) कुरु मम रक्षोपायं शम्भो ।

(तथा) कुरु मम रक्षोपायं यथा न जातु चञ्चलीभवेयं (भ्रंशिष्यामि)

शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

इन्द्रियरूपपुष्पाणि विकसितानि मनोरूपोद्यानं शम्भो

विकसितं मनोरूपोद्यानं पूजार्थं त्वय्येव समर्पयेयं शम्भो ।

पूजार्थं त्वय्येव समर्पयेयं सह-कृत्वा सर्वत्यागेन शम्भो

संयुक्तः सर्वत्यागः तीव्रवैराग्येण (यत्र स्यात्) शम्भो ।

तीव्रेण वैराग्येण उपहारीकुर्यां-त्वयि स्वशिरः शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

तव आशया त्वदीय-एव-सामीप्ये आगतो-ऽहं शम्भो

त्वत्सामीप्यं (यतः) आगतो-ऽहं आपततु-ते दयागौरवं शम्भो ।

आपततु-तव दयागौरवं अस्मि (यतः) तव दासः शम्भो

अस्मि (यतः) तव दासः संकटं (संसारदुःखजालं) अपनय शम्भो ।

संकटं मम अपनय हे-सर्वमङ्गलरूप (यतः सर्वमङ्गलरूपोऽसि) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥ १७४५ ॥

प्रदर्शं स्वचरणं विनाशय मे उपाधिं (आधिं व्याधिं) शम्भो

विनाशय मे आधिःव्याधी दाहय अपराधात् शम्भो ।

जाल् अपराद् कर् स्य प्रसाद् शंभो
 कर् स्य प्रसाद् लायथ् नाद् शंभो ।
 लायथ् नाद् व्वल केवल शंभो
 वर् स्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
 तोर् सुचराव् अद्वाय वर शंभो
 अद्वाय वर विज्ञान-गर शंभो ।
 विज्ञान-गर योग-मंदिर शंभो
 योग-मंदिर शख्च-हन्दि वर शंभो ।
 शख्च-हन्दि वर ख्ख्च-हन्दि क्ल शंभो
 वर् स्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
 ब्रह्म-जन्मुक् कुम् नव-साल् शंभो
 साल् कुम् त शक्ति-पात वर् स्य थाल् शंभो ।
 थाल् वर् स्य वुक् श्व-फल-फाल् शंभो
 फाल् वुक् हाल् दिम् स्वक्तहाल् शंभो ।
 स्वक्तहाल् दिम् अनुग्रह-खल शंभो
 वर् स्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥
 तिथु करनाव् यथ् न आसि करनुय् कँह्
 तिथु परनाव् यथ् न आसि परनुय् कँह् ।
 तिथु दरनाव् यथ् न आसि दरनुय् कँह्
 तिथु खरनाव् यथ् न आसि खरनुय् कँह् ।
 मङ्गु राग-नगर त्याग-ज्यंगल शंभो
 वर् स्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

दाहय अपराधान् कुरु मे प्रसादं शम्भो

कुरु मे प्रसादं दास्यामि-ते आह्वानं शम्भो ।

दास्यामि-ते (च) नादं आगच्छ भोः-केवलस्वरूप शम्भो-इति

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

अर्गलं उवाचय अद्वात्मनः द्वारस्य शम्भो

अद्वात्म-द्वारस्य (तस्य) विज्ञानगृहरूपस्य (यत् विज्ञानगृह-
मस्तीति) शम्भो ।

विज्ञानगृहस्य (च) (विज्ञानगृहं च तत्) योगात्मन्दिरस्य (यत्
योगमन्दिरमस्तीति) शम्भो

योगमन्दिरस्य (योगमन्दिरं च तत्) परमशक्तः (यत्र परम-
शक्तिर्दत्तेः परमशिवोऽस्ति) वरात्मनः शम्भो ।

(हे तथाभूत) परमशक्तः वर युक्तिरूपेण (तद्दानेन) क्लेन (केन -
चिद्यन्त्रविशेषेण) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

ब्राह्मणजन्मनः (तदात्मना) अस्ति-मे नवीनाद्भुक्तिकालनिमन्त्रणं*
(नववर्षारंभश्च) शम्भो

निमन्त्रणं अस्ति-मे च स्वानुग्रहेण पूरय मम स्थालीं शम्भो ।

स्थालीं पूरय मे ब्रूयामि शुभफलात्मकं निमित्तं शम्भो

निमित्तं ब्रूयामि अद्युनैव देहि-मे मुक्तात्मकां† शम्भो ।

तत्-मुक्तात्मस्वक्तहाल्-धान्याद्गं देहि-मे अनुग्रहात्मनः खलात् शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

तादृक् (कर्म) कारय-नः (यज्ञादिकं) यत्र न स्यात् कर्तव्यमेव (प्रयास-
साध्यत्वादिकं) किञ्चिदपि

तादृक् पाठय-नः (वेदादिकं) यत्र न स्यात् पठनीयमेव (अस्-
लेशेनापि) किञ्चित् ।

तादृक् नियमय-नः (व्रतादिकं) यत्र न स्यात् नियमनीयं (प्रयासादिना)
किञ्चित् (अनशनादिकम्)

तादृक् स्मारय-नः (मन्त्रादिकं) यत्र न स्यात् स्मरणीयमेव
(धारणादिना) किञ्चित् ।

मध्यत-एव विषयरागात्मनगरस्य परित्यागात्मारख्यात् शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

* अष्टपुरगेहे नवीनाद्भुक्तिकाले प्रथमं तदर्थं आमाता निमन्त्र्यते इति संप्रदायः ॥

† श्वक्लहास् नामकधान्यविशेषाद्भुम् ॥

कृष्णस् तार् इमि बव-सरं शंभो
 इमि बव-सरं कास् अरसरं शंभो ।
 कास् अर-सरं फिर्तन् स्वरं शंभो
 फिर्तन् स्वरं पान् करि सरं शंभो ।
 सरं करि च्याञ्ज राद्य चाद्य तलं शंभो
 वर् स्य शरनागत-वत्सलं शंभो ॥ १७५० ॥ १११ ॥

112. PRAYER FOR GUIDANCE AND PRAISE OF THE
MYSTIC SYLLABLE ŌM.

सारिथ् समव् त पाद्यस् पमव्
 श्रमव् त शान्तिथ्-कुन्थ् स्रमव् ।
 अवौद् अनाथ् अतीथ् वनव्
 व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥ १७५१ ॥
 इथ् मोह-गुहलिस् ब्वद् छ्यन तरन्
 अथ् ज्ञानवारस् पख् छ्यह् हरन् ।
 नठ् वक्त्रुमच्च् राज्ञ-हंसन् छ्यह् परन्
 मन कुन ठौकान् दान् कुन दरन् ।
 श्रद् किन पननि अन्तःकरन्
 अव्यवथ् वरुन् गङ्गु कुन वरन् ।
 धियु पञ्जि तिथु कुन निशान भरन्
 शरन् साँपनि श्री-सद्मवरन् ।
 तम् कडु त ओं रटु ब्वञ्ज् क्वाञ्जि छ्यनव्
 व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥

(अन्यकर्तुः स्वाभिप्रायकथनं) कृष्णाख्याय (से) उत्तारयस्व अस्मात्
 संसारसरसः शम्भो
 अस्मात् संसारसरसः अपनय किंकर्तव्यमौक्त्यं शम्भो ।
 अपनय (तथा) किंकर्तव्यतासूडतां परिवर्तय-नाम-तं स्मृतिविधाने
 शम्भो
 परिवर्तय-नाम-तं स्मरणे स्वात्मानं करिष्यति उपलक्षितं
 (परीक्षितं) शम्भो ।
 उपलक्षितं (परीक्षितं) करिष्यति त्वदीयायाः संमत्याः आसक्तः
 सकाशात् शम्भो
 वृणीष्व मां शरणागतो ॥ १७५० ॥ १११ ॥

स्वविधेयविषयवरप्रार्थनास्तुतिं प्रक्रामति ॥ ११२ ॥

सर्व-एव (वयं) समेता-भवेम पुनः चेतनायां पतिष्यामः

शान्ता-भविष्यामः शान्तिसांमुख्यमेव च प्रचरिष्यामः ।

अभेदज्ञानाः अनाथाः (इव) अकिञ्चनाः भविष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवं (योगाङ्गभूत-
 तदभ्यासासक्ता भविष्यामः) ॥ १७५१ ॥

अस्मिन् मोहात्मनिकुञ्जं बुद्धिः अस्ति-न (अस्माकं) तरन्ती

चित्तात्मनः खगस्थ पत्ताः सन्ति विनाशमुपयान्तः ।

कम्पः समुद्भूतः राजहंसानां अस्ति पादानाम्

मनः अस्ति-न (नः) स्थिरीभवन् ध्यानं अस्ति-न (नः)
 दृढीभवन् ।

शुद्धाः सन्ति-न स्वकीयानि अन्तःकरणानि

अव्यक्तं वरणीयतां इच्छाम, अस्ति-न वृण्वन ।

यथा योग्यं-भवति तथा अस्ति-न लक्ष्यं लक्ष्मीभवत्

शरणागताः संपन्नाः श्रीसद्गुरुणां ।

आयासः (श्रमः) निष्कासितः (अस्माभिः) पुनः प्रणवः गृहीतः

(आश्रितः) अतः कुतो-नाम किन्ना-भविष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

संतोश वृत्तु गच्छि प्रान् संदारुन्
 ग्राह् गच्छि वृजिथ् वालुन् त खारुन् ।
 देङ्गकु अबिमानय् गच्छि मारुन्
 संकल्पन् पत गच्छि नो लारुन् ।
 वैराग् दारुन् गच्छि संसारुन्
 गंबीर-पानस् क्लृचर् हारुन् ।
 सहज-पान् गच्छि पानय् तारुन्
 तारुन् गव् तिथ् श्रीं व्वच्चारुन् ।
 द्वय् वंनु वीदौ त इय् सज्जनौ
 व्यच्चार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
 बडु लूट्राह् यिथ् देङ्गकु ब्रम् प्यव्
 लूटनि लंगु वन क्याह् किथु गम् प्यव् ।
 इच्छ दबि-दबि-मङ्गु ग्रम् प्यव् त दम् प्यव्
 ख्यजर् त पजर् क्रिया त क्रम् प्यव् ।
 ब्राह्मन्-जन्मुक् माहायम् प्यव्
 अथि मङ्गु यिथ् दर्मराजाह् ओम् प्यव् ।
 विवीख् ह्यथ् बूटु ब्रमन् त काँप्यव्
 तल् गव् त तस् प्यठ् निरालम् प्यव् ।
 दथ-दन अथि आव् खजान खनव्
 व्यच्चार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
 संसार-समुद्राह् कुह् सनुय्
 तस्त्रा-जलाह् कुस् फेरवुनुय् ।

संतोषात्मिकया वृत्तया योग्यमस्ति प्राणानां संजीवनम्

श्वासः योग्यो-ऽस्ति समाधाय अत्रोद्दृष्टीयः आरोहणीयः च ।

देहात्मबुद्धिः अभिमान-एव योग्यो-ऽस्ति आहन्तव्यः

संकल्पान् अनु योग्यं नास्ति धावनम् ।

वीतरागता धारणीयास्ति योग्या संसारस्य

गम्भीरभूतस्वात्मनः लुच्छ्रवं अपहर्तव्यम् ।

सहजस्वात्मा योग्यो-ऽस्ति स्वयमेव निस्तारणीयः

निस्तारः अस्ति तदेव ओमिति उच्चारणं (निरन्तरम्) ।

इदमेव कथितं वेदैः इदमेव च सज्जनैः

सद्दिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

महान् परिलुब्धकः आगत्य देहस्य भ्रमात्मा आपतितः

लुब्धितुं प्रवृत्तः, कथयेयं किं-नाम कीदृशः संतापः आपतितः ।

इदृशे मल्लामल्लियुद्धे (माध्यस्थ्ये) शमः आपतितः दमः च आपतितः

आर्जवं सत्यता च क्रिया क्रमः च आपतितः ।

ब्राह्मणत्व-जन्मनः साहात्म्यं (महास्तम्भश्च) आपतितम् (०तः)

अस्यैव मध्ये आगत्य न्यायकर्ता प्रणवः आपतितः ।

विवेकं (सचिवं) संसृष्ट्य दृष्टुः पूर्वोक्तभ्रमेण तु कम्पितं (तेन)

अथस्तात् गतं तस्य च पृष्ठे अनालम्भात्मा-प्रपातः पतितः ।

(अद्युना च) ऐश्वर्य-धनं हस्तं समायातं निधार्थं (तत्प्राप्तये) खनिष्यामः

सद्दिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

संसाररूपः-समुद्रः अस्ति (हि) अतिगम्भीर-एव

(यत्र) वृषणात्मकं-जलं अस्ति-तस्मिन् परिभ्रास्यत् ।

राग-देश-कर्म मक्त्स् विस् व्यन् व्यनुय्
 फाटनाववुनु कुस् मुह आवलनुय् ।
 आशाय-बठि क्विस् स्वप्न वनवुनुय्
 हांगिज्ज वफ् स्यकि जल् वासवुनुय् ।
 वांति कति लग् क्वांति-कितु कुस् रनुय्
 केशव-रूफ् कुम् ओम् तारवुनुय् ।
 इधु नाव् मज्ज् अनुभवस् अनव्
 व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥ १७५५ ॥
 शार्थर् पनुनु कुय् कुनिस्य् ज्ह् हावन्
 दुगोष् दुच्यत् कुय् दग्नावन् ।
 कुख् रातम्बगुल् मज्ज्-बाग् कावन्
 अन्नर पननिध् इह् रावरावन् ।
 पत्युमु प्रतरुथ् न च्यतस् थावन्
 ब्रौंठ्-कुन्-ति नवुय् नवु नवुरावन् ।
 बर्मन्दिज्जन् पानस् क्खप दावन्
 सूर्यस् तामथ् हान् वातनावन् ।
 ओं शब्द-प्रकाश् वुक्त् पूरनो
 व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
 अरूपस् कुस् सरूफ् वनिय्
 स्खहन् चाविय् अच्यत्तु वनिय् ।
 चिह् आसि तिह् बासि तति काँह् न कुनिय्
 तुर्यातीथाह् निर्लीफ् ननिय् ।

(यत्र) राग-द्वेषात्मानः-कूर्साः मत्स्याः सन्ति-तस्मिन् भिन्नं भिन्नमेव
(नानाविधाः)

निमज्जयन्सर्वान् अस्ति-तस्मिन् सोहात्मा जलध्रमः ।

आशात्मकानि-कुलानि सन्ति-तस्य स्वप्नः संभवन्

(यत्र) शुक्तिकायां रजतं सिकतायां जलं भासमानं-भवति ।

उत्ताने कुत्र-नाम संगंस्थामि बाहूतरणार्थं अस्मि कुण्डिरेव

केशवेतिपदोपेतं (श्रीविष्णुनाम) अस्ति-मे श्रीं-इति तारकमेव ।

ईदृक् नाम मध्ये अनुभवस्य आनयिष्यामः

सद्दिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥ १७५५ ॥

वलिरत्वं स्वकीयं अस्ति-ते एकस्यैव द्वित्वं प्रदर्शयन्

द्विर्भासनं दिग्ध्रमं अस्ति-ते द्विगुणीकुर्वन् ।

असि (च) पेचकपत्नी (इव) (शून्यात्मा च) मध्यभागे काकानाम्

(इन्द्रियाणां च)

आन्त्येन स्वकीयेनैव दिनानि विनष्टीकुर्वन् (क्षिपन्) ।

पाश्चात्यं शत्रुत्वं नहि स्मरथे स्थापयन्

पुरस्तादपि नवीनमेव नवं नवीकुर्वन् ।

मध्याह्नकाले (अपि) स्वात्मानं निगूढत्वानि दापयन्

सूर्यस्य यावत् (तद्भित्तुना) हानिं संग्रापयन् (आरोपयन्) ।

(तस्मात्) ओमिति शब्दस्य-प्रकाशत्वं पश्य भो-पूर्णास्वरूप

सद्दिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

रूपरहितस्य कः सरूपत्वं कथयिष्यति

स्मृतिं परित्यज्य अचित्तः (सुग्धः) भविष्यति ।

यत् (किञ्चित्) स्यात् तदेव भासिष्यते तत्र कश्चिदपि न कुत्रापि

तुर्यावस्थातोऽप्यतीतरूपः निर्लेपः प्रकटीभविष्यति-तव ।

स्वचिं नाद-ब्यंदाह् मञ्जु हनि हनिय्
 ब्रह्मानंदाह् व्वगनि सनिय् ।
 प्रथ-कुनि मञ्जु आसिथ् अंदकनिय्
 तथ कलि यथ् निःकल्ल् औं गनिय् ।
 सुय् ज्ञानि यस् वनि अंसि क्याह् वनव्
 व्यच्चार करव् स्वरव् प्रनव् ॥
 वतुनु कुह् सुलव् त दलव् कुह् पालुनु
 पालुनु गव् सोरुथ् केह् चालुनु ।
 चालुनु गव् स्वर-थह् पान् जालुनु
 जालुनु गव् देह-अविमान् गालुनु ।
 गालुनु गव् मद-निष् पान् वालुनु
 वालुनु गव् वथ कासुनु कालुनु ।
 पावुनु ज्यतस् रामचन्द्र-शालुनु
 व्वपाथ् क्खालुनु इमि कलि-कालुनु ।
 न-त क्याह् व्वथु नख बूजि बूजि कनौ
 व्यच्चार करव् स्वरव् प्रनव् ॥
 न्यथ् सर्व-संकल्प-संन्यासी आस्
 निवृत्त-हृद्य वृत्त अर्थासी आस् ।
 व्यवहारस् मञ्जु व्वदासी आस्
 वस्तिथ-मंजु-वाग् वन्वासी आस् ।
 अविलाशौ रस्तु व्वलासी आस्
 आसिथ् न आसिथ् विकासी आस् ।

अवशिष्टं-भविष्यति नादबिन्दुस्वरूपमेव मध्ये अंशस्य अंशस्य (प्रत्यंशम्)
ब्रह्मानन्दमात्रमेव उत्ताने (हे उत्तानस्वभावेति वा) गभीरी-
भविष्यति-ते ।

प्रत्येकव्यवहारस्य मध्यस्थितो-ऽपि भूत्वा बहिःस्थित-एव (उदासीन-
वदासीनः)

तस्यां वासनायां (स्थितः) यस्यां निष्कलस्वरूपभावेन श्रीमित्य-
भ्यासः घनीभविष्यति-ते ।

स-एव जानाति यस्य संपत्स्यति (ईदृश्यवस्था), वयं किं-नाम कथयिष्यामः
सद्भिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

प्रकथनं अस्ति (हि) सुलभं (सुकरं) पुनः दुर्लभं (दुष्करं) अस्ति
परिपालनं (ईदृशमार्गस्य)
परिपालनं-नाम अस्ति सर्वमेव किञ्चित् सोढव्यम् ।

क्षमापरिपालनं-नाम (तदेव) अस्ति (परमेश्वर-)अनुरागात्मवर्त्ति-
शिखया स्वात्मा प्रज्वालनीयः

प्रज्वालनं-नाम अस्ति देहात्मबुद्ध्याभिमानः विनाशनीयः ।

विनाशनं-नाम (तदेव) अस्ति मदसकाशात् स्वात्मा अवतारणीयः
अवतारणं-नाम अस्ति भयं अपहर्तव्यं महाकालस्य ।

आपातनीयः (समुद्भावनीयः) चेतनायां (स्मर्तव्यः) रामचन्द्र-
शृगालयोर्धर्मविषयकसंवादः (रामायणादिषु प्रसिद्धः)

उपायः अन्वेषणीयः अस्य कलिकालस्य ।

अन्यथा किं-नाम समायातं (समाप्तीभवति) समाप्तिं श्रुत्वा श्रुत्वा
कर्णाभ्याम्

सद्भिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

नित्यं सर्वसंकल्प-संन्यासी (संत्यक्तसर्वसंकल्पः) भव

निवृत्तिमार्गस्य वृत्त्या अभ्यासं-कुर्वन् भव ।

व्यवहारस्य मध्ये उदासीनः भव

जनपदवसतिषु (लोकव्यवहारस्य मध्येऽपि) वानप्रस्थाश्रमी-इव
भव ।

अभिलाषैः रहितः (निःस्पृहः) (भ्रष्टादिना) विलासशीलः भव

भूत्वा न भूत्वा (च) नित्यविकासवान् भव ।

च्यववुनु निरामय-त्वासी आस्
 आत्म-निश्चयकु विश्वासी आस् ।
 वय् हावू गय् प्रावू आनन्द-गनौ
 व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥
 कूति पोश् क्लि ब्रह्मांडच यर्थ
 ओं ज़ोनु धिमौ तिम् गैय् वरे ।
 ओं शिव-हरे ओं-शिव-हरे
 त्मि पंरु सारुय् युस् ओं परे ।
 त्मि कर् सारुय् युस् ओं करे
 त्मि खर् सारुय् युस् ओं खरे ।
 अद कस् भारन् त अद कुम् मरे
 विज्ञान-रूप्य् ओं तस् वरे ।
 कृष्णस् सुह् ओं-कार् मन-वाज्य खनव्
 व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥ १७६० ॥ ११२ ॥

113. PRAISE OF THE SYLLABLE ॐ.

ओमय् कुय् आत्म-देवय्
 ओमय् कुय् कृष्णजीवय् ।
 ओमय् खर् कुख् त्वमेवय्
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥ १७६१ ॥
 ओमय् कुय् विष्णु ब्रह्मा
 ओमय् कुय् शिव् त उमा ।

पानशीलः निरामयानन्दासृतकंसानां भव

स्वात्मज्ञप्ति-निश्चयस्य नित्यविश्वासशीलः भव ।

सन्मार्गः प्रदर्शितः गतिः (च) प्राप्ता आनन्दपूर्णसज्जनैः

(तस्मात्) सद्दिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

कति-नाम (असंख्यानि) पुष्पाणि प्रफुल्लानि ब्रह्माण्डरूपस्य अख्योद्यानस्य

प्रणवः संज्ञातः यैः त-एव गताः (संगताः) वरे (पूर्णफलावाप्तिम्) ।

ओं शिवाभिन्नहरे ओं शिवाभिन्नहरे (इति प्रोच्य)

तेनैव अधीतं सर्वमेव यः ओं (इति) प्रणवशब्दं अर्थीष्यते ।

तेनैव कृतं सर्वमेव यः ओमिति (प्रणवोच्चारं) करिष्यति

तेन स्मृतं सर्वमेव यः ओमितिरूपं (प्रणवं) स्मरिष्यति ।

ततो-नाम कं (न कमपि) मारयिष्यति ततो-नाम च कः (न कश्चिदपि)
मरिष्यति

विज्ञानरूप-एव प्रणवः तं वरीष्यते (समबुद्धिः सर्वविषया ततो जायते) ।

कृष्णाख्यं (स्य) ग्रन्थकर्तारं (तुः) सः (तं) ओंकारं मनोरूपाङ्गुलिमुद्रायां
उदुङ्कयिष्यामः

सद्दिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥ १७६० ॥ ११२ ॥

ओंकारस्तुतिः ॥ ११२ ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते आत्मदेवः (उपासनीयः)

प्रणव-एव अस्ति-ते कृष्णाख्यावतारपरमेश्वरः ।

प्रणवमेव स्मर (नित्याभ्यासेन) अस्मि (यतः) त्वं-पदवाच्यस्तदभिन्नो-जीवात्मा

प्रणवात्म-एव स्वरः (शब्दः) त्वं-अस्मि न (देहाद्यभिमानवान्) जीवः ॥
१७६१ ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते विष्णुः ब्रह्मा (च)

प्रणव-एव अस्ति-ते शिवः उमाख्यशक्तिश्च च* ।

* माण्डूक्याद्युपनिषत्सु प्रसिद्धः ॥

ओमय् कामि च्य ब्रमा
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥
 ओमय् कुय् वीद् पुरान्
 ओमय् कुय् देव् बासान् ।
 कुनुय् अचर् खरिथ् ज्ञान्
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥ *
 कुनुय् अचर् स्यठाह् ज्ञान्
 कुनुय् अचर् स्यठाह् मान् ।
 ओमय् कामिय् वपादय्
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥
 ओमय् कुय् योग् तथ् ज्ञान्
 ओमय् कुय् दारना द्यान् ।
 ओमय् कुय् ज्ञान विज्ञान्
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥ १७६५ ॥
 वनान् ब्रह्मस् किह् अशब्द
 अशब्दय् कुय् ओमुक्त् शब्द ।
 दक्का वद्योग् ति प्रारब्द
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥
 ओमय् कुय् सथ्-च्यथ्-आनन्द
 ओमय् कुय् आद्य् मद्य् अन्द ।
 ओमस् जीवुय् पनुनु वन्द
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥

(अभ्यस्तश्चेत्) प्रणव-एव अपाकरिष्यति तव भ्रमं (अविद्याकृतम्)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते वेदरूपः (तत्सारात्मा) पुराणानि (च)

प्रणव-एव अस्ति-ते देवः (प्रत्यक्षं) भासमानः ।

एकमेव (तं) अक्षरं (प्रणवात्मानं) स्मृत्वा जानीहि (पुनःपुनर्जानीहि)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

एकमेव अक्षरं (प्रणवात्मकं) अनन्तरं जानीहि

एकमेव तमक्षरं अनन्तं मानयस्व ।

प्रणव-एव अपनयिष्यति-तव उपाधिं (आधिव्याध्यात्मकम्)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते योगः पुनः ज्ञानम्

प्रणव-एव अस्ति-ते धारणात्मा ध्यानं (च) ।

प्रणव-एव अस्ति (स्वात्म)ज्ञानं विज्ञानं (च)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥ १७६५ ॥

कथयन्तः ब्रह्म सन्ति अशब्दरूपम्

(तत्र) अशब्दमिति अस्ति-ते प्रणवस्य शब्दं (तन्मानवाच्यम्) ।

(तच्च) इच्छात्मकं उद्योगात्मकं (क्रियात्मकं) च प्रारब्धात्मकं (च)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते सच्चिदानन्दात्मा

प्रणव-एव अस्ति-ते आदिरूपः मथरूपः अन्तरूपश्च ।

प्रणवात्मनि जीवनं स्वकीयं उपहारीकुरु

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

ओमस् क्विच् चौर् पादय्
 ओमय् खर् दिव् समादय् ।
 कुनुय् अचर् कुह् प्रदान्
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥
 ओमय् कुय् सत्समागम्
 ओमय् वासिथ्यं च्य सोहम् ।
 ओमय् कासिथ्यं देहकं ब्रम्
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥
 ब्रह्म-निष्ठा ओमय् कुय्
 खरुन् ह्यत कुस् गमय् कुय् ।
 यक्विथ् व्यनिथ् तमय् कुय्
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥ १७७० ॥
 नारायण् कुय् नरन् मङ्ग
 अकार् कुय् अचरन् मङ्ग ।
 सतुकु खर् कुय् खरन् मङ्ग
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥
 काकाजियन् ओमय् खर्
 सुह् पानय् आत्मदेवन् वरु ।
 सहजं पान् तमि सर-करु
 ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥
 महापुरुग्रौ ओमय् मोनु
 लक्ष्मीश्वरिय ओमय् जौनु ।

प्रणवस्य सन्ति-एव चत्वारः पादाः

प्रणव-एव स्वररूपः दत्त्वा समाधिसन्ति* ।

(यः) एक-एव अक्षररूपः अस्ति प्रधानम्

(तद्रूप) प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते सप्तमागमरूपः

प्रणव-एव (अभ्यस्तश्चेत्) प्रकटीभविव्यति तव सोऽहमिति-मन्तः
(तद्वाच्यस्तल्लक्ष्यस्तन्नित्याभ्यासवानात्मा वा) ।

प्रणव-एव अपनयिव्यति-ते देहाभिमानित्वस्य भ्रमम्

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

ब्रह्मनिष्ठानामावस्थानं प्रणव-एव अस्ति

स्मरणे (तमेव) आरभस्व-नाम को भयावसरः अस्ति-ते (तदा) ।

अमं-प्राप्य खेदं-प्राप्य विश्रान्तिस्थानं अस्ति-ते (सः)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥ १७७० ॥

(यथा तद्रूपो वा) नारायणः अस्ति नराणां मध्ये

अकारश्च अस्ति अक्षराणां मध्ये ।

सद्रूपस्य स्वरः अस्ति स्वराणां मध्ये (सः)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

भुसुखडकाकेन (काकपदवाच्यसङ्घिश्च) प्रणव-एव स्मृतः (अभ्यस्तः)

सः (ते वा) स्वयमेव स्वात्मदेवेन (ईश्वरेण) वृतः (वृता वा)
(साक्षात्कारदानेन) ।

(येन) सहजः (स्वाभाविकः) स्वात्मा तेन उपलब्धः (सः)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

महापुंसैः (सङ्घिः) प्रणव-एव संमतः

ललादेव्या-योगीश्वर्या प्रणव-एव सुज्ञातः ।

* जीवस्य यो नित्यसमाधिरस्ति स प्रणवस्तीनत्वेनैवेति भावः ।

कृष्ण कुय् आत्मा च्योनु

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥ ११२ ॥

114. PRAISE OF THE GOOD WAY

कक-डोनाह् गव् मङ्गु जल खरय्

वुक् सागरय्-निग्न क्का सुह् दूर् ॥ १७७४ ॥

कक-डुनु जल मूलु च्लु जरजरय्

व्यनु व्यनु रोज्या प्रमाह् त नूर ।

मीलिय् गव् सूर्यस् सूत्य् जरय्

वुक् सागरय्-निग्न क्का सुह् दूर् ॥ १७७५ ॥

पय् ज्रौठ् व्यख् लाव् दात कुह् हरय्

अरय् हिहु आस् म वन् त्रु ।

व्यचार दार लद् यूगुकु गरय्

वुक् सागरय्-निग्न क्का सुह् दूर् ॥

चमत्कार् तुलनाव् अमरय्

चह् वन् प्रमाह् त बह् पांपूर* ।

दिह् दह् थवतम् रूफाह् खरय्

वुक् सागरय्-निग्न क्का सुह् दूर् ॥

सुहनि सह्लाव-सूत्य् वव-सरय्

प्रख-कारन् वसि-प्यय् सूर ।

संगीन् कर् म्योनु काकज् गरय्

वुक् सागरय्-निग्न क्का सुह् दूर् ॥

* अथ दीर्घोपधोच्चारणं सूक्ष्मा पूर्व्ययम् ।

हे-कृष्णाख्य अस्ति-ते आत्माजीवस्वरूपः तव

प्रणव-एव स्वरः अस्ति० ॥ ११३ ॥

जीवस्य सत्ताद्योतनपूर्वकं सद्विचारमार्गं प्रस्तौति ॥ ११४ ॥

बुद्बुदमात्रं (जीवरूपं) संपन्नं मथात् जलस्य प्रकटम्

पश्य सागरात् (ब्रह्मरूपात्) अस्ति-किं तत् दूरम् ॥ ११७४ ॥

बुद्बुदः जले (यदा) मिलितः अपगतः भीतिक्लेशः (यथा)

भिन्नः भिन्नः स्थास्यति-किं महाप्रदीपः प्रकाशः च ।

संयोगं गतः (इव) सूर्येण सह दीप्तयः

पश्य सागरात्० ॥ ११७५ ॥

पश्चात् पुरस्तात् प्रक्षिप (परोपकृति धनादिकं वितर) लाभादिकं दाता

अस्ति श्रीमहादेवः

क्रकचः इव भूयाः सा भूयाः वासीरूपः* ।

विचारात्मना दास्यतां निर्मापय योगात्मकं गृहमेव

पश्य सागरात्० ॥

स्वोपलक्ष्यवत्कारं उत्थापय (उपभोजय) (नः) हे-अमर

त्वं भव महाप्रदीपः अहं तु शलभः† ।

देहं अतिदृढं स्थापय-नाम-मे भवद्रूपं स्मरेयम्

पश्य सागरात्० ॥

मोहात्मना जलपूरेण-हेतुना भवात्मसरसि

परिपक्वकार्याणां (च) निपतिष्यति भस्म (इव) ।

(तस्मात् स्वदयया) अतिदृढं कुरु मदीयं काकलपत्रात्मकमिव गृहम्

पश्य सागरात्० ॥

* क्रकचो हि दास्येदनकाले तच्छूर्णं पुरः पश्चात्प्रक्षिपति । वासी तु दास्येत्सर्वं स्वपार्श्वभाग एव नयति ॥

† यथा शलभः स्वदेहं ज्योतिषि लायति, तथाहमपि परप्रकाशरूपे लयि लीनो भवेयम् ॥

न्यवर् वज्रान् क्लृप्तु अन्दरय्
 बन्योमत् कुम् जन् सन्तूर ।
 वायवनि वाद्यत्तम् पननिय् स्वरय्
 वुक् सागरय्-निग्र क्वा सुह् दूर् ॥
 कृष्णस् वायनाव् गंगादरय्
 सोहम् हम् ह्यथ व्यचार खूर् ।
 देह डूंगस्-क्वथ् तरि बव-सरय्
 वुक् सागरय्-निग्र क्वा सुह् दूर् ॥ १ ७ ८ ० ॥ १ १ ४ ॥

115. THE SAME, UNITED WITH PRAISE TO RĀMA.

राम-जुव् श्याम-रूप् हावे
 परम-गथ् प्रावनावे ॥ १ ७ ८ १ ॥
 योग शोग ह्यथ् च्यथ् हार्थ
 अचि मञ्जू शान्ति-वार्थ ।
 ब्रह्मानन्द-पोश् क्वावे
 परम-गथ् प्रावनावे ॥
 करि सत्संग बोल्-बाश
 चटि सुह् वालवाशय ।
 हंस पखवथ् वुफनावे
 परम-गथ् प्रावनावे ॥
 बक्ति-ओलु चेरनावे
 शक्ति सृत्य् बसनावे ।

बहिर्भागे शब्दायन् (वस्तुतः) निःसारः अन्तरेव

संपन्नप्रायः अस्मि इव वीणाविशेषः ।

हे-शब्दसत्ताप्रदायिन् शब्दवन्तं-कुस-नाम-मां स्वकीयेनैव शब्देन

पश्य सागरात् ० ॥

कृष्णाख्यं (मां) नौचालनां-विधापय हे-गङ्गाधर

शोऽहमित्यजपामन्त्रात्मना नौकादख्ठेन गृहीत्वा विचारात्मकं
केनिपातम् ।

(यथा) देहात्मनि महानौकाविशेषे तरिष्यति संसारात्मसरसः

पश्य सागरात् ० ॥ १७८० ॥ ११४ ॥

मनोरामात्मकं रामं प्रति प्रार्थनापूर्वं स्तौति ॥ ११५ ॥

श्रीरामजीवः श्यामरूपं (सन्ध्यात्मनि तमसि वा रूपं) प्रदर्शयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति (च) ॥ १७८१ ॥

योगात्मकः शुकः गृहीत्वा चिदात्मिकां शारिकां (देवीं च)

प्रवेक्ष्यति मयं शान्त्यात्मिकायाः-वाटिकायाः (लघुपुष्पोद्यानस्य) ।

ब्रह्मानन्दात्मपुष्पाणि उपभोक्ष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

करिष्यति सत्सङ्गात्मकान् पक्षिविरावान्

क्रेत्स्यति मोहात्मकं जालविशेषं (वागुराम्) ।

हंसेति-मन्त्रसिद्धात्महंसस्य पक्षाभ्यां उड्डापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

भक्तग्रात्मककुलाय संतानयिष्यति

संविच्छृत्वा सह निवासयिष्यति ।

अमृतकि-फल् ख्यावे

परम-गथ् प्रावनावे ॥

पोशनूल् ज्ञन् गङ्गुरावे

कृष्ण-गीथ् ग्यवनावे ।

नाम-स्मरन्-सस्तु थावे

परम-गथ् प्रावनावे ॥ १७८५ ॥

रूढमत्तु ज्ञन् मननावे

आत्म-तीर्थ मन् नावे ।

निष्काम-कल्ल-दाम् च्यावे

परम-गथ् प्रावनावे ॥

दथ-नाव् कति मन्दकावे

दथ-गथ् नञ् हावे ।

कृष्णस् वैकुण्ठ दावे

परम-गथ् प्रावनावे ॥ ११५ ॥

116. POET EXPLAINS THE SOURCE OF HIS OWN POWER.

अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्

आदिदेव् वननुकु ज्यय् आदिकार् कुय् ।

हारौ रस्तुय् वव-सर तार् कुय्

सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥ १७८८ ॥

आदि-अन्त-शब्दन् मञ्जु ओं-कार् कुय्

जपनय् मञ्जु अज्ञपा जफ् सार् कुय् ।

अमृतात्म(मोक्ष)-फलानि खादयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

जीवजीवपक्षिणं इव संभोत्स्यति

ब्रूणीति-(ब्रूणाकीर्ति-)गीतिं प्रापयिष्यति ।

स्वनामसंस्मरणे-युक्तं (मां) स्थापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥ १७८५ ॥

अवमानितं इव सान्त्वयिष्यति

आत्मात्मतीर्थं मनः संस्थापयिष्यति ।

निष्कामसत्कर्मात्मजलपानं पाययिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

ईश्वर-नामधेयं क्व(कुत्रापि न) ह्यप्रयिष्यति

स्वैश्वर्यगतिं प्रत्यक्षां प्रदर्शयिष्यति ।

ब्रूणाख्यस्य (मम) वैकुण्ठगतिं दापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥ ११५ ॥

स्वात्मानमुपलक्ष्य स्वसामर्थ्यकथनपुरःसरमुपदिशति ॥ ११६ ॥

हे-अमरात्मस्वात्मन् असमात्रं संसारः अस्ति

देवानामाद्यः भवितुं तवैव अधिकारः (सामर्थ्य) अस्ति ।

द्रव्यं विनैव संसारसरसः तरणोपायः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ १७८८ ॥

आदावन्ते-(च)-शब्दानां मध्ये औंकारः (प्रणवः) अस्ति

जपानां (च) मध्ये अजपामन्त्रस्य जपः सारभूतः अस्ति ।

चान मङ्ग आत्मकु चान् शूबिदार कुय्
 दारनाय-दार दारनाय दार् ।
 अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्
 सथ्-व्यचार सथ् व्यचार ॥
 ब्रूँठि थिथ् प्रारब्दकु व्यवहार कुय्
 पथ् ब्रौँठ् नैरनस् फेरनस् वार् कुय् ।
 वायि वन्द बव् त माँज् कुस् च्य दरकार कुय्
 च्यथ् कर् यार् च्यथ् कर् यार् ।
 अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्
 सथ्-व्यचार सथ् व्यचार ॥ १७६० ॥
 परादौन् मुख-ब्रँज् ल्वकचार कुय्
 यावनस् मङ्ग कामुकु अन्दकार कुय् ।
 बुज्यरस् न-ह्यकुनु संकल्प-बार कुय्
 कर् घ्ररश-कार् कर् घ्ररश-कार् ।
 अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्
 सथ्-व्यचार सथ् व्यचार ॥
 ग्वड अवनथ् बोङ्गुनु दरकार कुय्
 तव पत अद मनलुकु आदिकार् कुय् ।
 निदिद्यासन् जेन् तोर तयार् कुय्
 साचात्कार् साचात्कार् ।
 अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्
 सथ्-व्यचार सथ् व्यचार ॥

ध्यानस्य मध्ये स्वात्मनः ध्यानं शोभमानं अस्ति

(तं) धारणायुक्तं धारणया धारय ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

पुरः आगत्य प्रारब्धस्य व्यवहारः अस्ति

पश्चात् पुरः निर्गन्तुं परिवर्तितुं सुकरत्वं अस्ति ।

आतरः बन्धवः पिता माता च को-नाम तव साक्ष्यवृत् अस्ति

चित्तं (अन्तःकरणानि च) कदा मित्राणि चैतच्चं कुरु मित्रम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ ११६० ॥

पराधीनमेव मूर्खबुद्धिकं कौमारं अस्ति

यौवनस्य मर्त्ये कामस्य अन्धकारः अस्ति ।

वृद्धावस्थायां असामर्थ्यं संकल्पभारश्च अस्ति

कदा-नाम (कदापि न उक्तावस्थासु) पौरुषमस्ति कुरु पुरुषत्वं
(पौरुषं) (उद्योगेन स्वीकुरु) ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

प्रथमतः कथाश्रवणस्य श्रवणं योग्यं अस्ति

ततः पश्चात् च मननस्य अधिकारः अस्ति ।

निदिध्यासनं जय तत्स्थानात् सज्जः अस्ति

(परमेश्वरः) साक्षात्कारः प्रत्यक्षम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

सुह-स्यन्दि सुमि-कनि इन्द्रिय-द्वार् क्विष्
 चिम पार् गैष् तिम दह् श्रौतार् क्विष् ।
 दह् श्रम्राव् दह् खदमयगार् क्विष्
 कर् दशहार कर् दशहार ।

अमर-पानो ब्रम् संसार कुष्
 सथ्-व्यच्चार सथ् व्यच्चार ॥

पानस् नालि कुनकु यक्तियार् कुष्
 अथि आमत्तु वक्ति-हन्दु स्वक्तहार कुष् ।
 कुस् मनाह् कुष् करान् कसन्दु आंकार कुष्
 कुख् च्ह स्वक्तार् कुख् च्ह स्वक्तार् ।

अमर-पानो ब्रम् संसार कुष्
 सथ्-व्यच्चार सथ् व्यच्चार ॥

हार-वर् लारिय न सूत्य अथ् च्य खार् छ्य
 आसू वहारविथ् नफ्चञ्ज खार् छ्य ।
 प्रारब्द-फल बुगिथ् पत लार् छ्य
 घट-अन्वार घट अन् वार् ।

अमर-पानो ब्रम् संसार कुष्
 सथ्-व्यच्चार सथ् व्यच्चार ॥ १७८ ५ ॥

कमिस् कारवार कुष् त कुस् बेकार कुष्
 नाहक देह-दृष्टि-हन्दु अन्दकार कुष् ।
 मन् जेन् वौदचि ज्यवि यकरार् कुष्
 साह्यवकार साह्यव कार ।

मोहात्मसिन्धुनद्याः सेतुभूतानि इन्द्रियद्वाराणि सन्ति

ये (तु) तत्पारं गताः ते दश अवताराः (इव) सन्ति ।

(तानीन्द्रियाणि) दश श्रमय दश (दिक्पालाः) सेवकाः सन्ति

कुरु दशेन्द्रियविषयाहृतिमेव कुरु दशहरयोगसंगतिम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्दस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

स्वस्य गलावलम्बे पातनाय स्वातन्त्र्यं अस्ति

हस्ते समागतः भक्तिरूप-मुक्ताहारः अस्ति ।

(तत्र) को-नाम निरोधं अस्ति कुर्वन् कस्य-नाम अङ्गीकारः अस्ति

असि त्वं स्वतन्त्रः असि त्वं मुख्यतारकः ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्दस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

काकिणीमितं उपयोगि-भवेत्-तव न संगतं हि तव खारीकं (महा-
भारः) अस्ति

मुखं उद्घाटय (प्रसार्य) कुलिरूपा खार-नाम्नी (पेषणीयन्त्रस्योपरि
या स्थाप्यते) अस्ति-ते ।

प्रारब्ध-फलं भुङ्क्ता पश्चादेव अपयानावस्था अस्ति

जलयन्त्रस्यपेषणीयन्त्रस्थानानुसारः (इव) पेषणीयन्त्रात्मदेहं
समानय सत्फलावस्थाम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्दस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ १७९५ ॥

कस्य-नाम कार्यव्यवहारः अस्ति कः च अकार्यः अस्ति

निरर्थमेव देहात्मबुद्धिरूपं आन्ध्र्यं अस्ति ।

मनः जय वेदस्य जिह्वया(वाचा) स्वीकारः अस्ति

स्वतन्त्राधिकारः (इति) (मनोजयी) ईश्वर-एव कार्यरूपोऽप्यस्ति ।

अमर-पानो ब्रम् संसारं कुय्

सय्-व्यचारं सय् व्यचारं ॥

तीत्र-वैराग्यं खास सब्जार् कुय्

शिव-शिव बोलुनु पान आव्-गार् कुय् ।

बहखय् राग-रस्तु बुकनस् वार् कुय्

ग्रान्य् गालमार् ग्रान्य् गाल मार ।

अमर-पानो ब्रम् संसारं कुय्

सय्-व्यचारं सय् व्यचारं ॥

शक्तिपातकिं गह्रकं सुबदारं कुय्

दर्मं अर्थं कामं मोक्षं दिनं चक्तियार् कुय् ।

इथुय् सरकारं कुय् इथुय् सरकारं कुय्

करं च्छं दरवारं करं च्छं दरवारं ।

अमर-पानो ब्रम् संसारं कुय्

सय्-व्यचारं सय् व्यचारं ॥

कृष्णं नाव् प्योमंतुं दुनिधाह-दारं कुय्

लूकन्-हन्दुं हिन्दुं च्छ-ति व्यवहारं कुय् ।

दिववुनु पानय् चिवुवन-सारं कुय्

सर्वं आदिकार् सर्व-आदिकार् ।

अमर-पानो ब्रम् संसारं कुय्

सय्-व्यचारं सय् व्यचारं ॥ ११६ ॥

हे-अमरात्मस्वात्मन् अमसात्रं संसारः अस्ति

सद्दस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

तीव्रवैराग्यात्मकं शोभनं हरित्तृणास्तरणं अस्ति

शिव-शिवेति भाषमाणः स्वयं जलप्रपातविशेषः अस्ति ।

निवेशं-करिष्यसि-चेत् रागरहितः दर्शनस्य सौष्ठवं अस्ति

शान्त्यात्मकं शालमाराख्योद्यानं शान्तिमेव हे-सृगधूर्तं मारय (जय) ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् अमसात्रं संसारः अस्ति

सद्दस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

अनुग्रहपदात्मकस्य पुरस्य अधिकारी अस्ति

(तस्य) धर्मः अर्थः कामः मोक्षः दातुं सामर्थ्यं अस्ति ।

ईदृशं प्रधानकार्यं अस्ति ईदृशः राजा अस्ति

कुरु त्वं उपासनामेव कुरु त्वं राजसभास्थितिम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् अमसात्रं संसारः अस्ति

सद्दस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

(स्वात्मानं प्रति ग्रन्थकृदुक्तिः) कृष्णेति नाम आपतितं कुटुम्ब-भरणं
अस्ति-ते

लोकानां सदृशं तवापि व्यवहारः अस्ति ।

दाता स्वयमेव त्रिभुवनसारभूतः (शिवः परमेश्वरः) अस्ति

सर्वं सामर्थ्यं सर्वाधिकारम् ।

हे-अमरात्मन् स्वात्मन् अमसात्रं संसारः अस्ति

सद्दस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ ११६ ॥

117. EXHORTATION AS TO THE UNREALITY OF THE WORLD.

सर कर् संसार नदरुय् द्राव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८०० ॥

बन्द् कर् लूब-संकलुक् वाव्

पानय् पकि प्रारब्दचू नाव् ।

कर् पूर्व-कर्मक्यन् पंबच्छन् क्राव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

संसारस्-मज्ज रोज् निर्मल

बुक्त् ख्यलवथरस् लारि मा जल ।

पाज्जिस्-मज्ज आसिथ् चाव-चाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

मायाय-मज्ज निर्माथा रोज्

खर रोज् वैराग-राग-खर् बोज् ।

सत्संगक्यन् बंगनय् कन् थाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

मायाय-हिलि खोक् पत छ्यस् खाज्

समदृष्टि कटवार्थ पकनाव् तीज् ।

दर्म-व्वद्योग कर्म-खोरि वायनाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

सोहम् हम वाय् मोहनि-शाठि

जाज् नाव् पकनाव् ख्यजि वति-पाठि ।

पुनरपि सांसारिकावस्थाप्रदर्शनपूर्वकमुपदिशति ॥ ११७ ॥

परौक्षाविषयः कृतः संसारः निःसारः (सृणालमेव) निर्गतः (ज्ञातः)

(तस्मात्) चलितो-भव मा चेतनातः (विमर्शात्) चैतन्य-
(स्मरण)रूपाणि पद्मपुष्पाणि उपसृङ्ख ॥ १०० ॥

निरुद्धं कुरु लोभविषयसंकल्पात्मकं वायुम्

स्वयमेव संचरिष्यति प्रारब्धभोगरूपा नौका ।

कुरु पूर्वकर्मानुरूपाणां पद्मबीजानां उपभोगम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

संसारस्य-मध्यवर्त्यपि तिष्ठ निर्लेपः

पश्य-नाम पद्मपत्रस्य संगंस्यते मा-नाम जलम् ।

जलस्यैव-मध्ये भूत्वा परिपूर्णजलः

चलितो-भव मा चेतनातः ॥

मायायां-मध्ये-वर्तमानो-ऽपि गतमायः तिष्ठ

समाहितः तिष्ठ वैराग्यरागयुक्तस्वरं शृणु ।

सत्सङ्गसंबन्धिषु कृन्तः(वृत्त)विशेषेषु कर्णौ निधेहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मायारूपाया-जलनौल्याः भीतो-भव अनुवर्तमाना अस्ति-यस्याः क्षिप्रध-

मलकलुषता

समदृष्टिरूपं लघुनौविशेषं चालय त्वरितम् ।

धर्मात्मनोद्योगेन सत्कर्मरित्री प्रवाहय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

सोऽहमित्यभ्यासात्मना दण्डेन संचालय मोहात्मसैकतिलद्वीपमार्गं

क्षमिरूपां नौकां प्रवाहय ऋजुना मार्गप्रकारेण ।

सहस्र-दल उल पद्मासन् प्राव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् ळाव् ॥ १८०५ ॥

अन्द्रि वैर-कृस् रोज् नरकि-पाठि

सह-बहतुय् पख् सज्जन गाठि ।

लाव् प्राव् प्यच्य-हिहु कूचरय् म हाव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् ळाव् ॥

पर्द-तलि क्रिय् कर् बुक् क्यवि जूजि

अन्द्रि प्राव् गोस् जन् ज्ञानचू गूजि ।

न्यव्रि देह-अदकार् कंडु फुटराव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् ळाव् ॥

अत-गत कुकिलि-पोट्टु जन् यञ् म घेर

जुवरकि-पाठि कसंग-मज्जवाग नेर् ।

मक्ता कुय् सज्जन-वाज्जकृ वाव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् ळाव् ॥

मन-क्यनववु दय-लोल लाव् वर

मेलिय् सद्गवर सोदागर ।

वाव-वाव होश-बुमिपोश् फ़लनाव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् ळाव् ॥

संसार-बोस् ल्वचराव् चाव् फ़ख्

गिलि-ह्निन्दि-पाठि डल-जल-प्यठि पख् ।

राजहंस-पानस् अज्जु म गज्जराव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् ळाव् ॥ १८१० ॥

सहस्रपत्रपद्मस्थानरूपे सरःस्थाने (ब्रह्मरन्ध्रे) पद्मासनं प्राप्नुहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८०५ ॥

अन्तःकरणेन निर्वैरः (सर्वभूतेषु) तिष्ठ नडवत् (अन्तःशून्यः बहिर्वृष्टः)

सहस्रपूर्णः गच्छ सज्जनात्मना क्षेत्रस्थानेन ।

(ततः) उपलब्धिं प्राप्नुहि असारतृणविशेषसदृशं स्वरिक्तत्वं मा प्रदर्शय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

पटलाधस्तात् क्रियां (नेत्रनिर्निमेषाभ्यासेन संचयं) कुरु पश्य तृण-
मूलकस्यैव आस्तरणपटलम्

अन्तः प्राप्नुहि शृङ्गाटफलं इव ज्ञानात्मकं फलसारम् ।

बहिः देहाभ्यकारात्मकं कण्टकजालं भञ्जय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

जन्मस्वागमागसेन तृणतन्तुविशेषं इव वितानं मा वितन्तु

जलफलविशेषवत् निन्द्यसङ्गमध्यभागात् निर्गच्छ ।

मुक्ताफलस्यैव अस्ति-ते सज्जनात्मपण्यवीथिः सूच्यादरः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मनसा-नीलोत्पलफलवत् ईश्वरप्रेमात्मकं लाभं तृण

संमिलिष्यति-तव सद्गुर्वात्मा व्यवहारकः ।

भक्त्यात्मवायुना चैतन्यात्मनीलोत्पलं त्रिकाशय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

संसारभारं लघ्वीकुरु परित्यज भौतिश्वाससु

पक्षिविशेषवत् सरोजलप्लुग्नात् प्रचर ।

राजहंसात्मस्वात्मानं पक्षिविशेषं मा कलय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८१० ॥

श्रद्ध-वासनाय श्रम रटनय् कम

श्रम दम बुक् च्चाव् दिह् म किसि दम् ।

यदि होशकि गोश्र पान् बुफनाव्

डल् म होश च्चत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

जविकुकि-सन्दि-पाठि यद्दु म तुल् फूदि

बूद् रोज् सूद् कुय् आत्म-बूदि ।

पोश्रनूल-सन्दि-पाठि कृष्ण-गीय् गाव्

डल् म होश च्चत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

जगतच ताप-हृद्य बुडह्-निश्र चल्

साय कर् सज्जन कुलिसय् तल् ।

कल् च्चय् फल् ख्यय् लाग् डल्काव्

डल् म होश च्चत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

ग्वर-शब्द कुकिलु जन् बोल् शंभु

कर् म ककर-सन्दि-पाठि ककरूक् ।

अंग-दूश संग-दूश देह् म रावराव्

डल् म होश च्चत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

वासनाय-गाद्य लूव व्वठ् मो दाव्

मनचूय् तश्चा कन-किनि चाव् ।

व्वज्-जग् संतोश्र-ताज् दिथ् थाव्

डल् म होश च्चत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८१५ ॥

जीव-दथाय-हन्दु कर् व्यवहार

अविद्याय हारवच्य वीद-न्याय् हार ।

शुद्धवासनया शान्तो-भव ग्रहीष्यन्ति-(न)-त्वां को-नाम (कामक्रोधादयः)

शमेन दमेन आकाशगतिं त्यज (कुरु) देहि मा जलपक्षिवत्
निमज्जोन्मज्जनानि ।

प्रोञ्चन चैतन्यात्मना प्रकाशदर्शनस्थानेन स्वात्मानं उड्डापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

पक्षिविशेषवत् उच्चैः मा उत्थापय शिरःपक्षिविस्तारसु

सुबोधः तिष्ठ फलं अस्ति-तव आत्मबोधेन ।

जीवजीवपक्षिविशेषवत् कृष्णस्य-गीतिं गायस्व

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

जगद्द्रुपायाः आतपतप्रायाः सरुभूमैः दूरे-भव

ह्यायाविश्रान्तिं कुरु सज्जनात्मनः ह्यायावृक्षस्य अधः ।

जलं पीत्वा फलं भुङ्क्ता अनुकुरु मूढप्रायजनसु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

गुरुक्तप्रनुसारेण कोकिलः इव भाषमाणो-भव हे-शम्भो-इति

कुरु मा कुक्कुटपक्षिवत् शब्दविशेष-निरर्थसु ।

अङ्गानां-दोषेण कुसङ्गदोषेण (च) देहं मा विनष्टं-कुरु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

वासनात्मकं-मीनं लोभेन प्रोड्डयनं मा दापय

मनःस्थां तृष्णां कर्णाभ्यां परित्यज ।

सुदृगात्मकं-बकं संतोषात्ममुकुटं दत्त्वा निधेहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८१५ ॥

सर्वभूतदयात्मकं कुरु व्यवहारसु

अविद्यात्मकस्य पक्षिविशेषस्यैव परस्परभेदव्यायं अपाकुरु

अविनाश-नीलक्राश्र वाश करनाव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

व्वदरकि लूवकि छम तय् मक्

शम्रिय् संतोशच ग्वफि अक् ।

कामनाय सीमिञ्ज बारव् म दाव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

रजि कुय् सर्प-ब्रम् न-जि कुय् नाश

पजि पजि बुक्त कुख् चिदाकाश ।

दजिय् रजि-हिवु वन् त्यजिय् नटि-बाव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

वीर कुवीर् कुख् छिय् न दन द्यार्

समयकि खख दख वीरुय् म हार् ।

वीर् च्याञ्ज दैर-बोज्ज-निश वीर्य-माव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

खप्रकाश व्वज्ज खन-खौकि वधराव्

व्यचार नेत्रौ नजराह् चाव् ।

रंग-रंग बेरंग् बुक्त कियु द्राव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८२० ॥

शान्ति-शालमाह् कुय् शिव-अनुयह्

अन्दरिमि त्याग न्यव्रिमि राग व्यह् ।

संन्यास-वृचू अतलाम् पैराव्

उल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

अविनाशरूपस्य-पक्षिविशेषस्य भाषणानि कारय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

उदरनिमित्तस्य लोभस्य (रूपान्) कूर्मान् पुनः मत्स्यान्

शमित्वा संतोषात्मिकायां गुहायां प्रविश ।

कामनात्मिकां सिंहीं आक्रोशनानि मा दापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

रज्ज्वामिव अस्ति-तव सर्पश्चमः नापि (वस्तुतः) अस्ति-ते नाशः

सत्येन सत्येन पश्य-नाम असि चिदाकाशस्वरूपः ।

दग्ध्वा रज्जुसदृशः भव त्यक्त्वा घटभावम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

हे-वीर कुवेरः (इव) असि, सन्ति-ते नहि धनानि द्रव्याणि

समयानुसृतेन सुखेन दुःखेन शौर्यं मा त्यज ।

वीराः त्वदीयात् धैर्यात्मच्छायादृक्षात् अल्पवेतसदृचलतात्मानः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

स्वप्नकाशरूपायां बुद्धावेव डल-सरोमध्यगतविशिष्टभूमौ आस्तृणु

विचारात्मभ्यां नेत्राभ्यां दूरदृष्टिं प्रक्षिप ।

नानारूपेण नीरूपः (सन् परमात्मा) पश्य-नाम कौटूहलः निर्गतो-ऽस्ति
(विकासमागतः)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८२० ॥

शान्त्यात्मोद्यानविशेषे अस्ति-ते शिवानुग्रह-एव (कारणम्)

अन्तर्गतेन त्यागेन बहिर्गतेन रागेण आस्त्व ।

संन्यासवृत्ततात्मकं कौशेयवासीविशेषं आच्छादय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

राज्ञ-च्छि नगर-मङ्ग आस् वन्वास
 निष्काम् रोज् चिय आसिथ् दास् ।
 ज्ञनख्-राज्ञ राज्ञसिथ मङ्ग याद् पाव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
 शक्तिपात-निष्पात शिव-मंडल् प्राव्
 क्वावुन् बख्च ख्ख्च श्ख्च-हन्दु डल् ।
 आत्मस् परमानन्द-मस् च्याव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
 निष्कल-रूपुकुय् प्जलावाह् ख्यह्
 निर्मायाय-हङ्ग च्याह्याह् च्यह् ।
 मोह-वति थकलुकु रोज्चिथ् न ताव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
 च्यथ् तकिय् दिथ् प्थट् सथ्-फर्शस्
 ब्वङ्ग-बार्या आत्मा-प्वरशस् ।
 योग-वालादर्थ् प्थट् लरि साव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८२५ ॥
 विवौक-वय्-सर मङ्ग कर् आन्
 अद्वैत पाञ्जि नाव् मन् तय् प्रान् ।
 तुर्या-बाग् योग-निद्रा चाव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
 हंसनाद-खर कर् शाह् त्खलि त्खलि
 मांडक-शब्द मित्र-म्बडख् बूलि ।

हे-राजभूत-ऋषिरूप नगरमध्ये-ऽपि भव वनवासीव

निष्काम-एव तिष्ठ स्त्रियाः भूत्वा दासः ।

जनकराजविशेषं राज्याधिकारस्य मध्ये स्मृतौ समानय

चलितो-भव सा चेतनातः० ॥

शक्तिपात(अनुग्रह)रूपोद्याने शिवमण्डलं (सायुज्यम्) प्राप्नुहि

उपभुङ्क्ष्व-तत् भक्तिरूपं युक्तिरूपं ऐश्वर्यरूपं डलसरः ।

आत्मानं परमानन्दस्वरूपमुधां पायय

चलितो-भव सा चेतनातः० ॥

निष्कलरूपसारूप्यात्मकं भोज्यविशेषं खादस्व

निर्मायत्वरूपं चव्यौषधिपानं पिब ।

मोहात्ममार्गस्य गमनश्रमस्य अवशिष्टो-भवेत् न संतापः

चलितो-भव सा चेतनातः० ॥

चिदात्मकं उपधानं दत्त्वा पृष्ठे सत्यात्मशय्यायाः

बुद्ध्यात्मभार्यां आत्मरूपपुरुषाय ।

योगात्महर्म्यस्य पृष्ठे पार्श्वतः स्थापय

चलितो-भव सा चेतनातः० ॥ १८२५ ॥

विवेकात्मसरोविशेषस्य मध्ये कुरु स्नानम्

अद्वैतबोधात्मना पानीयेन स्थापय मनः पुनः प्राणान् ।

तुरीयावस्थोद्याने योगनिद्रां कुरु

चलितो-भव सा चेतनातः० ॥

हंसैति-नादस्वरेण (हंसपक्षिशब्देन वा) कुरु श्वासं उन्माय उन्माय

प्राणशब्देन (माण्डकः प्राणश्चोच्यते) मण्डूकसंबन्धि भाषणम् ।

पवनस् त गगनस् सूत्य् मिलनाव्

डल् म होश च्चत्तकिय् पंपोश् क्काव् ॥

अन् ज्जल् वूगनि यट जन् फेर

कर्म-फल-कूल-तल ओट्टु-हिवु नेर् ।

ग्रख् दियि लख्-त्रख् च्चाञ्ज् अख् पाव्

डल् म होश च्चत्तकिय् पंपोश् क्काव् ॥

स्यज्जरकि स्खिथि पख् सतसय् सूत्य्

अज्ज ताञ्ज् वत-गय् आय् गैय् कूति ।

त्याग-खोरन् लाग् वैराग-खाव्

डल् म होश च्चत्तकिय् पंपोश् क्काव् ॥

बव-सर सैरुकु कड् अमान्

मोह-गत-कदलस् नौरिय् ज्ञान् ।

कर्म-स्यज्ज् व्वज्ज-नाव् स्यज्ज् पकनाव्

डल् म होश च्चत्तकिय् पंपोश् क्काव् ॥ १८३० ॥

यख्-ज्याह् मिलविथ् पानुवय् त्वथ्

देह-अग्ग-बोटाह् सूत्य् आख् ह्यथ् ।

राज्ज नेर् सैरस् कुस् कुय् वाव्

डल् म होश च्चत्तकिय् पंपोश् क्काव् ॥

पज्जनाविथ् अमर-पान् आस्

ख्यथ् च्यथ् ह्यथ् दिथ् बाग्गवान् आस् ।

सूत्य्-वाज्जन्-हज्ज् थविज्जि न गाव्

डल् म होश च्चत्तकिय् पंपोश् क्काव् ॥

प्राणवायुना हृदाकाशेन च सह संयोजय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

अन्नानि जलानि भोक्तुं पेषणी इव वर्तस्व

कर्मफलात्मकलयन्नात् पिष्टु-सदृशः निर्गच्छ (भव) ।

परिपाकं दास्यति लक्षसंख्यद्रोणमानं त्वदीयं एकं पादसेटम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

आर्जवेन सेतुना चरस्य सत्येनैव सह

अद्य यावत् पान्याः आगताः गताः क्रियन्तः (असंख्याः) ।

त्यागात्मपादयोः संयोजय वैराग्यात्मपादुकासु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

भवसरसः संचारस्य उपभुङ्क्ष्व ईप्सितम्

मोहात्मसहाप्रवाहसेतुविशेषात् निर्गमनं जानीहि ।

कर्मसिद्ध्या बुद्ध्यात्मनौकां ऋष्वीं गमय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८३० ॥

युगपत् संयोज्य पञ्चैव तत्त्वानि (पृथ्व्यग्नेजोवाय्वाकाशानि)

देहात्माग्नियन्त्रोपेतनौकां सह आगतस्त्वं गृहीत्वा ।

राजेव निर्गच्छ संचाराय कः अस्ति-ते मरुत् (नैःखं वा)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

उपलक्ष्य अमरात्मस्वात्मानं आस्व

मुक्त्वा पीत्वा गृहीत्वा दत्त्वा भाग्यशाली भव ।

सहचारिवर्गस्य-संबन्धिनीं निधेहि न उपासम्भम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

राजयोग-अव्यास मन-डुंग रठ्

हठ-कर्म इन्द्रिय-वगव्यन् म चठ् ।

फटनकि खोफ गाल् वासनाय वाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् ङ्काव् ॥

दोर्थ-फिरि म्बकलख् बुक् वाव-माल्

बाल-पान आलविथ् बाल् रठ् बाल् ।

पूरु पख् दूरु कुथ् नख-पूरु चाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् ङ्काव् ॥

मन् जेन् खख् प्राव् स्यद् गक्कि योग्

इन्द्रिय् खुल्ल चाव् बूगन् बूग् ।

निर्मल् आस् कास् देह-ब्रम-बाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् ङ्काव् ॥ १८३५ ॥

साद-प्रक्कूचू शाह्जाद गरि नेर्

राद-राद सैराह् करिथ् पथ् फेर् ।

सूत्य् आख् ह्यथ् यिह् ख्यथ् तिह् आनन्द् प्राव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् ङ्काव् ॥

पक्कि-वक्कि सूत्य् प्राव् ज्ञान-गूरि-बाव्

च्यथ्-चडि मज्ज आत्म-इद् पर्जनाव् ।

न्यर्नथ् खर् ख्याव् च्याव् वीद-गाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् ङ्काव् ॥

कर्म-कूथ् द्यान-दानि दर्म-इद् मन्द्

ओशद् नेरि तथ् यशोदानन्द् ।

राजयोगस्थाभ्यासेन मनोनौकां शृङ्खीष्व

हठयोगकर्मणा इन्द्रियात्म-कटान् मा क्लिन्दु ।

निमज्जनस्य भयेन नाशय वासनात्मकं वायुम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

नदीभ्रमसार्गसंचारात् सोऽप्यसि निरीक्षस्व वायुगतिसु

बाह्यावस्थया परिवर्त्य कूलं-प्रति ब्रधान बालां (वासनां) ।

पूर्णतया गच्छ दूरं अस्ति शनैः प्रक्रान्तिं त्यज (कुरु)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मनः जयस्व सुखं प्राप्नुहि सिद्धः गमिष्यति (भविष्यति) योगः

इन्द्रियाणि स्वतन्त्राणि (उन्मुक्तानि) कुरु भोगान् शुद्ध ।

निर्मलः भव अपनय देहभ्रान्तिभावम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८३५ ॥

साधु-प्रकृत्या राजपुत्र (इव) सहात् निर्गच्छ

वृणुपूर्णाधःशून्यजलक्षेत्रेषु संचारं कृत्वा पश्चात् वर्तस्व ।

(प्रारब्धं) सह आगतस्त्वं सृष्टीत्वा यत् भुङ्क्ता तत् आनन्दं प्राप्नुहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

अतिथिभूतवत्सकेन सहैव प्राप्नुहि ज्ञानात्मगोपालभावम्

चिदात्मदोहनपात्राः मध्ये आत्मरूपदुग्धं उपलक्षस्व ।

निर्णयात्मकं जलवृणुविशेषं भोजय दुग्धि वेदात्मगात्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

सत्कर्मात्ममन्यन्यां ध्यानात्ममन्यानेन धर्मात्मदुग्धं मय

श्रौषधं निर्गमिष्यति तस्मात् यशोदानन्दनात्मा (श्रीवृष्णति

स्वरूपसाक्षात्कारात्मकम्) ।

तस् कुह् बूग् बूगिथ् ब्रह्मचारि नाव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
 इक्कि प्रह्ण्च मोच-दायस् नाम्
 व्यवहारस् मञ्जु रूढ् निष्काम् ।
 ल्यंवि मञ्जु चिय् सुह् पंपोशाह् द्राव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
 मोह-स्यन्दि तारिय् करुनावतार्
 कृष्ण बटु खारिय् गंगादार् ।
 बव-सर आवलन केशव नाव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८४० ॥ ११७ ॥

118. THE POET DESCRIBES HIS OWN CONDITION.

योग-बल सहस्र-दल डल दितु म्य दम् हरे
 च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८४१ ॥
 निष्कल शशि-कलि बुज्जु म्य ज्ञंजम् हरे
 च्यत्त नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
 बाल-पान आम् च्योनु स्वयम् प्रथम् हरे
 पाणि-पान सह-र्यहि व्वथु म्य ज्यंज्यम् हरे ।
 तिथु गोम् प्रथम् च्योनु पथ् ह्यथि यम् हरे
 च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
 तेलि सुय् खरूपस् यस् चलि ब्रम् हरे
 न-त क्का चेलि-कर्म तीज्ज-शालि शम् हरे ।

तस्य-हि अस्ति भोगान् भुङ्क्ता ब्रह्मचारीति नाम (अभिख्या)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

ईदृश्या प्रकृत्या (स्वभावेन) भोक्तृदायक (इति) नामधेयं

व्यवहारस्य मध्ये-ऽपि स्थितः निष्कामः ।

कर्दमराशेः मध्यात् यथा सः पद्मपुष्पमिव निर्गतः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

भोहात्मसिन्धुनद्याः तारयिष्यति-त्वां स दयावतारः

(रे) कृष्णाख्य तटं (सः) उद्धरिष्यति-त्वां गङ्गाधरैकस्वरूपः ।

भवात्मसरसः आवर्तात् केशवेति तन्नामधेयसु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८४० ॥ ११७ ॥

स्वावस्थां निरूपयति ॥ ११८ ॥

योगबलेन सहस्रदलपद्मयुते सरसि (ब्रह्मरन्ध्रे) दत्तं मया निमज्जनं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो मया अग्रभागः (यत्र) सोऽहमिति नौकादण्डः
हे-हरे ॥ १८४१ ॥

निष्कलरूपया शशिकलया (तदवाप्त्या) उद्भूतं मम अतिशैत्यं (शुद्धसत्त्वं च)
हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

(यतः) बाल्यावस्थायामेव समागतं-मे त्वदीयं स्वभावतः प्रेम हे-हरे

स्वयमात्मनैव स्नेहरूपाया-ज्वालायाः उद्भूतं मम अत्यन्तोच्चाऽर्चिस्त्वं
हे-हरे ।

तथा समागतं-मे प्रेम तव (यथा) निवृत्तिं ग्रहीष्यति यमः हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

प्रकाशं-करिष्यति स-सर्व स्वस्वरूपं यस्य अपयास्यति भ्रमः हे-हरे

अन्यथा अस्ति-किं त्रिविधं (पुण्यपापमिश्र) कर्मणा तेजःस्वभावस्य श्रमः
हे-हरे ।

भेलि मस् च्यनु कस् गेलि आलम् हरे

च्यत्त नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥

दोरुम् द्यान् ह्यस खोरुम् दम् हरे

तोरुम् पान् वञ्चोरुम् ओं हरे ।

चोरुम् त तोरुम् म्वक्तस् चम् हरे

च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८४५ ॥

आश्चर्य-थानस् किह् आश्चर्य थम् हरे

आश्चर्य बसवुनु कुस् निरालम्ब् हरे ।

आश्चर्य ज्ञानान् किस् वत्तम् हरे

च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥

कक-रस्तु शैख् कुय् करान् ओं-ओं हरे

ठिङ्ग-रख्य गंठाय खर् किह् कम्-कम् हरे ।

जेर्य-रस्तु बोङ् अङ्गपा जौर-वम् हरे

च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥

सांख्य-योग् सोन्ध् आम् ह्यथ्-समागम् हरे

हर्य-रस वासुन् द्राम् च्लु म्य गम् हरे ।

होश-पोश-थर्य प्योम् शान्ति-शब्दम् हरे

च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥

सकाम-कर्म-वारिचू तुल् म्य कम् हरे

निष्काम-कोच चावनाव् रतु कदम् हरे ।

निर्वासन आसन कड तम् हरे

च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥

भिलिष्यति आसवः पातुं कस्य (यस्य) उपहसिष्यति जगत् हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

धृतं-मया ध्यानं समाधानेन आरोपितो-मया प्राणवायुः (श्वासो वा) हे-हरे

उत्तारितो-मे स्वात्मा उच्चारितो-मया प्रणवः हे-हरे ।

(आदौ) विचितो-मया पुनः तारितं-मया (विहितं-मया) मुक्तासमूहस्य किङ्क
हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥ १८४५ ॥

आश्चर्यकारिस्थानस्य (शरीररूपस्य) सन्ति आश्चर्यदाः (इन्द्रियरूपाः) क्लम्भाः
हे-हरे

(तत्र) आश्चर्येण वास्तव्यः अस्ति-तस्य निराश्रयरूपः हे-हरे ।

आश्चर्यरूपं जानन्तः सन्ति-तस्य उत्तमपुरुषाः हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

(यत्र) आधमानं विनैव शृङ्गुः अस्ति कुर्वन् ओम्-ओमित्युच्चारं हे-हरे

(तत्रैव) आहतिरहितायाः घण्टायाः स्वराः सन्ति अनन्ताः (अलौ-
किकाः) हे-हरे ।

(तत्रैव) आहननं विनैव शृणु अजपात्मकं वाद्यविशेषशब्दं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

साङ्ख्ययोगात्मा वसन्तकालः समागतो-मम हितं (गृहीत्वा वा)-समागमं हे-हरे

हर्षात्मरसेन अङ्कुरः निर्गतो-मे अपगतं (च) मम (संसत्यात्म) भयं
हे-हरे ।

सञ्चेतनारूप-पुष्पलतायाः आपतितो-मे शान्त्यात्मचन्द्रमण्डलोज्ज्वलसुधारससेकः
हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

कृतसकामकर्मरूपभारस्य उत्थापय मम अङ्कसंग्रहं हे-हरे

निष्कामकर्मात्ममार्गविशेषेण चालयस्व साधु पद्गतिं हे-हरे ।

(यथा) निर्वाणत्वरूपेण आसनेन निष्कासयिष्यामि प्रान्तिं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

ख-खयम् वासुदेव् कुह् सर्वख-यम् हरे
 श्वद-च्यत्त-बूद-मय् कुह् शब्द-ब्रह्म हरे ।
 आत्म-तत्त्व ज्ञाग् त्याग् अनात्म् हरे
 च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८५० ॥
 सूरयः किह् तत्पद चावान् त्वम् हरे
 वर् ज्ञया सय् प्रिया च्याज्ञूय् छाम् हरे ।
 कर् दया बुक् म कृष्णस् क्रिया क्रम हरे
 च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ ११८ ॥

119. HE ELOQUENTLY PRAISES ŚIVA FOR HIS GIFT OF KNOWLEDGE OF
THE MEANS OF SALVATION.

कृष्ण च्यानिस् होशस् लगे
 चिह् च्यत् तगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८५२ ॥
 च्यानि ह्यस-सूत्य् च्यत् बुक्कि मञ्जु जगे
 बव-सर सूक्ष्म स्थूलचू थल् ।
 समदृष्टि सगय्-सूतिन् सगे
 चिह् च्यत् तगुय् तिह् तगे कस् ॥
 स्ह् कुस् दमन् मञ्जु कँडि-जालस्
 कठिनिस् बालस् खसुन् कुस् ।
 च्यत् तुरगु रटनावत्तन् योग-वगे
 चिह् च्यत् तगुय् तिह् तगे कस् ॥
 ज्ञानचू संजीवनी अन्तस्
 अजान रूगस् वन्तस वैद्य् ।

स्वप्रकाशरूपः वासुदेवः अस्ति सर्वस्वस्तम्भः हे-हरे

शुद्धचिज्ज्ञानमयः अस्ति शब्दब्रह्मरूपः हे-हरे ।

आत्मनः तत्त्वेन जागृहि त्यज अनात्मत्वं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो ॥ १८५० ॥

पण्डिताः (प्राणबोधाः) सन्ति तत्पदेन (अपरोक्षबोधेन) त्यजन्तः
प्रत्यक्षदृश्यमानपदार्थं हे-हरे

वृषीष्व जयकारं सैव प्रीतिः त्वदीयैव अस्ति-मे हे-हरे ।

कुरु दयां पश्य मा कृष्णाख्यस्य (मम) क्रियां क्रमं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो ॥ १९८ ॥

ससञ्चेतनतया स्तौति ॥ ११६ ॥

कृष्णाख्यः (अहं) तव चित्स्वरूपे उपहारीभविष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं (सुज्ञातं) तत् सुशिक्षितं (सामर्थ्यं) कस्य ॥
१८५२ ॥

त्वसंबन्धिना सुज्ञानेन त्वामेव द्रव्यति मध्ये जगतः

संसारसरसः सूक्ष्मां स्थूलरूपां स्थलीषु ।

समज्ञानात्मना सेकेनैव आसिच्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं ॥

(लोभात्मा) सिंहः अस्ति-तस्य (कृष्णाख्य) धमन् मध्ये कण्टकजालस्य

अतिदुर्गमस्य पर्वतस्य (अनन्तजन्मव्यत्ययात्मनः) आरोहणं अस्ति-तस्य ।

चित्तात्मकस्य तुरङ्गमस्य ग्राह्य-नाम-तं योगात्मरज्जुं (जानुद्वययोगात्मनाश्वस्य)

यत् तवैव सुशिक्षितं ॥

ज्ञानरूपां संजीवनौषधिं प्रापय-नाम-तस्य

अज्ञानरूपस्य रोगस्य भव-नाम-तस्य वैद्यः ।

ग्रहज्यार फिर्तस् दादिस् दगे

यिह् ज्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८५५ ॥

सुहनिस् म्बडिस् मख् ह्यय् यितस्

दितस् पान् पर्-माननुकु पर् ।

देहाविमानस् दुप ज्ञन् दगे

यिह् ज्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥

चिदानन्दुकु रस् सूत्य् प्रानन्

पनन्यन् थानन् ह्यस च्यावनाव् ।

राज्ञ-योग सबाथ मञ्जु तगि-तगे

यिह् ज्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥

सहज-व्यचार रस्तु कौह् न खरुन्

अन्तःकरन ह्यय् तन्मयता ।

प्रकाशस् सूत्य् विमर्शं लगे

यिह् ज्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥

अकि अवलख् सूत्य् निवृत्तू-नवार

गंडिय् च्ह् तस् वार करनाव् सैर् ।

समदृष्टि-सडकि ब्रह्मनिष्ठ-वग्य

यिह् ज्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥

प्रवृत्तू मञ्जु थचू क्विवेमच वृत्तू

सूच-कुन् यिन् त मुजराह् दिन् ।

कुकिल-फौज् ज्ञन् च्याज्ञ अकि ह्यगे

यिह् ज्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८६० ॥

आरोग्यशीतलत्वं प्रवर्तय-नाम-तस्य पौडायाः कष्टस्य

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ १८५५ ॥

मोहात्मनः स्थाणोः कुठारं गृहीत्वा आगच्छ-नाम-तस्य

देहि-नाम-तस्य स्वात्मानं परमेश्वर-मननात्मकं (परं स्वात्मारूप-
मेव यथा मंथति तादृगिति वा) काष्ठमयकूटम् ।

देहाभिमानं धूपं इव आहनिष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

चिदानन्दात्मकं रसं सह प्राणैः

स्वकीयेषु स्थानेषु (इन्द्रियेषु) समाधानेन पायय* ।

राजयोगात्मिकायाः सभायाः मध्ये पङ्क्तिक्रमस्थित्या

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

सहज(स्वाभाविक)विचारेण विना किञ्चित् न स्मरन्

अन्तःकरणानि गृहीत्वा तन्मयताम् ।

प्रकाशात्मना सह विमर्शः युक्तो-भवेत्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

नेत्रात्मकं शोभनाश्रयुगं सह (निमित्तेन) निवृत्तात्मदृढरज्ज्वा

बद्ध्वा त्वं तं सुष्ठु कारय संचारम् ।

समदृष्टात्मघण्टापथे ब्रह्मनिष्ठतारणे

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

प्रवृत्तेः मर्द्यं अतिशयेन मत्तीभूताः वृत्तयः

स्मृतिं अनु आगमिष्यन्ति तु फलितत्वं दास्यन्ति ।

कोकिलसमूहः इव त्वदीयेन एकेन समावेशचालनेन

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ १८६० ॥

* कश्चिन्मोहप्रसमापः स्त्रीभिर्वा यनैर्वा नोपजनं स्मरन्निदं शरीरमितियुति-
पादितजीवन्मुक्तावस्थं विधेहीति भावः ।

सार्धं वत च्याञ्ज अमृद्यं ह्यहं कृकान्
 थफ् कर्तं अग्नि-पाठि पकान् कुय् ।
 कमि-ताम् मार्गं मार्गस्य मगे
 यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
 सेर् अय् करहान् पननिय् डेरय्
 सेरय् वापय् कतु फेरे ।
 अद् क्वाञ्जि व्वपर-गरन् लगे
 यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
 निरामयुकु मय् च्यावनावतन्
 पय् दिय् न्यावतन् लय-स्थान् ।
 मय् ज्ञन् फिरनावतन् रगि रगि
 यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ ११८ ॥

120. THE AUTHOR'S DEVOTION.

लगयो परम गच्छय
 ब्रह्माकार वृच्छय ॥ १८६४ ॥
 सद्ग्वन प्रकृच्छय
 वीद-रस्ति वीद-अच्छय ।
 योग-ज्ञान-सच्छय
 ब्रह्माकार वृच्छय ॥ १८६५ ॥
 तुर्यां ज्ञागरथय
 अन् भ्वच्छराव न्यथय ।

सर्वा-एव पदव्यः त्वदीयाः अमृतं सन्ति क्षरन्त्यः

हस्तावलम्बं कुरु-नाम अन्धवत् गच्छन् अस्ति ।

केनापि (अलौकिकेन) मार्गेण भार्गभासस्य मद्योपलक्ष्यामावस्यातिथौ*

यत् तत्रैव सुशिक्षितं० ॥

तृप्तं-चेत् अकरिष्यस्तं स्वकीयेन अनुग्रहात्मपुञ्जेन

सेटकमिताम्रस्य कृते कुत्र प्रचरिष्यति ।

ततः कुतो-नाम परकीय-गृहेषु अनुगतो-भवेत्

यत् तत्रैव सुशिक्षितं० ॥

निरामयात्मकं आसवरसं पायय-नाम-तम्

संकेतं (आजीवनसेकं वा) दत्त्वा नायय-नाम-तं लयस्थानं
(सायुज्यम्) ।

रसं (संक्रान्तिगुणं च) इव परिवर्तय-नाम-तं नाड्यां नाड्याम्

यत् तत्रैव सुशिक्षितं० ॥ ११९ ॥

स्वात्मसमर्पणास्तुतिं प्रस्तौति ॥ १२० ॥

उपहारीभवेयं-ते परस्यां गतौ

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८६४ ॥

सत्त्वगुणात्मिकायां प्रकृतौ

हे-भेदरहित वेदश्रुतिप्रतिपादितायाम् ।

योगज्ञानसत्ताभूतायाम्

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८६५ ॥

तुर्यां-जाग्रदवस्थामेव (जाग्रत्यपि तुरीयावस्थायुत्तमोच्यते)

तिष्ठद्गु (जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यात्मावस्थासु) अवशेषय नित्यमेव ।

* सा हि प्रसिद्धोक्तमा शिवतिथिरुपोषिता समाधानेनार्चितशिवा चेन्मोक्ष
दात्रीत्याम्नायः । तल्लक्षणपद्यं चैतत् ।

यत्र सो ऽस्मभयमेति विवक्षांश्चन्द्रमःप्रष्टतिभिः सह सर्वैः ।

कापि सा विजयते शिवरात्रिः स्वप्नमाप्रसरभास्वररूपा ॥ इति ॥

† या ब्रह्माकारवृत्त्यात्मिका तव परमा गतिरस्ति तस्यामित्यन्वयः ॥

ऊ॒ग्रि॒थार् न्य॒न्द॒रि-हृ॒त्त॒य्

ब्र॒ह्मा॒का॒र वृ॒त्त॒य् ॥

आ॒ग्रि॒थ् शू॒त्र-म॒का॒न्

वे॒ग मी॒ग-खो॒त प॒का॒न् ।

क॒डयो॒ च्य आ॒ल॒त्त॒य्

ब्र॒ह्मा॒का॒र वृ॒त्त॒य् ॥

श॒ब्द-प्र॒का॒श ल॒वु॒य्

ग॒ग॒रा॒य-खो॒त ग्व॒वु॒य् ।

वु॒ज्ज॒म॒लि-खो॒त ल्व॒त्त॒य्

ब्र॒ह्मा॒का॒र वृ॒त्त॒य् ॥

अ॒ग्न॒ ग॒ग॒न प॒वन॒ वु॒त॒रा॒त्

स॒खि॒ल॒य् ज॒न् सु॒ल॒व् वा॒त् ॥

श्र॒स् ह॒न् व्य॒ह् म॒ञ्ज॒म॒त्त॒य्

ब्र॒ह्मा॒का॒र वृ॒त्त॒य् ॥

नि॒श॒क॒ल प॒वन॒ फि॒र् क॒ल्

क॒ल् ज॒न् व॒नि शी॒त॒ल् ।

व॒व-स॒न्ना॒प त॒त्त॒य्

ब्र॒ह्मा॒का॒र वृ॒त्त॒य् ॥ १८७० ॥

रु॒द्र-तु॒ल आ॒सु॒ कथ॒य्

द॒म् दि॒थ् ग्व॒क्त॒ ह्य॒थ॒य् ।

शि॒व-अ॒र्न॒व ख॒त्त॒य्

ब्र॒ह्मा॒का॒र वृ॒त्त॒य् ॥

जागरुको-भूत्वा (पुरुषः) (तस्यावस्था यत्र) निद्राहृतप्राया (स्यात्)

ब्रह्माकारायां (तादृश्यां) वृत्तौ ॥

आश्रित्य शून्यप्रायस्थानम्

वेगेन मेघादप्यधिकं चलन् ।

समावर्तयेयं तव नीराजनामेव

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

(यथा) शब्दप्रकाशः लब्धः

मेघगर्जित-सकाशादपि गुस्तरः ।

(या च) तडितः-सकाशादपि लघुतरा

(तस्यां) ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

अग्निः आकाशात् पवनात् भूतधात्राः

सलिलादपि इव सुलभत्वेन प्राप्ता-या ।

या मात्रा अस्ति मथिता

(तस्यां) ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

निष्कलेन प्राणवायुना वर्तयस्व यन्त्रम्

जलं इव भविष्यति शीतलप्राया ।

संसारसंतापेन तप्तभूता

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८७० ॥

विद्रुममना आसीत् कथा

निमज्जनं दत्त्वा सुक्ताफलं गृहीत्वा ।

शिवरूप-समुद्रात् आरूढा

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

ब्वज् तथ तार् कच्य
 वर च्यानि सूक्त खच्य ।
 ज्ञानि ह्यिस् बाल् कच्य
 ब्रह्माकार वृच्य ॥
 सहज-पानच् चह् थव् पक्
 मूर्खन् किच् इह् छ्य प्रक् ।
 तस् प्रिनि यस् इह् व्यच्य
 ब्रह्माकार वृच्य ॥
 दसिती च्यानि मसिती
 वसिथ्य कुह् नग्न खसिथ्य ।
 मस्-मच्य नच् ब्वह् न च्य
 ब्रह्माकार वृच्य ॥
 कृष्णस् हाव् तिथु रास्
 यिथु अख् गङ्गुरि हथ-सास् ।
 नचि नचि पाव् प्रच्य
 ब्रह्माकार वृच्य ॥ १८७५ ॥ १२० ॥

121. PRAYER FOR INCREASE IN KNOWLEDGE OF GOD.

बल-बाल बालकन् सूत्य खेलनावत्तम्
 बालक-अवस्था प्रावनावत्तम् ।

बुद्धिरूपया कर्तनशिल्पिकत्रयां तन्तुः कर्तिता

वरात्मवेष्टुनेन त्वदीयेन सूचमा आरुढा ।

त्रिमिरूपकाखडोल्यां सन्ति-यस्य बालाः अनेकाः

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

सहज-स्वात्मनः त्वं आस्थापय प्रतीतिम्

सूखानां कृते इयं अस्ति पृच्छा ।

तस्य गुणदं-भविष्यति यस्य इयं संमता-भवेत्

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

श्रीघ्रमेव (द्वारेण) त्वदीयेन मत्तता

अवसृष्ट अस्ति मोदः आरुढप्रायः ।

आसवमहाघटस्य रन्ध्रबन्धिनी अहं न त्वमेव

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रदर्शय तादृशीं रासलीलां

यथा एकरूपमेव संकलयेत् शतसहस्रं (असंख्यभूतसमूहम्) ।

नर्तित्वा नर्तित्वा संघातय चेतनात्मवेष्टुनाधारवस्तुनि

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८७५ ॥ १२० ॥

स्वाभिमतप्रार्थनस्तुतिं प्रकामति ॥ १२१ ॥

चे-सदार्जवस्वभाव बालकैः सह क्रीडय-नाम-मास्

बालकसदृशीमवस्थांप्रापय(च)-नाम-मास् ।

ज्ञान् करनाविथ् पान् पर्जनाव्तम्

ख्दि वाञ्जिनि पाठि हाव्तम् रूफ् ॥ १८७६ ॥

कठिनि वव-सर क्वाँठ् वायनाव्तम्

मोह-पोञ्जु वोतुम् हटिसय् ताञ्ज् ।

लटिसय् वृशवस् थफ् करनाव्तम्

ख्दि-वाञ्जिनि पाठि हाव्तम् रूफ् ॥

यज्ञरथ-प्यठ अख् नजराह् चाव्तम्

शिगिरम्-नाग स्य थाव्तम् नेव् ।

वनि थिथ् अज्ञरकि सज्ञरथ् म राव्तम्

ख्दि-वाञ्जिनि पाठि हाव्तम् रूफ् ॥

ब्राह्मन-जन्म दिथ् मत मंदहाव्तम्

नव-प्यठ व्वन् मत दाव्तम् दव् ।

अमरनाथो अमर् वनाव्तम्

ख्दि-वाञ्जिनि पाठि हाव्तम् रूफ् ॥

दासन्-हन्दु दासाह् गञ्जराव्तम्

मत मगिराव्तम् पनञ्ज् ज्ञान् ।

यति कुख् पानथ् तंतु वातनाव्तम्

ख्दि-वाञ्जिनि पाठि हाव्तम् रूफ् ॥ १८८० ॥

अज्ञपा-ज्ञप यज्ञ ज्योथ् प्रज्ञलाव्तम्

ऊत-शेष् जन् स्वचराव्तम् स्य ।

हे महेश् दीश् दीश् मत दृशराव्तम्

ख्दि-वाञ्जिनि पाठि हाव्तम् रूफ् ॥

उपलब्धिपरिचयं कारयित्वा स्वात्मानं प्रत्यापय

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण प्रदर्शय-नाम-से स्वरूपम्* ॥ १८७६ ॥

अतिदुर्गमे संसारसरसि ब्राह्मत्तरणं संचालय-नाम-माप्

मोहात्मजलं प्राप्तं-से कण्ठदेशं यावत् ।

पुच्छे स्ववाहनभूतवृषभस्य अवलम्बं कारय-नाम-से

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

उच्चप्रदेश-पृष्ठात् एकां दृष्टिं वितर-नाम-मयि

शिशिरं-नागक्षेत्रात् (०क्षेत्रे वा) मम निधेहि-नाम-से संकेतम् ।

उपलक्षणे आगत्य आन्ध्यरूपे गभीरस्थाने मो नष्टो-भव-से

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

ब्राह्मणवर्णवज्जन्म दत्त्वा मा-नाम लज्जापय-नाम-माप्

आकाशात् (ऊर्ध्वस्थानात्) अधः मा-नाम दापय-नाम-से
निपाताघातम् ।

हे-अमरनाथ अमरं (अजरामरं) संपादय-नाम-माप्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

स्वदासानां एकं-दासं संकलय-नाम-माप्

मा-नाम विस्मारय-नाम-मां स्वकीयां क्षमिम् ।

यत्र (स्थाने) अस्मि स्वयमेव तत्र प्रापय-नाम-माप्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥ १८८० ॥

अजपामन्त्रस्य-जपेन यज्ञेन ज्योतिः (स्वात्मगतं) प्रज्वालय-नाम-मयि

हुताच्छेषभूतं इव अवशेषय-नाम-मां माप् ।

हे महेश्वर देशे देशे मा-नाम कलङ्कितं-कुरु-नाम-माप्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण० ॥

* अत्रेयमाख्यायिका—सुदर्शनाभिधः कश्चिद्वणिगभूत् । स तु काले काले क्रीडद्गो बालकैभ्यः फलानि मिष्टान्नादिकं च विभज्यादात् । तैर्बालकैः सद् क्रीडनार्थं बालकरूपं धृत्वा श्रीशिवः समगसत् । फलदानकाले उक्तवणिजो दृगोचरमनागतं शिवं बालका अस्मि किं न दीयते इति व्याजहुः । स तु कंचिदनालक्ष्य शक्तिचेता भूत्वा तांबालकानैव तत्प्रदर्शनाय शरणं जगाम । ते च तत्प्रार्थनचोदनाभिसं प्रति प्रसन्नोद्यत्य साक्षादर्शनं दापयामासुरिति ॥ cf. verse 240.

सथ्-च्यथ्-आनन्द् अमृथ् च्यावत्म्
 न्यथ् वासनावत्म् सो-ऽहं-सो ।
 ओं शिव शंभो शब्द शंभ्रावत्म्
 खदि-वाञ्जिनि पाठि हावत्म् रूफ् ॥
 मन-नागस् प्रथम-पोञ्जु वुञ्जनावत्म्
 सुलि वुञ्जनावत्म् त हावत्म् रूफ् ।
 मञ्जू प्रवातस् सातस् म सावत्म्
 खदि-वाञ्जिनि पाठि हावत्म् रूफ् ॥
 मोह-मायाय सूत्य् मत तंबलावत्म्
 सतच्य् कथ् पावनावत्म् याद् ।
 च्यत्तुकुथ् चेतुनु न्यथ् चेतनावत्म्
 खदि वाञ्जिनि पाठि हावत्म् रूफ् ॥
 सतकि निर्नथ पथ पकनावत्म्
 दथ पनञ्जिथ् नथि हावत्म् वथ् ।
 नाव् कुम् कृष्ण शिव-बाव् बड्रावत्म्
 खदि वाञ्जिनि पाठि हावत्म् रूफ् ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

122. PRAYER FOR ACCEPTANCE, AS ABHINAVAGUPTA WAS ACCEPTED.

सारिथ् ह्यथ् निम् सर्व-व्यपकारी
 अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥ १८८६ ॥
 बाह् शथ् चाट ह्यथ् सुह् बाल-ब्रह्माचारी
 सारिथ् ह्यथ् गव् शिव-लूकस् ।

सदात्म-चिदात्म-आनन्दात्मकं अमृतं पायय-नाम-साम्

नित्यं अनुभावय-नाम-मां सो-ऽहं स (इति) ।

ओं शिव शम्भो (इति) शब्देन शान्तिभाजं-कुरु-नाम-साम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥

सनोरूपनागे स्वप्नेमात्मजलं प्रोद्धावय-नाम-साम्

सुवेले (ब्राह्मे सुहूर्ते) उद्धोधय-नाम-मां तु प्रदर्शय-नाम-मे रूपम् ।

मध्ये प्रभातकालस्य (बाल्ये च) क्षणमात्रं मा स्वापय-नाम-साम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥

मोह-मायया कारणेन मा-नाम चपलय-नाम-साम्

सत्यस्यैव कथां समापातय-नाम-मे स्मरणे ।

चित्तस्यैव चेतनत्वं नित्यं चेतय-नाम-साम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥

सद्वस्तुनः निर्णयात्मना अनुसरणेन गमय-नाम-साम्

हे-ईश्वर स्वकीयायामेव उपत्यकायां प्रदर्शय-नाम-मे मार्गम् ।

नाम अस्ति-मे कृष्ण (इति) शिवभावनां वर्धय-नाम-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

पुनरपि खेष्टप्रार्थनस्तुतिं निरूपयति ॥ १२२ ॥

सर्वानेव (ब्रह्मादिसहचारिवर्गं) गृहीत्वा नय-मां (स्वसमीपं) हे-सर्वोपकार-
करणशैल

अभिनवगुप्ताचार्यं इव ॥ १८८६ ॥

(यथा) द्वादश-शतं शिष्यान् सह-कृत्वा सः (अभिनवगुप्ताचार्यः) बाल्याच्चरित-
ब्रह्मचर्यः

सर्वानेव गृहीत्वा गतः शिवलोकम् ।

इति दिह् ह्यथ् गव् कुस् दिह्-दारी
अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥

किं च्यानि कति महाकालन् मारी
लगथो-पारी शिव-रूपस् ।

पालना करवनि काल-संहारी
अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥

हरम्बख दृष्टि अस्य सर्व-पाफ् हारी
याञ् आय् नुनरकि नारी-किनि ।

स्यन्दि-आन शिव-द्यान शाफ् न्यवारी
अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥

रामरादन खति भरत-बाल सारी
बाल चय् सूत्य् गथ पारीजान् ।

वरञ्ज-बल मुचरिथ् प्रयम-वरञ्ज तारी
अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥ १८८० ॥

नादब्यंद-हंसनाद कुख् च्वा-पारी
नाडो-चक्र-सूत्य् गथ ब्रह्म-जान् ।

ब्रह्म-सर सर गोख् तरि हंस-दारी
अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥

स्वख-स्वख प्रयसुकु अशु गव् ज्यारी
न्यथननि सनि-व्वगनि वनि तति आख

शिव-लोल कोलसर सर्व-पाफ् हारी
अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥

इहत्वं देहं सृष्टीत्वा गतः कः देहधारी

अभिनवगुप्ताचार्यः इव* ॥

भक्ताः तव कृ-नाम (न कुत्रापि) यमेन हताः

उपहारीभविष्यामि-ते (तादृशं) शिवरूपम् ।

(हे) जगत्पालनां करणशील कालसंहारिन्

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

हरमुखारख्यगिरिस्थानात् (यावद्भूतसमूहैक्यस्य वा) दर्शनेन अस्माकं सर्वपापानि
हृतानि

यावत् आगता-वयं नुनर्-ग्रामस्य (सुगुप्ताख्येन वा) नाडीमार्गेण ।

(तत्र वहत्) सिन्धुनद्याः (सङ्गमात्मनद्या वा) स्नानेन शिवध्यानेन (च)
शापाश्च निवारिताः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

रामराधनाख्यक्षेत्रे (रामाराधनरूपे) आरूढाः भरताख्यगिरिं सर्व-एव

हे-वत्सल त्वयैव सह संपन्ना उपलब्धिः ।

वरज्रजलाख्यस्थाने (प्राप्यमणिपूरात्मनि) उद्घाट्य प्रेमात्मद्वारस्य अर्गलानि

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥ १८९० ॥

नादबिन्दुश्रितहंसनादेन अक्षि चतुष्पार्श्वतः (परितः)

(यत्र) नाडीचक्राभ्यासेन संपन्न-नः ब्रह्मज्ञानम् ।

ब्रह्मसरःस्थानरूपे (ब्रह्मरन्ध्रे) उपलब्धः संपन्नस्त्वं तीर्णा-वयं हंसद्वाराख्यगिरितः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

अकस्मादेव प्रेम्णाः अशु संपन्न-नः प्रवहत्

हे-दिगम्बर निम्नोन्नते उपलक्षणं तत्र आगतस्त्वम् ।

शिवरागात्मनि कौलसरो-नाम्नि-सरसि सर्वपापानि परित्यक्तानि (अस्माभिः)

अभिनवगुप्ताचार्यैवेव ॥

* केवलं स एव गुह्यां प्रविश्य सद्गादशशतशिष्यवर्गः अनेनैव देहेन गतः शिव-
लोकम् । तत्प्रवेशगुह्या च बीर-पुरगणे प्रसिद्धा वर्तते ॥

कोफुर-रंग कुख् च्ह गंगादारौ

अस्य षट् गंग-जट जारौ चाव् ।

बख्ति नन अद् बन सर्वादिकारौ

अभिनवगुप्ताचारौ जन् ॥

भैरव-नाथ पत पत लारि-लारिच

बौरु षट् निम् लारिच-किन् ।

ग्वफि-मङ्ग अमृथ् दिम् दारि-दारिच

अभिनवगुप्ताचारौ जन् ॥

गज्ज म्य द्दर्गथ् त च्चज्ज म्य खारौ

लज्ज म्य वथ् थजिवारौ-किन् ।

ग्वफि-मङ्ग गज्जिगाह् करथ् जट-दारौ

अभिनवगुप्ताचारौ जन् ॥ १८८५ ॥

जे जै कुय् च्च जै शिव ओंकारौ

थित द्दर्शन् दित नित कृष्णम् ।

चावनाविथ् सर्व-संकल्प-वारौ

अभिनवगुप्ताचारौ जन् ॥ १२९ ॥

123. PRAYER FOR THE THREE GREAT BLESSINGS.

सदाशिव खामियो कर् म्योनु च्यारथ् ।

इह् ब्राह्मन-जन्म मा सेल्यम् दुवारथ् ॥ १८८७ ॥

दथा-दर्मथ् व्यचारथ्-सूत्य् वारथ् ।

सहा रोज्तम् त बोज्तम् कथ तारथ् ॥

कर्पूरमलिताङ्गतया (तत्समानवर्णः) अस्मि त्वं हे-गङ्गाधर

अस्मान् प्रति जटागङ्गां प्रवहन्तीं प्रक्षिप ।

भक्तः प्रकटो-भवेयं ततः भविष्यामि सर्वाधिकारयुक्तः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

हे-भैरवनाथ अनु अनु अतिशयेन धावित्वा

भीरुपुरगणस्थानं प्रति नयस्व-सां लहरपुरगणमार्गद्वारा ।

(तत्र) गुह्यामध्ये अमृतं देहि-मे धारासंपातपूर्वकं-प्रक्षिप्य

अभिनवगुप्ताचार्यस्त्वैव* ॥

गलिता मे दुर्गतिः च नष्टा (च) मम क्षिप्रता

संमिलिता मम पदव्री यं(जिवोरु-नाम्नो-ग्रामप्रदेशात् (परमोत्कृष्टपदात्) ।

(तत्र) गुह्यामध्ये चामरवीजनां (त्वदर्चाव्यवहृतिं) कुर्यां-ते हे-उपलक्ष्यमाण-
जटाधारिन्

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥ १८९३ ॥

जय-जयेतिकारः अस्ति-ते ते जय शिव ओंकार(प्रणव)स्वरूप

आगच्छ-नाम दर्शनं देहि-नाम नय-नाम (स्वस्वमीपं) कृष्णाख्यं (मासु) ।

त्याजयित्वा सर्वसंकल्पभारान्

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥ १२२ ॥

पुनरपि स्वाभिमतानुरूपं प्रार्थयति ॥ १२३ ॥

सदाशिव स्वामिन् कुरु मदीयं उपायसु ।

इदं (वर्तमानं) ब्राह्मण-जन्म मा-नाम मिलिष्यति-मे पुनर्बारसु ॥ १८९७ ॥

स्वदयायाः-धर्मैण (स्वभावेन) विचारेण सुष्ट्वैव ।

साङ्गकृत् तिष्ठ-नाम-मे तु शृणु-नाम-मे कथानां (विज्ञप्तीनां) त्रयसु ॥

* अकस्मादेव सर्वैश्वर्यद्वारसम्यगमपि विषयभोगद्वारेव ब्रह्मविदं संपादय मासु इति भावः ॥

अह् अस् कथ् इह वनञ् गकुम् पनञ् ज्ञान् ।

इमिथ् जन्मथ् गकुम् नेरुन् इह् अमान् ॥

सथ्य् वासुन् त कासुन् गकुम् अज्ञान् ।

मरुन् गकुम् न पशु-हिवु मूर्ख् नादान् ॥ १८०० ॥

मरुन्-विज्ञि स्वरुन् गकुम् शिव-द्यान् ।

अचिथ् पथ्-कुन् स्वचिथ् चावुन् गकुम् प्रान् ॥

इह्य् कथ् नञ् अह् कञ् अथ् संगिफारम् ।

चन्दुन् कुथ् हट् वुक्तम् त शीतज्यारम् ॥

स कञ् यथ् लज् त तथ् चीजम् बन्योव् स्वन् ।

स हट् यथ् लज् त तथ् तोरुन् पत्तुन् ग्वन् ॥

हथ् तथ् कञ् व्यलि इधु आसि स्ववाव् ।

व्वह् क्वाह् वन आसि किथु अद शिव-सन्दु नाव् ॥

कुह् अस्त्वथ् म्य न्यथ्य् शिव-त्रथ्य् दरु ।

कुह् अस्त्वथ् म्य इह्य् शिव शिव करु ॥ १८०५ ॥

कुह् अस्त्वथ् म्य इह्य् श्रीसु शिव-सन्दु लोल् ।

कुह् अस्त्वथ् म्य शिव्य् जोनु माजि तथ् मोलु ॥

त्वता च्याञ्ज्यथ् म्य इक् पञ् या अपञ् वञ् ।

इच्छाय च्याञ् कड् वानी म्य-निश नञ् ॥ १८३ ॥

पथ्-कुन् अमृथ् कुह् प्योमतु यार्थ

बेखवरिथ-मञ् सबञ् सापञ् ।

अस्ति एका कथा (तत्र) इयं कथनीया अभीष्टा-मे स्वस्य (स्वात्मनः) ज्ञप्तिः ।

अस्मिन्नेव जन्मनि अभीष्टितं-सम निर्गमनीयः (सफलीभावः) अयं इष्टुः ॥

सदस्त्वैव भासतां अपराङ्मतां च इष्टुं मे अज्ञानम् ।

मरणं (मर्तुं) इच्छामि (इष्यते-मया) न पशुजाति-सादृश्येन मूर्खः
निर्बोधः ॥ १९०० ॥

मरणवेलायां स्मरेयं इच्छामि श्रीशिव-ध्यानम् ।

समाविश्य (स्वरूपे) अन्ततः अवशिष्य (देहमात्रेण) त्यजेयं इच्छामि
प्राणान् ॥

इयमेव कथा प्रसिद्धा अस्ति शिला अस्ति स्पर्शमणिः ।

चन्दनं अस्ति काष्ठं पश्य-नाम-तस्य तु शीतलत्वम् ॥

सा शिला येन संगता तस्य तु वस्तुनः संपन्नं स्वर्णम् ।

तत् काष्ठं येन संगच्छते तस्य तु संक्रामितस्तेन स्वकीयः गुणः ॥

काष्ठस्य च शिलायाः यदा ईदृशः भवेत् स्वभावः (गुणः) ।

अहं किं वदिष्यामि भवेत् कीदृशं तर्हि श्रीशिवस्य नाम (तत्स्मरणं) ॥

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) नित्यमेव शिवसंबन्धि-व्रतं धृतम् ।

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) प्रत्यहं शिव शिवेति कृतं (कीर्तितं मया) ॥१९०३॥

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) सदैव आसीत् श्रीशिवस्य अनुरागः ।

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) शिव-एव ज्ञातः (मया) माता पिता च ॥

स्तुतिकीर्तिः त्वदीयैव मया ईदृशी समीचीना वा असमीचीना कथिता (मया) ।

इच्छया (इयया) त्वदीयया प्रादुष्कृता वाणी मत्संकाशात् प्रत्यक्षा ॥ १२३ ॥

अथ शिवनामस्मरणोत्कृष्टताफलनिरूपणपूर्वकं ग्रन्थसमाप्तिं पथकुन्
दति समाप्तिवाचकार्थान्तरपदेन निर्दिशति ॥ १२४ ॥

पुरा-हि अमृतं अस्ति पतितं वन्यवृक्षविशेषे

अज्ञातप्रायमध्ये (स वृक्षः) सदा-हरित्यर्थः संपन्नः ।

अद् युस् शिव-नाव् ज्यवि-ष्यट् खारे
 तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १८०८ ॥
 समयाह् वातिथ् पान देह् चावे
 च्यत्वरूप् तस् ति द्यान् पावे याद् ।
 ब्रह्मांडस् प्यट् प्राज् तस् खारे
 तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
 युस् इति लोल-अग्नु चावि दारि-दारे
 वैतरन् नदी क्वाह् करि तस् ।
 अकि शिव-नाव-सूत्य् जगतस् तारे
 तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १८१० ॥
 युस् शिवनाथस् अनज्ञान् माने
 तस् कुस् चाने यम-द्वारस् ।
 दर्म-राज् ब्रौट् तस् मीठि दिनि लारे
 तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
 अख् शिव-नाव् लक्ष्य-वदि पाफ् गाले
 चिचगवप्य् कुस् कलम् डाले तस् ।
 कुस् पाप-दंड् तस् बहिय-ष्यट् च्यारे
 तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
 युस् शिव-पूजाय किति पोश् चारे
 तस् करि देवलूख् पोश-वर्षन् ।
 सुय् खसि विमानच सवार्य
 तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥

तर्हि यः शिवस्य-नाम जिह्वायै आरोपयिष्यति

तं क्व हनिष्यति यमः कालश्च ॥ १९०८ ॥

समयं प्राप्य स्वयं देहं त्यज्यति

चित्स्वरूपः (शिवः) तं अपि ध्यानं पातयिष्यति स्मृतौ ।

ब्रह्मरन्ध्रस्य पृष्ठे प्राणं तं आरोपयिष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥

यः इह अनुरागाश्रु त्यज्यति धारासंपातम्

वैतरणी नदी किं करिष्यति तस्य ।

एकेन शिवनामस्मरणेन जगतीं तारयिष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥ १९१० ॥

यः श्रीशिवं अज्ञानेनापि मानं-विधास्यति

तं कः प्रवेशयिष्यति यम-द्वारम् ।

यमराजः पुरस्तात् तस्य चुम्बनानि दातुं धाविष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥

एकं शिव-नाम लक्षशःसंख्याकानि पापानि नाशयिष्यति

चित्रगुप्तः कां लेखनीं वर्तयिष्यति तस्य ।

किं-नाम पापदण्डं तस्य लेख्यपत्र-पृष्ठे बध्नीयात्

तं क्व हनिष्यति० ॥

यः श्रीशिवपूजायाः कृते पुष्पाणि विचेष्यति

तस्य करिष्यन्ति देवलोकाः पुष्पवर्षणम्* ।

स-एव आरोह्यति विमानस्य वाहनम्

तं क्व हनिष्यति० ॥

* देवानां पूज्यः स भवेत् इति भावः ॥

संसारस् थिनु कुह् घट-अन्वारे
 प्रारब्द कुय् फल् खार्थ-मङ्ग ।
 फल् सोरि कृल् व्यहि कुस् कस् प्रारे
 तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
 कृष्णस् सुय् शिव शिव करनावे
 च्यावनावे तस् प्रथम-अमृत् ।
 सुय् नाव् ज्ञान-योग् तस् पारे
 तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १९१५ ॥ १२४ ॥

॥ इति शिवम् ॥

॥ इति शिवपरिणये स्वात्मानुरागात्तशिवनामस्मरणफलानुकथनं
समाप्तम् ॥

॥ उत्तरार्धं च संपूर्णतां गतम् ॥

॥ ग्रन्थश्चाद्यं समग्रः समाप्तः श्रीशिवार्पणं पाठकश्रोत्रादिसत्फल-
मोदाय च भूयात् ॥

संसारमार्गं आगन्तुं अस्ति पेषिणीयन्नानुवारेण

प्रारब्धं अस्ति फलं उपरिस्थकाण्डोल्याम् ।

फलं अवसितं-(यदा)-भवेत् क्लयन्तं निविष्टं-भवेत् (तदा) कः कं
अनुधाविष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥

कृष्णाख्यं (मां) स-एव (तन्नाम) शिव-शिवेति (स्मरणं) कारयिष्यति

पाययिष्यति तं (मां) स्वप्नेमात्माश्रुतम् ।

तदेव नाम ज्ञान-योगं तस्य पारयिष्यति

तं क्व-नाम हनिष्यति यमः कालश्च ॥ १९१५ ॥ १२४ ॥